MLADÁ GARDA
I.
TRAGÉDIE V KRASNODONU

M. P.

Lidé, kteří vypovídají na následujících stránkách, mluví tak, jak odpovídá jejich době, vychování a jejich přesvědčení. Jejich vyjadřování se dnešnímu čtenáři bude jevit podivné a nepříjemné. Pokládám však důležité zachovat jejich vyjádření beze změny pro pochopení kontextu a klimatu doby.
V žádném případě není mým úmyslem propagovat jakékoli hnutí, ať už směřují k čemukoliv.
M.P.

…je totiž o hodně snazší vyprávět nějaký příběh, pokud jsou mrtvi lidé, které má přivést k řeči, než když tito lidé jsou doposud naživu! To je zvláštní — ano: už tohle opravdu stojí za pořádné pátrání, otázka, proč tomu tak je. Sám jsem dospěl k téhle zkušenosti: Kdo se lidí na cokoli vyptává, většinu z nich podnítí daleko spíš k mlčení než k tomu, aby mluvili, a to se chystá psát o událostech, které ti lidé viděli nebo byli jejich účastníky, ať už úplně nebo jen zčásti. Opravdu je daleko jednodušší stvořit ve fantazii člověka, jakého jsme v životě neviděli, než vylíčit nějakou bytost z masa a kostí, na kterou jsme se právě dívali a poslouchali ji: kdo o tom pochybuje, ať si to vyzkouší.

Rolf Hochmuth: Láska v Německu

Nejprve trochu literatury

Alexander Fadějev: Nesmrtelnost

„Já, vstupuje do řad Mladé gardy před tváří svých druhů ve zbrani, před tváří své rodné strádající vlasti, před tváří všeho lidu slavnostně slibuji: bezpodmínečně plnit každý úkol daný mi starším soudruhem; zachovávat v nejhlubší tajnosti vše, co se týká mé práce v „Mladé gardě“
Slibuji, že budu nemilosrdně mstít spálená a zpustošená města a vesnice, krev našich lidí, mučednickou smrt třiceti horníků-hrdinů. A jestli k tomu je třeba můj život, nebudu váhat ani minutu a položím ho.
Jestli poruším tento svatý slib ať při mučení nebo ze strachu, ať moje jméno a moji příbuzní jsou navždy prokleti a mne samotného potrestá krutá ruka mých soudruhů.
Krev za krev! Smrt za smrt!“

Tuto přísahu věrnosti Vlasti a boji do posledního dechu za její osvobození od hitlerovských okupantů složili členové podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“ ve městě Krasnodon ve Vorošilovgradské oblasti. Skládali ji na podzim 1942, když stáli proti sobě v malé sedničce a nad zotročenou a zpustošenou zemí Donbasu vál pronikavý podzimní vítr. Maličké městečko leželo skryté ve tmě, v hornických domech byli fašisté a pouze prodejní policisté a mistři tajných záležitostí z gestapa v této temné noci prohledávali byty obyvatel a brutálně je mučili ve svých celách.
Nejstaršímu z těch, kdo přísahali, bylo devatenáct let a hlavnímu organizátorovi a inspirátorovi Olegovi Koševému šestnáct.
Drsná a neobyvatelná je otevřená doněcká step, zvláště v pozdním podzimu nebo v zimě, za mrazivého větru, kdy černozemě zamrzne v hrudky. Ale je to naše vlastní sovětská země, obývaná mocným a slavným uhelným plemenem, které dodává energii, světlo a teplo naší velké Vlasti. Za svobodu této země bojovali v občanské válce její nejlepší synové pod vedením Klima Vorošilova a Alexandra Parchomenka. Zrodila úžasné stachanovské hnutí. Sovětský člověk pronikl hluboko do útrob doněcké země a podél její nepřívětivé tváře vyrostly mohutné továrny – chlouba našeho technického myšlení, socialistická města zaplavená světlem, naše školy, kluby, divadla, kde

rozkvetl velký sovětský člověk a naplno se projevil svou duchovní síla. A nyní tuto zemi pošlapal nepřítel. Vtrhl na ni jako vichřice, jako mor, uvrhl města do temnoty, proměnil školy, nemocnice, kluby, jesle v kasárna pro vojenské posádky, ve stáje, v cely gestapa.

Oheň, provaz, kulka a sekera – tyto strašlivé nástroje smrti se staly stálými společníky v životě sovětských lidí. Sovětští lidé byli odsouzeni k mukám, která jsou nepředstavitelná z hlediska lidského rozumu a svědomí. Stačí říci, že v městském parku v Krasnodonu fašisté pohřbili zaživa do země třicet horníků, kteří se odmítli registrovat na „úřadě práce“. Když Rudá armáda osvobodila město a začala odkrývat mrtvé, stáli tam v zemi: nejprve byly odhaleny jejich hlavy, pak ramena, trupy a paže.

Nevinní lidé byli nuceni odejít z rodných míst a skrývat se. Rodiny se rozpadly. „Loučila jsem se s tátou a z očí mi tekly slzy,“ říká Valja Borc, členka „Mladé gardy“. „Nějaký neznámý hlas jako by šeptal: ‚Tohle je naposledy, co ho vidíš.‘ Odešel, a já jsem stála, dokud mi nezmizel z očí. Dnes měl tento člověk ještě rodinu, koutek, přístřeší, děti, a teď se musí potulovat jako toulavý pes. A kolik jich bylo mučeno a zastřeleno!“

Mladé lidi, kteří se vyhýbali registraci všemi možnými způsoby, chytali násilím a hnali je na otrocké práce do Německa. V ulicích města bylo tehdy možné vidět skutečně srdcervoucí scény. Drsný křik a nadávky policistů se mísily s pláčem otců a matek, kterým násilím odervali dcery a syny.

A strašlivým jedem lží, šířeným podlými fašistickými novinami a letáky, o pádu Moskvy a Leningradu, o zničení sovětského systému, se nepřítel snažil zlomit duši sovětského lidu.

Byla to naše mládež, tatáž mládež, která byla vychovávána v sovětské škole, v pionýrských oddílech a komsomolských organizacích. Nepřítel se v nich snažil zničit ducha svobody, radost z tvořivosti a práce, kterou jim vštěpoval sovětský systém. V odpověď na to mladý sovětský člověk hrdě zvedl hlavu.

Svobodná sovětská píseň! Sdružila se sovětskou mládeží, stále jim zní v duši.

„Jednou jsme jeli s Voloďou do Sverdlovky k dědečkovi. Bylo docela teplo. Nad hlavami nám létala letadla. Jdeme po stepi. V okolí nikdo. Zpívali jsme: ‚Spí kurhany ztemnělé… Mladý chlapec se vydal do doněcké stepi‘. Pak Voloďa řekne:

‚Vím, kde jsou naši vojáci.‘

Začal mi sdělovat novinky. Vrhla jsem se k Voloďovi a začala ho objímat.“

Tyto prosté řádky vzpomínek sestry Volodi Osmuchina nelze číst bez dojetí. Bezprostředními vůdci „Mladé gardy“ byli Koševoj Oleg Vasiljevič, narozený v roce 1926, člen VLKSM[1] od roku 1940, Zemnuchov Ivan Alexandrovič, narozený v roce 1923, člen VLKSM od roku 1941. Brzy vlastenci přilákali do svých řad nové členy – Ivana Turkeniče, Stěpana Safonova, Ljubu Ševcovovou, Uljanu Gromovovou, Anatolije Popova, Nikolaje Sumského, Voloďu Osmuchina, Valju Borc a další. Komisařem byl zvolen Oleg Koševoj. Velitelem byl jmenován Ivan Vasiljevič Turkenič, člen VLKSM od roku 1940.

Tato mládež, která neznala starý systém a přirozeně neměla žádné zkušenosti s podzemím, během několika měsíců narušila veškerá opatření fašistických zotročovatelů a inspirovala k odporu proti nepříteli obyvatelstvo města Krasnodonu a okolních osad – Izvarina, Pervomajky, Semejkina, kde vznikly pobočky organizace. Organizace se rozrostla na sedmdesát lidí, pak jich čítala přes sto – děti horníků, rolníků a úředníků.

„Mladá garda“ rozdávala letáky po stovkách a tisících – na bazarech, v kinech, v klubech. Letáky se nacházejí na policejních budovách, dokonce i v kapsách policistů. „Mladá garda“ zřídila čtyři rozhlasové přijímače a každý den informovala obyvatelstvo o zprávách Informbyra[2].

V podzemních podmínkách probíhá nábor nových členů komsomolu, rozdávají se dočasné průkazy a vybírají se členské příspěvky. S blížícím se příchodem sovětských vojsk se připravuje ozbrojené povstání a různými způsoby se získávají zbraně.

Zároveň úderné skupiny provádějí sabotáže a teroristické útoky.

V noci ze 7. na 8. listopadu skupina Ivana Turkeniče oběsila dva policisty. Na hrudích oběšenců nechali plakáty: „Takový osud čeká každého prodejného psa“.

9. listopadu skupina Anatolije Popova na silnici Gundorovka – Gerasimovka zničila osobní automobil se třemi nejvyššími hitlerovskými důstojníky.

[1] Všesvazový leninský komunistický svaz mládeže, zkráceně komsomol

[2] Informbyro nebo Sovinformbyro je Sovětská informační kancelář.

15. listopadu skupina Viktora Petrova propustila z koncentračního tábora v chutoru[3] Volčansk 75 vojáků a velitelů Rudé armády.
Na začátku prosince Moškovova skupina zapálila tři auta s benzinem na silnici mezi Krasnodonem a Sverdlovskem.
Několik dní po této operaci provede Ťuleninova skupina na silnici Krasnodon-Rovenki ozbrojený útok na stráže, které odvádějí 500 kusů dobytka odebraného obyvatelům. Zlikviduje stráže a rozptýlí dobytek po stepi.
Členové „Mladé gardy“, kteří na příkaz štábu nastoupili do zaměstnání v okupačních institucích a podnicích, obratným manévrováním zpomalují jejich práci. Sergej Levašov, který pracuje jako šofér v autoservisu, postupně vyřadí z provozu tři auta. Jurij Vicenovskij způsobí v dole několik nehod.
V noci z 5. na 6. prosince trojice statečných členů „Mladé gardy“ - Ljubě Ševcovová, Sergej Ťulenin a Viktor Lukjančenko – provede brilantní akci, při níž zapálí úřad práce. Zničením pracovního úřadu se všemi dokumenty zachránili mladogvardějci několik tisíc sovětských lidí před deportací do fašistického Německa.
V noci z 6. na 7. listopadu vyvěsili členové organizace rudé vlajky na budovy školy, bývalého Okresního svazu spotřebitelů, nemocnice a na nejvyšší strom v městském parku. „Když jsem viděla vlajku na škole,“ říká M. A. Litvinovová, obyvatelka Krasnodonu, „zmocnila se mě bezděčná radost a hrdost. Vzbudila jsem děti a rychle jsem běžela přes ulici k Muchinové. Našla jsem ji stát na parapetu ve spodním prádle a po hubených tvářích jí stékaly slzy. Řekla: ‚Marjo Alexejevno, tohle se dělá pro nás, sovětské lidi. Pamatují si nás, nezapomínají na nás.‘“
Organizace byla odhalena policií, protože do svých řad rekrutovala příliš mnoho mladých, mezi nimiž byli i méně pevní lidé. Během strašlivého mučení, jemuž byli členové „Mladé gardy“ vystaveni brutálními nepřáteli, se však s nebývalou silou projevila morální síla mladých vlastenců, taková duševní krása, že bude inspirovat mnoho dalších generací.
Oleg Koševoj. Navzdory svému mládí byl skvělým organizátorem. Snílkovství se v něm spojovalo s výjimečnou praktičností a činorodostí. Inspiroval a inicioval řadu hrdinských akcí. Vysoký, ramenatý, dýchal silou a zdravím. Při zatýkání rozzuřil gestapovce svým neochvějným pohrdáním. Pálili ho rozžhaveným železem, do

[3] osamocené venkovské stavení, dvůr

těla mu píchali jehly, ale on zůstal pevný a neohrožený. Po každém výslechu se mu ve vlasech objevily šediny. Na popravu šel úplně šedivý.

Ivan Zemnuchov byl jedním z nejvzdělanějších a nejsečtělejších členů „Mladé gardy“, autor řady pozoruhodných letáků. Navenek neohrabaný, ale duchem silný, těšil se všeobecné lásce a autoritě. Proslul jako řečník, miloval básně a sám je psal (stejně jako je psal i Oleg Koševoj a mnozí další členové „Mladé gardy“). Ivan Zemnuchov byl v kobkách vystaven nejbrutálnějšímu mučení a týrání. Pověsili ho na smyčku přes speciální kvádr na stropě, polili vodou, když ztratil vědomí, a znovu pověsili. Třikrát denně ho bili biči z elektrických drátů. Policie se z něj vytrvale snažila dostat výpověď, ale ničeho nedosáhla. Dne 15. ledna byl spolu s ostatními soudruhy vhozen do díry v dole č. 5.

Sergej Ťulenin. Byl to maličký, mrštný, cílevědomý mladík-výrostek, vznětlivý, s prudkou povahou, živelně odvážný. Účastnil se mnoha nejsmělejších akcí a osobně zlikvidoval mnoho nepřátel. „Byl to člověk činu,“ popisují ho jeho přeživší soudruzi. „Neměl rád vychloubače, mluvky a povaleče. Říkával: Dělej to lépe, a ať o tvých činech vyprávějí lidé.“

Sergej Ťulenin byl nejen sám brutálně mučen, ale před ním byla mučili i jeho starou matku. Stejně jako jeho soudruzi však i Sergej Ťulenin vytrval do konce.

Takto popisuje čtvrtou členku štábu „Mladé gardy“, **Uljanu Gromovovou**, učitelka z Krasnodonu Marja Andrejevna Borc: „Byla to dívka vysoké postavy, štíhlá brunetka s kudrnatými vlasy a krásnými rysy obličeje. Její černé, pronikavé oči mě ohromily svou vážností a inteligencí… Byla to vážná, rozumná, inteligentní a vyspělá dívka. Nerozčilovala se jako ostatní a neproklínala mučitele… ‚Myslí si, že si svou moc udrží pomocí teroru,‘ řekla. – ‚Hloupí lidé! Jakpak lze kolo dějin otočit zpět…‘

Dívky ji požádaly, aby zarecitovala ‚Démona‘. Řekla: ‚S radostí! Miluji Démona. Je to nádherné dílo! Jen si pomyslete, že se vzbouřil proti samotnému Bohu!‘ V cele se úplně setmělo. Začala recitovat příjemným, melodickým hlasem… Ticho večerního soumraku náhle prořízl divoký výkřik. Gromovová přestala recitovat a řekla: ‚Už to zase začíná!‘ Sténání a křik byly stále silnější. V cele zavládlo mrtvolné ticho. To trvalo několik minut. Gromovová se k nám obrátila a pevným hlasem recitovala:

Synové sněhů, synové Slovanů.
Proč nevěříte v nové dni?
Proč? Váš tyran zahyne,
Jako zahynuli všichni tyrani.“

Uljana Gromovová byla vystavena nelidskému mučení. Pověsili ji za vlasy, na záda jí vyryli pěticípou hvězdu, tělo jí spálili žhavým železem, rány posolili a položili ji na rozpálená kamna. Ani před smrtí však neztratila odvahu a s pomocí šifry „Mladé gardy“ vyťukávala přes zdi povzbudivá slova svým přátelům: „Chlapci! Neklesejte na mysli! Naši přicházejí. Připravte se. Hodina osvobození je blízko. Naši přicházejí. Naši přicházejí…“
Její přítelkyně **Ljubov Ševcovová** pracovala na příkaz štábu jako rozvědčice. Navázala kontakt s příslušníky podzemního odboje ve Vorošilovgradu a každý měsíc několikrát toto město navštívila, přičemž prokázala velkou vynalézavost a odvahu. V nejlepších šatech se vydávala za „nenávistnici“ sovětské moci, dceru významného průmyslníka, pronikla mezi nepřátelské důstojníky a ukradla důležité dokumenty. Ševcovovou mučili déle než ostatní. Protože ničeho nedosáhli, poslala ji městská policie na četnickou stanici v Rovenkách. Tam jí pod nehty zabodli jehly a na záda vyryli hvězdu. Se svou neobyčejnou radostí ze života a silou ducha po návratu do cely po mučení navzdory katům zpívala písně. Když jednou během mučení uslyšela hluk sovětského letadla, náhle se rozesmála a řekla: „Naši jsou slyšet“.
7. února 1943 byla Ljuba Ševcová zastřelena.
Tak, když dodrželi přísahu až do konce, většina členů organizace „Mladá garda“ zahynula, jen několik z nich přežilo. S oblíbenou písní Vladimíra Iljiče „Mučen těžkou porobou“ šli na popravu.
„Mladá garda“ není ojedinělým a výjimečným jevem na území okupovaném fašistickými okupanty. Všude a všude bojuje hrdý sovětský člověk. A přestože členové bojové organizace „Mladá garda“ zahynuli v boji, jsou nesmrtelní, protože jejich duchovní vlastnosti jsou vlastnostmi nového sovětského člověka, vlastnostmi lidu země socialismu.

Věčná památka a sláva mladým mladogvardějcům – hrdinným synům nesmrtelného sovětského lidu!

15. září 1943

http://molodguard.ru/article0.htm

Zoltan Weinberger: „Nesmrtelné mládí“ (Úryvek z črty o činnosti podzemní organizace „Mladá garda“, napsané v polovině 40. let)

„…Má se napsat jméno zrádce?“

To nesmíme!

Ať se jeho jméno neobjevuje vedle jmen nesmrtelných hrdinů „Mladé gardy“.

Mladogvardějec, který se dopustil tohoto lehkovážného činu, má příbuzného, policistu, kterého chce přivést na „pravou cestu“. Snaží se přesvědčit těžkého pijana, který nikdy nepracoval dlouho na jednom místě a nejednou byl souzen za drobné krádeže, aby už Němcům nesloužil.

Policista hraje lstivou hru, předstírá, že se nechal přesvědčit, budí dojem, že se „napravil“ a podaří se mu oklamat nezkušeného synovce, který mu ve snaze udělat ještě větší dojem sdělí, že je členem „Mladé gardy“. Navíc mu ukáže i nejnovější leták „Mladé gardy“.

To je víc než fatální hloupost.

To je zrada!

Hrdinská epopej o „Mladé gardě“ s blíží k rozuzlení.

V očích policisty „obráceného na cestu pravou“ nyní nevidí nic jiného než velkou odměnu, kterou hitlerovci slíbili tomu, kdo je přivede na stopu „Mladé gardy“. Sám zatkne svého příbuzného a předá ho gestapu.

Ty lehkovážný člene „Mladé gardy“! Už ses dopustil hlouposti, tak alespoň nezvyšuj svůj zločin další zradou! Mlč!

Pamatuj na svou mladogvardějskou přísahu, pamatuj na své soudruhy, pamatuj na svou Vlast!

Mlč!

Zemři jako hrdina, ale mlč!

Tento člen Mladé gardy si však označení vlastenec nezaslouží.

Stane se zrádcem.

Uvádí jména 13 členů pervomajské skupiny „Mladé gardy“, kteří jsou téhož dne zatčeni gestapem.
Ale to je jen 13 mladogvardějců!
Katastrofa, která visela nad mladými vlastenci z Krasnodonu, se zde mohla ještě zastavit. K velké smůle „Mladé gardy“ je však mezi třinácti zatčenými také jeden slaboch, zrádce svého národa. O mnohém už ví a prozradí jména členů skupiny z města Krasnodon.
Je samozřejmě faktem, že gestapo oba mladé muže při výsleších brutálně mučilo, ale to nemůže ospravedlnit jejich strašný zločin, že se stali zrádci.
Proč nemlčeli?
Proč se nezachovali jako Zemnuchov, Gromovová, Ševcovová a ostatní členové Mladé gardy, kteří byli také uvrženi do gestapáckého vězení v Krasnodonu, kteří byli také mučeni, kteří by raději stokrát zemřeli, než aby zradili věc osvobození vlasti?
https://www.molodguard.ru/doc62.htm

Úvod

Lidé na tomto obrázku jsou herci. A těmi, které zobrazují, jsou:

Ivan Zemnuchov, 19 let
Uljana Gromovová, 19 let
Ljubov Ševcovová, 18 let
Oleg Koševoj, 16 let
Sergej Ťulenin, 17 let

Ten, který stojí vzadu nalevo, je Ivan Turkenič. Je sice velitel, ale také bývalý válečný zajatec. Tak proto není hoden sedět s ostatními.
S vysokou pravděpodobností nikdy neseděli u jednoho stolu. Zato chybí ti, kteří *mohli* sedět u jednoho stolu s Ivanem Zemnuchovem.
Především osmnáctiletý Viktor Treťjakevič. Je někomu povědomé toto jméno? Ne? A co třeba – Stachovič?
Známe je (nebo je znali naši předkové) z románu Mladá garda od Alexandra Fadějeva nebo z filmu, který natočil Sergej Gerasimov. Víme/oni věděli o jejich hrdinství a mučednické smrti. A také o zradě jednoho z nich, která je zahubila.
Ale co se stalo doopravdy? Co je pravda, co je legenda, co je naprostá lež? Co víme, co si domýšlíme?

Nezpochybnitelných informací je velmi málo.

22. června 1941 napadlo nacistické Německo SSSR.
11. července 1941, když se Němci dostali do blízkosti Kyjeva, poslal Stalin prvnímu tajemníkovi ÚV KS Ukrajiny Chruščovovi telegram tohoto znění: „*Varuji vás, pokud dovolíte vojskům jen o krok ustoupit na levý břeh Dněpru, pokud armáda nebude bránit oblasti na pravém břehu Dněpru do poslední možnosti, postihne vás krutá odplata stejně jako zbabělce a dezertéry".*[4]
16. srpna 1941 vydalo Nejvyšší velení Rudé armády rozkaz 270, který vyhrožoval smrtí vojákům padlým do zajetí, a represemi jejich rodinným příslušníkům. [5]
Ve Vorošilovgradské oblasti v roce 1941 proběhly přípravy: připravilo se zázemí pro odboj, ustanovily partyzánské jednotky, nalezly se konspirační byty. Ale fronta se stabilizovala a bdělost a ostražitost povolila.
19. května 1942 ÚV VLKSM nařídil ústředním výborům svazových republik a oblastním výborům organizovat partyzánskou, diverzní a propagační činnost.
19. července německá a rumunská vojska obsadila Krasonodon.
28. července 1942 vydal Stalin pověstný rozkaz 227, který vešel ve známost pod názvem „Ani krok zpět". Tento rozkaz nařizoval zřízení trestných praporů pro „panikáře a zbabělce". Velitelé a komisaři, kteří ustoupili bez „rozkazů nadřízených", měli být pokládáni za vlastizrádce a postaveni před vojenský soud.[6]
V Krasnodonu a okolních obcích vznikly odbojové skupiny mládeže, a to tak, že spontánně (podle některých), nebo pod vedením komunistů (podle jiných).
Později se tyto skupiny (pravděpodobně) spojily do jedné organizace nazvané (možná) Mladá garda.
Komisařem Mladé gardy se stal šestnáctiletý Oleg Koševoj (podle jedněch), nebo (podle jiných) osmnáctiletý Viktor Treťjakevič s partyzánským výcvikem.
Komsomolcům byly přičteny různé činy, pro které někdy jsou a většinou nejsou důkazy. Například tvorba a šíření letáků (několik letáků se zachovalo), vyvěšení rudých vlajek ve dnech sovětských státních svátků (našli se svědkové, kteří ty prapory viděli) a zapálení

[4] Oleg Chlevňuk. Stalin nový životopis Paseka 2016
[5] https://en.wikipedia.org/wiki/Order_No._270
[6] https://en.wikipedia.org/wiki/Order_No._227

úřadu práce (opravdu shořel, ale někteří obyvatelé si mysleli, že „od drátů“). Přepadávání německých vojenských aut, vyhazování různých objektů do vzduchu, zabíjení německých vojáků, kolaborantů a zrádců. (S nejvyšší pravděpodobností se nic z toho nestalo.)
Konec Mladé gardy způsobila akce podstatně menší závažnosti, a sice (podle shodného tvrzení přátel i nepřátel) vykradení aut s vánočními dárky pro německé vojáky.
Avšak ke zkáze organizace (údajně) přispěla zrada.
Zrádcem byl Gennadij Počepcev (podle shodného mínění přátel i nepřátel), a/nebo Viktor Treťjakevič (podle výpovědi vyšetřovatele Kulešova a některých mladogvardějců).
Zatčení členové Mladé gardy se chovali statečně a nic neprozradili (říká legenda), snad kromě Treťjakeviče (říkají někteří), přestože byli krutě mučeni (což dokládá stav jejich těl a výpovědi svědků, avšak názory na rozsah mučení se liší).
15., 16., a 31. ledna 1943 (což nikdo nepopírá) bylo do jámy krasnodonského donu č.5 do hloubky 58 metrů shozeno 71 lidí, někteří byli zastřeleni, jiní byli shozeni živí, mezi nimi Viktor Treťjakevič (údajně živý). Poté byly do dolu hozeny důlní vozíky a několik granátů.
5 lidí bylo zastřeleno 9 února (pravděpodobně) v lese poblíž obce Rovenki, mezi nimi Oleg Koševoj (identifikovaný svou matkou). Další čtyři lidé byli zastřeleni na jiných místech.
Několika členům Mladé gardy se podařilo utéct.
14. února 1943 přišla do Krasnodonu Rudá armáda.
Poté byla těla vynesena na povrch.
Podrobnosti o stavu exhumovaných těl je četba pro otrlé[7]. Píše se o vyloupnutých očích, vyřezaných hvězdách, dokonce i o useknutých končetinách.

Například:

Uljana Gromovová:
„Na zádech měla vyřezanou pěticípou hvězdu, měla zlomenou pravou ruku, zlomená žebra.“

[7] https://novayagazeta.ru/articles/2017/09/30/74030-krasnodontsy-chast-4
http://www.molodguard.ru/doc157.htm

Ljuba Ševcovová:
„Na těle Ljuby Ševcovové bylo vyřezáno několik hvězd. Střelena do obličeje výbušnou kulkou.“

Ivan Zemnuchov
„Vynesený z dolu bezhlavý, zbitý. Celé tělo bylo oteklé. Chodidlo levé nohy a levá paže v lokti jsou zkroucené.“

Oleg Koševoj
„Tělo neslo stopy nelidského mučení: chybělo oko, byla rána na tváři, zátylek byl rozdrcený, vlasy na spáncích byly šedé.“

Sergej Ťulenin
„V policejní cele mu při mučení před zraky jeho matky Alexandry Vasiljevny Ťuleninové vypálili rozžhavenou tyčí průstřel levé ruky, prsty mu strčili pod dveře a svírali je, dokud končetiny rukou úplně neodumřely, pod nehty mu vrazili jehly, pověsili ho na provazy, bili a pak polili vodou. Když byla jeho mrtvola vytažena z jámy v dole č. 5, měl spodní čelist a nos vyvrácené na stranu a zlomenou páteř.“

Viktor Treťjakevič:
„Treťjakevič měl vytrhané vlasy, zkroucenou levou ruku, uříznuté rty a utrženou nohu a třísla.“[8]

Už dost.
Dodnes ještě někteří předpokládají, že stav těl dokládá brutalitu mučení, ale je potřeba uvážit, že do šachty byly za shozenými mrtvými nebo živými naházeny důlní vozíky a granáty, a své udělal také rozklad a s odpuštěním i krysy. Těla (zbytky těl) ohledala lékařka, ale dá se předpokládat, že neměla čas, chuť a možná ani kompetenci (byla gynekoložka) odlišit posmrtná a předsmrtná zranění, kosti zlomené pádem od kostí zlomených mučením.
Je však možné, že mučení mohlo být tak brutální, že by se z toho Fučíkovu komisaři Böhmovi udělalo špatně. Od občanské války, kdy se bílí, rudí, kozáci a povstalci všeho druhu dopouštěli těžko představitelných krutostí, neuplynula zas tak dlouhá doba.

[8] https://www.molodguard.ru/doc157.htm

1. března byli mrtví pohřbeni s vojenskými poctami v hromadném hrobě (v ruštině to má hezčí název: братская могила) v Parku komsomolu ve středu Krasnodonu.
Přeživší (ti, o kterých se vědělo) se dají spočítat na prstech. Byli jimi
Ivan Turkenič, 23 let
Vasilij Levašov, 19 let
Georgij Aruťuňanc, 18 let
Valeria Borc, 16 let
Nina Ivancovová, 19 let
Olga Ivancovová, 18 let
Michail Šiščenko, 26 let
Radij Jurkin, 14 let
Anatolij Lopuchov, 17 let

Všichni nejednou podávali svědectví. Jejich výpovědi je nutné brát s rezervou. Někteří hráli v Mladé gardě okrajovou úlohu a znali jenom střípky z její činnosti. Ivan Turkenič, (prý) velitel Mladé gardy, podal zprávu oplývající epickou šíří, ale vysoce podezřelou.
První výpovědi jsou přecezené přes NKVD, Zvláštní oddělení 18.armády a možná i SMERŠ (= kontrarozvědka, jejíž název znamenal Smrt špiónům[9]), protože těm se přeživší museli zpovídat a vysvětlovat, jak je možné, že přežili. Lze si snadno představit, že dostali nabídky, které nemohli odmítnout. Tedy přispět k vytvoření hrdinské legendy – tolik potřebné v polovině války – a pomoci Vlasti a Stalinovi – nebo se nedivit. Což platilo především pro Turkeniče. Vypovídali i příbuzní těch, kteří nepřežili. Například Jelena Koševá, matka Olega Koševého, která též měla své důvody.
Potom přišla speciální komise LKSM, známá jako Toricynova komise. Během let přeživší vypovídali u dalších komisí, naposledy před „luhanskou komisí“ v roce 1992.
Někteří vypovídali jako svědkové před soudem.
A také psali paměti, poskytovali rozhovory a byli zváni na besedy. Též příbuzní, učitelé a spolužáci mrtvých pilně sepisovali své vzpomínky. Vzpomínky přeživších si odporují. Nejedná se pouze o rozpory mezi výpověďmi různých osob. Ani jednotlivé osoby nepodávaly konzistentní výpovědi. Nemluvě už ani o vzpomínkách lidí, kteří

[9] Vznikla v dubnu 1943, takže před tímto datem nikoho vyslýchat nemohla, třebaže o někteří pamětníci o této instituci mluví.

nebyli přímými účastníky – rodičů, sourozenců, spolužáků. Rodiny „nejvýznamnějších“ mrtvých měly nárok na osobní důchody – v době všeobecné bídy to byl důvod bojovat o pozici v hierarchii hrdinů.
Zdá se, že o Mladé gardě nebylo řečeno nic, co by nebylo někým zpochybněno, načež bylo zpochybněno i toto zpochybnění. „Odvolávám, co jsem odvolal…“
Prostý čtenář nemá šanci se dopracovat ke skutečné pravdě o Mladé gardě.
Je nesnadné rozmotat klubko prokázaných skutečností, dohadů a výmyslů a je těžké se rozhodnout, za kterou nit zatáhneme nejdřív.

Co se tedy můžeme dočíst?
Stránka ruské Wikipedie o Mladé gardě je stručná a ukrajinská ještě stručnější.
Existuje velmi rozsáhlá stránka věnovaná Mladé gardě[10] plná dokumentů, vzpomínek, článků i celých knih různé závažnosti a věrohodnosti. Veškerý obsah je nasypaný na jednu hromadu a není snadné se v něm orientovat. Na druhé straně zase, jak se zdá, není tento obsah nijak cenzurován, „aby si každý mohl udělat svůj názor“.
Zajímavé je diskusní fórum[11] (dále DF) u těchto stránek, kde se lze dočíst nejrůznější věci, ovšem bez záruky. Nejzajímavějšími diskutéry byli Igor (starý Igor, Igor Čeredničenko), amatérský historik-revizionista, který neustále vytáčel ostatní tím, jak žádal důkazy a zdroje, Dmitrij Ščerbinin, provozovatel stránek, Nikolaj, který budil dojem, že se vyzná v represivních policejních metodách, Galina (možná Galina Čapanskaja, vedoucí expozičního a výstavního oddělení Muzea Mladé gardy v Krasnodonu), a Marina Tursina. Ve webovém archívu jsou další stránky, které provozovala Aljona Družinina.

Zvláštní je, že neexistuje současná vědecká práce o Mladé gardě a nejspíš hned tak existovat nebude. Stačí říci, že Krasnodon (od roku 2016 Sorokino, ale podle místních pořád Krasnodon), kde se tyto

[10] http://www.molodguard.ru/
[11] https://molodguard.forum24.ru/
Novější fórum http://www.molodguard.ru/forum/ už není dostupné

události odehrály a kde je i muzeum, leží v Luhanské[12] oblasti, resp. „Luhanské lidové republice“.
Existuje sborník dokumentů, který vytvořila historička Nina Petrova, vyšel v nákladu 5 000 výtisků, takže není k sehnání ani v Rusku, natož ve zbytku světa. Nicméně existuje ve zdigitalizované podobě.[13]. Jsou to jenom dokumenty bez kritického hodnocení a jsou vybrané tak, aby se vztahovaly k tématu knihy (Mladá garda – umělecký obraz a historická skutečnost), ale i tak je to zajímavé čtení.
Část primárních pramenů leží v archívu FBS nebo SBU a některé z nich nesou dosud označení „přísně tajné“. Zaměstnancům muzea, kteří se zajímali o nějaké dokumenty SBU bylo řečeno, že doba utajení je 100 let.
Nikolaj (DF) píše:
„*Domnívám se, že o událostech v Krasnodonu neexistuje úplná* a *vyčerpávající monografie, protože nebyly shromážděny všechny dokumenty, a protože svého času příliš mnoho vytrubovali o Mladé gardě. Kuromiya napsal monografii o Donbasu během období, kdy byl maximální přístup, a pečlivě uvádí všechny archivy a zdroje, které zkoumal. Měl dokonce přístup do archivů bývalé KGB v Doněcku a Luhansku. VŮBEC NEMĚL přístup do archivů bývalé KGB v Moskvě a Kyjevě, stejně jako do tzv. Prezidentského archivu, o kterém nic nepíše.*
[…]
Druhou částí dokumentů, na které se nikdo nikdy nepodíval, jsou německé a policejní dokumenty. O tom, že někde existují německé, není pochyb. Policie mohla mít dokumenty, a pokud policie byla mělnikovská (odnož nacionalistů, nikoliv odsouzený kat[14]), je možné, že existují i policejní dokumenty v ukrajinštině. Existuje také možnost, že policie události nedostatečně zdokumentovala nebo je nezdokumentovala vůbec. Nemělo by se zapomínat, že okupanti se snažili provádět skrytou genocidu místního obyvatelstva a počet obětí

[12]Luhansk, Lugansk, Vorošilovgrad – totéž město, které podle politické situace měnilo název
[13]https://www.molodguard.ru/book16.htm a https://www.molodguard.ru/book17.htm
[14] Má na mysli krasnodonského policistu Mělnika.

byl takový, že stovka členů podzemního komsomolského hnutí byla jen kapkou v moři krve.“[15]

V roce 1977[16] vyšla sbírka vybraných dokumentů.

Hiroaki Kuromiya, o kterém se zmiňuje Nikolaj, je americký historik japonského původu a autor knihy *Freedom and Terror in the Donbas*. O situaci na Ukrajině za války existuje kniha *Harvest of Despair: Life and Death in Ukraine under Nazi Rule*, kterou napsal Karel C. Berkhoff.

O myšlenkovém světě nacistů pojednává kniha *Zákon krve* od Johanna Chapoutota. Autor prostudoval mimo jiné instrukce, kterými se měli řídit vojáci táhnoucí na Východ.

Jak už bylo řečeno, po válce se činností Mladé gardy zabývalo několik komisí.

Nejprve nastoupila komise pod vedením první tajemnice krasnodonského OV komsomolu Jevdokije Kornilenko[17]. Její závěry byly údajně objektivní, ale ztratily se. Další, komise Zvláštního oddělení ÚV VLKSM, zvaná „Toricynova“ nastoupila v létě 1943 a její zpráva se základem legendy o Mladé gardě. Je podezření, že cílem této komise bylo právě vytvoření legendy, nikoliv hledání pravdy. V roce 1949 zasedala „komise Alenťjevové“, které šlo o to, aby se našlo „komunistické vedení“ Mladé gardy, které přece „muselo existovat“, i když po něm nezůstala ani stopa. Potom se celá desetiletí vlekl spor o to, kdo byl komisařem Mladé gardy, přičemž vyplouvala na povrch různá falšování dějin, nátlak na zúčastněné osoby.

Poslední komise je známá jako „luhanská meziregionální“, ve skutečnosti „Meziregionální komise pro studium dějin organizace Mladá garda“. Vydala zprávu v roce 1993.

Existují knihy, které napsali příbuzní členů Mladé gardy, a samozřejmě se dá předpokládat, že autoři především hájili ty svoje a v žádném případě nestrpěli jejich znevažování. Takovými autory jsou Kim Ivancov[18], mladší bratr Niny Ivancovové, Vladimír Minajev,

---

[15]https://molodguard.forum24.ru/?1-18-40-00000024-000-10001-0-1224853979

[16] http://www.molodguard.ru/book8.htm

[17]https://molodguard.forum24.ru/?1-18-0-00000027-000-10001-0-1297445172

[18] Kim Ivancov, narozený v dubnu 1926, od patnácti let působil u partyzánů nebo v armádě. V roce 1950 byl převelen do zálohy. Potom pracoval jako montér, elektrikář, mistr, a dotáhl to na vedoucího dílny. Kromě toho

bratr Niny Minajevové, Jelena Samarinová, neteř (ale věkem spíš něco jako sestra) Viktora Treťjakeviče, jeho bratr Michail Treťjakevič, jakož i Jelena Koševá, matka Olega Koševého. Odkazy na jejich knihy jsou tady:
http://www.molodguard.ru/books.htm
Všechny vzpomínkové knihy jsou samozřejmě subjektivní. A pokud se někdo rozhodně napsat knihu „ba základě dokumentů", je nutno vzít v úvahu kvalitu těch dokumentů. Mám na mysli především knihu o Ljubov Ševcovové (http://molodguard.ru/book25.htm), kde se za „dokument" pokládá výpověď Ivana Turkeniče, nebo knihu o Sergeji Ťuleninovi (http://molodguard.ru/book84.htm). Nápověda: pokud se „popravy zrádců" nebo „vyhazování německých aut do vzduchu" uvádí jako fakt, svědčí to o nedostatečně kritickém přístupu k pramenům.
Zajímavá je kniha Kima Ivancova[19]. Pokud je lež „typ klamu mající formu nepravdivého výroku, zpravidla s vědomým záměrem oklamat druhé za účelem získání nějaké výhody či vyhnutí se trestu" (Wikipedie), pak Kim Ivancov pravděpodobně nelže. Vyprávění o tom, co sám zažil, působí upřímně. Sergeje Ťulenina, Ljubov Ševcovovou i některé další dobře znal. Olega Koševého znal spíš od vidění. Jenže po celou dobu působení Mladé gardy byl Ivancov mimo Krasnodon, takže se musel spoléhat na informace z druhé ruky. A jeho chybou bylo, že až příliš věřil Turkeničovi, Jeleně Koševé, Toricynovi a pochopitelně své vlastní sestře. Při obraně těchto lidí se neváhal pohádat se školenými historiky. Při četbě jeho knih je nutné si dát dobrý pozor na to, co sám zažil, co ví z doslechu, a kdy beletrizuje a domýšlí si situace, u kterých věrohodné svědectví chybí.
Kom Ivancov i Vladimír Minajev (*1933) byli postsovětští nostalgici, avšak neshodli se, pokud jde o Stalina. Minajev se jevil jako celoživotní stalinista, pevně přesvědčený, že Západ chce zničit Slovany. Ve své knize však cituje různé materiály (aby s nimi mohl polemizovat), které jsou jinak těžko dostupné nebo nedostupné.

---

publikoval v literárních časopisech. „Гордость и боль моя – Молодая гвардия" (2004) byla jeho desátá kniha.
Nerusky působící jméno „Kim" prý byla zkratka – Komunistická Internacionála Mládeže
[19] http://molodguard.ru/book40.htm

Zde jsou materiály[20] vztahující se ke všem osobám, pokládaným za členy Mladé gardy. Stejně jako u čehokoliv, co se vztahuje k tomuto tématu, je kvalita a věrohodnost těchto příspěvků různá.

Otázky

Vznikla Mladá garda jako spontánní hnutí (v první verzi Fadějevova románu) nebo pracovala pod vedením komunistů (druhá verze)?

Nebo dokonce taková organizace vůbec neexistovala a jedná se o konstrukci, kterou vytvořila policie?

Kdo Mladou gardu zradil a zradil a ji vůbec někdo?

A jaká byla činnost Mladé gardy?

Kdo byl komisařem[21] Mladé gardy? Treťjakevič nebo Koševoj? Přeživší členové Mladé gardy se rozdělili do dvou táborů. Docházelo i k přesunům z tábora koševovců do tábora treťjakovců, ale někteří koševovci setrvali ve své víře.

Komunistické a komsomolské výbory se snažily udržet v obecném povědomí kanonickou verzi událostí, ale celou dobu jako plamínky vyskakovaly verze jiné.

[20] http://molodguard.ru/guardians.htm

[21] Co měli pořád s tím komisařem, proč to bylo tak důležité? Funkce komisaře byla pozůstatkem z dob, kdy byla sovětská moc nucena využívat služeb carských důstojníků. A jelikož se předpokládalo, že takový velitel nevidí věci správně politicky, měl za zády bolševického komisaře, který měl na starosti politické vedení jednotky. Z těchto historických důvodů musel mít komisaře i partyzánský oddíl, i když byl velitelem uvědomělý soudruh.

Funkce komisaře v armádě byla obnovena v červenci 1941. Komisaři se opírali o orgány NKVD.

Komsomolská organizace ale funkci komisaře neměla. Pokud by Mladá garda byla ilegální komsomolskou organizací, měla by mít tajemníka, a ne komisaře. V prvních zprávách ji však označovali za „partyzánský oddíl“. Proto se neobešla bez velitele a komisaře.

Místo, čas, okolnosti, lidé

Ideový základ války na Východě (Podle Johanna Chapoutota)

Johann Chapoutot ve své knize *Zákon krve* zaznamenal teoretická východiska, podle kterých nacistické Německo postupovalo.
Směrnici č.21 (Operace Barbarossa) Hitler podepsal už 18.prosince 1940. 13.března 1941 informuje náčelník generálního štábu Wilhelm Keitel, že o operační území se bude dělit armáda a speciální jednotky (Einsatzgruppen) pod velením říšského vedoucího SS Heinricha Himmlera. Tyto jednotky se dopouštěly masových vražd už v Polsku, dále na východě měly postupovat v ještě větším rozsahu a systematičtěji. Vojenští velitelé neměli právo kontrolovat činnost SS a policie, které se měly zodpovídat jedině Himmlerovi.
Kromě speciálních dispozic určených SS však existovaly další rozkazy. Zbavovaly armádu povinnosti respektovat válečné právo. Známý je komisařský rozkaz z 6.června 1941, který výslovně nařizuje zabíjet i neozbrojené muže. V tomto rozkazu se ještě upřesňuje, že se tím myslí „političtí komisaři" Rudé armády. Další rozkazy už tak konkrétní nebyly a v podstatě vydávaly civilisty na milost a nemilost německé armádě. Vojáci byli vyzýváni, aby každý nepřátelský akt okamžitě potlačili „těmi nejradikálnějšími prostředky", přičemž byla povolena i „opatření kolektivního násilí". Obyvatelstvo na východě bylo chápáno jako hrozba a podle toho se s ním jednalo. Což nakonec vedlo k tomu, že se hrozbou opravdu stalo.[22]
V srpnu 1942 Hitler podepsal rozkaz č. 46 o „zesílení boje s banditismem na východě". Tento rozkaz sice požaduje „zničení banditů těmi nejtvrdšími opatřeními", ale současně překvapivě žádá „spravedlivé zacházení s obyvatelstvem", protože pokud se mělo s partyzány zatočit, bylo nutné dát ostatním možnost přežít.
Ve srovnání s rozkazy z minulého roku tento rozkaz představuje ústupek. Válka nebyla blesková, jak se plánovalo, bylo nutné najít kompromis ve vztahu k obyvatelstvu. Ale přišlo to pozdě.
Spolu s rozkazy byly distribuovány instruktážní příručky pro vojáky, ve kterých se vysvětlovalo, jak se mají chovat. Sovětské teritorium bylo popisováno jako kontaminovaný prostor, kde na Němce všude číhá nebezpečí. Měli se mít na pozoru před Židy, ale také před

„asijskými vojáky“. Neměli mít důvěru ani ke vzdávajícím se nebo zraněným. I zdánlivě mrtví se mohli náhle probudit k životu. Civilnímu obyvatelstvu také nebylo co věřit, ani ženám a dětem. Celý prostor měl být pokládán za zamořený. Potraviny mohou být otrávené. Voják by se neměl ani napít vody ze studny.
Co se týká válečných zajatců na východě, měl si německý voják zapamatovat, že to v žádném případě nejsou „kamarádi“, a nezaslouží si žádné ohledy. Nesmělo se s nimi ani promluvit s výjimkou

---

[22] Tehdy zřejmě přišla vhod konverzační příručka, na kterou vzpomínal Jan Zábrana.

V roce 1959 v létě jsme jeli s Frantou Jungwirthem na turistický zájezd do SSSR. To jsem tam byl tehdy podruhé: prvně jako „mladý překladatel“ se svazovým zájezdem v roce 1957. Jungwirth tehdy dostal honorář za Nůž na hrdle a nabídl mi, že mi půjčí peníze na Čedok. Jeli jsme vlakem (na té cestě jsme se oba seznámili s Karlem a Vlastou W.). Ráno, když jsme se blížili ke Lvovu, kouknu z horního lůžka dolů a vidím, že Jungwirth, který ležel pode mnou, studuje jakousi usmolenou malou knížečku. Povídám mu: „Co to máš, Franto?“ „Ale, takovou konverzační příručku. Vždyť já neumím pořádně ani azbuku… Aspoň pár těch nejdůležitějších výrazů abych si osvojil, tak jsem si to vzal s sebou…“ Když jsem potom slezl z horního lůžka, koukám, co to je za příručku, kterou se vybavil na první cestu do SSSR: byla to ruská konverzace, vydaná za války pro německé vojáky – pro Wehrmacht! A byly v ní pozoruhodné ruské věty, jak stvořené pro prázdninový turistický zájezd. Například: Kam jste schovali všechny slepice? Nemyslete si, že nás oklamete. Přineste chleba, mléko a máslo, jinak budete tvrdě potrestáni! Všichni muži se musí do deseti minut dostavit na náves! Kde je předseda kolchozu? Jsou v okolí partyzáni? Neuposlechnete-li, bude každý desátý zastřelen! A tak dále a tak podobně. Povídám mu: „Prima, Franto, to sis s sebou vzal tu pravou konverzační příručku. Kdes k ní přišel? Hned jak příště zastavíme, vylez na perón a řekni jim, ať hned přinesou všechny slepice, jinak že bude každej desátej zastřelenej. Zatím ale tu příručku radši schovej někam na dno kufru, nemusel by ses s náma taky vrátit…“ Svým obvyklým tónem právě probuzeného medvěda mi Franta sdělil, že příručku nalezl za války kdesi v hotelu v Jindřichově Hradci a uschoval si ji pro případ, že by se mu mohla někdy hodit, jako schovává všechno.

Jan Zábrana, Celý život, 2001, str. 515

nezbytných rozkazů. Německý voják se neměl snížit k tomu, aby je bil. Což znamenalo, že měl rovnou střílet.
Tento přístup se ukázal být kontraproduktivní.

Ukrajina (Podle K. C. Berkhoffa)

Nizozemský historik Karel Cornelis Berkhoff se ve své knize *Harvest of Despair* soustředil se na každodenní život především v oblasti pod německou civilní správou, která se nazývala Reichskommissariat Ukrajine. Donbas do této oblasti nespadal, protože byl příliš blízko frontě. Byl proto pod vojenskou správou. V zásadních věcech však mezi oběma správami rozdíl nebyl.
Jednou z otázek, které Berkhoffa zajímaly, byl postoj k německým pánům. V sovětské literatuře se samozřejmě píše, že lidé německou moc odmítali, netoužili po ničem jiném než po vítězství Rudé armády, a kromě několika zrádců proti „hitlerovcům" nadšeně bojovali. Podle toho, co víme o historii této oblasti, místní lidé neměli důvod sovětskou moc milovat. Ovšem poté, co se seznámili s německou východní politikou, neměli důvod milovat ani Němce.
Podívejme se na to, co se dělo od 22.července 1941, kdy Německo napadlo Sovětský svaz.

Okupace: Co předcházelo a jak to začalo
Sovětská moc se soustředila na dvě věci: likvidaci a evakuaci. Němcům neměla padnout do ruky nic, co by jim mohlo být užitečné. Což platilo pro materiální hodnoty i pro lidi. Političtí vězni byli postříleni. Všechno, co by mohlo mít pro Němce[23] cenu (obilí, dobytek, stroje, palivo) se mělo odvézt nebo zničit. Zničit se měly i továrny, šachty, elektrárny. Někdy se to ve spěchu nepodařilo, někdy tomu bránili lidé. Komunisté, komsomolci, vedoucí pracovníci a odborníci všeho druhu se též měli povinně evakuovat. Pamětníci vzpomínali na auta naložená nejen lidmi, ale i zrcadlovými skříněmi a pokojovými rostlinami.
Po odchodu těchto lidí začalo rabování – ti, kteří nedostali možnost utéct v tom viděli své svaté právo. Museli z něčeho žít, a proč by si

[23] Berkhoff se rozhodl jim říkat Němci místo politicky korektního „nacisté" nebo „hitlerovci", protože všichni nebyli členy NSDAP.

nemohli vzít věci, které jen náhodou unikly zničení? Měli také důvod se hněvat – nalézali věci, o kterých se jim léta tvrdilo, že nejsou.
Na vesnicích lidé, pokud možno, ignorovali příkazy k zabíjení dobytka a ničení obilí a strojů. Některé kolchozy se spontánně rozpustily a bývali členové si rozebrali svůj původní majetek.
Pak tedy přišli Němci. Přinejmenším někde je vítali chlebem, solí a květinami. Někteří pamětníci mluví o zdrženlivém přístupu. A ti, kteří měli důvod k obavám – Židé – už nedostali příležitost vypovídat. „Řešení židovské otázky" bylo velmi rychlé. Do Kyjeva přišla německá armáda 19. září. Ještě tentýž den došlo k požárům a výbuchům nastražených min. Požáry trvaly několik dní. Němci obvinili Židy a začali je zatýkat přímo na ulici. (Jak je poznali? Podle informace o národnosti v pasu.) 28. září se objevila vyhláška, která přikázala Židům, aby se shromáždili na určeném místě. Většinou se mělo za to, že budou deportováni. Bohužel to nemálo Kyjevanů pozorovalo s uspokojením. Cesta oněch Židů ovšem vedla do Babího jaru. Dejme tomu, že si uvědomoval málokdo z těch, kteří se z odcházející kolony radovali.
Tato akce se tehdy všeobecně chápala jako trest za ony výbuchy a požáry, ale dnes víme, že by k tomu došlo v každém případě.
Na východě Ukrajiny německou armádu předešly zprávy o řádění Einsatzgruppen SS, takže obyvatelstvo bylo obezřetnější.

Záměr
Je známo. Že Hitlerovým záměrem bylo získat pro Němce na Východě „životní prostor". Po redukci místního obyvatelstva na nezbytně nutný počet čeledínů a děveček se tam měli přesídlit obyvatelé beznadějně průmyslového Německa a oddávat se bukolickému rolnickému životu.
Než se to mohlo uskutečnit, bylo ukrajinské vesnické obyvatelstvo užitečné. Ostatně se dokázalo uživit samo. To ale neplatilo o městském obyvatelstvu. Hitlerovým záměrem bylo obyvatele měst prostě postupně vyhladovět. Samozřejmě tento záměr místnímu obyvatelstvu nikdo nesdělil. Bylo jim řečeno, že je Němci se svými spojenci osvobodili od „židobolševiků" a „moskevské nadvlády", a slibovala se jim šťastná budoucnost, ovšem za předpokladu, že budou spolupracovat. Na dobytých úmyslech byla nejprve vojenská

správa, kterou nahradila civilní správa v útvaru nazvaném Reichskommissariat Ukraine. [24]

Správa Říšského komisariátu Ukrajine

Reichskommissariat Ukrajina se skládal ze šesti Generalbezirke (obecné obvody), z nichž každý se skládal z oblastí nazývaných Gebietskommissariat neboli jednoduše Gebiet. Pět největších měst bylo řízeno zvlášť. Každý Gebiet se dělil na 2-12 rayonů. Na úrovni rayonů, měst a obcí mohli působit místní lidé jako „Ukrajinská pomocná správa". V čele městské správy byl starosta, někdy nazývaný burhomistr. Zemědělské záležitosti ale na všech úrovních náležely Němcům, zemědělským vůdcům s důstojnickými hodnostmi, kteří měli na úrovni vesnice titul Landwirtschaftführer neboli jednoduše Landwirte. Všichni Landwirte zaměstnávali domorodé agronomy.

Nacistický teror vykonávaly dvě agentury SS: RSHA nebo také Reichssicherheitshauptamt (Hlavní říšský bezpečnostní úřad) a Pořádková policie. Hlavní úřad byl zastoupen Bezpečnosti policií (Sipo-Sicherheitspolizei) a Bezpečnostní službou (SD-Sicherheitsdienst) a zahrnoval dvě Einsatzgruppen (Operační skupiny).

„Policejní" pravomoc však vykonávala i jiná organizace, Schutzmannschaft (policie), zkráceně Schuma, v níž působili neněmečtí policisté, především Ukrajinci, ale i Rusové a jiné národnosti. (Patřili tam i hasiči.) Nenosili uniformu, označovali se jenom žlutomodrou páskou na rukávu.[25] Nosili většinou obušky nebo hole, při zvláštních akcích pušky nebo pistole. V roce 1942 se k nim přijímali převážně mladíci ve věku 17-21. Pro místní obyvatele byly všechny německé bezpečnostní složky prostě *gestapo* a neněmecké *politzei*.

Rozvinul se též soudní systém pro obyvatelstvo. Většina rayonů měla jednoho soudce (prostředníka) pro civilní případy a také soudce (*Schoffe)* pro trestní případy, což byla často stejná osoba. Soudce mohl

---

[24] https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%98%C3%AD%C5%A1sk%C3%BD_komisari%C3%A1t_Ukrajina

[25] Toho pak údajně využívali členové Mladé gardy jako maskování

uložit test do výše dvou let vězení nebo deset tisíc karbovanců (jeden tisíc říšských marek.) Závažnější případy řešily německé orgány.
Říšským komisařem Hitler jmenoval fanatického nacistu Ericha Kocha, který svůj postoj vyjádřil slovy „Pokud najdu Ukrajince, který je hoden se mnou sedět u stolu, budu ho muset zastřelit.“
„Ukrajinskému obyvatelstvu“ vysvětlil, že je potřebuje na práci, a pokud se někdo postaví na odpor nebo nebude dostatečně pilný, bude potrestán s „nesmiřitelnou přísností zákona“.
Tímto postojem se Koch lišil od svého formálního nadřízeného Alfreda Rosenberga, říšského ministra pro okupovaná východní území. Rosenberg si představoval, že by se Ukrajina mohla stát satelitním státem Německa, kde by fungovaly vysoké školy a politická strana. Koch se stejně jako Hitler domníval, že konečným cílem je genocida Slovanů. Nic z Rosenbergových plánů se neuskutečnilo.
V lednu 1942 Rosenberg nařídil uzavření všech vysokých škol v Říšském komisariátu kromě lékařských, veterinárních, zemědělských, lesnických a technických fakult, avšak v říjnu téhož roku se chopil iniciativy Koch a přikázal uzavření všech škol kromě čtyřletých základních. Přičemž tyto školy fungovaly nepravidelně, protože v zimě nebylo čím topit (nebo se to aspoň tvrdilo). Nebyly učebnice. Z existujících se musel odstranit sovětský obsah, takže z nich mnoho nezbylo.
Koch také trval na zachování kolchozů, kdežto představitelé armády žádali pozemkovou reformu. Podle některých pamětníků byla civilní správa brutálnější než vojenská. Tvrdé tresty pro „partyzány“ a jejich pomocníky žádali všichni. Například Wilhelm Keitel, šéf vrchního velitelství ozbrojených sil, žádal v září 1941 zabití padesáti až sta „komunistů“ za každého Němce zabitého „komunistickými povstalci“.

Masové vraždy a jiná zvěrstva

Do likvidace Židů a Romů se pustili okamžitě a povraždění veškerého židovského obyvatelstva bylo otázkou pár týdnů. O tom, jaký postoj měli místní, se nedá s určitostí mnoho říci.
Nacisté celou záležitost podali tak, že osvobozují Ukrajinu od „židobolševiků“. Mezi funkcionáři všeho druhu bylo skutečně více Židů, než by odpovídalo jejich zastoupení v populaci, což se dá

vysvětlit jejich vyšším vzděláním.[26] Takže místní lidé byli ochotni v existenci „židobolševiků“ věřit. A když se k tomu přidá tradiční antisemitismus, nelze se divit, že mnoha lidem osud Židů tolik na srdci neležel. Zachovala se ale svědectví o tom, že přinejmenším někteří lidé přihlíželi s hrůzou. Někteří se pokoušeli jednotlivce zachránit – třeba křtem, manželstvím nebo adopcí dětí. Nebo je ukrývali u sebe. Za jakoukoliv pomoc hrozil trest smrti.

O osudech Romů se ví málo. Zdá se, že jim nikdo nepomáhal, takže nikdo z nich nepřežil.

Další skupinou, která se stala obětí brutálního zacházení, byli váleční zajatci.

Jejich úmrtnost byla extrémní. Někteří historikové se pokoušeli ji vysvětlit souhrnem nepříznivých okolností, jako je vysoký počet vězňů, skutečnost, že do zajetí často přišli v zubožením stavu, špatným stavem silnic a neobyčejně krutou zimou 1941-1942. Ale pravděpodobně za tím byl také záměr.

Kdyby zůstalo při zabíjení politických komisařů, řadoví příslušníci Rudé armády by se možná příliš nezlobili, protože komisaři podřízení NKVD byli většinou nenáviděni. V praxi však armáda a skupiny SS zabíjely nejen komisaře, ale další kategorie zajatců. Například Židy, politruky, velitelé, kteří byli automaticky pokládáni za komunisty, muslimy omylem pokládané za Židy, a „Asiaty“- tedy ty, kteří nevypadali právě slovansky.

Další rozkazy vyzývaly vojáky Wehrmachtu, aby zacházeli s válečnými zajatci způsobem, „který má na paměti divokou a nelidskou brutalitu Rusů během bitvy. Pocit hrdosti a nadřazenosti musí zůstat vždycky viditelný“. Dokonce se německým vojákům vyhrožovalo přísnými tresty za „jakoukoliv shovívavost“. (Ale není známo, že by nějaký Němec byl za takové jednání zastřelen.)

Když byli zastřeleni ti, kteří náleželi do příslušných kategorií, ostatní ještě neměli vyhráno. Následovaly dlouhé pochody, které se podobaly pozdějším „pochodům smrti“ při vyklízení koncentračních táborů včetně střílení těch, kteří už nemohli dál. Zajatci dostávali velmi málo jídla a pití, což nebylo jenom tím, že jich bylo mnoho a jídla málo. Ve směrnicích pro německou armádu se říkalo, že jídlo poskytnuté zajatcům je krádež na německém lidu. Němečtí vojáci byli varováni,

[26] A taky to mohlo souviset s tím, že za cara byli Židé diskriminováni, což je nahánělo do náruče různých opozičních hnutí.

aby zajatcům nedávali víc než minimální příděly. Nejen to – místnímu obyvatelstvu nebylo dovoleno, aby jim dávali jídlo a vodu. Ukrajinské ženy a děti se horlivě snažily zajatcům dát najíst ve víře, že se někdo jiný takto postará o jejich muže a syny. Bylo to ale riskantní, němečtí vojáci je odháněli všemi způsoby včetně střelby.
Zajatecké tábory se zpravidla skládaly z nevytápěných dřevěných přístřešků v otevřeném prostoru omotaném ostnatým drátem.
Zprávy o takovém zacházení se zajatci se brzy roznesly a přispěly ke zvýšení bojové morálky Rudé armády.
Šance zajatce na přežití se zvýšila, když se dostal na práci mimo tábor. Bylo též možné se přidat k pomocné policii, Svobodným kozákům nebo k „dobrovolným pomocníkům“ německé armády.
Někteří zajatci byli propuštěni – etničtí Němci, ukrajinští, běloruští a pobaltští váleční zajatci, ale v žádném případě „Rusové“.
Zajatci se také pokoušeli utéct. Za úspěšné útěky se dozorci tábora mstili popravami nezúčastněných zajatců. Těm, kteří uprchlým zajatcům pomáhali, hrozily stejné tresty jako těm, kteří pomáhali Židům.

Vsuvka: Dopis válečného zajatce Rubena Džalalova předaný matce Jevgenije Moškova

„Co se týče mého osvobození, nenašly se u mě při prohlídkách žádné dokumenty, které by potvrzovaly, že jsem byl velitelem. Podařilo se mi všechno roztrhat. Teď potřebuji civilní oblečení od hlavy až k patě, dokonce i spodní prádlo, aby na mně nezůstalo nic s vojenským zatítkem. Potřebuji také civilní doklady, abych mohl někde bydlet, až odsud odejdu. Jestli to všechno bude, je zapotřebí někdo, kdo půjde za velitelem a řekne mu, já jsem našla svého manžela nebo syna. Prosím, dovolte mi, abych ho vzala domů. Podle našich informací je velitel laskavý člověk. A pomůže, když se někdo rozpláče. Je nutné ho naléhavě prosit a říkat mu, že jste ušla pěšky 125 verst a že nemáte kde bydlet ani co jíst.
Situace velitelů je následující: z vyprávění soudruhů v zajetí je jasné, že sem brzy přijde policie (a pak začne střílení, mučení a bití). A teď postupně umíráme hlady, špínou, vešmi a nemocemi. Naše životní podmínky jsou strašné. Z velitelů Rudé armády jsme se fakticky stali žebráky prosícími u plotu o almužnu. Takový je náš život, takový je i můj život.

Pokud se Váš pokus osvobodit mě odsud nepodaří, budu muset tiše čekat na tuto potupnou smrt. Koneckonců nemám nablízku žádné příbuzné ani známé, takže se o mě nebude mít kdo postarat. Hledejte svého Ženu. Je ve stejné situaci, ale je to pro něj jednodušší, protože je místní, a místní a Ukrajince osvobodí. To je jisté.
A nakonec bych Vás chtěl požádat ještě o jednu laskavost: pokud z Vašeho úsilí nic nebude, moc vás prosím, pokud je to možné, abyste napsala dopis mé matce do Grozného, že jste mě viděla a že jsem naživu, ale jsem válečný zajatec, a že jí nemohu psát. Řekněte jí, ať si o mě nedělá starosti a čeká na můj návrat domů. Nařizuji svým sestrám, aby se o matku staraly stejně jako jsem se staral já. Moje adresa je: Groznyj, Severní Kavkaz, Kavkazská ulice č. 107, Anna Jalilova. To je moje matka. Nezapomeňte si to zapsat.
Moje příjmení je Ruben Abrasimovič Džalilov, ale pokud máte nějaké jiné dokumenty, řekněte mi, abych věděl, jaké příjmení budu mít.
Čekám. S úct. Ruben“
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 331
https://www.molodguard.ru/guardian44.htm

(Osud Rubena Džalalova není znám, jeho příbuzní se nenašli.)

Život na vesnici

Téměř všichni rolníci vítali Němce a jejich spojence jako osvoboditele. Ochotně jim poskytovali jídlo, ubytování a péči o zraněné.[27]

Jejich největší naděje – rozpuštění kolchozů – se však nesplnila, třebaže jim to bylo slíbeno. V roce 1941 bylo ještě všechno při starém, sklidilo se, i když s obtížemi. V některých oblastech se pustli do sklizně pozdě, protože si bez příkazu netroufli projevit iniciativu. Někde rozbili traktory a kombajny, symboly nenáviděné sovětské moci. Přesto byla úroda toho roku vynikající a Němci platili lépe než Sověti.

7.února 1942 začala propagandistická kampaň, která měla dva vzájemně si odporující cíle – zachovat kolchozy a současně přesvědčit rolníky, že se kolchozy budou rušit. („Každý těžce pracující rolník získá vlastní půdu.“) Následující den byly kolchozy přejmenovány na

[27] Zdá se, že se vojáci nechovali striktně podle instrukcí, podle kterých měli od místních zachovávat paranoidní odstup.

„obecní statky“, které se údajně měly stát družstvy, a z velmi efektivních družstev by se nakonec mohly stát jednotlivé statky. Zatím však musel každý rolník vstoupit do obecního hospodářství.
V tuto chvíli se to nejspíš vesničanům přestalo líbit. Co horšího, systém plateb se vrátil k sovětskému způsobu „trudodní“.[28] Dalším zhoršením, dokonce i ve srovnání proti sovětským časům, bylo to, že do obecního hospodářství museli vstoupit všichni, i ti, kteří nebyli v kolchozu. Pracovní povinnosti platila i pro matky malých dětí. Osvobozeni byli jenom zdravotně postižení, chronicky nemocní a ženy dva měsíce před porodem a dva měsíce po něm.
Německé úřady požadovaly velké zemědělské dodávky a neváhali si je brát silou. Rolníci též podléhali finančnímu zdanění.
Rolníci měli už za sovětského režimu doplňková hospodářství, kterým Berkhoff říká „zahrady“ – my bychom asi řekli záhumenky. Ty se zachovaly i za Němců, a dokonce se i rozšířily. Rolníci na nich chovali vlastní dobytek a drůbež, pěstovali obilí. Podmínkou bylo, že práce na „zahradách“ nebude na překážku práci na obecním. (Pochopitelně byla.) Hloupé bylo, že i z těchto pozemků museli rolníci platit daně, takže se stávalo, že museli odevzdat většinu obilí nebo dokonce všechno.
Životní úroveň rolníků se lišila podle oblastí, ale podle Berkhoffa se obecně dá říci, že se jejich životní úroveň za německé vlády zlepšila. Také díky tomu, že landwirtové měli moc práce a nestačili je pořád hlídat. Takže rolníci většinou pracovali co nejméně a co nejpomaleji, pročež noviny pravidelně vyzývali k větší pracovitosti. Také krást se dalo za těchto okolností snadněji.
Ale běda, když někoho přistihli. Oficiálním trestem za pozdní příchod do práce byla pokuta nebo dva týdny v pracovním táboře. Ale nejvíce se uplatňovaly tělesné tresty. Němci dávali přednost výprasku bičem, místní vedoucí upřednostňovali hůl nebo pěsti. Výprasky byly veřejné, a tudíž zvlášť ponižující. Výprask mohli rolníci od Němců schytat třeba i za to, že nepozdravili nebo měli ruce v kapsách. Landwirtové se domnívali, že jejich poddaní ocení, že „pouze“ dostali bití, místo aby šli sedět, ovšem postižení jim veřejné ponížení nikdy nezapomněli a neodpustili.

---

28 https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%8C

Ještě horší bylo, že nový režim nepřikládal životům místních význam, takže se stávalo, že landwirt začal po provinilcích rovnou střílet. Ukládaly se i kolektivní tresty včetně vypalování celých vesnic, které nedodaly požadované produkty.
Takže stačil rok, a rolníci dospěli k názoru, že se mají stejně špatně jako před rokem 1941, a vlastně hůř – tamti byli naši, a aspoň jsme jim rozuměli.

Vsuvka: Názory z DF

Čingischán

Moje matka je stejně stará jako členové MG. Často říká, že nikdo neví, co by se stalo, kdyby byla její vesnice obsazena, a nikdo neví, jak by se obyvatelé zachovali. Udání jeden na druhého psali už dávno. Můj děda byl ředitelem školy, po válce za ním přišlo hodně lidí a říkali: no, chtěli, abych na tebe napsal, ale já jsem to odmítl. Jaký hřích: mlčel, nepil vodku s rajkomity[29], pracoval ve škole, pozdě vstoupil do VKSB, sloužil v carské armádě a byl demobilizován, kdoví proč. A vůbec, jak se říkalo – nebyl to náš člověk. A pokud jde o situaci na vesnici, když začala válka: učitelé utíkali k dědečkovi, co se bude dít, musíme utéct do lesa, schovat se, protože se neví, co bude. Ale frontová linie nebyla blízko v měřítku války, byla v Archangelské oblasti, Němci museli obsadit Tichvin a probít se ke kanálu a železnici (A jitra jsou zde tichá). Máma nám také říkala, že první vlastenecká výzva „Vše pro Vlast“ byla po článku a reportáži o Zoji[30] a druhá, stejně intenzivní, po článku o MG. Pokud jde o vzdělávání mladých lidí, máma absolvovala 22. června 1941, okamžitě, někdo kvůli mobilizace, někdo z dívek sám, šel do války. Z obrovské třídy (existují fotografie) přežili jen dva lidé, ale i ti byli invalidé. Před válkou jsme si žili dobře – lov, rybolov, domácí dobytek, v těch místech nebyly žádné kolchozy, leschozy a sovchozy. Rolníci žili, když pracovali, prostě bohatě, nebylo reálné vyměnit výpěstky za věci, říkali, ano, měl jsem hodně stříbra, pět patefonů[31] atd. Nebrali

[29] Členy okresního výboru
[30] Myslí se sedmnáctiletá partyzánka Zoja Kosmoděmjanská, kterou popravili Němci
[31] mechanický přenosný gramofon (Pathéphone)

všechny bez rozdílu, dědu odmítli kvůli jeho věku - 49 let a mámu kvůli jejímu zraku do střeleckého praporu, jiné možnosti nebyly.
http://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000023-000-10001-0-1287237832

Aglaja

Když mi bylo asi devatenáct let, fascinovaly mě činy mladogvardějců, Ariadny Kazej, a najednou jsem slyšela „řeč“ od jednoho mého vrstevníka, se kterým jsem společně studovala.
Řekl: „Určitý smysl ale mělo, že po válce nezaměstnávali ty, kteří byli pod okupací. Můj otec žil jako chlapec v okupované vesnici. A ne všichni místní obyvatelé byli s Němci nespokojeni. Němci dali koně (a půdu, tak nějak) a bývalým kolchozníkům svitla naděje na zlepšení života. A v noci přišli partyzáni, zaklepali na okno a pod pohrůžkou zastřelení odnesli všechny potraviny. Není divu, že lidé, kteří žili ‚pod Němci‘, byli považováni za ideologicky labilní.“
Vzpomínám si, že to na mě velmi silně zapůsobilo.
A jiná spolupracovnice mi vyprávěla, že u nich ve vesnici byli Němci, a když přišel důstojník do místnosti, kde byly děti, hodil jim hrst sladkostí. A já jsem si myslela, že děti se musely znechuceně odvrátit a nebrat nic z rukou nepřítele (jak jsem to viděla ve válečných filmech), ale zeptala jsem se: „Tak co jsi dělala?“ a uslyšela jsem v odpověď: „Vrhla jsem se na bonbóny a rvala se o ně jako pes…“ a pak mi řekla tu nejpodivnější věc: „Moje matka obdivovala, jak vysoce kulturní národ jsou Němci!“ Protože Němci měli zubní pastu, papírové kapesníky, bujónové kostky atd.
Tato kolegyně byl velmi uznávaná, vzdělaná a inteligentní osoba. Nemůžete ji nazvat oportunistkou, měšťačkou…
http://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000023-000-10001-0-1287237832

Galina

Nevím, jak je to s koňmi, ale podle vzpomínek mé mámy se půda dávala. Bylo to v naší vesnici. Po vesnici chodil Němec

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%84%D0%BE%D0%BD

s tlumočníkem. Přicházeli k chatám a nabízeli půdu, ale ne násilím, nýbrž podle libosti. Zeptala jsem se:
„Jak se Němci chovali k vesničanům (tj. jak s nimi zacházeli)?“
„Dobře, zdvořile, ne hrubě.“
U nás jsou borové lesy. Partyzánská oblast. Ve vesnici byla policejní stanice. Každou noc měli službu dva muži z místních a ráno se muselo na stanici hlásit, že je všude klid.
A když v sousední vesnici zabili nějakého německého „náčelníka“, jak říkala moje matka, Němci celou vesnici vypálili a babička s dětmi se schovala v sousedních vesnicích, ale naše vesnice zůstala nedotčena.
„Móda“ přišla také až po válce. Naučili se šít šaty, ale předtím se šily jen košile s malým volánkem na spodním okraji. Teprve poté bylo zavedeno mýdlo a zbavili se vší.
Odváželi do Německa. A jeden policista (soused) upozornil babičku, aby schovala své starší dcery, protože jsou na seznamu, ale takoví policisté samozřejmě nebyli všichni. Mnoho vesničanů, manželek aktivistů, frontoviků, policisté vydali. Všichni byli odvedeni na mez a zastřeleni. Ti, kteří odešli do Německa, se vrátili, všichni až na jednu ženu, která se zbláznila steskem po vlasti.
Válka byla velmi strašná. Byla to velmi strašná válka…
http://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000023-000-10001-0-1287237832

Život ve městě

Rolníci měli tu výhodu, že byli „užiteční“ a byli přímo u zdroje potravin. Lidé ve městě tyto výhody neměli. Měli povinnost pracovat, všichni se museli registrovat na úřadech práce, které vedli Němci. Zaměstnavatelé měli zakázáno přijímat zaměstnance bez schválení tohoto úřadu. Zdaleka ne všichni práci sehnali. Kdo nepracoval, neměl nárok na příděl potravin.

Pokud byla oblast pod vojenskou správou, platily přísné sovětské předpisy. Civilní správa je nejprve zmírnila, ale postupně zase zavedla. Problém byl s jejich vymáháním. Německých dohlížečů bylo málo. Platilo totéž, co na vesnici. Dozor byl laxní, ale běda tomu, kdo byl přece jen při něčem přistižen.

Sabotáže, výbuchu či založené požáry se netolerovaly. Pokud se nenašel pachatel, postřílela se rukojmí. (V Kyjevě se jednalo o stovky osob za každou sabotáž.)

Střílelo se též za porušení zákazu vycházení. Tento zákaz komplikoval život lidem, kteří chodili do práce. Cesta byla dlouhá a městská hromadná doprava nefungovala. Navíc lidé neměli hodinky.
Hitlerovým záměrem bylo nechat vyhladovět obyvatele velkých měst. Tento záměr byl okamžitě realizován. Potravinové příděly v Kyjevě byly nízké (dokonce nižší než v obleženém Leningradu) a jen pro pracující. Situaci zmírňovalo to, že bylo možné nakoupit potraviny na trhu nebo si je opatřit na vesnici. Pokud měli Němci dobrou náladu, trhy a cesty mimo město tolerovali.
Místní lidé nejprve z nedostatku potravin obviňovali „spekulanty“, o něco později rolníky, které podezírali, že se jim mstí za hladomor ve 30. letech, ale v září 1942 bezpečnostní služby zaslechli poznámky typu „Máme zemřít hladem, abychom udělali místo pro Němce“ a „Je lepší se vzbouřit než pomalu vyhladovět.“ Pochopitelně to budilo zuřivou nenávist.
Nenávist vyvolávalo i soustavné ponižování. Třeba to, že si příslušníci panské rasy bez ostychu ulevovali před místními (včetně žen) na ulici.

Kulturní a společenský život

V Reichskommisariatu se na rozdíl od polského Generálního Gouvermentu kultuře ani ukrajinskému uvědomení příliš nedařilo. V panství Hanse Franka se tolerovala ukrajinská kulturní scéna, ale Erich Koch se důsledně stavěl proti kulturnímu životu domorodého obyvatelstva. Ale omezené aktivity se trpěly. Po příchodu Němců se konaly vzpomínkové akce na oběti NKVD, ale velmi brzy s nimi byl konec. Občas se konaly politické přednášky a shromáždění, ovšem zdaleka ne v takovém počtu jako v dobách SSSR. A co je zajímavé – lidem to scházelo. V některých vesnicích pokračovali dobrovolně v sovětské tradici a scházeli se v kanceláři vesnického staršího ke společné četbě novin a diskusi.
Co se týká propagandy, udělali nejspíš Volksgenossen von Drittes Reich chybu. Totiž tu, že ji zcela zanedbali. Místo aby mluvili o šťastných zítřcích, kdy bude ukrajinský a německý národ kráčet ruku v ruce ke společné budoucnosti, pouze nabádali k práci a vyhrožovali tresty. Na rozdíl od sovětské propagandy se nesnažili přesvědčovat, protože jim bylo jedno, co si místní myslí, hlavně aby pracovali a poslouchali. A ti to pochopitelně vycítili. Samozřejmě, že nevěřili sovětské propagandě, ale u té viděli aspoň snahu, a zdálo se jim, že na nich svým způsobem záleží.

Stejné to bylo s novinami. Vycházely desítky novin a ze začátku o ně byl velký zájem. Jenže brzy přišlo zklamání. Po krátkém relativně svobodném období začaly noviny tisknout téměř výhradně články dodávané německými agenturami. Takže se v nich nadávalo na Brity a Američany, v „historických" článcích se vzpomínalo na „německé" vládce Ukrajiny – Góty, Varjagy a Kateřinu Velikou. Samozřejmě se hodně pěstoval antisemitismus. Kromě obsahu měly noviny ještě dvě chyby.
Za prvé byli čtenáři zvyklí posílat do redakcí dopisy. Většinou se sice neobjevily v tisku, ale lidé měli pocit, že se jimi někdo zabývá. Teď na dopisy nikdo nereagoval, což noviny v očích čtenářů značně znehodnotilo.
Dalších chybou byl jazyk. Kromě jednoho ruskojazyčného periodika všechny noviny vycházely v ukrajinštině, přičemž většina městských obyvatel četbu v tomto jazyce příliš neovládala.
Knih vycházelo velmi málo, ale existovaly antikvariáty, kde se daly koupit různé předrevoluční knihy. Také se občas podařilo dovézt knihy ze zahraničí, většinou paměti různých odpůrců bolševismu. Byl o ně velký zájem a půjčovaly se podle pořadníku. Jenže často byly zabaveny na hranicích.
O zábavu se mělo postarat kino. Promítaly se německé komedie, a také některé sovětské apolitické filmy. Jako ve všech zemích pod německou nadvládou hlavnímu filmu předcházel německý týdeník – často neaktuální.
Jakž takž fungovalo divadlo a kabaret. V Kyjevě se provozovala i opera a balet, avšak od listopadu 1942 jenom pro Němce. Což byla další věc, která hluboce urážela místní obyvatelstvo.

Tedy jaký měli vztah k novým pánům?
Už bylo řečeno, že ze začátku vcelku dobrý. Vesničané přijímali pohostinně německé vojáky ve svých chalupách, a nad smrtí německých vojáků plakali („Ubožáku, zemřel jsi v cizí zemi! Teď jsi tady a tvoji drazí pro tebe pláčou a neví, kde jsi! Pane, jak hrozná je válka! Ať si tě Bůh vezme k sobě." – Otázka je, co z toho byl upřímný smutek a co konvence.)
Počátkem roku 1942, kdy začaly deportace do Německa, byla náklonnost k Němcům pryč. Lidi urážely prostory „Pouze pro Němce", bití na pracovišti, drancování, kterého se Němci legálně či nelegálně dopouštěli. V roce 1943 už lidé Němce nenáviděli.

Zatímco v roce 1941 se zdálo, že se sovětská moc nikdy nevrátí, v roce 1942 už to nebylo tak jisté. Lidé už nevěděli, jestli se jejího návratu mají bát nebo se na něj těšit. Bezpečnostní služby zachytili řeči o tom, že za sovětské vlády aspoň lidé mohli svobodně chodit po ulicích, nakupovat, posílat děti do školy, a dokonce „se dostatečně najíst". „Ať se vrátí bolševici," slyšel koncem roku 1942 jeden informátor říkat mnohé obyvatele Kyjeva. „Polovinu z nás zastřelí, ale ostatní budou alespoň žít a bída bude u konce". Rolníci zase říkali „Bude to špatné, ale jsou to naši lidé." Většina z nich by ale dávala přednost „dobrému carovi" nebo „sovětům bez bolševiků".
Mladí lidé (narození ve 20. nebo 30. letech) byli jednoznačně prosovětští, i když ne nutně prostalinští. Jedním z důvodů bylo, že jiný život neznali, ani neměli vědomosti o okolním světě. Jedna dívka prý se ptala tlumočníka wehrmachtu, jak mohou západní lidé vyrábět máslo, když nemají krávy. Italský novinář shledal „naprostý nedostatek informací o vnějším světě": „téměř všechny dívky znají algebru i něco z trigonometrie, ale nevědí, kde je Řím, Berlín nebo Paříž… říkají, že parní stroj vynalezl ruský dělník v roce X. Řeší technické problémy, píší o strojích a umí promluvit o stavbě dněperské přehrady – ale hladoví a nemají a nikdy neměli cokoliv na sebe. Když vidí kapesník nebo nějaký kus [západní látky nebo lnu, zírají, jako by to byl zázrak".
Dalším důvodem byl způsob, jakým s nimi nacistický režim zacházel. Hrozila jim deportace do Německa. Nemohli studovat. A neměli ani mnoho možností rozptýlit se zábavou. V rodinách se pak projevoval rozpor mezi generacemi. V rodičích postup Rudé armády budil smutek nebo obavy, mladí se upřímně radovali z každého úspěchu.

Deportace do Německa

K masovým vraždám a jiným válečným zločinům docházelo od samého začátku. Babij Jar a tak. Někteří místní lidé to přijímali s uspokojením, jiní s hrůzou, našli se i takoví, kteří při tom aktivně napomáhali. Ale skutečný odpor (včetně partyzánského boje) vyvolaly deportace místních do Německa.
V roce 1941 a ještě začátkem roku 1942 mířili do Německa dobrovolníci. Někdy kráčeli k vlaku s doprovodem dechovky. Věřili, že jdou za lepším, což se některým z nich i splnilo. Zejména Ukrajinkám zvyklým tvrdě pracovat, které se dostaly k práci na statku. Městské lidi kromě toho hnal do Německa hlad.

Propaganda slibovala lepší život a odvolávala se na vlastenecké cítění. (Němečtí mladí muži bojují, aby porazili bolševismus, takže vy musíte zaujmout jejich pracovní místa – především ta nepříjemná a nekvalifikovaná, to se rozumí.)
Jenže v polovině roku 1942 zdroj dobrovolníků vyschl. Na Ukrajinu dorazily dopisy, které předem dohodnutými šiframi sdělovaly, že v Německu žádný ráj není. Lidé pracující v průmyslu trpěli špatným zacházením, špatným ubytováním a špatným jídlem. A protože panská rasa si nenechala ujít příležitost podlidi ponížit, museli nosit označení OST, což jim znemožňovalo návštěvu divadel, kin a restaurací.
V polovině roku 1942 se začali vracet ti, kteří pro nemoc, zranění nebo těhotenství přestali být užiteční. Tyto nepoužitelné lidské zdroje byly bez okolků naloženy do vagónů bez jídla a lékařské pomoci a odeslány zpátky na východ. Samozřejmě se zprávy o takovém zacházení roznesly.
Když už nebyli žádní dobrovolníci, vyslal Fritz Sauckel, generální zmocněnec pro přidělování pracovních sil, komise, aby provedly deportace nazvané „nábor“. Každý okresní a městský komisař obdržel cílový počet, který měl naplnit. Místním správců se vyhrožovalo smrtí, pokud nedokážou dodat přidělený počet „rekrutů“. Koncem roku 1942 se postup změnil, místní úředníci už nemuseli dodávat určitý počet lidí, ale všechny lidi určitého věku. Zvýšil se počet úřadů práce a v jejich čele už kvůli nedostatku německého personálu nemusel stát Němec. Tím se zodpovědnost přenesla na místní a mezi odvedenci se ocitli v první řadě lidé, které místní správci zrovna nemilovali. To ale nestačilo.
Ve městech se konaly masivní noční domovní prohlídky, při nichž byly zadržovány i čtrnáctileté děti a matky malých dětí. Zátahy se konaly také na trzích a od poloviny roku 1942 se střílelo na ty, kteří se pokusili uniknout.
Zátahy na vesnicích vedly k tomu, že se lidé vyhýbali obvyklým cestám a chodili spát mimo domov.
Frustrované německé úřady požadovaly tvrdší postup. Což znamenalo zapálit domy těch, kteří uprchli. Někde vzplanuly celé vesnice. To se dělo na podzim 1942. Po porážce u Stalingradu se brutalita ještě zvýšila, za pokus o útěk se bez okolků střílelo.
Deportace zasáhly téměř každou rodinu a byly poslední kapkou a hlavním důvodem, proč nežidé začali nenávidět Němce. Spolu

s rostoucím vědomím, že Němci válku prohrávají, vedly ke vzniku partyzánského hnutí.

Vsuvka: Lena1968 (DF)

Mojí babičce bylo 14 let, když ji odvlekli nejprve do Pobaltí a potom Německa, úplně samotnou, bez někoho z rodiny, pracovali pro hospodáře, bylo tam dost odvlečených lidí, hladověli, ale pomáhali si navzájem. A když odjížděli z Německa, bylo jí 18 let a naše starší ženy ji schovávaly, protože sovětští vojáci opravdu znásilňovali dívky, které Němci odvlekli. Babička se nezlobila ani na Němce, ani na naše (po válce rok pracovala „na rašelině", druh nápravné práce, ale když Němci vypláceli odškodnění těm, kteří byli v koncentračních táborech a odvlečeným, prostě to nevzala, řekla, že na válku nechce vzpomínat a od Němců nic nepotřebuje. Možná se vyjadřuji zmateně, ale chtěla jsem jenom říci, že navzdory době a válce, přestože bylo potřeba přežít, byli lidé většinou dobří a pomáhali si. A nejde o knoflík, který z lidí udělá sovětského člověka, ale zdá se mi, že většina z nich o politice moc nepřemýšlí, ale prostě žije tady a teď. Miluje své děti, přátelí se se sousedem. Není zvláštní, že lidé, kteří se znali, chodili si k sobě půjčovat sůl a slavili spolu svátky, se najednou tak rozzlobili? Opravdu jde jen o situaci, a ne o jejich lidské vlastnosti?
http://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000023-000-10001-0-1287237832

Partyzáni

Bez ohledu na svá veřejná vystoupení přikládal Stalin partyzánskému boji na Ukrajině nízkou prioritu. K rozhodnutí o vytvoření Ústředního štábu pro sovětské partyzány došlo až 30. května 1942. Ve srovnání s Běloruskem ostatně Ukrajina neměla vhodný terén pro partyzánskou válku. První partyzáni se objevili v roce 1941 a byli to spíše vojáci Rudé armády a výsadkáři NKVD. Německá armáda a jednotky SS však tuto první vlnu téměř úplně zlikvidovaly. Vzestupu partyzánského hnutí bránil kromě těchto nepříznivých okolností také nedostatek lidové podpory. To se však v důsledku deportací změnilo. Lidé vyhýbající se deportacím značně posílili řady partyzánů. K partyzánům také patřili přeběhlí pomocní policisté, bývalí váleční zajatci, dezertéři z Rudé armády a agenti vysazení z letadel. Po bitvě u Stalingradu se partyzánská aktivita rozproudila ve velkém stylu.

(Kdekdo si chtěl zajistit partyzánkou činnost dříve, než přijdou „naši“.)
Přidat se k partyzánům nebylo snadné. Podmínkou bylo přinést si vlastní zbraň a munici. Například vstoupit k pomocné policii, a potom utéct k partyzánům.
Na Stalinovu výzvu se partyzáni (a podzemní aktivisté ve městech) zapojili do sabotáží, zejména na železnici.
Kromě sabotáží partyzáni šířili letáky a noviny. 1. května 1943 jim Stalin veřejně nařídil, aby zabránili deportacím do Německa. Měli též zabíjet Němce a „zrádce vlasti“, zejména policisty a „agenty gestapa“. (Vzpomeňme si na tyto instrukce, až budeme číst výpověď Ivana Turkeniče.)
Nacisté reagovali tvrdě. Samotný Himmler vydal v září 1942 pokyny k „boji proti bandám“. Mělo se jim čelit administrativními postupy (kontrolovat, kdo se zdržuje ve vesnicích), v praxi bylo převažující reakcí na partyzány zabíjení (včetně upalování zaživa) a vypalováni celých vesnic.
Pokud mladí lidé uprchli k partyzánům, byli jejich rodiče zajati jako rukojmí a mohli být zastřeleni.

V létě 1942, kdy Němci obsadili Krasnodon, vypadala tedy situace tak, že na vítání chlebem, solí a květinami už většina lidí neměla náladu. A to ani ti, kteří sovětský režim nemilovali. A už vůbec ne mládí lidé, kteří „snili“[32] o tom, že se stanou piloty, lékaři, nebo třeba jen učitelkami, kdežto teď jim nekynula žádná budoucnost. Nemohli ani pracovat, pokud nechtěli pracovat „pro Němce“.
Volkgenossen si to zavinili svou katastrofální politikou, když nebyli ochotni s místními jednat jako s lidmi. Místní by jim možná odpustili brutalitu (na kterou byli ostatně zvyklí), ale neodpustili jim ponižování. Za sovětského režimu také měli pocit, že aspoň trochu mohou ovlivnit svůj osud. Promluvit na schůzi, napsat dopis do redakce novin, propracovat se se stížností k nějakému funkcionáři. Bylo toho málo, ale za Němců nebylo ani to. Propaganda, na kterou byli zvyklí, se je snažila o něčem přesvědčit a něco jim slíbit. Sice jí

[32] Ruské мечтать neodpovídá úplně českému „snít“. Zatímco české „snění“ je pasivní, ruské obsahuje aktivní složku. Mladík, který „sní“ že se stane pilotem, o to také usiluje.

nevěřili, ale aspoň to vypadalo, že těm nahoře na nich záleží. Německá propaganda jim pouze vytýkala lenost a hrozila tresty.
Masové vraždy Židů nevedly k protestům, třebaže v některých lidech vyvolávaly hrůzu a snahu Židům pomáhat. Deportacemi do Německa však okupační moc překročila míru toho, s čím byli lidé ochotní se smířit.[33]

Donbas

Podle Hiroaki Kuromiyi

Donbas měl pověst „svobodné, divoké stepi" se svobodnou kozáckou minulostí, a to i v době, kdy byla kozácká sláva minulostí.
Ale v jakékoliv době, ať byl režim sebevíc represivní, si místní obyvatelstvo nehodlalo nechat všechno líbit. Stěžovalo si, posílalo dopisy funkcionářům i do novin, dokonce docházelo k demonstracím a stávkám.
Do donbaských dolů se stahovali lidé všeho druhu, a to jak za cara, tak i za Sovětského svazu. Život byl těžký, nebezpečný, tvrdý a brutální, násilí bylo na denním pořádku. Do roku 1904 bylo zaměstnavatelům dovoleno dělníky tělesně trestat.
Konflikty mezi horníky a vedením byly vždy divoké a nedařilo se je tlumit způsobem, jaký se už za cara ujímal v Moskvě a Petrohradu – zakládáním odborů a fondů pro nemocné.
Za občanské války se všeobecná brutalita ještě vystupňovala. Krajem se prohánělí bílí, rudí, černí (anarchisté) a zelení (rolnické jednotky). Aby to nebylo tak jednoduché, existovaly navíc bandy bez jakékoliv ideologie. Pokaždé, když rudí vystřídali bílé nebo bílí rudé, vyřídili si to s příznivci předcházející moci, přičemž co do brutality si bílí a rudí neměli co vyčítat. Zvyk házet lidi zaživa do šachet se ujal už tehdy.
Během občanské války se režim na Donbase vystřídal asi dvacetkrát.
Situaci shrnul žák jedné školy v Kamensku:
„Rudí zastřelili našeho ředitele Bogajevského, protože byl Bílý. Bílí pověsili učitele Gorobcova, protože byl Rudý. Rudí zastřelili mého spolužáka Obukova a jeho šestiletou sestru, protože sympatizovali s Bílými. Bílí zastřelili chlapce Solovjeva a jeho starou matku, protože sympatizovali s Rudými. Naše škola už neexistuje. Učitelé a žáci buď

[33] Berhoffova kniha obsahuje část příběhu. Celý příběh zachycuje Timothy Snyder v knize Krvavé země (česky Paseka 2013)

bojují nebo pomáhají jedné nebo druhé straně, a mnoho z nich bylo zabito, někteří zbloudilými kulkami během pouličních bojů."
Ani po občanské válce nebyl klid. Machnovci a další ozbrojené skupiny působily i v dalších letech.
NEP sice pomohl sovětské ekonomice, ale pro Donbas to neplatilo. Některé doly nepracovaly. V těch fungujících se využívala nucená práce. Spojení mezi Moskvou a Donbasem bylo mizerné. Nebylo co jíst a nebylo čím platit. Kromě hladomoru, který nastal po občanské válce, nastal další v roce 1924 a lokální hladomory byly ještě v roce 1925.
V roce 1923 vypukla vlna stávek, většinou způsobených zpožděním výplaty mezd. Samozřejmě docházelo i k násilným incidentům.
Kromě napětí mezi různými skupinami, které se dá přirozeně vysvětlit, existovalo i napětí živené sovětskými úřady. V těžké situaci byli specialisté „specy", předrevoluční odborníci, bez kterých se sovětská moc nemohla obejít, ale kterým nedůvěřovala. A horníci je nenáviděli.
Události z konce dvacátých a začátku třicátých let (industrializace, kolektivizace, rozkulačování a hladomor) jsou všeobecně známé. Co to ale znamenalo pro Donbas?
Stoupla poptávka po pracovních silách. Doklady se nekontrolovaly příliš pečlivě. Proto tam nalezli útočiště mnozí, podle sovětské terminologie, „bývalí lidé" – bělogvardějci, machnovci, kněží i „rozkulačení". Z těch, kteří byli zvyklí tvrdě pracovat, se později stávali stachanovci. [34]
Vláda v roce 1930 vydala nařízení, podle kterého se měl průmysl očistit od „nežádoucích živlů", ale tento pokus se nezdařil. Průmysl je prostě potřeboval. Žili ovšem v neustálém strachu, kdy je někdo pozná.
Ale protože lidé z vesnice nebyli kvalifikovaní pro práci v dolech, docházelo tam často k nehodám, a pak se hledali viníci – pachatelé „sabotáží".
V době hladomoru 1932-1933 byla hornická města zásobována přednostně, ale přesto lidé hladověli a vesnice vymíraly. Ale pořád se do Donbasu táhli z jiných míst lidé, kteří hledali práci nebo aspoň kus chleba. Někteří umírali přímo na ulici. V Luhansku (Lugansku,

[34]Což možná inspirovalo Fadějeva k vytvoření záporné postavy Ignata Fomina, bývalého sedláka, který se stal horníkem a stachanovcem.

Vorošilovgradu) v roce 1933 napočítali 1842 bezdomovců, z toho 232 dětí.
V roce 1933 také proběhla vlna represí. Vznikl nový pojem: kromě „třídního nepřítele“ se objevil i „nepřítel lidu“, kterým mohl být i dělník-komunista. Hlášení GPU přetékala nepřátelskými výroky, konaly se procesy s účastníky různých nepřátelských spiknutí. Nebylo by divu, kdyby k některým z těch skutků opravdu došlo.
„Nepřátelství“ pocházelo nejen shora, ale i zdola. Horníci i rolníci hledali a nacházeli viníky své přetěžké situace. Nepřátelství opět vedlo k násilí.
Léta 1934-1936 byla pokládána za „dobrá“. Obrovské investice do průmyslu přinesly výsledky. Byl zrušen přídělový systém. V roce 1934 vstoupil Sovětský svaz do Společnosti národů a v roce 1935 uzavřel spojeneckou smlouvu s Francií.
Atentát na Kirova v prosinci 1935 však optimistická očekávání přibrzdil. Nastalo další kolo represí.
Donbas byl vystaven nejintenzivnějším represím v rámci Ukrajiny. Oběťmi se stávali první a druzí tajemníci, a někdy i celé oblastní výbory včetně komsomolských. Ředitelé, hlavní inženýři, hlavní technici, dokonce i hlavní lékaři. Někteří byli odsouzeni, popravení nebo uvězněni, jiní prostě zmizeli.
Souviselo to i se stachanovským hnutím. Sice přineslo zvýšení produktivity práce, ale honba za rekordy vedla k zanedbávání už tak nedostatečných bezpečnostních opatření. Nehody a ztráty na životech se pak vysvětlovaly sabotáží.
Zdá se, že mnozí obyvatelé Donbasu těm obviněním věřili a zuřivě útočili na své šéfy.
Represe se ale netýkaly jenom vedení, ale i zcela bezvýznamných lidí ve městě i na venkově. Pro ilustraci, v letech 1937-1938 bylo ve Vorošilovgradské oblasti zastřeleno asi 40 000 lidí.
Současně ale platilo, že poptávka po pracovní síle jako vždy tlumila bdělost a ostražitost, a Donbas pořád přitahoval uprchlíky s politicky problematickou minulostí. Měnili si identitu a nebylo snadné je vyhledat.

Na tato léta máme k dispozici vzpomínky Michaila Treťjakeviče, Viktorova staršího bratra, který po sobě zanechal sedm sešitů pamětí. Ty potom zpracovala jeho dcera Jelena Samarinová.

Michail Treťjakevič se narodil se v roce 1910 (byl tedy o 14 let starší než Viktor). V osmnácti letech začal pracovat na Donbase v dolech. Brzy začal dělat kariéru v zaměstnání i v komsomolu a později v komunistické straně. Vzpomíná si na „těžkosti" a nedostatečné příděly potravin, ale hladomor mu zřejmě unikl.

Z pamětí Michaila Treťjakeviče

Komsomolská práce

V říjnu 1929, když mi bylo 19 let, mě předvolali na Luganský okružkom[35] komsomolu a nabídli mi, abych jel do Stanice Luganské jako kultprop[36] rajkomu[37] komsomolu, a brzy jsem se stal tajemníkem rajkomu poté, co byl povýšen předchozí tajemník Griša Arnautov. Do května 1930 se okresní komsomolská organizace rozrostla na tisíc lidí. V okresní stranické organizaci však bylo jen asi 40 lidí. Byly takové vesnice a chutory, kde nebyl jediný komunista. Staničně-Luganští komsomolci aktivně prováděli kolektivizaci a jako první podávali žádosti o vstup do kolchozů.

Jejich společným úsilím vznikl sovchoz „Industrie", kam přišli pracovat komsomolci z mnoha měst Ukrajiny – řidiči, traktoristé, soustružníci a montéři. Na začátku setí v roce 1930 bylo v sovchozu 60 členů komsomolu. Byl páteří okresního komsomolu. Komsomolci přes den pracovali na polích a v noci se střídali ve střežení veřejného majetku. Byly i ošemetné případy. Jednou jsem přijel na chutor Plotina, abych uspořádal schůzi. Od předsedy vesnického sovětu Orlova jsem se dozvěděl, že většina komsomolců v čele s tajemníkem Valujským byla na zpívání v kostelíku, kde se učili velikonoční zpěvy. Musel jsem tam jít, přivolat Valujského a vytáhnout všechny komsomolce. V té době jsem už byl členem strany. Už v dole č.3 Rovenkách mě přijali za kandidáta a 19. dubna 1930 mi tajemník Luganského oblastního výboru Komunistické strany Ukrajiny F. Zajcev mi dal stranickou legitimaci.

[…]

Právě 4. čtvrtletí roku 1930 bylo rozhodnutím ÚV VKS(b) prohlášeno za „zvláštní čtvrtletí". Všichni pracovali ve dne v noci. Mnoho komsomolců pracovalo na dvě směny denně. Pracující na povrchu po

[35] okružní výbor
[36] osoba, zabývající se v nějaké instituci kulturou a propagací
[37] okresní výbor

odpracování směny na svém pracovišti sestoupili do dolu, aby zde na druhé směně těžili uhlí.
[…]
Hlavní náplní práce okresního komsomolu byla těžba uhlí, ale na vesnici jsme nesměli zapomínat. V našem okrese bylo 20 kolchozů a 4 sovchozy. Kolchozy se teprve organizovaly, traktory téměř neexistovaly, pracovalo se s živým potahem. Často jsem jezdil do vesnic – na Bolšoj a Malyj Suhodol, Gerasimovku, Alexandrovku, na Bolšoj Log, Derevečky, a na chutoru Durnoe jsem musel v únoru 1931 působit jako zmocněnec rajkomu strany při přípravě setí.
V březnu 1931 mě předvolal tajemníkem rajkomu Šau k rozhovoru se zástupcem ÚV KSBU. Dozvěděl jsem se, že bylo vydáno rozhodnutí ÚV vybrat a vyslat tisíc komunistů na práci do dělnického družstva Ukrajiny. Na této schůzce mi bylo nabídnuto, abych šel pracovat jako vedoucí obchodního oddělení Izvarinského ZRK (uzavřené dělnické družstvo). Ředitelem Izvarinského rudného hospodářství byl Anton Illarionovič Ponomarenko. Začal jsem odmítat, protože jsem neznal obchodní práci a nedokázal jsem si s ní poradit. Ale řekli mi: „Musíš se naučit obchodovat.“
Předsednictvo rajkomu mě pro tuto funkci schválilo. Ani jsem nevěděl, kde začít, bylo dobře, že mi pomohli staří odborní pracovníci Suvorov a Samošin. Seděli jsme po večerech a oni mi ukazovali, jak se vypořádat s dodavatelskými fakturami za zboží, jak se dělá obchodní přirážka, kalkulace pro stravování v jídelnách atd. Postupně jsem do této práce vnikl a ani ne po dvou měsících jsem byl potvrzen ve funkci předsedy ZRK místo Markovského, který odešel na jinou práci.

Stupně růstu
V roce 1932 bylo ZRK reorganizováno na ORC (oddělení zásobování dělníků) Izvarinského důlního vedení. V té době byly neuvěřitelné potíže se zásobováním potravinami. Lístky závislých osob poskytovaly pouze 85 % jejich potřeby. To znamenalo, že pokud měl dělník jednu vyživovanou osobu, nedostal na ni přídělové lístky vůbec; pokud měl 4-5 vyživovaných osob, dostal lístky na tři, pokud jich měl 6, dostal lístky na čtyři. Lidé se s těmito obtížemi většinou smířili, protože je považovali za dočasné.
V témže roce na volné půdě za chutorem Nikitovka založili přidružené hospodářství, pro které zorali a osázeli 400 hektarů půdy, z toho 100

hektarů brambor. Sklidili 600 tun, což byla dobrá pomoc při zásobování horníků malého dolu Izvarino.
V červnu 1933 byla moje obchodní kariéra přerušena. Byl jsem předvolán na rajkom strany v Krasnodonu, a aniž bych si to mohl rozmyslet mě jmenovali ředitelem agrokombinátu. O měsíc později byl z mého podnětu přejmenován na sovchoz Ordžonikidze. Hospodářství mi předal Komdruckij a starším agronomem byl Jastremskij. Hospodářství bylo ve špatném stavu – všechny plodiny pokrýval plevel.
Musel jsem požádat ženy v domácnost o pomoc a vůbec vyhlásit poplach v okresních organizacích kvůli osudu úrody brambor a zeleniny (brambory je zvykem přidělovat zvlášť). Byly mi přiděleny šachty č. 3 bis a č. 3-14 v obci Krasnodon, kam jsem každé ráno chodil agitovat hospodyně. Každý den jsem přiváděl až 500 lidí z těchto vesnic, aby pracovali na polích; celkově tam přicházelo 1200-1400 lidí, aby pleli. Abych hospodyním poskytl výhody, nabídl jsem jim, že si budou moci koupit zimní zeleninu za třetinu maloobchodní ceny s dodávkou do domu.
[…]
Výsledkem našeho úsilí bylo, že sovchoz vyprodukoval 7000 tun zeleniny a 2000 tun brambor z 600 hektarů a získal 480 tisíc rublů zisku. Na Všedonbaské zemědělské výstavě ve městě Stalino (Doněck) získal náš státní statek třetí cenu za vysokou úrodu.
[]
Táhlo mě to k zemědělství a z rozhodnutí stalinského obkomu[38] strany jsem byl jmenován ředitelem sovchozu Zajcev u Luganska (odbočka Vergunk). Zajímavý okamžik – najednou vyšlo najevo, že Zajcev byl obviněn jako nepřítel lidu, a že sovchoz musí urychleně změnit svůj název. Bez rozmýšlení mu dali jméno Čkalov. Starý bolševik Zajcev byl později propuštěn z vězení a rehabilitován.
V roce 1937, v předvečer sklizně úrody, postihlo sovchoz neštěstí – 90 % úrody zasáhlo krupobití. Přijela komise ze Stalina (byl tam trust příměstských sovchozů) a viděla na polích pevnou vrstvu krup, která dlouho netála, její tloušťka byla 15 cm. Škoda způsobená katastrofou byla odhadnuta na jeden milion rublů. Dostat pomoc pro sovchoz stálo hodně úsilí. Museli jsme navštívit obkom strany ve Stalinu,

[38] krajského výboru

předsedu oblispolkomu[39] *Ivanova a trust. Byla poskytnuta pomoc v podobě krmiva a osiva a sovchoz se postavil na nohy.*
https://www.molodguard.ru/book13.htm

Co o událostech 30.let věděli budoucí členové Mladé gardy? Narodili se většinou v letech 1921–1926. V deseti nebo dvanácti letech si už mohli něčeho všimnout – nebo ne?
Kuromiya hovořil s bývalou komsomolkou, která tvrdila, že o represích v letech 1936–1938 nevěděla. Všimla si sice, že lidé mizí, ale vysvětlila si to vysokou mobilitou na Donbase.
Podívejme se na vzpomínky Kima Ivancova.

Ze vzpomínek Kima Ivancova

[Kim Ivancov své vzpomínky začíná tím, že měl šťastné dětství. Lidé byli chudí, někteří bydleli v chatrčích uplácaných z hlíny, ti bohatší ve vesnických chalupách. Ale děti měly pro svá dobrodružství celou step a na koupání řeku. Ve škole byly k dispozici zájmové kroužky pro každý talent a zálibu, a to úplně zdarma
Děti se pyšnily příbuznými, kteří dosáhli bojových zásluh. Otec Ljuby Ševcovové byl v Rudé gardě, „hájil revoluci“ a matka jako ošetřovatelka také. Strýc Volodi Osmuchina byl nositelem řádu Rudého praporu. Jmenoval se Leňa Rybalov. O tomto Rybalovovi se Fadějev zmínil v první verzi Mladé gardy: „…bolševik od roku 1917… byl v podzemí pod Němci i bílými, vytvořil sovětskou moc… Rybalovovo jméno se ozývalo celou oblastí. Pak přišly jiné časy… Rybalov spíše uměl ‚drtit kontru‘ … a život ho stále odsouval stranou… pak byl Leonid Rybalov přesunut z Donbasu, aby pracoval v družstvu invalidů…“
Ale ne všechny vzpomínky byly šťastné.]
Stejně jako mnoho dalších kluků z Krasnodonu té doby jsem se dobře znal s Leňou Rybalovem – právě tak mu říkali staří i mladí. Rybalov se neurážel a vždy na takové oslovení reagoval. Znal jsem Leňu Rybalova lépe než ostatní chlapci, možná dokonce lépe než Voloďka Osmuchin. Šlo o to, že se Leňa přátelil s mým otcem, navštěvoval nás, když jsme bydleli na dole a když jsme se přestěhovali do chutoru Gračevnik (5 km od dolu a 3 km od chutoru Sorokin), kde otec pracoval jako předseda kolchozu „Pětiletka“.

[39] krajského výkonného výboru

Rybalov byl pořád opilý. Jak jsem dnes pochopil, pil z beznadějného zoufalství kvůli chaosu, který v zemi panoval. Pil, aniž by chápal, že se ještě nikomu nepodařilo utopit zoufalství v chlastu. Hodně pil. Ale nikdy se nezhroutil, nikdy neupadl, vždy stál vzpřímeně. Někdy však nejistě.
Leňa nám dětem vždycky nosil sladkosti. Stále ty samé – jiné se neprodávaly – výborné „polštářky", později přezdívané „Duňčina radost".
Rybalov a otec vždy mluvili o tomtéž: co se děje v zemi? Leňa rozzlobeně vyprávěl, jak jeho spolubojovníky rozkulačují a vyhánějí na Sibiř za to, že nevstoupili do kolchozů.
„Jeden," řekl jeho jméno, „spolu se svými čtyřmi syny obdělával půdu až cedili krev. Stejnou zemi, za kterou bojoval v občanské válce, za kterou proléval krev a kterou mu dala naše rodná sovětská moc. Stal se silným mužem. Má chalupu a co do chalupy. Má dobytek: koníky, kravičky, býky. Rozhodl se oženit své syny. A pak se zčistajasna objevili flákači a opilci z Výboru chudiny, kteří začali závidět. Samozřejmě, že ano! On má tolik bohatství, a oni mají v kapse veš na postroji a blechu na řetězu. Začali ho nazývat upírem a stěžovali si na úřadech. A oni, naše moc, jim sebrali všechno, co si vydřeli. Brzy potom ho i s jeho syny deportovali na Sibiř. Ptám se, jakým právem?"
Otec pozorně a trpělivě naslouchal hostově tirádě, nepřerušoval ho. Jen tu a tam buď dal najevo souhlas, nebo pokrčil rameny, nebo si třesoucíma se rukama spěšně a mlčky ubalil další cigaretu. Na tuto otázku však nedokázal dát rozumnou odpověď.
„Na rajpartkomu[40] jsem si opakovaně vyléval srdce a ptal se, proč se to děje. Odpovídají pořád stejně: ‚Přečti si článek soudruha Stalina Závrať z úspěchu, prostuduj si rozhodnutí XVI. sjezdu strany'. Ano, všechno to znám zpaměti: postupovat na celé frontě, zlikvidovat kulaky jako třídu, provést úplnou kolektivizaci. Neříká však nic o zatýkání a vyhánění včerejších rudých partyzánů, rudoarmějců a rudých gardistů."
Jednoho dne se Leňa zeptal:
„Už máš úplnou kolektivizaci?"
Otec si smutně povzdechl a tiše zamumlal:
„Téměř."
„Pořád ti ten kozák kazí výkazy?"

[40] okresní výbor strany

„Kazí.“
„No, tuhle kontru měli už dávno rozmáčknout jako hnidu!“
„A v čem je jeho vina? Že chce žít samostatně? To proto, že je neuvědomělý. Až dostane rozum, sám požádá o vstup do kolchozu. Vždyť ty sám ses zlobil…“
„Tak se na něj vykašli…“
„Já bych se vykašlal, ale oni,“ zvedl otec ukazováček, „chtějí stoprocentní kolektivizaci.“
[…]
Leňa Rybalov zůstával u nás dlouho do noci. Někdy zůstal přes noc. Kromě toho, co už jsem řekl, si ho lidé pamatují pro záležitosti na trhu a laskavý přístup k nám, potěru.
V létě byla nabídka na sorokinském bazaru vždy rozmanitá a veliká. Kozáci z okolních chutorů přiváželi melouny, dýně, jablka, švestky, hrušky… Leňa pobral tucet chlapců, a pak nás přivedl k vozíku nebo bryčce naplněné až po střechu dary léta, a nařídil majiteli:
„Pohosti chlapce…“
Kozák zpravidla bez řečí poslechl, protože věděl, že kdyby odmítl, vůz by se okamžitě převrátil. Bratrstvo by zboží ani tak nerozkradlo, jako spíš rozdupalo. A žádná milice nepomůže: chuligánské výstřelky starého bolševika, nositele Rudého praporu, jim byly lhostejné, snažili se je vůbec nevnímat.
Ano, Leňa Rybalov věděl, jak drtit kontru…
[…]
[Chlapci si v důlní knihovně prohlíží časopis „Pionýrská pravda“]
Zvláště památné bylo první číslo z prosince 1939. Chlapci si je brali jeden od druhého – každý je chtěl držet v ruce. Nebylo divu. Na titulní straně byl velký portrét soudruha Stalina. V plné velikosti. Josif Vissarionovič v čepici, kabátě a botách. Pravou ruku měl položenou přes okraj kabátu. Přes celou stránku bylo velkými písmeny vytištěno: „Dnes se náš geniální vůdce, velký Stalin, dožívá šedesáti let. Všechny děti sovětské země z celého srdce blahopřejí svému milovanému příteli a učiteli pracujících celého světa.“[41]
Na téže stránce je dekret, kterým se soudruhu Josifu Vissarionoviči Stalinovi uděluje titul Hrdina socialistické práce.

[41] Stalin se narodil 18.prosince 1878, ale z nějakého důvodu on i jeho stoupenci uváděli datum 21.prosince 1879

Prohlíželi jsme si rysy tváře známé z nesčetných portrétů. Tu a tam se některý z žáků začal rozplývat
„Jak je mužný…“
„A ten pohled! Pozorný, starostlivý, pronikavý.“
„Silná vůle a dobrota.“
„Stalin všechno vidí, všechno ví, o všechny se stará.“
„Jak je jednoduše oblečený.“
Mnoho lidí si oblíbilo bujné, po celé zemi proslulé kníry – básníci o nich psali básně.
„Nikdo jiný takové nemá," zabručel Treťjakevič obdivně.
V den Stalinových narozenin se ve škole konalo shromáždění. Ředitel dlouho vyprávěl (přesněji řečeno četl z papíru), jak Josif Vissarionovič vedl Říjnovou revoluci, bránil Petrohrad a Caricyn.
„Během občanské války,“ nadšeně drmolil Jurij Jurjevič, „strana poslala soudruha Stalina na nejodpovědnější místo fronty. Josif Vissarionovič je tvůrcem naší chrabré Rudé armády, organizátorem všech našich vítězství.“
Pak přišlo vyprávění o tom, jak soudruh Stalin prováděl kolektivizaci (to jsem věděl lépe než ředitel) a industrializaci, jak bojoval a bojuje proti trockistům, bucharinovcům, zinovjevovcům a všem ostatním nepřátelům lidu. „Byl to Stalin,“ zdůraznil ředitel, „kdo bránil náš sovětský stát v boji proti zrádcům vlasti.“
V závěru Anisimov vyzval školáky k ostražitosti a k tomu, aby pamatovali na pletichy kontrarevolucionářů. A aby se vyhnul možným nepřesnostem a současně se pro všechny případy zabezpečil, aniž by spustil oči z papíru, přečetl pokyny generálního tajemníka „odhalit a rozpoznat nepřítele, který pak musí být odstraněn pouze silou… metodou fyzické likvidace.“
„Soudruh Stalin,“ upřesnil ředitel, „o tom mluvil už v pětatřicátém roce na setkání s vedoucími komsomolskými pracovníky. Mezi vámi“ - Jurij si školáky pozorně prohlédl - „jsou také komsomolci. A pionýři… jsou zítřejšími členy VLKSM. Vždy mějte na paměti tato slova našeho velkého učitele,“ Anisimov se otočil ke zdi a ukázal na portrét „nejlepšího přítele sovětské mládeže, rodného otce a učitele.“ visel na stejném místě, kde se před dvěma lety krátce skvělo prvních pět maršálů Sovětského svazu.[42] Vzhledem k absenci sálu se toto

[42] S těmi pěti maršály byl problém. Obraz vytvořil místní umělec podle fotografie. Škola se v roce 1937 stěhovala do nové budovy. Ve zmatku při

setkání, stejně jako všechna hromadná shromáždění školáků, konalo ve foyer.
Historie barevného portrétu vůdce sovětského lidu, pod nímž stál náš ředitel, je následující.
Nakreslil jej žák sedmé třídy Nikolaj Ščedrov, o čemž svědčí zápis v mém deníku z 20. února 1940. Pod dojmem všeho, co masově sdělovací prostředky denně od rána do večera hlásaly o „pozemském božstvu", se Kolka, stejně jako mnozí z nás, dostal do extatického vytržení. Autor mnoha karikatur učitelů si byl vědom zákazu kreslení portrétů vedoucích představitelů dětmi, se přesto rozhodl zákaz porušit. To, že by za takové činy mohl skončit ve vězení nebo v lágru, našeho kamaráda nenapadlo.
Když si opatřil dobrou fotografii „moudrého vůdce", pustil se Ščedrov do práce. Improvizovaná práce se natolik zdařila, že se ředitel neomezil jen na osobní pochvalu – rozhodl se předvést práci svého žáka na rajpartkomu (tak se tehdy říkalo okresním výborům VKSB). Tentokrát udělali straničtí soudruzi výjimku: nejenže školákův čin neodsoudili, ale dokonce doporučili, aby byl tento portrét vyvěšen na velmi viditelném místě ve škole. Takto se ve školním foyeru objevila práce Kolky Ščedrova, žáka sedmé třídy.
Nebudu lhát, omámeni novinami a rozhlasem jsme věřili srdcem i duší, že Stalin je Lenin dneška, že je nejhodnější, nejspravedlivější, nejchytřejší. Jedním slovem nej-nej…. Proto na tomto shromáždění jeden po druhém s nadšením recitoval báseň „O Stalinovi moudrém, rodném a milovaném." Samozřejmě, že tyto básně, jako vždy při podobných příležitostech, recitovali ti nejlepší žáci, ti, kteří měli vyznamenání. Byli jsme překvapeni, když Viktor Treťjakevič (řídil shromáždění) vyslovil Ťuleninovo jméno. A tu Sergej, zjevně zmatený, ale přesto s citem, začal nejprve tiše, pak stále hlasitěji recitovat báseň o Stalinově ústavě od kazašského akina Džambula Džabajeva. Jmenovala se „Velký stalinský zákon":

Zákon, podle kterého přichází radost,

---

stěhování si nikdo nevšiml, že jedním z maršálů je Tuchačevskij, který byl v červnu 1937 popraven. Obraz byl v nové škole instalován. Pak si jeden z žáků všiml, kdo na něm je, a upozornil ředitele. Ten se málem zbláznil, ale ovládl se natolik, aby s odstraněním závadného díla počkal až skončí vyučování i zájmové kroužky, aby se to nedělo před zraky žáků.

Zákon, podle kterého je step úrodná,
Zákon, podle kterého slouží příroda
Pro slávu a čest pracujícího lidu.

Ten večer skončil družnou písní:

Slunečné dálky jsou pro nás otevřené,
Nad zemí hoří oheň vítězství.
Soudruh Stalin žije, aby nás potěšil,
Náš moudrý vůdce, drahý učitel!

Když shromáždění skončilo, nikdo neodešel. Znovu a znovu jsme se zahleděli na působivé, pečlivě vyretušované Stalinovy portréty visící na stěnách. Při pohledu na tvář „milovaného přítele a učitele dělníků celého světa" a jeho moudrý, otcovský úsměv jsme znovu zalapali po dechu a zasténali.
Když jsme se loučili, zeptal jsem se kamaráda:
„Jak ses dostal k vystoupení?"
Odpověděl nechápavě:
„Sám se tomu divím. Viťka Treťjakevič mě odvedl k řediteli. Ten se zeptal, jestli chci na shromáždění přednést báseň o soudruhu Stalinovi. Odpověděl jsem: nemám vyznamenání. ‚Každý žák může vyjádřit svůj postoj k soudruhu Stalinovi,' řekl ředitel. ‚Nyní konkrétně. Znáš báseň Džambula Džabajeva o Stalinské ústavě?' Odpověděl jsem, že ano. ‚Zarecituj.' Odrecitoval jsem ji. Řekl Treťjakevičovi: ‚Trochu si to procvičte. A všechno bude v pořádku.' Když jsem odcházel, zdržel se Treťjakevič s ředitelem. Slyšel jsem, jak se ptá: ‚Neměli bychom přibrat i Ivancova?' Jurij Jurjevič odpověděl: ‚Ťulenin stačí…'"
Když se nad tím vším dnes zamýšlím, myslím, že ředitel chtěl zdůraznit lásku celého národa k soudruhu Stalinovi. Proto si pozvali žáka, který zdaleka nebyl nejpřednější.
[…]
Ráno mnozí z nás, chlapců a děvčat z Krasnodonu, zapomněli na včerejší oslavy u příležitosti Stalinova narození a vrátili se ke každodenním záležitostem. Mnozí šli do obchodů nakoupit chléb. A tohoto našeho hlavního artiklu, stejně jako dalších potravin a průmyslového zboží, byl nedostatek. Zde je záznam v mém deníku: „6. února 1940. V našem městě jsme na tom špatně s chlebem. Možná

je to stejné i v jiných městech, ale o tom nevím. Ve frontách bývá až dvě stě lidí. Každý, kdo pracuje, má ‚Přídělovou knížku'. Vydává se podle ní chléb, mýdlo, cigarety, zápalky, průmyslové zboží…
Ve frontách se často odehrávají rvačky, rozbíjejí se výlohy… Jednomu člověku dají jen dvě kila chleba… Naše rodina má šest členů. Můžeme se pořádně najíst? Ne, ale co můžeme dělat? Musíme počkat, až dostaneme. Dnes jsem si šel pro chleba a nic jsem nedostal.
9. února. Ráno se mě matka zeptala:
‚Dáš si boršč?'
‚Ano,' odpověděl jsem.
‚Jez ho se suchary. Chleba není. Dnes ve čtyři hodiny ráno jsem šla do obchodu. A už tam bylo dvě stě padesát lidí…'"
Posílali mě pro chleba častěji než mého bratra a sestru. Proč? Protože jsme se Sergejem měli tendenci dobývat se k pultu mezi nohama nebo nad hlavami. Proklínali nás, kopali, bili…Ale i tak jsme dostali černý bochník. Dostal jsem jeden pro šest lidí, Ťulenin také jeden pro jedenáct.
Před zavedením „Přídělových knížek" (lidé jim říkali „Podpřídělové") jsme si nějak poradili. Několik lidí z jedné rodiny chodilo do různých obchodů. Bylo zbytečné, aby všichni stáli v jedné frontě, stejně by jim povolili jen jeden bochník. V Krasnodonu se téměř všichni znali. Zatímco naše rodina, která byla považována za víceméně blahobytnou, dokázala nějak vyjít ze dne na den, Ťuleninovým se to nikdy nepodařilo. Když Sergej přišel k nám domů, matka ho posadila ke stolu a pohostila ho, jak říkala, tím, co jí Bůh seslal.
Ale tohle je překvapující. Ve frontách na chleba se nikdy nenadávalo na centrální ani místní úřady. Jak trpěliví jsou naši lidé! Vzpomínám si, jak si jednou žena, sotva vyšla z fronty s pomačkaným bochníkem chleba, smutně povzdechla a zamumlala:
„Bože, co je to za život?"
Okamžitě jí odpovědělo několik hlasů:
„Nemáme proč se zlobit. V zahraničí umírají lidé hlady… Musí se číst noviny, poslouchat rádio…"
„Hladomor… Pravda", souhlasila spěšně teta a stále si utírala zpocený obličej.
[…]
Když jsem chodil do třetí třídy, často jsem slýchával stalinský výrok: „Kádry řeší vše." Co znamená slovo „kádry" a co „vše" řeší, jsem

netušil. Ale dospělí o tom mluvili od rána do večera. To heslo se mi líbilo. Jednoho dne jsem si ze školního sešitu vytrhl prázdný list papíru, napsal na něj velkými tiskacími písmeny toto rčení a připnul si ho nad postel. Když se otec vrátil z práce a uviděl, co jsem udělal, spokojeně zamručel:
„Moloděc! Jsi moloděc!“
Stále uchovávám řadu věcných důkazů o našem přepolitizovaném mládí. Jedním z nich je Leninova kniha „Materialismus a empiriokriticismus“, kterou dostal můj bratr v desáté třídě za vítězství v okresní dětské olympiádě dětské tvorby (přednášel Báseň o sovětském pasu od Vladimira Majakovského). Tak to muselo být! Nedali mu ani Puškina, ani Tolstého, ale Lenina. A ještě k tomu dílo, ve kterém se jen málo dospělých dokázalo zorientovat.
Mimochodem, na této olympiádě vystupoval Oleg Koševoj, který recitoval své ruské a ukrajinské básně. I on získal cenu a knihy: „K otázkám leninismu“ od Stalina a „Kapitál“ od K. Marxe.
[…]
U kotelny, která sousedila s klubem, jsme viděli život, jaký jsme dosud neznali a jaký se ukázal být skutečný. Scházeli se tu starší lidé: žáci z FZO[43], bezprizorné děti bez konkrétního povolání, podsaditý strýčkové-kulaci (jak se říkalo zámožným a středním rolníkům, kteří odmítli vstoupit do kolchozů). Buď pocházeli z rozkulačených, nebo dokonce z bělokozáckých rodin vystavených represím a utekli, aby se vyhnuli vyhnanství na Sibiř nebo rozsudku na 3-5 let vězení, nebo byli již odsouzeni a „zdrhli“ z táborů NKVD. Mnozí z nich, hlavně ti mladší, se stali skutečnými zloději, podvodníky a šejdíři. Byla to zkrátka spodina, které se v těch letech říkalo „pokleslé živly“. V tomto prostředí se pohybovala i spousta místní spodiny. Zde jste mohli slyšet kriminálnické písničky, nejvybranější nadávky a nejrůznější vtipy. Všichni tito braši žili podle svých vlastních zlodějských zákonů chápání života, velmi vzdálených zákonům státu.
Nejpozoruhodnější z nich byli bosáci se svým ohromujícím tetováním. Toto zkrášlení pro ně nebylo jen zdrojem hrdosti. Někdy se říkalo, že prokázalo bosákům dobrou službu, a dokonce je zachránilo před jistou smrtí. Zde je jeden z těchto příběhů.

[43] FZO=tovární (závodní) učiliště. V letech 1940-1963 to byl nejnižší stupeň odborného vzdělání.

Jednoho zločince odsoudili k zastřelení za nějaký zločin. Když ho přivedli na popraviště, roztrhl si košili a ze všech sil vykřikl: „Střílejte, vy hajzlové, na soudruha Lenina!“ Na jeho hrudi viděli enkavedisté vytetovaný portrét vůdce světového proletariátu. Seržant velící popravčí četě byl okamžik zmatený. Brzy se však vzpamatoval a nařídil, aby se odsouzenec otočil zády ke katům. Otočili ho. Sotva však zazněl povel „Připravit!“, odsouzenec si přetáhl košili přes hlavu a znovu zařval: „Za to, že zastřelíte soudruha Stalina dřív než mě, půjdete ke zdi!“ Na zádech měl další tetování - „vůdce všech dob i národů“.
Banditu vrátili do cely. Večer ho přivedli do kanceláře. Ukázali na školní pero, kalamář a list papíru a nařídili: „Napiš žádost o milost.“ „Už jsem ji napsal,“ připomněl odsouzenec. V odpověď uslyšel: „Potřebujeme ještě jednu.“ Brzy mu sdělili: „Váš případ byl přezkoumán. Rozsudek smrti byl zmírněn na 25 let.“ Následně bandita z tábora uprchl a nyní se usadil v Krasnodonu.
Jestli to tak bylo i ve skutečnosti – kdo ví. Možná je to jen krásný zlodějský příběh. Na vlastní oči jsem však viděl portréty Lenina a Stalina na hrudi a zádech toho zločince.
[Ťuleninovi a Ivancovovi se tetování tak zalíbilo, že se rozhodli také si je pořídit, třebaže to komsomolci měli zakázáno. Ivancov si nechal vytetovat malého orla na ruku. Ťulenin, aby nezůstal pozadu, si také nechal vytetovat orla, ale přes celou hruď. Do komsomolu vstoupil až za okupace, kdy na nějakém tetování nezáleželo.]
https://www.molodguard.ru/book40.htm

Sergej Ťulenin (1925-1943)

Syn invalidního horníka, nejmladší z deseti nebo ještě více dětí. Chtěl se stát pilotem a podle Kima Ivancova kvůli tomuto cíli ze dne na den přestal kouřit.
Takto ho charakterizuje Alexandr Fadějev:

Jak by sis počínal v životě, čtenáři, kdybys měl orlí srdce přetékající odvahou, smělostí a touhou po hrdinských činech, ale byl bys ještě malý, běhal bys bos, s popraskanýma nohama, a lidstvo by ještě nechápalo nic z toho, po čem dychtí tvá duše?
Serjožka Ťulenin byl nejmladší z celé rodiny a rostl jako dříví v lese.
[…]

… nevěděl, co je to mít vlastní šaty a boty, všechno se předělávalo, přešívalo po desáté po starších sourozencích, byl ošlehán všemi slunci a větry, dešti a mrazy, kůže na chodidlech mu ztvrdla jako velbloudovi, a ať utržil od života jakékoliv zranění či rány, v okamžiku se mu všechno zahojilo jako pohádkovému bohatýrovi.
Alexandr Fadějev, Mladá garda 1960,108-109

Mimochodem, tato charakteristika urazila Serjožovu sestru Naděždu:

„Fadějevův obraz mého bratra jako chlapce s odřenýma patama, špinavého, nedbalého, zanedbaného, je od základu mylný. Přestože se narodil v chudé rodině, jeho povahu charakterizovala čistota, skromné oblečení a to, že byl školákem, nikoli chlapcem z ulice, jak ho líčí Fadějev. Byl samostatný, aktivní a všechny úkoly si dělal sám," stěžovala si v dopise Stalinovi.[44]

Ovšem sebekritika, kterou na sebe napsal, ukazuje, že nebyl tak vzorný, jak myslela jeho sestra:

Naše třídní učitelka s námi nyní každý den mluví a pomáhá nám opravit naše chyby. Vím, co jsem udělal špatně, a zavazuji se, že své chování napravím a nebudu patřit k těm slabším, abych dokázal svým soudruhům ve škole, že mezi námi nejsou špatní. Pustím se do učení, budu pozorně naslouchat při hodinách, přesně plnit domácí úkoly a stanu se takovým, jakým má být pionýr.
Žák školy č. 4 Ťulenin Serjoža
Noviny „Socialistická vlast",
22. března 1938
https://alxii.livejournal.com/88456.html

---

[44] https://www.molodguard.ru/book16.htm, dokument č.28

Podle Kima Ivancova byl Ťulenin stejně hrdinný jako nerozvážný. Ve škole ho pokládali za uličníka, a když došlo k nějakému přestupku, byl „obvyklým podezřelým“. Na rozdíl od Ivancova se nedostal do partyzánského oddílu, protože nedokázal přesvědčivě zalhat o svém věku. A jak vysvětlili Ivancovovi, partyzán musí umět lhát bez zaváhání a mrknutí oka, pro případ, že by padl do rukou nepříteli

Příbytek Ťuleninových

Konec 30. let přinesl obavy z války a neblaze proslulý pakt Molotov-Ribbentrop je neodstranil. Země se začala připravovat na válku, třebaže se počítalo s tím, že přijde poději. S těmito přípravami souvisel zákon z června 1940, který zakazoval opustit práci bez dovolení. I pozdní příchod do práce se stal zločinem, který se trestal třemi až šesti měsíci nápravných prací. Sami ředitelé továren propadali panice, protože si nemohli dovolit ztrácet zaměstnance kvůli drobným přestupkům, ale pokud tyto přestupky kryli, hrozilo nebezpečí jim samotným.

Otec Kima a Niny Ivancovových se stal obětí těchto zákonů. V roce 1940 byl zatčen za „krytí absentérů“. Spočívalo v tom, že nenahlásil

horníky, kteří vyfárali 40 minut před koncem pracovní doby, protože nebylo dřevo na výdřevu a oni neměli co dělat. Byl odsouzen na dva roky nucených prací ve Vorošilovgradu. Horníci přítomní v soudní síni přijali rozsudek s hněvem a rozhořčením, ale noviny napsali, že „se souhlasem". Tak se Kim Ivancov dozvěděl, že noviny mohou nehorázně lhát.
Později otce odvezli jinam a rodina už ho nikdy neuviděla.[45]
Také otec Kimova kamaráda Leonida Dadyševa (kterému Ivancov říkal Ali Dadašev) byl v roce 1938 zatčen pro špionáž, třebaže byl úplně negramotný. Možná mu uškodilo, že přišel z Azerbajdžánu. Po dvou letech byl propuštěn, protože prý došlo k omylu.

Vzpomínky Kima Ivancova na roky 1937–1939

Když začal památný školní rok 1937 a my opět usedli do lavic, třídní učitelka řekla:
„Děti, otevřete knihu… a na stránce… inkoustovou tužkou začerněte maršála Tuchačevského… bývalého maršála Tuchačevského – je to nepřítel lidu."
Z novin (byli jsme zvyklí je číst už od dětství), z rozhovorů doma, na ulici i ve škole si dobře pamatuji na proces v dalším, osmatřicátém, rovněž krvavém roce. V březnu stanul na lavici obžalovaných N. I. Bucharin, Leninův žák a nejbližší soudruh, a dvacet dalších známých komunistů ze staré bolševické gardy. Obvinění byla standardní: zrada vlasti, špionáž, sabotáž…
Stejně jako v případě Tuchačevského je sovětský lid podle Stalinových pokynů na schůzích a shromážděních ještě před procesem přibíjel na pranýř a požadoval jejich zastřelení. V těchto letech manifestace, schůze a soudní procesy téměř neustávaly. A všude byly velké Stalinovy portréty. Taková byla doba.
Než začala hodina, třídní vyhrkla něco známého:
„Děti, otevřete knihu… a na stránce… pečlivě začerněte portrét Bucharina, bývalého akademika a redaktora listu Izvěstija – je to nepřítel lidu." – Zauvažovala a dodala: „Kdo má doma knihu tohoto japonského špiona ‚Abeceda komunismu', ať ji okamžitě spálí…"

[45] Fadějev tuto okolnost z pochopitelných důvodů zamlčel. V jeho knize byli oba otcové mladých Ivancovových horníci a za války byli na frontě.

Znal jsem „Abecedu“. Samozřejmě spíše podle levného, roztřepeného obalu. Můj otec, přesvědčený komunista, byl tou knihou nadšený, obracel se k ní jako prvňáček ke slabikáři – každý den.
„Vidíte,“ vykřikoval a mával „Abecedou“, „pád kapitalismu a vítězství světové revoluce jsou nevyhnutelné. Závody, továrny, půda a vše, co se v ní skrývá, patří dělníkům a rolníkům. Oni, obyčejní lidé, řídí stát. Žádní bohatí, žádní chudí. Všichni jsou si rovni, všechno podle rozumu. To je komunismus…“
Když jsem otci vyprávěl, co moje učitelka řekla o zničení „Abecedy komunismu“, zamumlal:
„Ale ta kniha je základem politické gramotnosti, výzvou staré stranické gardy k nám, budovatelům socialismu. Ať mě Bůh srazí k zemi, pokud něčemu rozumím. Soudruh Stalin považoval Nikolaje Ivanoviče za svého přítele. Na nejvyšších schůzích pronášel zdravice na jeho počest. A najednou…“
My děti jsme ve vyjadřování rozhořčení nezůstávaly pozadu za většinou dospělých. Na jejich výzvu jsme hlasitě a expresivně recitovali básně horlivého stalinisty, devadesátiletého Džambula Džabajeva. Slavný kazašský negramotný akin napsal o Bucharinovi a jeho soudruzích sprosté a podlé řádky. Tyto verše se nazývaly „Zničit!“. Ještě před soudem Džambul navrhoval, ba dokonce požadoval jménem lidu, který ho tím nepověřil:

Fašistické bastardy, vrahy a bandity, -
Tu černou svoloč co nejdříve popravit.
a pohřbít morové mrtvoly jako mršiny!

Školáci věřili, že Bucharin a další členové strany jsou špioni, rozvratníci, sabotéři, vrazi Kirova, Gorkého, Kujbyševa…
[…]
V roce 1938 se ve třídě opakovala slova, která byla předzvěstí dalšího zločinu. Tentokrát se jednalo o významného vojenského velitele:
„Děti, otevřete knihu… a na stránce… něčím vyškrábejte obrázek bývalého maršála Bjuchera. Je to nepřítel lidu.“ Učitelka mluvila podrážděně, až zlostně. Zamlčela (možná nevěděla), že V. K. Bljucher je rytířem pěti řádů Rudého praporu, včetně prvního, který byl udělen.
[…]
Přišel rok 1939. Už jsme hádali: kdo je další na řadě? Zanedlouho se opět opakovala obvyklá věc:

„Děti, otevřete knihu…. a na stránce… poplivejte, vymažte, vyškrábejte, začmárejte, jakkoliv maršála Jegorova…“ učitelka náhle přešla ke křiku: „Je to nepřítel lidu!!
Samozřejmě jsme se snažili...
„Zůstali dva, Vorošilov a Buďonnyj,“ poznamenal Ťulenin a začmáral dalšího „nepřítele lidu“.
„Myslíš, že je brzy…“
„Nemyslím si nic!“ náhle vykřikl kamarád. A stiskl tužku tak silně, že se zlomila.
Maršála Sovětského svazu, prvního náměstka narkomu obrany A. I. Jegorova zastřelili v den Rudé Armády, 23.února. Stejně jako Tuchačevskij a Bjucher byl vojenským specialistou, jak nazývali generály, admirály, důstojníky a úředníky staré ruské armády, které přivedli do služby v RKKA[46] v době občanské války. Koncem této války jich bylo 60 tisíc. Stalin počítal s tím, že svůj úkol splnili, teď se hodí je zlikvidovat. Ale zapomínal přitom, že bez vojenských specialistů by nebyla Rudá armáda.
Stránky tehdejších školních učebnic byly plné jmen a portrétů starých bolševiků, významných státních a stranických činitelů. Jeden po druhém byli prohlášeni za „nepřátele lidu“. Vyškrtali jsme jejich jména v učebnicích a odstranili portréty těchto „špionů a zrádců“ ze zdí ve třídách i doma. Mezi „nepřáteli lidu“ byli nejen lidé známí v zemi a na Ukrajině, ale také mnoho místních celebrit.
[…]
Takové jednání úřadů, respektive Stalina, vyvolalo zmatek nejen u našich rodičů. Kluci často a hodně mluvili o špionech a sabotérech, o intrikách, které spřádají. A pokaždé jsme si říkali: odkud se jich tolik bere? Přitom ti nej-nej…. Jak se fašistům podařilo získat do svých řad staré komunisty, hrdiny občanské války, vědce, spisovatele, významné dělníky?
https://molodguard.ru/book40.htm

Kim Ivancov o nesnázích s Molotovem a Ribbentropem

[Kim Ivancov s láskou vzpomínal na svého učitele dějepisu Ilju Mojsejeviče Milova. Tento učitel založil historický kroužek, ve kterém povzbuzoval žáky k diskusi. A to pak vedlo k potížím.]

[46] Dělnicko-rolnická Rudá armáda

„Ozbrojený boj mezi novým a starým světem je nevyhnutelný.“ Milov smutně a soucitně pohlédl na členy kroužku. „Nejpravděpodobnější je střet s fašismem, předvojem imperialismu.“
„S Německem?“ podivil se Viktor Treťjakevič, velký milovník politické literatury.
„Proč zrovna s Německem?“ Milov roztáhl ruce a pak si promnul bradu. „S touto zemí jsme uzavřeli pakt o neútočení. Navíc jsme podepsali smlouvu o přátelství.“
Učitel zřejmě ze strachu před vězením neřekl, že Stalin uzavřel podobně jako Faust smlouvu s ďáblem. A stejně jako Faust se z toho bude muset zodpovídat.
„S kým tedy?“ nenechal se odbýt Viktor.
„Může nás napadnout Japonsko, Itálie… dokonce i Francie a Anglie. Soudruh Stalin ve svém referátu na 18. sjezdu strany 10. března třicátého devátého roku označil tyto země za hlavní strůjce války. Ačkoli…“ Učitel se na chvíli zamyslel, pak zvedl obočí a s plným přesvědčením řekl: „Podněcovatel nemusí nutně útočit. Často povzbuzuje ostatní k agresivnímu jednání. On sám zůstává stranou.“
„Noviny píší a rozhlas mluví o přátelství mezi Sovětským svazem a Německem. Ale tam jsou fašisté! A přátelit se s fašisty… Nechápu, jak je to možné.“ Treťjakevič se na Milova nechápavě podíval.
„Souhlasím s Viktorem,“ řekl Sergej Ťulenin pevně. „Hitler se nemohl změnit. Jednou fašista, vždycky fašista.“
Ilja Mojsejevič se znovu zamyslel. Bylo na něm vidět, jak je pro něj nesnadné odpovídat na naše otázky. Nemohl se však omezit jen na obecnosti, nebo dokonce nechat věci, které nás zajímaly, bez odpovědi. Byl tu ještě jeden problém.
Učitel nemohl říci vše, co chtěl, a co mělo být ve jménu pravdy řečeno zcela otevřeně.
„Je třeba to chápat jako přátelství mezi našimi dvěma národy,“ Milov mluvil pomalu, zamyšleně, chvílemi se mu třásl hlas a nezněl zcela jistě. „Ne všichni Němci jsou fašisté…“
Někteří kluci si zamručeli:
„U Gorkého klubu horníci… ti, co seděli ve vězení, říkají: teď už bachaři nesmějí vězňům říkat fašisti. Takže ‚fašista‘ už není sprosté slovo?“
„Neměl by ses s nimi tolik bavit. Jací horníci…? Jsou to tuláci. Nezměnili klima kolem klubu k lepšímu…“
Sergej znovu vyskočil.

„Kdy začne válka?“ zeptal se bez okolků.
Ilja Mojsejevič se usmál nad tou dětskou přímostí.
„Kdo ví… Můj postoj a informace, které mám – a to z novin, knih, časopisů – neumožňují předpovídat takové jevy.“
„Zapojíme se do války?“ zeptal se Anatolij Kovaljov.
„Jedno mohu říci s jistotou: na boj s imperialisty se musíme seriózně připravovat. Proto vám znovu a znovu radím, abyste studovali historii, každý den poslouchali rozhlas a četli noviny. Porovnávejte, analyzujte a přemýšlejte o mohutném běhu dějin. Pokuste se předpovědět budoucí vývoj určitých událostí a vymezit svůj vlastní postoj k nim. Naučte se jasně myslet a rozhodovat se sami. Nebojte se udělat chybu… nikdo učený z nebe nespadl. To vše vám pomůže stát se skutečnými vlastenci své země. Samotné vlastenectví však nepřítele neporazí. Musíte znát armádu. V tom vám pomohou kroužky Osoaviachimu[47]…“
Ali Dadašev se náhle zeptal:
„Po podpisu paktu o neútočení s Německem přestaly noviny a rozhlas nadávat na Hitlera. Kdysi o něm mlely od rána do večera. Teď je ticho. Není už fašista?“
„A v kině nepromítají ‚Profesora Mamlocka‘, ‚Vojáky z rašeliniště‘ nebo ‚Oppenheimovy‘“, vykřikl Ťulenin.
Teď už velmi dobře chápu učitelovo rozpoložení. Ale tehdy jsem se stejně jako ostatní kluci těšil na odpovědi na zajímavé a záludné otázky.
Milov odpověděl pevně, ale mluvil pomalu, přemýšlel nad každým slovem:
„Hitler byl a zůstává nejvýznamnějším fašistou na světě, nepřítelem nejen naší země. Osobně nevěřím v jeho dobrý vztah vůči nám. A co se týče kritiky fašismu a promítání filmu… Pokud jde o ty, které Ťulenin jmenoval, kdyby bylo na mně, udělal bych to trochu jinak.“
Dodnes se divím, že si náš učitel v té těžké době dovolil vyjádřit názor, který nebyl v souladu s oficiální státní politikou. Mohl by se pro nic za nic nejen dostat do problémů, ale také skončit na špatném místě. Pro našeho dějepisáře nebyl hlavní osobní klid a blahobyt, ale formování našich duší. Milov nás chtěl vidět jako myslící lidi, kteří jsou schopni vidět nejen černou a bílou, ale také rozlišovat mezi polotóny. Nebudu

[47] OSOVIACHIM – Společnost pro podporu obranného, leteckého a chemického inženýrství. Podobná našemu Svazarmu.

tvrdit, že učitel Milov byl výjimkou. Byli i jiní, kteří pochybovali o smysluplnosti a nezbytnosti některých moskevských směrnic a kroků našich představitelů. Ale mlčeli, což samozřejmě svým příkladem učili nás. A pokud vyjadřovali pochybnosti nebo nesouhlas, pak pouze doma, v úzkém kruhu příbuzných. Ale tady – v kroužku. A to před zraky chlapců, kteří by učitelovy odchylky od přijatých standardů myšlení okamžitě roznesli po celém městě. Ne každý by si na něco takového troufl. Ale Učitel ano. A ve svých žácích se nemýlil.

V našich školních letech se hodně mluvilo nejen o úkladech německých fašistů, ale také o jejich spolupracovnících, nepřátelích lidu. Po této památné hodině dějepisného kroužku jsme si se Sergejem připomněli filmy o tom, jak fašisté uchvátili moc v Německu, a o tom, jak drtivá většina spoluobčanů nepochopitelně podporovala hitlerovce. Hovořilo se také o nesčetných židovských pogromech a prvních koncentračních táborech pro skutečné německé vlastence. Abychom se v tom nahromadění událostí pokusili vyznat, znovu a znovu jsme v duchu listovali stránkami fascinující knihy Ernsta Henryho „Hitler proti SSSR" - po uzavření paktu byla okamžitě stažena z knihoven. Ale hlavní body, dokonce i samostatné stránky jsme si pevně zapamatovali.

Tato kniha byla v některých ohledech v rozporu s výroky jak Stalina, tak Milova. Její autor například tvrdil, že Sovětský svaz nenapadnou Anglo-Francouzi, jak nás učitel dějepisu s odvoláním na moudrého vůdce přesvědčoval, ale němečtí fašisté.

Jednoho dne to Ťulenin řekl Iljovi Mojsejevičovi. V odpověď členové kroužku uslyšeli:

„Ernst Henry je Angličan. Nemůže mluvit jinak."

Váhali jsme však. A tak jsme začali studovat „Hitlera proti SSSR", doslova jsme knihu vyrvali knihovníkovi v Gorkého klubu s přísahou, že ji nikomu neukážeme. Autor této knihy napsal: novou světovou válku rozpoutá Hitler, který sní o velkém Německu, o sjednocení všech Němců v jednom státě. Fašisté však nezačnou útokem na SSSR, ale dobytím Evropy, připojením Rakouska, obsazením Československa a dalších států. A teprve potom Německo půjde proti naší zemi.

Některé kapitoly knihy měly mnohovýznamné, až provokativní názvy: „Nadcházející útok na Leningrad a Kyjev", „Operace proti Moskvě". Kniha obsahovala mapy zobrazující hlavní a vedlejší údery německých sil. Černé tlusté šipky ukazující směrem na Minsk, Kyjev,

Smolensk a dál na Moskvu byly nezapomenutelné. Znovu jsme se vydali k Milovovi. (Kde ten učitel bral trpělivost nás poslouchat!)
„Říkám vám: Ernst Henry je Angličan… Co se týče války, pokud lze věřit autorovi této knihy, opravdu není daleko. Dalo by se říct, že je na dosah ruky. Ale měli byste věnovat pozornost také tomuto Henryho výroku: porážka agresora je nevyhnutelná…“
Autor knihy „Hitler proti SSSR“ mě i dnes udivuje svou prozíravostí, schopností předvídat nejen vývoj hlavních operací německých fašistických vojsk ve válce proti naší zemi, ale i mnohé detaily nadcházejícího boje. Škoda, že Stalin tuto knihu nečetl. Kdyby si ji přečetl, připravil by zemi na obranu zcela jinak. Koryfej všech národů však věděl mnohem víc než E. Henry. Věděl nejen, kdo na nás zaútočí, ale i kdy se tak stane. Znal rok, měsíc, den i hodinu začátku války s Německem. Vedle oficiálních, dobře známých zpravodajských služeb naší země měl totiž vůdce svou vlastní zpravodajskou službu. A to nejen vnitřní, ale i vnější. Tvořili ji velcí odborníci. Takže Stalinovy vědomosti byly mnohem lepší než kdy jindy. Ale vůdcovy závěry z hlášení rozvědčíků byly chybné. Navíc si byl jistý, že Hitlera přehraje. A to je politická slepota. Ukazuje se, že v zahraniční i domácí politice se Josif Vissarionovič orientoval špatně, byl prostě laik, nikoli génius. Cenou za tuto nevědomost bylo čtyřicet milionů životů sovětských občanů obětovaných na oltář Otčiny během Velké vlastenecké války.
Jaký byl můj údiv, když jsem se po desetiletích dozvěděl, že Ernst Henry nebyl Angličan, ale náš krajan, skutečný ruský sovětský novinář a mezinárodní žurnalista Semjon Nikolajevič Rostovskij. A co je neméně zajímavé, neodvolával se na žádné tajné dokumenty. Využíval pouze veřejně dostupné informace a z jejich pomocí studoval společensko-politický život v Německu, výroky fašistických vůdců, přemýšlel a znovu přemýšlel, počítal a porovnával. A došel k závěrům, o kterých jsem vyprávěl.
[…]
Jednoho dne se mě Ťulenin zeptal:
„Viděli jsi fotky v novinách?“
Věděl jsem přesně, které fotografie má na mysli. Proto jsem reagoval okamžitě a také živě a s náznakem:
„Co bych neviděl!“
Sergej si však mé zdrženlivosti nevšímal. Pohlcený svými myšlenkami pokračoval:

„Stalin a Molotov stojí vedle Ribbentropa. Josif Vissarionovič dokonce vzal fašistického ministra za ruku. Všichni tři se spokojeně usmívají, jako by…“ Odmlčel se, neodvažoval se říct, co měl na jazyku. „A fotku Molotova s Hitlerem jsi viděl?“ - Sergej se na mě podíval nečekaně rozšířenýma očima. „Führer vzal Vjačeslava Michajloviče pod paží a vycenil zuby… kamaráde, tak je to. Něčemu nerozumíme. A Ilja Mojsejevič neříká všechno…“

Při vzpomínce na nedávnou příhodu doma jsem řekl:

„Víš, Serjožo, myslím si, že se ubíráme špatným směrem…“

„Možná,“ souhlasil. „A ty víš, na který se máme obrátit?“

Mlčky jsem pokrčil rameny.

Nedlouho před tímto rozhovorem s kamarádem se u nás doma odehrálo toto. Otec při pohledu na fotografie sovětských vůdců s šéfy fašistického Německa v novinách Pravda řekl matce:

„Ráno mě předvolali na rajpartkom. Myslel jsem, že jenom mě. Přišel jsem a byl tam celý aktiv okresu. Nějaký cizí funkcionář nás učil, jak lidem vysvětlit význam paktu o neútočení a paktu o přátelství s Německem. Chápeš…“ Otec byl znatelně znepokojený a bylo to vidět na jeho třesoucích se prstech a tlumeném hlase: „…ukázalo se, že. jejich strana není fašistická, jak se donedávna myslelo, ale národně-socialistická, a navíc dělnická. Ten cizí pitomec to řekl jasně: ‚Dělnická strana‘ znamená ‚národní‘. A ačkoli je ‚nacionální‘ pořád je ‚socialistická‘. Chápeš, kam mířil? Ještě jedna věc. Žvanil z ÚV připomněl, že hned po nástupu k moci vyhlásili národní socialisté 1. máj státním svátkem.“

Matka na to mlčky zvedla ruce.

Večer mi otec podal Pravdu, Izvestije a několik dalších ústředních novin a řekl:

„Obrázky vystřihni a ulož. To je historie. A jaká historie! Přátelství s fašisty! Zuřivý antikomunista Hitler a zuřivý antifašista Stalin jsou přátelé! Já už asi dlouho žít nebudu,“ mávl otec rukou, „ale ty… Jednoho dne se na tuto komedii, nebo spíše tragédii, budeš dívat jinýma očima, stejně jako mnoho našich lidí. Jen schovej výstřižky z novin. Pro případ, že by si někdo myslel, že…“ Nedokončil. Bylo však jasné, čeho se otec bojí. Jen dodám (mimochodem, už jsem o tom mluvil), že v roce 1939, k padesátinám Adolfa Hitlera, poslal Josif Stalin vůdci blahopřejný telegram.

Vyhověl jsem otcově žádosti. A teď, o desítky let později, občas vytáhnu ty novinové fotky. Upřeně hledím na tváře Stalina, našich

bývalých vůdců a jejich fašistických souputníků a intenzivně přemýšlím o neuvěřitelně složité, zmatené a rozporuplné době mládí budoucích mladogvardějců.
http://molodguard.ru/book40.htm

Leonid Dadyšev (1926-1943)
Toto je jeho posmrtný kádrový posudek ze 7. července 1943:

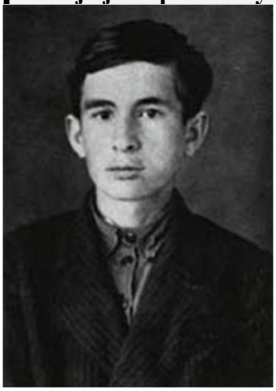

Dadyšev Leonid Alexandrovič se narodil v roce 1926 ve městě Šachtinsk v rodině řemeslníka. Jeho otcem byl Íránec Dadyš Ogly Isaddula, narozený v roce 1895 ve městě Tevriz-Geran. V roce 1909 se přestěhoval z Íránu do SSSR kvůli výdělku a prošel městem Baku, které se stalo místem jeho pobytu. V roce 1934 se Leonid s rodinou přestěhoval do města Kizljar v Čkalinské oblasti. Ve stejném roce Leonid začal chodit do školy. V roce 1940 se stěhují do Krasnodonu, kde Leonid dokončí osmou třídu. Ve škole byl příkladně dobrým žákem. Velmi miloval četbu knih.[48] Byl poslušným a hodným dítětem, vždy pomáhal matce v domácnosti. Jeho vytouženým snem bylo stát se pilotem. Ze třídy do třídy přecházel s pochvalou. Během okupace Leonid nepracoval. Byl nerozlučným kamarádem Kulikova Vladimíra. Sdíleli všechny radosti i těžkost. Leonid se účastnil všech schůzek, které se konaly v bytě Kulikova Vladimíra, kde byli přítomni jeho soudruzi Safonov Stěpan, Ťulenin a další. Leonid spolu s Kulikovem kreslil a psal letáky, které pak rozesílali. Účastnil se vyvěšování vlajek a připravoval útok na ředitelství. Leonid měl zálibu v kreslení, a tak spolu s Kulikovem kreslil karikatury Hitlera a jeho přisluhovačů, které pak vylepoval. V noci chodil spolu s Vladimírem poslouchat rádio, které bylo instalováno v železniční budce nedaleko Izvarina.

Když se vrátil domů, s radostí sděloval rodině nejnovější zprávy; říkal: „Brzy, brzy přijdou naši lidé“. Když se ho rodina zeptala, jak to všechno víš? Říkal – vím to přesně, vím to – ale odkud to věděl, to nikdy neřekl. Byl to tajnůstkářský, velmi vážný kluk. Uchovával 270

[48] Většina z nich byli dobří žáci a všichni hodně četli.

kusů munice, kterou byl nucen vykopat po výslechu na policii (všechny údaje byly policii známy). Náboje byly zakopané ve zničených městských lázních. Leonid byl až do konce loajální vůči sovětským úřadům, někdy, když mu otec řekl: „Pojedeme do mé vlasti?“, se mu to nelíbilo. Leňa odpověděl: „Ze Sovětského svazu nikam nepojedu a za Sovětský svaz jsem ochotný dát hlavu.“ Leonid se během války připojil k LSKM.
5. ledna v 10 hodin dopoledne přišli dva ozbrojení policisté a zatkli ho. Strašně ho bili, bičovali ho, usekli mu dlaň na pravé ruce. Ale Leonid se držel pevně, neřekl ani slovo, nevydal své soudruhy prokletým katům.
Neohrožený komsomolec Leonid Dadaš tak hrdinně zemřel za Sovětský svaz, za věc strany Lenina-Stalina.
Matka: Palagija Baryševová, narozená v roce 1897, byla před revolucí i po ní ženou v domácnosti. Má sestru, 14 let.
Otec: Dadyšev O.I.
Matka: Dadyševová P.A.
7.7.1943
https://molodguard.ru/guardian21.htm

Není překvapující, že chybí jakákoliv zmínka o tom, že jeho otec dva roky seděl, dokud se „neukázalo“, že se jedná o „omyl“.

Lidia Androsovová (1924-1943)
„hezounké děvče s liščí tvářičkou a ostrou bradičkou…“
Alexandr Fadějev: Mladá garda, 1960, strana 531
Zamilovaná do Nikolaje Sumského.

Nikolaj Sumskoj (1924-1943)
„Nosatý, snědý Sumskoj s inteligentní tváří starodávné, záporožské odvahy zděděné po pradědech, lišáctví a zároveň přímosti, což na něm bylo to nejpůvabnější…“
Alexandr Fadějev: Mladá garda, 1960, strana 384
Vedoucí skupiny v obci Krasnodon. Zatčený jako jeden z prvních 4.ledna.

Střípky ze života Lidy Androsovové podle vzpomínek její matky Darji Kuzminičny (1943)

A tak se jí naplnil věk pro vstup do komsomolu. Jednoho dne se ve škole konala schůze kvůli vstupu do komsomolu. Narodila se 12. prosince 1924 a moc si přála přidat rok, ale tajemník komsomolu ji opět toho roku nepřijal, protože nedovolil, aby vstoupila ve špatném věku.

Přišla domů a hodně plakala, říkala mi:

„Vždyť pomysli, mámo, ještě jeden rok čekat. Co když se nedočkám, protože se mi může něco stát, mohu onemocnět a zemřít a nebudu komsomolka. Mámo, jak šťastný a radostný je komsomolský život. Nemůžu se toho dočkat, ale není to pravda, dočkám se a budu taky šťastná a moje štěstí nezmizí, opravdu, mami."

Už mě unavovala s tím svým komsomolem. Řekla jsem jí, aby už rok rychle uplynul, abys mě neotravovala, protože už mě nebavilo poslouchat pořád to samé.

Následující rok byla přijata do komsomolu a dostala komsomolský průkaz. Přišla domů a přinesla si i komsomolský průkaz.

Ani nevíte, jak byla šťastná. Na konci jsem si myslela, že se zblázní radostí. Ukazuje mi jej a já jí říkám:

„Dej mi ho, podívám se sama."

A ona říká:

„Ne, mami, komsomolský průkaz nesmí přijít do rukou jiných lidí. Musím ho střežit jako oko v hlavě."

Jako matka jsem za ni byla moc ráda, že se teď bude v klidu učit a nebude mě otravovat. S tátou jsme jí blahopřáli ke vstupu do komsomolu. […]

Už v desáté třídě Kolja Sumskoj, Voloďa Ždanov a naše dcera Lída tajně pracovali pro milici, byli v kontaktu s orgány NKVD. Po učení někam odcházeli, a když se vrátili, všichni tři něco psali.[49] Jako matka jsem se jich zeptala, co píší, ale ona odpověděla:

„Nemusíš to vědět."

Velmi jsem se urazila, že mi takto odpověděla, ale ona řekla:

„Ale proč se ptáš na to, co nemáš vědět."

Byla velmi tvrdohlavá a my jsme jí za to často dávali zabrat, ale to ji nezměnilo, dělala si, co chtěla.

https://www.molodguard.ru/guardian9.htm

[49] Co asi tak mohli psát pro NKVD? Že by nějaká „hlášení"?

V říjnu 1940 potkala mladé lidi pohroma. Výnosem Prezídia Nejvyššího sovětu SSSR o vytváření státních pracovních rezerv bylo zpoplatněno vzdělávání na středních školách – od osmé třídy. Mnoho žáků tehdy odešlo ze školy, mezi nimi i někteří z budoucích členů Mladé gardy. Kim Ivancov napsal 4. října 1940 do deníku: *„Zpráva o placeném vzdělávání mě velmi zasáhla. Tak je to, Kime, nedostaneš se dál než do sedmé třídy. Dobře, jestli dokončíš sedmou třídu, pak tě vezmou do učení na ševce. Dnes, zejména včera, slyšíte jen o školném a mobilizaci v FZO. Školné na středních školách činí 150 rublů ročně. Částka se zdá být malá, ale ne všichni rodiče ji budou moci zaplatit. Jsou rodiče, kteří mají v každé škole čtyři žáky a sami moc peněz nevydělávají. Jak budou platit? Nijak. Hodně lidí, zejména chudých, předčasně ukončí školní docházku. Stejně jako dříve mohli studovat bohatí, mohou studovat i nyní. Chudí byli a zůstanou temní. Slova jedné písně nyní žáci zpívají s hněvem a posměchem. Jsou to tato slova: ‚Melodie měst a polí je veselá, žije se lépe, žije se radostněji.'"*[50]

Události, které se odehrály po vypuknutí války, se nelišily od událostí, které se odehrávaly na jiných místech Ukrajiny. Evakuace důležitých lidí i s rodinami. Masové popravy. Ničení všeho, co nešlo odvézt. Což se pochopitelně týkalo dolů. A také dělnické a hornické vzpoury. Po odchodu sovětských úřadů následovalo rabování.[51]
Po příchodů Němců a jejich spojenců se Donbas na rozdíl od většiny Ukrajiny dostal pod vojenskou zprávu. Nálada obyvatelstva i tvrdost německého režimu závisely na blízkosti fronty. V zásadě se režim nelišil od režimu pod civilní správou. Komunisté se museli registrovat, Židé byli téměř okamžitě postříleni. Kolchozy ke zklamání rolníků nebyly rozpuštěny, ale byly povoleny soukromé obchody a restaurace. Stejně jako jinde byli Němci nejprve vítáni, ale během několika měsíců se nálada veřejnosti obrátila proti nim.
O běžném životě si lze trochu udělat představu z novin Nový život, které vycházely v Lugansku od léta 1942 do zimy 1943 třikrát týdně v nákladu 6000 až 30 000 výtisků. Stály 1 krb. Obvykle měly 2 strany

[50] https://molodguard.ru/book40.htm
[51] Tyto události popisuje ve svých pamětech Michail Treťjakevič https://www.molodguard.ru/book13.htm#gl6

(někdy 4 strany) a byly pouze v ukrajinském jazyce. Podtitul zněl: „Vorošilovgradský časopis“.
V. Semistjaga v roce 2012 vidí roli této tiskoviny pozitivně: „Rozšířil se také ukrajinskojazyčný tisk. Nejpopulárnější byly regionální noviny „Nový život“. Mladogvardějci a jejich rodiny byli seznámeni s jeho materiály. Přes nůžky německé cenzury seznamoval šéfredaktor novin, profesor místního pedagogického institutu M. I. Bernatskij (byl také vedoucím krajského vedení podzemní OUN) a jím vedená skupina čtenáře se zločiny stalinského totalitního režimu, předkládal pravdivé stránky ukrajinské historie, duchovního života, ukrajinského jazyka a literatury, národního školství atd.“[52]
Méně pozitivní shrnutí obsahu tohoto média je v Příloze. Tak jako tak, bylo to ovoce z otráveného stromu…

Michail Treťjakevič: v okupovaném městě

Budu vyprávět o některých okamžicích života ve Vorošilovgradu během německo-fašistické okupace. V prvních dnech obsazení města Němci v různých čtvrtích rozmístili amplióny, které oznamovaly, že se obyvatelé Vorošilovgradu konečně dočkali svých osvoboditelů. Cílem okupantů bylo zpochybnit důvěru našeho lidu v sílu sovětských zbraní, zlomit vůli k boji. Již 18. července, den po obsazení města, přivezli Němci spoustu novin a letáků v ukrajinštině a ruštině a rozdávali je obyvatelům. To provedly speciální týmy. Proti fašistické propagační mašině jsme museli bojovat vlastní agitací. V našich letácích jsme vyzývali k narušování německých opatření a k nepodřizování. V knize „Hrdinové podzemí“ (Gospolitizdat, Moskva 1968, 157 stran) se píše: „Vorošilovgradský podzemní gorkom[53] strany rozšířil ve Vorošilovgradu a přilehlých okresech více než 50 tisíc letáků, novin a časopisů“.
Přestože Němci ve městě okamžitě zřídili úřad pro průmysl, zemědělství a obchod a jmenovali do něj německé šéfy, stále se jim nedařilo ničeho dosáhnout. Je pravda, že někteří dělníci a úředníci šli pracovat do továren, ale jen proto, aby se vyhnuli deportaci do Německa, a možná dostali nějaké příděly potravin. Například továrna OR. Němci si dali za úkol zorganizovat tam základnu pro opravu lokomotiv s vybavením, které nebylo vyvezeno, nabrali více než 2000

[52] http://slovoprosvity.org/2012/09/21/ukrains-ki-ipostasi-molodohvardiyts/
[53] městský výbor

pracovníků, postavili a opravili 30 strojů, ale nikdy se k opravě lokomotiv nedostali. Podařilo se jim odvézt pouze 85 tun barevných kovů a 20 zastaralých obráběcích strojů.
V továrně hitlerovci prováděli přípravy na vývoz železných kovů. Lidé tahali kovy na příjezdové cesty. Ale pokusy o obnovu mostu přes Luganku ztroskotaly. Most byl obnoven až po osvobození města. A přitom na obnově mostu pracovalo 200 lidí. Nepřítel tedy neodvezl ani tunu železných kovů.
[…]
V závodě Jakubovského se dlouho připravovali na výrobu trubek, ale nic z toho nebylo. Čtyři a půl měsíce zde probíhala rekonstrukce dvou pecí a válcovny trub. Fašisté zadali úkol válcovat trubky o malém průměru pro rozbušky leteckých bomb. Do okamžiku osvobození města se však nepodařilo vyválcovat ani kilogram trubek. Třikrát uvedli agregáty do provozu a pokaždé byly zjištěny velké závady a nedostatky. Místo obnovy závodních agregátů začali naši pracující-mistři v různých podnicích vyrábět zapalovače pro kuřáky a ženy v domácnosti, protože nebyly zápalky.
Ve všech podnicích se pokusy Němců získat něco pro svou armádu setkaly se skrytou sabotáží. Vycházela doslova od všech dělníků a výrazně zesílila poté, co sami Němci oficiálně vyhlásili třídenní smutek u příležitosti záhuby Paulusovy armády u Stalingradu.
Po obsazení města se Němci okamžitě pustili do vytváření místního řídícího aparátu. Koncem července již německý vojenský velitel zřídil městskou samosprávu.
Pod Správu spadaly odbory: průmyslový, administrativní, kulturní a vzdělávací, obchodní, zdravotnický, komunálního hospodářství. Vycházely noviny „Nový život“, které zveřejňovaly rozkazy velitele Jagla a různá nařízení Městské správy. Zde jsou například dva z nich:
30. ledna 1943: „Na základě příkazu okružního velitelství ukládám všem majitelům krav ve Vorošilovgradu a osadách Malaja, Bolšaja Vergunka a Telmana, aby okamžitě začali dodávat mléko do sběrných míst v množství nejméně 3 litry denně. Upozorňuji vás, že majitelům, kteří nedodávají mléko, budou krávy odebrány.“
2. února 1943: „Podle pokynu řídících orgánů nařizuje Městská správa bývalým členům strany VKSB, kandidátům a komsomolcům, aby se do 10. února znovu přihlásili na administrativním odboru Městské správy“. Po předsunutých jednotkách Němců dorazilo do města gestapo, které bylo umístěno na Rudém náměstí v budově

Oblastní správy NKVD a v budově Gosbanky. Vytvořili z odpadlíků našeho národa šest policejních stanic, zřídili úřad práce a přistoupili k likvidaci našich lidí.
Hromadné střílení pokojného obyvatelstva spáchali hitlerovci 1. listopadu 1942. Byla to opravdu krvavá neděle. Po obsazení města Němci okamžitě vyhlásili povinnou registraci všech Židů na úřadě. Nosili žluté pásky a museli vykonávat těžkou práci. Bylo mi řečeno, že na úřadě práce byl „šéfem" Němec Sofner. Když ráno přišel, musel ztlouct asi 5 až 10 Židů, kteří pracovali na dvoře úřadu.
Koncem října 1942 Němci pro Židy zorganizovali jedno teplé jídlo, aby nalákali ještě víc Židů, a rozšířili fámu, že se postoj k Židům mění. A 1. listopadu se všechny židovské rodiny měly v sedm hodin ráno dostavit na městský stadion, údajně kvůli evakuaci z města. Na stadionu byli lidé naloženi do aut a odvezeni k protitankovému příkopu na Ostré Mogile. Během jediného dne tak bylo vyhlazeno asi 3000 lidí.
[...]
Vojenský velitel města, plukovník Nagl[54], musel psát příkaz za příkazem, aby donutil lidi aspoň trochu poslouchati:

„Rozkaz velení města obyvatelům Vorošilovgradu.
Ochrana a bezpečnost Vorošilovgradu je v rukou německé armády. Její vůlí je pokud možno ochránit město a jeho obyvatele před následky války. Obyvatelstvo je povinno při tom spolupracovat. Velitel města nařizuje:
1. Každý obyvatel je povinen pracovat a musí se podřídit požadavkům německých institucí a jejich zmocněnců při provádění práce. Odmítnutí práce a samovolné opuštění pracoviště budou přísně trestány.
2. Je třeba přísně dodržovat zákaz chůze po ulicích mezi 19. a 5. hodinou ranní. Obyvatelům, kteří budou přistiženi mimo zakázané hodiny bez propustky, hrozí nebezpečí.
3. Všichni občané a občanky ve věku od 15 do 55 let se musí ve čtvrtek 28. ledna tohoto roku dostavit do práce do 6 hodin ráno.
Nagl. Plukovník a velitel města."

[54] Tak Jagl nebo Nagl?

Podle očitých svědků se v reakci na tento rozkaz podařilo až ve 12 hodin shromáždit skupinu asi 200 lidí, kteří byli vysláni na stavbu obranného opevnění na řece Doněc. Obyvatelé města sabotovali činnost hitlerovců a donutili plukovníka Nagla vydat přísné rozkazy:

„Považuji toto chování za sabotáž, nařizuji: s osobmi, kteří se nedostaví do práce, bude zacházeno jako se sabotéry a budou na ně uvaleny nejpřísnější válečné tresty. Všichni nezaměstnaní se musí denně hlásit na úřadě práce nebo na policejních stanicích. Pokud tak neučiníte, hrozí vám nejpřísnější tresty."
Obyvatelé města a jeho okolí nechodili do práce, ignorovali příkazy Němců a snažili se pouze získat jídlo pro své rodiny. Němci ve své propagandě tvrdili, že k nám přišli jako osvoboditelé, ale zapomněli říct, od čeho a od koho nás osvobodili. Zdá se mi, že stařec Naložnyj z vesnice Bondarka v Markovském okrese vyjádřil velmi správně myšlenky našich lidí, když se se mnou setkal. Když mi vyprávěl, jak nás Němci okrádají, s překvapivým výrazem dodal: „Ale víš, jak rychle přišli, tak rychle odejdou." Často jsem na tohoto starého muže vzpomínal.

Partyzánský život
[...]
Při štábu oddílu byla zřízena komsomolská organizace ve složení Naďa Fesenko, Galja Serikovová Afanasij Zabelin, Jura Aleksencev, Viktor Treťjakevič a Jastreb, která se podílela na většině operací oddílu. S jejich pomocí byla ve městě a v jeho okolí vytvořena podzemní síť osamělých komsomolců a fungovala skupina spojek. Jednoho dne se s nimi Naďa vydala na schůzku kvůli rozdávání letáků, a vzala s sebou mladé chlapce Zabelina, Aleksenceva a Viktora Treťjakeviče. Po splnění úkolu roznášet letáky a noviny se členové komsomolu na Nadin návrh přiblížili k pekárně, kde nacisté zřídili muniční sklad, sejmuli stráže a vyhodili do povětří několik hromad.[55]
První den okupace Naďu a Viktora vyslali do města na průzkum. Po návratu nám řekli, že hitlerovci instalovali na vysokých budovách na frekventovaných místech reproduktory a vedou fašistickou agitaci v ruštině. Snažili se přesvědčit naše lidi o údajné úplné porážce Rudé armády, dobytí Moskvy v blízké budoucnosti a o tom, že do úplného

[55] Hm. Berme to s rezervou.

vítězství nad Ruskem zbývají jen týdny. Vychvalovali rajský život v Německu a lákali naše lidi.
Naďa také vyprávěla, že Němci si v Jakubovské aleji všimli pěti chlapců ve věku 11-12 let, kteří stáli u bedny s minami (zřejmě zanechanými našimi bojovníky), zakřičeli na chlapce „Partyzáni!“, sebrali je, odvedli do tramvajového parku a před očima obyvatel městečka Stachanov je zastřelili.
Hlavní důraz německé propagandy byl kladen na soukromopodnikatelské cítění lidí. „Svobodu soukromému podnikání“, „Pryč s bolševickými kolchozy“, „Poctivě pracovat pro Führera“ - to byla jejich hesla. A hned dodali: Kdo bude pomáhat partyzánům, bude potrestán smrtí, kdo je pomůže chytit, bude odměněn.
Ze zpráv naší rozvědky nám bylo jasné, že hitlerovci vedle represí vedou mezi obyvatelstvem rozsáhlou propagandu. To nás přinutilo okamžitě přistoupit k našemu hlavnímu úkolu: postavit naši agitaci proti goebbelsovské propagandě. Měli jsme vysílačku, udržovali jsme obousměrné spojení se štábem partyzánského hnutí a měli jsme možnost pravidelně poslouchat Moskvu.
Na základě toho a zpráv spojek jsme sestavili naše letáky a distribuovali je ve Vorošilovgradu a okolí. Texty letáků sestavili velitelé oddílu a skupin Jakovenko, Gromov, Rybalko a já. A soudruzi Piši, Kovalenko, Chmarenko, Skrypnikov, Ševčenko a zejména členové komsomolu je v noci rozmnožovali ve světle trofejních svítilen. Na každý leták napsali: „Přečti a předej dalšímu.“.
V prvních letácích jsme informovali o situaci na frontě a vyzývali obyvatele, aby narušovali činnost Němců, zejména při obnově podniků, a aby se vyhnuli odvlečení do Německa. Samozřejmě bylo obtížné psát o situaci na frontě, protože naše armáda ustupovala. Ale v letácích jsme mluvili o nevyhnutelném vítězství našeho lidu.
[...]
Stranická organizace ve městě v podstatě splnila svůj hlavní úkol během okupace, a to provádět masově politickou práci mezi ostatním obyvatelstvem. To potvrzuje i fakt, že během sedmi měsíců bojů ve městě se nacistům nepodařilo v žádném podniku vyrobit žádné produkty.
Stranické doklady lidí, kteří zůstali v partyzánském oddíle, se neodebraly a nepředaly obkomu strany. Žádný takový pokyn nebyl a lidé šli do lesa se všemi dokumenty. Každá skupina oddílu měla

kromě svých velitelů i politruky: Bobrovova skupina měla Soboleva, Litvinovova skupina Parchomenka, Gromovova skupina Pigliho a Rybalkova skupina Nečajeva.
https://www.molodguard.ru/book13.htm

Viktor Treťjakevič (1924-1943)

Viktor Treťjakevič byl před okupací především komsomolský funkcionář.
Pocházel z nikoliv bezvýznamné rodiny. Jeho bratr Michail (narozený 1910) byl začátkem války zástupcem ředitele obchodního domu a druhým tajemníkem okresního výboru ve Vorošilovgradu a na začátku války se stal komisařem partyzánského oddílu.
Další bratr, Vladimír (narozený roku 1920) věnoval po válce mnoho času a úsilí rehabilitovat Viktora.
Viktor se narodil se v roce 1924, v roce 1939 se stal členem komsomolu a o rok později byl zvolen do okresního výboru. Často vystupoval na plénech, publikoval články v okresním a krajském tisku a v roce 1940 vystoupil na krajské komsomolské konferenci. Byl tedy už jako mladík dosti významnou osobou.
„Učitelé a spolužáci na Viktora vzpomínají jako na vynikajícího organizátora. Dokázal sjednotit kolektiv, inspirovat děti vlastním příkladem. Vášnivě miloval hudbu, verše, rodnou přírodu, byl mladým dopisovatelem regionálních novin ‚Socialistická vlast'. Ve svých článcích vyprávěl o životě školy, o nejlepších komsomolských a pionýrských aktivistech a nabádal k dobrému studiu.
V létě 1941 se Viktor přestěhoval do Vorošilovgradu a pokračoval ve studiu v 10. třídě školy č. 7. 7. června 1942 vyšel ve ‚Vorošilovgradské pravdě' článek ‚Pracujme obětavě na kolchozních polích'. Jeho autory byli žáci školy č. 7, mezi nimi i Viktor Treťjakevič: ‚...

Viktor jako pionýr

V kolchozech budeme nejen pracovat na polích a v zahradách, ale také pomáhat komsomolské a kolchozní mládeži osvojit si vojenské znalosti… Tím, že pomůžeme kolchozům vypěstovat a sklidit bohatou úrodu obilí a zeleniny, pomůžeme naší hrdinné Rudé armádě porazit hitlerovské hordy.“[56]

V roce 1942 ho luganský OV KS(b) a OV komsomolu schválil za člena podzemního městského výboru komsomolu a vyslal ho do speciálního partyzánského kursu. Treťjakeviče ale do kursu nepřijali pro nezpůsobilost. [57]

Jenže jiný dokument ho vede žáka druhého kursu speciální školy NKVD, „kde je Viktor Treťjakevič uveden pod číslem 100“.[58]

Možná se jednalo o jiný kurs.

Jisté je, že vstoupil do partyzánského oddílu, který vedl I. M. Jakovlenko. Komisařem tohoto oddílu byl Viktorův bratr Michail Treťjakevič.[59]

Tak se tedy funkcionář stal partyzánem.

Partyzánský oddíl byl poražen, velitel Jakovlenko zahynul, ale Viktor Treťjakevič za ne zcela jasných okolností vyvázl. Zlé jazyky říkaly, že utekl. Hodné jazyky, že ho Jakovlenko sám poslal do Krasnodonu, aby tam navázal kontakt s komunistickými a komsomolskými

[56] http://www.molodguard.ru/guardian0.htm

[57] http://www.molodguard.ru/doc75.htm

[58] https://web.archive.org/web/20071107192732/http://www.fire-of-war.ru/mg/kovalenko.htm

[59] Kimu Ivancovovi o tom údajně vyprávěl sám Michail Treťjakevič, který byl tehdy náhlou bojechtivostí svého bratra překvapen. V červenci 1942 ho tedy narychlo vzal do svého oddílu. Tak narychlo, že partyzánskou přísahu Viktor složil až dodatečně.

tajemníky. Nebo ho bratr pod nějakou záminkou odeslal pryč z oddílu, aby mu zachránil život. K poslední verzi se přikláněl Kim Ivancov.
Koncem září 1942[60] se rodina Treťjakevičových odstěhovala do Krasnodonu. Tajemníci, se kterými měl Viktor navázat kontakt, tam ale nebyli. Partyzánský oddíl byl zničen. A Viktor začal vytvářet z roztroušených skupinek vlastenecky smýšlejících mladých lidí jednotnou organizaci.[61]
Podle výpovědí účastníků se zdá, že se snažil pokračovat v komsomolské činnosti jinými prostředky. S komsomolskými legitimacemi, se členskými poplatky, slavnostním přijímáním nových členů spojeným s přísahou, s jasným rozdělením kompetencí. Tento záměr patrně úplně nevyšel.

Alexandr Fadějev podle něj napsal postavu zrádce Stachoviče:

Mezi partyzány, kteří hájili horní část rokliny, byl jeden krasnodonský hoch, komsomolec Jevgenij Stachovič. Než přišli Němci, studoval ve Vorošilovgradě v kursu velitelů protiletecké a protichemické obrany. Vynikal mezi partyzány vyspělostí, ukázněným chováním a návyky veřejného pracovníka, které si velmi brzy osvojil. Ivan Fjodorovič zkoušel Stachoviče na různých úkolech a měl v úmyslu použít ho jako spojky s krasnodonským podzemím. Teď právě uviděl nalevo od sebe jeho bledou tvář a mokré rozcuchané světlé vlasy, které jindy ležely na jeho hrdě vztyčené hlavě v bujných vlnách. Mládenec byl celý nervosní, ale hrdost mu nedovolovala, aby se odplížil dolů do roklinky. To se Ivanu Fjodoroviči líbilo.
Alexandr Fadějev, Mladá garda, 1960, strana 262

[60] Kim Ivancov upozorňuje na to, že městská policie ve Vorošilovgradu zaznamenala odchod 7. října. A jelikož na německou pořádkumilovnost se dá spolehnout, vyvozuje z toho Ivancov, že cokoli před tímto datem se v Krasnodonu dělo *bez* Treťjakeviče.
Obsah přihlášky je zde: http://www.molodguard.ru/doc75.htm
[61] O životě a činnosti V.Treťjakeviče
V.F. Semistjaga, J.M. Kozovskij: „Život, smrt a nesmrtelnost Viktora Treťjakeviče“
http://www.molodguard.ru/article146.htm

Takto Fadějev charakterizoval Stachovičovu povahu:

Chata Treťjakevičových

Stachovič skutečně nebyl člověk jiného smýšlení. Nebyl ani kariérista, ani člověk, který hledá osobní výhody. Patřil k tomu druhu mladých lidí, kteří od dětství žili v blízkosti význačných osob a byli zkaženi tím, že od nich neustále přejímali některé vnější projevy jejich moci ve věku, kdy ještě nemohli chápat pravý obsah a poslání lidové moci ani to, že právo na tuto moc si tito lidé vydobyli úpornou prací a výchovou charakteru.

Jako nadaného chlapce, kterému šlo všechno lehce, si ho už ve školních lavicích všimli význační lidé v městě, všimli si ho proto, že jeho bratři, komunisté, byli také význační lidé. Od dětství se pohyboval mezi těmito lidmi a zvykl si mluvit o nich mezi svými vrstevníky jako o sobě rovných; byl povrchně sčetlý, dovedl se snadno vyjadřovat ústně i písemně, nevyjadřoval však své myšlenky — k těm se ještě nedopracoval, — ale cizí, které často slyšel; v životě ještě nic nedokázal, ale mezi pracovníky okresního výboru komsomolu byl považován za velmi aktivního. A řadoví komsomolci, kteří ho osobně neznali, ale viděli ho na všech schůzích v předsednictvu nebo na řečnické tribuně, si zvykli považovat ho snad za okresního či dokonce oblastního funkcionáře. Nechápal skutečný obsah činnosti lidí, mezi nimiž se pohyboval, ale velmi dobře se vyznal v jejich osobních a služebních vztazích, kdo s kým soupeří a kdo koho podporuje, a vytvořil si falešnou představu o umění vládnout, jako by toto umění nespočívalo ve službě lidu, ale v obratném manévrování jednoho vůči druhému, aby člověk získal co nejvíce lidí na svou stranu.

Přejímal od těchto lidí jejich způsob posměšně shovívavého vzájemného chování, jejich obhroublou přímost a jednoznačné úsudky, nechápaje, jak velký a těžký život je za těmito způsoby. A místo aby živě a bezprostředně vyjadřoval to, co cítí, jak to přísluší mladým lidem, byl

vždycky zdrženlivý, mluvil nepřirozeně tiše, zvláště mluvil-li telefonem s někým, koho neznal, a vůbec uměl ve styku s kamarády vždycky patřičně zdůraznit svou převahu.
Tak si od dětství zvykl považovat se za zvláštního člověka, pro něhož neplatí ve styku s lidmi obvyklá pravidla.
Alexandr Fadějev, Mladá garda, 1960, strana 366

Kim Ivancov, přesvědčený koševovec, se zmiňuje o záporných Treťjakevičových vlastnostech. Byl prý ješitný, měl sklon se chovat panovačně. Což o to, možné to je. Funkcionářem se člověk nestane náhodou.
Podle Ivancova se Treťjakevičovi začalo z žertu říkat „komisař“, když byl vedoucím na pionýrském táboře. Tak se mu to zalíbilo, že začal nosit koženou bundu, jak měli ve zvyku opravdový komisaři. V této bundě byl také zatčen.
Je možné, že ho Fadějev uměleckou intuicí odhadl dobře.

Krasnodon

Pervomajka byla nejstarší hornickou osadou v tomto okrese, z ní vlastně vzniklo město Krasnodon. Název Pervomajka dostala teprve nedávno. V dřívějších dobách, kdy ještě v těchto místech nebylo objeveno uhlí, se tu rozkládaly kozácké dvory, z nichž největší byl dvůr Sorokin.
Uhlí zde bylo objeveno počátkem století. První malé šachty, zakládané na uhelných žilách, byly šikmé a tak mělké, že se uhlí vytahovalo na povrch koňskými nebo dokonce ručními rumpály. Šachty patřily různým majitelům, ale celý důl se od nepaměti nazýval „důl Sorokin“
Horníci přicházeli ze středoruských gubernií a z Ukrajiny, usazovali se v kozáckých dvorech, spřízňovali se s kozáky, a ti už také pracovali na šachtách. Rodiny se rozrůstaly, dělily a usazovaly vedle sebe.
[…]
Později za sovětského zřízení, v letech první a druhé pětiletky, byly v tomto okrese založeny nové šachty a střed dolu Sorokin byl přemístěn na druhou stranu, zastavenou jednotnými domky, velkými budovami úřadů, nemocnic, škol a klubů.
[…]
Tak se důl Sorokin změnil v město Krasnodon.
[…]
Ze všech konců naší země proudí lidé do Donbasu a jejich první otázka je: kde budu bydlet? Číňan Li Fang-či si postavil na nezastavěném

pozemku obydlí z hlíny a slámy a potom přilepoval světničku ke světničce jako plástve a pronajímal je, dokud noví příchozí nepochopili, že je zbytečné najímat si pokojíky u Li Fang-či, když si mohou uplácat své vlastní. Tak vznikla rozsáhlá čtvrť hliněných chýší, přilepených jedna na druhou a tuto čtvrť pojmenovali Šanghaj. Potom vznikly stejné chýše-plástve podél celé úžlabiny rozdělující město i na prázdných prostranstvím okolo města, a těmto hnízdům se začalo říkat Šanghajíčky. Od té doby, kdy se začalo pracovat na největší šachtě v okresu, na šachtě č. 1b, která byla založena právě mezi dvorem Sorokinem a bývalou osadou Jarmakinem, začalo se město Krasnodon rozrůstat směrem ke dvoru Sorokinu a skoro s ním splynulo, a tak se dvůr Sorokin, který se už dávno spojil se sousedními menšími dvory, změnil v osadu Pervomajka, jednu z městských čtvrtí.
Alexandr Fadějev: Mladá garda, Mladá fronta 1960, 34-36

A co říká Igor Čeredničenko:
Krasnodon je v některých ohledech podobný Americe. Konkrétně v tom, že stejně jako tento kontinent se skládal z převážné většiny z nově příchozích, lidí, pro které chutor Sorokin a později město Krasnodon nebyly místem jejich narození. Moderně řečeno, bylo to město přistěhovalců. Kdo byli tito příchozí? Aniž bychom šli hluboko do historie, byli to lidé, kteří přišli do dolů za lepším životem, za dobře zajištěnou budoucností, uprchlí zločinci, lidé, kteří dostali doporučení a poukazy do rychle se rozvíjejících průmyslových oblastí. Vybudovat sovětskou moc na bývalých kozáckých chutorech nebylo snadné. Někteří byli zbaveni pozemkového majetku a posláni do dolů. Zbytky bělogvardějců se rozprchly do kozáckých vesnic. Do Donbasu se sjížděli chudí lidé z celé země, kteří slyšeli mýty o blahobytném životě. S překvapením zjistili, že bohatství a blahobyt lze získat pouze tvrdou prací v podzemí, a mnozí se vydali cestou kriminality a někdy i banditismu. Zločinecké sítě vzkvétaly v oblastech chudých vesnic kolem četných pivnic, které sloužily jako místo odpočinku pro horníky pracující v dolech.
[…]
Je třeba říci, že se lidé nevařili „ve vlastní šťávě". Orgány sovětské moci, komsomol a stranické orgány se snažily držet ruku na tepu situace, snažily se neztratit svou roli „vedoucí" a „řídící" síly, ovlivňující všechny aspekty života ve městě, v podnicích, školách a FZO.

[…]
Obyvatelům Krasnodonu nemusím vyprávět o místních mladistvých ganzích. Bylo ale všechno opravdu tak bezútěšné? Musím říct, že ve 30. a 40. letech hrál komsomol v životě mladých lidí velikou roli. Právě komsomol dával mladým lidem vstupenku k letectvu, tankovým vojskům a námořnictvu, v těch letech nesmírně populárním. Kluci snili o letadlech, padácích a vojenských uniformách. Dívky snily o tom, že se stanou lékařkami, učitelkami, dokonce pionýrskými vedoucími. Z dnešního pohledu je to těžko uvěřitelné. Ale když sledujete osudy budoucích členů Mladé gardy, není těžké to pochopit.
[…]
Propaganda dělala svou práci. Pro každý neúspěch se rychle našli viníci a úspěchy dostávaly plošnou reklamu. Mladí lidé plně podporovali španělské boje a hrdinové války proti Bílým Finům byli zbožňováni. Země si ještě nebyla vědoma strašlivých ztrát, které naše země utrpěla během kruté finské zimy. Zatím se chlapci a děvčata učili jména hrdinů tohoto tažení, kterému ne všichni rozuměli.
[…]
Romantika hrdinské války byla v duších krasnodonské mládeže hluboce zakořeněna. Tato romantika formovala pohled na život, charakter a životní cíle chlapců a dívek v Krasnodonu, aniž by ještě tušili, že rozhodne o osudu včerejších školáků. Blížil se 22. červen 1941.
Igor Čerendičenko: To bylo v Krasnodonu? To bylo v Krasnodonu? https://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=8&t=465

Ovšem někteří komsomolci dostali strach a zničili komsomolské průkazy. Mezi nimi i Nina Gerasimovová, pozdější členka Mladé gardy.

Zápis č. 35 Zasedání předsednictva Krasnodonského OV LKSMU z 12. 1. 1942

Vyslechli: soudružku Gerasimovovou Ninu, 1924 rok narození, vzdělání 10 tříd, národnost ruská, o zničení komsomolského průkazu. Rozhodnutí: soudružku Gerasimovovou jako zbabělou a panikářku vyloučit z komsomolu. Vyslechli: soudružku Ignatovovou Valentinu Kuzminičnu o zničení komsomolského průkazu.

Rozhodnutí: soudružku Ignatovovou Valentinu Kuzminičnu jako zbabělou a panikářku vyloučit z komsomolu.
http://molodguard.forum24.ru/?1-4-0-00000001-000-10001-0

Podle Igora Čeredničenka je také důležité si uvědomit, že ač měl Krasnodon přes 20 000 obyvatel, nelze jej úplně pokládat za město. Byl to spíš soubor vesnic. Pokud se později někdo dal k policii, chápali to jeho sousedé tak, že mají u policie „svého člověka“, a je možné, že se na to opovážlivě spoléhali.
A ještě o geografických poměrech. Je důležité si na ně vzpomenout, pokud budeme uvažovat o „spojkách“ běhajících mezi osadami.

Igor (DF)

Prakticky všechny osady jsou nyní na území města. Během války byly vzdálenosti mezi nimi do jednoho kilometru. TO NEPLATÍ PRO Suchodolsk (dříve Vodjanoje, Verchnedunnoje, Krasnoje, Popovka, Velký Suchodol a samozřejmě obec Krasnodon a Družnoje, které se tehdy jmenovalo Vorošilovka). Cesta do Krasnodonu z těchto osad byla událostí, na kterou jsme se připravovali od pondělí do pátku. V sobotu kolem třetí hodiny ranní vyráželi malé skupinky na trh. Výlet do Vorošilovgradu byl téměř jako zahraniční zájezd. Lidi tam chodili na velmi důležité nákupy. Moje tchyně odešla v pátek večer a v sobotu ráno už byla na bazaru ve Vorošilovgradu. Cesta byla z uválcované hlíny, takže jste si sundali boty, pověsili si je na ramena a šli jste po uválcované hlíně bosýma nohama.
http://molodguard.forum24.ru/?1-18-0-00000085-000-10001-0-1257847000

Kim Ivancov vzpomíná:
22. června 1941 jsem si zapsal do deníku:
Dnes ve 12.15 hodin vystoupil v rozhlase s projevem místopředseda SLK[62] SSSR a narkom indel[63] soudr. Vjačeslav Michajlovič Molotov. Jménem sovětské vlády prohlásil, že dnes ve čtyři hodiny ráno Německo porušilo pakt o neútočení a zaútočilo na naši zemi. Německá letadla bombardovala Kyjev, Oděsu, Žitomir, Sevastopol a další města. Začala Velká vlastenecká válka sovětského lidu proti

[62] Rada lidových komisařů
[63] lidový komisař zahraničních věcí

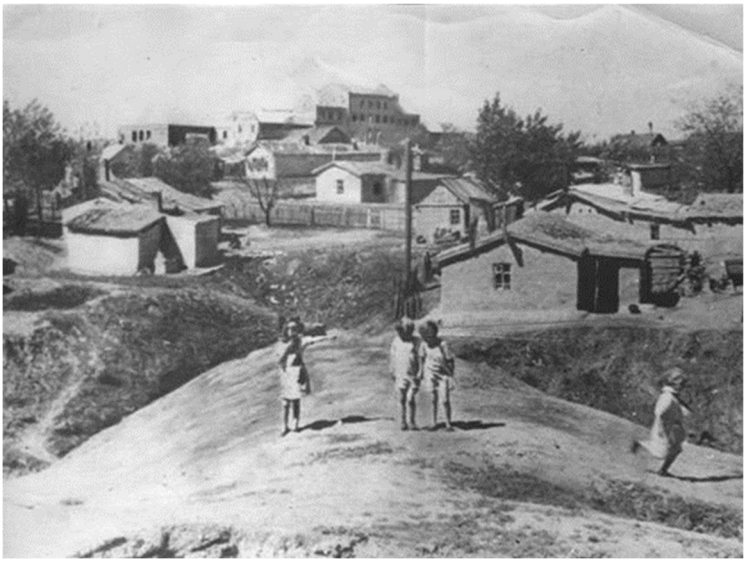

Předválečný Krasnodon

německým fašistům. Po skončení projevu soudruha Molotova jsem zašeptal: „Naše věc je správná. Nepřítel bude poražen. Vítězství bude naše.“
V té době mi bylo 15 let, 2 měsíce a 1 den. Právě jsem složil poslední školní zkoušku a nastoupil do osmé třídy.
Nemohl jsem se dočkat, až se o tu šokující zprávu s někým podělím. Po několika slovech, která jsem prohodil s matkou, jsem vyběhl na ulici. Tu a tam se shromažďovaly skupinky obyvatel Krasnodonu. Někteří zatracovali věrolomnost Německa, jiní spekulovali o dalším vývoji, další se nechápavě škrábali na hlavě: „Jak je to možné! Nedávno rozhlas a noviny hlásaly, že válka s Němci nebude. A teď se podívejte!“
Bez přemýšlení jsem se vrhl k Sergeji Ťuleninovi.
„Slyšíš, je válka!“ hlasitě a zdánlivě radostně jsem vyhrkl dřív, než jsem stačil otevřít branku.
„Cože?!“ Serjoža překvapením a údivem otevřel ústa.
„Jaké cože! Němci zaútočili. Možná nás vezmou do armády. Kdyby nás tak vzali na frontu…“

„Tam je možné se stát hrdinou!“ V kamarádových očích zazářil oheň. Prohlásil s nadějí: „Pak přijít do dolu. V nových uniformách, chromovaných botách, hrudník plný řádů…“
Tato Ťuleninova slova naplnila mé srdce nevýslovným vzrušením. V hlavě mi vřelo. A na duši jsem cítil veselí i strach.
„Nesmíme přijít pozdě,“ zamumlal jsem neklidně. „Když to půjde dobře, fašistický útok bude odražen… stejně jako japonský útok u jezera Chasan a na Chalchyn-Gole.“
„A my utřeme,“ dodal Sergej.
https://molodguard.ru/book40.htm

Partyzánské hnutí v Krasnodonu

Igor Čeredničenko pokračuje:
Obyvatelé Krasnodonu, hlavně mládež, přivítali válku s entusiasmem, hněvem a odhodláním porazit zákeřného nepřítele, který porušoval státní dohody a prosté lidské představy o dobru a zlu. Vojenský odvodní úřad, který se nacházel za parkem v budově dnešního státního zastupitelství, nedokázal zadržet ty, kteří byli ochotni jít na frontu, aby porazili prokletého fašistu. Nyní bylo možné říci, že fašista je zatracený fašista, přímo, otevřeně a s patřičnou intonací. Donbas a donské kozácké vesnice si ještě pamatovaly německou invazi během občanské války. Staří muži, kteří před válkou o Němcích mluvili jen zřídka a málo, se nyní svěřovali se svými vojenskými zkušenostmi a předváděli se jako odborníci na „Němce“. O rychlém vítězství raději nemluvili. Příliš dobře věděli, jaká je válka, a ke všemu s takovou silou, jakou byl německý wehrmacht. Od časného rána však mládež šturmovala budovu Leninova klubu, kde sídlila náborová kancelář. […]
První otřesy zažili obyvatelé Krasnodonu začátkem srpna roku 1941, kdy do města začali přijíždět první ranění v boji proti fašistům. Byli ubytováni v městské nemocnici, z níž byli urychleně vyklizeni nemocní. Těžko říci, co se stalo s pacienty, kteří byli ošetřováni v městské nemocnici. Nemocnice však už nemohla pojmout proud raněných, kteří přicházeli ze stanice Duvanná. Bylo rozhodnuto přestavět Gorkého školu na vojenskou nemocnici. Žáci, kteří se podíleli na rekonstrukci, odnesli dřevěné lavice ze tříd a umístili je na nádvoří školy, starší žáci provedli kosmetické opravy školy, vybílili stěny a stropy. Vojenský registrační a odvodní úřad poslal auta

s lůžky. Když se konal příjem raněných, milice se k překvapení mnoha obyvatel Krasnodonu snažila zabránit setkání obyvatel města s raněnými bojovníky. Můžeme předpokládat, že příběhy těch, kteří na vlastní oči viděli, čemu naše země musela čelit, nebyly určeny pro každé uši.

[…]

Pohled na tolik zraněných zasel do myslí Krasnodonců klíčky pochybností. Odhodlání zvítězit však bylo lidem vštěpováno všemi dostupnými metodami. V dolech a dalších podnicích města začínal každý den politickými informacemi. Na pokyn okresního výboru VLKSMU žáci vyšších tříd prováděli kolektivní čtení novin s dělníky, chodili do nejbližších kolchozů, chodili od domu k domu s „létající" propagandou. Těchto aktivit se účastnila i většina budoucích členů podzemní Mladé gardy.[64] Žáci vyšších tříd pod vedením milicionáře nebo vojenského komisaře tvořili oddíly, které večer hlídkovaly v ulicích. Praktická užitečnost takových hlídek v malém městě byla sporná, ale mobilizovaly mládež a zabraňovaly, aby propadla nečinnosti a ochabnutí. Tyto hlídky však přinášely užitek. Mezi úkoly vojáků patřila kontrola pracovní kázně krasnodonských, rekvizice nelegálně „zakoupených" koní, vozů, saní a dalšího majetku, který byl zajímavý pro obranu. Ženy těmto hlídačům tajně říkaly „karatelé".

Další rána osudu zasáhla obyvatele Krasnodonu 1. září 1941. Toho dne byl ve městě zaveden systém distribuce chleba na lístky. Pro lidi to nemělo ekonomické důsledky. Lidová moudrost od okamžiku vyhlášení války velela lidem vytvářet rezervy, které jim po určitou dobu umožnily vyhnout se potížím s potravinami. Z morálního hlediska však bylo zavedení systému lístků velmi silným šokem.

Na konci září se stalo něco, co téměř úplně zničilo víru nejen ve vítězství, ale ve stalinský režim vůbec. Začala centralizovaná evakuace rodin komunistů a hospodářských vedoucích. Mnozí lidé z této kategorie této příležitosti nevyužili, protože svatě věřili ve vítězství a v to, že se nepřítel ke Krasnodonu nedostane. Našli se však i tací, kteří projevili zbabělost a opustili město i s nahromaděným majetkem. Rodinám bezpartijních, které si přály odejít, nebyla poskytnuta doprava. V myslích obyvatel Krasnodonu začalo kvasit.

Igor Čeredničenko: To bylo v Krasnodonu. To bylo v Krasnodonu? https://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=8&t=465

[64] Takže po obsazení Krasnodonu stačilo v této činnosti pokračovat.

Podle pokynů ústředního výboru strany se začal v Krasnodonu vytvářet partyzánský oddíl, třebaže okolí (otevřená step) se nehodilo pro partyzánský boj[65]. Členy oddílu se měli stát ti „nejosvědčenější" z civilního života – funkcionáři, stachanovci. Shromažďovaly se zbraně a potraviny.
Ivancov a Ťulenin se od začátku války snažili dostat na frontu, ale vojáci je posílali zpátky do mateřské školy. Až jednoho dne…

Jednoho dne mě a Sergeje potkala na ulici moje sestra Nina a řekla: „Valja German, vedoucí účetního oddělení, vás požádala, abyste se dostavili na rajkom komsomolu."
„Co to má znamenat?" zajímalo nás. „V době, kdy se zdálo, že se každý stará sám o sebe, si na nás vzpomněli na rajkomu!" Hned jsme spěchali do známé šedé budovy. Valju jsme našli bez větších potíží.
„Tudy, prosím," ukázala German na zamčené dveře rohové místnosti, kam byly nedávno uloženy radiopřijímače zabavené obyvatelům města a okresu[66]. „Čekají vás."
Z nějakého důvodu se zalekneme a chvíli stojíme na místě. Nakonec překonáme rozpaky a překročíme práh. U stolu, přeplněného hromadami papírů a několika složkami, sedí dva vojáci opásaní zbrusu novými opasky. Klopy jejich gabardénových gymnasťorek[67] se leskly rudým smaltem. Na rukávech pod loktem se rděly vetkané zlatě orámované hvězdy. Jak jsem se později dozvěděl, byli to pracovníci politického oddělení 18. armády, starší političtí instruktoři Korobov a Popov.
Jeden z nich, kostnatý, s hluboko posazenýma očima a zamračeným obočím, neochotně vzhlédl od papírů.
„Za kým, chlapci?" Upřel a nás zarudlé oči zanícené pravděpodobně z nevyspání nebo ze špatného světla.

---

[65] Podle vzpomínek Kima Ivancova měli partyzáni bydlet doma, hrát loajální obyvatele a scházet se jenom na akci. I zbraně měli bezprostředně před akcí dostat z úkrytů a po akci je museli vrátit. Pro partyzány v nebezpečí byly připraveny bezpečné byty. Ivancov tvrdí, že o tom své řekl své sestře Nině, a ona jej pak využívala ke schůzkám i jako úkryt při hromadném zatýkání.
[66] Čtenář Fadějevovy Mladé gardy by se mohl domnívat, že rozhlasové přijímače zabavili Němci. Nikoliv, byla to sovětská moc.
[67] Vojenské kazajky

„Valja řekla…“
„Tak, Valja…“ řekl neurčitě politruk a třel si ostrou bradu. „Když Valja, tak se posaďte,“ usmál se, zřejmě rád, že si může narovnat unavená záda a ramena. „Posaďte se. Říká se, že v nohách není pravda.“
S očekáváním jsme pohlédli na politruky a nesměle jsme se posadili na okraj pohovky, která pod námi lehce zavrzala. Druhý voják, který nás nechal zcela napospas svému soudruhovi, se věnoval papírům.
„Jmenujete se Ťulenin a Ivancov?“
Překvapeně jsme se na sebe podívali a přikývli.
V tu chvíli vstoupil do místnosti vysoký, vytáhlý voják se třemi stužkami v knoflíkových dírkách. Kolem pasu měl pevně uvázaný široký opasek s lesklou měděnou sponou. Na pravé straně opasku měl připevněné pouzdro na pistoli a na levé straně naditou polní brašnu. Na opasku měl píšťalku a kompas. Politruci spěšně vstali. Gestem vyzval soudruhy, kteří ho přivítali, aby pokračovali v práci. Starší komisař batalionu se mlčky posadil na židli ve vzdálenějším rohu. Pozorně naslouchal našemu rozhovoru a mechanicky si pohrával s černým knírem s ostrými hroty. Do konce rozhovoru však nepromluvil ani slovo.
„Dobrá, dobrá,“ uvažoval vyšší politruk a procházel se po místnosti.
„Kolik je vám let?“
„Je mi šestnáct,“ pospíšil si Sergej. Okamžitě vyskočil, natáhl se, aby vypadal starší, a postavil se na špičky.
„No, to není moc,“ politruk nedůvěřivě povytáhl obočí a svraštil čelo. Ťulenin mluvil pravdu. Byl však hubený a zakrslý, vypadal na třináct let.
„A co ty?“
Jsem o celý rok mladší než Sergej. Co dělat? Neměl jsem však čas o tom přemýšlet. Za chvíli jsem se vzpamatoval a bez mrknutí oka to vyhrkl:
„Za měsíc mi bude osmnáct.“
„A přesněji řečeno, bez lhaní? Lhát se nemá.“
V obavě, abych nepronesl špatné, neopatrné slovo, jsem se na okamžik zamyslel. Lhát se opravdu nemá. Ale já mám takovou chuť jít na frontu a nakopat ty drzé fricky do ksichtu, a už směle zvedám hlavu a bez mrknutí oka se dívám staršímu politrukovi zpříma do očí. Mluvím sebejistě a žasnu nad pevným zvukem svého hlasu:
„Opravdu osmnáct…“

Politruk chvíli přemýšlel. A najednou to přišlo jako rána do hlavy:
„No, můžete jít. Ano, ano, běžte – stala se chyba.“
Když jsem překročil práh, uslyšel jsem chraplavý hlas staršího komisaře praporu:
„Jaký to skvělý chlapík… ten vysoký. Lže bez uzardění. Takové mám rád.“
Komisařovu výroku jsem nevěnoval pozornost. Toto prohlášení však mělo změnit můj osud.
[Ivancov však neztratil naději a navrhl Ťuleninovi, aby zašli na okresní výbor večer, až bude starší komisař sám.*]*
Když se setmělo, šli jsme znovu na rajkom. Nejprve jsme našli Valju a zeptali se jí na staršího komisaře praporu, který se nám líbil.
„Je v Prokofjově kanceláři,“ řekla German. „Sám. O odpuštění můžete poprosit sami.“
Nebylo co ztratit. A tak jsme směle kráčeli známou chodbou do známé kanceláře.
Starší komisař praporu, který se jmenoval Borcov, nás přijal vlídně. A mimochodem, takto o tomto setkání později vyprávěl on sám v dopise ukrajinskému spisovateli Juriji Jarmyšovi. (Ten dopis je čtenářská reakce na můj článek „V nejtěžší hodině“ o krasnodonské partyzánské skupině, publikovaný v roce 1984 v časopise „Raduga“, jehož redaktorem byl Jurij Jarmyš).
Hned na začátku války jsem byl jmenován náčelníkem 8. oddělení politického odboru 18. armády. Oddíl se zabýval organizací partyzánského hnutí, diverzních skupin a podzemí na dočasně obsazeném území, na místech armádních bojů.
Na podzim 1941 bylo oddělení dislokováno v Krasnodonu. Denně ke mně přicházeli lidé z Krasnodonu: horníci, dělníci z uhelných podniků a velmi mnoho mladých lidí. Muži a ženy. Komunisté, komsomolci, bezpartijní. Tento obrovský proud žádal jediné – být přijat k partyzánům. Jednoho dne za mnou přišli dva výrostci. Jak jsem později zjistil, byli to dva nerozluční kamarádi. Jeden z nich byl malý, štíhlý, s neučesanou blonďatou kšticí. Jeho modrošedé oči zářily a dívaly se na mě s nadějí, že si splní svůj sen. Jeho oči vyzařovaly upřímnost, laskavost a silu vůle. Tak jsem si zapamatoval chlapce, který stál přede mnou, budoucího člena štábu Mladé gardy, Hrdinu Sovětského svazu Sergeje Ťulenina.

Druhý chlapec byl na rozdíl od svého kamaráda vysoký, pohledný a štíhlý. Jeho tělo dýchalo zdravím a silou. Jeho tvář a oči odrážely schopnost dosáhnout cíle. Byl to Kim Ivancov.
„Proč jste přišli, mladí soudruzi?“ zeptal jsem se. Dychtivě, s mladickým zápalem, přerušujíce jeden druhého, mluvili oba najednou.
„Ne, přátelé, nerozumím tomu. Mluvte jeden po druhém. Ty,“ ukázal jsem na Ivancova.
„Je válka,“ začal Kim, nesměle přešlápl z nohy na nohu a zmačkal čepici v dlaních. „Fašisté už přišli k nám na Donbas. Takže my, já a Sergej, považujeme za svou povinnost bojovat. A žádáme, abyste nás poslali na frontu.“ S rošťáckým pohledem v očích dodal: „Raději k partyzánům.“
S radostí jsem si uvědomil, že naši mladí lidé jsou vychováni v duchu lásky k Vlasti, oddanosti ke své Otčině, svému lidu. Ale co jsem mohl těm dětem říct? Jen jednu věc:
„Milí chlapci, děkuji vám za vaše vlastenectví. Vaši žádost určitě zohledníme. Jakmile bude potřeba, ozveme se.“
Myslel jsem, že potom odejdou. Ale neodešli. Kamarádi mě stále prosili, naléhali, říkali, co dokážou. Bezděčně jsem jim navrhl, aby mi o sobě řekli víc: do jaké školy chodí, kdo jsou jejich rodiče, jaké mají záliby…
Po zodpovězení otázek, které mě zajímaly, mě Sergej požádal znovu, horlivě a vášnivě:
„Vezměte nás k partyzánům!“
„Válka je zaměstnání pro dospělé,“ odpověděl jsem. Pro uklidnění mladých vlastenců jsem dodal: „Ve městě je také spousta možností, jak se zaměstnat. V Krasnodonu můžete také pomoci frontě. Do jaké školy jste říkali, že jste chodili?“
„Vorošilovovy,“ odpověděl Ivancov živě.
„Vzpomínáte si na předsedu rodičovského výboru?“
Přátelé se na sebe překvapeně podívali.
„Fillip Petroviče?[68]“ Sergej rošťácky zamrkal očima. „To si pište, že ano!“
„Dobrá tedy. Když budete mít nějaké potíže, obraťte se na něj. Pomůže vám.“

[68] Což byl Ljutikov, ponechaný ve městě jako agent a organizátor partyzánského hnutí.

[...]
O den později jsme pozvali Kima Ivancova na druhý rozhovor. Brzy byl zařazen do Krasnodonského partyzánského oddílu. V zimě 1941 odešel K. Ivancov se svým oddílem na frontu.
[V roce 1988 se Ivancov setkal s Borcovem při natáčení dokumentárního filmu „Po stopách Mladé gardy".]
Tehdy jsem se Alexandra Alexandroviče zeptal:
„Proč jste na podzim jedenačtyřicátého odmítl Ťulenina, nepřijal ho do partyzánskému oddílu?
Borcov-Mogilevič se usmál.
„Neuměl dobře lhát. Kupodivu to byl jediný důvod. Pochopil jsem, že doma i ve škole vás učili: lhát, říkat nepravdu je odporné a nízké. A je dobře, že vás to naučili. Ale co kdyby sovětského člověka chytí nepřítel? Má jim říct celou pravdu? Ne, musel by se vykrucovat, vymýšlet si, hrát si na prosťáčka. Stejně obratně jako vy, když jste mě ujistil, že vám je osmnáct bez jednoho měsíce. A v takových případech není za co se stydět – lež je svatá, ve jménu blaha Vlasti. Věděl jsem, že by na to váš kamarád brzy přišel. Nebyl však čas čekat."- Alexandr Alexandrovič se zamyslel a pak se náhle široce usmál. „Tehdy jste to zvládl tak mistrovský, že jsem si myslel, že jste herec. Pravý Rus. I když to vypadalo trochu jako avanturismus."- Když Mogilevič zachytil můj zmatený výraz, pospíšil si s vysvětlením: „Jsme zvyklí lhát. Tímto způsobem si zkrášlujeme život. V zahraničí nic takového neexistuje. A taky jsem si říkal: když se nedej bože dostane do spárů fašistů, tak se z toho dostane. Ve tváři jste měl svatou prostotu. Nebylo možné vám nevěřit. Opravdový herec, jakým by průzkumník měl být. To je přesně to umění, které vašemu příteli chybělo."
https://molodguard.ru/book40.htm

Podle Ivancova byl tehdy partyzánské hnutí dobře organizované. Ale než se Ivancov mohl zapojit do partyzánské činnosti, věnoval se něčemu jinému. Pro případ, že by se ho někdo ptal, proč v knížce o svých kamarádech z Mladé gardy píše o věcech, které se Mladé gardy netýkají, odpověděl, že chce ukázat, v jaké atmosféře vyrůstali a jak vlastenecky mladí lidé smýšleli.[69] Temné stránky toho vlastenectví si tehdy Ivancov neuvědomoval.

[69] A kromě toho tato část historie nebyla příliš známá, a to ani v Krasnodonu.

Na podzim 1941 se Kim Ivancov stal bojovníkem Krasnodonského stíhacího (nebo likvidačního?) praporu[70]. Jednalo se o první dobrovolnický vojenský útvar v Krasnodonu. Ťulenin se do této jednotky pokoušel vetřít, ale opět neuspěl.
Kim Ivancov si ve své knize stěžoval, že jak první partyzánský oddíl, tak tento stíhací útvar byly z historie vymazány.

O co šlo (podle Ivancova):
Vládci hitlerovského Německa spolu s vysoce vycvičenými divizemi wehrmachtu vrhli v červnu 1941 proti SSSR desítky tisíc špionů, sabotérů, provokatérů a šiřitelů falešných zpráv. Na sovětsko-německé frontě Němci soustředili více než sto třicet zpravodajských, kontrarozvědných a policejních agentur a vytvořili více než šedesát škol pro výcvik špionů. Byly mezi nimi i dětské diverzní vzdělávací instituce. Byly zřízeny bezpečnostní službou SD ve fašistickém Německu. Byli tam rekrutováni mladiství z okupovaných území.[71]
Většina fašistické sebranky uměla dobře rusky a znala naše zvyky, obyčeje a místní poměry. Jejich cílem bylo narušit činnost týlu Rudé armády a usnadnit tak postup německých vojsk hluboko na sovětské území. Bohužel se ukázalo, že mezi touto spodinou je mnoho rodáků ze Sovětského svazu.
Situace pro práci nepřátelských agentů byla poměrně příznivá. Na mnoha místech obrovské sovětsko-německé fronty neexistovala pevná obranná linie. Rudá armáda ustupovala na východ často dosti spěšně. Tam se přesunuly tisíce a tisíce civilistů ze sovětských měst a vesnic, kteří spěšně utíkali před nepřítelem. Jako součást lidských proudů pronikali němečtí agenti a sabotéři bez námahy do našeho týlu. Vyvolávali paniku mezi obyvatelstvem, vyhazovali do povětří mosty a železniční vlaky, poškozovali komunikace, zapalovali podniky,

[70] истребительный батальон
[71] O dětských diversantech zde:
https://www.m24.ru/articles/deti/26042014/43216
Také na polské wikipedii:
https://pl.wikipedia.org/wiki/Szko%C5%82a_dywersant%C3%B3w_w_Hemfurth
Tyto informace se nepodařilo ověřit z nezávislých zdrojů.

budovy institucí a veřejných organizací, usnadňovali vylodění a akce fašistických výsadků.[72]

V rámci boje proti tomuto zlu přijala Rada lidových komisařů SSSR třetího dne války výnos „O ochraně podniků a institucí a vytvoření stíhacích praporů“.[73] *Tyto skupiny o sto až dvou stech mužích byly vytvořeny ve frontových zónách a oblastech, kde bylo vyhlášeno stanné právo. Za vytvoření stíhacích praporů byly zodpovědné okresní a městské výbory VKS(b) a řídil je Narkomat vnitřních záležitosti. Podle platných předpisů byl velitelem praporu náčelník okresního oddělení NKVD.*

Na samém počátku války byl také v Krasnodonu vytvořen stíhací prapor. Byl to první vojenský dobrovolnický útvar v mém městě. Velitelem praporu byl náčelník okresního oddělení NKVD seržant milice G. I. Popov. Předsednictvo rajkomu strany rovněž schválilo velitelsko-poltické složení.

Každý, kdo se chtěl stát bojovníkem stíhacího praporu, požádal o doporučení základní stranickou nebo komsomolskou organizaci. Poté ho poslali na rajkom strany, aby si s ním promluvili. S budoucími „stíhači“ podrobně hovořili první tajemník okresního stranického výboru V. K. Nudga, druhý tajemník E. A. Gerus, vedoucí vojenského oddělení, komisař stíhacího praporu A. G. Berestěnko. Podrobně hovořili o úkolech stíhačů, jejich životních a služebních podmínkách a opatřeních v boji proti nepříteli. Na základě výsledků rozhovoru padlo konečné rozhodnutí o zařazení do praporu. „Stíhači“ nedostávali ani peníze, ani oblečení, ani jídlo, takže v tomto případě nebylo třeba ani zmiňovat nějaké zištné motivy. Všichni mysleli jen na vlast, její čest a svobodu. Kromě toho se služba konala ve volném čase mimo práci. A jak jsem brzy zjistil, bylo to složité a nebezpečné. Střety s ozbrojenými dezertéry z Rudé armád stály za to. A navrácení dobytka a majetku ukradeného při první evakuaci z kolchozů a sovchozů! Mnozí nechtěli dobrovolně odevzdat své uloupené a ukradené zboží, a nezřídka používali vše, co se jim dostalo do rukou. Ale popořádku.

---

[72]Jenže už víme, že ničení průmyslové základny prováděla ustupující sovětská moc. Němci tedy mohli ničit jedině to, co Sověti nestihli?

[73]Dokument byl přijat už 24. června 1941 a existence oněch bataliónů byla odtajněna až v 90.letech. https://www.murmanarchiv.ru/-l-r-/1442-2010-04-21-05-53-07

[Členům těchto oddílů mělo být nejméně šestnáct let. Ivancovovi bylo patnáct a půl. Navíc byl budoucí partyzán a nesměl být odtajněn. Přesto ho přijali.]

Téhož dne jsem obdržel zbraň – karabinu. A dva zásobníky nábojů. Případ byl i na tehdejší dobu nevídaný. Bylo mi teprve patnáct. Proto jsem neměl ani pas, ani komsomolský průkaz. A můj otec byl kvůli Čingischánovi dvacátého století v místech ne tak vzdálených. Navíc to nebylo v týlu nepřítele, kde platily jiné zákony. Prostě štěstí? Možná. Ačkoli…

[…]

Když jsem přišel za Rožnovem, myslel jsem si, že mi hned dá pušku a munici a pošle mě chytat špiony. Vše se však odehrálo prozaičtějším způsobem, než jsem předpokládal.

„Posaď se, promluvíme si," ukázal Ivan Maximovič na židli vedle svého stolu a bez jakýchkoli úvodů pokračoval: „Naše úkoly jsou obtížné, různorodé, někdy všední. Prapor střeží doly, čerpací stanici vody, železniční stanici, rozvodnu elektřiny a některé instituce – právě ty mohou být napadeny německými infiltrátory. Hlídkujeme také v ulicích města a dohlížíme na veřejný pořádek. Ti, kdo jej porušují, stejně jako ti, kdo vyzývají k nepořádku, jsou zadrženi. V případě neposlušnosti je můžeme na místě zastřelit. Takové právo nám bylo přiznáno Výnosem Prezidia Nejvyššího sovětu ze dne 6. července jako oblasti, v níž je vyhlášeno stanné právo. Chytáme také dezertéry z Rudé armády, šiřitele různé šeptandy, kontrolujeme práci leteckých pozorovacích stanovišť. Někdy naši bojovníci sami slouží na požární rozhledně. Hlídáme zatemnění, provádíme zátahy, pořádáme přepady, abychom zadrželi zločince… Máme zkrátka plné ruce práce. A to vše po pracovní době. Jak vidíš, v praporu to není žádný med, jen povinnosti a útrapy. A žádné výhody." Podíval se mi přímo do očí a ostře se mě zeptal: „Možná ti to nestojí za to…"

„Co by ne!" vyděšeně jsem ho přerušil.

„V tom případě…" Rožnov se zjevným potěšením vzal malý list papíru, namočil pero do inkoustu: „Napíšu ti potvrzení, dostaneš karabinu, náboje, pouzdra. K použití zbraně chci říci ještě jednu věc. Zacházej s ní chytře. Neukvap se, ale nezaváhej, pokud budeš muset."

[…]

Všichni muži ze stíhacího praporu pracovali ve výrobě. Byl jsem jediný bez práce. Musel jsem být na praporu 24 hodin denně, být náčelnictvu k ruce. Posílali mě s různými pověřeními na rajkom

strany, okresní oddělení NKVD, vojenský odvodní úřad, Revoluční vojenský tribunál, abych někoho doprovodil na milici…
Vzpomínám si na mnohé z těchto naléhavých úkolů. Zde je jeden z nich.
Jednoho dne někdo zavolal na prapor a nahlásil, že jeho soused (uvedl jméno, ulici, číslo domu a bytu) poslouchá vysílání v rádiu. „Co je na tom nezákonného?" zeptá se nezkušený čtenář. Odpovídám: všechno. Problém je v tom, že podle vládního nařízení z 25. června 1941 museli všichni sovětští občané do pěti dnů odevzdat své radiopřijímač orgánům. Nedodržení bylo trestné.
Na uvedenou adresu jsem dorazil, aniž by pachatel stihl rádio schovat. Odvezl jsem aparaturu do skladu zabavených rádií (z nějakého důvodu se nacházel na rajkomu komsomolu – první místnost vpravo u vchodu), tam jsme spotřebič nechali. Narušitel byl odveden na milici.
V těch dnech se nad Krasnodonem často objevovala německá letadla. Každý let fašistického supa byl pro nás doprovázen signálem leteckého poplachu. Shromáždili jsme se na štábu praporu a hned jsme vyrazili nebo vyjeli pročesávat rokle, strže a lesní pásy přiléhající k městu, které jsem dobře znal, a ještě více se naučil při cvičeních na zajetí nepřátelských výsadkářů. Někdy byly poplachy vyhlašovány i několikrát denně. Po výsadkářích jsme pátrali usilovně a dlouho, což nás velmi unavovalo. Pokaždé jsme se však vrátili s prázdnou.
Bojovníci reptali:
„Jaký výsadkáři… Němci náš důl moc potřebují!" Velitelé takové úvahy důrazně potlačovali:
„Potřebují, nepotřebují, počkáme, uvidíme. A my bychom měli být neustále v pohotovosti… když bůh dopustí, i motyka spustí. Proto budeme sledovat každé německé letadlo letící nad městem nebo v jeho blízkosti. Nemusí to být jenom výsadkáři. Můžou to být špioni, sabotéři. Všímejte si proto oblečení a obuvi mužů i žen. Jejich kabátů. Také boty, tašky mohou být cizí. Poslouchejte, zda podezřelí lidé mluví dobře rusky."[74]

[74] Německá letadla také shazovala letáky. Některé vyzývaly k tomu, aby se neničily doly a továrny (aby měli obyvatelé kde pracovat, protože „Kdo nepracuje, nejí"), jiné informovaly o situaci na frontě tak, že vyznívala ve

[…]
V osadách a vesnicích, kde jsem působil, byla dobrá síť informátorů NKVD. Velitel praporu, náčelník okresního oddělení milice Popov, nám při instruktáži sděloval jméno, příjmení a jméno po otci informátora v obci, kde jsme měli pracovat, a také heslo a odpověď. A pokaždé nám připomínal: „Než navštívíte našeho soudruha podívejte se na tři nebo čtyři domy v této a sousedních ulicích, abyste ho neodtajnili.“
Je třeba říci, že informátoři, s nimiž jsme se setkali, nám vždy poskytli informace, které nás zajímaly, takže jsme ve většině případů jednali přesně a pohotově.
A kolik očitých svědectví (s uvozovkami i bez nich), stejně jako protisovětských báchorek a příběhů o nevymyšlených událostech v té době kolovalo… Někdy nebylo možné rozlišit mezi pravdou a zlovolným jednáním.
Jednou v parčíku u Leninova klubu jeden mužik vykládal o Stalinovi a našem těžkém životě, o obrovských ztrátách Rudé armády. Přitom se mnozí vzdávali dobrovolně. Teprve o několik desetiletí později jsme se dozvěděli strašlivé údaje o ztrátách RKKA v počátečním období války. Drtivá většina rudoarmějců a velitelů však nešla do zajetí dobrovolně. (Byli však i tací, kteří se nepříteli dobrovolně vzdali.) Na závěr své informace jako by mimochodem poznamenal: „Teď se SSSR vykládá novým způsobem.“ a okamžitě vysvětlil, jak: „Smrt Stalina spasí Rusko“. Měl jsem jednat okamžitě. Ale byl jsem beze zbraně. Obvykle jsem byl bez karabiny jen zřídka a někdy jsem s ní dokonce spal. Ale tentokrát jsem ji z nějakého důvodu nechal na štábu praporu. Upřímně řečeno, kdybych měl zbraň, mohl jsem šiřitele falešných zpráv zastřelit, měl jsem na to právo. Ale v této situaci jsem považoval za správné rychle přivést milicionáře. Viděl jsem ho v sousedství. My dva jsme povídálka odvedli na okresní oddělení NKVD.
O několik dní později, když jsem byl na okresním policejním úřadě, jsem se zeptal na osud tohoto zadrženého, ačkoli jsem nepochyboval, že o jeho osudu bylo rozhodnuto v souladu se zákonem. Jak jsem předpokládal, byl zlikvidován. Taková byla doba…
Jak mi záviděli kluci z naší party: Ali Dadašev, Tolka Kovaljov, Volodka Osmuchin, Tolka Orlov, Volodka Prilepskij… Zejména

prospěch Němců. V této fázi války se stávalo, že Němcům často stačilo psát pravdu, kdežto Sovětská informační kancelář dezinformovala.

Sergej Ťulenin. Chtěli se také stát „stíhači“. Vzpomínám si na nářky svých kamarádů nad neúspěšnými pokusy o vstup do stíhacího praporu. Mnozí z nich byli starší než já, ale… Chlapci se navzájem překřikovali a naléhavě se vyptávali:
„Jak se ti to podařilo? Jsi mladší než většina z nás…“
V odpověď jsem se šťastně usmál, mlčky rozhodil rukama a pomyslel si: co kdyby se dozvěděli o mém partyzánství?!
Obzvláště jsem trpěl kvůli Sergeji Ťuleninovi. Přesto se Sergej svého snu nevzdal, a tak chodil ke mně domů, ale častěji do kasáren. Často mě Ťulenin doprovázel na mé stanoviště, a dokonce se účastnil některých operací, kterými jsem byl pověřen. To dodalo mnoha našim krajanům jistotu, že Ťulenin je také „stíhač“.
[…]
Ano, tenkrát mě prosil („no, na pár minut“) o karabinu, Sergej hrdě kráčel po ulici, gestikuloval a vesele několikrát opakoval, že je tady, pokud Němci vstoupí, nenechá je v klidu žít.
[Jedním z úkolů členů stíhacího praporu bylo hlídat „patrioty“, jak se říkalo dezertérům.]
Z čeho byli ti nešťastníci obviněni? Ze zrady vlasti, zbabělosti, panikaření, šíření falešných zpráv, dezerce z podniků a vojenských jednotek, kapitulace a… útěku ze zajetí, přechovávání německých letáků. (Rudoarmějci vysvětlovali: na kouření, používá se také jako toaletní papír. Velitelé tvrdili: kvůli zajetí, neboť každý leták byl zároveň propustkou k nepříteli[75]). Docházelo také k trestnímu stíhání za neopatrný výrok. Řekněme o převaze některých německých zbraní. Stejně jako ostatní „stíhači“ jsem se účastnil zátahů. Dezertéři někdy kladli ozbrojený odpor. V takových případech jsme jednali podle situace. Jednoduše řečeno, stříleli jsme, abychom zabili. Při instruktáži nám nadřízení připomínali: „Zvláště pečlivě kontrolujte doklady, mohou být padělané. Věnujte pozornost zevnějšku, nejmenším detailům oblečení, chování a konverzace, které vzbuzují podezření. Zadržte ty, kteří rozsévají paniku, i ty, kteří panice podléhají. Především si dávejte pozor na muže v branném a mobilizačním věku v polovojenských uniformách – tak vypadá většina dezertérů z RKKA.“
Museli jsme „patrioty“ eskortovat i do pověstné „trojky“ - nespravedlivého soudního orgánu NKVD, kde byli viníci shledáni

[75] Za přechovávání německých letáků se dávalo deset let.

vinnými bez soudu. Jednoduše se starší z enkavedistů zeptá podezřelého, zda ví, za co je stíhán. Pokud byla odpověď kladná, byl rozsudek vynesen okamžitě. V případě, že zadržený netušil, z čeho je podezřelý nebo obviněný, předseda mu věc vysvětlil několika slovy. Soudní proces byl velmi krátký, trval jen deset až patnáct minut. „Trojka" pracovala nepřetržitě ve dvou směnách po dvanácti hodinách.

Při práci v CAMO jsem našel dokument, z něhož vyplývá, že jen na jihozápadní frontě bylo od 22. června do 20. července 1941 (za necelý měsíc!) zatčeno 75 tisíc 771 vojáků a velitelů Rudé armády. Kolik revolučních tribunálů jsme museli mít!

[...]

...za zrádce byli prohlášeni nejen zajatí vojáci a velitelé Rudé armády, ale také ti, kterým se podařilo uprchnout z německých koncentračních táborů. „Proč ses nezastřelil?" ptali se enkavedisté. A aniž by čekali na odpověď, oznámili rozsudek: „Měl v rukou osobní zbraň, vzdal se a tím zradil svou Vlast, tedy spáchal trestný čin podle článku 58-1." a závěrečné věty rozsudku: „Pět let v táboře."

Vzpomínám si, jak se jeden rudoarmějec zapotácel, zaťal zuby a rozzlobeně, rozhořčeně se zeptal:

„Takže jsem třikrát utekl z německého zajetí, abych si vyslechl takovou větu a šel znovu za ostnatý drát? Musím bojovat proti fašistům... pomstít se za všechno. A vy mě do vězení..."

Není těžké si představit, jak by po osvobození Krasnodonu dopadl osud mladogvardějců, nedávných vojáků, kteří z různých důvodů (obklíčení, zajetí, zranění na bojišti) zůstali v okupovaném městě, nebýt jejich účasti v podzemním boji proti fašistům. Ani to je však nemohlo vždy ochránit před možnými, mírně řečeno, problémy. Smrt ty chlapce zachránila před útrapami. Nic z toho se však nemuselo stát. Boží cesty jsou, jak se říká, nevyzpytatelné.

[...]

A nyní zpět do Krasnodonu v prosinci 1941. Znovu zalistuji ve svém deníku.

16. prosince. Nedávno se mi podařilo přečíst projev s. Stalina na zasedání Moskevského sovětu 6. listopadu. Obsahuje mnoho zlatých slov a výrazů. Zde je jen několik z nich: „Jestliže sovětský systém tak lehce odolal zkouškám, a ještě posílil svůj týl, znamená to, že sovětský systém je nyní nejodolnějším systémem."

„V ohni Vlastenecké války se kovají a již byli vykováni noví sovětští stíhači a velitelé, piloti, dělostřelci, tankisté, pěšáci, námořníci, kteří se zítra stanou hrozbou pro německou armádu.“
„Od této chvíle je naším úkolem… zlikvidovat každého Němce, který pronikl do naší vlasti jako okupant.“
To jsem si tehdy myslel. To si mysleli i moji přátelé, moji spolubojovníci, budoucí mladogvardějci. To si myslely miliony sovětských občanů. A nejenže mysleli, ale dali do boje proti útočníkům všechny své síly.
Věřili jsme ve Stalina. Uctívali jsme svého vůdce a nepochybovali o našem vítězství nad fašisty. To zachránilo Vlast.
Zároveň se mi v hlavě, stejně jako dětem naší společnosti, honily otázky, na které nikdo z dospělých, stejně jako předtím, nedokázal dát srozumitelnou odpověď. Hlavní z nich byly: „Proč ‚legendární a neporazitelná‘ Rudá armáda každodenně nechává nepříteli jedno město za druhým?“ A přitom jsme se v případě útoku imperialistů chystali bojovat „na nepřátelské půdě“. A tam porazit nepřítele „s malým množstvím krve“ a „nemilosrdným mocným úderem“. „Proč němečtí dělníci a rolníci nepovstanou proti Hitlerovi, jak naši vůdci slibovali?“ Pravda, slyšel jsem báchorky: někdo někde viděl nebo slyšel, že některé německé granáty a letecké bomby měly velmi malou trhavou sílu. A vylétají z nich letáky s malým, ale výrazným textem: „Pomůžeme, jak budeme moci!“ Někteří tomu věřili, ale většina si myslela, že prostě chceme, aby to byla pravda, a tak si vymýšlíme pitomosti, aby nám bylo lehčeji na duši. Ale i když bylo všem jasné, že Němci něčeho takového nejsou schopni, nevzdali jsme se této fikce. Začali jsme říkat: jsou to naši; civilisté, kteří jsou deportováni do Německa, pracují ve válečných závodech, pomáhají vlastním lidem v boji proti fašistům.
Tyto otázky jsem položil svým prvním velitelům a nadřízeným. Jsem rád, že jako by se domluvili, odpovídali stejně: „Dnes se musíme starat o jedinou věc – o porážku nepřítele. Všechny síly a myšlenky by se měly soustředit pouze na to. Ale po válce… Po válce musíme pochopit vše, co se nám po fašistickém útoku stalo. A proč se něco takového stalo. Aby se nic podobného v budoucnu neopakovalo.“
S těmito tvrzeními jsem plně souhlasil. A brzy jsem přestal kohokoli obtěžovat otázkami o nepochopitelném průběhu války. Dnes myslím, že tím, že jsem zmírnil svou přirozenou zvědavost, jsem se s zachránil před možností, že se zařadím mezi alarmisty, zbabělce a šiřitele

falešných zvěstí. Nakonec jsem se zachránil před vojenským soudem a trestným praporem.
https://molodguard.ru/book40.htm

Jenže po porážce německých vojsk u Moskvy se nepřátelská ofenzíva zastavila a vniklo mylné přesvědčení, že fronta je stabilizovaná. Kalinin („všesvazový starší“, jak ho nazval Kim Ivancov) v novoročním rozhlasovém projevu vyjádřil názor, že válka v roce 1942 skončí. Partyzánský oddíl byl odtajněn a rozpuštěn, zásoby a zbraně se použily na jiné účely. Partyzáni byli posláni na pomoc Rudé armádě jako zvědové, spojky a diverzanti. Kim Ivancov byl 26. prosince povolán k veliteli a o den později byl na frontě.
3. ledna 1942 Rada lidových komisařů[76] přijala rozhodnutí o obnovení těžby v dolech Vorošilovgradské oblasti. Do dolů, továren, kolchozů a sovchozů se začalo vracet vybavení i lidské zdroje. Vše se konalo v rychlém tempu a s velkým nasazením.
Znovu začal fungovat Leninův klub.

K tomu Igor Čeredničenko:
Neúspěšný pokus o jarní ofenzívu u Charkova byl tragédií pro statisíce vojáků a velitelů Rudé armády. Novinové články a rozhlasové zprávy každý den informovaly o utrpení, kterému jsou vystaveni lidé na okupovaných územích. V duších lidí se usadil strach, a oni vynaložili všechny síly, aby zajistili vítězství nad nepřítelem. A měli právo počítat s tímto vítězstvím více než kdokoli jiný. Ačkoli se případy paniky objevily již dlouho před charkovskou tragédií.
[…]
Mladí krasnodonští se aktivně zapojili do příprav na odražení okupantů. Mezi sabotéry vyškolenými ve speciálních školách byli Voloďa Zagorujko, Ljuba Ševcovová, Sergej a Vasilij Levašovovi, Viktor Treťjakevič, Nina a Olga Ivancovovy. Žáci vyšších tříd se v městském parku Leninského komsomolu za mobilizace okresním výborem podíleli na kopání jámy protileteckého krytu pro vozidla vojenského odvodního úřadu. Tento protiletecký kryt se nikdy nepoužije pro obranné účely. Sloužil však jako hrob 32 horníků

[76] To bylo něco jako vláda, milé děti.

a aktivistů, které policie a okupanti popravili.[77] *Ale v těch úzkostných letech to ještě nevěděli. Vlaky do Vorošilovgradu, které odvážely mobilizované obyvatele Krasnodonu na stavbu obranných objektů na okraji krajského centra, odjížděly ze stanice Duvanná téměř denně. Kvůli porážce Rudé armády na frontě přijal krasnodonský okresní výbor strany hluboce chybné rozhodnutí vyslat na pomoc frontě již dříve vytvořený partyzánský oddíl. Tento oddíl se snažili vytvořit za vší možné konspirace. Bojovníci oddílu se do určité doby nesměli navzájem znát. A teď, po takové opatrnosti, okresní výbor strany najednou svolává valnou hromadu partyzánského oddílu do zasedací místnosti okresního výboru strany!!! Všichni bojovníci byli odtajněni. S překvapením poznávali mezi shromážděnými své staré známé, seznamovali se s cizími a vzájemně si blahopřáli k tomu, že se z nich vyklubali opravdoví vlastenci své země. Ale jako partyzánský oddíl nebo podzemní organizace už tito lidé neexistovali. Takto ztroskotal poslední pokus o organizovaný podzemní odboj. Před odesláním na frontu byl proveden formální průzkum souhlasu. A pak se zjistilo, že někteří z těch, kteří se přihlásili do partyzánského oddílu, tak učinili jen proto, aby si zajistili obranu před odvodem. Situace byla skandální. Byl to skandál a ukončilo ho zúčtování. Bylo rozhodnuto, že odpírači vojenské služby budou propuštěni ze zbraně a nebudou posláni na odvodní úřad. Nebylo by však zbytečné zdůraznit, že těchto osob bylo jen několik. Zbytek bojovníků byl spořádaně poslán na frontové pozice v Donbasu, kde hrdinně bojovali proti fašistické hordě.*

S blížící se frontou se v oblasti stále častěji objevovali dezertéři. Síly orgánů vnitra a bojového praporu organizovaného městským výborem strany a okresním výborem komsomolu ne vždy stačily na jejich zadržení. Přesto bylo zatčeno mnoho dezertérů.

[…]

V té době už ve městě naplno fungovala nechvalně proslulá „trojka“. Podle jejich verdiktů byli nešťastníci využíváni na nejtěžší a nejnebezpečnější práce, posíláni na etapu do Rostova a některé z nich potkal smutný osud.

---

[77]Antonina Titovová v roce 2003 napsala, že „Němci shromáždili všechny Židy a zastřelili v příkopu za parkem.“
https://molodguard.ru/guardian34.htm
Není úplně jasné, kdo byli ti lidé.

[…]
V této době se ve městě příliš nedodržovaly zákony. Lidé se báli pouze hrubé vojenské síly. Ale jakmile člověk pocítil trochu svobody, začalo se rabovat a krást. Stejně tomu bylo i s byty vysídlených německých obyvatel (občas výběrově) a se skladišti v „Zagocernu“, která byla téměř celá vyrabována a zapálena, protože se o ně včas nepostarala ozbrojená stráž. Ne všechny zločiny zůstaly nepotrestány a počet zadržených neustále rostl. Bylo to dáno i tím, že hornické brigády byly často složeny z mobilizovaných mužů, kteří nebyli místními obyvateli a nebyli naverbováni dobrovolně. Nezřídka se stávalo, že celé brigády dezertovaly a opustily doly. Vztahy s místními obyvateli se ne vždy dařily. Tyto případy jistě nebyly charakteristické pro situaci ve frontovém městě, ale dnes je nelze nebrat v úvahu.
Igor Čeredničenko: To bylo v Krasnodonu. To bylo v Krasnodonu? https://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=8&t=465&start=20

Na jaře 1942 dostala Rudá armáda posily a partyzáni byli posláni na obnovu uhelných dolů. Také Kim Ivancov byl odeslán do zálohy a v březnu 1942 se vrátil do Krasnodonu. V jeho životě ale došlo také k radostné události: byl přijat do komsomolu. Ve stejný den byl přijat do komsomolu také Oleg Koševoj. Oba mladíci si vzájemně blahopřáli k této významné a příjemné události.
Ivancov se vrátil ke své práci ve stíhacím praporu.
Ve městě se ve spěchu – několik dní před obsazením města – zformoval nový partyzánský oddíl.

Vypráví Kim Ivancov:
Podle propočtů Vrchního velitele J. V. Stalina měla válka s německo-fašistickými okupanty skončit v roce 1942, a to naším úplným vítězstvím. Ale jak se říká, budoucí generalissimus předpokládal a bývalý desátník pochodoval. Když v létě 1942 zahájili fašisté svůj pochod na Stalingrad a Kavkaz, začal Vorošilovgradský obkom strany urychleně připravovat nový partyzánský oddíl a nové podzemí oblastního centra.
Ve spěchu byly posbírány drobky, které zázračně zbyly z předchozího roku. Nikdo nevěděl, co má dělat dál. Osmým oddělením a pobočkám

spadajícím pod politické orgány RKKA odzvonilo a UŠPH[78] se teprve vytvářel. Pravda, existovalo republikové oddělení pro vedení partyzánských oddílů a diverzních skupin. V té době však také prožívalo své poslední dny a plně se věnovalo organizaci UŠPH. Vorošilovgradský oblastní výbor KS(b)U musel sám řešit problémy s vytvořením komunistického podzemí a partyzánského oddílu. Regionální oddělení NKVD v něčem pomohlo. Přesně tak, v něčem. Sami enkavedisté měli totiž plné ruce práce. Měli připravit (pro jistotu) město na to, že se za několik dní vzdá nepříteli. A to znamenalo: vystěhování, zatčení a, přiznejme si to, likvidaci některých lidí. Mělo být také zajištěno zaminování a odpálení některých objektů a organizace agentury ve Vorošilovgradu. M. T. Paničkin byl opět jmenován prvním tajemníkem podzemního obkomu KS(b)U a současně velitelem oblastního partyzánského oddílu. Na základě „moudrého" rozhodnutí organizátorů podzemí měl při oddílu působit podzemní obkom KS Ukrajiny a obkom LKSMU, Vorošilovgradský podzemní gorkom Komunistické strany Ukrajiny a gorkom komsomolu.[79]

[…]

Budoucí partyzány vybrali narychlo, někdy bez řádného prověření. Proto, jak ukázaly další události, bylo mezi lidovými mstiteli mnoho náhodných lidí, skutečných zbabělců a naprostých zrádců. Co se týče zbrojních základen a také skladů munice a potravin, na ty prostě nebyl čas myslet. Kromě toho nikdo neprovedl průzkum navrhované oblasti působení oddílu ani neurčil místa stanovišť. Neexistovali ani předem připravení zvědové, sabotéři a spojky.

[…]

Vorošilovgradský partyzánský oddíl se skládal ze čtyř skupin. Protože jeho formování se účastnili lidé s velmi mlhavou představou o partyzánské válce obecně a o Donbasu zvlášť, začal se oddíl od prvního dne motat po regionu a hledat místo, kde by se mohl oprostit od všeho, co v posledních dnech zažil, a soustředit myšlenky na zahájení ozbrojeného boje proti okupaci. Někdo navrhl, aby se vydali do Krasnodonu (45 km od Vorošilovgradu). Bez přemýšlení souhlasili.

---

[78] Ukrajinský štáb partyzánského hnutí

[79] Takže nepřítel mohl rázem zlikvidovat nejen partyzány, ale cele stranické i komsomolské vedení.

O několik hodin později je nečekaně bombardovala německá letadla. Naštěstí nedošlo ke ztrátám na životech. Vozíky s municí a potravinami však fašistické bomby rozbily na kusy. Jednotka tak zůstala bez munice, granátů, výbušnin, záložních zbraní a zásoby potravin. Po náletu německých supů se oddíl přeskupil a brzy pokračoval v pochodu v jedné roztažené koloně.

Když dorazili na místo, pochopili, že v Krasnodonu není co dělat. Rozhodli se vrátit do Zimogorje (50 km západně od Vorošilovgradu). Ale ani v této vesnici na novopečené partyzány nikdo nečekal. Znovu se konala porada. Stejně jako ty předchozí nepřinesla výsledek. Pod dojmem nedávného bombardování, unaveni neustálými přechody a nevyspáním, vyčerpáni nejistotou své situace, vyčerpáni nezvyklým horkem toho léta, budoucí partyzáni nevěděli, kam jít. Mysleli jenom na odpočinek.

Fronta se mezitím přiblížila. Někdy jim šlapala na paty: přiblížila se na tři sta až čtyři sta metrů. Dvakrát bojovníci, kteří se ukryli v rokli, viděli, jak hitlerovci čile kráčejí nebo hrdě sedí v autech celkem blízko. Byli mladí, silní, vysocí, plní života, a práce, kterou dělali, jim připadala snadná, fascinující, dokonce romantická a krátkodobá.

Několikadenní pobyt na jednom místě se stal nebezpečným. A dokonce i hledání skrytého zákoutí na dosud neobsazeném území celým oddílem vypadalo jako naprostá hloupost. Když si to budoucí partyzáni uvědomili, jeden z nich řekl: „Měli bychom poslat zvědy…“ Souhlasili s ním. Protože v jednotce žádní takoví lidé nebyli, vydal se na průzkumnou misi… celý velitelský štáb a nechal řadové bojovníky, aby se o sebe postarali sami. Nic nemohlo být nerozumnější.

O dva dny později se nešťastní průzkumníci vrátili a „potěšili“ své podřízené: nemohli najít místo, kde by se před fašisty ukryli. Donbas není Brjanský les. Řídké lesy jsou zde viditelné pouhým okem na vzdálenost dobrého kilometru. To vše už dávno vědí i školáci. Ale lidé, kteří připravovali partyzánský oddíl, dokončili obecnou školu ještě za krále Klacka. (Pokud ji vůbec dokončili!) a zapomněli na to, co jim říkali učitelé zeměpisu. Když vyrostli a pohodlně se usadili v kancelářích, málokdy z nich vycházeli. Měli proto jen mlhavou představu o zemském povrchu své vlasti. V těch dnech, o kterých mluvíme, se nejvíce starali nikoli o řádnou přípravu lidových mstitelů k boji s okupanty, ale o chvástavý dokument pro ÚV strany: byl vytvořen vorošilovgradský podzemní a partyzánský oddíl, který je odhodlán bojovat… „Tehdy,“ řekl mi jednou důvěrně Michail

Treťjakevič, „jsem si nadával, že jsem Viktorovi nezabránil, aby se přidal k oddílu…“ „A jak se tehdy choval?“ zeptal jsem se. „Stejně jako ostatní komsomolci,“ slyšel jsem v odpověď. „Mládí je někdy bezstarostné a bezmyšlenkovité, v mnoha věcech vidí romantiku. Určitě to znáte z vlastní zkušenosti.“
A konala se nová schůzka. Paničkin oznámil další rozhodnutí: ustoupit s Rudou armádou směrem k Rostovu na Donu. Partyzánství hrozilo neslavným koncem dřív, než začalo. Po několika dnech putování si však vorošilovgradští stále pamatovali, k čemu byli určeni. Zastavili se. A opět se pustili do vášnivé debaty. Nakonec byl oddíl rozdělen na dvě nestejné části. Jedna, ta větší, v čele s prvním tajemníkem podzemního obkomu strany a velitelem oddílu M. T. Paničkinem, se připojila k dělostřeleckému pluku, který projížděl kolem. S touto skupinou odešel i neúspěšný tajemník podzemního komsomolského výboru A. P. Gajdučenko.
Druhá skupina se rozhodla zůstat na okupovaném území a zapojit se do boje proti fašistům. Vydala se směrem k městu Šachty v Rostovské oblasti. Proč právě tam? To nikdo nevěděl. Jeden bojovník to navrhl, ostatní souhlasili.
[Na příští schůzi si zvolili nové partyzánské, stranické a komsomolské vedení. Prvním tajemníkem OV KS(b)U se stal J. M. Jakovlenko, komisařem oddílu Michail Treťjakevič, první tajemnicí komsomolu se stala Naděžda Fesenko. Oddíl se rozhodl usídlit v lese poblíž obce Veselá Hora, který byl ovšem dobře viditelný. Putování partyzánů trvalo nejméně tři týdny a aktivní boj asi měsíc. 15. září byl oddíl poražen.][80]
https://molodguard.ru/book40.htm

Z rukopisných pamětí Michaila Treťjakeviče – vzpomínka na první větší akci
1. srpen se v naší zemi již mnoho let tradičně slaví jako protiválečný den, který připomíná začátek první imperialistické války. Když jsme

[80] v roce 1975 Michail Treťjakevič tvrdil, že kromě „propagandistické práce mezi obyvatelstvem“ partyzáni prováděli sabotáže, likvidovali více než 100 fašistů, vyhodili do povětří dva mosty, několik nákladních aut a „budovu meteorologické stanice“.
https://molodguard.ru/book40.htm

seděli pod stromem u oběda, který připravil náš kuchař Chmarenko (a k obědu byla výborná hovězí gulášová polévka), Jakovenko k nám všem promluvil: „Dnes je protiválečný den, naši lidé zuřivě bojují na frontě a my sedíme. Ostuda!“

Po obědě svolal Stěpan Rybalko svou skupinu a vyprávěl jim o zprávě Sovingormbyra, kterou právě slyšel a která říkala, že naše vojska bojují u Kotělnikova v Rostovské oblasti. Zde nařídil Viktorovi, aby odjel do Krasného Jaru místo Něčajeva, a Jurovi, aby odjel do Pankovky místo Ševčenka a Zabelina. Zbytek skupiny pokračoval ve studiu ručního kulometu.

Průzkumníkům se ještě nepodařilo vyrazit na misi, když přišel Ševčenko a oznámil, že do Pankovky přibyl velký oddíl 50-60 Němců na motorkách a velocipédech. Na pahorku u Donce si Němci zřídili stanoviště o několika mužích. Postavili se pod osaměle stojící hrušku. Jakovenko vydal rozkaz okamžitě vyrazit na toto stanoviště, kvůli čemuž jsme se uvedli do plné pohotovosti. To znamená, že kromě samopalu je třeba mít s sebou náhradní náboje, dva granáty RGD a nůž. Osobní doklady nechat v táboře. Ivan Michajlovič se rozhodl nechat Viktora hlídat tábor, ale když to Viktor uslyšel, začal ho žádat, aby ho vzal na operaci, a Jakovenko souhlasil.

Na německé stanoviště nás tedy vyrazilo 9: Jakovenko, Ševčenko, Zabelin, Chmarenko, Oprenko, Sobolev, Jastreb a já s Viktorem. „Tohle je vaše příležitost oslavit protiválečný den,“ obrátil se k nám Ivan Michajlovič.

Než jsme se vzdálili deset kroků od přístřešku, Jakovenko se mnou všechno ještě jednou probral a začal mě přesvědčovat, že bychom měli zakročit proti těm fašistům povalujícím se pod stromem. Snažil jsem se mu dokázat, že je lepší provést průzkum a jakmile se setmí, zaútočit na Němce, kteří byli v chutoru. Ale Ivan Michajlovič stál na svém. Hořel touhou okamžitě oslavit protiválečný den.

Poté jsem všechny varoval – bez rozkazu nestřílet, projevit zdrženlivost a snažit se, aby je nepřítel nedostal živé. Po vyjmenování těch, kteří se chystají na operaci, Jakovenko řekl: „Opakuji, neodhalujte se předčasně, nestřílejte bez rozkazu. Nezapomeňte, že se chystáme na bojovou operaci, kde nám hrozí nebezpečí na každém kroku. Myslím, že v lese žádní Němci nejsou, ale přesto nezapomeňte být při průchodu lesem ostražití. Pokud cestou potkáte nějaké civilisty, zadržte je a podejte mi zprávu. V hospodářství zůstanou soudruzi v čele s Naďou Fesenko.“

Šli jsme po cestě husím pochodem. Byl jsem poslední. Přiblížili jsme se k lesní cestě z Christového do Pankovky, rozhlíželi se, naslouchali. Zbývalo nám překonat 200-250 m strmého kopce porostlého hustým nízkým lesem. Když jsme došli na okraj kopce, asi 40 metrů od nás jsme uviděli Němce sedět pod vysokou hruškou. Jedli, smáli se, povídali si. Poblíž se procházel jeden Němec se samopalem. Ivan Michajlovič všem ukázal, kam si mají lehnout a čekat na povel. Hoši se plížili na smluvená místa. Orientačními body byly jednotlivé keře nebo stromy. Byl jsem krajní na pravém křídle houštiny.

Na Jakovenkův rozkaz jsme na fašisty stříleli ze tří stran. Žádný z nich se nezvedl a jen jeden se rozběhl směrem k sestupu k chutoru. Jastreb se za ním rozběhl a hodil za ním granát. Hitlerovec sjel z hory. Obyvatelé nám pak řekli, že byl těžce zraněn a převezen do Krasného Jaru a cestou zemřel. Běželi jsme k mrtvolám, vzali si dokumenty a zbraně. Němci zahájili z chutoru divokou palbu na místo naší operace, ale my už jsme byli v táboře.

Vrátili jsme se do tábora, shromáždili všechny naše bojovníky a začali analyzovat naši první operaci, abychom odhalili její nedostatky. Například jsme se domnívali, že jsme neměli likvidovat postavení, ale měli jsme počkat do soumraku a zaútočit na Němce na chutoru. Ukázalo se, že během boje se Jakovenkovi a Sobolevovi porouchaly samopaly, stříleli jednotlivými ranami.

[…]

Němci měli v batozích jen osobní věci a sušenky bez chuti. Ani dokumenty neměly žádnou hodnotu. Desátník měl deník, malý zápisník. Viktor ho přeložil. Psal v něm s nadšením o vítězstvích německé armády, často zmiňoval jméno Gertruda. Deník a další dokumenty jsme hodili do ohně.

Následujícího dne dorazil do Pankovky trestní oddíl čítající až 100 mužů a před domem G. opět zastavil štábní vůz. Rybalko a Nečajev v té době hlídkovali na okraji Pankovky v zeleninových zahradách. Viděli, jak z domu G. vyšel důstojník, tři vojáci a sám majitel. A teď se ukázalo, co je zač. Ukazoval na domy obyvatel, kteří byli zatčeni a odvedeni do stodoly.

Jako odvetu za zabití Němci odvedli ze statku 22 rukojmích. Mezi zatčenými byly i naše pomocnice Sofie Pavlenko a Matrjona Udovičenko. Zatčení byli převezeni do Krasného Jaru. 3. srpna v pět hodin ráno bylo na hřbitově zastřeleno pět lidí, kteří neměli s oddílem nic společného. Mezi zastřelenými byli 21letá Budykinová Anastasija

Nikolajevna, komsomolka, její matka Budykinová Naděžda Ivanovna, 55 let; Kurach Nikita Mironovič, 60 let, a jeho syn Ivan Nikitovič, 36 let; Kočanov Grigorij Matvejevič, 19 let.[81]
Večer k nám přišly naše partyzánky Pavlenko a Udovičenko, navzdory všemu, co prožily. Byly opravdové patriotky. Patřily k prvním, kteří se v roce 1930 zapojili do kolchozu; Sofie byla několik let vedoucí chovu dobytka. Upekly chléb a připravily jídlo pro naši skupinu. (Potraviny jsme jim dodali předem). Jejich manželé byli na frontě, jejich nezletilé děti žily s nimi, Sofie měla čtyři a Matrjona dvě. Nebály se o sebe, nebyly zbabělé, byly připravené plnit naše rozkazy.
https://molodguard.ru/book13.htm

A tahle to vysvětlovali přeživší**:**

Zprávy a vysvětlivky členů podzemního ÚV KS(b)U Vorošilovgradské oblasti

Pro ÚV KS(b)U
8.10.1942 Vorobjov P. F.
Dne 13. července 1942 celá skupina (kromě A. T. Paničkina, Jerofejeva a Golovni) vyjela do Krasnodonu, kde jsme na pokyn A. T. Paničkina měli čekat, až fronta projde. Cestou do stanice Latugino byla naše drezína zničena bombardováním a my jsme se vydali do Krasnodonu pěšky, přičemž jsme si s sebou vzali zbraně a munici. Potraviny byly částečně zničeny bombardováním a zachovaná část byla uložena u přednosty železniční stanice Lutuněnka.
Večer 15.7.42 si celou naši skupinu - 16 lidí – zavolal tajemník ÚV KS(b)U Orlov a řekl nám: „Krasnodonský okres je pro nasazení vaší skupiny nejpříhodnější, protože se zde připojíte k velkému, dobře připravenému partyzánskému oddílu, se kterým budete pracovat…“
Dne 17. července 1942 celá skupina s Paničkinem v čele odešla do oblasti šachty Izvarino. Zde, 4-5 km od dolu, jsme se usadili v malé rokli.
Ke konci dne 17. 7. 42 k nám přišli 4 lidé, s nimiž nás Paničkin seznámil. Ukázalo se, že to byla ta jednotka, o které nám vyprávěl Orlov. Z rozhovoru s velitelem oddílu jsme vyrozuměli, že veškerou

[81] To je jediný případ, kdy se Michail zmiňuje o odvetě za partyzánský boj. Z této události je vidět, že Němci měli speciální jednotku k tomuto účelu a nebáli se ji použít.

jejich výzbroj tvoří jedna puška a dvě bedny s municí. Neměli žádné potravinové a přístřeškové základny a nepřipravovali je, protože jen 2 dny předtím souhlasili, že zůstanou v týlu, a tajemník Krasnodonské OV KS(b)U s. Nudga je ujistil, že se připojí k silnému, dobře připravenému oddílu, který dorazí z Vorošilovgradu, tedy k naší skupině.
Na konci 17. 7. 42 tak naši skupinu tvořilo 20 lidí, z toho 6 žen. Zbraně: 6 automatických pušek a 2 disky s municí a 2 muniční pouzdra, výbušné náboje a granáty chyběly vůbec.
Ráno 18.7. jsme se přesunuli do další úžlabiny v 1,5 – 2. km, kde jsme se rozhodli vykopat zemljanky pro 3-4 lidi. Protože jsme měli jen 2 lopaty, rozhodli jsme se kopat střídavě, ale nestihli vykopat ani polovinu, když do úžlabiny hodili 2 granáty a ozvala se palba z automatů – všichni jsme opustili úžlabinu a rozhodli se přesunout na Gukovo z Rostovské oblasti, cestou jsme se ztratili a přesunuli se na Sulin a Šachty. V okolí města Šachty jsme byli napadeni nepřítelem a v noci jsme přišli o tři ženy a další dva muže. A 12. srpna jsme se ocitli v Ordžonikidze. Pak jsme šli do Saratova a Engelsu…
[…]
…V Machačkale jsem se setkal s ved. tajemníkem jediné stranické legitimace Vorošilovgrad. OK KS(b)U s. Subbotou, který mi řekl, že byl pověřen, aby odvezl stranické dokumenty členů VKS(b), kteří zůstali v týlu. Jako dopravní prostředek mu bylo nabídnuto poškozené auto, které bylo taženo traktorem. Cestou byl údajně obklíčen nepřítelem a zanechal tam stranické dokumenty, aniž by je zničil. Bylo zde také až 300 formulářů stranických průkazů a všechny spisy partyzánů Vorošilovgradské oblasti.
[…]
4. 12 Vysvětlující záznam pro ÚV KS(b)U s. Golovni A. D.
14. 12. 42 soudruh Nuďga řekl, že je vše připraveno, ale nebyly potraviny a střelivo. Když jsme požádali o auto, nedali nám ho. A teprve 17. 7. nám s. Orlov opatřil auto – naložili jsme je a jeli do o-u Izvarino, ale ani potraviny, ani munici jsme nestačili ukrýt, protože úkryt nebyl připraven a 18. ráno je objevili Němci. Rozhodli jsme se přejít do Gukovského lesa, ale ten už byl odříznutý tanky a rozhodli jsme se dojít do Rostova a obrátil se na obkom Kom.Strany o pomoc, ale tam nikdo nebyl a probíhaly pouliční boje. Pak jsme začali hledat Vorošilovgradskou OK KS(b)U… kde mě, Paničkina a Jerofjeva poslali do speciální školy, kde jsem zůstal 3-4 dny – onemocněl jsem

a vyloučili mě. A 3. 12. 1942 jsem přijel do Moskvy k dispozici ÚV VKS(b).
[…]
Vysvětlení na ÚV KS(b)U od Paničkina
Píše, že ho v práci drželi do 13.7.1942
A Subbotin[82] dostal vadné auto. Dokumenty odvezl k Donu a dál je vezl s pomocí vojenské jednotky. Nechal je tam. A byly to stranické dokumenty, seznamy pracovníků v podzemí a hlavně – úkryty, povolení k pobytu, hesla a odpovědi.[83]
[…]
Vysvětleni s. Timašova na ÚV KS(b)U 8.10.1942
…Do Krasnodonu vyjelo 6 žen a 7 mužů. V Lutinu je rozbombardovali.
Měli všeho všudy: jeden bajonet a jednu lopatku.
Utíkali… A 12. srpna 1942 jsme už byli v Ordžonikidze, kde nám řekli na obkomu KS Osetie, že tam 28. července byli Paničkin a Jerofejev a vydali se do Baku…
Podle toho, co mu řekl Subbota: Dokumenty se nehlídaly, vezli je bez milice, sice nejednou prosil, ale nikdo nepomohl. V té době, kdy technické tajemníky obkom odvážel autem, a jeho hospodářství v jedné z vesnic neočekávaně zabrali za Donem Němci.
РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 41
https://www.molodguard.ru/doc204.htm

Jestli si tohle neříká o tragikomický film.

A mezitím Kim Ivancov:
Když jsem se dozvěděl o útoku fašistů, s velkým úsilím jsem hledal Borcova. Bydlel nedaleko ode mě, v Bankovní ulici. Pokaždé mi jeho bytná Muchinová řekla: „Někam odešel. Spěchal, jako by hořelo…“ Ale ten den jsem měl štěstí.
Z rozhovoru s náčelníkem osmého oddělení si pamatuji toto.
„Rajkom odešel a vzal s sebou i komsomolce,“ bručel Borcov podrážděně, až zlostně. „Ne, utekl, když zjistil, že Němci obsadili

[82] Že se jména vyskytují v různých podobách je naprosto běžné.
[83] Dostaly se tyto dokumenty do rukou nepřítele? Někteří myslí, že ano, ale Borcov tomu nevěřil, protože pak by měli Němci celé partyzánské hnutí jako na dlani a stačilo by si pro partyzány dojít.

Vorošilovgrad. Straničtí soudruzi tak spěchali, že zapomněli na všechno a na všechny. Starali se jen o sebe, jen o svou spásu a blaho. A zdálo se, že jsou to slušní lidé. Ne, nezdálo… Udělali mnoho dobrého. Byla radost s nimi pracovat. A pak najednou dostali strach…“ Borcov se prohrabával papíry ve své polní brašně a na chvíli se odmlčel. Když našel potřebný list papíru, začal znovu mluvit: „Neměli jsme připravené obranné linie ani u Vorošilovgradu, tím méně na cestách ke Krasnodonu. Německá ofenziva se zde nepředpokládala. Všechna má hlášení o informacích od agentů, že se nás nepřítel chystá zatlačit k Volze, považovali moji nadřízení za neseriózní. Někdy se mi dokonce smáli, že nejsem schopen rozlišit pravdu od záměrného výmyslu fašistů: záměrné demonstrace, která nás má zmást. Dnes mám obavy z aktivity německých tanků a motorizované pěchoty na křídlech. Jako by nás fašisté neplánovali obklíčit na dolním toku Donu…“ Alexandr Alexandrovič si uvědomil, že zašel příliš daleko, a začal mluvit o mém osudu: „Odejdi se stíhacím praporem. Nechoďte do Rostova… raději do Novočerkasska.“
„Ale říkal jste, že jsem byl zařazen do 1. armádní partyzánské brigády pod politickým oddělením 18. armády…“
„To jsem říkal… tak to mělo být. Teď se však mnohé změnilo. Takže opakuji, ustup se stíhací jednotkou… Neopovažuj se zůstat v Krasnodonu. Stejně jako ostatní partyzáni jsi odtajněn. Jdi pryč… a ať se stane cokoli, do Krasnodonu se nevracej, ať je situace jakákoli. Určitě se najdou darebáci, kteří Němcům zradí jak krasnodonské partyzány, tak stíhací prapor. Takže ty osobně se můžeš vyskytnout na dvou seznamech najednou.“
Budoucnost ukázala, že to Alexandr Alexandrovič viděl jasně jako v křišťálové kouli.
17. července, tři dny před obsazením Krasnodonu, utekl nejen Krasnodonský rajkom v čele s prvním tajemníkem V. K. Nuďgou, aniž by informoval politické oddělení 18. armády, ale také rajkom komsomolu, okresní výkonný výbor, okresní oddělení milice a… Při útěku Nuďga ještě považoval za nutné setkat se s tajemníkem podzemního rajkomu strany, strojvedoucím parní lokomotivy – toho se podařilo najít jen s velkými obtížemi. Nuďga ho zavázal, že podzemní pracovník obnoví rozpadlý rajkom strany, všichni zůstanou v okupovaném Krasnodonu a budou jednat podle loňských pokynů. Jak známo, nic z toho nebylo. Nuďga spěchal na východ, a tak

nekontroloval plnění svých pokynů. Podzemní rajkom KS(b)U nebyl nikdy obnoven.
https://molodguard.ru/book40.htm

Ivancov tedy se stíhacím oddílem opustil město. Jednotce se podařilo zlikvidovat skupinu německých výsadkářů (podle Ivancova), ale německá odplata následovala vzápětí a stíhací jednotka vzala za své. Ti, kteří přežili, se přidali k Rudé armádě. Tím se cesty Kima Ivancova a Sergeje Ťulenina rozešly navždy. Když se setkali naposled, prohlásil Sergej, že zůstane ve městě a bude bojovat.
Další události znal Ivancov z doslechu nebo z dokumentů. Jsou události, o kterých z první ruky nevíme nic, protože nikdo z účastníků nepřežil leden 1942. Přesto některé z nich líčí tak, jako by byl mouchou na stropě místnosti, kde se odehrávaly.

Obsazený Krasnodon

Alexandr Fadějev poslední dny před obsazením Krasnodonu líčí takto:
„Valjo, podívej, vidíš ten zázrak! To je krása! Jako by byl z něčeho krásného vytesaný! a není přece z mramoru ani z alabastru, je živý, ale jaký je chladný! a ta jemná a křehounká práce! To by lidské ruce nikdy nedokázaly. Podívej se, jak trůní na vodě a je takový čistý, přísný, lhostejný… a ten jeho odraz ve vodě — nedá se ani říci, který květ je krásnější. a ty barvy! Podívej, podívej se, vždyť on není bílý, vlastně je bílý, ale těch odstínů — žlutavých, všelijakých růžových a blankytných a uvnitř s těmi kapičkami jako perleťový a jak se třpytí! Takové barvy přece lidé vůbec neznají, ani jména pro ně nejsou…"
Tak mluvila dívka vykloněná z jívového keře nad říčku, dívka s černými vlnitými copy, ve sněhobílé halence a s vlahýma černýma očima, široce rozevřenýma záplavou prudkého světla – s očima tak krásnýma, že se až sama podobala leknínu na tmavé hladině.
„Teď je zrovna čas rozplývat se nad lekníny! Ty jsi ale divná, Uljo!" odpovídala jí jiná dívka, Valja, která hned za ní naklonila nad říčku tvář mladistvě svěží a dobrosrdečnou, a tím neobyčejně půvabnou, s malinko ohrnutým nosíkem. Ani se na leknín nepodívala a neklidně zatěkala očima po břehu, hledajíc děvčata, od kterých se odtrhly… „Hej!"
„Hé-éj! Hej!" ozvalo se docela blízko několik hlasů najednou.
„Pojďte sem, Ulja našla leknín," řekla Valja a zamilovaně a trochu posměšně se podívala na kamarádku.

V tu chvíli jako ozvěna vzdálené bouřky znova zadunělo hřmění dělostřelby – odtamtud, od severozápadu, od Vorošilovgradu.
„Už zas!"
„Zas…" vydechla Ulja, a světlo, které jí před chvílí tak prudce vyšlehlo z očí, teď pohaslo.
Alexandr Fadějev: Mladá garda, Mladá fronta 1960, str.7

Tak začíná jeho slavný román. Začíná jako idylka, skupina děvčat odpočívá u rybníka, ale dunění dělostřelby připomíná, že válka je nedaleko. Je léto 1942. Z celé Ukrajiny Němci neobsadili jenom Vorošilovgradskou oblast. A teď se blíží i tam. Brzy se prověří charaktery dívek a chlapců, kteří dobrovolně či nedobrovolně zůstanou doma.
Ale teď se Ulja Gromovová statečně vydá do rybníka pro leknín. „Výborně, Ulko! Za to si opravdu zasloužíš titul hrdinky svazu – aspoň tedy našeho svazu nezvedených děvčat od dolu Pervomajka!" komentuje tento skutek Saša. Jako by předpověděla Uljanin osud.
„20. července 1942 fašistická vojska obsadila Krasnodon, aniž by narazila na jakýkoli odpor." (Igor Čeredničenko)

Toho dne se město zastavilo a s napětím očekávalo hrůzy, o kterých nás noviny a rozhlas informovaly už dva roky. Proudy vojáků nebo častěji polovojáků, oblečených do jakýchkoli šatů a bot, většinou neozbrojených, pohybujících se nikoli v kolonách, ale v houfech po ulici Proletářské diktatury, dnes ulici Petra Kotova, se před dvěma dny náhle přerušily. Agónie úřadů ve městě šla tak daleko, že mnoho dokumentů, peněz ve státní bance, zásob uhlí a obilí zůstalo nevyzvednuto.
Igor Čeredničenko: To bylo v Krasnodonu. To bylo v Krasnodonu? https://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=8&t=465&start=20

Příchod Němců podle svědectví Galiny Počepcovové-Johnstonové (sestry Gennadije Počepcova, později popraveného za zradu Mladé gardy) proběhl hlučně a slavnostně a někteří obyvatelé je vítali chlebem, solí a květinami.

Další vzpomínky na ty dny vypráví o vylidněných ulicích, skrytých obyvatelích a strachu, který lidi provázel několik dní. Němci však

o obyvatele nejevili velký zájem. Většinou se jednalo o vojenské jednotky, které krátkodobě pobývaly ve veřejných budovách, kde přenocovaly nebo odpočívaly. Soukromé ubytování bylo krátké a ojedinělé, a to pouze pro velitele různých hodností. Postupně strach pominul. Začaly se vytvářet místní úřady.
[…]
Přestože se dnes má za to, že podzemní bojovníci zůstali ve městě, aby bojovali za nepřátelskou linií, neexistují žádné informace o tom, kde se nacházel údajný vůdce podzemí F. P. Ljutikov, N. P. Barakov, N. G. Sokolovová a další. Navíc Ljutikov, kterého propaganda označovala za vůdce stranického podzemí, nebyl přítomen ani na poslední schůzi podzemního oddílu před obsazením města. Typické jednání tehdejších aktivistů lze vidět na příkladu A. A. Valka. Když v posledních dnech opouštěli Krasnodon, mnozí z nyní již bývalých vůdců města byli odsouzeni k záhubě. Evakuovaní se rozhodli vrátit do svého rodného města, protože byli na přechodech přes Don odříznuti od Rudé armády. A pak začne naprosto nesrozumitelný příběh. Všeobecně známí komunisté a sovětští představitelé, kteří nedávno vyhodili do povětří zdvihací mechanismy minami Rudé armády, aktivně evakuovali techniku, potlačovali malomyslnost některých občanů a měli nepřátele a odpůrce, sami čelili vlastní tragédii. Je s podivem, že tentýž Valko, Cikán, kterého téměř všichni znali, se podřídil svému osudu a pokorně se vrátil do města, přestože Němci lidi jeho národnosti nešetřili. Jeho čin zopakovali Barakov, Sokolovová, Vystavkin a mnoho dalších komunistů a sympatizantů sovětské moci. Zázrak se nestal. Mnozí z nich na svou lehkovážnost okamžitě doplatili. Hrob „32 horníků" je dnes pomníkem této lehkomyslnosti.[84]

---

[84] Jak to bylo se Židy v Krasnodonu? Z životopisných vyprávění víme jen to, že se otec Valji Borc musel skrývat, ale Valja i další Žid Jurij Vicenovskij „konečnému řešení" unikli.
Černá kniha Iji Erenburga a Vasilije Grossamana zaznamenává jediné svědectví, které se týká Krasnodonu. Je to zmínka ve výpovědi válečného zajatce vojína Alberta Endera ze 24. září 1944:
„Když jsem byl v Krasnodonu a Tichoretsku v létě 1942, viděl jsem plakáty oznamující, že všichni Židé, kteří se nepřihlásí okresnímu komisaři, budou okamžitě zastřeleni. Civilisté se nás občas ptali, proč jsou Židé likvidováni. Obyčejní vojáci mohli odpovědět jen tak, že rozhodili ruce.
https://books.google.cz/books?hl=cs&id=LyEuDwAAQBAJ&q=Krasnodon#v=onepage&q&f=false

[…]
Mnohem praktičtější se ukázali Ljutikov, Barakov, Vystykin, Levašov, Gromov, Kulešov a další. Novým úřadům nabídli své odborné služby. Dnes toto rozhodnutí nemůžeme objektivně posoudit. Ale fakt je fakt. Včerejší komunisté začali pracovat pro okupanty. Tyto akce je obtížné zhodnotit. Pokud se jednalo o způsob sabotáže a poškození nepřítele, nelze uvést žádná závažná fakta o takové sabotáži či záškodnictví. Mnoho dolů skutečně nebylo obnoveno. Jejich obnova však probíhala podle dostupných kapacit. A v přední linii jich bylo velmi málo. Přesto práce v nejlepším případě pokračovala. Těžko říci, jak naléhavý byl úkol obnovy dolů, ale bylo mnoho uhelných skladů, ve kterých bylo obrovské množství uhlí hrdinně získaného před okupací, ponechaného v uhelných skladech, protože nebylo možné ho odvézt.
[…]
Komunisté, kteří zůstali ve městě, se poslušně vláčeli na policii, která je denně obesílala. Je znám přinejmenším jeden případ, kdy několik komunistů informovalo policii, že například policista G. S. Retivov skrývá své stranictví.[85]
Igor Čeredničenko: To bylo v Krasnodonu. To bylo v Krasnodonu? https://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=8&t=465&start=20

V pozdějších knihách a článcích se mluví se o gestapu[86] v Krasnodonu. Bylo tam pouze stanoviště německého polního četnictva, kterému velel Otto Shön a jeho zástupce Sons. Ti byli podřízeni veliteli četnictva krasnodonské oblasti Renatovi.
Oblastní polní četnictvo sídlilo v Rovinkách, 63 km od Krasnodonu.
O pořádek v Krasnodonu se staralo 150 místních policistů, a ještě 250 žáků policejní školy. Mezi nimi byli i příbuzní a kmotři členů Mladé gardy.
Na obsazených územích byla zavedena povinná školní docházka – dokonce pod pokutou – ale jenom na základní škole. Jak už víme, s jiným než základním vzděláním se nepočítalo.

My ale víme, že Židé byli zastřeleni, i když se přihlásili. Pořád se vnucuje myšlenka na pověstných „32 horníků“.
[85] Z udání Retivova byl později obviněn Počepcovův otčím Gromov.
[86] Už víme, že „gestapo“ se říkalo všem složkám německých bezpečnostních služeb.

I za těchto podmínek život ve městě pokračoval. Lidé našli práci v nově otevřených podnicích, prvním z nich byl samozřejmě CEMM, který se nacházel přibližně za domem, kde je dnes obchod „Karavaj". Ráno se lidé seřadili do fronty, aby mohli pracovat a plombovat plechovky s medem pro německou armádu. Nenarazil jsem na žádné informace o tom, že by Němci nebo policisté někomu v Krasnodonu zabavili med. Lidí, kteří chtěli ochutnat med a získat za něj peníze, bylo hodně, takže nebylo snadné sehnat práci. Fašisté se všemožně snažili vytvořit zdání vlády přísných zákonů, které sami vytvořili. Do záležitostí starostovy pravomoci se nezapojovali, ale všechna starostova rozhodnutí musela být projednána s Otto Schönem a jeho zástupcem Gauptwachsamtem Sonsem. Ve městě byla dvě kina a v Gorkého klubu mládež pořádala taneční zábavy. Hlavní a nespornou podmínkou života ve městě však byla práce. Každý občan Krasnodonu a okresu musel pracovat v nějakém podniku nebo být registrován na úřadě práce, který pro něj buď hledal nucené práce, nebo nabízel přesídlení do jiných regionů či práci v Německu. Na druhou stranu, pokud se člověk vyhýbal zaměstnání, mohl mu být udělen trest, přičemž nejnepřijatelnější bylo poslání na práci do dolů ve Stalinské (Doněcké) oblasti, kde byla organizována stabilní těžba uhlí. Život v cizí zemi, daleko od blízkých a těžká práce v hlubinných dolech nevěstily pro obyvatele Krasnodonu nic dobrého. Tato práce byla velmi těžká, každodenní život byl neuspořádaný a sotva bylo možné se z tohoto otroctví později vymanit. Proto občané Krasnodonu chodili pracovat do jakéhokoli podniku a konali jakoukoli práci, jen aby zůstali ve svém městě, ve svém domově.

Do města se začali vracet ti, kteří z různých důvodů opustili frontu nebo své jednotky. Všichni tito vojáci a velitelé měli společné to, že jejich cesta vedla přímo domů, což bylo stále dál a dál od frontové linie, která se rychle vzdalovala směrem k Volze a Kavkazu. Po neúspěšné podvratné operaci se do města vrátili diverzanti Vasilij a Sergej Levašovovi a Vladimír Zagorujko; průzkumná skupina, v níž byla Ljubov Ševcovová se rozprchla i s velitelem; podobně vysvětlovali svůj příchod do Krasnodonu i váleční zajatci Jevgenij Moškov, Vasilij Gukov, Antonina Ivanichinová, Dmitrij Ogurcov, Vasilij Tkačov a sám velitel budoucího komsomolského podzemí Ivan Turkenič. Okolnosti jejich příchodu domů byly jako přes kopírák: těžké boje, zranění, zajetí, zajatecký tábor a útěk. Tito vojáci i přes

zranění, která je dostala do zajetí, putovali stovky kilometrů za nepřátelskou linii, vyhýbali se osadám plným policistů, bez dokladů, civilního oblečení, jídla a lékařské péče. Rekordmanem byl Vasyl Gukov, který zraněný do ramene uprchl z tábora u Kyjeva a téměř rok putoval domů, přičemž urazil téměř tisíc kilometrů. Nepodařilo se mi najít žádný záznam o tom, že by se někdo z nich pokusil proniknout k vlastním silám nebo se zapojit do boje okolních partyzánských skupin.[]
Počet obyvatel města se postupně stabilizoval. Neúspěšní evakuanti se vrátili do města, ti, kteří se dostali z obklíčení a dezertovali z bojových jednotek, se vrátili domů, váleční zajatci propuštění z táborů, kteří měli doklad o pobytu na již obsazeném území, se legálně vrátili do míst svého trvalého bydliště. Okupanti to neudělali z dobrých úmyslů. Obrovské množství válečných zajatců nebylo čím nakrmit. A tisíce a tisíce hladových, otrhaných a nemocných válečných zajatců hrozily nejen spontánními nepokoji, ale také šířením epidemií, které ohrožovaly i německé vojáky. Nepochybně to sloužilo i politickým cílům. Je možné, že většina bývalých vojáků, kteří se vrátili do Krasnodonu, pocházela z těchto kategorií válečných zajatců.
Kromě místních válečných zajatců, kteří se vrátili do města, však Němci odváděli i zajatce, kteří nespadali do kategorie usazených v okupovaných oblastech. Nebyli způsobilí k propuštění. V Krasnodonu byli přiděleni do zdravotnického zařízení v Pervomajce. Byly jich asi dva nebo tři tucty. Nikdo nikdy nepodal informaci, že by zemřeli nebo že by se nadýmali hlady. Proč? Odpověď je překvapivě snadné najít. Všichni byli přiděleni k práci v dolech a CEMM. Za svou práci dostávali mzdu a živili se zcela samostatně. Kromě toho se mohli volně procházet po městě.
Igor Čeredničenko: To bylo v Krasnodonu. To bylo v Krasnodonu? https://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=8&t=465&start=20

24. října se v Krasnodonu konala slavnostní přehlídka, které se podle nařízení krasnodonské městské rady měli zúčastnit kozáci *„ve vojenských uniformách, s insigniemi a řády“.* (Igor Čeredničenko) Dostavilo se asi 70 převážně starých mužů, takže podle pozdějšího policejního vyšetřovatele Kulešova „přehlídka neměla požadovaný účinek“. Nicméně se konala za přítomnosti 20 zástupců německého vojenského vedení a městských úřadů. Byly proneseny „vlastenecké“

projevy, a především přečten pozdravný dopis „Hitleru osvoboditeli“.[87]

Říšskému kancléři Velkého Německa
vůdci Evropy, panu Adolfu Hitlerovi.
Vůdcovo velitelství.
My, donští kozáci, kteří jsme přežili stalinský teror, otcové a vnuci, synové a bratři našich krajanů, kteří padli v urputném boji proti bolševikům a byli mučeni ve vlhkých sklepeních a potemnělých celách krvelačnými stalinskými katy, posíláme Tobě, Velký vojevůdce, geniální státníku, Budovateli nové Evropy, Osvoboditeli a příteli donských kozáků, naše nejsrdečnější donské kozácké pozdravy! Dnes jsme se z iniciativy našich okresních úřadů a zástupců německého velení sešli na slavnostní oslavě věnované našemu osvobození od židovsko-komunistické tyranie, abychom demonstrovali své vřelé sympatie a přátelství s německým národem a vítěznou německou armádou.
Pro nás, donské kozáky, uplynulo dvaadvacet let vlády bolševické moci ve velkém utrpení a mukách. Bolševičtí kati nám nemohli odpustit potupu, kterou jsme jim způsobili. A tyto činy byly opravdu skvělé. Nejeden komisař zažil na vlastní kůži sílu kozáckého úderu bajonetem a šavlí a zdatnost dělostřelecké palby v letech 1918-1920, kdy jsme bojovali za kozáckou čest, za rodnou zem, za svobodný život, za klid naší drahé milované vlasti Tichého Donu proti bolševikům.
Bojovali jsme tehdy pod velením oblíbeného velitele atamana Donského vojska, kozáckého generála Pjotra Krasnova, pod praporem slavného Gundorovského Georgjevského pluku a pod vybledlými bojovými prapory dalších donských kozáckých pluků. Rozlehlá pole ruské a donské země jsou poseta kostmi našich dědů a otců, našich synů a bratrů, jsou bohatě prolita naší žhavou kozáckou krví.
V nerovném boji jsme byli poraženi, ale náš duch nebyl poražen a naše vůle pokračovat v boji je nezlomná. Právě proto bylo mnoho našich kozáků vyhnáno do sibiřské pustiny, na drsné ostrovy Severního

[87] Podle informace z druhé ruky (Kim Ivancov to slyšel od své sestry Niny) Sergej Ťulenin „doslova blouznil při představě, že do toho shromáždění hodí několik granátů nebo postřílí bílé kozáky samopalem“. s velkým úsilím mu tuto nebezpečnou ztřeštěnost vymluvili.

a Bílého moře, jsou roztroušeni po celém světě, živoří v zajateckých táborech.
Naše stanice a chutory jsou zpustošené a vyrabované chamtivýma židovskýma rukama, naše dvorce zarůstají plevelem. My, kozáci Krasnodonského kraje, jsme byli násilně připojeni k Ukrajině a stali jsme se nedobrovolnými Ukrajinci. Ale ať už naši donští kozáci živoří kdekoli, pevně věří, že konec stalinsko-židovského despotismu přijde brzy. Nad naší zmučenou vlastí již vyšlo jasné slunce svobody, o kterém jsme léta snili. Německý lid a německá armáda nás pod tvým geniálním vedením, drahý führere-osvoboditeli, navždy vyrvaly ze spárů dravé bestie Stalina a jeho přisluhovačů. Už volně plynou modré vody Tichého Donu, radostně dýchají rozlehlé donské stepi a jako dříve zpívají odvážné písně svobodných, volných a šťastných donských kozáků.
Nenáviděná židovsko-komunistická diktatura se už nikdy nevrátí. My, donští kozáci, jsme připraveni kdykoli pozvednout zbraň a spolu s vděčnými, slavnými vojáky Velkoněmecké vítězné armády nemilosrdně potírat komunistický mor až do jeho úplného zničení.
Smrt Stalinovi a jeho přisluhovačům! Heil Hitler! Ať žije Hitler! Ať žije náš organizátor a velitel, kozácký generál Pjotr Krasnov! Na konečné vítězství nad naším společným nepřítelem!
Tichému Donu a donským kozákům! Německé a spojenecké armádě! Vůdci nové Evropy Adolfu Hitlerovi – naše mocné, srdečné kozácké hurá!
Od účastníků oslav a jménem 80 tisíc obyvatel Krasnodonského okresu přednosta okresní správy, Krasnodon, 23. října 1942[88]
Igor Čeredničenko: To bylo v Krasnodonu. To bylo v Krasnodonu? https://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=8&t=465

Samozřejmě, že ne všichni obyvatelé Krasnodonu byli nadšeni z léku, který v nejlepším případě nebyl lepší než nemoc, ale i ti nenadšení se přizpůsobili a našli si práci, protože museli živit rodinu.
Část mladých se nesmířila., protože nový režim zmařil jejich vyhlídky na budoucnost.

[88] Autentičnost tohoto projevu někteří popírají. Například kozáci by nikdy nemluvili o svém „generálovi“. Proti tomu jiní namítají, že možná kozáci chtěli své reálie přizpůsobit chápání adresáta.

Vsuvka: Zápisníky Uljany Gromovové

Uljana Gromovová (1924-1943)

je jednou z nejznámějších členů Mladé gardy. Tmavovláska s dlouhým copem a vážnýma očima, vzorná žákyně a aktivní komsomolka. Po vypuknutí války pomáhala v kolchoze a chodila do nemocnice pečovat o raněné. Milovala klasickou ruskou literaturu. Ve vězení prý recitovala spoluvězenkyním Démona od Lermontova. Nezpochybnitelně kladná postava. Panenská Minerva Mladé gardy. Bronzová socha už zaživa. Kim Ivancov ji znal jenom od vidění, takže si vzpomínal jenom na její krásu.

Zůstal po ní jediný autentický dokument – ošuntělý zápisník, kterému Fadějev říkal deník, ale deník v pravém slova smyslu to nebyl.

Tvrdilo se o ní, že byla členkou štábu Mladé gardy, ale nic tomu nenasvědčuje. Není ani dokázáno, že by skupina v Pervomajce byla součástí Mladé gardy.

Na „výborné“ a „dobré“

Článek U. Gromovové z novin „Socialistická Vlast“ ze 13. prosince 1942

Nelze říci, že by se v 9. třídě učilo příliš snadno. Ale nejsou žádné nepřekonatelné obtíže. Tvrdá práce na sobě, uvědomělý přístup k učení a domácím úkolům dávají dobré výsledky.

Řeknu něco o sobě a svých spolužácích. V prvním čtvrtletí tohoto školního roku jsem dostala známky „výborně“ a „dobře“. Moji soudruzi – Tararinová a Kovalev – se také učí na „výborně“ a „dobře“. V učení jsme dosáhli úspěchů, protože jsme si důkladně uvědomili, že znalosti potřebujeme a získáme je pečlivým plněním domácích úkolů. Když přijdu ze školy domů, zbytek dne náležitě využiji. Udělám si čas

na domácí úkoly, čtu uměleckou literaturu. Ve dnech odpočinku navštěvuji kino, knihovnu. Cvičím každý den.
Mou socialistickou povinností je ukončit školní rok 1940/41 s výborným prospěchem ve všech předmětech.
Uljana Gromovová
Komsomolka, žákyně 9. třídy
Střední školy č. 6
https://www.molodguard.ru/guardian3.htm

Zápisníky Uljany Gromovové. Publikovala M. I. Krylovová, 1984

[Zápisník] začíná v červnu 1939 seznamem knih přečtených během školních prázdnin. Ulja chodila do osmé třídy a v seznamu jsou uvedeny knihy, které četlo a čte mnoho generací sovětských školáků podle školních osnov a „pro sebe". Jsou to Gribojedov – „Hoře z rozumu", Tolstoj – „Kozáci" a „Vojna a mír", Serafomovič – „Železný proud", Gladkov – „Cement", Shakespeare, Dickens, Dumas, klasici ukrajinské literatury – Marko Vovčok a Panas Mirnyj.
Za zápisy deníkového charakteru je možné pokládat záznamy o Uljině práci s okťabrjaty[89]. Jsou datovány v březnu až dubnu 1940. Tyto záznamy jsou psány obyčejnou tužkou, jsou téměř vymazané, čtou se jen s obtížemi, ale už z nich je patrná síla charakteru, disciplína, vážnost, s níž tato šestnáctiletá dívka přistupovala ke svěřenému úkolu.
O něco později si přečte a zapíše Leninova slova, že „je třeba dovést proletářskou pracovní kázeň k nejvyššímu stupni vzepětí, a pak budeme neporazitelní", ale zatím za každého počasí spěchá za svými okťabrjaty, pečlivě se připravuje na každé setkání s nimi a truchlí, když se něco z jejích plánů zhatí.
„18. března. Plánovala jsem toho hodně, ale nevyšlo to: přišlo málo dětí, maximálně deset.
23. března. Přišla jsem do školy dřív, abych si vyzvedla nějaké knihy v knih[ovně], abych je přečetla dětem. Ale na čtení nedošlo. Konala se schůze: konec třetího čtvrtletí. Pozvala jsem děti, aby se se mnou sešly 24. října v 10 hodin dopoledne. Velmi s tím souhlasily. Křičely, ať přijdu, ať nepřijdu pozdě.

[89] Něco jako u nás jiskry. Dětská organizace připravující na vstup do Pionýra.

24. března. Poté, co jsem si vyzvedla několik časopisů s povídkami a básněmi, jsem v 9.30 šla do školy za okťa[brjaty]. K mému překvapení přišlo 6 dě[tí]. Čekali jsme do půl jedné, ale nikdo další nepřišel. Byla jsem tak naštvaná, že jsem pustila domů i pří[chozí]. Zlobivé děti, asi je jim jedno, že ztrácím tolik času. Přemýšlela jsem, jak naplánovat dny během prázdnin, kdy se s nimi budu schá[zet].
28. března. Měla se konat vycházka, ale po více než hodině čekání jsem šla domů – nikdo se neobjevil.“
Práci se věnuje celým srdcem. Je zklamaná z okťabrjat, která na schůzky moc nechodí, její touha předat jim lásku ke knize u nich nenachází odezvu. Pečlivě je pozoruje, analyzuje svá pozorování a s dětskou bezprostředností se raduje z jejich radostí:
„5. dubna. Dnes mám den s okťabrjaty a v ostatní dny s nimi Vera X. pracovala navíc. Ale matka* (*utrpěla*) „neúspěch“. Dnes se koná celoškolní nástup. Přesto jsou děti hodné: dnes dostanou rudý prapor. Proto jsou hodné. Teď jsou nositelé rudého praporu. Musí být za něj mít zodpovědnost.
9. dubna. Od rána prší. Zase samé bláto. Spěchala jsem, abych dodělala úkoly, a ve 13 hodin jsem šla do školy. Spěchala jsem, ale kvůli blátu jsem musela jít trochu pomaleji. Málem jsem to prošvihla, stačilo málo a nikoho bych nezastihla. Vrátila jsem děti do haly. Řekla jim o pl[ánu]. Seznámila jsem se s jejich přáními (zápis výše**) (výše na této straně je zápis „Číst, písně, pohádky, hrát, knížky, tancovat“). Potom jsem jim četla „Žabáka cestovatele“, ne všichni poslouchali, dva chlapci sedící v poslední lavici se dělili o chleba, a pak ho hl[tali]. No, zvláštní zájem o čtení nepozoruji. Pravděpodobně láska ještě nenas[tala]. Celou dobu po svém pří[chodu] vidím následující obrázek: chlapci v čapkách a oblečení. Nevím, jak si vysvětlit nepozor[ný] pos[lech], nevím, jak zaujmout všechny děti. Zatím je neznám a nemám tolik zkušeností, abych je nalákala na nezajímavé věci.“
Deníkové zápisy, které jsme citovali, zabírají pouze jeden a půl listu papíru. Tím deník vedoucí končí.
[…]
Dále se mění charakter záznamů. Autorka se znovu vrací ke knihám. Ale už to není seznam knih, jsou to citáty z nich. Zatím není schopna formulovat své životní krédo a v knihách nachází myšlenky, které ji zajímají, a zapisuje si je do deníku. Z tohoto důvodu jsou právě tyto

záznamy nejzajímavější. Dávají představu o postupném utváření jejího charakteru, vkusu a zájmech.
Ulja Gromovová bere knihy velmi vážně. Citace z V.I. Lenina a A. M. Gorkého v jejím sešitě střídají praktické rady k četbě, které zřejmě posbírala ve školní knihovně.
„Jedním z největších zel a neštěstí, které nám zanechala stará kapitalistická společnost, je naprostý rozchod mezi knihou a životní praxí (Lenin, sv. 25, s. 385).“
„Milujte knihu: pomůže vám utřídit pestrou změť myšlenek, naučí vás vážit si člověka.“ Maxim Gorkij.
„Milujte knihu“ - podtrženo červenou tužkou.
„Při čtení knihy nespěchejte!“ (Tato slova jsou rovněž podtržena červenou tužkou). „Naučte se vybrat to nejdůležitější v obsahu textu. To, co vás zvláště zaujalo, si zapište do zvláštního sešitu.“
Takovým zvláštním sešitem Ulji Gromovové, „zvláštním“ ve všech ohledech, je její malý zápisník. S výňatky z knih, podtržením nejvýznamnějších míst a občas s poznámkami autorky deníku.
Jako patnáctiletá dívka po přečtení „Obrázků ze semináře“ I. G. Pomjalovského (kniha je uvedena v seznamu knih přečtených v červenci 1939) se zamýšlí nad dobou mravní zralosti člověka a vypisuje si: „Člověk mívá v životě období, na němž závisí jeho morální osud, přelomy v jeho morálním vývoji. Říká se, že k tomuto přelomu dochází pouze v mládí; není to pravda: u mnohých lidí k němu dochází už v nejrannějším dětství.“
„Kdy se člověk stává člověkem? Přišel jeho čas?“ - zdá se, že se ptá sama sebe.
Později, už v 9. nebo 10.třídě, zapsala tento úryvek: „U nás stále mnoho lidí zapomíná, že žák 9.-10.tř[ídy] zdaleka není dítě. Je to studující, který se chystá vstoupit do samostatného života. Na to se musí vážně připravit. Musí se naučit samostatně pracovat, kriticky myslet, musí se naučit, aby se dokázal svobodně držet v novém prostředí, v nových podmínkách.“ (S. Kitajgorodská)
Ze záznamů z let 1939 až 1942, které si vypisovala do „Zápisků", můžeme vyčíst, po čem tato dívka toužila, čím se snažila být ve svém „samostatném životě“.
„Všechno na člověku by mělo být krásné: jeho tvář, jeho šaty, jeho duše, jeho myšlenky“ – v těchto slovech Astrova ze hry Antona Čechova „Strýček Váňa“ Ulja podtrhla slovo „všechno“ a pokračovala: „A pokud je třeba mluvit o ‚posvátném‘, pak je

posvátná jen nespokojenost člověka se sebou samým, jeho touha být lepší, než je; posvátná je jeho nenávist ke všemu tomu smetí, které v životě vytvořil; posvátná je jeho touha zničit na světě závist, chamtivost, zločinnost, nemoci, války a veškeré nepřátelství mezi lidmi; posvátná je jeho práce. M. Gorkij.“
To je on – její lidský ideál – krásný vnitřně i navenek, ale vždy se snažící o zdokonalení člověka, hrdý, silný, dobrý a pravdomluvný.
„Lež je náboženství otroků a pánů... Pravda to je bůh svobodného člověka! Člověk! To je velkolepé! To zní… hrdě! Člověk! Je třeba si vážit člověka! Nelitovat ho…Neponižovat ho lítostí! M. Gorkij."
Gorkého patos ji nemohl nechat lhostejnou.
„Člověk by měl žít jen tak, aby si kladl nezměrné nároky: všechno, nebo nic; čekat na neočekávané; věřit v to, co by na světě mělo být. L. Blok.“
A zde jsou citáty z N. Gogola: „Jen hluboce pravdivá duše se může smát laskavým lehkým smíchem“ a „I ten, kdo se ničeho na světě nebojí, se bojí posměchu“ - což ji také naučilo pravdivosti a laskavosti.
A další zápis: „Lokaj nemůže být velkým člověkem, protože lokaj má svou vlastní představu o velikosti.“ Věnovalo mnoho lidí pozornost této myšlence Lva Nikolajeviče Tolstého ve Vojně a míru, myšlence o pojmu lidské důstojnosti?
A pak je tu úvaha z Hamleta:

Být velký neznamená bouřit se
bez velkých příčin, ale ze všech sil
vést boj o pouhé stéblo tam,
kde byla ohrožena naše čest.

A další citát z Hamleta.

„K té krutosti mě nutil jenom soucit.“

Hodně místa v „Poznámkách“ zabírají myšlenky o přátelství. Z povídky „Tonoucí tunel“ sovětského beletristy A. P. Kazanceva si Ulja vypsala přípitek, který pronesla jedna z postav: „Ztratit příbuzné je zlé, ztratit ženu je zlé a ztratit přítele je nejhorší. Jiného přítele, skutečného dobrého přítele, hned tak nenajdeš… Tak si připijme na přátelství, vždyť není nic vzácnějšího!“, a je možné, že dobrá

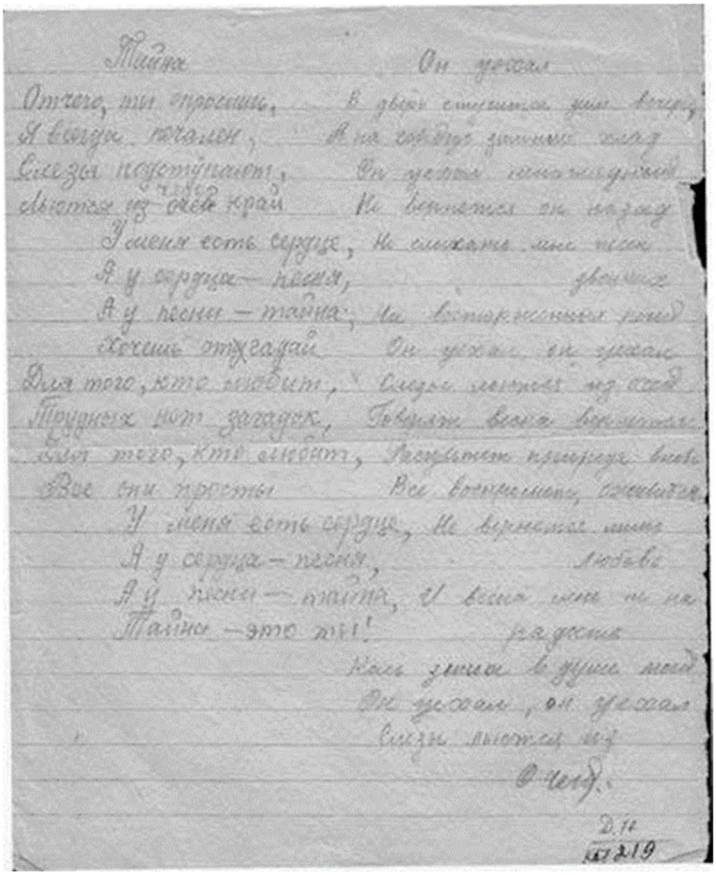

Verše v zápisníku Uljany Gromovové

myšlenka tu zní trochu naivně. Ulja podtrhla to nejdůležitější, že není nic cennějšího než přátelství.

Pokračování a rozvinutí této myšlenky najdeme v jiném příspěvku. Jde o citát z básně T. G. Ševčenka „Malíř“: „Ať člověk trpěl sebevíc, ať prošel jakýmikoli zkouškami, uslyší-li od vzdáleného neměnného přítele vlídné, srdečné slovo, slovo upřímného zájmu, zapomene na tíseň svého žalu, alespoň na chvíli, alespoň na hodinu, na minutu…“ Samozřejmě, že když nad tím Ulja přemýšlela, nemohla předvídat strašlivou tragédii, jejímž účastníkem se stane ona a její soudruzi, ale

vzpomínky na to, jak se chovala ve fašistickém vězení, jak dokázala, sama týraná, podporovat a povzbuzovat, jak k tomu dokázala najít správná slova, svědčí o tom, že byla ve svých myšlenkách a činech důsledná.
Je zvláštní, že Uljin zápisník – dívčí deník – obsahuje jen velmi málo záznamů o lásce. Téměř tradiční citát pro dívčí deník z Černyševského románu „Co dělat?“ – „Zemři, ale nedávej polibek bez lásky“; téměř stejně tradiční citát z Anny Kareniny Lva Nikolajeviče Tolstého: „Úcta byla vymyšlena proto, aby skryla prázdné místo, kde by měla být láska,“ a citát, dvakrát opakovaný na různých místech deníku, že „Láska u nadaného člověka je silnější a hlubší než u obyčejného člověka.“
V materiálech k „Mladé gardě“ se nachází Fadějevovo konstatování, že Ulja „dosud nenašla svého hrdinu mezi okolními mladíky“ (ф. 1628, оп. 1, ед. хр. 66, л. 20), ale jeden z jejích zápisů prozrazuje romantický impuls vášnivé, ale zdrženlivé povahy: „Ach, můj neznámý příteli! Tato skromná kytice květů, kterou jsi mi daroval, mi přinesla opravdové štěstí… Oh, mein Freund...“ Po dvouleté přestávce Ulja poprvé datuje právě tento zápis, a to 12. června 1942.
O něco více než měsíc později, 20. července 1942, do Krasnodonu vstoupila německá vojska a všechny Uljiny poslední zápisky ze srpna až listopadu pocházejí z doby okupace a podzemních bojů.
[…]
V té době si Ulja zřejmě zapsala slova z Fausta:

Poslední závěr moudrosti je ten:
jen pak jsi hoden svobody a žití,
když rveš se o ně den co den.

Poslední zápisy přesně charakterizují Ulju zejména v tomto nejkritičtějším období jejího života, a proto je uvádíme v úplnosti. (Zajímavý detail je, že téměř všechny zápisy jsou napsané červenou tužkou a všechny jsou datovány.)
Nejprve citát z Lermontovovy povídky „Vadim“: „Co může odolat pevné vůli člověka? Vůle v sobě zahrnuje celou duši, chtít znamená nenávidět, milovat, litovat, radovat se, žít, jedním slovem, vůle je morální síla každé bytosti, svobodná vůle něco vytvořit nebo zničit, tvůrčí síla, která z ničeho vytvoří zázraky! 18. 8. 1942“.
„Je to škoda pro toho, kdo se vzdal!

Silným je dáno zvítězit!“ Jack London. 21. října 1942.“
„Odvaha dobývá města! Buďte odvážní a nebojte se překážek. Statečný člověk dokáže zázraky a žádné propasti mu nenahánějí strach.“ B. Rozov („K neviditelnému slunci“). 28.10.42“
„Špatný je národ, který nechce být první! Jen nenávist, která se nebojí jít až do konce, dokáže popřít lež natolik, nakolik je to nutné k prosazení pravdy. A čím bezohlednější nenávist, tím oslnivější láska!“ B. Rozov. 28.10. 42.
Poslední citáty jsou převzaty z knihy B. A. Rozova o nevidomém umělci „K neviditelnému slunci“.
Poslední záznam je z 9. listopadu 1942. Ulja ví, že obklíčený nepřítel je nemilosrdný, že se nebojuje na život, ale na smrt, a je připravena zemřít, ale nesklonit se, protože i její smrt je etapou boje, smrt ještě není porážkou – může být i vítězstvím. „Je mnohem snazší vidět

Chalupa Uljany Gromovové

umírat hrdiny než poslouchat škemrání zbabělců o milost.“ J(ack) London.

Když tuto malou knížku zavřete, bezděčně se znovu zeptáte sami sebe: je to deník, nebo ne? A když porovnáte Uliiny zápisy, zejména ty poslední, s jejím životem, dojdete k závěru, že se zcela jistě jedná o deník, jakýsi deník, v němž hrdinčiny myšlenky a pocity formulují její oblíbení autoři.

http://www.molodguard.ru/guardian3.htm

Odbojová činnost v Krasnodonu v dokumentech a výpovědích

Konečně se dostáváme k Mladé gardě. Jak už bylo řečeno, s jistotou se dá říci málo. Z autentických dokumentů se zachovalo několik ručně psaných letáků a dočasné komsomolské legitimace. Máme též svědectví několika přeživších, z nichž ani jedno nelze pokládat za spolehlivé. Což tím spíše platí o svědectvích rodičů, příbuzných a kamarádů. Je velmi pravděpodobné, že se pravdu nedozvíme nikdy. Poslední, co máme k dispozici, je závěr meziregionální „luhanské" komise z roku 1993.

Meziregionální komise zjistila následující:

Na přelomu července a srpna 1942 se v Krasnodonu obsazeném hitlerovci a v okolních vesnicích (Krasnodon, Pervomajka, Semejkino, případně v Izvarinu a na chutoru Gavrilovka) spontánně, nezávisle na sobě, objevily podzemní skupiny vlastenecky smýšlející mládeže, hořící touhou bojovat proti německo-fašistickým okupantům. Chlapci a dívky, většinou mladiství, psali a rozesílali antifašistické letáky a shromažďovali zbraně a munici pro budoucí boj. Všechny tyto skupiny (podle některých vzpomínek se jmenovaly „Hvězda", „Srp", „Kladivo", „Srp a kladivo") v srpnu až říjnu 1942 sjednotil V. I. Treťjakevič do jedné organizace s názvem „Mladá garda".
FGASPII. F. M-100. Na. 1. Д. 34. Ply. 54- 76.
Originál
https://www.molodguard.ru/book17.htm
dokument 69

Což je asi tak jediné, na čem se pamětníci shodnou. Nejasné zůstává, kdy vlastně organizace vznikla, kolik měla členů, jak byla organizovaná, jak byla stanovena odpovědnost jednotlivých členů, měla-li nějaké vazby na partyzánské hnutí, co vlastně dělala a s jakým výsledkem. A celá desetiletí se vlekl spor o úlohu Viktora Treťjakeviče a Olega Koševého.
Podívejme se tedy, co vypověděli účastníci. (Kdo chce, může si nejdřív přečíst výpovědi v Příloze.)

Mladá garda

Jelikož se výpovědi liší jak mezi jednotlivými lidmi, tak v čase, byla by optimálním médiem třírozměrná tabulka, v níž by figuroval datum výpovědi, jméno vypovídajícího a událost, o které je řeč. Jelikož to není možné, budeme porovnávat výpovědi osob o různých událostech. Nejprve však uvedeme výpovědi z první poloviny roku 1943.

První výpovědi

Za „první výpovědi“ lze považovat ty, které byly vysloveny před působením Toricynovy komise, tedy před červencem 1943. Instruktoři Toricynovy komise navštěvovali pozůstalé začátkem července 1943. Jejich zápisy se odlišují mírou invence. Někdo spěšně zapisoval a střídal třetí a první osobu. Instruktor Krylik tvůrčím způsobem popisoval scény, které neměly žádného živého svědka. Ale všechny zveřejněné zápisy mají jednu zásadní chybu: týkají se osob, které byly označeny za mrtvé hrdiny. A za členy Mladé gardy nebo komunistické odbojáře byli automaticky označeni všichni, jejichž těla se našla v důlní jámě č. 5. (Možná proto vypadají některé biografie jako přes kopírák.) Ve vězení se „členy Mladé gardy“ pobývali i podezřelí z kriminálních činů. Pokud se jich instruktoři vůbec na něco ptali, až na výjimky to nebylo zveřejněno.[90]

Naneštěstí první výpovědi nelze pokládat za „pravdivější“ než pozdější. Pokud chtěl někdo říci pravdu, málokdo ji chtěl slyšet. Z devíti lidí, kteří přežili, měli čtyři (Turkenič, Šiščenko, sestřenice Ivancovovy) máslo na hlavě. Vasilij Levašov byl na frontě a nikdo se ho na nic neptal. Nevědělo se, kde je Anatolij Lopuchov. Valja Borc a Radik Jurkin byli ovlivnitelné děti. Aruťuňancova první výpověď je snad upřímná, ale Aruťuňanc zase nevěděl všechno.

Deník Lidie Androsovové je autentickým dokumentem z konce roku 1942. V deníku jsou náznaky, které se dají vyložit jako zmínky o psaní a šíření letáků.

(Matka Lidie Androsovové v roce 1943 napsala dlouhé povídání o své dceři a její partyzánské činnosti.[91] Vysvětlila, že doporučila dceři do deníku o takových věcech nepsat nepsat.)

---

[90] Zápisy instruktorů mají pro snadnější rozpoznání zvýrazněný text.

[91] http://www.molodguard.ru/guardian9.htm
"Детство и деятельность Лидии Макаровны Андросовой"

(Rámeček označuje místo, kterého se výpověď týká. Vlnovka náleží obci Krasnodon, město Krasnodon má rovnou čáru, Pervomajka cosi na způsob stužky, výpovědi lidí, kteří pracovali v průmyslu, jsou ohraničené přerušovanou čarou.)

Z deníku L. Androsovové

25/XI-1942. Středa

Už jsem si psala deník a psala jsem docela hodně, rok a půl, ale situace mě donutila psaní nechat. Jedním z důvodů je, že jsme již pátý měsíc okupováni prokletými Němci. Druhým důvodem je, že se mi příliš nelíbí samotný obsah deníku. Nekonečná žárlivost, slzy atd. Budu psát o lepším přátelství. Bez přátelství se přece nedá být. Přátelství je to nejlepší v našem životě, a zvláště v tomto těžkém období. Ano, je to skutečně těžké a velmi náročné období. Nás komsomolce nutí chodit se hlásit na policii každý den. Protože naše děvčata a taky já, všechny pracují na šachtě, neposílají nás na bezplatnou práci. A jaký je náš plat? 350 gramů chleba a 5 r. 60 k. – zápřah. Nikdy bych nepracovala, ale práce mě zachránila. Neodvezli mě do Německa, ačkoli byla předvolání, ani do Stalina. Brzy, pravděpodobně, vezmou všechny. Ne. To se nestane. Přicházejí k nám soudruzi ze školy… Jurij Poljanskij, Voloďa Ždanov a můj nejmilejší přítel Kolja Sumskoj. Trávíme veselé večery. Kolja Sumskoj je nádherný mladík, 18 let, střední výšky, štíhlé postavy, milující mě, činný a zvláště aktivní… Dalo by se o něm napsat mnoho dobrého, ale mně to zatím stačí.

Od devatenáctého jsem ležela v posteli s chřipkou. K. S. za mnou chodil každý den a v pondělí šel do „nemocnice“, takže chodil dvakrát denně. Popřál mi brzké uzdravení. A vůbec, miluji ho a nikdy ho nezradím.

Jura Polanskij je mladík ve stejném věku jako Kolja Sumskoj, také aktivní, vtipkuje a hraje na mandolínu. Jak ho miluje Nina Kezikovová, moje kamarádka.
Voloďovi Ždanovovi je 17 let, je vysoký. Rád a hodně mluví. Nikdy nevíte, jestli mluví pravdu, nebo ne. Naďa Petráčkovová ho miluje a on ji také.
Četla jsem knihu „Město ve stepi". Jaká nuda! Do práce se mi taky nechce. Večer tu byl Kolja. Holky se šly hlásit, a pak se zastavily u mě. Kolja odešel dříve (za prací) …

26/XI-1942. Čtvrtek
Byla v nemocnici. Sergej Nikolajevič mi dal volno do 29. září. Brzy přišel Kolja, který byl také uvolněný do 30. Máma se stále smála. Řekla: „Už se vdej." Nechápu, co mám za maminku. Nechce mě pustit do práce, ale nechápe, že bych dostala bičem. Ach, jak se vleče německá doba! Nechce se mi spát. Chodím brzy spát a přemýšlím, kdy přestanu přemýšlet.

27/XI-1942. Pátek
Odpoledne přišel Koljenka. Přinesl noviny „Nový život". Táta s mámou si v kuchyni četli noviny a my s Koljou jsme se jako malé děti bavili zeměpisnou mapou. Kolja se na mě dívá a já na něj. Chystáme se políbit, ale překážejí nám. Jak je nám pohromadě veselo! Ale bohužel, Kolja dnes odešel velmi brzy. Musel zajít k Tosje Jelisejenko. Já se nudím a on má co dělat +. Já se samozřejmě neurážím, ale dokonce mu velmi ochotně pomáhám.
Jo, málem bych zapomněla, dnes přišel za otcem nějaký muž a řekl mu, že v Sorokinu je spousta Němců, ustupují přes Vorošilovgrad. To je radost! Skutečně už ustupují. Letadla létají velmi, velmi zřídka a v novinách nic a vrčí jako psi.

28/XI 42. Sobota
Dnes ráno jsem šila podprsenku. Vytírala podlahu… Dlouho jsem čekala na Koljenku, ale nedočkala jsem se a šla k Ninušce. Klava mě ostříhala a maminka si pro mě přišla. Kolja na mě čekal doma. Večer přišla Ninočka a za chvíli i Jurij. Ninočka ho právě začala zaklínat a on se objevil. My o vlku, vlk za dveřmi. O něco později přišli V. D. a V. S. Jak dobře hraje V. D. na kytaru! Ano, je to můj dobrý přítel, ale škoda, že je zbabělec. V. D. a V. S. se dlouho nezdrželi. Párečkům

to vyhovovalo, seděli jsme ještě chvíli. Ninočka učila Juročku hrát na kytaru a my s Koljenkou jsme si povídali. Vyprovodila jsem je. Kdyby se Ninoččiny záležitosti brzy srovnaly. To by byla krása.

29/XI-42. Neděle

Jaká škoda, že je pracovní den! Ale to nevadí, úplně normálně se s našimi sejdeme. Maminka přišla z trhu velmi brzy. Umyla jsem si vlasy a spravila si pracovní boty.
Najednou přišel soused a oznámil nám dobrou zprávu: „Němci ustupují po válcované cestě.“ Máma se rychle oblékla a šla se podívat. Byli skutečně na cestě na Západ, do teplých zimních bytů.
Ninočka onemocněla jako já. Po obědě přišli Kolječka a Nina Starcevová. Byla u nás Aňa L., z nějakého důvodu se jí všechno líbilo. Je tak vtipná! Nikdy neklesá na mysli. My tři jsme šli k Ninočce. Ale bohužel nebyla doma. Trochu jsme si s tátou popovídali a pak jsme šli s Koljenkou k nám. A tady, v našem pokoji, jsme se konečně dočkali té dlouho očekávané chvíle. Koljenka si mě posadil na klín a dlouho jsme seděli mlčky, neschopni najít slova k hovoru. Jaké štěstí, my dva! Za 4-ři měsíce jsme se jednou sešli tak hezky, že se zdálo, že nás nikdo nedokáže rozdělit. Kolja mě líbal na rty, na tváře, na krk, všude, kde mohl. Také jsem ho políbila. Pak jsme si povídali. Za chvíli přišla Ninočka a Kolja si asi 15-ct minut poseděl a začal se chystat domů. Ninočka nás požádala, abychom se před ní políbili. Udělali jsme to a ona řekla: „Dobrá práce.“ Dlouho jsme s Ninou mluvili o jejích záležitostech s J. P. Já jsem všechno udělala. Přišla máma a zeptala se: „Můžu dál?“ Ninočka a já jsme se zasmály. Myslela si, že jsem s Koljenkou, ale já byla s Ninou. Vyprovodila jsem Ninočku a přátelsky ji políbila. Popřála jsem jí brzké uzdravení. Trochu jsem si četla a šla spát.

30/XI-42. Pondělí
Šla s Ninou do nemocnice. Zítra musím do práce. Jak se mi nechce! Dlouho jsem na Kolju čekala, ale neukázal se. Myslela jsem, že ho odvedli na policii. Brzy přišel.
Nezdržel se dlouho a šli jsme na policii. Přihlásili se na policii.

1/XII-42. Úterý
Od východu do západu slunce jsem byla v práci. Jak těžké. A radostné, protože Němci ustupují! Večer přišel Koljenka. Seděli jsme spolu do devíti hodin.
Nechtěla jsem se s ním rozloučit, ale musela jsem. Požádal mě, abych večer nečetla knihu, ale já jsem to udělala. Je to moje chyba, když se mi nechce jít brzy spát? Samozřejmě, že ne.

6/XII-42. Neděle
Včera jsme měli svátek - „Den stalinské ústavy". Policie měla službu před tím dnem. Bojí se, aby někdo nevyvěsil prapor nebo letáky.
Dnes jsem šla na bazar. Byla jsem u L. L., s ní jsem šla k I. J. R., ale ten nebyl doma, jaká škoda! Viděla jsem Kolju, J. a Knížete. Slíbili, že se přijdou pobavit. Ano, Koljenka včera přinesl svou fotografii. Večer jsme se sešli u Niny Kezikovové. Večer ubíhal nudně. Mám velmi špatnou náladu. Matka a otec se hádají bez konce. Je mi z toho všeho špatně. Kolja říká, že se jim ve stáří nesešly povahy. Přišla jsem domů brzy.

Pondělí 7/XII
Do práce jsme šli ve dvě hodiny. Celou směnu jsme proseděli, protože postavili estakádu[92] a my nemáme co dělat. Zítra ráno musíme do práce. To je radost! Uvidím Koljenku.

8. prosince. Úterý
Táta má volno. On a máma se chystají měnit v Orlovce. Nešla jsem do práce.
Přišla Ljuša Lodkinová. Řekla mi spoustu novinek o frontě. Rumuni a Italové nechtějí bojovat, ale jsou k tomu nuceni. Nyní Němci sami drží obranu u Morozovské.

[92] https://cs.wikipedia.org/wiki/Estak%C3%A1da

Šla jsem k Ljudě L. a k I. J., ale ten zase nebyl doma. Vyřídila jsem, aby Jurij přišel, a pak jsem vyřídila Valje J., aby přišel Kolja a Voloďa. Večer měl být dobrý, ale pokazil se. Voloďa nepřišel. Kolja a Jura se rozhodli odejít velmi brzy. Kolja byl z nějakého důvodu nešťastný. Začala jsem mu říkat, proč jde domů dřív. Řekl mi, že hlídají policajti a Rumuni. Nevěřila jsem mu, že jde přímo domů. Doprovodil Jurije a vrátil se. Viděla jsem, že se na mě zlobí. Nina si četla a my jsme si povídali s Koljou. Až k slzám jsem se styděla, že jsem ho donutila zůstat.
Začal mě přemlouvat, že se to už nikdy nestane.
„Je mi to líto, je mi to líto, Lidočko…Miluji tě…Tolik tě miluji, nikdy jsem nikoho tak nemiloval a myslím, že bych nikdy nemohl milovat…“
Políbil mě. Tak jsme se udobřili. Slíbil, že se vrátí v sobotu. Požádal mě, abych se na něj nezlobila. Nina a já jsme se navečeřely a šly spát.

11. prosince. Pátek
Pracovaly jsme s Ninou v novém zaměstnání jako inženýrky stavby záchodů. Plakaly jsme. Večer přišel Kolja. Tušila jsem, že přijde, i když to neslíbil. Máma s tátou vyměňovali ječmen. Máma dělá těsto na piroh pro mě. Vyprovodila jsem Kolječku a šla k Nině pro kvasnice.

12. prosince. Sobota
Dnes je velký svátek - „Den voleb do Nejvyššího sovětu SSSR“. Dnes je mi rovných 18 let. Večer přišli Kolja, Nina a Naďa Petračkovová. Ostatní nepřišli. Ninočka mi dala svou fotografii s Klavou, pohlednici a přání. Máma mi dala 4 metry batistu na šaty.
Koljenka mi dal krabičku pudru a rohovinový hřeben.
Za dárky jsem je všechny políbila. Pohostila jsem je, čím jsem mohla. Pirohem a zákvasem.
Všichni mi přáli štěstí, uzdravení atd. Hráli jsme karty. Rozešli jsme se v 9 hodin.

15. prosince. Úterý
Stále pracuji na stejném místě. Ninočka včera dostala „angínu“ a já jsem pracovala s jedním mužem sama. Měla vysokou teplotu 39,5. Dnes jsem pracovala s Olgou Lukjděvovou. Zítra jedu na šachtu. Tak jsme vykopaly tři jámy pro latríny. Jedna z nich pro našeho pana

Trofimenka N. A – štajgra. Kolja slíbil, že přijde. Ale Tosja D. už dorazila. Nepřinesla mnoho novinek.
Kolja přišel, ale později než obvykle. Je s ním veselo, dobře! Na chvíli na všechno zapomeneš a pak si představíš něco strašného, třeba odloučení a podobně.

16. prosince. Středa
Pracovala jsem na východní stěně s Valjou P-ou, nosila jsem dřevo na vyztužení. Je to dobrá práce, ale prašná a neplacená. Dnes Němec udělal z mého otce desátníka – a co od něj potřebují? Tak ať pracuje na co nejrychlejší porážce nepřítele. Povolali ho zpět do práce. Šla jsem se podívat na Naďu P-ou. Bavily jsme až do 19.
Kolja přišel. Psala jsem písně do alba. Chvíli jsme spolu žertovali, pak přišla máma a šli jsme se podívat na Ninočku. Její zdravotní stav se nezlepšuje. Chvíli jsme poseděli, popřáli Ninočce uzdravení a šli domů. Jak jsem si zvykla na Koljenku. Pořád si myslím, že někam odejde a už se nikdy nevrátí. Ano, v životě se stává všechno.

17., 18., 19., 20. prosince. Čtvrtek, pátek, sobota, neděle.
Vše po starém.
V noci 20. prosince v 11 hodin přišel táta z práce a řekl nám, abychom šli ven a poslouchali hukot děl. Poslouchali jsme s mámou. Během 5 minut padly dva výstřely. Jak radostné a strašidelné zároveň! Večer přišel Koljenka, šli jsme se podívat na Ninočku. Smířili jsme všechny dívky.

22. prosince. Úterý
Ráno v práci. Je veselo! Dnes u nás po cestě ustupovali Rumuni. Projíždělo 84-ři vozů, 6-t automobilů a 1 motocykl. To bylo u nás. A po dalších cestách jedou dnem i nocí a jejich konec je v nedohlednu. Z práce jsme šli rovnou na policii. Naďa P má ve svém bytě 1 Rumuna. Na policii nám řekli, abychom jim přinesli prostěradlo, deku nebo polštář. Jsou už v nemocnici nějací zranění? Přišel večer: Ninočka, už se zotavila, Koljenka a Voloďa Ž. Tak jsem si nepředstavovala, že strávím večer, ale nevyšlo to. V šest hodin všichni odešli. Vyprovodila jsem je. Kolja mi řekl, že možná přijde ve čtvrtek. Za pár dní bude volno. Pracovali jsme tři týdny bez odpočinku.

23., 24. prosince. Středa, čtvrtek
Všichni Rumuni byli na cestě. Nedali se spočítat. 24. nám dva Rumuni sebrali všechny vdolky. Ukázali se „osvoboditelé“. Večer už byli všichni na cestě. V noci bombardovali a házeli letáky.

25. prosince. Pátek
Ráno uklízení. V 11 hodin přišel Kolja. Žertovali jsme spolu. Brzy odešel. Napsal písně do album. Večer přišel Šišenko, šly jsme s Ninou Kezikovou na policii.
Šly podél železnice, uviděli Šiščenka. Všechny úkoly splnily.
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329
http://www.molodguard.ru/guardian9.htm

Michail Šiščenko, o kterém je zmínka v posledním zápisu, podal výpověď, která je publikována s datem 19.1.1943, což ale není možné, protože se v ní mluví o událostech, které se staly později. Zaslouží si být uvedena celá pro svou literární hodnotu.
(Hotový Saltykov-Ščedrin, komentuje jeho výpověď DF.)

Michail Šiščenko (1917-1979)

Ten, který jako jediný přežil konec „své“ skupiny.
Michail Tarasovič Šiščenko se narodil 5. února 1917 v osadě Krasnodon ve Vorošilovgradské oblasti v rodině horníka. Sedm tříd absolvoval v Bugurajevu v Rostovské oblasti, kam se přestěhoval s rodiči. Zde v roce 1932 vstoupil do komsomolu. Svůj pracovní život začal na dole č. 5 trustu „Buguraevugol“. Byl vedoucím komsomolské buňky.
V letech 1938-1940 sloužil v armádě, účastnil se bojů s Finy a byl zraněn. Po demobilizaci se Michail Šiščenko vrátil domů do Krasnodonu. Pracoval jako desátník a poté jako zástupce vedoucího dolu č. 1-5 a současně vedl komsomolskou organizaci dolu. Byl zvolen členem předsednictva a poté samostatným tajemníkem Krasnodonského okresního výboru komsomolu.

V předvečer okupace Michaila Šiščenka Vorošilovgradský oblastní výbor komsomolu pověřil, aby konal podzemní práci v nepřátelském týlu. Oficiální životopis říká, že „je aktivně zapojen do boje. Jako zkušenější pomáhá mladým vlastencům při přípravě a vedení mnoha operací." On sám se hrdě hlásil k vedení podzemní organizace v obci Krasnodon. Protože všichni z té skupiny zahynuli, nemůže to nikdo potvrdit ani vyvrátit. On sám přežil díky tomu, že se schoval do díry pod podlahu, kterou „pro každý případ vykopali pod podlahou."
http://www.molodguard.ru/guardian69.htm

Michail Šiščenko (začátkem roku 1943)

…18. ledna 1942 obsadili naše území němečtí darebáci. Od tohoto výše uvedeného data jsem začal žít v rodném Krasnodonu a vstoupil jsem do podzemní komsomolské skupiny, která čítala 15 lidí. Velitelem této skupiny byl válečný zajatec, poručík židovské národnosti, který byl v srpnu zastřelen. V měsíci srpnu 1942 nás bylo v komsomolu jen 14. K tomuto datu zde bylo 8 dívek a 6 chlapců. Velitelem skupiny byl Kolja Sumskoj, kterého celá skupina absolutně znala. Organizačními záležitostmi jsme se zabývali do 27. září, tj. každý soudruh dostal za úkol obnovit za každou cenu radiové spojení se Sovětským svazem a zahájit aktivní práci v osadě Krasnodon a nasměrovat ji proti německým hordám, které dočasně okupovaly náš okres. Tento úkol jsme zvládli. Rádio bylo obnoveno a my jsme byli absolutně vybaveni náležitostmi pro nezbytnou práci rádia. Já sám jsem se po příchodu gestapa 27. září roku 1942 dostal do hluboké ilegality, protože všichni komunisté a odpovědní lidé byli zatčeni.

27. září ve dvě hodiny ráno si pro mě přišli policisté v počtu dvou mužů, ale já jsem se těmto katům nevydal.

Tím způsobem se můj život stal velmi obtížným, protože objevovat se ve dne pro mě bylo velmi nebezpečné, ale pouze v noci a pouze v ženských šatech.

Co konkrétně dělala podzemní komsomolská skupina ve dnech okupace, jaké bylo její složení a konkrétní úkoly, které v ní hrály důležitou roli:

1. Poslouchali jsme rádio z rozhlasového přijímače, který byl obnoven v bytě na samotě u politruka skupiny Kolji Sumského.

2. Psali jsme ručně psané letáky pro obyvatele a vyvěšovali je na viditelná místa. Obsah letáků byl namířen proti německým banditům

a jejich přisluhovačům. Informovaly o životě v Sovětském svazu. Obracely se k bratrům a sestrám, aby se všemožně snažili dezertovat, jen aby nemuseli odjet na studenou a hladovou těžkou práci ve fašistickém Německu.
Zde je ukázka obsahu letáků vydaných touto skupinou:

1. Pánové policisté, až budete utíkat, nezapomeňte na své rodiny.
2. Bratři, sestry, otcové a matky. 26. prosince proběhne nucená deportace mladých lidí do Německa. Snažte se tam nejít, čeká vás tam hladová smrt.
3. Čtěte sovětské zprávy o úspěších na frontě.
4. Soudruzi! Drazí bratři, sestry, otcové a matky. Nepomáhejte těm prokletým fašistům. Nedávejte mléko, vejce, podkopávejte jejich postup všemi možnými způsoby.

V posledních dnech byl vypracován plán, jak bojovat před vstupem naší Dělnicko-rolnické Rudé armády, nepustit ven ani jednoho policistu. Šiščenko Saša, Ščerbakov Žora, Ždanov Voloďa dostali rozkaz, aby vyhodili do povětří policii s jejím personálem. Na to bylo vše připraveno.

Složení skupiny:

Sumskoj Kolja – žák školy č. 22, člen komsomolu, politruk
Ždanov Voloďa – rozvědčík
Poljanskij Jura – oper. pracovník
Šiščenko Saša – elektromontér, oper. pracovník
Ščerbakov Žora – dělník, rozvědčík
Jelisejenko Toňa – učitelka, psala letáky
Androsovová Lída – žákyně 22. šk, psala letáky
Naďa Petračkovová – vylepovala letáky
Kezikovová Nina – vylepovala letáky
Starcevová Nina – vylepovala letáky
Petlja Naděžda – rozvědčice
Djačenko Toňa – psala letáky
Kijkovová Žeňa – vyvěšovala letáky
Šiščenko Michail – velitel skupiny.

Všechny práce probíhaly až do poslední chvíle jejich zatčení, ke kterému došlo 12. ledna 1943.

Všichni tito nejobětavější mladí lidé byli dne 17. 1. 43 odvedeni v osobě bandity, velitele okresní policie Sulikovského do dolu č.5 Sorokino, kde byli zastřeleni a zaživa vhozeni do šachty dolu v hloubce 53 bm, a kdy bylo slyšet těžké sténání mladých lidí loučících se se životem. Tito darebáci a krvežíznivci házeli kameny a granáty na tyto nejlepší syny a dcery sovětského lidu. S příchodem naší slavné ocelové hrdinné Rudé armády, která 15. února 1943 osvobodila sovětský lid od hitlerovské lůzy v Krasnodonu, bylo těchto 13 nejlepších synů a dcer vytaženo z dolu 28. února a smuteční rozloučení se konalo 1. března 1943.
Za okupace jsem byl jako vůdce velmi ostře a důkladně pronásledován policií a četnictvem a bandity ze strany Němců. Do všech blízkých vesnic rozeslali moje fotografie a zvláštní znamení mé osoby.
V bytě mé ženy Pyžovové Varji se 27. září odehrál případ. Zatkli mě Němci, ale podařilo se mi utéct v době, kdy do bytu vběhlo 8 policistů, ale těm darebákům se nepodařilo dostat sovětského čekistu. Při této příležitosti byla mučena 70letá matka mé ženy Pyžovová Anastasija a ve stejný den zbili do ztráty vědomí také moji matku Šiščenko Irinu Antonovnu.
19.1.1943 Šiščenko
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 331
http://www.molodguard.ru/guardian69.htm

Na základě této výpovědi podal nejpozději koncem června 1943 tajemník vorošilovgradského OV LKSM Jemčenko zprávu tajemníkovi ÚV VLKSM, v níž tvrdil, že existovaly dvě odbojové skupiny – Šiščenkova a Mladá garda, přičemž se dále rozepisoval výhradně o Šiščenkově skupině.[93] Ale verze o „Šiščenkově“ skupině se neujala a Šiščenko se v příštích letech k vedení skupiny už nehlásil a ponechal si poradní funkci. Asi udělal dobře. Být kapitánem, který přežije, zatímco podřízení do jednoho zahynou, nedělá dobrý dojem.
Šiščenko nicméně nedopadl špatně, po válce udělal dost slušnou kariéru, dotáhl to na asistenta ředitele dolu a na poslance místního sovětu.
Za vedoucího skupiny nadále platil Nikolaj Sumskoj.

[93] https://www.molodguard.ru/book16.htm, dokument č.4

Georgij Aruťuňanc (1925-1973)

Žora Aruťuňanc byl sedmnáctiletý mladík, hodně vytáhlý, přesto však o půl hlavy menší než Zemnuchov, od přírody velmi tmavé pleti a k tomu ještě silně opálený, s pěknýma arménskýma černýma očima, dlouhými řasami a plnými rty. Vypadal trochu jako černoch.

[…]

Žora Aruťuňanc si dokonce zavedl zvláštní sešit s rubrikami, do kterých zapisoval jméno autora, název každé přečtené knihy a její krátké zhodnocení. Na příklad:

„N. Ostrovskij: Jak se kalila ocel. Ohromná knížka!

A. Blok: Verše o krásné dámě. Mnoho mlhavých slov.

Byron: Childe Harold. Nechápu, proč toto dílo kdysi lidi tak vzrušovalo, když je tak nudné.

V. Majakovskij: Správná věc! (Zhodnocení chybí.)

A. Tolstoj: Petr I. Ohromné! Ukazuje, že Petr byl pokrokový člověk."

A mnoho jiných věcí bylo ještě v tomto sešitě s rubrikami. Žora Aruťuňanc byl vůbec velmi pečlivý, čistotný, důsledný ve svých názorech a ve všem miloval pořádek a kázeň.

Alexandr Fadějev: Mladá garda, 1960, strana 78-79

Jeho hlavním přínosem pro činnost Mladé gardy bylo vybudování tiskárny, pomocí které se původně měly tisknout letáky, a na které se snad podařilo vytisknout dočasné komsomolské legitimace.

Po útěku z Krasnodonu vstoupil do Rudé armády a účastnil se bojů s wehrmachtem. Po válce zůstal v armádě, absolvoval Vojensko-politickou akademii V.I. Lenina. Absolvoval postgraduální studium a v roce 1969 získal titul kandidáta historických věd (to je něco jak PhD, milé děti). Sbíral známky a motýly a měl velkou a krásnou knihovnu. Zemřel ve věku 47 let po dlouhé a vleklé nemoci.

25. 2. 1943 Georgij (Žora) Aruťuňanc vypověděl:

Koncem srpna 1942 se evakuovaná mládež z našeho okresu začala vracet domů poté, co byl obsazen Němci. Ve městě bylo mnoho mládeže. Začala mobilizace do Německa. Mnoho mládeže tam dostali podvodem, protože jim slibovali dobrý život. Část odjela dobrovolně. Potom začali mládež odvádět násilím prostřednictvím úřadu práce. Mezi mnohými začala nespokojenost. V parku, v klubu, dívky a chlapci diskutovali o situaci a nahlas vyjadřovali svou nespokojenost. V té době začala organizace našeho oddílu.

Jednoho zářijového odpoledne jsme se sešli čtyři: Zemnuchov, Levašov Vasilij, Glavan Boris a já. Začali jsme řešit, co dělat? Glavan navrhl přejít frontovou linii. Trvali jsme na tom, abychom zde zůstali a zorganizovali partyzánský oddíl. Od té doby jsme začali nabírat lidi. Po nějaké době přišel z Vorošilovgradu Treťjakevič. Seznámili jsme se s ním. Měl také spojení s některými lidmi. Za nějaký čas jsme tak měli v oddíle až 30 lidí. Spojili jsme se s některými skupinami jako Popovova, Ťuleninova a Osmuchinova a spojili jsme je do jednoho oddílu. Struktura organizace byla následující: protože jsme nebyli ponecháni s úkolem a neměli jsme spojení se štábem partyzánských oddílů naší oblasti, nemohli jsme svěřit vedení jedné osobě a rozhodli jsme se zvolit štáb o pěti lidech. Za členy štábu byli vybráni Treťjakevič V., Zemnuchov I., Levašov V., Koševoj Ol. a Osmuchin V. Později ho nahradil I. Turkenič.

Zpočátku spočívala činnost oddílu pouze v získávání zbraní, náboru nových lidí do oddílu a agitaci proti mobilizaci. Řady se každým dnem rozšiřovaly.

V noci z 5. na 6. listopadu jsme se rozhodli vytisknout první letáky. Zemnuchov, Treťjakevič a Osmuchin se sešli v bytě, ale nebylo možné je vytisknout. Pak jsme ručně psali letáky a do sedmi hodin jsme je roznesli po městě. V noci z 6. na 7. listopadu vyvěsila Ťuleninova skupina na budovu Vorošilovovy školy rudý prapor. Poté nebyl nikdo odhalen.

Poté bylo ze skladu poblíž Izvarinu ukradeno asi 600 puškových nábojů.

Mnoho členů oddílu trvalo na tom, že půjdeme do lesa, ale neměli jsme žádné zbraně a štáb nám nedovolil odejít s holýma rukama. Hledali jsme spojení na další oddíly, ale žádné jsme nenašli. Pak jsme se dostali na stopu oddílu Nikolaje Čerňavského. Safonov byl vyslán do Rassypnoje, ale přesto se nepodařilo navázat kontakt. V posledních

prosincových dnech jsem prostřednictvím Jurije Vicenovského našel spojení se Sokolovovou. Slíbila nám v nejbližších dnech setkání s velitelem oddílu, a slíbila zbraně v pravou chvíli. Spojení s ní jsme udržovali já a Zemnuchov. V té době se spojila s Maškovem a ten nám také slíbil zbraně. Na schůzi štábu 22. prosince se rozhodlo vyhodit ředitelství do povětří. Maškov na tento úkol nasadil Treťjakeviče, Zagoruika, Levašova a mě.

V noci z 29. na 30. prosince jsme vybrali auto, ale nebyly v něm žádné zbraně. Pro německé vojáky a důstojníky byly připraveny novoroční dárky, teplé oblečení, deky a spousta dopisů. Bylo odneseno šest nebo sedm pytlů. Nebylo možné vybrat auto bez hluku, protože auto bylo zaparkované na hlavní ulici, poblíž městské správy. Ráno 31. září byl všude klid. Večer, když jsme měli vyhodit ředitelství do povětří, řekl Maškov, že dostal rozkaz nedotýkat se ředitelství, protože by za to byl zastřelen každý desátý obyvatel města. 31. se na ředitelství vítal Nový rok a bylo tam celé vedení. Varovali jsme naše lidi, Turkenič je měl vyvést. Sokolovová také varovala své lidi.

Členové našeho oddílu trvali na výbuchu ředitelství, ale protože se připravovalo pod vedením Maškova, trval na zrušení.

Někteří z nás, zejména členové štábu, byli na večírku u Tolstěnovové. Byl tam i Stacenko.

Ráno 1. ledna jsme se rozloučili. V devět hodin ráno 1. ledna sebrali Maškova a Treťjakeviče v Gorkého klubu a hledali mě a Ťulenina. Večer přišla policie do Leninova klubu, odvedla Lopuchova a Zemnuchova a znovu hledala mě a Ťulenina. Druhého dne ráno jsem odešel do Liché. Šestého jsem se vrátil, chtěl jsem najít kontakt na oddíl a požádat o pomoc oddíl, ve kterém byla Sokolovová. Když jsem se vrátil šestého ráno, byla u nás policie, Ťulenin utekl, Levašov V. utekl a Sokolovovou zatkli. Do Novočerkasska jsem odešel 7. ráno.

Vrátil jsem se 23. února.

Aktivně se na práci oddílu podíleli kromě výše uvedených: Levašov S., Borc V., Popov An., Orlov An., Kovaljov, Borisov, Pirožek, Grigorjev, Sopovová, Gromovová a další.

Nemohu jmenovat všechny, protože členové oddílu podle struktury oddílu neznali všechny ostatní. A obecně platí, že o práci vykonávané v oddíle věděli jen ti, kteří ji vykonávali, a členové štábu.

Kromě výše uvedených prací se jednalo také o řadu prací, například o odcizení praporu okresního ředitelství. Odcizil ho Ťulenin, získali jsme 2 automatické pušky, pistole a další drobné práce.

Hlavním důvodem pro práci na místě, místo aby se šlo do lesa, je to, že nebyl dostatek zbraní.
https://molodguard.forum24.ru/?1-1-20-00000024-000-10001-0-1273567608

Šiščenko i Aruťuňanc mluví o výrobě a rozšiřování letáků, a také o shromažďování zbraní. Aruťuňanc také o vyvěšení jedné (!) rudé vlajky. Také o tom, že hledali spojení na partyzánský oddíl, v čemž hrála roli *Sopovová*, a o záměru vyhodit do vzduchu budovu ředitelství, což se mělo stát pod vedením *Jevgenije Moškova*, ale tentýž Moškov tuto akci odvolal z obav z represí. Zmiňuje se vykradení auta s vánočními dárky, kde ale nebyly zbraně. A zapamatujme si poslední větu: *„Hlavním důvodem pro práci na místě, místo aby se šlo do lesa, je to, že nebyl dostatek zbraní.“*

„Když se předsunuté jednotky Rudé armády po osvobození Krasnodonu přesunuly dál, přišli do města pracovníci smerše. I k nim se donesla zpráva o Mladé gardě. Začali hledat živé členy. V té době se z Novočerkasska vrátil Žora Aruťuňanc. Okamžitě byl předvolán na smerš a tři dny hovořil o činnosti mladých členů podzemí. Materiál získaný od něj byl zaslán do centra. O dva nebo tři týdny později přišla z Moskvy komise. Okamžitě zamířila k Zemnuchovovi, protože o něm Aruťuňanc mluvil ve smerši jako o organizátorovi a vůdci „Mladé gardy“. V té době byla Koševá v domě Zemnuchovových. Když zjistila, kdo jsou tito lidé a proč přišli, přesvědčila je, aby šli k ní, a po celou dobu držela komisi u sebe. Nikdo z členů této „komise“ se neukázal ani u Zemnuchovových, ani u žádné jiné rodiny,“[94] říká o okolnostech Aruťuňancovy výpovědi zpráva redaktora nakladatelství „Mladá garda“ A. V. Lukina z 6. ledna 1947

31. března 1943 posílá lidový komisař vnitřních záležitostí V.T. Sergijenko tajemníkovi ÚV KS(b) Ukrajiny N.S. Chruščovovi přísně tajnou zprávu o podzemní organizaci Mladá garda.

[94] https://www.molodguard.ru/book16.htm, dokument 27

ZVLÁŠTNÍ ZPRÁVA LIDOVÉHO KOMISAŘE VNITŘNÍCH ZÁLEŽITOSTÍ SSSR V.T. SERGIJENKA TAJEMNÍKOVI ÚV KS(b)U N. S. CHRUŠČOVOVI O PODZEMNÍ ORGANIZACI „MLADÁ GARDA“ A JEJÍ ZÁHUBĚ

31. března 1943
Přísně tajné
Moskva

Námi zatčený bývalý právník Krasnodonské městské rady a okresní policejní vyšetřovatel M. E. Kulešov během vyšetřování vypověděl, že v době německé okupace existovala v Krasnodonském okrese podzemní komsomolská organizace „Mladá garda“.

Jak vyplývá z Kulešovova svědectví, tato podzemní organizace vznikla spontánně v týlu nepřítele a připravovala se na rozsáhlou podvratnou činnost proti okupantům. Její cíle byly následující:

1. Zabránění mobilizaci mladých lidí Němci na práci v Německu.
2. Vyzbrojení organizace, aby s příchodem jara mohla odejít do lesů a bojovat proti Němcům jako partyzáni.
3. V případě evakuace obyvatelstva Němci násilně zabránit evakuaci a zaútočit na ustupující rozptýlené skupiny okupantů a jejich konvoje.

V rámci plnění svých úkolů „Mladá garda“ vydala a v Krasnodonu vylepila provolání k mládeži okresu s výzvou, aby nepodlehla provokacím fašistů a odmítla odjet do Německa. Kromě toho byly v noci 7. listopadu 1942 na budově Vorošilovovy školy a na dole č. 12 vyvěšeny rudé vlajky. Byla opatřena řada samopalů, revolverů a munice.

Důkladné pátrání po osobách odpovědných za distribuci provolání a po těch, kdo vlajky vyvěsili, bylo neúspěšné, což rozzuřilo německé četnictvo a policii.

Celý aparát četnictva a policie byl mobilizován k pátrání po podzemní organizaci, ale „Mladá garda“ pokračovala ve své činnosti.

Na pomoc četnictvu a policii přišel Počepcov Gennadij Prokofjevič, člen organizace, který, protože věděl o činnosti a složení „Mladé gardy“, vyzradil německé rozvědce celou organizaci.

Zatčený Kulešov vypověděl o Počepcovově zrádné činnosti následující:

„24. nebo 25. prosince 1942 ráno jsem přišel do kanceláře velitele Krasnodonského okresu (byl zároveň náčelník okresní policie) Solikovského Vasilije Alexandroviče, kde jsem na jeho stole uviděl

prohlášení adresované vedoucímu dolu č. 1-bis Sorokino Žukovovi od Počepcova Gennadije Prokofjeviče. Níže uvádíme doslovné znění tohoto prohlášení:

Panu Žukovovi, vedoucímu dolu č. 1-bis, od Počepcova Gennadije Prokofjeviče

PROHLÁŠENÍ
Pane Žukove, ve městě Krasnodon byla zorganizována podzemní komsomolská organizace „Mladá Garda“ a já jsem jejím aktivním členem. Přijďte prosím ve svém volném čase do mého bytu a já vám podrobně povím o organizaci a jejích členech. Moje adresa je Čkalova 12, vchod č. 1, byt Gromova V.G.
Počepcov

Jak vypovídá Kulešov, brzy poté začalo zatýkání mladých lidí. Byli zatčeni: Treťjakevič (vedoucí hudebního kroužku Gorkého klubu), Zelenuchov (* - má být Zemnuchov), Popov Anatolij, Žukov Nikolaj, Kulikov, Pirožkov Vasilij, Dadišev, Ťuleněv, Levašov a další. Celkem bylo zatčeno až 25 osob.
Zatýkání mladých lidí prováděli osobně Solikovskij a jeho zástupce Zacharov. Výslechy zatčených v přítomnosti příslušníků německého četnictva prováděli stejní policisté.
Treťjakevič, zatčený v případu „Mladé gardy“, uvedl jména členů organizace a řekl, že její řídící centrum bylo v Krasnodonu, štáb tvořili: on, Treťjakevič, Zelenuchov, Ťuleněv a Safonov. Ve vesnici Pervomajka v Krasnodonském okrese existovala samostatná organizace, jejímž vedoucím byl Popov Anatolij. Členem této organizace byl také Počepcov Gennadij.
Výslechy příslušníků Mladé gardy byly prováděny za použití nejbrutálnějších metod mučení. Vypíchli jim oči, vyřízli prsa a genitálie a zatčené napůl ubili k smrti bičem.
Sám Počepcov nebyl zatčen, ale předvolán na policii kvůli konfrontaci s členy organizace. Zatčený Popov Anatolij byl konfrontován s Počepcovem a donucen se přiznat a jmenovat všechny členy organizace. Pervomajskou organizaci tvořilo 11 komsomolců.[95]

[95] Počepcov ale popřel, že by byl s Popovem konfrontován, a Kulešov vypověděl, že o této konfrontaci pouze slyšel od Viktora Treťjakeviče.

V této záležitosti byla také zadržena jedna dívka, která se skrývala v Pervomajce a která stejně jako Počepcov nebyla držena v cele, ale pobývala v kanceláři zástupce policejního náčelníka Zacharova. Jak ukazuje Kulešov, tato dívka dostala od Solikovského zvláštní privilegia.
Všichni členové podzemní komsomolské organizace Mladá garda byli zastřeleni policií a svrženi do jámy v jednom z dolů ve městě Krasnodon.
Zrádce Počepcov, Gennadij Prokofjevič, byl zatčen a je vyšetřován. Výsledky vyšetřování včas oznámíme.
Sergijenko
P.P. Lidový komisař vnitřních věcí SSSR
РГАСПИ. Ф.М-1. Оп. 53. Л. 326. Лл. 1- 2
Kopie
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.2

Když shrneme podstatné informace z této zprávy:
- podzemní organizace vznikla spontánně
- zabývala se propagační činností, shromažďování zbraní a přípravou ozbrojené akce pro případ „evakuace“ obyvatelstva
- byly vyvěšeny dvě rudé vlajky
- skupina v Pervomajce byla samostatná
- zradil ji nejprve Počepcov, potom Treťjakevič a Popov

Díky iniciativě soudruha Sergijenka se Mladé gardě nestalo to, co se stalo podobným skupinám. (Takových skupin bylo jich mnoho, nikdo nepřežil a nikdo je neproslavil.) Když Chruščov dostal zprávu od Sergijenka, obrátil se přímo na Stalina s návrhem na vyznamenání hrdinů (možná proto, aby se odčinilo to, že neudržel ani pravý, ani levý břeh), a bylo mu vyhověno.
V dubnu 1943 podal Ivan Turkenič epickou zprávu ÚV VLKSM. Podle všeho byl Turkenič nucen vytvořit co nejhrdinštější obrázek o činnosti Mladé gardy.[96] Tak vstoupili do dějin pověšení zrádci, auta přepadené ve stepi, a jiné bojové akce. Turkenič sám sebe pasoval na

https://www.molodguard.ru/doc187.htm
[96] https://molodguard.ru/article287-4.htm

velitele, který zavedl v organizaci vojenskou strukturu a disciplínu. Jeho zpráva v létě vyšla v časopise Smena. [97]

Jelena Koševá vypovídá na NKVD (16. června 1943)

…V této organizaci nazvané „Mladá garda“ byli prvními organizátory můj syn Oleg a ještě pět soudruhů.
Neměli zbraně a museli zatím jednat tak, že můj bratr Korostylev N. N. získal rádiový přijímač a v noci poslouchali svodky Sovinformbyro, zapisovali všechny úspěchy naší fronty a pak psali letáky a rozšiřovali je po městě. Tuto práci vykonávala „Mladá garda“, která poslouchala rádio společně s Korostylevem…
Od 1. ledna 1943 začalo zatýkání a hrůzné popravy. Mému synovi Olegovi a dalším pěti mladým lidem s ním se podařilo skrýt před policií. Utekli. Večer 1. ledna 1943 přišla pro mého syna policie. Nebyl doma, takže policie měla nařízenu celodenní a celonoční službu v mém bytě…
…Můj syn Oleg se dvacet dní skrýval před policií, byl krutě popraven německým četnictvem.
RGASPII, F-1, inventář 53, případ 36
https://www.molodguard.ru/doc196.htm

Zajímavá je též výpověď jejího bratra Nikolaje Korostyleva, který byl 11. června 1943 zatčen pro podezření ze spolupráce s německými zpravodajskými službami Tato výpověď je v Příloze.

Když v létě 1943 pracovala v Krasnodonu komise zvláštního oddělení ÚV LKSM. Pod vedením A.V. Toricyna Jelena Koševá tvůrčím způsobem rozvinula své původně skromné svědectví.
Zprávu pro Stalina, která vycházela z Toricynovy zprávy, i s návrhy vyznamenání poslal 3.září 1943 tajemník ÚV LKSM Michajlov.[98]
V Krasnodonu působila další komise, která měla za úkol zmapovat zločiny, ke kterým za „dočasné okupace“ došlo.

[97] Podstatné části Turkeničových zpráv jsou v příloze. Úryvky vztahující se k tématu jsou na příslušných místech.
[98] https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.10

ZPRÁVA Okresní komise pro vyšetřování zvěrstev německých fašistů v Krasnodonském okrese spáchaných od 20. července 1942 do 14. února 1943
20. července 1943

My, níže podepsaní členové okresní komise pro vyšetřování škod způsobených německo-fašistickými okupanty a vyšetřování zvěrstev spáchaných hitlerovci: […] sestavili tento akt zvěrstev a krutostí spáchaných německými fašistickými okupanty a jejich spolupracovníky: náčelníkem okružní policie Solikovským, náčelníkem kriminální policie (alias zástupcem náčelníka policie) Orlovem, […] vyšetřovatelem Kulešovem […] a dalšími v Krasnodonském okrese Vorošilovgradské oblasti, zjistili z výpovědí svědků:

Dvacátého osmého září 1942 v jedenáct hodin dopoledne bylo z cely policejního ředitelství odvedeno 32 sovětských občanů. Všech 32 lidí bylo nalezeno v otevřeném hrobě v komsomolském parku. Svázali je k sobě (ruce omotali drátem) a zahnali do rokle upravené pro ukrytí aut. Zde byli po krutém mučení zaživa ve stoje zasypáni. Z nich bylo možné identifikovat tyto soudruhy.

Komunisté:

1. Valko A. A. - vedoucí dolu č. 22
2. Besčastnyj – tajemník stranické organizace
3. Mironov – lidový vyšetřovatel
4. Ševcov – vedoucí nákladky dolu Uralo-kavkaz
5. Ševyrev – předseda kolchozu
6. Matjunin – předseda obecního sovětu v Pervomajce

[…][99]

Další soudruhy, 19 osob, se nepodařilo identifikovat kvůli brutálnímu zohavení jejich těl.

Ve dnech 15., 16. a 31. ledna 1943 v temné noci po opakovaném strašném mučení němečtí fašisté spolu se zrádci Vlasti zastřelili a částečně hodili živé do šachty č. 5 71 sovětských občanů. Z toho bylo 49 komsomolců, aktivních členů organizace „Mladá garda“, která bojovala proti fašistickým okupantům:

[99] Pověstných „32 horníků, kteří se odmítli nechat registrovat na práci“. Ale přinejmenším ti, které se podařilo identifikovat, byli vedoucí hospodářští a političtí pracovníci.

1. Lukašov Gennadij Alexandrovič – narozen v roce 1924.
2. Nikolajev Anatolij Georgijevič – narozen v roce 1922
3. Rogozin Vladimir Pavlovič – narozen v roce 1924.
4. Petrov Viktor Vladimirovič – narozen v roce 1925.
5. Treťjakevič Viktor Josifovič – narozen v roce 1924
6. Lukjančenko Viktor Dmitrijevič – narozen v roce 1927.
7. Kovalevová Klavdia Petrovna – narozena v roce 1925.
8. Ťulenin Sergej Gavrilovič – narozen v roce 1925.

[…][100]

Z těchto 71 osob je jedenáct komunistů a čtyři bezpartijní.

Z celkového počtu 71 mrtvých se 7 nepodařilo identifikovat, protože byli zohaveni k nepoznání.

V noci z 13. na 14. února 1943 bylo na policejním dvoře v Krasnodonu nalezeno 32 brutálně umučených a popravených lidí. Z toho bylo 7 místních lidí, kteří byli odvedeni pod záminkou, že budou posláni do německého týlu, a 25 válečných zajatců. Z 32 popravených lidí mělo doklady pouze 7 z nich:

[…][101]

Kromě toho se na území vesnických a osadních rad nacházeli umučení a popravení sovětští občané:

1. Pervomajský místní sovět - 19 osob.
2. Izvarinský místní sovět - 12 osob.

[…]

V okrese Krasnodon bylo brutálně mučeno a zastřeleno celkem 242 lidí.

Podle statistických údajů nebylo v Krasnodonském okrese po okupaci nalezeno 4003 pohřešovaných osob, z nichž 3471 bylo převezeno do Německa a 532 osob zmizelo beze stopy.

Předseda okresní komise (podpis)
Místopředseda okresní komise (podpis)
Tajemník regionální komise (podpis)
Členové okresní komise (podpis).

Zpráva je zapsána v knize listin
rejstříku škod č. 34 z 20. srpna 1943.

[100] …a další členové Mladé gardy a předpokládaného komunistického podzemí

[101] Tohle je záhada, která nebyla objasněna.

Státní archiv Vorošilovgradské oblasti, f. p-1658, op. 1, d. 428, fol. 1-3.[102]
http://www.molodguard.ru/book8.htm

Jak byla založena Mladá garda

Anna Josifovna Treťjakevič, narozená v roce 1889, matka Viktora Josifoviče Treťjakeviče (začátkem července 1943)

V prvních srpnových dnech roku 1942, když se Viktor vrátil z Vorošilovgradského partyzánského oddílu, šel do Krasnodonu, aby se podíval na starý byt. Když se vrátil, informoval mě, že Sergej Ťulenin působí v partyzánském oddílu, ale má pět nebo šest lidí.
Brzy jsme se přestěhovali (ve dnech 20.-25.) z Vorošilogradu do Krasnodonu.[103] V prvních dnech po přestěhování k nám začali chodit Sergej Ťulenin, Lukjaněnko (později se ukázalo, že to byl Víťův adjutant).
Začátkem září mi oznámil, že byl zvolen velitelem partyzánského oddílu. Na konci září mi jednou řekl, že už má 22 lidí. V prosinci mi řekl, že jich je v oddíle více než 50 a před zatčením jich bylo více než 70.
Rozhovor zaznamenal instruktor Ústředního výboru komsomolu (podpis je nečitelný)
https://www.molodguard.ru/guardian0.htm

[102] Jedním z těch, kteří vyšetřovali zvěrstva v Krasnodonu, byl jistý Ivan Nikitovič Puros (nebo Puras). Tomuto člověku byla skutečná zvěrstva málo, takže ještě v 70. letech vyprávěl silně připepřené hororové příběhy.
Aljona Družinina na své stránce napsala: „Poprvé jsem Purosovy ‚vzpomínky' viděla v roce 2000 v krasnodonském muzeu. Na nich byly tužkou jednoho z muzejníků napsány poznámky: ‚Nesmysl!', ‚Naprostý nesmysl', „Nesprávně', ‚Dávno umřela', na okrajích byly všude otazníky."
https://web.archive.org/web/20071107194310/http://www.fire-of-war.ru/mg/puros.htm
Tento Puros vybudoval „Muzeum Vítězství" v Angarsku, kam fronta nikdy nedorazila. V muzeu je i sál věnovaný Mladé gardě, kde se vystavují takové exponáty, jako výšivky Uljany Gromovové, psací stroj, který Sergej Ťulenin a Radik Jurkin odnesli z jimi zapáleného německého úřadu práce (o kterémžto stroji nikdy nikdo neslyšel), a jiné zajímavé věci.

[103] Připomeňme datum odchodu z Vorošilovgradu (podle Kima Ivancova): 7. října

Viktorův otec (neuvedeno kdy):

V Krasnodonu měl Viktor mnoho soudruhů známých ze školy. Po příjezdu je kontaktoval. Nejdřív jsem nic nevěděl, ale za nějakou dobu mi Viktor řekl, že se organizuje partyzánský oddíl „Mladá garda“, kde už bylo 12 lidí včetně Viktora. Začal jsem mu říkat, co se bude dělat, nebyly žádné zbraně a žádné spojení s ostatními partyzány. Viktor odpověděl, že se všechno zařídí a začal pokračovat v organizaci dále.
https://www.molodguard.ru/guardian0.htm

Ivan Turkenič (1920–1944)

Podle Wikipedie:

V květnu 1942 odešel na frontu. V srpnu 1942 byl v jedné z bitev na středním Donu u Stalingradu se svou jednotkou obklíčen, zraněn na pravé paži, potuloval se sám po území obsazeném Němci několik dní, pokoušel se dostat ke svým, ale byl zajat a odvezen do zajateckého tábora, kde byl pět dní.

Šestého dne, když byli zajatci hnáni na nové místo, uprchl a vyčerpaný hladem a únavou se tajně vydal do okupovaného Krasnodonu. Tam se přidal k jedné z odbojových skupin, spojil rozptýlené skupiny do jednotné organizace pod názvem Mladá garda a stal se jejím velitelem.

Po prozrazení organizace se ukryl před policií a skrýval se až do začátku února, potom překročil hranici fronty a připojil se k armádě. 13. února 1944 padl v Polsku.

Váňa Turkenič! Obvykle hrával úloha komických dědečků. Nebylo to ovšem Moskevské umělecké divadlo. „Já se na to dívám tak,“ říkával Váňa: „všichni diváci od první do poslední řady se musí válet smíchy.“ a to se mu tak dokonale dařilo. Ať hrál v čemkoli, ve „smolařce“ nebo v „první modřině“, vždycky se nalíčil na zahradníka Daniloviče.
Alexandr Fadějev, Mladá garda 1960, 273

V době, kdy Němci prolomili jižní frontu, poručík Turkenič, velitel baterie protitankových vojsk, měl rozkaz stát do posledního dechu, a tak

odrážel útoky německých tanků v oblasti Kalače na Donu, dokud celá obsluha děl nebyla vyřazena z boje a on sám zraněný nepadl na zem. Se zbytky rozptýlených rot a baterií byl zajat a jako raněného, který se nemohl pohybovat ho střelil německý poručík. Střelil, ale nezastřelil. Vdova-kozačka ho za čtrnáct dní vykurýrovala, a Turkenič přišel domů. pod košilí křížem krážem obvázaný.
Alexandr Fadějev, Mladá garda 1960, 296

Přestože byl podle všech svědectví i vlastního prohlášení velitelem Mladé gardy, ve Fadějevově knize nepůsobí zvlášť výrazně. Čtenář si nějaké době po přečtení knihy těžko vzpomene, kdo to vlastně byl. Koneckonců, padl do zajetí. To se za Stalina „nesmělo". Jako voják se zdržoval v obsazené oblasti, což se taky nesmělo. A potom přežil zkázu organizace, kterou vedl. To taky nedělá dobrý dojem. Nejen za Stalina. Takže Fadějev mohl mít důvod ho příliš nestrkat do popředí, i když nemohl zcela pominout jeho existenci.

Jedna ze zpráv Ivan Turkeniče (jaro 1943)

Na začátku srpna Němci pohřbili 30 horníků z Krasnodonu zaživa. Začalo střílení členů strany a občanů židovské národnosti. Tehdy se zrodila naše základní komsomolská organizace. Iniciátorem byl Oleg Koševoj. Našel své přátele ze školy Váňu Zemnuchova, Viktora Treťjakeviče a Vasju Levašova. Olegův strýc měl ve svém bytě rádio. Oleg po večerech poslouchal rozhlasové vysílání, zapisoval je, předával svým přátelům, kteří ručně psali zprávy z Moskvy a informovali o nich obyvatelstvo. Tak se objevily první letáky podzemí. Po nějaké době se chlapci rozhodli rozšířit svou skupinu. Začali přijímat nové členy do organizace. V té době přijali mnoho nových soudruhů, například: Kovaljova, Popova, Ševcovovou, Ťulenina, Borc, Ivancovovou Ninu, Aruťuňance a některé další.
[…]
Když jsem se dozvěděl o letácích, začal jsem hledat tajné autory letáků. Ale navzdory mému očekávání mě předběhli a jednoho srpnového dne za mnou přišel Anatolij Kovaljov (kterého skupina vyslala) a požádal mě o večer s patefonovými deskami. Neodmítnu to. Požádal mě, abych je přinesl přesně v den a hodinu, kdy v divadle nic nebývá. Ve stanovený čas přinesu desky na místo setkání. Tam už na mě čekal. Samozřejmě desky přijal a začal vyprávět o večeru a vzpomínat na minulost. Dotkli jsme se obsahu letáků. Já ho na

oplátku pozorně chytám za slova (takový rozhovor přece může začít každý). Pak jsme se spolu nepozorovaně začali bavit a spekulovat o tom, kdo by je mohl vydávat. Najednou se zeptá: „A chtěl bys být s nimi?“ Samozřejmě jsem dal své slovo, že takové hledám. Říká: „V tom případě budeš mít zítra v takovou a takovou dobu schůzku s jedním z těchto představitelů. Všechno ti vysvětlí.“ Druhý den jsem měl schůzku s Viktorem Treťjakevičem, který mě částečně zasvětil do práce. Vysvětlil, že letáky jsou dílem jejich rukou. Poté mě pozval na schůzku se soudruhy. Schůzka se uskutečnila následující den, kdy byli přítomni Oleg Koševoj, Váňa Zemnuchov, Viktor Treťjakevič, Vasja Levašov a Georgij Aruťuňanc. Zde se podrobněji dozvídám, že existuje rozhlasová stanice a že se chlapci rozhodli vytvořit rozsáhlejší skupinu. Seznamují mě s dříve vydanými letáky. Zde jsme se také rozhodli zřídit štáb vedení. Navrhli kandidáty, mezi nimiž byli Oleg, já, Treťjakevič, Zemnuchov a Levašov. Olega jsme jmenovali komisařem, mě velitelem, Zemnuchova rozvědčíkem a konspirátorem. Treťjakeviče a Levašova jako členy štábu. Na této první schůzce jsme se dohodli hlavně na organizačních záležitostech, kdy jsme z důvodu opatrnosti stávající volné a nově příchozí soudruhy do pětek. Pětky vybrat podle blízkosti bydlišť soudruhů a podle jejich vzájemného vztahu. Do čela skupin (pětek) postavit nejosvědčenější soudruhy, jako například: Anatolij Popov – Pervomajská skupina, Vasilij Levašov – Centrální skupina, Jevgenij Maškov – skupina dolu 1-bis, Anatolij Kovaljov, Ivanichinová, Sumskoj a další.

Zde jsme se také rozhodli zavést dočasné komsomolské průkazy. Všichni členové organizace a noví soudruzi složí přísahu. Vnést do organizace vojenský řád. Na schůzi jsme si stanovili následující úkoly: nedovolit, aby lživá německá propaganda oklamala obyvatelstvo Krasnodonu, posílit důvěru lidu ve vítězství nad Němci, vyburcovat k boji mládež a veškeré obyvatelstvo Krasnodonského okresu, opatřit si zbraně a ve vhodnou chvíli přejít k otevřenému boji proti německým mocenským orgánům, všemi způsoby zasahovat do provádění opatření německými úřady.

РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 331

https://www.molodguard.ru/doc31.htm[104]

[104] Tato kopie je převzata z původní zprávy, kterou napsal Ivan Turkenič, velitel Mladé gardy.

Originál uchovávají rodiče Ivana Turkeniče v Krasnodonu (podepsáno)

Valeria Borc (1927-1996)

Valja Borcová, předčasně vyvinuté děvče s dětskýma, dohněda opálenýma rukama a nohama, porostlýma nazlátlým chmýřím, s tmavošedýma očima, hrdým a trochu chladným pohledem, tmavými řasami, světle rusými nazlátlými copy a plnými, jasnými pyšnými rty

[…]

Byla to sčetlá dívka, hrála dobře na klavír, byla vyspělejší než její přítelkyně, sama to o sobě věděla a zvykla si, že se jí spolužáci dvořili.

[…]

A právě proto, že toho, že Valja toho sama moc nenamluvila, svěřovala svá tajemství jedině svému deníku, chtěla být jako všechna děvčata letkyní a v myšlenkách si představovala svůj ideál také jako muže činu…

Alexandr Fadějev: Mladá garda, 1960, strana 78-79

Její rodiče byli učitelé. Tatínek byl Žid, po příchodu Němců se musel schovávat.

Patřila do skupiny Sergeje Ťulenina, jejíž členové se projevovaly jako neřízené střely.

Když začalo zatýkání, podařilo se jí utéct, ale zatčena byla její matka a mladší sestra. Nepodařilo se jí překročit linii fronty. Do příchodu sovětských vojsk se skrývala u příbuzných ve Vorošilovgradu.

Po válce složila maturitu a studovala na Vojenském institutu cizích jazyků. Po ukončení studia pracovala jako překladatelka a tlumočnice ze španělštiny a angličtiny v oddělení cizojazyčné literatury Vojenského technického nakladatelství. V roce 1953 vstoupila do KSSS. Roku 1963 byla vyslána na Kubu jako redaktorka technické

Kopie je správná
Podplukovník Margolin, člen oblastního výboru KS(b)U
5. IV. 1949 Krasnodon
https://www.molodguard.ru/doc73.htm
Zřejmě se jedná o rukopis článku, který byl publikován v časopise Smena.

literatury ve španělštině a od roku 1971 sloužila v Polsku jako členka armády.
Účastnila se automobilových závodů a v roce 1960 jí byl udělen titul mistryně sportu SSSR.
(Wikipedie)
Po celý život trvala na tom, že zrádcem Mladé gardy byl Treťjakevič a komisařem Koševoj. I když…
O jejím životě se lze dočíst tady:
http://www.molodguard.ru/guardian15.htm

Valja Borc (1943)

Začala válka strašlivá, nemilosrdná. Aby lid v této válce zvítězil, musel se stát stěnou a svou hrudí bránit Vlast, musel všechny síly věnovat frontě. My žáci jsme také neseděli se založenýma rukama, ale pomáhali jsme frontě, jak jen to šlo.
Odjeli jsme do Bělovodského okresu na polní práce. Když se nepřítel přiblížil, vrátili jsme se domů a každý se bezděčně ptal sám sebe: „Co budeme dělat dál?“ a odpověď byla v Černyševského románu „Co dělat?“. Ano, jen budovat komunismus! A abyste jej mohli vybudovat, musíte dosáhnout úplného zničení fašismu. Věděla jsem, že dříve nebo později budou fašisté z našich hranic vyhnáni, a abychom tu hodinu urychlili, museli jsme pomáhat frontě.
Pohyb vojenských jednotek směrem na Kamensk se stále zesiluje. Začíná mě to znepokojovat. Vozidla projíždějí jedno za druhým, prach se nestačí usadit a vzniká přímo kouřová clona. Rudá armáda odjíždí a mně je tak těžko, tak těžko u srdce. Zdá se, jako by vám bylo odňato něco drahého a milovaného, a vy to všechno litujete až k slzám. Nepláču, jen se smutně dívám za těmi, kteří odcházejí, a s obavami hledím do budoucnosti.
Dvacátého jsem se probudila ve čtyři hodiny. Nesl se ke mně tlumený hluk motocyklů. Po ulici se řítily tančíky a motocykl. To byli naši „osvoboditelé“. O několik hodin později přijela auta a pěchota. Jejich pohledy se zastavily na ženských postavách, jejich mastné oči a oplzlé pohledy vyvolávaly bezděčný strach. Dobyvatelé sesedli z koní a vydali se na „lov“. Vzali si, co se jim líbilo.
Rozhodla jsem se tedy, že se oddám práci v týlu, ale kam vložím své síly, jsem nedokázala určit.
Jednoho dne jsem šla domů se Stěpanem Safonovem. Zeptal se mě:

„Valjo, vzpomínáš si na náš rozhovor v Bělovodském okrese, nebo už jsi změnila názor, když jsi viděla Němce a jejich zvěrstva?“
Řekla jsem:
„Je možné jim odpustit jejich oprátky, jejich vraždy? To, co jsem tehdy řekla, jsem řekla až potom, co jsem si všechno promyslela. Tehdy jsme o těch zvěrstvech věděli z novin a teď je vidíme na vlastní oči a není pro ně odpuštění. Jen co se najde příležitost, vstoupím do nějakého partyzánského oddílu.“
Seznámil mě se Sergejem Ťuleninem. Tosja Maščenko[105] také souhlasila, že bude naší soudružkou.
V té době začala mobilizace do Německa. Policajti chytali mládež na ulicích, odváděli ji na policii vybízeli ji, aby si připravila zavazadla k „dobrovolnému“ transportu do Německa. Někteří začínají věřit, že Německo má skutečně co nabídnout. Stojíme před úkolem: zlomit tento názor. Rozhodli jsme se napsat letáky. Zde je zhruba jejich text:

„Smrt německým okupantům!
Přečti a předej soudruhům.
Soudruzi!
Nevěřte lživé propagandě Schutzmannů a policajtů. Každé jejich slovo je plné lží. Chtějí vás naverbovat na otrockou práci v dolech a továrnách. Čeká vás smrt a hlad daleko od vaší Otčiny. Kapitalisté chtějí bezplatnou pracovní sílu. Dělají vše pro to, aby nalákali naši mládež a vytěžili z ní zisk. Nepodléhejte jejich lživé propagandě. Přidejte se k obhájcům svých práv a zájmů. Porazit, rozdrtit a zničit fašisty v týlu.
ŠPO.“[106]

Stěpa Safonov mi řekl:
„Valjo, půjdeš s námi rozvěsit letáky?“
„Bezpodmínečně,“ odpověděla jsem.

[105] O Tosje (Antonině) Maščenko (1927-1943) se toho z primárních výpovědí moc neví. Komsomolskému instruktorovi její matka příliš neřekla, protože také skoro nic nevěděla. Teprve na policii se matka dověděla, že Tosja psala letáky.
https://molodguard.ru/guardian41.htm
[106] Štáb partyzánského oddílu

Byli jsme čtyři: Kulikov, Dadyšev, Safonov a já. Kulikov a Dadyšev šli na jednu stranu, Safonov a já na druhou Brzy ráno jsme procházeli městem a byli jsme hrdí na to, že si kolemjdoucí brali naše letáky a četli je. Byli jsme rádi, že naše práce nepřišla nazmar.
Naše organizace se začala rozšiřovat. Na jedné ze schůzí jsme jí dali název „Mladá garda“. Zvolili jsme Olega Koševého za komisaře oddílu a Turkeniče za velitele.
Archiv muzea „Mladá garda“, f1, d.5, fid. xr.3096
https://www.molodguard.ru/article90.htm

Valja Borc (7. října 1992, rozhovor se Volodymyrem Semistjagou[107])

Koševoj mě znal výborně. Když jednou viděl, jak lepíme letáky, navrhl nám, abychom se spojili. Tedy spojili jeho skupinu s naší skupinou S. Ťulenina. A tak spojením dvou skupin vznikl partyzánský oddíl „Kladivo“. Stalo se to v září 1942.
V. I. Levašov, I. Turkenič a ostatní se objevili později. Vytvořili štáb organizace a zřídili si pozice.
Komsomolskou legitimaci č. 3 mi předal O. Koševoj. Sergeji Ťuleninovi předal č. 2. Tyto komsomolské legitimace O. Koševoj předával u sebe doma. Dům se nacházel vedle tržiště, kam se přestěhovala jeho rodina, a nebyl to ten dům, kde bydlel N. N. Korostylev. Formuláře komsomolských legitimací mi předal pro O. Koševého A. Orlov. Tehdy jsem tomu nevěnovala pozornost, a později jsem si nemohla vzpomenout: byly tam podpisy?
Když se starší spojili ve štáb, možná si zvolili komisaře a zřídili pro sebe další pozice. Pokud tomu tak bylo, bylo to spíš kvůli tomu, aby později „prokázali“, že i oni něco dělali.
Organizace se jmenovala „Kladivo“, protože jsme věřili, že musíme být Němce jako na kovadlině. Tj. bijeme jako „Kladivo“.

[107] Volodymyr Semistjaga je ukrajinský historik a aktivista, člen luhanské komise
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%8F%D0%B3%D0%B0_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80_%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87

Kdy vznikl název „Mladá garda“ si nemohu vzpomenout. Poprvé jsem to slyšela od S. Ťulenina při osobním setkání na konci listopadu – v prosinci 1942.
V samotné organizaci „Kladivo“ O. Koševému neříkali velitel, komisař. Byl pro nás prostě vůdce. Domnívám se, že samotná organizace „Kladivo“ vznikla 21. července 1942. Už tehdy jsme vedli rozhovory o organizaci, a že musíme být okupanty.
[…]
RSASPI, F-1, inventář 53, případ 36
https://www.molodguard.ru/doc191.htm

Vasilij Levašov (1924-2001)

Ve Fadějevově knize se nevyskytuje, třebaže podle svých slov byl jedním ze zakladatelů a členem štábu.
V dubnu 1942 ho oblastní výbor komsomolu vyslal do partyzánského kursu spolu s Vladimírem Zagorujkem, bratrancem Sergejem Levašovem a Ljubov Ševcovovou. Začátkem srpna byl Vasilij Levašov jako člen diverzní skupiny shozen do týlu nepřítele. Skupina byla obklíčena. Členům skupiny se podařilo z obklíčení uniknout. Začátkem září 1942 se Vasilij vrátil do Krasnodonu a pustil se do odbojové činnosti. Když začalo zatýkání, ukryl se u svých příbuzných v obci Ambrosijovka. Teprve v srpnu se mu podařilo přejít linii fronty. V září 1943 se stal vojínem Rudé armády a dostal se s ní až do Berlína. Celý život sloužil v armádě a námořnictvu.
Podle jeho slov jej SMERŠ dusila deset dní, ale pak ho poslali na frontu. V době, kdy zasedala Toricynova komise, se nevědělo o jeho osudu a z nějakého důvodu se po něm ani nepátralo. Takže se s ním Toricyn nesetkal a vůbec se o něm ve své zprávě nezmínil. Možná nechtěli „omylem“ udělat hrdinu z dezertéra nebo zrádce. Fadějev se o něm nedověděl. Či spíše Fadějev si ho spojil s jeho bratrancem Sergejem, kterého nechal zahynout na útěku.

Ke své činnosti v Mladé gardě se Levašov nevyjádřil dříve než v březnu 1947.
Celý život usiloval o rehabilitaci Viktora Treťjakeviče.
Avšak ani jeho nelze pokládat za naprosto důvěryhodného svědka. Stejně jako u ostatních přeživších si jeho výpovědi navzájem odporují. Především se při četbě jeho výpovědí musí dát pozor na to, u čeho *byl* a o čem jenom *slyšel nebo četl*.
Ještě v roce 1988 (za hluboké perestrojky) napsal paměti věnované bratranci Sergejovi, kde uplatnil jak „stranické vedení v čele s Ljutikovem“, tak „Počepcovovu zradu“ (od které na konci života upustil).
Možná nejblíž pravdě má jeho výpověď z roku 1947.
http://www.molodguard.ru/guardian8.htm
Diskuse: https://molodguard.forum24.ru/?1-1-40-00000022-000-10001-0-1255744012
Paměti z roku 1988 (rukopis):
https://www.molodguard.ru/book42.htm

Rozhovor s Vasilijem Levašovem (16. března 1947)

5. září jsem přišel do Krasnodonu se třemi soudruhy, Sergej Levašov už tu byl, přišel dřív, protože šel sám.
7. září jsem přišel oficiálně. Setkal jsem se se soudruhy: Váňou Zemnuchovem, Žorou Aruťuňancem, Borisem Glavaněm; začali jsme diskutovat o situaci, začali jsme přemýšlet, co bychom měli dělat.
Od první třídy jsem chodil do Gorkého školy se Žorou Aruťuňancem. Váňu Zemnuchova jsem znal ze školy. Byl aktivistou a na školních večírcích často vystupoval na jevišti a recitoval své básně.
Jednoho dne Boris Glavaň navrhl, abychom odtud odešli a přešli linii fronty. Váňa Zemnuchov navrhl něco jiného – navrhl zorganizovat vlastní podzemní organizaci, skupinu, a pracovat. Zjistili jsme, že v našem městě působí podzemní skupina, která vydává letáky. My jsme ty letáky viděli. Psala se v nich pravda o situaci na frontě /skupina dostávala určité informace, pravda, možná ne vždy přesné, ale blízké skutečnosti/, vyzývaly mladé lidi, aby se přidali k partyzánským jednotkám, aby vstoupili do podzemní skupiny. Letáky byly psány na obyčejném papíře, ručně, inkoustem. Byly rozesety na bazaru, nalepeny na sloupech, nalepeny na nástěnce na úřadu práce. Serjoža Ťulenin jednou přilepil leták na náčelníka

gestapa v Krasnodonu[108]; to bylo vše, co jsme o této podzemní skupině věděli.
Rozhodli jsme se spojit s touto skupinou a spolupracovat s ní.
Ve městě se objevuje Viktor Treťjakevič. Bylo to 11. až 12. září 1942. Viktor přišel k Zemnuchovovi. Večer jsem se s ním sešel. Řekl mi, že byl u Váni Zemnuchova, že ví o naší domluvě.
[…]
Uplynuly další tři dny. Jednoho dne přišel Viktor Treťjakevič a řekl, že našel lidi, kteří vydávají letáky, a že tuto podzemní skupinu vedou Sergej Ťulenin a Valja Borc.
[…]
Serjoža Ťulenin sdělil Treťjakevičovi složení své skupiny: Serjoža, Valja Borc, Dadyšev, Safonov, Tosja Maščenko, Kulikov a Seňa Ostapenko.
Když jsme se to dozvěděli, styděli jsme se, bylo nám trapně, že oni, o 2-3 roky mladší než my, jsou před námi, už pracují a my stále nemůžeme pro sebe najít práci.
Okamžitě jsme založili štáb a už jsme věřili, že současná skupina a ta naše, která měla být organizována, budou jeden celek, budou jednat společně.
O několik dní později přivedl Váňa Zemnuchov Olega Koševého. Sešli jsme se v bytě Zemnuchovových. Bylo to 16.-15. září. Zde byl Oleg okamžitě přijat za člena naší organizace a byl přijat za člena našeho štábu. Všichni jsme ho znali, chodili jsme do stejné školy. Znal jsem ho, i Žora, Vaňuša i Viktor. Víte, děcka, která vynikala ve škole, se všichna znala, často jsme se scházeli a pořádali večírky.
Pak Váňa Zemnuchov šel do Pervomajky, nevím jak, ale spojil se se skupinou, která tam působila, vedenou Uljou Gromovovou a Toljou Popovem. Tam byla organizovaná skupina. Věděli, že ve městě existuje podzemní organizace, a chtěli se s ní spojit. Váňa je kontaktoval 17. a 18. září.
Koncem září Anatolij Popov, Uljana Gromovová a Viktor Petrov přišli k nám. Z našich tam byli Žora Aruťuňanc, Viktor Treťjakevič, Oleg Koševoj, Váňa Zemnuchov a já. Zde jsme se dohodli na spolupráci: „Pervomajská organizace“ bude od nás dostávat letáky nebo texty letáků a pak je distribuovat, bude podávat zprávy našemu štábu – bude s námi vykonávat společnou činnost.

[108] Jak víme, v Krasnodonu gestapo nebylo.

Předtím jsme měli schůzi štábu. V září jsme se sešli v bytě Viktora Treťjakeviče. Na této schůzce došlo k rozdělení povinností.
Komisařem byl zvolen Viktor Treťjakevič.
Váňa Zemnuchov byl náčelníkem štábu.
Oleg Koševoj měl na starosti „kontrarozvědku“. Byl tam také Sergej Ťulenin. Nebyl členem štábu, ale vždy se účastnil jeho schůzek. Serjoža vedl skupinu, nejbojovnější skupinu, která plnila nejzodpovědnější úkoly.
Byl sestaven text partyzánské přísahy, vypracovali jsme ho společně. Stanovili jsme si úkol: zapojit do naší organizace mládež z Krasnodonu. Každý z účastníků musel najít vhodného kandidáta na člena podzemní organizace. Pokud s tím všichni souhlasili a považovali za nutné ho k organizaci připojit, navrhli jsme mu, aby vstoupil do naší organizace, a většinou hned souhlasili.
Já a Sergej Levašov jsme vstoupili do organizace bez přísahy, protože jsme složili partyzánskou přísahu ještě předtím, než nás poslali do týlu, ve spojařskému kursu.
Nove vstupující do organizace byli slavnostně přijati a složili přísahu.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc34.htm

10.února 1948 Levašov poskytl další výpověď, ale tentokrát do ní zapracovat partyzána Čerňavského, veterána z Finska, který „často dával pokyny, rady a někdy i texty letáků.“[109]
(http://www.molodguard.ru/doc35.htm)

Boris Glavan (1920-1943)

Narodil se v Besarábii, „*která byla dlouhou dobu pod nadvládou buržoazního Rumunska*“, jak říká oficiální životopis. Navštěvoval odbornou školu v Bukurešti. „*Jako student na řemeslnickém učilišti v Bukurešti se odmítl přidat k násilníkům z profašistické strany Železná garda, protože jeho názory byly na hony vzdáleny představám fašistické mládeže. Dívali se na něj úkosem, podezíravě. Zejména mu nemohli odpustit jeho sympatie k sovětské zemi, k jejím hrdinským lidem, k jejím úspěchům. Boris dostal přezdívku ‚bolševik‘.*

[109] Čerňavskij je spíš mýtická postava. Sice reálně existoval, ale nepodařilo se potvrdit, že by vyvíjel nějakou činnost.

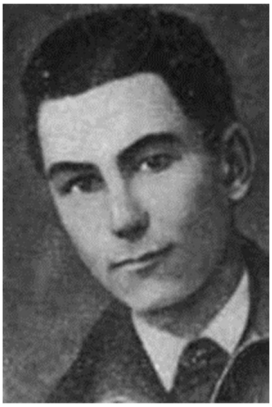

V roce 1940 se Besarábie stala součástí sovětské Moldávie. Boris Glavan prožíval tuto radost společně se všemi besarabskými lidmi.“[110]

Pokračoval ve studiu na pedagogické škole. Když začala válka, *„vstoupil do stíhacího praporu, který ničil nepřátelské výsadkáře a sabotéry. Při ústupu skončil v Nikolajevské oblasti a teprve tam ho jeden z vojenských registračních a náborových úřadů mobilizoval do armády.“* V armádě působil jako tlumočník z rumunštiny.

Koncem června 1942 byl obklíčen. Po útěku z nepřátelského obklíčení se vydal do Krasnodonu, kde se po evakuaci usadili jeho rodiče. Dorazil tam v srpnu. Chtěl se po krátkém odpočinku vydat na frontu, ale setkání s Anatolijem Popovem změnilo jeho úmysly. Vstoupil do Mladé gardy.

Byl zatčen mezi prvními 5.ledna 1943.

Dopisy z fronty

14.4.1942

Drazí rodiče!

Omlouvám se, že jsem do teď nenapsal. Žiju starým způsobem. Přijali mě do komsomolu. Jsem velmi rád, že jsem byl přijat do řad Komsomolu a slibuji, že budu proti německým okupantům bojovat ještě tvrději.

[…]

Navštívil jsem námi osvobozené oblasti. Noční můra, co Němci dělali, jaké lumpárny! To, co jsme viděli, je krev našeho sovětského lidu. Domy byly zničeny, vše vyhořelo, zůstal jen prach a popel. Všechny zkušenosti našich lidí nabádají nás na frontě i vás v týlu, abychom ještě více pracovali na úplném zničení německé svoloči.

Vážení rodiče, pište více. Každý den jeden dopis. […] Peníze vám pošlu, ale napište, až je dostanete. Přijměte prosím mou pokornou pomoc. Vím, že potřebujete peníze. Napište o Míšovi víc, moc bych

[110]https://molodguard.ru/guardian18.htm

ho chtěl vidět. Pište, mami a tati, co nejvíce. Ahoj všem mým přátelům a tobě, pozdravuj Marusju.
Vřele vás líbám a přeji hodně zdraví.

17. 11. 1941
[…]
Trochu jsem nastydl, ale to nevadí. Už nám vydali zimní uniformy, takže je dobře. Nedávno jsem byl na průzkumu a zabil tři frice spálili jsme jedno auto. Děláme svoji práci. Brzy bude Němcům hořet za patami. Všichni Italové na frontě mrznou a jsou špatně oblečení, vší je na nich jako na psech. Hodně jich k nám přivážejí a všichni jsou tak hladoví, že by jedli pomeje. Chodí a kradou obyvatelstvu všechen chleba, střílejí slepice. Také jsem viděl Rumuny, tak otrhané a špinavé, až hrůza. Napište, jak žijete, kolik dostáváte a je tam co jíst?
https://molodguard.ru/guardian18.htm

Můj bojový druh (Vasilij Levašov vzpomíná na Borise Glavana)
Do okupovaného Krasnodonu jsem se vrátil 4. září 1942. Další den jsem se v parku setkal se svými spolužáky: Ivanem Zemnuchovem a Žorou Aruťuňancem. Zde mě seznámili s Borisem Glavanem.
Boris měl na sobě sportovní sako, bílou košili a kravatu. Působil dojmem velmi upraveného a akurátního člověka. Ochotně mluvil, ale choval se poněkud opatrně. Rozhovor byl o situaci ve válce, o situaci na okupovaném území.
Ještě několikrát jsme se potkali, mluvili o různých tématech a postupně jsme došli ke společnému pochopení situace a vzájemné důvěře. Pak jsme konkrétně začali mluvit o vytvoření podzemní komsomolské organizace. Boris Glavan se aktivně účastnil všech setkání, která vzniku podzemí předcházela. Do poslední chvíle neprozradil své možnosti. Šlo o to, že Boris měl schované dva lehké kulomety sovětského typu.
S příchodem Viktora Treťjakeviče se naše práce oživila, Viktor navrhl, abychom začali vytvářet podzemí s vytvořením štábu, které bude řídit všechny účastníky. […]
https://molodguard.ru/guardian18.htm

Radij Jurkin (1928-1975)

„V prvních dnech okupace se stal členem podzemní skupiny vedené Sergejem Ťuleninem: byl členem pětky vedené Ťuleninem, v níž přepadával nepřátelská vozidla, roznášel letáky a shromažďoval zbraně," říká oficiální životopis.
Fadějev mu přiřkl účast na zabití zrádce Fomina. Čtrnáctiletý Radik podle autorské licence se po provedení akce sice „celý třásl", ale na dotaz Žory Aruťuňance, dalšího účastníka samozvaného tribunálu a popravčího v jedné osobě pouze řekl, že jenom ospalý, protože je „zvyklý chodit brzo spát". Naštěstí je Fomin fiktivní postava, k žádné popravě nedošlo a Jurkin byl ušetřen aspoň tohoto traumatu.
V říjnu 1942 byl na doporučení velitele Mladé gardy I. Turkeniče přijat do řad komsomolu. Ve dnech zatýkání mladogvardějců se mu podařilo uprchnout z Krasnodonu do Krasného Luhu a poté do Vorošilovgradu, kde se skrýval až do příchodu Rudé armády.
V říjnu 1943 poslal Ústřední výbor komsomolu Radije do školy pilotního výcviku, po jejímž absolvování byl v lednu 1945 přidělen k Tichomořské flotile. Účastnil se bojů proti japonským militaristům. Poté sloužil u Rudého praporu v Baltském a Černomořském loďstvu.
V roce 1950 absolvoval Radij Jurkin vojenskou leteckou školu v Esku. Během studia byl zvolen členem Krasnodarského krajského komsomolského výboru, byl delegátem XI. sjezdu komsomolu.
V roce 1951 se stal členem KSSS.
V roce 1957 byl kvůli špatnému zdravotnímu stavu převelen do zálohy.
Žil ve městě Krasnodon. Pracoval jako mechanik v Krasnodonském autobazaru. Mnoho času a energie věnoval vojensko-vlastenecké výchově mládeže, byl vášnivým propagátorem nebývalého hrdinství svých přátel mladogvardějců. Spolu s dalšími přeživšími

mladogvardějci se Radij Petrovič podílel na rehabilitaci Viktora Treťjakeviče.“
Tolik Wikipedie – oficiální informace.
Ty neoficiální říkají, že jeho zdravotní problémy způsobil alkohol a že od nějaké doby o Mladé gardě mluvil nerad.
Zemřel 16. července 1975 (ve věku 46 let).

Podle vyprávění jeho vnučky Olgy Jurkinové:
Radik nerad mluvil o tématech spojených s válkou. Kdyby se někdo začal vyptávat, třeba i děti nebo přátelé, řekl: „Jděte do muzea, tam se všechno dozvíte.“
[…] Radik se přátelil s Levašovem Sergejem a Ťuleninem. Můj táta si vzpomněl na příběh, který mu děda vyprávěl. Když Němci obsadili Krasnodon, zmocnili se všech městských skladů potravin. Lidé neměli prakticky co jíst. Jednou Radik a Ťulenin obcházeli sklady a hledali jídlo, ale všude bylo prázdno. Našli jeden sklad zasypaný solí, jídlo tam nebylo, jen hodně soli a basta. Když chlapci nenašli jídlo, vrátili se domů k Ťuleninovi. Tam se jich Sergejova matka začala vyptávat, kde byli, co našli. Řekli jí, že ve městě není žádné jídlo, všechny sklady byly prázdné, jen jeden z nich byl až po vrch naplněný solí. Serjožova matka zanařikala: „Co jste zač, kluci!? Vždyť to je ‚Zlato‘! Běžte, noste, co unesete!“ Přitáhli domů spoustu soli, dost na celou válku.
https://molodguard.ru/guardian71.htm

Radik Jurkin „Moji bojoví přátelé“ (bez uvedení data)

…Sergej Ťulenin měl mezi mládeží velkou autoritu. Znal dobře Olega Koševého, Ivana Zemnuchova, Vasilije Levašova a mnoho budoucích vůdců podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“. Proto naši starší soudruzi, sotva se vrátili, mnohokrát hovořili se Sergejem Ťuleninem, se mnou, se Stěpanem Safonovem, protože jsme byli blízcí Sergejovi přátelé, a proto se snažili navázat nějaké kontakty se skupinou S. Ťulenina… Sergej Ťulenin jako velitel naší skupiny nás přísně varoval: co nejméně mluvit, co nejvíce poslouchat a pozorovat a o všem s ním osobně mluvit. Proto, samozřejmě, moje rozhovory s Olegem Koševým a Ivanem Zemnuchovem jim nic nepřinesly, protože jsme znali prudkou povahu Sergeje Ťulenina a jeho neústupnost vůči nedisciplinovanosti, a proto jsme se řídili jeho příkazem – nikomu o naší činnosti nic neříkat.

Poblíž hřbitova se nacházela větrací šachta dolu 4. Chodili jsme do šachty a Sergej Ťulenin nás učil, jak rozebrat samopal a naučit se střílet. Vše se odehrávalo v podzemí, daleko od hranic města, a výstřely, i když byly blízko ventilátoru, byly na zemi sotva slyšet. Při jednom takovém zaměstnání nám Sergej Ťulenin vyprávěl o svém rozhovoru s Olegem Koševým a Ivanem Zemnuchovem, kteří mu navrhli, aby se jeho skupina připojila k jedné z podzemních komsomolských organizací. Sergej Ťulenin se nás zeptal na náš názor. Pověřili jsme ho však, aby celou záležitost vyřešil s našimi staršími soudruhy, protože jsme mu v tomto směru bezmezně důvěřovali.
…Na samém konci září se konala společná schůze všech podzemních komsomolských skupin.[111] Této schůzky se zúčastnil člen stranického podzemí Jevgenij Moškov v zastoupení vedoucího stranického podzemí v Krasnodonu Filipa Petroviče Ljutikova.
… Ivan Turkenič se těšil mezi členy podzemní organizace nekonečné úctě a jeho rozkaz byl pro členy „Mladé gardy“ železným zákonem. Ivan Vasiljevič vnesl do řad Mladé gardy skutečný vojenský pořádek. Rozkaz velitele byl zákonem pro všechny jeho podřízené.
Jevgenije Moškova jsme měli velmi rádi a vážili jsme si ho. Na pokyn Filipa Petroviče Ljutikova vstoupil Jevgenij Moškov do „služeb“ Němců. Napsal žádost purkmistrovi Stacenkovi, který ho schválil za ředitele Gorkého klubu na dole 1-bis. Jeho správcem byl jmenován Ivan Zemnuchov, člen štábu „Mladé gardy“, a režisérem amatérské umělecké činnosti se stal Viktor Treťjakevič. Tito tři členové podzemí kolem sebe shromáždili početnou skupinu z „Mladé gardy“. Všichni byli účastníky amatérských představení.
Archiv muzea „Mladé garda“, ф1,д.7О,ед.хр.7302
https://molodguard.ru/article99.htm

[111] Nad takovou „konspirací“ by člověk nejraději mlátil hlavou do zdi.

Anatolij Popov (1924-1943)

Organizátor skupiny v obci Pervomajka, jeden z prvních zatčených.

Z posudku:

„Během školní docházky Anatolij hodně četl uměleckou literaturu a byl milovníkem vojenských záležitostí. Na střední škole začal vážně studovat díla klasiků marxismu-leninismu. Vynikající studium, každodenní četba literatury, studium základů marxismu-leninismu dalo Anatoliji příležitost správně pochopit velikost přicházející budoucnosti, další zlepšení ideologické a politické úrovně. Od svých 13 let začal psát poezii, drobná, ale velmi výstižná dílka. V roce 1943 Anatolij napsal dílo: ‚Miluji svou vlast a jsem připraven ji bránit do poslední kapky krve'.

5. ledna 1940 byl Anatolij Popov přijat do řad VLKSM, komsomolské organizace Gorkého střední školy v Krasnodonu. Vstupem do Leninského-Stalinského komsomolu se Anatolij zavázal, že bude až do konce věrný straně Lenina-Stalina a bude svatě chránit tradice Října.

Na počátku Vlastenecké války Anatolije velmi rozhněval Hitlerův banditský útok na Zemi Socialismu. Chtěl se zapojit do boje proti zvířecímu německému fašismu. V Říjnu 1941 byl Anatolij mobilizován na práci ve vojenské továrně ve Stalingradu. Anatolij pracoval jako dělník v továrně, navzdory svému nízkému věku a těžké fyzické práci pracoval 12-14 hodin denně, aniž by opustil továrnu, a plnil normu na 150-180 %.

Dne 30.1.1942 se Anatolij ze zdravotních důvodů vrátil do Krasnodonu a pokračoval ve studiu v 10. třídě.

[…]

4.7.1943 Materiál sestavil instruktor Vorošilovgradského obkomu LKSMU Vasiljev

https://molodguard.ru/guardian57.htm

Ze vzpomínek matky*: „Již od devíti let se vážně zabýval díly velkých klasiků marxismu: Marxe, Engelse, Lenina a Stalina. V domě stále zůstává jeho kniha ‚Marx, Engels, Marxismus' od V. I. Lenina, která*

byla nalezena ukrytá v komoře. Do svých 12 let znal dobře všechny knihy ve školní knihovně. Učitelé obdivovali úspěch svého žáka a často na jeho adresu poznamenávali: ‚Dobrá hlava hlava na Anatolijových ramenou' nebo ‚To není Anatolij, to je ucho'.[112]

MILUJI SVOU VLAST (1942)

Text Anatolije Popova, žáka 10. třídy školy v Pervomajce

Celý svět je v plamenech války. Jako strašlivá vichřice – nebývalá svou silou a obrovská svou velikostí – se žene od drsného severu až po tropickou Afriku a rozsévá smrt, zkázu, hlad a chudobu.

Dva nepřátelé spolu svádějí smrtelný boj. Na jedné straně stojí koalice svobodymilovných zemí v čele s naší Vlastí, na straně druhé megalomanští a téměř šílení němečtí fašisté a jejich menší bratři v krvavých a podlých činech – japonští militaristé, rumunští bojaři, italští fašisté atd.

Miluji svou Vlast a jsem připraven ji bránit do poslední kapky krve, jak se na sovětského vojáka sluší?

Ano, miluji! Ano, miluji svou Vlast, svobodymilovnou a mnohonárodnostní zemi, pro její hrdinskou minulost, skvělou současnost, a především pro její budoucnost.

Miluji ji, protože dala všem dělníkům naší země nový život, protože je osvobodila od národnostního a třídního útlaku, miluji ji, protože dala všem dělníkům právo na práci, odpočinek a vzdělání; učinila z člověka absolutního pána nesmírného prostoru.

A právě zde se chtěli na tomto obrovském prostoru usadit chamtiví němečtí kati, aby zaplavili naši milovanou zemi krvelačnými četníky gestapa a uvalili na náš svobodymilovný lid potupné jho otroctví. Hitler se však velmi přepočítal, protože lidé, s nimiž vede válku, jsou neporazitelní a jejich síla je nevyčerpatelná.

Sovětský lid zná cenu svobody, která byla vybojována krví a velkými oběťmi v roce 1917, a raději umírá ve stoje, než aby žil na kolenou. Taková je vůle mého lidu a taková je i moje vůle, a když bude třeba obětovat se pro vlast, nebudu váhat položit život.

Archiv muzea „Mladá garda", f. 1, d. 51, č. 6989

https://molodguard.ru/guardian57.htm

[112] https://molodguard.ru/guardian57.htm

Letáky, hodně letáků

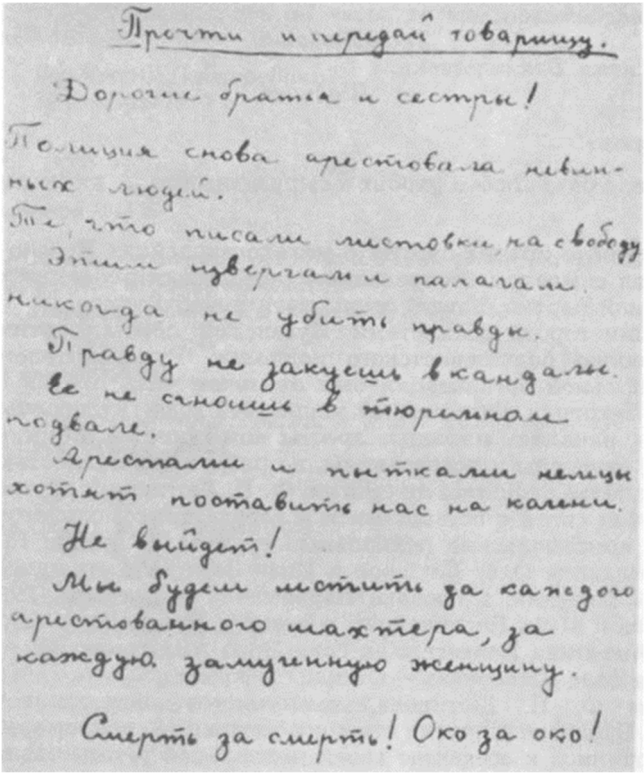

Прочти и передай товарищу.

Дорогие братья и сестры!

Полиция снова арестовала невинных людей.

Те, что писали листовки, на свободу

Этим извергам и палачам

никогда не убить правды.

Правду не закуешь в кандалы.

Ее не сгноишь в тюремном подвале.

Арестами и пытками немцы хотят поставить нас на колени.

Не выйдет!

Мы будем мстить за каждого арестованного шахтера, за каждую замученную женщину.

Смерть за смерть! Око за око!

Leták napsaný Toňou Maščenko

Anatolij Lopuchov (30. října 1943, tedy po Toricynově zprávě)

Svou práci v okupovaném Krasnodonu jsme začali šířením letáků. Sestavili jsme přijímač (Stěpan Safonov pracoval víc než kdokoli jiný), postavili ho u Koševých a poslouchali ho tam. Vždycky jsme se sešli Váňa Zemnuchov, Oleg Koševoj, Stěpa Safonov, Valja Borc a já, pak se k nám přidali Žora Aruťuňanc a Semjon Ostapenko.

Bylo velmi obtížné zaznamenávat zprávy, ale Oleg Koševoj se přizpůsobil tak dobře, že si vždy velmi rychle dělal poznámky.

Letáky se pak psaly ručně a později tiskly v založené podzemní tiskárně. Celá tato práce probíhala přes Koševého a Zemnuchova. Osobně jsem letáky netiskl, ale rozšiřoval. Byly doby, kdy jsem na Sadové ulici poblíž klubu rozšířil 120-130 letáků denně. Ostatní na bazaru. Procházel jsem davem a strkal je do kapes.
Ostatní členové Mladé gardy dělali totéž. V září 1942 k nám přišel Váňa Turkenič. V té době se zformovala naše podzemní organizace. Za velitele jsme si vybrali Váňu Turkeniče a za komisaře Olega Koševého.
http://www.molodguard.ru/guardian38.htm

Vasilij Levašov (1947)

Zatímco probíhalo zapojování do organizace, všichni jsme společně sestavovali texty letáků, ručně je opisovali a roznášeli po městě. „Pervomajka“ od nás obdržela buď hotové letáky, nebo text letáků a rozdávala je u sebe. Znali jsme některé informace, které nám poskytli váleční zajatci, které Němci hnali do vnitrozemí, a lidé, které Němci vyhnali z frontové linie. Tyto informace o frontě jsme psali do letáků. Psali je všichni, bez ohledu na to, kdo byl nebo nebyl členem štábu.
Pak jsme se rozhodli nutně získat tiskařský stroj, rozhodli jsme se tisknout komsomolské průkazy a přijímat do komsomolu. Skupina Sergeje Ťulenina opět dostala úkol. Byla tady redakce novin „Socialistická Vlast“. Když přišli Němci, naši ji vyhodili do povětří a odešli. Sergej Ťulenin a jeho skupina tam tedy sbírali písmo, prohledávali a kopali v ruinách. Pak nám hodně pomohla dívka, se kterou se přátelil Anatolij Kovaljov (její příjmení si nepamatuji): dala nám tašku s typografickými písmy.
Sestavením tiskařského stroje byli pověřeni Anatolij Orlov, V. Osmuchin a Žora Aruťuňanc To bylo v říjnu.
Po celou dobu jsme se věnovali šíření letáků.
V říjnu Němci vyhlásili mobilizaci sovětských občanů do Německa. Rozhodli jsme se ji za každou cenu narušit. Vydali jsme velké množství letáků, na jejichž přední stranu jsme umístili shrnutí situace na frontě, a pak jsme hovořili o podmínkách, které čekají na ty obyvatele, kteří odejdou do Německa. Navrhli jsme, aby všichni odešli do lesů, k partyzánským jednotkám. Agitace se týkala téměř celého okresu.

Němci chtěli z naší oblasti odvézt 2 tisíce lidí, ale když nastal den jejich odjezdu do Německa, podařilo se jim odvézt pouze 30 lidí (ti přišli k Němcům dobrovolně), zatímco ostatní odešli do lesa.[113]
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc34.htm

O Anatoliji Popovovi (4. 7. 1943)

Když se Anatolij vrátil domů [z evakuace] a viděl ponižování, kterému podrobovali Němci pokojné obyvatele, rozhodl se založit podzemní organizaci, která by bojovala proti německé moci a jejich služebníkům. Na podzim 1942 zůstal několik dní a nocí mimo domov, šel za svými soudruhy a založil organizaci. Po rozhovorech se soudr. Rozoginem, Viktorem Petrovem, Uljašou Gromovovou, Ďomou Fominem a Grišou Lukašovem se jednomyslně rozhodli pro boj s německou mocí a jejími přisluhovači. Od prvních dnů existence podzemní organizace byl Anatolij jmenován Velitelem Pervomajské skupiny. Večer se soudruzi shromáždili v Anatolijově bytě a začali s první prací – rozšiřováním letáků. Anatolij strávil dny a noci přípravou letáků a pak zavolal A. T. Petrova, Fomina, Gromovovou, Lukaševa a Rozogina a rozmnožili je. V noci tito soudruzi vylepovali po městě letáky na dveře německých institucí. Letáky byly psány s výzvami: „Kolchozníci a kolchoznice! Schovejte obilí, nenechte ho odvézt do Německa“ „Mladí lidé! - Nechoďte do Německa, opusťte město, přidejte se k partyzánským jednotkám“, „Zabíjejte německé posluhovače – Starosty a policajty“. „Rudá armáda postupuje“ a další. 4.7.1943 Materiál sestavil instruktor vorošilovgradského obkomu LKSMU, Vasiljev.
https://molodguard.ru/guardian57.htm

Uljana Gromovová (5. 7. 1943)

Uljana nikde nepracovala, odmítala pracovat pro „plazy“. Už si zvykla a směleji vycházela na ulici, častěji a déle se zdržovala u kamarádek. Obavy jejích rodičů však nebyly bezdůvodné. Nad její hlavou se stahovala mračna. Rodiče proto zašli sami na úřad práce, požádali o průkaz a odvedli ji na pozemek Zagotskotského úřadu, kde byla zapsána jako dělnice. Uljana v té době cítila větší odvahu. Její vnitřní

[113] Takže se v okolních řídkých lesících potulovaly skoro 2000 lidí?

odolnost vůči tlaku nepřítele se zvyšovala. Uljana ani na okamžik nezapomněla, že je komsomolkou. Dobře si pamatovala na bod stanov, který zavazoval každého komsomolce, aby byl nezištně oddán velké socialistické vlasti a byl připraven pro ni obětovat vše, co je v jeho silách, a v případě potřeby i život.

Uljana rozvinula mezi zaměstnanci stanice propagandistickou činnost proti německým okupantům a jejich přisluhovačům; otevřeně a odvážně se pouštěla do sporů s německými posluhovači, jako byli Akimovovi, Rytinovovi a další. A v takových sporech vždycky vyhrávala.

To vše však pro ni bylo jen přípravou, úvodem do velkého válečného úsilí, do kterého se pustla obětujíc sama sebe.

Vrátila se domů a stala se nejbližší pomocnicí Tolji Popova při organizování pervomajské skupiny partyzánů „Mladá garda“. V malém domku Gromovových na Gavrilovce se začaly často scházet dívky. Přišly sem Ivanichinová Lilia, Bondarevová Šura, Peglivanovová Maja, Samošinová a další. Přicházely, sesedly se kolem stolu ve skupinkách po 5-7 a vedly, jak se na první pohled zdálo, bezstarostné rozhovory.

Jejich bezstarostnost však byla jen na oko a jejich rozhovory byly vážné a věcné. Dívky připravovaly texty pro letáky. Uljana si je prohlédla a šla za Toljou Popovem, kde je schválili.

Ulja se Matrony Saveljevny nestranila, protože věděla, že její matka je nedoslýchavá, ale přesto si Saveljevna všimla, že si dívky často něco píší a vedou rozhovory o nějakých letácích.

Veškerá Uljanina práce probíhala tajně. Poznámky a návrhy přísně skrývala a nepotřebný materiál se zničil. Ulja přísně zakázala všem členům své rodiny přibližovat se k jejímu stolu nebo k její truhle. Zapamatovala si umístění knih a sešitů, které ležely na stole a vyšla ven. Běda tomu, kdo by se jich dotkl. Okamžitě si všimla, že se někdo přiblížil ke stolu nebo otevřel truhličku, a pak s nefalšovaným hněvem vyslýchala viníka. Nikdy však nic nenechávala na stole ani nikde jinde a svými upřímnými a spravedlivými výtkami příbuzné navykala na kázeň, takže se neptali ani se nesnažili zjistit, co dělá nebo proč ji navštěvují její přátelé. Tolja Popov přes svou mladší sestru volal Uljanu k sobě domů. Sám nikdy nepřišel. Občas za ní přišel posel z Krasnodonu, malý čtrnácti – až šestnáctiletý chlapec v modrých kalhotách, a tehdy se Ulja zdržela déle než obvykle. Se svými přáteli také rozdávala letáky.

5/7.1943 Instruktor Vorošilovgradského OK LKSMU (Krylik)
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329
https://www.molodguard.ru/guardian3.htm

Ivan Zemnuchov (1923-1942)

Fadějev o něm píše toto:
Váňovi Zemnuchovi se ve škole dokonce říkalo profesor. Měl jen jeden lepší oblek, šedivý s hnědým proužkem, který oblékal při slavnostních příležitostech a který, jako všechno, co Váňa nosil, mu byl už trochu malý. Když si však oblékl pod kabát bílou košili s límečkem, uvázal si hnědou kravatu, nasadil brýle s černou kostěnou obrubou a objevil se ve škole na chodbě s kapsami plnými novin a s knihou, kterou nesl v ruce a poklepával si s ní roztržitě po rameni - když šel takto kolébavou chůzí chodbou, stále stejně klidný, mlčenlivý, plný onoho vnitřního nadšení, které tak přímým a jasným světlem hořelo v jeho duši a vrhalo na jeho bledou tvář jakýsi vzdálený odlesk, tu všichni jeho spolužáci a zvláště žáci nižších tříd, jeho svěřenci-pionýři, mu ustupovali s bezděčnou úctou z cesty, jako by byl opravdu profesor.
Alexandr Fadějev, Mladá garda 1960,78-79

Miloval literaturu a psal básně, ale „snil“ o tom, že bude právníkem. A nejen snil, ale dosáhl toho, že ho okresní výbor komsomolu poslal do právnického kursu do Vorošilovgradu. Jenže přišla válka a Zemnuchov kurs nedokončil. Nutno říci, že to byl ve skutečnosti kurs pro vyšetřovatele NKVD. Kdoví, jakým směrem by se Zemnuchovovův život ubíral, kdyby kurs dokončil.

S Váňou Zemnuchovem jsou spojeny vzpomínky na vtipné způsoby šíření letáků.

Matka Váni Zemnuchova (6. 7. 1943)

Když [jeho matka] Anastázie Ivanovna vzpomínala na syna, říkala, že Váňa, který do té doby nikdy nechodil na trh, začal v polovině listopadu chodit na trh s balíčkem letáků. Strkal letáky do kapes a košíků kolemjdoucích. V druhé polovině prosince se Váňa náhle vydal do kostela. Byla to neděle, kdy farníci kladli svíčky a dělali poznámky do památníčků „za klid duše". Později se u Váni doma v posteli našla Bickfordova šňůra a olej na zbraně.
6.7.1943
Instruktor Vorošilovgradského OK LKSM (Krylik)
https://www.molodguard.ru/guardian2.htm

Veselá příhoda, kterou Aruťuňanc vyprávěl na besedě ve škole okolo roku 1965:

Byl u nás Vasja Pirožek. Jednoho dne přijde do klubu a říká Váňovi Zemnuchovovi: „Vylepil jsem letáky, můžu zůstat v klubu?" a Váňa odpoví: „Mám ještě jeden leták." a vytahuje jej z kapsy: „Kam jej vylepit?" A pak se z ničeho nic objeví Sevostjanov. Byl to policajt, hrozný člověk. Například na trhu lezl po pultech a nohama rozhazoval všechno ovoce, úplně jako by hrál fotbal. Kluci pošeptají Vasjovi: „Schovej leták." Podívá se na policajta a řekne nám: „Tak mu to přilepíme na záda." Váňa Zemnuchov, nejstarší z nás, odstrčil Vasju, a dva kroky od něj stál Serjoža Ťulenin – velmi troufalý chlapík. Přišel k nám a usmál se. „Teď to zařídíme. Jen když budeš souhlasit, Váňo…" Každému z nás se chtělo policajtovi zasolit. Rozhodli jsme se tedy takto: dokud policista v hale kouří, neděláme nic, ale jakmile vstoupí do haly, vytvoříme u dveří hlouček a jeden z nás zařve: „Perou se tam." Policajt se protlačí do haly a my toho využijeme. Takže jsme vše udělali podle plánu. U dveří nastal rozruch. Sevastjanov odstrkuje lidi a na zádech má leták.
Váňa Zemnuchov nás všechny okamžitě poslal domů a sledoval: co bude dál? Policajt jde s rukou za zády a s letákem na zádech. Všichni se mu o tom bojí říct. A najednou přicházejí fašističtí pohlaváři, zrádci Zacharov a Podtynnij. Uviděli Sevastjanova a zalapali po dechu. Přikázali ho odvést do chládku a dát mu 15 ran bičem. A naši kluci Popov a Kovaljov, kteří pracovali u policie pod vedením „Mladé

gardy“, byli pochůzkáři. Doprovodili ho a vydali rozkaz: „Zmlaťte ho tak, aby ráno nemohl vstát.“ Tak skončil případ s letákem.
https://www.molodguard.ru/guardian10.htm

Ale nejen policista se stal obětí takového žertíku.

Vzpomíná opět Žora Aruťuňanc, tentokrát v roce 1958:

Jednoho dne Váňa navrhl rozdávat letáky v kostele. Je tam stařeček, říká, který prodává text modliteb, tak mu je zkusíme nepozorovaně podstrčit. Opravdu, u vchodu totiž seděl vetchý, prošedivělý stařeček a prodával svíčky a lístky s natištěnými modlitbami. Chlapci si dřív zašli do kostela pro jeden lístek a vytiskli naše provolání na podobně velký papír se stejným rámečkem. Do polozatemněného kostela jsme vstoupili ve skupině. Přistoupili k dědečkovi a zašeptali na něj: „Dědečku, dědečku!“ Uviděl mladíky, dostal strach a myslel si, že přišli krást svíčky. Vyskočil, zatarasil svíčky a nevěnoval pozornost modlitbám. Kluci tam mezitím nasázeli hromadu letáků. Otočili se a odešli. Později jsme se dověděli: ten večer byl o „modlitby“ velký zájem, lidé je všechny skoupili, stařík byl v obležení, ptali se, jestli budou další „modlitby“, a kdy…
https://www.molodguard.ru/book36.htm
(Kniha vzpomínek přeživších účastníků vydaná v roce 1986)

Ostatně i dívky měly specifický smysl pro humor:
Valerie Borc, Nina a Olga Ivancovovy, Tosja Maščenko a, Mája Peligvanovová a Žeňa Kijkovová si vymyslily velmi vtipný kousek.

Na trhu nabídly obchodnicím s lívanci a pirožky ke koupi papír. Báby daly ochotně dívkám za papír každé po jednom lívanci a potom celý den balily své pekařské výrobky do zpráv Informbyra. Tyto navenek nevinné papírky ze školních sešitů se dostaly mnoha lidem do rukou a obyvatelstvo dostalo pravdivé sovětské zprávy o válce. [114]
Jelena Koševá, Můj syn, SPN 1957, 77-78

[114] Tuto příhodu pak Kotov a Ljastovskij zapracovali do knihy Srdce statečných
https://molodguard.ru/book20.htm

Ty trhovkyně byly totiž negramotné. Neměly ponětí, že byly nevědomky zataženy do odbojové činnosti.

Bylo to také dětinské. Kdyby se policistovi dostal do rukou jediný leták s „modlitbou“, začalo by pátrání Zmáčkli by staříka, a ten by si možná vzpomněl na chlapce, kteří se kolem něj motali. A modlářky si nemohly nevšimnout těch, kteří nikdy předtím do kostela nevkročili, ale nyní naslouchali kázání kněze, někteří z nich se dokonce klaněli. Mohli je chytit, tak snadno… Byli však ušetřeni. Mezi těmi, kdo se dostali k letákům, nebyli žádní zrádci. Ale všichni pochopili: konspirace a opatrnost jsou nade vše.
Během sedmi měsíců okupace rozdala Mladá garda asi pět tisíc letáků.
S.A. Vernejevová: „A tato role byla přidělena válkou“. (Příběh Ljuby Ševcovové), Doněck: Donbass, 1989
https://www.molodguard.ru/book25.htm

Matka Lidy Androsovové (1943, určené A. A. Fadějevovi)

Než byl můj manžel zatčen[115], přestěhovali jsme se do jiného bytu, který byl uveden jako záchranný. Tento byt se nacházel na okraji rokle, kde mohla dcera pohodlně pracovat v podzemí.
Já jsem samozřejmě nevěděla jistě, že v něm pracují naše děti, ale brzy poté, co Lídě odvedli otce, jsem to zjistila. Jednoho dne k nám přišla její kamarádka Nina Kezikovová, začaly jsme si povídat a Nina se prořekla. Řekla:
„Lidočko, na tomhle místě jsme ještě leták nevyvěsili.“
Okamžitě jsem po ní vyjela:
„Co jsi to za dceru, když máš tajnosti před matkou. Vždyť já proti tomu nic nemám, dokonce jsem velmi ráda, když děláš tak důležitou práci.“
Okamžitě se začala ospravedlňovat, proč se mi nepřiznala:
„Maminko, vždyť máš nemocné srdce, máš slabé zdraví, proto jsem mlčela, abys byla klidná. A teď ti to mohu říct. Znám svou rodnou mámu vím, jak je oddaná svým dětem a sovětské vládě a že nikdy nikde neřekne ani slovo, dokonce ani vlastnímu bratrovi nebo vlastní sestře.“

[115] Manžel byl brzy propuštěn

A začala mi vyprávět:
„Víš, mami, když jsme spolu jely pro chleba a vezly trakař, měla jsem spoustu letáků. Rozházela jsem je až do Kamenky, a když jsme přišli do Kamenky, dala jsem je pod ploty domů a ty, maminko, sis toho nevšimla. Bylo pro tebe lepší, že jsi to nevěděla, protože tátu sebrali a ty jsi o mě měla velký strach. Když jsem se vrátila z evakuace, přicházeli k nám děvčata a kluci. To my jsme začali s podzemními prací. Všechny letáky, ať už byly vyvěšeny kdekoli, byly vyrobeny našima rukama."
„Vidíš, Lidočko, co jsi udělala, mámě jsi to neřekla. Dobře jsi věděla, že po nás slídí policie. Najednou by přišli udělat prohlídku a já nic nevím, a kdyby něco našli, to by bylo, a kdybych to věděla, tak bych taky hlídala".
Povídá mi:
„Nedělej si o mě starosti, mami. Myslíš si, že jsem tak hloupá, že to prostě dám kamkoli, žádná policie nic nenajde, kde to mám – to vím jen já."
[…]
Jednou přišel Kolja a přinesl spoustu novin a letáků shozených naším letadlem. Dali je i mně, abych je mohla nosit lidem ke čtení a pak je zase vrátit.
[…]
Jednou k nám přijde Kolja a říká:
„Lído, na úřadě práce je inzerát, aby všichni jeli do Stalinské oblasti. Píší, jak dobře je krmí, napájejí, oblékají, obouvají a mají velmi dobré lůžko. Takže to je ono: sedni a rukou napiš tiskacím písmem: ‚Kdo chce umřít hlady, ať jede do Stalinské oblasti'".
Lída si sedla a psala. Bylo asi dvanáct hodin v noci. Spolu s Koljou se vydali na úřad a nalepili ručně psaný papírek na konec toho oznámení. Lidé, kteří přicházejí na úřad, si přečtou tohle a ten inzerát a jsou zmateni, o co jde – nahoře je to napsáno velmi dobře a dole úplně jinak. Vzkaz visel na zdi týden, dokud si ho někdo nevšiml, a pak byl stržen.
Chlapci a děvčata chodili každou neděli na trh. Jednou udělali takový trik: přilepili leták na záda policajtova kabátu.[116] Lidé tuto komedii viděli a snažili se od něj utéct, a tak šel s letákem na policii.

[116] Co měli pořád s tím lepením letáků policistům na záda?

Policejní náčelník mu vynadal, že ti brzy přilepí na čelo leták a ty nebudeš vědět, kdo, takže se s ním zase přijdeš na policii. Poté náčelník vydal rozkaz zjistit, kdo to dělá.
https://www.molodguard.ru/guardian9.htm

Olga Saprykinová (1924-?)

Narodila se 21.ledna 1924. Za války pobývala v obci Krasnodon a podílela se na činnosti tamější skupiny. Když začalo zatýkání, podařilo se ji utéci. Po válce se nehlásila o uznání za členku Mladé gardy. Až roce 2005 poskytla rozhovor novinářce Jekatěrině Jesikovové. Další rozhovor poskytla v roce 2012. Tyto rozhovory se mezi sebou poněkud liší.

Olga Saprykinová (2005)

...Dříve se Krasnodonem nenazývalo moderní město, ale nevelká vesnicí vzdálená dvanáct kilometrů. Samotné město se jmenovalo Sorokino. Nacházela se zde vedoucí skupina „Mladé gardy“ v čele se slavným Olegem Koševým, která udržovala kontakty s členy podzemí v této osadě.
20. července 1942 vstoupila do města fašistická vojska. Odporné myší kabáty zaplnily zahrady, parky a ulice. Dusno, šero bylo v tomto kdysi krásném městě. Brzy byly všechny zdi domů a ploty polepeny oznámeními německého velení. První rozkaz zněl odevzdat zbraně, za neodevzdání – zastřelení, dostavení se všech komunistů a komsomolců na registraci, za nedostavení se - smrt. Začaly loupeže, které doprovázely vraždy.[117]

[117] 2012:
20. července se v Krasnodonu objevily armády Němců a Rumunů. Projížděli rychle, v kolonách. Většinou jezdili na tříkolových motorkách. V naší vesnici se neusadili. Během krátkého odpočinku jen vbíhali do dvorů a domů a brali, co jim přišlo pod ruku: kuřata, mléko, vejce, chleba. Měli tu drzost močit za bílého dne přímo na ulici.
- Nepovažovali vás za lidi?
- Zřejmě. Ačkoli nikoho nebili, nestříleli. Když vojsko prošlo, zůstalo v osadě jen několik Němců. Myslím, že tři z nich se usadili v budově městské rady, věnovali se hospodářským záležitostem. A pak jsme skoro žádné Němce neviděli, takže to nebylo moc děsivé.
https://rg.ru/2012/07/26/gvardia.html

„Ze začátku se děcka zabývala vylepováním letáků, agitací mezi obyvatelstvem, docházelo však i k rozsáhlým sabotážím: vyhazovali do povětří německé zásobovací vozy a vykolejovali vlaky," říká Olga Stěpanovna. „Osobně jsem se toho neúčastnila, protože jsem byla příliš mladá, ale vždy jsem se o tom dozvěděla."[118]

„Když jsme přišli do vesnice během války, bylo mi 18 let. Sotva jsme si vybalili věci, přišli ke mně místní představitelé Mladé gardy Voloďa Ždanov a Kolja Sumskoj s důraznou otázkou: ‚Jsi komsomolka?' – ‚Komsomolka', odpověděla jsem, ale ještě jsem nesouhlasila s tím, že se přidám ke gardě… Když dal o sobě znát hlad, vyrazili jsme na pole sbírat trnky – v té době se i v nezpracovaném stavu hodily k jídlu.[119] Když jsem se vracela sama, všimla jsem si letáku na sloupu. ‚Rusové jsou blízko!' - bylo na něm uvedeno.

Najednou vedle mě vyrostl muž s policejní páskou na ruce. ‚Ty jsi to nalepila,' vykřikl hlasitě. Přestože sám viděl, že jsem si leták jen četla, odvlekl mě na policejní stanici, kde jsem byla za trest dostala deset ran bičem a při sedmém úderu jsem ztratila vědomí. Probudila jsem se o několik hodin později na lavičce před policejní stanicí.

Strašně mě bolela záda, ale nějak jsem se dopotácela domů. Bylo mi líto šatů roztrhaných bičem – modrých s křidélky, taky ne mých… Nevím, jak se Ždanov a Sumskoj dozvěděli, co se mi stalo, ale hned se u mě objevili znovu a položili mi jedinou otázku: ‚Nevykopeme teď společně Němcům hrob?' Když už jsem vstoupila do řad gardy, stala se mi další příhoda: pozdě v noci jsem lepila letáky a byla jsem přistižena při činu, takže mě zase odvlekli na policejní stanici, ale cestou jsem stihla letáky zahodit, ještě že byla tma. Protože na stanici nic nenašli, nechali mě jít. Stávalo se, že se děckám podařilo nalepit letáky přímo na dveře policejní stanice, ale sama jsem si na takové zoufalé věci netroufala."

http://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=8&t=159&start=60

[118] Zná je tedy jenom z doslechu

[119] V roce 2012 řekla, že na tom poli konali komsomolské schůze.

V roce 2012 se o činnosti skupiny rozpovídala podrobněji:

„Byla konspirace přísná?“

„Velmi. Ani jsem nevěděla, že moje sestřenice Toňa Djačenko a její kamarádky jsou v naší organizaci, i když jsem se s nimi často setkávala. K Toně přicházely Žeňa Kijkovová a Lída Androsovová – bydlely poblíž pátého dolu. Měly rády písničky. Toňa byla chichotavá, vždycky veselá, a já měla slušný hlas, uměla jsem všechny písničky, a tak jsme uspořádaly koncert, po kterém nás Tonina matka, moje teta Šura, pokaždé něčím pohostila. Zpočátku jsem netušila, že děvčata píší vlastní letáky a vylepují je po vesnici.“

„Ale pak jste začala ‚kopat Němcům hrob‘?“

„Pět dní jsem mohla jenom ležet – ještě k tomu na břiše. Když jsem tam ležela, přišli mě navštívit kamarádi. Ukázali mi letáky, v nichž vyzývali, abychom neztráceli naději v návrat našich vojáků. Děcka je vylepovala po celé vesnici, dokonce se Voloďovi Ždanovovi jednou podařilo takový dárek nalepit i na záda policajta. Brzy jsem se po vesnici procházela sama a dělala totéž.

Později Voloďa Ždanov sestavil radiopřijímač, ten měl na půdě Kolja Sumskoj. Poslouchali jsme a zaznamenávali zprávy Sovinformbyra. Pak jsem je přepsala hůlkovým písmem na stránky školních sešitů a šla je rozdat. Ostatní děcka udělala totéž.“

„A jaké další operace členové Mladé gardy prováděli?“

„Byly různé: chodili jsme do polí pod záminkou sbírání klásků a nenápadně poškozovali německé spojení, sbírali zbraně v místech, kde se bojovalo. Ale většinou to byli chlapci. V listopadu jsme na dole vyvěsili rudou vlajku. Tehdy jsem byla, jak se v jistých kruzích říká, na kukačce.“

„Nemusela jste křičet ‚bacha!‘?“

„Štěstí, samozřejmě. Ale nebylo to tak vždycky. Jednoho prosincového dne jsem se ocitla v sousedství policejní budovy s hromadou čerstvých letáků, které jsem se snažila vylepit před 19. hodinou, kdy začínal zákaz vycházení. Večer byla tma, z nebe padal mokrý sníh a já přemýšlela, kdo si toho všimne – co když se mi podaří nalepit na bránu leták? V polovině cesty na mě někdo zavolal: ‚Stůj! Kdo tam?‘ Řekla jsem tiše: ‚Saprykinová.‘ Byla jsem si jistá, že mé příjmení nebude působit zvláštním dojmem. V odpověď jsem však zaslechla zlomyslný výkřik: ‚A... Komunistka!‘ ‚Ale ne,‘ řekla jsem, ‚jsem ještě mladá.‘

Na hlídce byli dva policisté. Jeden říká druhému: ‚Vezmi ji k nám a zkontroluj ji.‘ A v rukávu jsem měla letáky. Bylo to dobré, bylo špatné počasí, když jsme šli, podařilo se mi je nepozorovaně shodit do příkopu. Pak už jsem se ničeho nebála: jako komsomolku mě tu nemuseli znát. Ale na policii zkontrolovali nějaké seznamy a řekli: ‚Proč se k nám ráno a večer nepřijdeš podívat?‘ Ukázalo se, že byl zaveden nový řád: komsomolci nesměli opouštět vesnici, ale museli se dvakrát denně hlásit na policii. Zajímalo mě, jak jsem se mohla dostat na seznam, vždyť jsem se přistěhovala?

Dlouho se mnou ale nebavili a odvedli mě do cely. Ráno mě odvedli k náčelníkovi policie. Ptal se mě na mou rodinu, kde bydlím, jestli mám otce nebo bratry. Řekla jsem, že jeden bratr je ve Vlastenecké válce a že o druhém nic nevím. Jakmile jsem to řekl, dal mi facku. A pak s přísným výrazem řekl: ‚Válka je osvobozovací, to bys měla vědět.‘

Pak jsem kopala díry pro plot – policie se rozrůstala a zdálo se, že je nedostatek volných dělníků. Teprve večer jsem byla propuštěna domů.“

https://rg.ru/2012/07/26/gvardia.html

Vladimír Osmuchin (1925-1943)

Voloďa Osmuchin se narodil v roce 1925. Do 6. třídy chodil do Gorkého školy č. 1. Poté se přešel do Vorošilovovy školy. Po deváté třídě šel pracovat, protože mu zemřel otec a bylo těžké žít.

Ve škole měl Voloďa rád techniku, miloval a znal fyziku. Ve 4. třídě se mu podařilo vymodelovat filmovou kameru. Když Voloďa dostal fotoaparát, začal se zajímat o fotografování. Kromě toho Voloďa uměl dobře kreslit a rád zpíval. Nejčastěji zpíval ruské lidové písně. Voloďa se věnoval sportu, zejména měl rád šachy a hrál je velmi dobře. Voloďa miloval zvířata, zejména ptáky. Několik let žila v domě Osmuchinových kavka, kterou Voloďa učil mluvit. Voloďa se vyznačoval tichou, klidnou a klidnou povahou.

Voloďův oblíbený spisovatel byl Gorkij.
Když začala válka, Voloďa snil o tom, že se stane pilotem. Složil zkoušky na leteckou školu, ale nemohl studovat, protože jeho rodina nemohla studium zaplatit. Voloďa vstoupil do stíhacího praporu.
Během okupace za Voloďou nejčastěji chodili jeho spolužáci Treťjakevič a Ťulenin a V. Zemnuchov, který bydlel nedaleko. Viktor a Váňa často a dlouho hráli šachy. Jelizaveta Alexejevna u Volodi viděla také Žoru Aruťuňance, Borisova a Tosju Maščenko.
Jeho matka měla velké obavy z Voloďova přátelství s Ljutikovem, který bydlel v sousedství...
Z archivu muzea Mladé gardy moskevské školy č. 312.
Podle vzpomínek matky Jelizavety Osmuchinové

V únoru 1942 začal pracovat jako elektrikář ve strojírně CEMM. Podle oficiálního životopisu za okupace spolupracoval s Ljutikovem, který *„přivedl tohoto odhodlaného mladého muže k plnění individuálních úkolů: distribuce letáků, sbírání zbraní, sabotáže v dílnách. Jeho prostřednictvím udržoval šéf stranického podzemí kontakt s komsomolským podzemím, jehož byl Voloďa členem.“* [120]
Pomohl vyrobit tiskárnu.
5.ledna byl zatčen a 15.ledna vhozen do šachty č.5.
https://www.molodguard.ru/guardian49.htm

Podzemní typografie – Georgij Aruťuňanc (1957)

…Ve městě bylo zřízeno a instalováno několik přijímačů. Chytaly se zprávy Informbyra. Texty zpráv se musely rozšířit mezi obyvatelstvo. Bylo rozhodnuto napsat letáky a roznášet je po městě. Zpočátku se letáky psaly ručně. Psali je všichni členové organizace, roznášeli také, včetně členů štábu. Letáky se vylepovaly po celém městě. A město bylo rozděleno na úseky, každý z členů podzemní organizace měl svůj úsek a vylepovali je zpravidla večer po dvou, obvykle chlapec a dívka, aby nevzniklo podezření. Až do 21 hodin, dokud bylo povoleno vycházet, chodili po městě a vylepovali letáky. Existovalo nevyřčené pravidlo: letáky se vylepovaly na místech, kde je obyvatelé Krasnodonu četli nejčastěji: u vodárny, ručního mlýna, na tržišti, ve

[120] https://molodguard.ru/guardian49.htm

velkém činžovním domě a tak dále. Zkrátka dělali vše pro to, aby si leták přečetlo co nejvíce obyvatel.
Později bylo rozhodnuto zřídit podzemní tiskárnu, aby se texty letáků nepsaly ručně, ale tiskly se ve velkém množství v tiskárně a roznášely po městě. Bohužel jsme se setkali s velkými těžkostmi. Těžkosti byly následujícího rázu: zaprvé neexistovalo písmo, zadruhé nebyly k dispozici stroje a zkušenosti. Nikdo z nás nikdy v životě nepsal na stroji, nikdo z nás nesázel v tiskárně ani netušil, jak se to dělá. Museli jsme také najít místo, kde by policie nemohla tiskárnu vystopovat.
Takže s takovými těžkostmi jsme začali bojovat. Nejdříve jsme museli najít písmo na tisk letáků. Část jsme našli v troskách okresních novin „Socialistická vlast“. Chlapci, děvčata se chodili k bývalé tiskárně a sbírali zbytky písma ze země. Něco se podařilo sebrat. Zpočátku se zdálo, že je tam hodně typů, ale když jsme začali sázet leták, ukázalo se, že je to docela málo.
Ano, vzpomínám, jak jsme začali dávat dohromady první leták. Jednalo se o leták, který jsme vydali v předvečer 7. listopadu s textem Stalinova projevu 6. listopadu na slavnostním zasedání Moskevského sovětu. Leták jsme začali sestavovat pozdě večer. Sešli jsme se Vasja Levašov, Váňa Zemnuchov, Voloďa Osmuchin, Viktor Treťjakevič a já. Bylo rozhodnuto sestavit leták v noci, aby mohl být ráno rozšířen. Ale bohužel bylo tak obtížné sestavit text jednoho letáku, že jsme ho dokončili skoro až k ránu.
S jakými obtížemi jste se setkali? Když jsme začali psát, polovina letáku byla vysázena, ukázalo se, že jsme ho vysázeli obráceně. Museli jsme písmo otočit vzhůru nohama. Museli jsme tedy celou sazbu vytvořit znovu a začít od začátku.
Navíc hned na začátku, když jsme začali vybírat z celé hromady typů jednotlivá písmena, bylo jasné, co budeme muset udělat do příštího listopadového svátku. Proto jsme nejprve seřadili písmo po písmenech, jak to dělají v tiskárnách, abychom pak mohli tisknout rychle a dobře. Neměli jsme však žádné tiskařské kasy ani speciální boxy. Rozhodli jsme se písmo roztřídit do malých krabiček a uložit je do šuplíku. Pak se věc zrychlila.
Při práci jsme se střídali. Nejprve dva pracovali a tři odpočívali. Pak tři pracovali a dva odpočívali. Mimochodem, Voloďa Osmuchin přinesl barvu, kterou sám vytvořil. Je těžké říci, z čeho se skládala. Zřejmě olej a saze. Obecně to bylo něco černého, lepkavého

a mazlavého. Právě na základě této barvy bylo rozhodnuto o vytvoření prvního letáku.
Voloďa Osmuchin řekl, že jeho matka má z jeho nepřítomnosti velké obavy, a tak jsme ho ten večer pustili. Odešel. Levašov, Zemnuchov, Treťjakevič a já jsme zůstali. Při psaní letáku jsme se střídali ve dvou. Do rána bylo hotovo.
Ano, některá písmena chyběla, zejména samohlásky jako a, i, e. Proto jsme v textu nechali několik prázdných míst, a když byl text hotový, pracovali jsme na písmenech ručně.
Následující den, 7. listopadu, a částečně 8. listopadu byl tento leták distribuován po celém městě, v celém okrese Krasnodon. Nepamatuji si přesně, kolik kopií, ale pamatuji si velký balík. Je pravda, že jsme neměli standardní papír. Takže jsme použili sešity, role papíru a bílý papír. Kdo mohl, přinesl, co mohl, vytiskl na to letáky. Letáky byly rozdán dívkám a chlapcům zapojeným do organizace a distribuovány po městě.
Tyto obtíže se podařilo překonat díky úsilí chlapců a dívek, kteří se podíleli na budování podzemní tiskárny, díky jejich nenávisti k nepříteli a snaze přinášet lidem v okupovali městě, pravdu, hlas Moskvy a strany, aby se udržela morálka obyvatel okupovaného města.
1957
Archiv muzea „Mladá gardy“, ф.1,д.2, ед.хр.94.
https://www.molodguard.ru/article101.htm

Vyprávění Ljudmily Osmuchinové, sestry Volodi Osmuchina

Jednoho dne, bylo to v neděli (měsíc ani den si nepamatuji), jsem přišla domů, dveře na háček, i když byl den. Zaklepu. O několik minut později otevře dveře Anatolij Orlov. Vstoupím.
Voloďa sedí na truhle, která je politá vodou a u truhly je mokro.
„Co jste dělali?“ zeptala jsem se.
Zasmáli se. Pak Anatolij odešel domů a Voloďa otevřel skříňku a ukázal tiskové písmo, a ještě nějaký roztok v lahvičce. Kontrolovali a vybírali dobrý typ.
„Teď jich není mnoho, ale brzy jich bude dost. Zítra se kluci vydají do tiskárny pro další.“
Ve vyhořelé tiskárně chlapci sbírali písmo.
„Teď potřebujeme stroj. Brzy začneme tisknout.“

Voloďa se nenechal odradit tím, že nemají stroj. Přece je mistr řemesla. Ne nadarmo miloval fyziku, což se mu teď hodilo.
„Stroj uděláme v práci."
Brzy začal Voloďa nosit domů nějaké součástky. Jednoho dne přinesl spoustu dřevěných latí.
„Jedná se o strojní součásti," řekl.
Pak z domu zmizel bílý papír, který byl navinutý na dřevěném válečku. Voloďa má nové přátele. Přichází Solovjov, kovář ze strojírny.
Voloďa není večer doma.
„Je Voloďa doma?" je vše, co slyším u dveří. Často mu říkám, že když máš schůzku, zůstaň doma. A on:
„Jsem nějaký Vaska Buslaj. Všichni do Vasjova domu."
5. listopadu nespí doma. Předtím řekl:
„Dnes budeme u Žory tisknout letáky k svátku."
Máma má strach, že tu není. Taky se začínám bát. Možná ho vyslídili policisté. Za úsvitu přišel unavený, ale veselý.
„Zítra budou letáky ve Vorošilovgradu. Pošleme člověka. Budou vylepené a rozeseté po všech ulicích."
[…]
Letáky odhalují lži. Lidé se netrpělivě těší na naše. Vědí, že tato hodina není daleko, že Stalingrad se hrdinně brání, že Moskva žije klidně a že Rudá armáda žije dál. Měl velkou radost, když za ním přišla matka a řekla mu, co říkají ženy o letácích na bazaru. Jen se usmál.
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 330
https://molodguard.ru/guardian49.htm

Vyprávění Jelizavety Osmuchinové, matky Vladimíra Osmuchina – 1947)

5. 11.1942. Voloďa večer odešel. Je půlnoc a on tu není, je k ránu a on tu není. Ležím celá bez sebe. Nic jiného, než že ho sebrala policie. Už teď si představuji, jak ho bijí, mučí. Tu uslyším klepání na dveře. Jdu tam a ptám se, a on vesele: „To jsem já, mami!" Jsem ráda, ale taky jsem na něj křičela, že byl pryč celou noc.
„Ale u jednoho soudruha na šachtě 1-bis jsme hráli šachy do 10 hodin, a když šel, tak ho policie zadržela, protože neměl propustku." Ptám se, kdo ho mohl za úsvitu pustit od policie? Říká, že za přišel známý policajt a nechal ho jít. Srdce mi svírají stále větší obavy. Voloďa stále

častěji opouští domov. Teprve nyní jsem zjistila, že to nebyla policie, kdo ho zadržel 5.11., ale že on a tři soudruzi Víťa Treťjakevič, Váňa Zemnuchov a Žora Aruťuňanc tiskli letáky, aby pozvedli ducha dočasně okupovaného obyvatelstva na svátek Velké říjnové revoluce. A skutečně, jak tyto malé listy papíru, často nerovnoměrně vytištěné nebo dokonce ručně psané, zvedaly náladu obyvatelstva. Na trhu můžete slyšet, jak si ženy šeptají, že jim někdo podstrčil leták pod dveře nebo jej hodil přes okenní parapet. Nebo je dokonce ženy najdou na trhu v košíku či v tašce.
https://molodguard.ru/guardian49.htm

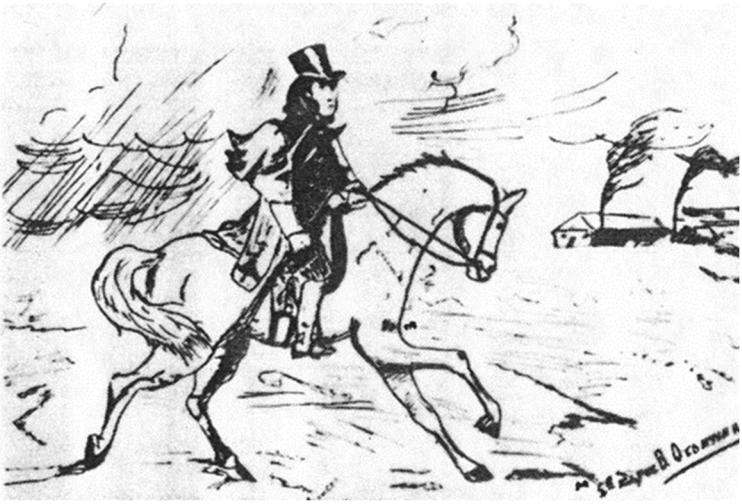

Kresba Volodi Osmuchina

Anatolij Orlov (1925-1943)
Chlapec s technickým a výtvarným nadáním.

Ze vzpomínek jeho matky (1958):
Můj syn, mladogvardějec Tolja Orlov, se narodil 7. ledna 14925 ve vesnici Krasnikovo Znamenského okresu Orelského kraje v dělnické rodině. V roce 1931 se naše rodina přestěhovala do Krasnodonu kvůli změně místa zaměstnání. V naší rodině byly čtyři děti: dvě děvčata Marina a Šura a dva chlapci – Tolja a Alexandr. Ve velké a družné

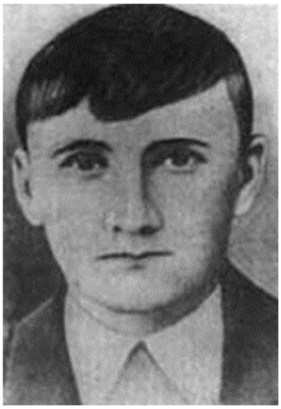

rodině Tolja vyrostl jako živý a čilý chlapec. Když jsem syna připravovala do školy, naučila jsem ho počítat na prstech do deseti, učila jsem ho psát písmena. A pak přišel den, kdy Tolja s velkou radostí a ochotou šel do školy. V té době mu bylo 7 let. Tolja vyrůstal v prostředí prosté dělnické rodiny, byl ukázněný a poslušný chlapec, vážil si starších a pečlivě se staral o své sestry a bratra. Náš Tolja si s nadšením připravil domácí úkoly a jednoho slunečného rána se vydal do školy. Je oblečen do svého oblíbeného tmavomodrého obleku a s pocitem radosti letí do školy, kde před začátkem vyučování je nutné prověřit připravenost na vyučování v pionýrské skupině, a pak odnést výkresy na školní výstavu. Na výstavě už je portrét V. I. Lenina, ale Tolja včera dokončil kresbu Čapajeva se samopalem. V pionýrské klubovně, kde je výstava umístěna, je vždy plno. Nyní probíhá vášnivý spor: čí obraz je lepší: „Taras Bulba" Anatolije Kovaljova nebo „Valerij Čkalov" Seni Ostapenka. Tolja také hodně kreslil: navrhoval nástěnné noviny, několika tahy dokázal zobrazit dívky sledující hodinu. Při pohledu na obraz v zrcadle nakreslil autoportrét. Když chodil do Vorošilovovy školy, spřátelil se Tolja s Voloďou Osmuchinem, Sergejem Ťuleninem a Ljubou Ševcovovou. Společně chodili na voskresniki,[121] vystupovali na školní scéně a dlouhou dobu trávili ve školní technické klubovně. Tolja a Voloďa Osmuchinovi, fascinovaní elektrotechnikou a strojírenstvím, zůstávali dlouho v technickém kroužku, konstruovali přístroje a pomáhali učitelům provádět ve třídě pokusy z fyziky a chemie.[122]

Oficiální životopis říká, že „*během okupace města Krasnodon odešel Anatolij pracovat do navíječky elektromechanických dílen. Brzy se připojil k podzemní organizaci ‚Mladá garda'. F. P. Ljutikov zapojil Anatolije Orlova a Vladimira Osmuchina do plnění jednotlivých úkolů, distribuce letáků a sběru zbraní. Jejich prostřednictvím udržoval kontakt s komsomolským podzemím. Anatolij opakovaně*

[121] dobrovolné nedělní brigády

[122] https://molodguard.ru/guardian47.htm

vyřadil z provozu elektrické zařízení v CEMM, aktivně se podílel na práci podzemní tiskárny, která tiskla letáky a dočasné certifikáty Komsomol. V dobách fašistické okupace byl přijat do Komsomolu.“[123] 13.ledna 1943 byl zatčen, 15.ledna popraven.

Věra Orlovová, matka Tolji Orlova (1958)

Němcům se po vytvoření obrovské početní převahy na jižním směru naší mnohakilometrové fronty podařilo s velkým úsilím a ztrátami postoupit až k hradbám Stalingradu a kavkazskému předhůří. 20. července přišel nepřítel ke Krasnodonu. Nastaly temné dny okupace, která trvala více než šest měsíců. Tolja se chmuřil a mlčel, nemohl najít klid. Brzy dostal předvolání, aby se dostavil do práce v mechanické dílně. Tolja dlouho odmítal, nechtěl jít, odvolával se na nemoc, ale když se dozvěděl, že je tam náš člověk Filip Petrovič Ljutikov, šel. Ljutikov a Barakov, kteří zůstali pracovat v podzemí v Krasnodonu, znali Tolju, Voloďu Osmuchina a Juru Vicenovského dobře z předválečných dob jako tvrdé a spolehlivé chlapíky. Nyní byly centrem stranického podzemí mechanické dílny. Tolja a Voloďa Osmuchin a Anatolij Nikolajev byli pověřeni kontaktem s mládeží. Brzy začal Tolja nosit domů bulletiny Sovětského Informbyra a informovat nás o situaci na frontách. Občas jsme viděli, že Tolja něco píše a vyrábí. Ale neukázal nám, co tam je. A jednoho dne jsem spolu se svou dcerou, starší Toljovou sestrou Marusjou, našla jeho kufřík s „dočasnou legitimací“ a letáky se zprávami o bojích Rudé armády. V zimě chodil Tolja domů velmi pozdě a někdy vůbec nespal. Nevěděli jsme přesně, kde se nachází. Teprve Vasja Levašov, člen Mladé gardy, který přežil, řekl, že Tolja byl „hlavním konstruktérem“ tiskařského stroje podzemní tiskárny „Mladé gardy“, že tiskl a uchovával u sebe polotovary dočasných komsomolských legitimací. Žora Aruťuňanc nám řekl, že Tolja si ponechal písmo. Tehdy jsme nevěděli, že se zabývá sběrem písma, že ho v tomto oboru považují za odborníka, že písmo dodávají Sergej Ťulenin a Anatolij Kovaljov se svými soudruhy a sbírají je v troskách tiskárny regionálních novin „Socialistická Vlast“. Nyní je nám jasné, kam Tolja během zimních nocí mizel. Mladá garda vydala více než 5000 letáků s 30 tituly. Nyní

[123] Tamtéž

se ve městě každý den objevovaly nové letáky. Byly na zdech domů, na dveřích gestapa, v klubovně, v kostele.
„Přečti a předej to soudruhovi," žádal Š(táb) P(artyzánského) O(ddílu). Pak podal zprávu o bojích a zakončil: „Smrt německým okupantům a jejich přisluhovačům! Ať žije naše osvoboditelka, rodná Rudá armáda!"
https://molodguard.ru/guardian47.htm

Podle obrázku to tiskové zařízení vypadá jako dětská hračka „Malý typograf". Jak se to hodilo k hromadnému tisku letáků těžko říct. Existují (jako u všeho, co souvisí s Mladou gardou) skeptici, kteří o tom pochybují. Pokud se nalezly tištěné letáky, je možné, že byly shozené z letadel. Je ale pravděpodobné, že se tato tiskárnička použila k výrobě dočasných komsomolských legitimací.

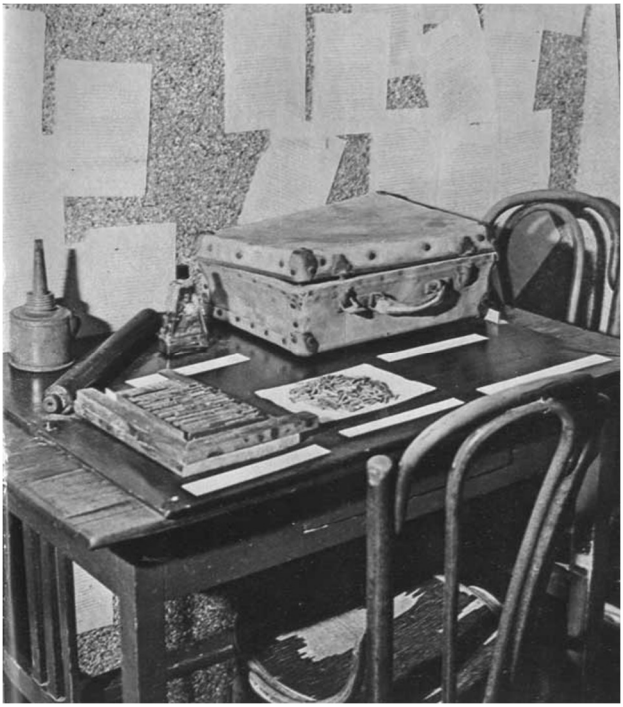

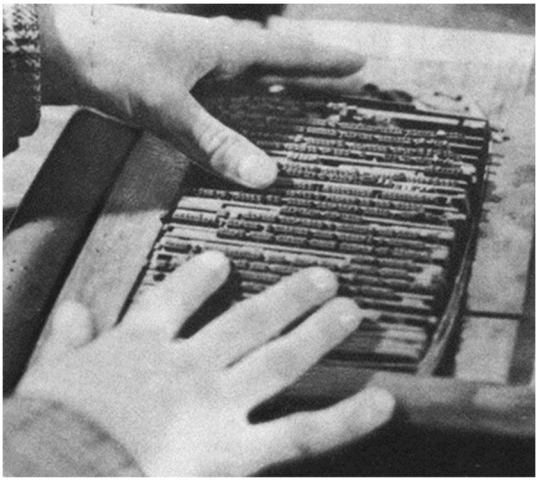

Zbraně

Kromě letáků se mladí odbojáři věnovali také shromažďování zbraní. Sehnat zbraně nebylo zas tak těžké, protože ve stepi se povalovaly zbraně odhozené ustupujícími vojáky. Též bylo možné vyměnit zbraně s rumunskými vojáky za potraviny. Okupační armády totiž v té době nebyly dost dobře zásobované potravinami a první, kdo se najedl, byli Němci. Italové a Rumuni se o sebe měli více méně postarat sami. O dalších způsobech, jak získávali zbraně, vyprávěl Ivan Turkenič. Několik verzí jeho zpráv je v Příloze.

Vasilij Levašov (1947)

Koncem října nebo začátkem listopadu byla svolána schůze, které se zúčastnili Oleg Koševoj, Treťjakevič, Váňa Zemnuchov, já a Žora Aruťuňanc. Přišel také Vaňuša Turkenič. Na tomto zasedání štábu byl zvolen velitelem našeho oddílu Ivan Turkenič. Za nejbližší úkol štábu určili získat zbraně. O rozhodnutí štábu okamžitě informovali Serjožu Ťulenina. Druhý den shromáždil svou skupinu a vydali se do Pervomajky. Znali místa, kde byly odloženy nebo ukryty pušky, náboje, granáty, minomety. Tam vzali nějaké pušky, vzali granáty a miny a všechno nám přinesli. Pak tam šli pro munici. Podruhé nešli s celou skupinou, ale šli tři: Sergej a další dva – už si nepamatuji kdo. Vraceli se ve 12 hodin v noci. V té době bylo zakázáno chodit venku, a tak je sebrala policie. Sergej řekl, že šli k jeho babičce pro jídlo (měli u sebe tašky, ve kterých byly náboje – „potraviny“). Policajti si

okamžitě zapsali jména, „pokutu“, řekli, „budete platit“, ale nenapadlo je zkontrolovat zavazadla.
Vrátili se v jednu hodinu ráno. Seděli jsme a čekali, velmi znepokojeni. Přišli a vyprávěli nám tu příhodu.
Tak jsme získali zbraně.
Podnikli jsme další operaci na získání zbraní. Tímto úkolem jsme pověřili pervomajskou skupinu pod vedením Viktora Treťjakeviče.
Cesta ze stanice Lichaja do Krasného Limanu vedla přes Pervomajku. Nedaleko Pervomajky byl velmi malý můstek. Kluci pod něj položili minu.
Kolem právě projíždělo německé auto. Vjelo na most, vyletělo na mině do povětří. Všichni v autě zahynuli. Skupina si vzala dvě automatické pušky, pušky. „Pervomajka“ si tyto zbraně ponechala.[124]
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc34.htm

Anatolij Lopuchov (30. října 1943)

Jednoho večera (bylo to 28. září) jsme šli z klubu. Před budovou bývalého městského sovětu parkovalo rumunské auto. Okamžitě jsme to nahlásili Turkeničovi. Přikázal, aby se prověřilo. Serjoža Ťulenin a já jsme na ně vylezli. Našel jsem jednu karabinu, pak jsme našli dalších 6 karabin a 850 nábojů. Tyto trofeje jsme odnesli do zbrojnice. Právě jsme se vzdálili od auta, když vyšli dva Němci, aniž by si čehokoli všimli, nastoupili a odjeli.[125]
http://www.molodguard.ru/guardian38.htm

[124] To je jediná „bojová akce“, o které se Levašov v roce 1947 zmínil. Samozřejmě se naskýtá otázka, jestli to Němci nechali jen tak, copak nesebrali žádná rukojmí, nepostříleli třeba náhodně vybrané vesničany? Možná sebrali a postříleli. Koneckonců k nějakému střílení obyvatel Pervomajky a jiných osob došlo, jak víme ze „zprávy o zvěrstvech.“. Jelikož mladogvardějská vyprávění vykazují lhostejnost ke kolaterálním ztrátám, je docela možné, že jim nestály za zmínku.

[125] v roce 1975 řekl Ivancovovi, že „spolu s balíčky si chlapci odnesli osm pušek, asi tisíc nábojů a výbušnin“ z oněch osudných nákladďáků, které vedly ke zkáze Mladé gardy. To už ho patrně klamala paměť.

Matka Lidy Androsovové (1943)

Jednou přišli večer Kolja a Voloďa. Seděla jsem v kuchyni a oni byli v pokoji. Můj hornický kahan svítil a oni seděli ve tmě a povídali si.
Kolja řekl:
„Pojďme vyvolat vzpouru.“
Voloďa povídá:
„Mám granáty.“
Kolja říká:
„Mám vintovku.“
A naše dcera říká:
„A já mám nový nagan[126], namazaný a spoustu nábojů.“
Sedím v kuchyni a říkám jí:
„Kdo za tebe bude střílet?“
A ona mi říká:
„Neboj, už jsem střílela a jsem v tom dobrá.“
Když kluci odešli, zeptala jsem se jí:
„Lidočko, kde máš nagan?“
A ona povídá:
„K čemu ti to je, jde o to, aby, nikdo nevěděl, kde je uložený.“
Začala jsem na ni usilovně naléhat, aby mi to řekla. Pak začala lhát:
„Nagan nemám. Dělala jsem si legraci.“
Prosím ji:
„Řekni mi to.“
A ona mele svou:
„Žádný nemám.“
Uplynulo několik dní. Přichází k nám Naďa Petračkovová a říká mi:
„Jednoho dne jdeme s Lídou pozdě v noci po ulici. Jde Nikulin. Zašly jsme za roh domu. Lída říká: ‚Já ho zastřelím.‘ Řekla jsem jí: ‚Nedělej to, Lído, čert ho vem. Bylo by dobře, kdyby se nám podařilo, ale co když ne?‘ Lída souhlasila a řekla: ‚No dobře, nechme tu svoloč ještě chvíli žít, jinak nám bude překážet v práci. Neustále budou probíhat razie, prohlídky, a budou narušovat naši práci.‘“
Po Nadině vyprávění jsem se cítila uražená, že matce neřekla pravdu, a začala jsem se jí znovu vyptávat:
„Odkud jsi tu zbraň získala, kde jsi ji vzala?“
Lída mi po dlouhém mlčení začala vyprávět:

[126] Vlastně Nagant, kvalitní revolver belgické výroby

„No dobře, mami, když tě to tak zajímá, řeknu ti to teď. Nagan mi dal Vasja Tarasenko, nebo spíš takhle. Jednou šel Vasja s chlapci stepí a Vasja uviděl, že v trávě leží nagan. Chlapcům to neřekl, nenápadně jej přikryl trávou a šli domů. K Tarasenkovým jsme chodili velmi často. Když jsme spolu přišli, Vasja mi řekl: ‚Lído, chodil jsem s chlapci, chodil po stepi a našel jsem nagan.“ Okamžitě jsem se k němu přilísala: ‚Vasjo, miláčku, ukaž mi ten nagan,‘ a on mi řekl: ‚Bál jsem se ho vzít, leží ve stepi, je zarostlý trávou.‘ Začala jsem Vasju prosit, aby šel se mnou a ukázal mi místo, kde leží nagan. Souhlasil a šli jsme. Našli jsme místo – nagan byl neporušený, také zakrytý trávou, tak jak ho Vasja zakryl. Kousek stranou ležela taška s municí. Všechno jsem vzala a řekla mu, aby to nikomu neříkal. Dal mi slovo, že to nikomu neřekne, a já mu řekla, že ten nagan musím někomu dát. Uvěřil mi a o naganu neřekl ani slovo.“
Jako matku mě to ale zajímalo a začala jsem se jí znovu vyptávat:
„Tak kde je ten nagan teď?“
Odpoví mi:
„Neřeknu ti, kde ten nagan je. Nemáme jednu věc, ale mnoho věcí, je to tajemství a prosím tě, aby ses neurážela. A tyhle věci nikdo nikdy nenajde.“
Po nějaké době jsem se zeptala Vasji:
„Řekni mi: je pravda, že jsi našel nagan a dal jej Lídě?“
A řekl mi přesně to, co mi řekla Lída, a já pořád nevím, kde ten nagan je.
https://www.molodguard.ru/guardian9.htm

Vyprávění Ljudmily Osmuchinové, sestry Volodi Osmuchina

V prosinci, když Rumuni ustupovali, jim Voloďa z vozu šlohl bednu s municí. Když Rumuni odešli, šel Voloďa na dvůr a dlouho se hrabal ve sněhu. Podívám se z okna a on kope. Pak vběhl do pokoje a zavolal mě:
„Liusjo!“
Šla jsem a on mi ukázal krabici s náboji. Zbytek munice dal tetě na bezpečné místo.
„Mám takový revolver,“ a rozběhl se k chlapcům.
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 330
https://molodguard.ru/guardian49.htm

Vlajky na věžích i jinde

Georgij Aruťuňanc (25. 2. 1943)

V noci z 6. na 7. listopadu vyvěsila Ťuleninova skupina na budovu Vorošilovovy školy rudý prapor. Poté nebyl nikdo odhalen.
https://molodguard.forum24.ru/?1-1-20-00000024-000-10001-0-1273567608

Radik Jurkin (1943)

Prvního listopadu si mě Viktor zavolal a řekl mně, Ťuleninovi, Safonovovi a Dadyševovi, abychom se připravili na oslavy Října. Pustili jsme se s vervou do práce. Sehnali jsme látku na prapor, připravili granáty, které jsem přivezl z Millerova, a v dlouho očekávanou noc, v předvečer svátku, jsme se vydali splnit úkol. Pršelo. Počasí bylo ošklivé, ale na duši mi bylo lehce a radostně.
A tady je Vorošilovova škola. Do budovy jsme vstoupili zadním vchodem. Vyšli jsme nahoru na plošinu v nejvyšším patře, odkud vedl úzký žebřík k těžkým kovaným dveřím na půdu. Serjoža Ťulenin vylezl po vratkém vrzajícím žebříku jako první. My jsme za ním stáli připraveni s granáty. Rozhlédli jsme se kolem a hned jsme se dali do práce. Stěpan a Serjoža vyšplhali po úvazcích a lanech až na samou střechu. Leňa Dadyšev stál u střešního okna, díval se a poslouchal, jestli se k nám někdo nepřibližuje. Na komín jsem připevnil látku.
Vše je připraveno. Starší minér Stěpan Safonov, jak jsme mu později říkali, řekl, že miny jsou připraveny, a chtěl zazpívat oblíbenou píseň vojáka Švejka: „Já mám moc rád klobásy a zelí," ale Leňa mu zakryl ústa čepicí. Vyhlédl jsem střešním oknem a uviděl šest policistů. Uniformy prošly kolem, aniž by si něčeho všimly. Vylezl jsem na střechu, abych se podíval na prapor, který jsme tak pečlivě připevnili. Mrholí podzimní déšť a fouká prudký vítr. Náš prapor hrdě vlaje ve vzduchu a dole na půdě leží protitankové miny připevněné k jeho žerdi. Chce se mi křičet: „Kupředu do boje!"
https://www.molodguard.ru/guardian71.htm

Ljudmila Osmuchinová, sestra Volodi Osmuchina

„Sedmého bude na škole vlajka," šeptá Voloďa, „nastražíme minu, aby ten parchant, který ji sundá, byl rozmetán na kusy. Škoda té školy. Ale to nevadí. Postavíme jinou."

7. listopadu ráno k nám přiběhne teta a křičí:
„Na škole je vlajka. Naši drazí ji vyvěsili.“
Vyskočím, Voloďa je ještě rychlejší. Oblékne se a vyběhne ven. Vyjdu ven a on jde:
„Nezastavuj se.“
A jeho oči hoří, jeho tvář se změnila.
Když jsem uviděla vlajku, tu drahou rudou vlajku, nepamatuji si, jak se mi vyhrnuly slzy z očí. Třepotala se a přitahovala pozornost všech. Dává všem naději na krásnou budoucnost, která se nachází na druhé straně fronty. Voloďa jde do práce.
V jedenáct hodin mu přinesu snídani. Skloní se a zašeptá:
„Visí vlajka?“
„Ne,“ odpovím.
Je ohromený:
„Jak to? Proč to nevybuchlo?“ Ve tváři se mu objevil nespokojený výraz. – „Takže ji stáhli.“
„A visela dlouho?“
„Asi osm hodin.“
„To je v pořádku. O vlajce už ví každý. Naši dělníci si o tom šeptají.“
Zpráva o vlajce se bleskově roznesla po městě. Je sovětský svátek!
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 330
https://molodguard.ru/guardian49.htm

Valja Borc (1943)

7. listopadu jsme po městě vyvěsili vlajky. Večer 6. listopadu jsme se já, Sergej Ťulenin, Seňa Ostapenko a Leonid Dadyšev vydali do dolu 1-bis vyvěsit vlajku. Když jsme se přiblížili k dolu, dobře jsme si ho prohlédli a zamířili k těžní věži. Hustě pršelo, pod nohama jsme měli bláto. Sergej šel vyvěsit vlajku.
Najednou jsem uviděla tmavou skvrnu. Byl to policista. Tiše jsem hvízdla. Všichni se zarazili. Policista prošel kolem, aniž by si toho všiml. Sergej vyvěsil vlajku a my jsme se šťastně a nadšeně vrátili domů. Téhož dne jsme rozeslali letáky, které popíraly lži policie a Němců.
Archiv muzea „Molodaja gvardija“, f1, d.5, fid. xr.3096
https://www.molodguard.ru/article90.htm

Takže buď Ťulenin a Dadyšev vyvěšovali vlajky na dvou místech, nebo si přinejmenším jeden z přeživších vymýšlí.

Jelena Koševá, matka Olega Koševého (6. července 1943)

O Říjnových svátcích byly vyvěšeny rudé vlajky ve škole, na ředitelství a na četnické stanici. Celkem bylo vyvěšeno asi 15 vlajek, pokud vím, tři z nich byly zaminovány. Ráno 7. listopadu vyšel Oleg na dvůr a rychle se vrátil zpět do bytu velmi rozjařen s otázkou: Kdo z vás viděl vlajky vyvěšené všude po městě? Nikdo v našem domě o tom nevěděl a strašně jsme se divili, kdo se je odvážil pověsit. Podle výrazu Olegovy tváře jsem poznala, že ví, kdo je věšel, byl celý rozzářený. Začala jsem Olegovi říkat: „Nejsi náhodou zapletený do té záležitosti?“ Oleg se zasmál a řekl, že ne, že jsou tací, kteří zůstávají vzhůru a pracují. Víš, mami, že to frice hodně rozčiluje.
J.N. Koševá
FGASPII. F. M-1. Opt. 53. Д. 330. Ll. 10-13 ob
Originál. Rukopis
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.5.

Všimněme si, že počet vlajek se v různých výpovědích liší.
A že měl s vyvěšením vlajek něco společného také Váňa „Zimnuchov“, dokazuje **vzpomínka jeho matky (zapsaná instruktorem LKSMU Krylikem):**

1.Ráno 7. listopadu vyšla Váňova matka na dvůr a viděla, že vrata od stodoly jsou otevřená a bylo ukradeno 13 slepic. Matka se znepokojila a říká Váňovi, aby šel na dvůr, slepice někam zmizely. Váňa se neochotně oblékl a vyšel ven. Ale slepice ho nezajímaly.
„Podívej, mami, na škole visí vlajka.“
Ale matku vlajka nezajímala, znovu mu říkala o ztrátě slepic. Váňa znovu:
„Vykašli se na svoje slepice. Tvoje slepice se najdou. Podívej se – na škole je rudý prapor.“
Anastasia Ivanovna vyšla za roh a začala se rozhlížet. Dva policajti vylezli na školu, aby jej sundali. Váňa říká:“ Jdi pryč, mami, za roh. Teď dojde k výbuchu. Vlajka je zaminována.“
6.7.1943
Instruktor Vorošilovgradského OK LKSM (Krylik)
https://www.molodguard.ru/guardian2.htm

O Uljaně Gromovové (5.7.1943)

V noci 7. listopadu 1942 vyvěsila Uljana se svými dvěma kamarádkami vlajku na budově školy. Druhý den ráno vlály na budovách škol, dolů, policie a kostela rudé vlajky. Přišla Krotovová Věra a začala Ulje vyprávět o vyvěšených rudých vlajkách. Ulja se vesele zasmála a s předstíraným překvapením se jí začala vyptávat, co se děje.

Matrjona Saveljevna si povzdechla a řekla.

„A takoví odvážní lidé existují. Stojí krůček od smrti."

Ulja se podívala na matku, potutelně se usmála a řekla:

„A co má být?"

„Co má být?" podivila se matka. „Co kdyby to viděl policajt. To by pak byla jejich smrt."

Ulja se na matku vážně podívala a řekla:

„No a co. Lepší je zemřít vestoje než žít na kolenou."

5/7.1943 Instruktor Vorošilovgradskéhp OK LKSMU (Krylik)

РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329

https://www.molodguard.ru/guardian3.htm

Matka Lidy Androsovové (1943)

Blížil se den Říjnové revoluce, chlapci šli do Vorošilovgradu, koupili rudou barvu a přivezli nám ji.

Kolja řekl Lídě, aby vymyslela, z čeho by se dala vlajka ušít. Lída něco našla a její kamarádky přinesly několik věcí, takže vlajka byla hodně velká. Kolja pověřil Lídu, aby ji obarvila. Jako matka jsem se bála, že by barvila dcera, protože každý den chodili na policejní stanici, a tak, aby na Lídiných prstech a rukou nezůstaly stopy barvy, jsem požádala Kolju o svolení, abych vlajku obarvila sama. Kolja souhlasil a řekl:

„Prosím, Darjo Kuzminično."

Večer jsem při světle hornického kahanu obarvila vlajku. Doma byl otec, Nina Kezikovová a Naďa Petlja. Obarvila jsem a řekla:

„Je to za naši Sovětskou vlast, k 25. výročí Říjnové revoluce. Za Lenina a Stalina. Hurá."

Moje dcera Lidočka ke mně přiskočila, dala mi pusu a řekla:

„Mami, jak tě mám ráda, že jsi tak statečná."

A otec se posadí a řekne:

„To je ale nepodařenost."

A Lída jde přímo po něm:
„A ty tu sedíš, ty zbabělče.“
A on jí říká:
„Ty jsi moc velká hrdinka. Odpovídá hrdinná dcera“
„Ano,“ odpoví dcera, „hrdinka.“
A otec dále říká:
„Když tu hrdinku odvedou a dají jí padesát ran bičem, tak se ta hrdinka hned ke všemu přizná.“
A ona říká:
„To si o mně myslíš, pořád se na mě díváš jako na dítě, ne jako na dospělou, ale to si nemysli, tati. Nejen po pěti ranách, ale i kdyby mě rozřezali na kousky, nic neřeknu. Pak uslyšíš – jestli se tvá dcera vůbec k něčemu přiznala. Víš, jak jsi mě těmi slovy urazil, že by bylo lepší, kdybys mě zbil, to bych lépe snesla.“
V den vyvěšení vlajky už bylo vše připraveno. Naše dcera se vrátila z práce. Umyla se a přišla za ní Nina Kezikovová, aby šly na policejní stanici. Lída mi řekla:
„Mami, přijde k nám Šurik Šišenko, tak ho zaměstnej a řekni mu, že Lída tu bude brzy a že prosila, abys na ni počkal.“
Drhla jsem podlahu a najednou někdo zaklepal na dveře. Řekl jsem:
„Vstupte.“
Vejde mladý muž. Řekla jsem:
„Kdo jste?“
Řekl:
„Jsem Šurik.“
Pozvala jsem ho, aby se posadil, a počkal na Lidu, která tu bude co nevidět.
Mezitím jsem se ho na něco zeptala:
„Šuriku, řekni mi, jak to, že se toho nebojíš, protože ta roura je vysoko a je velmi hrozné tam lézt a že tě to ohrožuje na životě.“
A on mi odpoví:
„Teto, já se ničeho nebojím, já se pomstím za bratra.“
Lída a Nina přišly z hlášení, za pět minut přišel Kolja v hornickém a teplých rukavicích. Kolja a Šurik se společně chystali vylézt na rouru s vlajkou. Rouru zkoumali už dříve. Chtěli vlézt doprostřed potrubí, skrz topeniště, ale topeniště bylo vyhozeno do povětří a vstup byl silně zavalen.
Zrovna když se chystali, vešla zčistajasna sousedka Anna Děmjanovna:

„Ahoj, Koljo. Proč jsi v hornickém?“
A on jí odpoví:
„Stavil jsem se cestou z práce. Teď se půjdu převléct.“
Tentokrát jsem ji nevyzvala, aby si se posadila – otočila se a odešla.
Vlajku šli vyvěsit všichni čtyři: Kolja, Šurik, Lida a Nina. Přišli blíž k rouře a uviděli, že u ní stojí šest policistů. Okamžitě se obrátili k odchodu, policisté po nich začali střílet, ale podařilo se jim úspěšně odejít, jen vlajku nemohli vyvěsit a velmi toho litovali.
https://www.molodguard.ru/guardian9.htm

Vasilij Levašov (1947)

V den svátku jsme se chystali vyvěsit rudé vlajky. Dostali jsme za úkol vyvěsit rudé vlajky: „Pervomajka“, skupina Sergeje Ťulenina, skupina Nikolaje Sumského (naše organizace nikoho z jeho skupiny neznala, kromě něj samotného).
Podle mého jsme vyvěsili tři vlajky: na šachtě č.12 byl vyvěšen rudý prapor, ale nevyvěsila jej naše skupina; ale kdo jej vyvěsil se nám nepodařilo zjistit – jednala nějaká jiná skupina, se kterou jsme nebyli ve spojení
Naši vyvěsili:
„Pervomajka“ - na komíně dolu 1-BIS;
Sergej Ťulenin – na Vorošilovově škole;
Na jiné škole vyvěsila Sumského skupina vlajku;[127]
[…]
Když se Sergej Ťulenin vydal plnit úkol, vzal si s sebou pro jistotu minu. Vylezli na budovu školy, začali upevňovat vlajku. Poté, co ji vyztužil drátem, začal zakládat minu. Něco však bylo špatně s pojistkou, mina málem vybuchla, zaminování se nepodařilo. V tu chvíli do školy vstoupili policajti. Děcka byla potichu, schovávala se. Donesly se k nám zvěsti, že policajti tuší, že se před svátky něco chystá. Policie si byla jistá, že to nejsou mladí /to ani netušila/, ale partyzáni, kteří ve městě operují. Policie shromáždila své síly. Policajti sledovali každého, kdo se na ulici objevil pozdě večer. Rozdali jsme letáky všem našim členům, takže v devět hodin už je roznášeli na správných místech, aby nikdo nepadl policii do ruky. A v noci směly jednat jen ty skupiny, které měly vyvěsit vlajky.

[127] Další vlajka byla vyvěšena na budově ředitelství. Levašov předpokládal, že ji vyvěsila „Ljutikovova skupina“.

Policie brzy vyšla. Přístup k vlajce nebylo možné zaminovat. Pak Sergej provedl trik. Křídou jednoduše napsal: „Nedotýkat se! Zaminované!“ Když se Němci pokusili vlajku sundat a uviděli takový nápis, všichni se začali bát. Vlajka zůstala dlouho nedotčena, dokud se nenašel německý pyrotechnik. Vylezl na střechu školy a viděl, že mina není vůbec nebezpečná.
Vlajka však visela dlouho. Viděli ji všichni obyvatelé. Vyšel jsem na ulici, ženy stály ve skupinkách u školy a dívaly se na vlajku. Žena říká: „Všichni se o nás starají, naši pracují“... otřela si slzy.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc34.htm

Údajně byla kvůli vyvěšeným vlajkám popravena nějaká Kasejevová, dcera vedoucího kolchozu, která ale neměla s Mladou gardou nic společného. O této Kasejevové nikdo nic neví, neznají ji ani v muzeu Mladé gardy. Víme o ní díky článku nějakého Erika Šura. Šur je pokládán za kontroverzní zdroj[128], ale jisté je, že se na Kasejevovou policie ptala Olgy Ljadské, která byla pokládána za zrádkyni Mladé gardy
Je možné, že Kasejevová vyvěsila onu vlajku, ke které se Levašov nehlásil.
Šurův článek je tady:
https://www.sovsekretno.ru/articles/molodaya-gvardiya/

Alexandra (Šura) Bondarevová (1922-1943) a Vasilij Bondarev (1924-1943). Sourozenci.
Bondarevová Alexandra Ivanovna se narodila v roce 1923 v obci Tiškono, Glubokinský okres Rostovské oblasti v rolnické rodině. Vasja se narodil tamtéž v roce 1924. Otec Bondarev Ivan Jemeljanovič se do roku 1929 zabýval zemědělstvím (střední rolník). V letech 1929 až 1931 pracoval jako kopáč.[129] V roce 1931 se rodina Bondarevových přestěhovala do Krasnodonského okresu do obce Talovoje. Ivan Jemeljanovič pracoval do roku 1938 v sovchozu a od

[128] Se Šurovým článkem polemizoval A. A. Zemnuchov (bratr Ivana Zemnuchova). Jeho rozsáhlá polemika je tady:
https://fleri-a.livejournal.com/937239.html

[129] Jaký zvrat osudu se skrývá za tímto nenápadným tvrzením?

roku 1938 do roku 1942 do okupace pracoval na šachtě 1-bis jako nosič vody. Během okupace nepracoval ani jeden člen rodiny Bondarevových.

[Následuje informace o školní docházce sourozenců. Učili se, jak jinak, dobře. V roce 1937 Šura vstoupila do komsomolu.]

Ve volbách do školního výboru byla zvolena předsedkyní. Zde se projevila v plné formě jako schopná organizátorka a vedoucí. Organizovala evidenci a soutěže mezi třídami a jednotlivými žáky. Řídila mimoškolní práci žáků. Organizovala krásné večery umělecké tvořivosti, jejichž duší byla ona sama jako skvělá zpěvačka a bavička. Její život plynul jako proud. Takové večery přilákaly spoustu diváků a žáci na ně vždy netrpělivě čekali.

Po absolvování 7. třídy vstoupila Šura na odbornou pedagogickou školu.

V roce 1942 ji vyslal rajkom komsomolu do sovchozu „Práce horníka“, aby se věnovala agitaci a výchově mládeže. Po zásluze ji pokládali za nejlepší agitátorku a organizátorku, projevila pro to velké schopnosti.

Vasja, který byl o rok mladší, nezaostával za sestrou, v roce 1938 také vstoupil do komsomolu. Byl disciplinovaný a skromný. Pokud se nevěnoval tolik umělecké tvořivosti, tím víc se oddával vojenským záležitostem. Byla to jeho vášeň, jejímu studiu věnoval veškerý volný čas. Později, když seděl na policii, nepřátelé byli ohromeni jeho vojenskými znalostmi, a ještě více se divili, že je mu teprve 18 let a v Rudé armádě nesloužil. Jeho vojenské znalosti se mu později hodily a nepřátelé a nepřátelé poznali jeho mistrovství na vlastní kůži. Ve škole Vasja dokončil 8 tříd. Potom na dobrou absolvoval kurs pro kombajnéry v Pervomajském sovchozu.

Po příchodu Němců byl spolu s dobytkem a majetkem Sovchozu Vasja evakuován, ale zastavili ho Němci a byl nucen se vrátit domů. Šura se nechystala nikam odjet, tj. nemohla nechat napospas osudu své přestárlé rodiče.

S příchodem Němců Šura neopustila svoji agitační činnost a směle agitovala mezi obyvatelstvem. Otevřeně mluvila o konečném vítězství Rudé armády, na příkladech ukazovala, jaký „nový pořádek“ přinášejí Němci. Sousedi záviděli Ivanovi Jemeljaničovi a Praskovje Titovně, že mají takovou šikovnou smělou dceru. Rodiče byli hrdí, ale prosili ji, aby se tak hlučně nevyjadřovala. Šura vytrvale opakovala:
„My se jich nemusíme bát, ale oni nás. Lid musí znát pravdu.“

4.7.1943

Instruktor Vorošilovgradského OK LKSMU (Krylik)

РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329
https://www.molodguard.ru/guardian11.htm

Vyprávění Praskovji Titovny a Ivana Alexejeviče, rodičů sourozenců Bondarevových

Po vstupu Němců se celou dobu skrývali ve vesnici Tiškino v Rostovské oblasti. Koncem září se Vasja a Šura vrátili z Tiškina domů. Brzy začala mobilizace do Stalinské oblasti. Šura odjela do města a skrývala se u známých, když se za týden vrátila, řekla mi, že tam potkala zajatého poručíka, který pracuje v Ljutikovově mechanické dílně, a ten jí řekl, že by se měla spojit s Rudou armádou a jít na frontu. Řekla jsem jí, že je to nebezpečné, přemlouvala jsem ji, aby to nedělala, a ona řekla, že si to rozmyslí.
O několik dní později mě požádala o peníze, a když jsem se jí zeptala "na co?“, odpověděla „Je potřeba zaplatit příspěvky.“ Překvapilo mě, jaké příspěvky, ale nevysvětlila mi to a řekla: „Příspěvky pro organizaci“. Dne 7. listopadu řekli: „Jak se naši partyzáni nebojí, vyvěšují vlajky, a dokonce s obrazem visícího popa – vlajku na kostele,“ a smáli se.
Koncem listopadu přijel z Tiškina náš synovec Kamyšev Pavel a řekl, že v jeho domě je ukryto 5 naganů. Po několika dnech začal Vasja odcházet, říkal, že jede do Miťakina, ale neřekl proč; se slzami v očích jsem ho prosila, aby zůstal. Později Šura řekla, že musí jet do Tiškina pro nagany. Několikrát jsem se snažila zjistit, co je jejich organizace zač, ale zatajili mi to a řekli, že nic nemáme. Šura vzal z domu obvazy a lahvičku s jódem a odnesl je Gromovové.
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329
https://www.molodguard.ru/guardian11.htm

Zapálení úřadu práce

Úřad práce evidoval mladé práceschopné lidi. Všem, kteří neměli zaměstnání, hrozilo, že budou posláni do Německa (nebo aspoň do dolů ve Stalinské oblasti.). Proto se členové Mladé gardy rozhodli tuto instituci vypálit. Ostatně nepředstavujme si kdoví jakou budovu. Byla to vesnická chalupa.

O tom, jak to bylo provedeno, máme několik verzí. A nebyla možnost se zeptat, která je pravá, protože nikdo z přímých účastníků nezůstal naživu.

Verze I. V. Turkeniče (duben 1944)

Noc… temná a větrná. Sergej Ťulenin, Ljuba Ševcovová a Viktor Lukjančenko se ještě za světla schovali v hustém křoví, které přiléhalo k západní zdi úřadu… Počkali, až se setmí, potichu se připlížili k budově, opatrně vytlačili sklo v jednom z oken a vlezli dovnitř. Ljuba věděla, že na chodbě stojí hlídka… Dveře místnosti, do které vstoupili, byly otevřené a Ljuba se Sergejem nechali Viktora v místnosti a odešli do jiné části budovy. Několik tyčinek dělostřeleckého prachu a lahvička s benzínem, které Ljuba ukořistila, stačily k zapálení portiéry, látkové pohovky a stolu s papíry. Viktor zapálil čalouněné stěny písárny… o několik minut později už byli hrdinové před budovou.
https://www.molodguard.ru/book1.htm

Georgij Aruťuňanc

…Naše organizace se rozhodla zapálit úřad práce, kde byly tyto seznamy vedeny. Úřad práce byla malá jednopatrová budova, na noc se zamykala a hlídala velmi slabě, s jedním strážníkem a policajtem. Naše děcka se vloupala na půdu, polila ji parafínem a zapálila. Tímto způsobem bylo zničeno asi 5 tisíc záznamů osob, které měly být odvezeny do Německa. To nám řekla písařka, která tam pracovala, když naše jednotky obsadily Krasnodon. Zapálil ji Sergej Ťulenin. Vedle úřadu práce stál kostel, na jehož kopuli na návrh Sergeje Ťulenina vyvěsili malou rudou vlajku.
https://www.molodguard.ru/doc37.htm

Vasilij Levašov (1948)

„Němci vyhlásili druhou mobilizaci do Německa, chystali se odvézt asi 3 tisíce lidí, rozdávaly se povolávací rozkazy, připravovaly se podklady na úřadě práce, při té příležitosti se konalo zasedání štábu, rozhodli se také vydat velké množství vytištěných letáků a ke konci zasedání Sergej Ťulenin náhle navrhl – vypálit úřad práce. A sám se tohoto úkolu se svou skupinou ujal. A tak, když už byla příprava dokumentů téměř hotové, se Serjoža Ťulenin a jeho přátelé v noci vplížili do budovy úřadu. A zapálili jej.“
„Čím zapálili?“
„Byl připraven speciálně připravený zápalný náboj. Sestra S. Levašova pracovala v laboratoři, kde se vyráběly výbušniny pro odpalování v dole. Přinesla 3 rozbušky, které byly položeny pod střechu a zapáleny. Skupině se podařilo bezpečně uniknout. V budově úřadu práce byli ozbrojení policajti. Bylo pozdní ráno. Policajti spali, když už byla střecha v plamenech, tyto policajty už to začínalo připalovat, vzápětí vyskákali z budovy a začali střílet do vzduchu. Zatímco se sjížděli hasiči, střecha byla ohořelá a zřítila se a všechny dokumenty, které tam byly, také vzaly za své. Transport do Německa byl zcela přerušen.“[130]
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc35.htm

[130] V roce 1947 Levašov o požáru úřadu práce nemluvil a neúspěch náborové akce připisoval letákům.

Radik Jurkin

Na úřadě práce neboli „černém úřadě“, jak jej pokřtili v Krasnodonu, se uchovávaly spisy a pracovní karty „Ausweis“ mladých obyvatel našeho města, které fašisté jednou hodlali nacpat do špinavých dobytčích vagónů a vyvézt na otrockou práci do nenáviděného Německa.
Jedné prosincové noci 1942 se štáb „Mladé gardy“ sešel na zasedání. Ljuba Ševcovová zjistila, že během několika dní začne masová honba mladíků a dívek do Německa a okamžitě o tom informovala štáb.
Naším prvořadým úkolem se stalo zachránit za každou cenu mládež z Krasnodonu od otrocké práce.
Na zasedání štábu bylo předloženo několik variant zničení úřadu. Na přepadení úřadu bylo brzy, protože organizace měla málo zbraní, vyhodit jej do vzduchu bylo obtížné, a poté, co byl předložen návrh jej zapálit, štáb souhlasil a pověřil touto bojovou operací Sergeje Ťulenina, Ljubu Ševcovovou a Viktora Lukjančenka.
V noci na 5. prosince se trojici podařilo vplížit na úřad a nehledě na to, že ve vstupní hale byl policajt, se jim podařilo dostat se do budovy, polít skříně s dokumenty benzínem a zapálit je.
Když policajti a fašisti probuzení poplachem dorazili a spěchali hasit úřad, bylo už pozdě, celé místo zachvátily plameny.
Toto „hnízdo otroctví“ hořelo až do svítání a ráno z úřadu práce zbyla jen černá vyhořelá hromada. Tato odvážná operace zachránila asi dva tisíce krasnodonských chlapců a dívek před deportací do Německa.
Archiv muzea „Mladá garda“ ф.I,д.70,ед.хр.7299
http://www.molodguard.ru/article100.htm

Matka Váni Zemnuchova (6.7.1943)

Jednoho prosincového rána ve 4 hodiny ráno vstala Nina, aby šla do práce. Když se vrátila ze dvora, oznámila, že dvůr z nějakého důvodu zapáchá kouřem a spáleninou. Váňa odpověděl:
„Úřad práce hoří. Až půjdeš, zjisti, co stačili vynést.“
6.7.1943
Instruktor Vorošilovgradského OK LKSM (Krylik)
https://www.molodguard.ru/guardian2.htm

Podle Kotova a Ljastovského (autorů knihy „Srdce statečných“ se líná a přitroublá policie po zapálení úřadu práce konečně aktivizovala.

Ve stejný den, kdy shořel „úřad práce“, začalo v Krasnodonu hromadné zatýkání. Brali staré lidi, ženy, kohokoli, kdo se jim dostal do rukou.[131] Zatčené mučili ve vězení gestapa, chtěli vědět, kdo úřad zapálil, ale dostali stejnou odpověď:
- Nic nevíme…Spali jsme, když začalo hořet.
https://molodguard.ru/book20.htm

Následující vzpomínka říká, že policisté seznamy z úřadu práce zas tolik nepotřebovali.

Vasilij Tararin (DF)

V druhé polovině prosince (již po požáru na úřadě) provedli policisté a četníci v Krasnodonu zátah na mladé lidi, kteří se vyhýbali odsunu do Německa. První zátah se uskutečnil před soumrakem. Na babiččin byt v Pervokoné ulici někdo zaklepal, když už bylo zhasnuto a ona šla spát. Klepání ovšem nebylo sousedské, ale nohou nebo pažbou pušky. Teta Valja šla ke dveřím a zeptala se: „Kdo je tam?“ a uslyšela: „No tak, otevři!“, hlasité nadávky a neruské mumlání. „Otevřete rychle, to jsou Němci!“ řekla babička. Němcům se vůbec nelíbilo, když se při takových příležitostech zamykaly dveře, a mnozí to věděli. Zatímco Valja otevírala dveře, Vasjovi se podařilo, jak všichni říkali, „neznámo jak“, odsunout překližku, kterou byly uzavřeny dveře do jedné z místností, přeskočit truhlu, která překližku podpírala, a překližku zase zatlačit dovnitř. Mnoho domů mělo v zimě nevytápěné místnosti kvůli nedostatku uhlí a dřeva.
Přišli dva policisté a jeden Němec. Němec posvítil baterkou do rohů místnosti a namířil ji na babičku a děti. Viděl rozestlané postele a děti vyděšené náhlým příchodem, něco řekl a mávl na policisty. Němec a policisté odešli, aniž by se na cokoli zeptali (*tj. nešli na známé adresy mladých lidí, ale do všech domů a bytů*). Pro tuto chvíli nebezpečí minulo.
O deset až patnáct dní později došlo k dalšímu zátahu. Přijeli už odpoledne, dva policisté. Vasja se už nemohl skrýt. Babička posadila

[131] Náčelník četnictva Renatus později mluvil o tom, že bylo v této souvislosti popraveno „osm lidí“. Čert vezmi kolaterální ztráty.

všechny děti vedle sebe na postel. Vasju uprostřed, aby vypadal menší (taková železná postel s prověšenou drátěnkou). Jeden z policistů se podíval na děti a řekl: „Tak, chlapče, připrav se! Půjdeš pracovat až do Velkého Německa“. Babička začala policisty prosit: „Ale podívejte se, je to ještě dítě, a jaké má prsty na rukou, co je to za dělníka?“ (Dva Vasjovy prsty na pravé ruce se po zásahu elektrickým proudem a popáleninách nedaly ohnout). - „To nevadí, bude stačit. No tak, sbalte ho!“

Vasja se oblékl, babička mu dala dva suchary zabalené do kapesníku, rychle se oblékla a vyšla za policisty, kteří odváděli jejího syna. Kolona střežená policisty a Němci se pohybovala po ulici Oktjabrskaja a na chvíli se zastavila. Další policisté a Němci se vydali do okolních domů a přivedli nové zadržené. Konvoj doprovázely ženy – matky a babičky mladých Krasnodonců.

Už minuli železniční přejezd na křižovatce ulice Pervokonnaja, už odbočili z ulice Diktatury proletariátu do ulice Klubnaja. Zoufalá babička téměř bez ustání prosila nejbližšího policistu za syna: „Pane policisto, smilujte se nad matkou, smilujte se nad synem! Bůh se slituje i nad vámi! Podívejte, je tu nejmladší a má zmrzačenou ruku! Slitujte se, pane policisto!“ Ten se zlostně mračil, mlčel, ale občas popadl pušku a vykřikl: „Jdi pryč, nepleť se sem!“ Když se přiblížili ke Gorkého škole před klubem, kolona se zastavila. Nedaleko byl park. Babička se znovu obrátila na policistu. Pak ucítila něco v jeho očích; podíval se na ni a na okamžik zadržel pohled, pak se mlčky odvrátil. Babička jen vytrhla Vasju z kolony a pošeptala mu: „Jdi do rokle, vrať se až ráno!“.

Podruhé je tedy téměř nevyhnutelné neštěstí minulo, ale ne všechny. Moje babička se za toho policistu několik let modlila.

http://molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=9&t=261&start=140

Činnost v klubu

Kvůli nebezpečí, že budou deportováni do Německa, si členové Mladé gardy si nemohli dovolit být nezaměstnaní. Sám Viktor Treťjakevič dostal v říjnu 1942 příkaz k pracovnímu nasazení v Německu. Bylo sice možné od spřátelené lékařky dostat potvrzení o špatném zdravotním stavu, ale nebylo to univerzální řešení. Současně potřebovali místo, kde by se mohli scházet. Proto využili možnosti vést uměleckou činnost v klubu Gorkého. Platilo to jako zaměstnání

a chránilo je to před odesláním do Německa i do dolů ve Stalinské oblasti.
Tuto možnost jim opatřil mladý komunista Jevgenij Moškov, který se stal vedoucím klubu Gorkého.

Jevgenij Moškov (nebo Maškov) (1920-1943)

Byl starší než ostatní členové Mladé gardy. Bylo mu 22 let. Vyučil se elektrikářem. Stejně jako Turkenič za války upadl do zajetí, s pomocí své matky utekl a vrátil se do okupovaného Krasnodonu. Byl komunista a údajně byl spojkou mezi komunistickým a komsomolským podzemím. Protože však o komunistickém podzemí nic nevíme, kdo ví, jak to bylo.
V prosinci 1942 přijal místo vedoucího klubu Gorkého, který se stal ústředím Mladé gardy. A jako vedoucí byl zatčen mezi prvními.
https://www.molodguard.ru/guardian44.htm

Současně jim práce v klubu poskytla legální a nenápadnou možnost se často scházet. Nikomu nepřipadalo divné, že se tam radí větší počet lidí, vypadalo to, že se porada týká činnosti klubu.
V klubu pracoval kroužek strunných nástrojů, který vedl Viktor Treťjakevič, cirkusový kroužek pod vedením mladogvardějce Kovaljova, a také divadelní kroužek, o kterém o jehož vedení ani členech se nic neví. Kroužky měly být údajně nejprve otevřeny každému, ale když se přihlásily děti policistů a jiných kolaborantů, bylo nutné je pod různými záminkami odmítnout a přijímat pouze členy Mladé gardy.
Máme však k dispozici seznam členů Treťjakevičova kroužku strunných nástrojů. Mladogvardějci jsou v něm v menšině.
Ivan Turkenič pracoval jako amatérský divadelník v Leninově klubu. (Opravdu se tak jmenoval, i za Němců.)

Vasilij Levašov (1947)

Jednoho dne došlo k rozhovoru mezi Serjožou [Levašovem] a Maškovem, po kterém nás Maškov všechny vtáhl do práce v Gorkého klubu. Většina členů organizace tam nyní pracovala

a organizovala kroužky. Němci nás za to, že budeme organizovat kroužky a pracovat v klubu, nebudou mobilizovat na práci do Německa. Když jsme pak získali práci, mohli jsme oficiálně žít ve městě, protože jinak mnoho našich lidí nemělo žádné doklady.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc34.htm

Vasilij Levašov si v roce 1948 z celé činnosti klubu pamatoval jednu historku.

Vasilij Levašov (1948)

O činnosti všech přítomných v Gorkého klubu
Měli tam pověsit portrét Hitlera. Přinesli tento portrét do místnosti pro umělce, tam mu přikreslili rohy, vydloubli oči a nakreslili dlouhý nos, v takové podobě museli Hitlerův portrét pověsit, na tomto portrétu pracovali jenom mladogvardějci, nikdo se neostýchal, udělali podobu nějakého zvířete, ale Němci do klubu nepřišli.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
http://www.molodguard.ru/doc35.htm

Ljudmila Osmuchinová, sestra Vladimíra Osmuchina

Voloďa často po návratu z klubu vyprávěl, jak se vysmívali německým plakátům a Hitlerovu portrétu:
Seděli jsme, hleděli na portrét a zpívali:
Ech, pověz, pověz tuláku,
jaký je tvůj rod, odkud pocházíš?
Oj, však už se ti brzy dostane co proto,
jen co začne slunko hřát,
och, ty usneš spánkem hlubokým…“
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 330
https://molodguard.ru/guardian49.htm

(Fadějev pro svůj román zvolil ještě hrdinnější verzi, podle které to Osmuchin zpíval přímo na představení.)

Vypráví I. Turkenič:

Na první schůzi štábu jsme se rozhodli vést aktivní boj proti všem akcím pořádaným Němci, například tím, že jsme zařídili v kinech,

abychom zabránili Němcům v propagandě mezi obyvatelstvem důkladnou kontrolu večerních programů. V klubu Gorkého, kde Jevgenij Moškov dostal místo ředitele, Zemnuchov Váňa byl správcem, Viktor Treťjakevič vedoucím strunných nástrojů a řada našich soudruhů herci a hudebníky. Vzhledem k tomu, že klub skončil v našich rukou:

1. Práce klubu byla značně ztížena.
2. Program, který v divadle probíhal, se pečlivě kontroloval a vybíral výhradně tak, aby se v něm neobjevilo nic protisovětského agitujícího za „Hitlerovu moc".
3 Díky tomu jsme se mohli kdykoli shromáždit ve velkých skupinách. To nevyvolávalo sebemenší podezření.
4. To nám zajistilo další práci v podzemí a usnadnilo nám to v budoucnu přivést do podzemní organizace nové soudruhy.

Já, Lopuchov a Gukov jsme se usadili v městském Leninově divadle. Poté, co jsme získali určitou autoritu, jsme ovlivnili i masy. Na druhé straně jsme zabránili realizaci nevhodných protisovětských programů. Nenápadně jsme obrátili herce divadla proti stávající německé moci. A tak každý herec sám za sebe, vycítiv náladu ostatních, nepřevzal protisovětské věci, ale vždycky se šikovně vykroutil. Často bylo po zkouškách slyšet, jak se v divadle polohlasně zpívají sovětské písně. Po celou dobu činnosti divadel, jak jednoho, tak druhého, nebylo divákům předloženo nic podobného, kromě filmů, které pouštěli Němci.

РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 331
https://www.molodguard.ru/doc31.htm

Sergej Ťulenin, jinak člen kroužku strunných nástrojů, se dopustil jednoho ze svých ztřeštěně odvážných kousků.

Žora Aruťuňanc (léto 1943?):

Před Vánocemi vyvěsili Němci v klubovně direkce svou vlajku, dlouhou 4 metry, uprostřed bílý kruh a černý hákový kříž, vlajka byla hedvábná. Sergej Ťulenin přišel na schůzi štábu a vznesl dotaz, jestli by se ten prapor nemohl stáhnout. Zemnuchov mu to nedovolil, protože se domníval, že by to způsobilo zbytečné ztráty mezi obyvatelstvem. Sergej však trval na svém a vlajku stáhl následujícím způsobem: po kině v tomto klubu se schoval na pódiu. Když se pak všichni rozešli a světla zhasla, Sergej vlajku sundal, omotal si ji kolem

sebe, oblékl si kabát a vylezl ven skrze závěs. Bylo to koncem prosince, několik dní před zkázou naší organizace. Velitel města přišel za vedoucím klubu a řekl mu následující: Pokud vlajku nenajdeš, bude celé osazenstvo klubu i s tebou viset. V ulici, kde se klub nacházel, byli všichni obyvatelé sepsáni a nuceni chodit každý den na přeregistraci. Na ulici vyvěsili rozkaz: každý desátý člověk v této ulici bude zastřelen, pokud se vlajka nenajde. Výsledkem tohoto případu bylo, že 32 lidí bylo zaživa vhozeno do důlní šachty. Byli mezi nimi staří partyzáni z roku 1918, několik Židů, staří raziči a malé děti z židovských rodin, které byly do Krasnodonu evakuovány ze západního Běloruska a Ukrajiny.
Písařka, která pracovala pro policejního náčelníka, nám po příjezdu našich jednotek řekla, že policisté stříleli nahoru a pak byli lidé vhozeni do šachty dolu. Děti byly pohřbeny zaživa v parku u plotu. Loni v létě byl tento hrob nalezen a vykopán.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc37.htm

Zajímavé je to číslo. Kupodivu odpovídá počtu „32 horníků, kteří se nenechali registrovat“, což se ale nestalo koncem prosince. Aruťuňanc si to popletl.
Ivancov prý příhodu s onou vlajkou zná z Turkeničova vyprávění. Turkenič se u nich zastavil v dubnu 1943 a vyprávěl toto:

Ráno Němci zjistili, že vlajka chybí, a rozzuřili se. Zahájili razie a prohlídky po celém městě. Na nic nepřišli. Večer fašisté prohlásili, že ukradená vlajka musí být do zítřka vrácena. Pokud se tak nestane, zastřelí hlídače klubu a vezmou deset rukojmích. Pokud se zloději ani poté neumoudří, budou popraveni i rukojmí.
Dostali jsme strach, vytvářeli domněnky. Ale nemuseli jsme o tom dlouho přemýšlet. Všem bylo jasné, že takovou šílenost mohl spáchat jedině Ťulenin. Okamžitě ho vyhledali a předvolali na štáb.
Sergej se okamžitě přiznal. Okamžitě jsme ho začali zpracovávat. Na to zmateně zamumlal: „Jde o to… Fašisté a vlajka je rudá…“ Pozorně jsem se na odvážlivce zadíval a pochopil jsem, že ho v tu chvíli nejvíc zajímá barva vlajky. Nahradil jsem tedy hněv slitováním a vysvětlil jsem: „Je to na oblbování lidí. Jejich strana, vzpomínáš si, jak se jmenuje?“ „Vzpomínám si… Národně socialistická dělnická strana. Osobně nechápu, proč tomu tak je.“ Ťulenin se hořce ušklíbl.

„Vymysleli si to… a lidé věřili… Zdálo se jim, že straně opravdu záleží na jejich blahu.“
Když Sergej vychladl, zeptal jsem se ho: „Uvědomuješ si, co jsi udělal? Ta vlajka je bezcenný hadr. Za den jich můžeš vyrobit sto. Není vojenská. Tvoje lehkomyslnost může způsobit, že hlídači budou zastřeleni a rukojmí zabita. Měl ses alespoň zamyslet nad tím, co děláš… měl ses s námi poradit.“ „Vždyť tady nikdo z vás nebyl,“ řekl Sergej zcela vážně. Dodal: „A chtěl jsem jim posolit ocas., těm…“ použil netisknutelné slovo – prostě se z něj vydralo… Podíval se mi do očí a zeptal se: „Je ta vlajka opravdu bezcenná?“ „Opravdu je,“ odpověděl jsem. „Nestojí za plivnutí.“ „Kdyby to byl plukovní nebo ještě lépe divizní prapor, tak co?“ „Pak bys měl oprávněný nárok na titul Hrdina Sovětského svazu.“[132] Sergej se tiše poškrábal za uchem. Zřejmě litoval, že se ukázalo, že vlajka, kterou ukradl, je obyčejná. V noci Ťulenin roztrhal fašistický hadr na kusy a pohodil jej před budovou Leninova klubu.
https://www.molodguard.ru/book40.htm

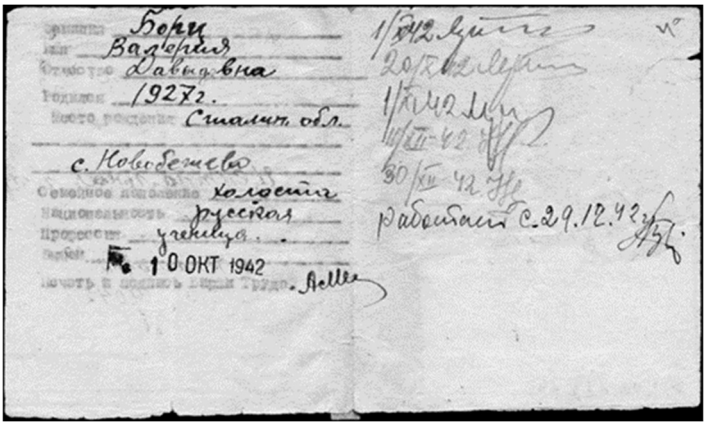

Pracovní knížka Valji Borc

[132] Totiž ztráta opravdové vojenské zástavy je smrtelná potupa pro celou jednotku. Viníci mají být potrestáni a útvar zrušen.

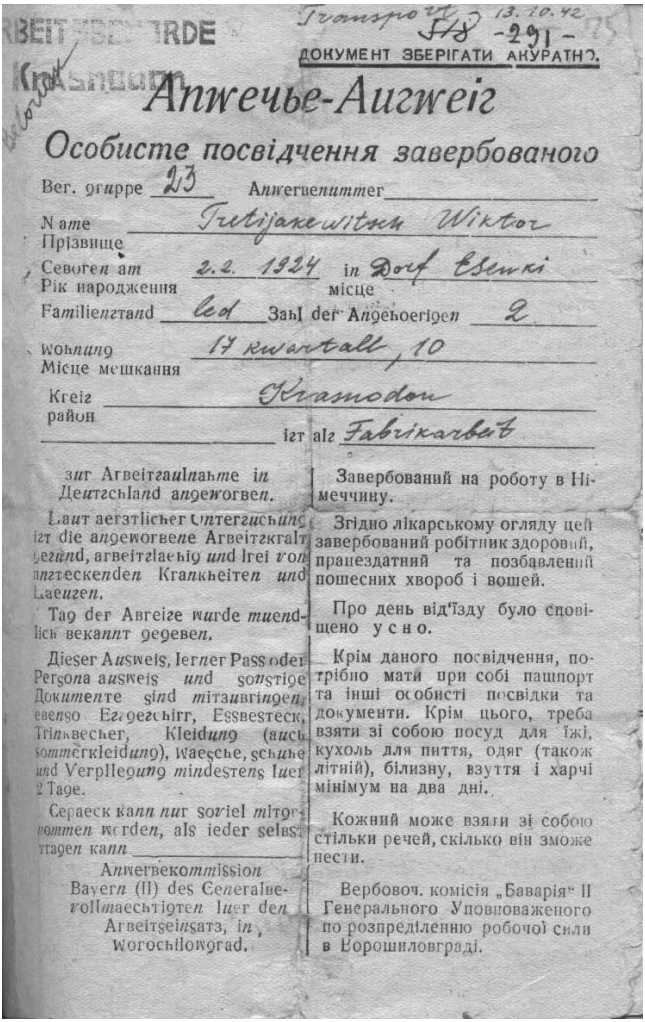

Transport 13.10.42
518 -291-

ДОКУМЕНТ ЗБЕРІГАТИ АКУРАТНО.

Anwечье-Aurweiг

Особисте посвідчення завербованого

Ber. gruppe 23 Anwerbenummer

Name / Прізвище: Tretijakewitsch Wiktor

Geboren am / Рік народження: 2.2. 1924 in / місце: Dorf Esenki

Familienstand: led Zahl der Angehoerigen: 2

Wohnung / Місце мешкання: 17 kwartall, 10

Kreis / район: Kramodon

ist als: Fabrikarbeit

zur Arbeitsaufnahme in Deutschland angeworben.	Завербований на роботу в Німеччину.
Laut aerztlicher Untersuchung ist die angeworbene Arbeitskraft gesund, arbeitsfaehig und frei von ansteckenden Krankheiten und Laeusen.	Згідно лікарському огляду цей завербований робітник здоровий, працездатний та позбавлений пошесних хвороб і вошей.
Tag der Abreise wurde muendlich bekannt gegeben.	Про день від'їзду було сповіщено у с н о.
Dieser Ausweis, ferner Pass oder Persona ausweis und sonstige Документе sind mitzubringen, ebenso Essgeschirr, Essbesteck, Trinkbecher, Kleidung (auch sommerkleidung), Waesche, schuhe und Verpflegung mindestens fuer 2 Tage.	Крім даного посвідчення, потрібно мати при собі пашпорт та інші особисті посвідки та документи. Крім цього, треба взяти зі собою посуд для їжі, кухоль для пиття, одяг (також літній), білизну, взуття і харчі мінімум на два дні.
Сераеск kann nur soviel mitgenommen werden, als ieder selbst tragen kann	Кожний може взяти зі собою стільки речей, скілько він зможе нести.
Anwerbekommission Bayern (II) des Generalbevollmaechtigten fuer den Arbeitseinsatz, in Worochilowgrad.	Вербовоч. комісія „Баварія" II Генерального Уповноваженого по розпреділенню робочої сили в Ворошиловграді.

Treťjakevičův příkaz na práci do Německa

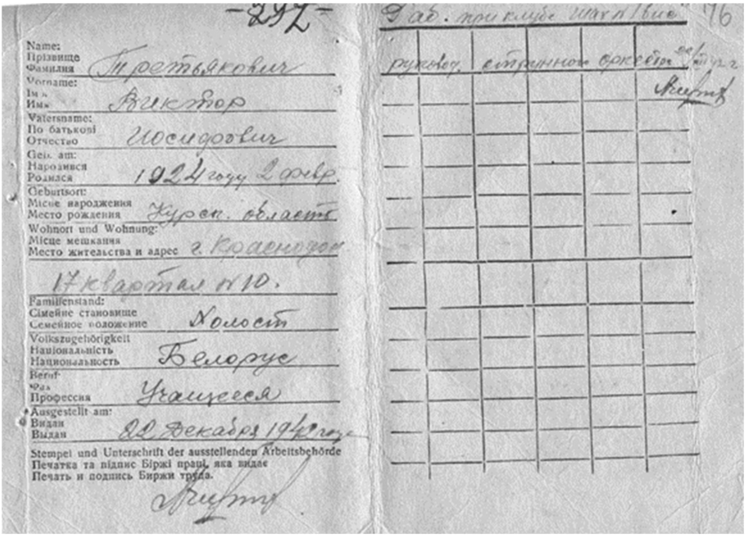

-292-

Name:
Прізвище
Фамилия Третьякевич
Vorname:
Ім'я
Имя Виктор
Vatersname:
По батькові
Отчество Иосифович
Geb. am:
Народився
Родился 1924 году 2 февр.
Geburtsort:
Місце народження
Место рождения Курск. област
Wohnort und Wohnung:
Місце мешкання
Место жительства и адрес г. Краснодон 17 квартал № 10.
Familienstand:
Сімейне становище
Семейное положение Холост
Volkszugehörigkeit
Національність
Национальность Белорус
Beruf
Фах
Профессия Учащееся
Ausgestellt am:
Видан
Выдан 22 декабря 1942 г.
Stempel und Unterschrift der ausstellenden Arbeitsbehörde
Печатка та підпис Біржі праці, яка видає
Печать и подпись Биржи труда.

Pracovní průkaz V. Treťjakeviče

Přísaha

Nesmíme zapomenout na komsomolskou stránku Mladé gardy. Žora Aruťuňanc za pomoci svého otce dal dohromady tiskárnu, na které se možná tiskly letáky, ale také prozatímní komsomolské legitimace. Kolem těchto průkazů se točil spor, kdo byl komisařem Mladé gardy. Protože jedině komisař je mohl vydávat a podepsat. Na první pohled na nich byl podpis „Kašuk“ – ilegální přezdívka Olega Koševého. A pod tímto podpisem je jiný – „Slavin“. Tak se říkalo Treťjakevičovi.

Jak k tomu mohlo dojít vysvětlil V. Levašov v roce 1989:

Co se týče samotného vydávání legitimací: z iniciativy Treťjakeviče jsme učinili takové rozhodnutí a začali jsme budovat tiskárnu (Aruťuňanc, Orlov a Osmuchin), abychom mohli tisknout letáky, ale když už byla tiskárna hotová, přišel nápad tisknout dočasné komsomolské průkazy, a tento nápad byl zcela Viktorův. Předložil náčrtek, jaký text – vše načrtl. Pověřili jsme Aruťuňance a skupinu – Orlova, Osmuchina, aby je vytiskli. Dokázali to. Legitimace už byly vytištěné, byl na nich podpis – Slavin – Treťjakevičova přezdívka. Ale on si najednou nepřišel vyzvednout legitimace včas. Oleg přišel a vzal

si je, řekl, že mu to nařídil Treťjakevič, a Orlov mu dal legitimace. A tu Olega napadlo vytvořit malý partyzánský oddíl a vydat se do lesa. Navrhl asi dvacet lidí a do tohoto seznamu zařadil i mě. Ale když se to dozvěděl Moškov, zkritizoval mě. Tehdy tento seznam ještě nějak figuroval, ještě nebyl zrušen, v té době vydával komsomolské legitimace, už jako komisař tohoto oddílu. Ano, prakticky byl nějakou dobu komisařem malé jednotky, ale nemohl, neodešel, ale když se to komunisté dozvěděli, řekli, že máme všichni odejít a připravili se na Silvestra udělat povstání typu: zabít všechny Němce, policajty, zrádce a jít už se zbraní v ruce, už vstříc frontě. To je ten příběh. Přes to tištěné písmo, kde byl Slavin, napsal rukou – Kašuk a svým podpisem.
https://www.molodguard.ru/book17.htm
dokument 65
РГАСПИ, фонд М?1, опись - 53, д. - 368-г, лл. 1 - 58

Levašov současně popřel, že by se schůze Mladé gardy konaly v bytě Koševých. Důvod byl naprosto logický. V domě bydleli Němci, a navíc byl ve středu města a příliš na očích. Treťjakevičova zemljanka se hodila lépe.
Další indicie v otázce komisařství se týkala osoby, které se skládala přísaha. Text přísahy je na začátku článku Alexandra Fadějeva. Velmi podobnou přísahu skládali partyzáni, což by mohlo svědčit o tom, že původcem přísahy byl Viktor Treťjakevič.

R. Jurkin (mezi dubnem a říjnem 1943)

Já, Jurkin Radij……v posledních říjnových dnech mě v bytě Olega Koševého přijali do komsomolu. V malé místnosti bylo zakouřeno. U stolu seděli tři: Oleg Koševoj, Váňa Zemnuchov a Viktor Treťjakevič. Seděli a pokojně hráli domino. Také jsem si sedl ke stolu. Aniž by přerušili hru, položili mi několik otázek. Oleg se zeptal: „Kde je otec? Odkdy je v armádě? Nemáš v Německu žádné příbuzné?“ Pak se o něčem poradili a Oleg řekl, že se teď můžu považovat za komsomolce, ale musím něco udělat, abych tu důvěru ospravedlnil… Koncem toho měsíce (v listopadu) jsme složili v bytě Viktora Treťjakeviče přísahu partyzána vlastenecké války. Od šesti hodin večer jsme se začali scházet po dvou nebo po třech. Sešlo se nás

dvanáct. Oleg Koševoj četl. a vyvolaný z řady opakoval. Po složení přísahy jsme jeden po druhém odešli.[133]
R. Jurkin. Člen Mladé gardy
(Nepodepsáno, na velmi starých listech papíru různého formátu).
Фонд № П - 1790, оп. № 1, св. № 18, дело № 273
https://www.molodguard.ru/doc73.htm

Představme si tu scénu. Tři komsomolští funkcionáři sedí za stolem, hulí jako fabriky, a pomocí hloupých otázek kádrují čtrnáctiletého kluka, který se chce přidat k odboji, přičemž nepřestávají hrát domino. (Kdyby je chtěl infiltrovat provokatér, byl by na takové otázky připraven.)

R. Jurkin (1952)

…v září mi Sergej řekl, že ve městě pod vedením komunistů-podzemních pracovníků založili komsomolci tajnou organizaci. V jejím čele stojí Oleg Koševoj.
Brzy jsem byl přijat do organizace. Jak si teď vzpomínám, stáli jsme v řadě a odříkávali přísahu. Její prostá slova, která napsal Oleg Koševoj, vyzývala k posvátné věci obrany Otčiny.
Poté, co jsme složili přísahu, nám Oleg poblahopřál a zadal nám první úkol. Mně předal mi svazek letáků a přikázal mi, abych je rozdal obyvatelstvu…
Štáb přikládal velký význam říjnovým svátkům. V předvečer svátku se v podzemní organizaci konalo přijetí do komsomolu. Oleg připravil na vstup do VLKSM několik soudruhů. Byl jsem mezi nimi. Šestého listopadu odpoledne jsme se sešli v Olegově bytě. Členové štábu nám položili několik otázek a požádali nás, abychom šli do jiné místnosti. o několik minut později k nám přišel Oleg Koševoj.
„Byli jste přijati do řad leninského komsomolu, blahopřeji vám, přátelé!“
Oleg nám podal malé tlusté papírové knížky. Po osvobození města byly nahrazeny trvalými průkazy. Stále však nesou stejné drahý, památný datum: „6. listopadu 1942“. Nikdy nezapomenu, že do mého komsomolského průkazu Oleg Koševoj vlastnoručně napsal: „Vydala

[133] Tato vzpomínka vyšla 20. října 1943 v novinách Izvěstija. S malým rozdílem – pohovor se konal v bytě Viktora Treťjakeviče, složení přijímací komise bylo stejné.

komsomolská organizace ‚Mladá garda' ve městě Krasnodon. Tajemník Kašuk"…
Sergej vysvětlil, že Oleg podrobně zapsal zprávu soudruha Stalina a už ji spěchal vytisknout.
Советский моряк, 1952 г., № 10
https://www.molodguard.ru/doc73.htm

Jak léta plynula, nabývaly podzemní komsomolské záležitosti na formálnosti a patosu a Oleg Koševoj na významu.
Podle Valji Borc (jak řekla v roce 1992 Semistiagovi) to proběhlo naprosto civilně: *„Přísahu jsem složila sama. Štáb nařídil S. Ťuleninovi, aby to udělal, a on mi o tom řekl v parku. Já jsem souhlasila a řekl: ‚Dobře, přijímej.' On četl text a já jsem po něm opakovala."*[134]
O mnoho později přišla se svými vzpomínkami Antonina Titovová, milé Anatolije Kovaljova. Ani Kovaljov, ani Antonina nebyli oficiálně uznáni za členy Mladé gardy. Kovaljovovi se podařilo utéct, když ho vezli na popravu, a neví se, jak skončil. K jeho příběhu se vrátíme později.
Antonina si historii Mladé gardy pamatuje jinak než ostatní.

Antonina Titovová (2003)

Rozptýlené skupiny bylo potřeba sjednotit do organizace. V Gorkého klubu vznikly kroužky umělecké tvořivosti: strunný klub, taneční klub, pěvecký klub. Ředitelem byl jmenován Jevgenij Moškov. Vznikla „Mladá garda", podzemní komsomolská organizace. Téměř všichni účastníci amatérských uměleckých aktivit se stali členy Mladé gardy.
Anatolij Kovaljov předváděl silácká čísla, jako atlet si pohrával s dvoupudovými činkami. Vasja Pirožok předvedl sólo na balalajku a zazpíval příjemným tenorem. Ivan Turkenič skvěle předváděl stařík
Ještě téhož večera mi Viktor navrhl, abych vstoupila do komsomolu. Byla jsem poněkud překvapená, kdo mě v té době mohl přijmout do komsomolu. Viktor se zasmál a řekl: „lidé se najdou" a dodal – „přemýšlej o tom, za pár dní se vrátím a promluvíme si o tom víc".

[134] RSASPI, F-1, inventář 53, případ 36
https://www.molodguard.ru/doc191.htm

Dne 2. listopadu přinesl komisař „Mladé gardy“ Treťjakevič text letáku a vyzval mě, abych napsala co nejvíce exemplářů, a řekl, že je to můj první úkol od komsomolu.
Oleg Koševoj za mnou nikdy nepřišel, ani nebyl v mém bytě.
Psali jsme s Anatolijem na listy ze školních sešitů. V noci roznesl na tržišti a v okolních ulicích více než třicet letáků. Začínaly slovy: „Přečti a předej soudruhovi“, a pak o postupu našich vojsk na Západ, o bojích u Stalingradu, výzvy k sabotáži německých rozkazů. Tak se obyvatelé Krasnodonu dozvěděli o událostech na frontě.
Často v noci, když plnili rozhodnutí štábu „Mladé gardy“, přicházeli ke mně za svítání Vasja Pirožek a Anatolij Kovaljov, unavení a promrzlí od nohou, aby si odpočinuli a vyspali se.
7. listopadu 1942 jsme na Vorošilovově škole i spatřili rudou vlajku. Vorošilova a na klub ITR (budova se dříve jmenovala „Šílený Barin“). Třepotaly se nad městem jako plameny.
Rudá barva byla barvou našich praporů, ženských i pionýrských šátků, naše oblíbená barva byla připomínkou těch, kteří bojovali na život a na smrt za naše životy.
https://molodguard.ru/guardian34.htm

Bojová a sabotážní činnost

Ale co bojová činnost Mladé gardy, kterou známe z Fadějevovy knihy? Je to téma natolik sporné, že bude lepší se mu věnovat zvlášť. Zdrojem „informací“ je Ivan Turkenič, kterému jako válečnému zajatci hrozilo, že půjde do trestného praporu, pokud ne něco ještě horšího. Ale naštěstí pro něj Mladá garda skutečně existovala, a jelikož válka zdaleka nekončila a bylo potřeba povzbudit bojovou morálku, vznikl text publikovaný v létě roku 1943 v časopise Smena, kde figurovali zastřelení Němci, pověšení zrádci, auta vyhozená do povětří, dobytek rozehnaný ve stepi, osvobození váleční zajatci.
Další vyprávěčkou byla Jelena Koševá. Tato matka hrdiny měla také máslo na hlavě kvůli Němcům, kteří bydleli v jejím domku. Asi je nemohla odmítnout, ale říkalo se, že se s nimi kamarádí více, než se na správnou vlastenku sluší. (Samozřejmě to mohly být zlomyslné pomluvy.)
Musela se zpovídat na NKVD, a tehdy toho o odbojové činnosti svého syna věděla méně než málo. Ale 6. července 1943 pro Toricynovu komisi napsala hotový román. Díky ní vstoupil Oleg Koševoj do dějin

jako komisař Mladé gardy, což vyvolalo vleklé spory, které trvaly celá desetiletí.
Turkenič ostatně v listopadu 1943 řekl, že jejich práce „spočívala v podstatě v agitační činnosti, ve všech druzích agitace, ve vydávání a šíření letáků“, a pokud jde o operace (ptali se ho jenom na rozhánění dobytka), „říkali jsme jim, jak to mají dělat, ale osobně jsme se neangažovali. Operace prováděli jiní na můj příkaz. Zejména Ťulenin.“[135]
Výpovědi Ivana Turkeniče i Jeleny Koševé jsou v příloze.
Ostatní rodiče i samotní přeživší členové Mladé gardy se na těchto vyprávěnkách s radostí přiživili.
Avšak nemusíme je všechny pokládat za lháře. Někteří mluví o událostech, u kterých nebyli. Možná je chybou těchto lidí, že příliš věřili historkám z druhé ruky.

Igor Čeredničenko se k tomu na DF vyjádřil několikrát, například takto:
Natašo! Mladá garda vykradla auto se sušenkami a bonbóny a hned je všechny pochytali. Dovedete si představit, co by se stalo, kdyby na silnici něco vyhodili do vzduchu nebo někoho zabili? Každý, kdo přežil okupaci Krasnodonu, vám řekne, že v takovém případě by byla zničena přinejmenším blízká vesnice. Ve Vorošilovgradu, Novosvětlovce a Rovenkách byly pro tento účel zřízeny zvláštní trestní oddíly. Na silnicích v okupovaném Krasnodonu se dalo jezdit téměř bezpečně. Jinak se v okolí nepohybovalo jediné nehlídané auto. Pokud jste viděla fotografie Krasnodonu, měla byste vědět, že se ve stepi nebylo vůbec kam schovat. Jakýkoli hluk, výstřel nebo výbuch okamžitě zalarmuje policii v blízké vesnici. Kam půjdete ve stepi? Mimochodem, válečné zajatce nikdo nehlídal. Jednoduše neměli kam jít. Vzpomeňte si, jak se Kovaljov po útěku schovával. Pomáhali mu jeho příbuzní. A kam by šel válečný zajatec? Za útěk by byl okamžitě zastřelen. Nebo si myslíte, že tolik válečných zajatců bylo ukryto ve svých domovech? Nechce se mi o tom mluvit. Mimochodem, přivedla byste si domů krávu, kterou včera odvedla policie? i kdyby k tomu (hypoteticky) došlo, jaký by to mělo smysl? Shánění krav ve stepi trvá půl hodiny. A to, co psali členové Mladé gardy, často psali pod

[135] http://www.molodguard.ru/book16.htm#gl17

diktátem. Vzpomínáte, jak Toricyn mával svým naganem a žádal, aby se mluvilo, „jak psal Fadějev"?
http://molodguard.forum24.ru/?1-1-20-00000019-000-10001-0-1282077302

Kromě toho se neozval jediný válečný zajatec, který by chtěl mladogvardějcům poděkovat za osvobození. A žádný z později zatčených policistů nevěděl o tom, že by byl zabit některý z jeho kolegů nebo nepřátelských vojáků.
Jak už víme, o jedné bojové akci – přepadení auto poblíž obce Pervomajka – se zmínil Vasilij Levašov v roce 1947. Připomněl si ji ještě jednou, když vzpomínal na Borise Glavana, tentokrát s trochu jinými podrobnostmi.

Můj bojový druh (Vzpomíná člen štábu „Mladé gardy" Vasilij Levašov)

[…] V dobách, kdy vznikal štáb, se Boris neobjevil. Jeho zmizení pro nás bylo záhadou. Jak se později ukázalo, Boris byl spojen se skupinou členů podzemního komsomolu ve vesnici Pervomajka. Skupinu vytvořili Uljana Gromovová a Anatolij Popov. A zmizení Borise se vysvětlilo jednoduše – odešel pro kulomety. Nebyly ukryté v Krasnodonu. Borja přinesl nejprve jeden kulomet a pak další. Prostřednictvím Borise navázal Ivan Zemnuchov kontakt se skupinou v Pervomajce. Když jsme na konci listopadu zorganizovali přepadení 7 kilometrů od města Krasnodon a zničili německé auto s Němci, zúčastnil toho Boris Glavan s lehkým kulometem a střílel na vyděšené vojáky.
https://molodguard.ru/guardian18.htm

Anatolij Lopuchov (30.10.1943)

Dobře vím, že bylo organizováno zapalování stohů obilí a cena, obilí, které si Němci připravovali pro sebe, bylo infikováno klíštětem. To vše pocházelo přímo od našich soudruhů. ///Ale kdo osobně k tomu dával pokyny a dělal to, nevím jistě (dopsáno ručně).///
Ústav stranických dějin ÚV KS Ukrajiny – pobočka IML pod ÚV KSSS
https://www.molodguard.ru/doc73.htm

Jaký by byl odboj bez sabotáží? Velké zásluhy se připisují zaměstnancům elektromechanických dílen. Mezi nimi Juriji Vicenovskému.

Jurij Vicenovskij (1924-1943)

Až do 4 let si hrál s panenkami. Od 5 let začal číst, měl velmi rád Majakovského, Ostrovského, „Střečka“ od Vojniče

V roce 1933 zemřel Jurijův otec a rodina se přestěhovala do Ulice Frunze. Jura a jeho bratr Ljolja často něco vyráběli: měli knihu „Šikovné ruce“. Měl rád chemii a často dělal chemické experimenty přímo v místnosti. Ljolja miloval biologii, Jura mu pomáhal, zasadil meruňky, dub. Dobře kreslil, ve vyšších třídách byl pracovním dopisovatelem.

V roce 1941 dokončil 10.třídu. Byl přijat do dělostřeleckého učiliště, ale druhý den začala válka. Koncem prosince 1941 utržil kádrový škraloup. Ztratil totiž „na pracovní frontě“ komsomolský průkaz. Dostal „přísnou důtku s poznámkou v osobním spise“. (http://molodguard.forum24.ru/?1-4-0-00000001-000-10001-0)

Blízko Vicenovských bydlel jistý Kruteckij, který vstoupil do služeb Němců. Kruteckij pomohl Jurijovi získat práci v mechanické dílně. Tohoto zaměstnání pak Jurij využíval k provádění sabotáží.

Byl Žid, ale as to nějak uniklo německé pozornosti. Možná proto, že se hlásil k ruské národnosti.

Byl zatčen 27. ledna a 31. ledna byl popraven. Kruteckij seděl v cele s ním, možná jako provokatér.

Podle https://www.molodguard.ru/guardian16.htm

Marja Vicenovská (1967)

OKUPANTI NEDOSTALI UHLÍ

Ze vzpomínek M. A. Vicenovské na syna Jurije

[…]

Byla založena podzemní komsomolská organizace „Mladá garda“, do které se samozřejmě vstoupil i Jura.

V organizaci byl stejně disciplinovaný a výkonný jako ve škole. Všechny diverzní úkoly, které mu štáb zadal, plnil poctivě.
Objevují se záhadné ručně psané a posléze tištěné letáky, které vyzývají mírumilovné sovětské obyvatelstvo ke klidu, pevné víře v sílu Rudé armády a demaskování hitlerovců vykřikujících, že je obsazena Moskva.
Jurij se aktivně podílí na roznášení letáků a podle jeho učitelky M. A. Kolodij byl dokonce ve skupině Mladé gardy, které se podařilo nalepit leták na záda policisty[136]. Sbíral zbraně. Spolu s dalšími soudruhy na chutoru Vodjanij zaútočili na německé auto se zbraněmi, zastřelili strážného a zbraň odnesli a uložili do zničených lázní. Podílel se na rozhánění dobytka určeného fašisty k odeslání do Německa. Často odchází se svými kamarády ven, údajně na večírek, ale za půl hodiny se vrací. Někdy veselý a bezstarostný, jindy smutný, vážný a soustředěný.
Před naším domem stála garáž, která během okupace sloužila jako opravárenská základna. Pracovalo tam mnoho našich válečných zajatců. Jura se s nimi seznámil. A ve chvíli, kdy se německá auta chystala vyjet z Krasnodonu, přivedl Jura k nám 10 válečných zajatců. Ráno se rozešli do jiných bytů, nám zůstal jeden, Vasilij ze Stavropolského kraje. Tři týdny jsme ho ukrývali, a když ho přišli hledat Němci, Vasilije nenašli. Byli jsme včas varováni, podařilo se nám ho znovu schovat.
Když se hitlerovci rozhodli obnovit důl Sorokino, dostal tam Jura práci jako montér. Práce postupují pomalu. Často nejde elektřina.
Varují mě, že je Jura flákač, špatně pracuje, hrozí mu nepříjemnosti. Na mé dotazy odpovídá Jura: „Pochop, mami, jinak pro ně nemůžu pracovat.“ Pochopila jsem, že Jurij není žádný flákač, ale vlastenec. Byl to on, kdo způsobil zkraty v elektrických kabelech. Nakonec důl připravený k provozu vyřadil z provozu. Na žádost komunistického podzemí v noci pod nosem hlídky odřízl několik pramenů lana, na kterém byla připevněna klec[137]. Klec se zřítila do 250 metrů hluboké

[136] Ale no tak!
[137] Ředitel muzea „Mladá garda“ se v roce 2012 vyjádřil takto: „Druhý den při velkém shromáždění lidí lano nevydrželo zátěž a klec se zřítila do šachty. Zahájení těžby se nakonec podařilo zabránit.“ (Hrdinný skutek měl provést Jurij *Jacinovskij*)

šachty a rozbila na kusy bednění, ventilační zařízení, přívody vody a energie...
Tím skončila snaha okupantů o zavedení těžby uhlí v krasnodonských dolech.
V prvních lednových dnech roku 1943 se Jura spolu s Aňou Sopovovou, Míšou Grigorjevem, Subbotinem a Ogurcovem vyhnul zatčení a připravoval se na útok na policii a osvobození zatčených odbojářů. Vše už bylo připraveno. Z lázní byly odvezeny granáty, Bickfordova šňůra apod. Zrada však nikdy neumožnila tuto operaci provést.
27. ledna ve dvě hodiny ráno byli zatčeni Jura, Míša Grigorjev, Subbotin, Ogurcov a Sopovová, kteří byli stále na svobodě. Jen několik hodin před popravou se Jurovi podařilo předat vzkaz, v němž napsal:
„Moji milí!
Jsem obviňován z téhož [jako Kruteckij]. Čeká nás koncentrační tábor... O mě se nebojte. Dávejte na sebe pozor. Umírám za svou zemi. Polibky. Jura...“[138]

---

https://fakty.ua/153500-molodogvardejcy-znali-esli-oni-skroyutsya-pytayas-izbezhat-aresta-fashisty-ubyut-ih-roditelej-bratev-i-sester
Takže se klec zřítila s lidmi?
DF se ale domnívá, že to není technicky možné. Lana u důlní klece nejdou přežižlat pilníkem. Ostatně Jura nepracoval jako montér, ale jako bezpečák.

[138] Jiná verze dopisu:
„Moji milí!
Jsem v jedné cele s P. A. Kruteckým. Jsme obviněni ze stejné věci. Vaše předpoklady jsou tedy mylné. Usmiřte se s P. A. V cele s námi sedí političtí vězni a zloději. Někteří se smějí, jiní pláčou. O našem osudu rozhoduje fronta. Pokud naše zaženou, skončíme v koncentračním táboře. Ale tohle dunění to zvládne. Netrpělivě čekám na noc. O mě se nestarej, postarej se o sebe: díky za burky a deku. Teď je mi teplo. Mám ten balíček. Neposílejte toho tolik. Nemám chuť tady jíst. Nepředávejte dobré nádobí. Pokud něco…přijde nazmar.
Mami! Vezmi si můj příděl chleba a můj plat, budeš to všechno potřebovat.
Všem vám posílám polibky. Jura.“
Později M.A. zjistila, že Kruteckij byl ve vězení s Jurou jako provokatér (možná).
(Dokument z fondu moskevské školy č.312)
https://www.molodguard.ru/guardian16.htm.

O několik hodin ho odvezli na popravu.
https://www.molodguard.ru/guardian16.htm

Matka Jevgenije Moškova (6.7.1943)

…V září 1942 byl zatčen Jevgenij Moškov se svou matkou, údajně za krádež obilí na poli. Po propuštění z vězení 11. prosince 1942 nastoupil jako vedoucí klubu na dole č.1-bis. Zde v klubu pod rouškou práce v kroužcích, nejrůznějších zkoušek prováděli podzemní práci Jevgenijovi soudruzi – Treťjakevič, Zemnuchov, Borc, Žafara Nilzik, Ševcovová a další, celkem 14 lidí.
Jevgenijovi přátelé se často scházeli v Moškovově bytě. Psali letáky a karikatury a rozdávali je po městě. Jevgenijova matka sama ukryla několik letáků v kůlně.
Jednou večer se Treťjakevič, Ševcovová a Zemnuchov sešli v Jevgenijově bytě. Probírali plán, jak během německého maškarního plesu 1. ledna 1943 vyhodí do povětří klubovnu v dole č.1-bis. Tento plán se však nepodařilo uskutečnit. Protože začalo zatýkání.
V prosinci 1942 Moškova skupina zaútočila na poštu. Z pošty odnesli spoustu knih, korespondence atd., vše přinesli do Moškova bytu, kde Jevgenijova matka spolu s dcerou Antoninou spálily veškerou ukradenou korespondenci, cenné dokumenty.
Na začátku listopadu 1942 ukradl Jevgenij z klubu německou vlajku, kterou spálili na Gulině Balce. A 7. listopadu 1942 si připravili vlastní rudé vlajky a vyvěsili je na mnoha místech ve městě. Jevgenij řekl, že vlajky jsou zaminované. Došlo k případu, kdy byli zabiti 4 policisté, kteří chtěli odstranit vlajku z důlního komína š. 7-10.
Za Jevgenijovy účasti shořely v prosinci 1942 na úřadě práce všechny seznamy mládeže, které se připravovaly k odeslání do Německa. Tam se také zničily všechny cenné dokumenty.
Jevgenijova matka ukryla zbraně a disky s municí v kotlíně. Jednou se Jevgenijova ozbrojená skupina vydala na silnici. A jedné prosincové noci Jevgenijova skupina zneškodnila německé auto převážející pohonné hmoty, které bylo na cestě, a odvezla ho pryč. Šoférem vozu byl sám Jevgenij. Do řeky naházeli 10 barelů benzínu a 1 barel autola a auto nechali daleko od řeky.
Kolem prosince 42 zabrali Jevgenij Moškov a Vasilij Sinebrjuchov motorku s kolébkou (kolébka obsahovala korespondenci). Sedli a odjeli do vesnice Šarajkino ve Sverdlovské oblasti a tam nedaleko

dolu „Centrosujoz“ motorku zapálili. Jevgenij byl zatčen v noci 31. prosince.
Moškovova matka 6. 7. 1943
https://www.molodguard.ru/guardian44.htm

Tajemný „Danilo“

Tajemný Danila nebo Andrej představují v historii Mladé gardy něco tak podivného, že to Fadějev nezařadil do své knihy, a Jelena Koševá to příliš nerozmazávala. A co se nikdy nevysvětlilo. Zvláštní roli v tom sehrál Oleg Koševoj a sestřenice Ivancovovy.

Oleg Koševoj (1926-1943)

„Urostlý, upravený v nažehleném šedém obleku, s tmavočervenou kravatou a bílou kostěnou násadkou plnicího pera, která mu vykukovala z kapsičky kabátu”
Alexandr Fadějev, Mladá garda 1960, 45

Přes svůj úpravný (šprtounský) zevnějšek zastaví splašeného koně a zachrání život Uljaně Gromovové. Aspoň u Fadějeva.

Levé rameno měl maličko výš než pravé. Byl velmi mladý, ještě chlapec, ale z jeho opálené tváře, z vysoké pružné postavy, ba i ze šatů, dobře vyžehlených, s tou tmavočervenou vázankou a bílou násadkou plnicího pera, z toho, jak se pohyboval, jak mluvil, lehce se zajíkaje, z toho všeho vyzařoval takový pocit svěžesti, síly, dobroty a duševní pohody, že k němu Ulja ihned pocítila důvěru.
Alexandr Fadějev, Mladá garda 1960, 46

Jedna ze sporných postav Mladé gardy, možná produkt PR své matky. Neměl jednoduché dětství. Matka Jelena Koševá v roce 1937 opustila rodinu a se svým novým přítelem Kašukem odešla do jiného města. Oleg po rozchodu rodičů žil s otcem. Otec se znovu oženil. Manželství

Jeleny Koševé s Kašukem (jehož příjmení pak Oleg používal jako krycí jméno) skončilo za nejasných okolností. Jelena Koševá v knize Můj syn mlžila: „Po Novém roce [1940] můj muž těžce onemocněl. Odvezli ho do Kyjeva do nemocnice. Domů se už nevrátil.“ Což budilo dojem, že zemřel. Mimochodem, nezmínila se o tom, že se jednalo o druhého manžela. Ne zcela potvrzené informace říkají, že onemocněl duševně a zůstal v psychiatrické léčebně. Jeho další osud není znám. Poté, co se manžel „nevrátil“, se Jelena Koševá přistěhovala ke svému bratrovi Korostylevovi do Krasnodonu. Když byl Olegův otec povolán do armády (v roce 1939), vzala si Olega k sobě. Také se k ní přistěhovala její matka Věra Korostylevová. Oleg jako syn účastníka sovětsko-finské války a babička jako živitelka důchodového věku brali plnou státní podporu.
Otec bojoval v sovětsko-finské válce (1939-1940), potom ve válce, která se v jeho zemi nazývala Velká vlastenecká, padl do německého zajetí, utekl a zbytek války strávil na Gulagu. Po propuštění se vrátil do Krasnodonu, kde žil až do smrti v roce 1963. (Říká ruská Wikipedie. Ukrajinská Wikipedie do takových podrobností nezabíhá.)

Nina Ivancovová (1923-1982)

…Olja a Nina; obě byly pevně stavěné, jen Nina byla trochu větší, obě měly bronzové tváře a tmavé vlasy […]
Alexandr Fadějev: Mladá garda, 1960, strana 233

V létě 1942 chtěla dobrovolně vstoupit do Rudé armády, ale místo toho na doporučení okresního výboru komsomolu prošla speciálním výcvikem a spolu se svou sestřenicí Olgou měla provádět průzkum za nepřátelskými liniemi ve Stalinské oblasti (nyní je to Doněck). Potom sestřenice odešly do města Jenakijevo, kde sbíraly informace o rozmístění nepřátelských vojsk, a podobně. Ale spojení se přerušilo a sestřenice byly nuceny se vrátit do Krasnodonu.

„V listopadu 1942 se Nina připojila k Mladé gardě. Podle pokynů štábu byla rozvědčíci a spojkou. předávala velitelům bojových pětek pokyny vůdce podzemí, doručovala hlášení z bojových skupin, komunikovala s mitjakinským partyzánským oddílem, roznášela letáky a prováděla agitační práci mezi obyvatelstvem.“
Když začalo zatýkání členů Mladé gardy, Nina se sestřenicí opustila Krasnodon. Na druhý pokus se jim podařilo překročit linii fronty. V únoru 1943 se obě vrátily s jednotkami Rudé armády a Nina se dobrovolně přihlásila na frontu. V roce 1944 vstoupila do VKS(b), v září 1945 demobilizovala v hodnosti gardového poručíka.
V roce 1948 absolvovala Doněckou stranickou školu, v roce 1953 pedagogický institut. Pracovala v aparátu vorošilovgradského oblastního výboru KSU, v letech 1965-1973 vedla katedru politické ekonomie na Vorošilovgradském strojírenském institutu. Zemřela 1. ledna 1982 na mozkový nádor. (Wikipedie)[139]

Olga Ivancovová (1924-2001)

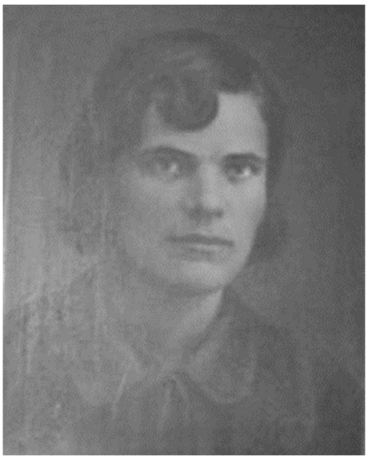

Její osudy za války se shodují s osudy její sestřenice Niny. Stejně jako Nina absolvovala speciální kurs, byla ponechána na nepřátelském území, a spolu s ní byla nucena se vrátit do Krasnodonu. Stejně jako Nina Ivancovová unikla zatčení, překročila pásmo fronty a vrátila se do Krasnodonu s Rudou armádou. Pracovala jako druhá tajemnice okresního komsomolského výboru, aktivně se podílela ha vytvoření muzea Mladé gardy a byla první průvodkyní.
V roce 1947 se stala poslankyní Nejvyššího sovětu USSR, v roce 1948 vstoupila do VKS(b). Roku 1954 vystudovala Vyšší obchodní školu ve Lvově. Konala stranickou

[139] http://www.molodguard.ru/guardian30.htm
Diskuse
http://molodguard.forum24.ru/?1-1-60-00000084-000-10001-0-1248359911

práci ve městě Krivoj Rog, pracovala v oblasti obchodu. (Wikipedie)[140]

Jelena Koševá (6. července 1943)

Byl takový případ, že Oleg dostal dopis na své jméno od nějakého plukovníka – velitele Rostovských a Vorošilovgradských oblastních týlových partyzánských jednotek.

V tomto dopise se psalo: „Soudr. Koševoj, obrátil jste se na nás s prosbou o pomoc se zbraněmi, na to vám mohu odpovědět, že byste se měli stydět o to žádat, máte větší možnost získat zbraně na místě, když zastavíte německá auta, která projíždějí s důstojníky. Důstojníky zabít, zbraně jim sebrat. Soudr. Olegu, velmi rád bych Vás viděl a promluvil si s Vámi, protože mi o Vás řekli mnoho dobrého, a tak jsem se rozhodl s Vámi promluvit a dát Vám rady a pokyny. Nakreslete plán svého bytu – jak k vám přijít“. Tento dopis byl zašifrovaný a Nina Ivancovová ho rozluštila. Oleg byl kvůli tomu dopisu bez sebe a řekl mi: „Mami, nedělej si teď ze mě legraci, jsou lidé, kteří mi píší, a soudruz[i] mnohem starší než já nic nerozhodují beze mě.“

Jednou přinesl Oleg samopal a požádal mě, abych ho na tři dny schovala, a tak jsem ho zakopala do uhlí. O tři dny později přišel za Olegem z Pervomajky Popov Anatolij a několik dalších chlapů a Oleg jim dal samopal.

V listopadu Olegův strýc Korostelev N. N. požádal Olega, aby mu sehnal granát, a o dva dny později mu ho Serjoža Ťuleněv přinesl. Když začalo zatýkání, ukryla Olegova babička tyto granáty do jámy a granáty přežily.

Už si přesně nepamatuji, ve kterém měsíci přišel Oleg velmi rozrušený a řekl: Matko, máme smutek, poslali jsme jedno děvče do Kamenska s úkolem a zatkla ji kamenská policie, teď nám vzkázali, že tu dívku můžeme vykoupit. Jeden policajt řekl, že potřeba sedm

[140] Více:
http://www.molodguard.ru/guardian31.htm
Diskuse
http://molodguard.forum24.ru/?1-1-20-00000019-000-10001-0-1282077302

tisíc ~~dva – tři tisíce.~~ Zeptala jsem se Olega, jak získáme tolik peněz, a on mi řekl, že máme peněžní fond, ale ne dost, ale musíme sehnat peníze za každou cenu a vykoupit ji.
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.5

Nina Ivancovová (4. 7. 1943)

Přímý kontakt jak přes spojky, tak osobní s RŠPO měla Olga. Od ní jsme mým prostřednictvím získávaly informace pro Koševého a Zimnuchova.
Olga vyprávěla rostovským o složení skupiny, o práci, kterou vykonali, a o jejím budoucím usilování. Souhlasili, že nám pomohou rozhodnout o našem osudu.
Začali jsme s nimi vést šifrovanou korespondenci – jednali jsme se členy rostovského ŠPO Andrejem a Danilem.
Kromě toho, že jsme komunikovali přes spojky, Oleg a Zimnuchov trvali na tom, že se jednomu z nich domluví osobní setkání s Andrejem a Danielem.
Ale to všechno se odkládalo a odkládalo.
Dny ubíhaly, zlatý čas, který se mohl využít pro větší užitek, byl pryč. Trpělivost členů skupiny byla tak napjatá, že nedali pokoj ve dne ani v noci, když se dozvěděli, že se naskytla příležitost připravit věci a vyrazit do akce.
Rostovští v šifrovaném dopise nařídili, abychom prověřili příslušníky oddílu, kterému dali jméno „Kladivo“, vybrali nejlepší, bojové jednotlivce, aby nezklamali oddíl, ke kterému se připojíme. Tak jsme to udělali (bylo to v prosinci).
Sešli jsme se v bytě Valji Borc, Oleg, Zimnuchov, Olga a já. Zimnuchov, poté Koševoj charakterizovali členy oddílu a provedli tak výběr členů oddílu, kteří měli vstoupit do bojového partyzánského oddílu. Bylo vybráno 15 osob, mezi nimiž byli [141]
1. Koševoj O.V.

[141] Z osob na tomto seznamu bylo pět zatčeno mezi prvními, 4. a 5. ledna (Pirožok, Popov, Fomin, Petrov, Zemnuchov). 7 dalších se zatčení – aspoň v první chvíli – vyhnulo útěkem (Koševoj, Turkenič, obě Ivancovovy, Borc, Levašov, Ťulenin). Co se týká Borisova, mezi členy Mladé gardy jsou uvedeni dva, ale ani na jednoho to nesedí. Nespletla si Ivancovová jméno a nejedná se o Borise Glavana, Popovova kamaráda, který byl zatčen 5.ledna?

2. Turkenič I.
3. Zimnuchov I.
4. Ťulenin S.
5. Ivancovová O.
6. Ivancovová N.
7. Borc V.[142]
8. Levašov V.
9. Pirožok
10. Borisov
11. Popov A.
12. Fomin D.
13. Petrov V.
14.
15.

Treťjakevič V. zde není uveden, protože byl údajně členem vorošilovgradského oddílu, ze kterého uprchl poté, co nesplnil své poslání. A prý se kvůli němu rozpadlo vorošilovgradské obležení. Rostovští nám řekli, že dokud to nebude vyřešeno, ať nezařadíme Treťjakevič mezi členy oddílu vybraného k odchodu.
Druhý den jsme se sešli (taky tam) v našem bytě a rozdělili si povinnosti – jmenovali jsme štáb, do kterého patřili.

1. Koševoj Oleg – komisař oddílu „Kladivo“[143]
2. Turkenič Ivan – velitel
3. Zimnuchov Ivan – tajný agent.

[142] Valeria Borc ale v roce 1992 Semistiagovi řekla*: Opakuji, že samotné „Kladivo“ se skládalo ze dvou skupin a mělo asi 15 lidí. Nedokážu vysvětlit, jak vznikl další partyzánský oddíl „Kladivo“. Nedokážu vysvětlit ani to, jak toto „Kladivo“ vzniklo. (Mluvíme o rozkazu č. 1 pro „Kladivo“ a o tom, že tento oddíl byl vytvořen, aby šel za frontovou linii.)*
Kdo jsou "Anton, Danilo, Andrej" a další, neví.
RSASPI, F-1, inventář 53, případ 36
https://www.molodguard.ru/doc191.htm

[143] Oleg Koševoj jako novopečený komisař (možná) vypracoval „rozkaz č.1“ datovaný 19.prosince. Rozkaz je v příloze. Kdyby to nebylo tragické, bylo by to k smíchu. Šestnáctiletý chlapec sděluje lidem starším a zkušenějším než on, že jeho slovo je zákon, a vyhrožuje nejvyššími tresty. Pravost onoho rozkazu ale není jistá.

Olga byla spojkou mezi Rostovem a mnou. Já jsem byla spojka komisaře oddílu.
Teď už zbývalo jen jedno: co nejrychleji získat od Rostovčanů kladnou odpověď. A tato netrpělivost došla tak daleko, že komisař poslal Olgu přímo (osobně za Andrejem), aby přinesla poslední rozhodující odpověď. Dal jí lhůtu 1 den.
„Pokud do té doby nedostanu odpověď, vykašleme se na Rostovčany a hledáme jiné spojení."
Olga odchází, čekáme na odpověď. Najednou dostáváme dopis od Andreje: Oxana (Olžino krycí jméno) byla zatčena, protože se dostala do bytu, který obýval Andrej, který teď sleduje policie. Policie nemá žádné přímé důkazy. (Seděla na kamenské policejní stanici). Pokud je to možné, předejte 350-400 rublů jako výkupné. Andrej.
Předali jsme mu tuto částku (vybrané komsomolské příspěvky). Dostali jsme dopis od Andreje, ve kterém nás žádá, abychom počkali; nyní provádíme kontrolu Gundorovského skupiny a zabýváme se kladením munice. Po Gundorovské skupině následuje váš přechod.
Radovali jsme se z takové odpovědi, a nyní čekáme na den, kdy se připojíme ke skutečnému bojovému partyzánskému oddílu.
Zanedlouho Olgu Andrej a Danila pozvou na závěrečné rozhovory. Ráno odjela a večer se vrací.
Sedíme s Olegem a čekáme, až se vrátí, aby naše lidi povzbudila, uklidnila a splnila jejich přání.
Konečně přichází, směje se, je šťastná: tancujte, říká nám, jdeme. Odchod prvních tří je naplánován na zítřejší osmou hodinu ranní."
[…]
První trojice se chystá k odchodu, ale tato radost byla marná: ve dvě hodiny ráno přichází Andrej za Olgou a říká, že na Danilův pokyn je váš odchod odložen. Zůstanete tady, dáme vám místo, poskytneme vám základnu a zbraně – z vašeho oddílu vytvoříme bojové jádro, do kterého zapojíme nově organizované oddíly.
[…]
Danilo určil den osobního setkání s Olegem - 29.12.42 v 17.00 hodin při návratu z mise v Gorlovce.
[Než k tomu došlo, byla vykradena auta a začalo zatýkání.]
Tak tedy 29. prosinci – čekáme najisto – dnes by se měli setkat Oleg a Danilo, ale dopadne to jinak.

Obracíme se na RŠPO s žádostí o pomoc. Měli ale také neúspěch: když byli na misi v Gorelovce, byli odhaleni a museli se skrývat. Dostáváme od nich odpověď: „Všechny naše kontakty byly přerušeny, hledejte spojení s mitajkinskými v Rassypném je náš člověk“ (tuto zprávu jsme dostali druhý den ráno).
[Následoval útěk.]
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 329
http://www.molodguard.ru/guardian30.htm

Podle téže Olgy (roku 1975) výkupné činilo 5000 rublů, zlaté hodinky a teplé oblečení, nebo možná 7000 a zlaté hodinky. Možná „Oxana“ zohlednila inflaci?

Ivan Turkenič – z pozůstalosti, uchováno v bytě jeho rodičů, naneštěstí bez data:

Začátkem října mě Oleg upozornil, že prostřednictvím Oxany navázal kontakt se štábem partyzánského oddílu v Rostovské oblasti. Zeptal jsem se, kdo je. Z Olegových slov jsem pochopil, že mě ta soudružka dobře zná ze školy.
Druhý den jsem měl schůzku s Oxanou v Olegově bytě. K mému překvapení se ukázalo, že Oxana je Olja Ivancovová, spolužačka z 5-6-7 třídy. Setkání byli přítomni Oleg Koševoj, Nina Ivancovová, Olja Ivancovová a já. Olja Ivancovová se mi představila jako spojka Danila (generálmajora ze štábu partyzánského oddílu v Rostovské oblasti). Zde nás také jménem Danily a Andreje upozornila, že údajně podle informací dostupných na zmíněném štábu je Viktor Treťjakevič zrádce a vlastizrádce a že se kvůli němu rozpadla Vorošilovgradská skupina. V listopadu jsme se rozhodli požádat štáb o pomoc při spojení s jedním z aktivních partyzánských oddílů, abychom vytvořili předmostí pro další práci, očekávajíce, že skupina, která odejde k oddílu, vytvoří silnější potravinovou a zbrojní základnu, aniž by ztratila kontakt se zbývající podzemní skupinou, jejímž cílem bylo vést podzemní práci: rozšířit – rozmnožit naše řady, všechny podrobně proměřit a ty, kteří si zaslouží naši důvěru, poslat pracovat do aktivního partyzánského oddílu. Tím se dosáhne dalšího a dalšího vzrůstu naší organizace, která poskytne zbraně a munici.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 331
https://www.molodguard.ru/doc31.htm

Opravdu škoda, že tam není datum, protože je dosti důležité, jestli je jeho informace o „Danilovi“ závislá nebo nezávislá na informacích od Ivancovových.
Ve zprávě, kterou napsal pro ÚV komsomolu není ani zmínka o Danilovi, Andrejovi, ani o jakémkoliv spojení s partyzány.

Ivan Turkenič (listopad 1943)

Doufali jsme, že se nám podaří spojit se s některým z aktivních partyzánských oddílů a přivést některá děcka k partyzánům, což by nám usnadnilo rozšíření a obohacení. To se nám však nepodařilo, a tak jsme pokračovali v práci a na místě ve stísněnějším prostředí prováděli tato akce.
Jaká byla naše spojení a s kým? Nejprve jsme měli spojení s takzvaným „Danilem“. Jeho spojka byla Olja Ivancovová. Jen díky ní jsme s ním měli kontakt. Oleg ani já jsme ho nikdy neviděli a nemohli jsme s ním navázat osobní kontakt. Takže jsme o „Danilovi“ věděli jen ze slov Olji Ivancovové. Existovalo také spojení s „Andrejem“, také ze stejného štábu, ale ani Oleg, ani já jsme ho nikdy neviděli. Na naši prosbu nám dali instrukce ohledně našich soudruhů, abychom je převeleli k jednomu z partyzánských oddílů. Zejména bylo nařízeno vybrat z celé skupiny nejspolehlivější lidi, maximálně 15 osob, které pošlou do jednoho z aktivních partyzánských oddílů. Vše jsme udělali a vybrali lidi, kteří odejdou a kteří zůstanou ve městě – aby pokračovali v započaté práci. Ale „Danilo“ a „Andrej“ tento příkaz zrušili poté, co jsme byli plně připraveni. Tím značně podkopali autoritu štábu.
Podle Olji Ivancovové jsem věděl, že tento „Danilo“ má údajně hodnost generálmajora. Olja Ivancovová řekla, že ho osobně viděla, a autoritativně prohlásila, že je to skutečně generálmajor.
Jednou šla Olja („Oxana“) na schůzku s „Danilou“ a pak jsme museli shánět peníze, abychom ji vykoupili od policie.
Ani „Danila“, ani „Andrej“ u nás nikdy nebyli, ani my u nich, takže se neznáme. Jednou si „Danila“ dohodl schůzku s Olegem, ale ta se neuskutečnila.
[…]
RGASPII. F. M-1. Op. 53. Д. 343. Л.:. 4-13.
https://www.molodguard.ru/guardian7.htm

V roce 1965 historik Georgij Minovič Multych uskutečnil rozhovory s přeživšími členy Mladé gardy, a to tak, aby se nemohli domluvit. Zjistil, „během plnění určeného úkolu v okrese m. Jenakijevo nebo Gorlovki […] jejich skupinu zajali gestapovci. Po výsleších v prostorách gestapa a zjištění jejich totožnosti byla radistka pověšena na nějakou tovární trubku a Ivancovovy byly z vazby propuštěny. Podle nich se tak stalo údajně proto, že vypadaly jako špinavé a otrhané žebračky.“ Dále uvedly, že po svém „zázračném“ propuštění dostaly neznámo od koho za úkol vrátit se do Krasnodonu a navázat spojení s místním podzemím. Což učily prostřednictvím Olega Koševého, kterého Olga dobře znala.

A pak se stalo něco velmi zajímavého. Na taneční zábavě v jednom z krasnodonských „paláců kultury“ se seznámily s krásným chlapcem a obě se do něj zamilovaly. Tento chlapec jim prozradil, že je spojkou nějakého „Dědy“ a navrhl jim, aby se přidaly k boji proti okupantům. Sestřenice Ivancovovy mu řekla, že už jsou členkami mládežnického podzemí a spojkami Olega Koševého. Druhý den mladík jejich prostřednictvím vzkázal Koševému, že „Děda“ se jmenuje „Danilo“ a „velí partyzánům v Rostovské a Luganské oblasti a varuje podzemí před zrádcem v řadách jejich organizace jménem Viktor Treťjakevič, kterého je potřeba okamžitě izolovat od zbytku podzemí.“

A pak už to známe. Oleg Koševoj se sestřenicemi Ivancovovými, Turkeničem a Zemnuchovem začal vytvářet partyzánský oddíl, do kterého vybral 15-17 lidí a poslal prostřednictvím Ivancovových „Dědovi Danilovi“ jejich seznam. Poté „Děda“ pod různými záminkami odkládal osobní setkání. Ani Oleg, ani Ivancovovy „Dědu“ nikdy neviděly, komunikovaly s ním pouze prostřednictvím spojky.

Zároveň štáb organizace „Mladá garda“ plánoval v době oslav Nového roku 1943 uskutečnit ve m. Krasnodon odpálení ředitelství a provést ozbrojené akce proti policii a četnictvu, až po ozbrojené povstání, o čemž se dověděl „Děd Danilo“ od sestřenic Ivancovových a O. Koševého. „Děd Danilo“ dal O. Koševému další rozkaz, ve kterém kategorickým způsobem požadoval, aby nic nedělal, jinak policie a četnictvo postřílí několik set civilistů.

Podle slov O. Ivancovové I. Zemnuchov, který nemohl vydržet výčitky svědomí, že se to vše děje tajně a za zády vedoucího organizace V. Treťjakeviče, ho 28. prosince informoval o tom, co se

děje. Na naléhavě svolané schůzi štábu se Treťjakevič zeptal O. Koševého kdo je „Děd Danilo“? Ale srozumitelnou odpověď nedostal. V. Treťjakevič se zeptal O. Koševého, jestli chápe, že „leze čertovi na rohy“ a vznesl otázku odpovědnosti O. Koševého až po zastřelení. O. Koševoj se slzami v očích a na kolenou prosil soudruhy o odpuštění.
http://www.molodguard.ru/article146.htm

Multychovova předběžná zpráva je v Příloze, stejně jako několik verzí vzpomínek Olgy Ivancovové.

Vasilij Levašov si v roce 1947 tyto události pamatoval takto:

Anatolije Orlova pověřili tiskem komsomolských průkazů. Tiskl je u Žory Aruťuňance, pomáhal jim jeho otec. Žorův otec samozřejmě věděl, že organizace existuje, protože jsme se často scházeli v jejich bytě a tiskli tam letáky. Žorovi rodiče nás nikdy neodmítli, vždycky nám nechali pokoj, matka začala prát, někdy nakoukla do pokoje a pak zase prala. Otec byl na stráži, seděl u okna a pozoroval. Někdy, když jsme se začali velmi hlasitě bavit a diskutovat, nahlédl do našeho pokoje a pak se vrátil k oknu, aby se ujistil, že nikdo nejde. Setkali jsme se tam dvakrát, vždy odpoledne.

Byl stanoven formát komsomolských průkazů, podpis musel být – komisař organizace „Slavin“ /přezdívka/ Treťjakevič. Orlov začal tisknout komsomolské lístky. V té době se odehrál následující příběh. Bylo to koncem listopadu nebo začátkem prosince. Už byla zima. Jednoho dne jsme šli s Olegem Koševým z Gorkého klubu. Říká – je mezi námi zrádce. Hned jsem se zeptal: „Kdo? Boris Glovaň?“
„Ne.“
„Kdo?“ Nikoho jiného jsem nedokázal jmenovat.
Jmenoval jsem Borise Glovaně – protože nám všem připadal velmi tajnůstkářský, nebyl příliš hovorný, jako by něco skrýval. Ukázalo se však, že byl čestný.
Oleg Koševoj náhodou potkal zraněného partyzána. Byl zraněn na Doncu v lese, pak ležel v bytě a léčil se. Ukázalo se, že Viktor Treťjakevič byl v jejich partyzánském oddíle, pak Treťjakevič dostal úkol, který nesplnil, v důsledku čehož byl partyzánský oddíl rozbit. Poté přišel do Krasnodonu. Začal zde pracovat. Jako by chtěl odčinit svou vinu. Ale pracoval celým srdcem, vložil do naší práce celou svou duši, podle mého názoru to tak bylo.

Oleg Koševoj navrhuje odvolat Treťjakeviče ze štábu, a jemu zatím nic neříkat.
Neřekli jsme to všem, ale varovali jsme kromě štábu Serjožu Ťulenina a Valju Borc – nikomu jinému jsme to neřekli. Bylo to velmi zvláštní. Odstranit Treťjakeviče z vedení bylo příliš. Všichni ho znali, důvěřovali mu, všichni k němu chodili pro radu.
Aniž by Treťjakevičovi cokoli řekl, Oleg Koševoj šel k Orlovovi, vzal si od něj komsomolské průkazy, podepsal je a začal je předávat. Ne všichni zezačátku dostávali komsomolské průkazy. Vybral ty nejlepší, podepsal průkazy a předal jim je. Obdržel jsem první komsomolský průkaz. Nedal mi ho při slavnostní příležitosti. Pokud jde o ostatní – nevím, při jaké příležitosti probíhalo předání, nebyl jsem u toho.
Oleg si tedy vybral 15 nejlepších soudruhů a rozhodl se s nimi jít k partyzánskému oddílu. Říkal, že má přes nějakého Danilu spojení s rostovskými partyzány, kam nás chce zavést. Řekl nám, abychom se chystali, připravili si teplé oblečení.
Těch patnáct bylo: Sergej Ťulenin, Valja Borc, Vaňuša Zemnuchov, Oleg Koševoj, já, V. Turkenič, Vasilij Borisov, Vasilij Pirožek, Anatolij Popov, Petrov, Orlov, Žora Aruťuňanc, Uljana Gromovová a další. /Ljuba Ševcovová tehdy odjela do Vorošilovgradu. /
Chystali jsme se odejít doslova druhý den, když jsme se dozvěděli o historii s Treťjakevičem, ještě týž den Oleg podepsal komsomolské legitimace, odevzdal je a druhý den se chystal vést skupinu k partyzánům.
Odvoláním Treťjakeviče se pro nás všechno pomotalo. Byli jsme v Gorkého klubu. Vaňuša Zemnuchov přišel. Říkal, že – nelíbí se mi to, nelíbí se mi, že Oleg, když svévolně vyloučil Treťjakeviče, udělal ve věcech zmatek, že bychom měli jít k partyzánům, a jak jim můžeme věřit, když jsme o nich nikdy nic neslyšeli – o jejich činnosti. Ukázalo se, že chceme jít někam do neznáma. S Vaňušou a Žorou jsme vedli dlouhou diskusi. Vaňuša Turkenič se tohoto rozhovoru nezúčastnil, pracoval. Pak jsem přišel do Gorkého klubu a řekl Olegovi: „Víš, Olegu, musíme o všem říct Treťjakevičovi, že odcházíme, necháváme organizaci o sto lidech svému osudu. Co to je?!“
Rozzlobil se. Pak říká: „Nechme tady Váňu Zemnuchova s ostatními – je velmi krátkozraký, těžko by s námi šel, a nechme ho pracovat tady.“
V té době přichází Treťjakevič za Orlovem: „Kde jsou legitimace?“

„Oleg Koševoj je převzal.“
Treťjakevič přišel za Olegem, byl jsem u něj. Oleg řekl Treťjakevičovi, že jsme se dozvěděli o jeho zradě partyzánského oddílu, že je zrádce.
Během rozhovoru jsem stál stranou a pozoroval ho. Treťjakevič velmi klidně namítl Koševému: „Jak jsi mohl uvěřit, že bych to mohl udělat!“
Myslím, že při vší síle vůle, kterou ten člověk měl, by se stejně neovládl, kdyby ho neočekávaně a pravdivě obvinili. Člověk, který má špatné svědomí, by se takto nemohl chovat. Tehdy to pro mě byla ještě záhada.
Oleg řekl Treťjakevičovi, že udělal všechno, že brzy odejdou Ale z odchodu sešlo, nevím přesně proč.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc34.htm

Nikdy se nezjistilo, kdo byl onen tajemný „Danilo“ nebo „Andrej“, a komu vlastně Oleg Koševoj dal do ruky seznam nejaktivnějších členů organizace. Existuje silné podezření, že se jednalo o nějakou provokaci ze strany německých zpravodajských služeb, a je otázkou, do jaké míry do toho byly sestřenice Ivancovovy zapletené. Podezřelé je i jejich „zázračné“ propuštění z rukou „gestapa“, které vede k úvahám, jestli se nenechaly naverbovat, nebo jestli nevědomky nepůsobily jako volavky. Existuje i možnost, že si Olga Ivancovová všechno vymyslela, aby vypadala zajímavě, a jelikož se toho Oleg Koševoj nadšeně chytil, nezbývalo jí než ve hře pokračovat.
Jak už víme, do problémů s policií se Olga Ivancovová dostala i při navazování kontaktů s partyzány.

Olga Ivancovová (1975)

Na náš štáb přišla spojka z kamenského podzemí. Kamenští podzemníci požádali o vyslání soudruha, který by byl schopen dávat znamení při podminování mostu přes řeku. Komisař Mladé gardy Oleg Koševoj poslal mě. V určitou dobu jsem dorazila na místo určení. Vyslovila jsem heslo, obdržela odpověď, postavila se poblíž pontonového mostu na strom a připravila se k signalizaci. Mladí muži z kamenského podzemí, kteří zavěšovali šňůry, se poněkud zdrželi. Stráž se blížila, takže jsem nestačila dát pokyn k odchodu od pontonového mostu. A tady jsem byla zadržena. Odvedli mě do

kanceláře velitele a vyslýchali. Měla jsem malou mošničku s několika desítkami brambor, kouskem dýně a půlkou láhve slunečnicového oleje. Chtěli vědět, proč jsem byla na pontonovém mostě v tak pozdní hodinu. Vysvětlila jsem mu, že jsem měnila věci a že jsem za to dostala jídlo. Samozřejmě mi nevěřili. Po nějaké době náhle došlo k výbuchu. Pak mě předali na policii v Kamence. Náčelník kamenské policie mi přímo řekl, že moje přítomnost u pontonového mostu souvisí s výbuchem, protože jsem byl jediný, kdo byl v oblasti zadržen. „A to, co jste tam předvedla, jsou jenom řeči!“ I když jsem se je snažila přesvědčit, nevěřili mi a zavřeli mě do cely. Několikrát denně i v noci si mě opakovaně předvolávali k výslechu. Při výsleších mě týrali a surově bili. Kamenští podzemní bojovníci se mě opakovaně pokoušeli osvobodit. Všemožně mě prostřednictvím svých soudruhů, kteří byli členy kamenského podzemí, varovali, abych o operaci mlčela. Vydržela jsem, ale bylo pro ně velmi obtížné mě osvobodit. Tak řekli našemu štábu, co se stalo, a už moji soudruzi z „Mladé gardy" spolu s kamenským podzemím sebrali určitou částku peněz **/jak jsem se později dozvěděla od Olega Koševého přes 5000 rublů/, zlaté hodinky a nějaké teplé věci a předali je kamenské policii**. Za toto výkupné jsem byla propuštěna. Znovu jsem se vrátila do města Krasnodon.
Ze vzpomínek 1975
Archiv muzea Mladá garda ф. I, д. 24, ед. хр. 141
https://www.molodguard.ru/guardian31.htm

Vasilij Levašov (1947)

Myslím, že druhý den [po rozhovoru o legitimacích] přišel Oleg a řekl: „Pojďme vybrat peníze na pomoc jednomu z našich soudruhů.“ Tehdy byla Nina Ivancovová dopadena policií. Začali vybírat po 30-50 rublech. Druhý den byl soudružka propuštěna na kauci.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc34.htm

Takže tentokrát to byla Nina…
Když se v listopadu 1943 ptali Turkeniče, co si myslí o Olze Ivancovové, odpověděl: „Můj názor je, že hodně mluví.“

Vykradená auta

O akci, která ve svých důsledcích vedla ke konci Mladé gardy, existuje opět několik různých svědectví. Shodují se jedině v tom, že na schůzi štábu Mladé gardy přiběhli Sergej Ťulenin se zprávou, že někde poblíž stojí nehlídané německé nákladní auto. Celý štáb i ostatní přítomní vyběhli ven a rozebrali obsah auta. Kromě jiných zajímavých věcí tam byla také pošta určená vojákům a možná i služební korespondence. Poštu mladogvardějci spálili, ostatní věci si částečně rozebrali, částečně uložili v Gorkého klubu.

Georgij Aruťuňanc (25. 2. 1943)

V noci z 29. na 30. prosince jsme vybrali auto, ale nebyly v něm žádné zbraně. Pro německé vojáky a důstojníky byly připraveny novoroční dárky, teplé oblečení, deky a spousta dopisů. Bylo odneseno šest nebo sedm pytlů. Nebylo možné vybrat auto bez hluku, protože auto bylo zaparkované na hlavní ulici, poblíž městské správy.
https://molodguard.forum24.ru/?1-1-20-00000024-000-10001-0-1273567608

Valja Borc (1943)

Jednoho rána jsme viděli, jak na auto nakládají nějaké pytle a krabice. Večer jsme já a Sergej šli z klubu a cestou jsme se chtěli podívat do auta. Zavolali jsme děcka. Vlezla jsem do auta a uviděla tam pytle s dárky pro frice a zbraně.
„Těm parchantům ještě dárky? To se nestane!“ pomyslela jsem si. Obrátila jsem se k děckám a vykřikls:
„Sundávejte, děcka!“
Najednou jsem uviděla policajta. Z korby jsem vzala kanystr od benzínu a pomyslela si: jestli si něčeho všimne, praštím ho kanystrem a poběžíme. Ale policajt prošel kolem, ničeho si nevšiml. Ke mně vlezli Aruťuňanc a Ťulenin. Rychle jsme vyložili auto a všechno schovali na bezpečné místo. Ráno pod vedením Moškova, Treťjakeviče a Zemnuchova jsme všechno odtáhli do Gorkého klubu.
Archív muzea „Mladá garda“, f1, d.5, jed.chr.3096
https://www.molodguard.ru/article90.htm

Anna Josifovna Treťjakevič, narozená v roce 1889, matka Viktora Josifoviče Treťjakeviče (začátkem července 1943)

28. prosince u nás byla podzemní schůze, které se zúčastnilo 10 lidí. Kdykoli za Viktorem přišli soudruzi, vždycky nás s otcem požádal, abychom opustili místnost. Toho večera jsme s mužem jako obvykle hlídali, nebo spíš hlídkovali. Po 9. večer přiběhli zadýchaní Valja Borc a Sergej Ťulenin. Podařilo se mi zaslechnout:
„U Správy jsou auta s novoročními dárky. Musíme pro ně jít."
Poté vyšli po dvojicích ven. Pozdě večer se Viktor vrátil, veselý a nadšený. Po dlouhém vyptávání se mi podařilo zjistit, že si odnesli osm pytlů, které byly schované ve sklepě u Lopuchových.
Rozhovor zaznamenal instruktor Ústředního výboru komsomolu (podpis je nečitelný).
https://www.molodguard.ru/guardian0.htm

Žora Aruťuňanc (zřejmě léto 1943):

Zátah, který jsme provedli na poslední vozidlo před rozbitím naší organizace /už jsem se o něm zmínil/, byl organizován takto: v noci z 29. na 30. prosince 1942 se konala schůze štábu, přišel Sergej Ťulenin a řekl nám, že poblíž městské správy stojí německý nákladní automobil, americký typ – zavřený a nehlídaný.
Musím říct, že Němci byli velmi sebevědomí, a proto nechali auta nehlídaná. Také v klubu, když přišli tančit, odkládali zbraně a byli při tom velmi klidní, protože věděli, že kdyby se zbraně ztratily, nikdo by z klubu neodešel živý.
V autě byly 3 pytle pošty. Asi v polovině z nich byly blahopřejné dopisy a telegramy zaslané důstojníkům a vojákům z Německa. Část pošty byla štábní, velmi mnoho balíčků, dárků, teplého oblečení. Nebylo tam nic ze zbraní. Zátahu se zúčastnili tito lidé: Zemnuchov, Oleg Koševoj, Sergej Ťulenin, Valentina Borc, Vasja Levašov, Borisovovi, já a Žeňa Maškov. Borisovovi byli z Kovaljovovy skupiny. Zásah proběhl velmi úspěšně, bez jakéhokoli hluku. Vzali jsme všechno, co jsme našli v autě a odvezli do klubu, kde jsme pracovali. Rozebrali poštu, spálili všechny blahopřejné dopisy a telegramy, spálili také část věcí.
Ráno přišel řidič vozu k představenému města a se slzami v očích ho požádal, aby po městě vyhlásil, že ať si nechají všechny věci, ale poštu

vrátí. Starosta mu samozřejmě řekl, že který hlupák by riskoval, aby ti dal poštu. Šofér to pak šel nahlásit na policii. Začaly represe.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc37.htm

Podle G. M. Multycha se jednalo o tutéž schůzi štábu, kde se Oleg Koševoj přiznal ke kontaktu s „Danilem“. Právě odprošoval na kolenou, když tu náhle…

V tu chvíli přišli z ulice do místnosti, kde se konala schůze štábu, S. Ťulenin a o něco později V. Borc a hlásili, že docela blízko stojí nákladní auta s potravinami a vybavením, která by se dala „vyvlastnit“. V domnění, že incident je u konce, se členové štábu spolu s několika členy organizace vydali k těmto vozidlům. Tam byly nalezeny a vzaty novoroční dárky a pošta pro hitlerovce-frontové vojáky.
http://www.molodguard.ru/article146.htm

Radij Jurkin (1943):

O několik dní později jsme jedno po druhém rabovali německá auta, nejprve s poštou a vánočními dárky, pak s uniformami a teplým oblečením. Brzy jsme se Stěpanem Safonovem, Voloďou Kulikovem, Valjou Borc, Serjožou Ťuleninem, Seňou Ostapenkem vyrabovali německé auto s důstojnickými kufry, v nichž byly pláště, boty a maskáče.
https://www.molodguard.ru/guardian71.htm

Vasilij Levašov (1947)

Přibíhá Sergej Ťulenin a Valja Borc, že je tu auto, na kterém je všechno, co potřebujeme. V autě byly balíčky pro německé vojáky – novoroční dárky – teplé oblečení. Útok proběhl velmi úspěšně, všechno jsme dovlekli do bytu Anatolije Lopuchova a ráno jsme to začali na saních převážet do Gorkého klubu a všechno tam ukládat.
Při vykládání vozu k němu přistoupili dva policisté. Oleg a Maškov hlídali, vyskočili na ně ze tmy, namířili na ně pušky, které policisté odhodili a utekli. Operace byla bezpečně ukončena.
Druhou noc Serjoža Ťulenin zaútočil na druhé auto, třetí noc na třetí auto. Policie byla znepokojena, protože nyní byla přesvědčena, že se

nejedná o partyzány, ale o lidi žijící ve městě. Z Vorošilovgradu byli povoláni příslušníci gestapa. Policie byla ve městě velmi početná, stála na každé křižovatce. Po celém městě probíhaly prohlídky. Začalo zatýkání, ale zatím ne členů organizace.[144]
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc34.htm

Z reference na člena podzemní organizace „Mladá garda“ Anatolije Lopuchova (10.7. 1943, podle slov matky)

O synově práci jsem se dozvěděla koncem prosince. Tolja se se mi začal svěřovat se svou prací, ale bylo to příliš povrchní. Za Toljou přicházeli Koševoj Oleg, Borc, Ťulenin, Zemnuchov.
Prvního ledna večer přijde Tolja a řekne:
„Mami, dej mi klíč od komory. Opravdu ho potřebuji.“
„K čemu ho potřebuješ?“
„Mami! Potřebuju zachránit děcka a nějaké věci.“
Ten večer mi řekl, že to auto vykradli, ale Tolja se neúčastnil. Pomáhal jen ničit literaturu z kuchyně, protože všechno bylo v kuchyni. Několik tašek bylo odvezeno. Byly tam uniformy, balíčky, papirosy. Během noci bylo všechno vypraveno, část byla odvezena. Nejdřív na policii mysleli, že je to dětské uličnictví, ale při domovních prohlídkách našli zbraně a to zvýšilo podezření policie.
Zapsáno podle matčiných slov.
Rozhovor vedla instruktorka OK LKSMU (Okulovská) 10. 7. 1943
https://www.molodguard.ru/guardian38.htm

O této události Anatolij Lopuchov v roce 1987 vyprávěl Kimu Ivancovovi:
A toto mi o této operaci vyprávěl Anatolij Lopuchov v roce 1987 při natáčení filmu „Po stopách Mladé gardy“ v Krasnodonu. Náš rozhovor se uskutečnil v kanceláři zástupkyně ředitele muzea Mladá garda Kamenščikové (na její žádost – v její přítomnosti).
„Německá vozidla stála poblíž městské správy," vzpomíná Anatolij, „nedaleko našeho domu. A náš dům stál tam, kde je dnes kavárna Trojanda a obchod Mabli. Když k nám děcka tahala pytle, balíky a krabice, nadělali spoustu stop: nechávali na silnici zbytky papírů

[144] Takže koho?

a obalů. A někdy vypadl a vysypal se samotný obsah. Moje máma strávila celou noc úklidem silnice. Spolu s balíčky si chlapci odnesli osm pušek, asi tisíc nábojů a výbušniny. Všechno ukryli v naší stodole a ve sklepě. Stalo se to 29. prosince mezi 22. a 23. hodinou. Přinesli to Vasilij Levašov, Valja Borc, Sergej Ťulenin, Viktor Treťjakevič a další.
Druhý den, 30. prosince, Sergej Ťulenin, Viktor Treťjakevič a nějací další kluci, už si nepamatuji kdo, všechno posbírali a odvezli na saních. Podnikli dvě cesty. Věci byly uloženy v knihovně Gorkého klubu – v prvním patře vpravo.
Od té doby se v mámině duši usadily obavy. Někde něco zaskřípe nebo zaklepe, ona zbledne, cukne sebou. Její obavy byly pochopitelné…“
Dále z vyprávění A. Lopuchova vyplývá: když Němci ráno zjistili krádež, okamžitě svolali policii a četnictvo. Začaly prohlídky, razie a zatýkání prvních lidí na potkání.
Vedení Mladé gardy zpozornělo. Po správném vyhodnocení situace navrhli, aby podzemní bojovníci opustili město.
https://molodguard.ru/book40.htm

Vasilij Levašov (1993)

Kolem 25. prosince 1942 členové organizace „vyrabovali“ dva německé automobily. Na den „X“ jsme potřebovali sušenky a suchary. Mohou být skladovány po dlouhou dobu. K partyzánskému oddílu jsme se mohli připojit pouze tehdy, pokud jsme měli vlastní zásoby potravin. Žili jsme napůl o hladu. A shromáždit zásoby potravin bylo prakticky nemožné.
Pytle z auta jsme nosili Borc a Ťulenin, já, Lopuchov a další (už si nepamatuji kdo) do Lopuchovovy kůlny… a ráno „zboží“ zabalené v našich pytlích převezli do Gorkého klubu. Projeli jsme s ním kolem policie. Nic netušili.
Když jsme vykládali pytle z aut, Maškov a Koševoj jako první uviděli policajty, kteří nás nejspíš považovali za Němce, protože jsme zcela otevřeně dělali svou práci. Byli tam dva policajti. Maškov a Koševoj zvedli pistole a vykročili k nim. Po rozkazu „ruce vzhůru“ jim vzali pušky, vytáhli uzávěry a hodili je do závěje.
Policajti se neodvážili nikomu přiznat, že je chlapci odzbrojili. A až do rána nikdo neoznámil policii, že chlapci vykradli dvě auta.
Je třeba poznamenat, že po této úspěšné operaci V. Borc a S. Ťulenin „vyvlastnil“ další dvě auta. Jednali na vlastní pěst.

RGASPI, F-100, OP.1, D.36
https://www.molodguard.ru/doc125.htm

Antonina Titovová, milá Anatolije Kovaljova (2009)

Když jsme se blížili k tomuto autu, prošli jsme kolem auta, Vasja Pirožok říká: „Podívejme se, co tam je.“ Říkám: „Není se na co dívat. Podívej se dovnitř, sedí tam Němec s kulometem, jdeme.“ Ale v tomto autě, jak se ukázalo, nebyly žádné zbraně. Byly to dary pro Němce na stalingradské frontě. K Novému roku. Byly tam takové chlebíky, ale byly jako sušenky. A ještě něco a cigarety. A tak, když jsem druhý den přišla do klubu Gorkého, koukám – všichni kouří, nikdo v životě nekouřil. Všechny s cigaretou, Anatolij přinesl tyto bochníky chleba domů. A Anatolij nekouřil. Povídám: „Anatoliji, odkud to všechno je? Ty cigarety?" Říká: „Je tam to auto, kolem kterého jsme prošli. Já nevím, jestli tam vlezl Lopuchov? Zdá se, že to byl Lopuchov.“ Ale nejen, že se tu kouřilo, pak jeden chlapec dostal cigarety. A šel a začal s nimi obchodovat na trhu. To vedlo k tomu, že toho chlapce okamžitě odvedli na policii, tam ho zbili: „Kdo ti to dal?“ Okamžitě ukázal na Maškova a Treťjakeviče. A pak je odvedli. To způsobilo selhání a první zatčení.“
Иван Кравчишин Молода гвардія. Лічильник смерті
https://podrobnosti.ua/584241-moloda-gvardja-lchilnik-smert.html

Nebo to bylo takhle?

Nikdo nás nezradil, dostala nás tragická náhoda. Na konci roku 1942 jsme jednali v plné parádě a beze strachu. Večer 25. prosince jsme u Treťjakeviče doma probírali plán dalšího útoku na fašisty. Chtěli jsme uspořádat „novoroční večírek“ pro okupanty a místní policii a pak odejít vstříc frontě. Přišli Sergej Ťulenin a Valeria Borc a řekli, že v centru je auto s německými balíky. Potřebovali jsme jídlo na cestu, a tak jsme ho šli „vyložit“. Sergej s Valerií vlezli dovnitř, podali balíčky a odnesli jsme je do stodoly Anatolije Lopuchova. Ráno začali Němci hledat ztracené balíky od okraje města a my jsme mezitím na saních převáželi balíky v pytlích do klubu. Jeden balík vypadl a všiml si ho náhodný kolemjdoucí chlapec. Za mlčení dostal cigarety a šel je prodávat na trh. Tam ho chytil policajt a chlapec mu řekl, odkud cigarety pocházejí.

Tento příběh ve Fadějevově knize není. A jeho Mladá garda není dokumentární příběh, ale román.
V. Levašov v rozhovoru s Dmitrijem Grigorjevem.
http://www.molodguard.ru/guardian8.htm

Toricyn:

Tři dny před zatčením provedla Mladá garda další operaci. 28. prosince projíždělo městem mnoho aut s novoročními dárky pro německé vojáky a důstojníky. Jedno z nich zůstalo ve městě přes noc kvůli poruše. Valja Borc a Sergej Ťulenin, kteří se o tom dozvěděli, podali zprávu Koševému a Turkeničovi. Prostřednictvím spojky se podařilo shromáždit skupinu deseti lidí, která během noci odvezla veškerý obsah auta do Gorkého klubu. Druhou noc bylo spáleno 12 pytlů s dopisy. Část potravin byla rozdána obyvatelstvu, další část byla odvezena do skladu v městských lázních.[145]
[…]
31. prosince Viktor Treťjakevič, Moškov Jevgenij a Zemnuchov Ivan poslali na trh člena kroužku strunných nástrojů Klubu Gorkého Griněva (neboli Puzyreva), aby prodal cigarety sebrané z německého auta spolu s dopisy a potravinami. Na trhu Griněva zatkla policie, která ho podezírala z krádeže novoročních dárků pro německé vojáky a důstojníky.
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 326. Лл. 18- 47
https://www.molodguard.ru/book16.htm, dokument č.7

Podle Kotova a Ljastovského:

Auta s novoročním dárky pro německé vojáky mířila z Vorošilovgradu směrem na Kamensk. Jedno auto naložené pytli a krabicemi mělo nehodu a uvízlo poblíž domu, kde bydlel Stěpan Safonov.
Turkenič shromáždil deset nejúspěšnějších chlapců s pomocí spojky a nájezd byl proveden rychlostí blesku. Šoféra uškrtili, jeho mrtvolu

[145] V charakteristice Ivana Zemnuchova se zásluha za tuto akci připisuje jemu: 28. prosince Ivan Zemnuchov vedl operaci pro zcizení z německého auta zbraní, potravin, pošty, novoročních dárků. Druhý den potraviny byly konspirativně rozdány rodinám frontových vojáků a uvězněných komunistů.
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument 12

hodili pod most a odvezli pytle a bedny. Byly tam sladkosti, kondenzované mléko, sušenky a čokoláda. Mladá garda to všechno rozdala dětem horníků.
Molodguard.ru/book20.htm

Připravovaná novoroční akce

Soudě podle vyprávění přeživších se většina důležitých událostí odehrála v prosinci. Ve druhé prosincové dekádě začala činnost klubu, Oleg Koševoj zakládal partyzánský oddíl a zmocnil se komsomolských legitimací, Olga Ivancovová byla zatčena a vykoupena, Sergej Ťulenin se zmocnil nacistického praporu. a koncem prosince byla vyrabována nákladní auta. Korunou veškeré činnosti mělo být „krasnodonské povstání", kdy mělo být zničeno ředitelství a pozabíjeni přítomní Němci a kolaboranti, načež se měl následovat odchod k partyzánům nebo na frontu. Existoval skutečně tento plán, nebo to byl dodatečný výmysl? A pokud ten plán existoval, kdo byl hlavním iniciátorem? Byl to štáb Mladé gardy, nebo příkaz „seshora"? Z výpovědí to není jasné.
Nejprve si zopakujeme, co vypověděl Aruťuňanc 25. února 1943.

Georgij Aruťuňanc (25. 2. 1943)

Mnoho členů oddílu trvalo na tom, že půjdeme do lesa, ale neměli jsme žádné zbraně a štáb nám nedovolil odejít s holýma rukama. Hledali jsme spojení na další oddíly, ale žádné jsme nenašli. Pak jsme se dostali na stopu oddílu Nikolaje Čerňavského. Safonov byl vyslán do Rassypnoje, ale přesto se nepodařilo navázat kontakt. V posledních prosincových dnech jsem prostřednictvím Jurije Vicenovského našel spojení se Sokolovovou. Slíbila nám v nejbližších dnech setkání s velitelem oddílu, a slíbila zbraně v pravou chvíli. Já a Zemnuchov jsme s ní byli v kontaktu. Zároveň jsme se spojili s Maškovem a ten nám také slíbil zbraně. Na schůzi štábu 22. prosince bylo rozhodnuto vyhodit ředitelství do povětří. Maškov na tuto misi nasadil Treťjakeviče, Zagoruika, Levašova a mě.
V noci z 29. na 30. prosince jsme vybrali auto, ale nebyly v něm žádné zbraně. Pro německé vojáky a důstojníky byly připraveny novoroční dárky, teplé oblečení, deky a spousta dopisů. Bylo odneseno šest nebo sedm pytlů. Nebylo možné vybrat auto bez hluku, protože auto bylo zaparkované na hlavní ulici, poblíž městské správy. Ráno 31. září byl všude klid. Večer, když jsme měli vyhodit ředitelství do povětří, řekl

Maškov, že dostal rozkaz nedotýkat se ředitelství, protože by za to byl zastřelen každý desátý obyvatel města. 31. se na ředitelství vítal Nový rok a bylo tam celé vedení. Varovali jsme naše lidi, Turkenič je měl vyvést. Sokolovová také varovala své lidi.
Členové našeho oddílu trvali na vyhození ředitelství do povětří, ale protože se připravovalo pod vedením Maškova, trval na zrušení.
https://molodguard.forum24.ru/?1-1-20-00000024-000-10001-0-1273567608

Ivan Turkenič (zpráva nalezená v pozůstalosti)

Věděli jsme, že celé vedení Krasnodonu v čele s Němci z ředitelství se chystá zorganizovat večírek. To nás přivedlo na myšlenku vyhodit do povětří ředitelství, a to nejen jako budovu, ve které je veškerá dokumentace vedení města, ale také všechny vedoucí zkorumpované od Němců, a Němce. Návrh na vyhození ředitelství do povětří podal Moškov. Všichni jsme tento návrh jednomyslně podpořili a rozhodli jsme se ho věnovat jako dárek k Novému roku. Všechny tyto náročné přípravné práce jsme svěřili především Moškovově skupině. Štáb mě vyzval, abych s Moškovem rozpracoval podrobnější plán atentátu. Téhož dne to bylo provedeno dodatečně pro bezpečnější průběh operace.
Pro účast na této operaci jsem vybral Kovaljovovu skupinu, jejíž členové byli nejtvrdšími chlapíky. Přípravná práce Moškovců byla vynikající. Tol a dynamit byly položeny a připraveny na znamení vyhodit do povětří obrovskou budovu. V plánu bylo k 20.00 31.12 vyvést všechny naše lidi, kteří tam v tu chvíli museli být. Tímto úkolem také pověřili mně. Moškov odpálí, 3. skupina, která byla speciálně pověřena dokončením akce, hází na přeživší shora granáty. Ale v předvečer operace mě vyhledala Oxana a předala mi naléhavý ústní rozkaz jménem štábu partyzánského oddílu (Andrej, Danila). „Okamžitě zastavte akci odpálení ředitelství. Neuposlechnutí příkazu bude považováno za zločin proti Vlasti."
Po poradě s Olegem, který se od příkazu neodchýlil, jsme se rozhodli udělat to, co bylo nařízeno. A aniž bychom ztráceli minutu, vydali jsme rozkaz: „Zrušit výbuch ředitelství". Tuto zamýšlenou akci jsme neprovedli.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 331
https://www.molodguard.ru/doc31.htm

Ivan Turkenič (4. listopadu 1943)

Připravovali jsme útok na ředitelství, ale z celé záležitosti sešlo. Němci měli pokyn: za jednoho zabitého Němce zastřelit 50 civilistů a za jednoho zabitého Rumuna 20 civilistů. Na Nový rok se Němci rozhodli uspořádat na ředitelství večírek. Sešlo se tam mnoho německých pochlebovačů a nejméně 50 Němců. Rozhodli jsme se vyhodit ředitelství do povětří a naházet na něj granáty. Operaci s výbuchem vedl konkrétně Maškov. Přidělili jsme tam lidi. Dostali jsme úkol – v osm hodin odvést všechny naše lidi, protože tam byli i naši lidé, a pak provést výbuch. Pak ale tu operaci zrušili. Byla zrušena na pokyn shora. Konkrétně nám to vyřídila Olja - „Oxana". Tento pokyn údajně dostala od Danila z důvodu, že prý za to utrhnou hlavu, že můžeme zabít mnoho civilistů, a kromě toho tam údajně byli členové strany z jiných organizací a prováděli svou práci, že vy je prý neznáte, a proto je nemůžete vyvést a mohou tak zemřít. Toto bylo vyrozumění, které jsme obdrželi od „Oxany" a které údajně obdržela od „Danily" a „Andreje". Tímto způsobem byla operace zastavena. Kromě toho „Danila" také zrušil náš ústup k partyzánskému oddílu.
RGASPII. F. M-1. Op. 53. Д. 343. Л.:. 4-13.
https://www.molodguard.ru/guardian7.htm

Otec Viktora Treťjakeviče:

28. prosince 42 mi Viktor říká:
„Tati, dnes večer v 18 hodin musíme mít schůzi asi s deseti chlapci." Samozřejmě jsem věděl, že nám všem kvůli tomu hrozí smrt, takže jsem požádal Viktora, aby chlapce varoval, aby přišli jeden po druhém, nenápadně ze dvou směrů. V chatě se shromáždili Zemnuchov, Levašov, Koševoj, Maškov, Aruťuňanc a další – celkem 11 lidí. Začali uvažovat o tom, jak na Nový rok zaútočit na chystaný novoroční německý večírek ve škole Gorkého, kde se večer sejde celé německé vedení, rozhodli se vyčlenit několik lidí se dvěma automatickými puškami a ručním granátem a jednat pod vedením Viktora a Maškova. S matkou jsme pozorovali, jestli se neobjeví policie, abychom nechali chlapce včas utéct. Schůze skončila a bylo rozhodnuto o útoku. Přítomní se začali jeden po druhém rozcházet. Najednou někdo zaklepal na dveře. Šel jsem tam a zeptal se…
Vstoupili Valja Borc a Sergej Ťuleněv a říkali:
„Viktore, je tu německé auto s poštou, musíme ho vyložit."

A okamžitě se všichni vydali k autu. Vyložili ho do jednoho z nejbližších sklepů během zítřejšího odpoledne to převezli do klubu k Maškovovi. Kromě toho přikázali Sergeji Ťuleněvovi během jednoho dne pověřen úkolem odstranit německou vlajku, která se objevila v Leninově klubu, která byla předána do úschovy Koševému. Tak potom začalo pátrání a zatýkání. Moškov byl zatčen jako první. Viktor druhý.
Druhý den po schůzi mi Viktor říká:
„Tati, naše rozhodnutí se neuskuteční, protože nějaký plukovník Popov to nedovolí, protože utrpí mnoho obyvatelstva ve městě a budou zastřeleni."
Viktorovi nabídli, aby odešel, aby se schoval, ale on pevně odpověděl, že děcka zorganizoval a že je nemůže opustit a nikam nepůjde.
A můj syn Viktor v noci 16. ledna zemřel mučednickou smrtí. Zaživa byl vhozen do šachty hluboké 5 krát 47 metrů.
https://www.molodguard.ru/guardian0.htm

Nina Ivancovová (4. července 1943)

Před Novým rokem mělo na návrh Žeňi Moškova dojít k výbuchu na ředitelství, městské policii a policii v osadě Pervomajka. Veškerý výbušný materiál byl jeho, a lidé naši. O události jsme informovali rostovské, kteří vydali příkaz okamžitě zabránit plánovaným výbuchům.
Ten po dlouhém přemlouvání ze strany Olega Žeňa Moškov souhlasil.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 329
http://www.molodguard.ru/guardian30.htm

Anna Josifovna Treťjakevič, narozená v roce 1889, matka Viktora Josifoviče Treťjakeviče (začátkem července 1943)

[…]
Tehdy[146] mi také vyprávěl o tomto setkání. Diskutovali o zničení ředitelství. Vypracovali přibližně takový plán: 31. prosince v 8 hodin večer, kdy měla být zábava v plném proudu, tiše upozorní své lidi, kteří tam byli, pak Pirožek, Grigorjev, Anatolij Kovaljov, Treťjakevič a ještě někdo – celkem šest lidí a čtyři z Moškovovy skupiny – tiše

[146] Když byla vykradena auta

zlikvidují stráže, pak hodí do sálu granáty a budou po nich střílel ze samopalů.
Odpusťte mi, jestli nemluvím popořádku. Nemohu jinak. Mám teď paměť velmi špatnou.
[…]
Jednoho rána, tuším 25. prosince, se Viktor, Zelenuchov, Oleg Koševoj a Levašov Vasja sešli v jedné místnosti. Seděli, jako by hráli karty, ale byli sklonění a o něčem si šeptali. Jediné, co jsem pochopila, bylo, že z Kamenky přijel nějaký štáb a je třeba ho zlikvidovat. Viktor pak řekl, že plán likvidace byl přesně vypracován, ale naneštěstí štáb druhý den odjel z města do Doležanky.
Rozhovor zaznamenal instruktor ÚV VLKSM (podpis je nečitelný).
https://www.molodguard.ru/guardian0.htm

Jelena Koševá (6.července 1943)

Oleg mi jednou, když se mnou mluvil, řekl, že my, mamuňko, jsme dostali úkol – mám zabít Sulekovského, náčelníka policie a jednoho důstojníka z četnictva, Váňa Zimnuchov – hlavního inženýra ředitelství Andrejeva, Ťuleněv Serjoža – z Izvarinské skupiny jednoho četníka a zástupce náčelníka policie Zacharova, Treťjakevič Víťa – ředitele Schweida, a ještě nějaké Němce. Pořád jsem všechny chlapce prosila, aby byli opatrní, a Oleg to slíbil.
[…]
29. prosince mi Oleg a Váňa Zimnuchov řekli, že 31. prosince bude na ředitelství novoroční večírek, že tam bude hodně německých důstojníků a ruských nohsledů a že by jim rádi udělali dobré přivítání nového roku, pěkně jim poblahopřát. Vše jsme již připravili, čekáme na rozkaz z Rostova. Už máme připravenou hromadu granátů, půjdeme rovnou do sálu a naházíme je. Propustky už máme. Zeptala jsem se, kolik z vás lidí bude tento závažný úkol plnit? Oleg řekl: „Šest lidí.“ Když 31. října v 17 hodin dostali z Rostova rozkaz zrušit odstřelování, Oleg byl velmi rozrušený a Váňa Zimnuchov řekl: „Ach, škoda, že nám nedovolili zapracovat.“
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 330. Лл. 10-13 об.
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.5

Vypadá to, že Oleg před „mamuňkou“ opravdu, ale opravdu neměl tajnosti.

Vasilij Levašov (1948)

Operace, která byla naplánována na Nový rok, byla údajně zrušena. Připravil ji Maškov. Bylo navázáno spojení, přítomno bude mnoho Němců. Maškov řekl, že vše je připraveno. Sergej Ťulenin a Maškov měli vstoupit do sálu s protitankovým granátem a ostatní do různých koutů, rozdělili si, co mají dělat, pak Žeňa Maškov zjistil, že to nejde, byli tam naši lidé – Ljutikov a jeho soudruzi.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
http://www.molodguard.ru/doc35.htm

O Anatoliji Popovovi (4.7.1943)

Po zorganizování distribuce letáků začal Anatolij spolu s účastníky nastiňovat plán: vyhodit do povětří budovu četnictva, zlikvidovat policii a osvobodit město od německé moci ještě před příchodem jednotek Rudé armády. Po vypracování těchto plánů se 2. ledna 1943 v Anatolijově bytě konala schůzka členů podzemní organizace. Anatolij požádal svou matku Taisiji Prokofjevnu, aby na dobu schůzky opustila byt. Taisija Prokofjevna souhlasila, vyšla z bytu a zamkla. Na dvoře bytu postavil Anatolij na hlídku svou čtrnáctiletou sestru Lidu. Na této schůzi dostal každý účastník úkol. Pro nejbližší dobu bylo úkolem získat zbraně, určit, kdo a koho má zabít z osob pracujících v německém podniku, zřídit tiskárnu a pořídit psací stroj. Každý člen podzemní organizace se pustil do plnění těchto úkolů.[147]
4/VII - 1943 Materiál sestavil instruktor Vorošilovgradského obkomu LKSMU Vasiljev
https://molodguard.ru/guardian57.htm

Podle slov Anatolijovy matky Taisiji Prokojevny:

Poslední taková schůzka se konala 2. ledna 1943, v době, kdy už probíhalo zatýkání, batohy už byly připravené a chystali se odejít do Lopuchvatova. V té době však přišel rozkaz: „Zůstaňte, kde jste.“ Anatolij mi řekl: „S těmi hajzly policajty se stáhneme a tam je zničíme.“
https://molodguard.ru/guardian57.htm

[147] Přežil někdo z účastníků schůzky? Pokud ne, jak víme, o čem se tam mluvilo?

O ucelený obrázek plánovaného „krasnodonského povstání“ se pokusila Aljona Družinina,[148] která též napsala disertační práci na téma chronologie a statistika Mladé gardy. Ve svém článku dokazuje, že akce na ředitelství, vykradená auta a krádež hitlerovské vlajky jsou součástí jedné akce. Avšak zdá se, že si z rozporuplných výpovědí vybrala právě to, co se hodilo do jejího příběhu.
Převyprávění její verze výkladu událostí je v Příloze.

Novoroční oslavy

Z krasnodonského povstání ke všeobecnému zklamání sešlo, ale aspoň nic nepřekáželo novoročním oslavám. Členové Mladé gardy se jich zúčastnili na několika místech.
V Pervomajce se konal večírek u Vyrikovové, který měl později pro hostitelku vážná následky.

Ples u Vyrikovové

Fominová Alexandea Vasiljevna, teta Mají Peglivanovové (1969)

Vzpomínám si, jak k nám jednou přišla Šura a požádala Annu Vasiljevnu Peglivanovovou o patefon a o to, aby Maja mohla jít na ples k Zině Vyrikovové. Byly jsme rozhořčeny nápadem jít na ples v tuto dobu, ale dívky nás vesele obklopily a umluvily. Po plese strávila Šura noc u Maji a téměř do rána si o něčem povídaly.
Mája a Šura měly z plesu velkou radost, protože se seznámily s mnoha žáky z jiných krasnodonských škol, zatímco my s Annou jsme neměly ani tušení, že ples je komsomolským krycím místem.
https://molodguard.ru/guardian51.htm

Ze zprávy o Alexandře a Vasiliji Bondarevových (4. 7. 1943)

Noc před Novým rokem uspořádala jistá Vyrikovová (která se ukázala být zrádkyní celé organizace) ve svém domě večírek, na který pozvala mnoho komsomolců. (Sama Vyrikovová byla považována za komsomolku). Večer se nesl v optimistickém duchu. Mladí lidé vzpomínali na svá školní léta a na své soudruhy, kteří byli na různých místech. Uprostřed večera někdo hlasitě navrhl přípitek: „Našim

[148] https://cyberleninka.ru/article/n/molodaya-gvardiya-literaturnyy-obraz-i-dokumentalnye-svidetelstva-1

poručíkům.“ (Dva z Ljutikovových pomocníků). Na to Vyrikovová odpověděla: „Uvidíme, odkud vítr fouká.“ To všechny ohromilo. Šura stála u police a s myšlenkou na tato slova se probírala knihami, které tam ležely.
Najednou uviděla list papíru, na kterém byla načmáraná známá jména svých komsomolských soudruhů. Tehdy tomu nevěnovala velkou pozornost, ale druhý den si to musela připomenout, protože 1. ledna byl zatčen Váňa Zemnuchov, jeden z organizátorů Mladé gardy.
Tady to všechno začalo.
Instruktor Vorošilovgradského OV LKSMU (Krylik)
4.7.1943
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329
https://molodguard.ru/guardian12.htm

Večírek u Tolstěněvové

Georgij Aruťuňanc (25.února 1943)

Někteří z nás, zejména členové štábu, byli na večírku u Tolstěnovové. Byl tam i Stacenko.[149]
https://molodguard.forum24.ru/?1-1-20-00000024-000-10001-0-1273567608

Vasilij Levašov (1988)

Večer 31. prosince jsme se sešli v bytě jedné z dívek z naší společnosti, Ksenie Tolstěňevové, abychom přivítali nový rok 1943. Už jsme najisto věděli, že to bude rok osvobození Krasnodonu, rok nových vítězství našich vojsk na frontě. Byl to náš poslední večer doma. Brzy, za několik dní, jsme měli opustit naše rodné město a vydat se na frontu. Přišli téměř všichni pravidelní účastníci našich večírků. Byla to skvělá zábava. Hodně jsme vtipkovali, smáli se a tančili.
Sergej Levašov navrhl složit báseň. Jeden vymyslel první řádek, další složil druhý a tak dále dokola. Téma bylo jediné – satira na fašistické okupanty.
Když po dalším výbuchu smíchu nastala pauza, obrátila se Klava Kovalevová na Zemnuchova:

[149] Starostův syn, později jeden ze „zrádců“

„Váňo, přednes báseň!“
„Jakou?“ zeptal se Ivan
„Cokoli zvláštního.“
Všichni ztichli, připraveni poslouchat Ivana.
„Váňo, třeba o lásce!“ vykřikla Aňa Sopovová
Zemnuchov se pomalu postavil a rukama se chytil opěradla židle.
„Když o lásce, tak o lásce!“ řekl Ivan nahlas a usmál se.
[Potom zarecitoval báseň o lásce.]
„Kdo je tvoje milá, Váňo?“ Voloďa Zagorujko přerušil nastalé ticho a snažil se všechny znovu naladit do veselé nálady.
„Blíží se půlnoc. Dodržujte prosím noční klid!“ přerušil Viktor Treťjakevič Voloďu.
Přesně o půlnoci byl vyhlášen přípitek: na nové úspěchy našich vojsk na frontě, na úspěchy vlastenců v týlu nepřítele, na naši Sovětskou Vlast. Přípitek bez vína, bez skleniček. Na stole nebylo nic kromě patefonu a desek. Voloďa Zagorujko okamžitě spustil patefon a pustil desku s melodií Dunajevského „Široká je moje rodná země…“ Poté Ivan Zemnuchov přednesl krátkou báseň, kterou napsal během večera. Byla věnována Vlasti, naší Sovětské Vlasti a budoucímu vítězství nad fašismem.
Aňa Sopovová zorganizovala veselou novoroční poštu. Všem byla rozdána čísla. Jedničku získal Sergej Levašov. Začal dostávat psaníčka. Jedna z dívek se zeptala: "Serjožo, proč jsi tak smutný? Trávíš s námi tak málo času a najednou máš takovou náladu?" Sergej se usmál a strčil si lístek do kapsy. Ten lístek se dochoval. Dodnes je uložen v krasnodonském muzeu „Mladé gardy“.
Kdyby tak autorka psaníčka věděla, jaké to bylo pro Sergeje všechny ty dny, týdny. Každý den musel chodit do práce, a když pracoval, musel plnit úkoly štábu. Po večerech musel sedět u rádia a buď ho ladit, nebo přijímat a psát zprávy ze Sovinformbyra. Chtěl by být s Aňou Karlovovou v obci dolu č.3-bis. Ale Sergej se k ní nikdy nevydal. Možná proto byl někdy smutný a zamyšlený.
Novoroční oslava pokračovala. Začala hrát hudba, začalo se tančit. Během přestávek opět vtipkovali a smáli se. Zvláště nápaditi byli Viktor Treťjakevič a Voloďa Zagoruiko. Oba byli v dobré náladě. Ráno začal Voloďa Zagorujko číst nějaký knižní text pozpátku a vydávat přitom legrační zvuky.

Bylo to nějakým zvláštním způsobem příjemné a hřejivé. Všichni byli tak rozjaření, že každá maličkost vyvolávala smích. A tak to pokračovalo až do rána.
Rozcházeli se, když se rozednilo. Šel jsme domů se Sergejem. Společně jsme šli k vyhořelému úřadu práce, a pak se vrátili do svých domovů.
Lehl jsem si doma na postel, ale dlouho jsem nemohl usnout, i když jsem celou noc nezamhouřil oka. Pak jsem zabral a náhle se probudil s nejasným neklidem. Dlouho jsem ležel a snažil se usnout. Ale spánek nepřicházel. Hlavou se mi honily nejrůznější myšlenky.
https://www.molodguard.ru/book42.htm

Ale v roce 1947 si Levašov vzpomněl na jednu rušivou událost.

Vasilij Levašov (1947)

V noci z 31. na 1. ledna 1943 jsme uspořádali večírek na oslavu Nového roku. Protože se operace, o které Maškov mluvil, neuskutečnila, protože jsme dostali dobré zprávy z fronty – rozhodli jsme se pomstít. Večírek jsme uspořádali v bytě Tolstěnovové – nebyla členkou naší organizace, a tak jsme se tam sešli, abychom se vyhnuli podezření.
Serjoža Ťulenin na večírku nebyl. Pak najednou přišel:
„Co se tu bavíte?! Rozbiju okna v tomhle bytě! Vojáci bojují na frontě a vy...!“
Začali jsme ho přemlouvat, přemluvili jsme ho a on odešel.
Ráno se všichni rozešli.
https://www.molodguard.ru/doc34.htm

Valeria Borc (1992) to líčí ještě dramatičtěji:

Dospělí z organizace nás ale oklamali. V předvečer Nového roku uspořádali oslavu u Tolstěněvové. Navíc to nebyla oslava Nového roku. Na této oslavě byli: V. Treťjakevič, V. Levašov, R. Jurkin a další. Přišli jsme tam se S. Ťuleninem. Měli jsme samopal. Řekli jsme jim: „Jestli hned neodejdete, jestli se nerozejdete – postřílíme Vás jako psy.“ Ale bohužel nás poslali pryč, a tak nás neposlechli.
RSASPI, F-1, inventář 53, případ 36
https://www.molodguard.ru/doc191.htm

Nebo někde jinde?

Opět Kim Ivancov:

Tehdy [po vykradení aut] se někteří mladogvardějci na návrh V. Treťjakeviče rozhodli oslavit ve velkém stylu nový rok 1943. Na ten večer pozvali mnoho známých, nečlenů Mladé gardy, včetně (opět na Viktorovo naléhání) syna krasnodonského purkmistra Georgije Stacenka. Nina o tom ve svých pamětech velmi stručně napsala: „... druhý den (po vyčištění německých aut. - K.I.) uspořádali večírek v bytě u ... (příjmení je napsáno nečitelně. - K.I.), nemající nic společného s ‚Mladou gardou'. Veškerá neprozíravost, které se dopustili: kouření cigaret, večírek – vedla k tomu, že všechno zjistila policie a začalo zatýkání."

Opakovaně jsem se ptal sestry na toto vítání nového roku. Lituji teď, že jsem se spoléhal na svou vynikající paměť a nezapsal jsem si téměř nic. A přesto děkuji osudu, že jsem si jeden rozhovor s Ninou zapsal. Konal se 6. června 1969. Zde je malý úryvek: „...Viktor Treťjakevič uspořádal večírek s pitím u Valky Rozalevové, nečlenky Mladé gardy. Na večírku byl i Sergej Ťulenin. Přinesl mi odtud dárek – malý německý novoroční stromeček Ale máma, jakmile Sergej odešel, to hodila do odpadků, aby nebyly žádné důkazy.

Na ten večírek byl pozván i Oleg. Valja Borc, já a ostatní děcka udělala všechno proto, aby tam Oleg nešel. Když se návštěvníci večírku rozcházeli, žvýkali německé bonbóny a další sladkosti. Policie si toho všimla. Několik, ne mladogvardějců, bylo okamžitě zatčeno..."

https://molodguard.ru/book40.htm

Treťjakevičova 9. třída, Treťjakevič ve druhé řadě vpravo, v horní řadě vpravo Vicenovskij

Vsuvka: Informace o členu Mladé gardy – „Kladivo“, Šepelevovi J.N.

Šepelev Jevgenij Nikiforovič, ruské národnosti, narozen 1924, dělnického původu.
Jeho otec pracoval v elektrárně Štergress v Krásném Luhu v oddělení turbín, matka pracovala jako prodavačka. Ženův otec se rád často napil, pozval společnost pro zábavu apod. Výchově dětí Ženi a Geni otec nevěnoval žádnou pozornost, děti byly otcem zapomenuty. Veškerou péči o Ženovu výchovu zajišťovaly jeho matka a babička.
Například čtyřletý Žeňa požádal matku, aby mu koupila pušku, matka žádosti vyhověla a vzala Ženu na návštěvu k tetě Njuše. Když teta uviděla svého synovce se zbraní v ruce, zeptala se žertem:

„Ženo! Čím budeš, až vyrosteš?“
Žeňa řekl, že milicionářem. Matka a teta se rozesmály.
V sedmi letech šel Žeňa do školy. Žeňa se učil dobře, výborně. V roce 1937 byl Ženův otec obětí represí. Přinutil matku, aby se otce zřekla a rozvedla se s ním, s čímž matka souhlasila. Po otcově zatčení se Žeňa ve škole spřátelil s chlapcem z chudých poměrů. Učitelé si všimli změny v Jevgenijově přátelství s kamarády a nabyli dojmu, že se Jevgenij rozhodl mstít za svého otce.
Tento dojem se dostal až k Jevgenijovým uším. Jevgenij se pohádal s ředitelem školy, kam chodil, a rozhodl se, že mu dokáže své směřování. Takže jednou se Jevgenij při hodině němčiny špatně choval. Ředitel školy se rozhodl jít do Jevgenijova bytu a oznámit jeho matce, že pokud bude nadále zlobit při vyučování, vyloučíme ho ze školy.
Jevgenijovo chování se zlepšilo a začal po večerech a brzy ráno číst více knih vojenského charakteru. Matka mu koupila všechny knihy, které si přál, a on je četl s velkým elánem.
V roce 1940 vstoupil Jevgenij do leninsko-stalinského komsomolu a s velkým nadšením se věnoval společenské práci. Nejprve byl pionýrským vedoucím v nižších ročnících, poté se stal zástupcem tajemníka komsomolské organizace na škole. Jevgenij často pořádal

setkání a rozhovory s pionýrskými vedoucími o jejich práci s pionýry. Dával jim ponaučení a pomáhal jim organizovat kroužky ve škole: pěvecký, baletní, tělovýchovný a sportovní a – také vznikl Vojenský kroužek, kde sám konal velkou práci.
V roce 1941 ukončil 9. třídu. V roce 1942 měl získat středoškolské vzdělání, po kterém snil o nástupu na vojenskou školu.
Jevgenijův plán byl zmařen, protože 10. 3. 42 byla nařízena evakuace města Krasnyj Luč. Po obdržení příkazu se Jevgenij rozhodl poradit se svou kamarádkou z dětství Valjou Volkovovou, která byla členkou komsomolu, chodila s ním do školy a trávila s ním volný čas po vyučování, o současné situaci v Krasném Luči.
Oba se rozhodli vstoupit do Rudé armády. Valja dokončila kurs pro vojenské záložní zdravotní sestry a rozhodla se jít k jedné z jednotek jako zdravotní sestra a Jevgenij jako dělostřelec k jiné jednotce.
A tak se Jevgenij dostal do jedné z jednotek a vydal se na ústup k východu. Po dosažení Simferopolu byla jejich jednotka obklíčena. Rychle se rozhodne vrátit domů a udělat to, co si válečná situace v danou chvíli žádá. Když se Jevgenij vracel domů, nevěděl, kam má jít, zda do Krasného Luče, kde žili jeho příbuzní a on sám, nebo do Krasnodonu, kde žila jeho teta Njuša, jeho babička, a kam se měla přestěhovat jeho matka. Jevgenij se rozhodl odejít do Krasnodonu. Když Jevgenij přišel do Krasnodonu, uviděly ho jeho teta a matka a se slzami v očích k němu přiběhly, aby zjistily, co se stalo a proč se vrátil. Vešli do pokoje, kde bydlela Jevgenijova matka se svým bratrem Genadijem. Jevgenij vyprávěl o všech útrapách, které ruský lid zažívá kvůli věrolomnému útoku německých barbarů. A začal žádat matku o svolení, aby mu dovolila jít do Krásného Luče, kde měl mnoho dobrých soudruhů a starých partyzánů.
Matka si domyslela, o co usiluje, a začala ho odrazovat, že by pro něj bylo horší tam pracovat, protože ho všichni znají jako aktivního člena komsomolu a hned ho mohou zavřít. Jevgenij s matkou souhlasili. Po týdnu byl vyhlášen rozkaz německých velitelů: - každý pán a paní žijící na území Krasnodonského okresu se musí do 10 dnů přihlásit na úřadu práce. Ti, kteří se registraci vyhnou, budou potrestáni pokutami a dalšími sankcemi.
Jevgenij se rozhodl projít úřadem práce. Poté, co Jevgenij prošel úřadem práce, dostal předvolání k odjezdu do Německa. Jevgenij se rozhodl, že do Německa nepojede, musel si k tomu najít důvod. S matkou se rozhodli, že mu tělo namažou dráždivou mastí a půjdou

do nemocnice. Učinili tak, na noc mu namazali tělo mastí a on ulehl. Ráno vstal – tělo měl růžové a pokryté pupínky. Jevgenij řekl:
„Teď můžeme jít do nemocnice a uvidíme, co nám řeknou.“
Šel do nemocnice, kde ho osvobodili.
Když šel z nemocnice domů, potkal dva neznámé soudruhy, kteří ho oslovili a dali se s ním do řeči o posledních zprávách, kdo co slyšel a kdo co řekl o frontě. Pak se cizí muži začali Jevgenije vyptávat, odkud je, kde bydlí, co dělá teď a co dělal před okupací a co se rozhodl dělat v budoucnu. Jevgenij odpovídal na všechny jejich otázky, cizí lidé poznávali jeho názory z jeho řeči a okamžitě mu nabídli své služby. Řekli:
„Jevgeniji, a proč se s námi nezúčastníš práce v podzemí a s kým se může pracovat?
Řekli:
„Dobře, ještě se uvidíme.“
Tím jejich rozhovor skončil a každý šel svou cestou. Jevgenij se vrátil domů se změněnou tváří. Jeho matka si toho všimla a zeptala se ho:
„Co se děje, Jevgeniji?“
Začal matce vyprávět:
„Mami, šel jsem domů z nemocnice a potkali mě neznámí soudruzi – 2 lidé. Seznámili jsme se, postáli, povídali si a oni mi navrhli, abych se připojil k podzemní skupině a pracoval s ní. Já jsem tak zhloupl, že jsem přímo odpověděl, i když je neznám: ‚A proč ne – pracovat se dá, ale záleží na tom, jaká podzemní skupina a s kým.‘ Řekli: ‚Dobře.‘ Možná mě zradili, teď přijdou a odvedou mě. Asi bych měl pro každý případ odejít z domu.“
Matka mu začala povídat:
„No, synku, kdybys nebyl tak rozhodný, horkokrevný, bylo by to lepší, vidíš, chápeš. Schovám tě u svých známých, nikdo tam není.“
Jevgenijova matka požádala svou sestru, přesněji řečeno Jevgenijovu tetu, aby Jevgenije seznámila s nějakými dobrými sovětskými soudruhy. Řekla, že dobře. Jednoho dne tedy Jevgenij a jeho matka přišli k tetě na návštěvu. Teta se ptá Jevgenije:
„S kým se přátelíš, se soudruhy?“
Říká:
„Ano, mám pár soudruhů, neškodilo by jich mít víc.“
Teta říká:
„Dobře, Žeňo. Představím ti dobrého soudruha.“
Ptá se:

„Co nosí a jaký je?“
Teta odpovídá:
„Chodí v podzimním kabátě, v brýlích, sám je pohledný. Štíhlý a vysoký.“
Žeňa říká:
„Je mi povědomý.“
Matka s tetou se smály, že mají nešťastnou známost. Od té doby si Jevgenijova matka začala všímat, že dělá nějakou práci. Za Jevgenijem začali chodit soudruzi, které jeho matka neznala. Když přišli soudruzi, vyprovodil Jevgenij matku na návštěvu k tetě.
Sám měl v té době schůzi. Matka, když se dozvěděla, že pracují, začala syna varovat, aby si dával pozor, aby si jich nikdo nevšiml a neviděl je. Od té doby si Jevgenij začal vážit své matky nejen jako matky, ale také jako životního přítele a pomocnice. Později, když měl Jevgenij schůze, jeho matka hlídala na ulici a sledovala pohyb kolemjdoucích lidí. Místnost, kde se schůze konala, byla pro práci podzemí nejvhodnější. Samotný byt byl nezáviděníhodný – ošuntělá nízká zemljanka stojící na rohu ulice.
Vnitřek chaty byl holý.
V místnosti, kde se konaly schůze, bylo jedno lůžko, uprostřed místnosti stůl a police, okna byla zevnitř místnosti zakrytá okenicemi, a když seděli kolem stolu a Váňa Zemnuchov stál a mluvil u stolu, všichni zaujatě poslouchali a zamyšleně klopili oči. Zemnuchov Váňa, Žukov Kolja, Fomin Ďoma, Nikolajev Anatolij, Bondarev Vasilij, Glavaň Boris a sám Jevgenij. Na první schůzce, podle neúplných údajů matky, protože byla v jiné místnosti, zaslechla útržky:
1) že vybírali velitele pětky;
2) Váňa Zemnuchov jim řekl, že na stanici Verchně-Duvannaja chlapec narozený v roce 1926 zabil policajta.
3) V jednom z okresů při ústupu Němců chtěli Němci ráno odvézt obilí z vesnice, ale mládež v noci otevřela stodoly a obyvatelé obilí rozebrali, takže obilí nemohlo být z vesnice odvezeno.
4) Přednesl jim návrh: „Soudruzi, takovým činnostem bychom se měli věnovat.“
Vybrali si Šepeleva Žeňu za velitele 5. oddílu. Pak začal načrtávat plán práce a mluvil stále tišeji, takže matka ničemu nerozuměla. Následné schůze se konaly, matka byla hlídačka a neznala jejich plán práce. Pětka se podílela na šíření letáků: letáky byly rozesety po vesnicích,

ve městě, na významných místech, na ulicích, na telegrafních sloupech a v činžovních domech, vylepeny soudruhy.
Letáky byly psány ručně, když pak vyhořel úřad práce, měl Vasja Bondarev letáky vytištěné na psacím stroji. Kde měl psací stroj a kde na něm psal, nebylo zjištěno. V Izvarinu, nedaleko železnice, v nějakém prázdném bytě, byla zřízen rozhlasový přijímač, kde se poslouchaly nejnovější zprávy o ústupu Němců, Rumunů.
Rumuni hnali válečné zajatce ze st. Volčansk v doprovodu německého vozu. Váša Bondarev, Žeňa Šepelev, Žukov Kolja a kdoví kdo ještě se jim vydali naproti. A tak bylo nedaleko Izvarinu v rokli ostřelováno německé auto. Vůz byl vyřazen z provozu. Rumuni přikázali zajatcům, aby si lehli, a oni sami tak učinili. Výsledkem bylo, že ve skupině válečných zajatců nebylo 250 lidí, ale o polovinu méně, ale nedalo se přesně říci, kolik jich bylo. Když se na auto střílelo, přiběhl Vasja Bondarev bez zimního kabátu, Žukov Kolja bez čepice. Ještě téhož večera se u Jevgenije konala schůze.
Jevgenij měl také spojení s partyzánským oddílem v Rostovské oblasti, kde byl velitelem poručík Žukov. Jevgenij a Žukov šli k jeho oddílu, cestou vylepovali letáky ve vesnicích, spolu se Žukovem vyřadili v noci z provozu traktor a mlýn na obilí a odtud šli do chutoru Vorošilovka, kde byl také traktor a mlýn na obilí. Když se vraceli z Vorošilovky domů, Jevgenij vidí – na straně leží kabel a řekl to veliteli oddílu. Velitel oddílu ho poslal, aby se podíval, co je to za linku. Jevgenij ji projde a ujistí se, že to je natažené spojení. Opatrně se tedy rozhlédli, jestli tam někdo není, a rozhodli se přerušit linku. Přerušili spojení, ušli asi 10 kilometrů, navinuli ho a po částech odřezali a rozházeli do různých směrů. Cestovali už tři dny. Jevgenij se po příchodu z partyzánského oddílu ve svém bytě setkal se Zemnuchovem Váňou a opět se vydali na akci, není známo kam. Jevgenij přišel kolem dvanácté hodiny v noci, kde byl, není známo. Pak se Boris Glavaň dostal s vysílačkou na policii. Jevgenij od svých kamarádů vybral zapalovače, aby Borise ospravedlnil. Zřejmě už měli s Borisem spojení, když byl Boris ve vazbě, nosili mu balíčky, chleba a tabák. Když přišli, začali tyto zapalovače sbírat. Zrovna sbírali zapalovače a Jevgenij a Děmja Fomin tam seděli a povídali si:
„Jak se daří Borisovi?“
Když se uvidí, Boris běží přímo k Ženovi, obejme ho, políbí a řekne: „Teď je potřeba odnést zapalovače na četnickou stanici a ukázat jim svou práci.“

Jevgenij dal zapalovače Borisovi, ten si je vzal a vrátil se. Pak se ukázalo, že před Gorkého klubem vykradli auto s novoročními dárky členové Mladé gardy „Kladivo“. Poté došlo k velkému zatýkání mladých lidí, členů Mladé gardy na udání zrádců.
Ďoma Fomin přiběhl a řekl:
„Jevgeniji, utečme, čeká nás šibenice. Dnes jsem slyšel, že Jevgenije Moškova a Váňu Zemnuchova budou věšet na trhu.“
Jevgenij běžel k Ďomovi, popadl ho za ruce, pevně si ho přitiskl k srdci a podíval se mu přímo do očí svýma velkýma černýma očima s dlouhými černými řasami, s dlouhým účesem z hladkých černých vlasů přehozených dozadu. Řekl:
„Ne, Ďomo, nemůžu odtud odejít a tebe nepustím, co jsi to za partyzána, že se bojíš zatčení, chceš utéct, chceš si zachránit kůži. Budeme tu muset být do poslední chvíle a podniknout kroky k záchraně našich soudruhů z policie. Ne utéct.“
Děmjan šel domů. Jevgenij se posadil k jídlu. Když seděl u stolu, začala mu matka povídat:
„Synku, všichni lidé říkají, že dnes pověsí tvé soudruhy na trhu, vždyť jsou mi cizí, ale jak jsou mi drazí,“ a rozplakala se. „A kdyby sebrali tebe, neunesla bych to.“
Jevgenij začal přesvědčovat matku, přesvědčoval ji o svém vítězství a prosil ji, aby přestala plakat, a sám běžel k Nikolajevu Anatoliji.
Pak přichází se svým soudruhem. Jeho matka se na něj podívá a pomyslí si: „Čí je to kluk? Ještě u nás nebyl.“
Uvedl tohoto chlapce do svého bytu a pozval ho do jiného pokoje. Požádal mě, abych vyšla na dvůr a dívala se.
Pak Jevgenij přišel za matkou a požádal ji o svolení, aby mohl chlapec přenocovat. Nejprve nesouhlasila, protože v té době probíhalo velké zatýkání, ale pak souhlasila.
Večer vytáhli z brašny německou vlajku se svastikou, německý oblek, chléb, klobásy apod. Povečeřeli, dlouho nespali, povídali si a pak usnuli. Mimochodem, Jevgenij a tento chlapec spali společně na jedné palandě. Ráno, brzy za svítání, odešel tento chlapec neznámo kam. Prapor zůstal u nich, pak neví, kam zmizel.
Za několik dní přišel Jevgenij velmi vyděšený. Matka se ho na nic neptala, nic mu neřekla. A pak v noci ze 4.1 na 5.1. ve dvě hodiny tři policajti porušili Ženův klid. Žeňa a jeho matka spali, když najednou uslyšeli klepání na dveře. Jevgenij se probudil a jeho matka se také

probudila. Vstali a začali se radit, co mají dělat, zda otevřít dveře, nebo ne. Matka nesouhlasila s otevřením dveří, řekl Jevgenij:
„No, mámo, s tím nic nenaděláme. Dveře se musí otevřít."
Jevgenij si lehl a matka šla otevřít dveře. A pak do místnosti vtrhli tři draví policajti jako hladoví vlci ve smečce. A začali na Jevgenije křičet, proč leží, proč spí, vždyť se na ulicích loupí, museli udělat zátah:
„Proč ležíš, pojď s námi."
Jevgenij vstal a začal se připravovat. Když se připravil, jeden policajt se postavil dopředu a nařídil Ženovi, aby ho následoval. Žeňa stál. Jeden z nich nařídil:
„Ruce dozadu."
Žeňa, jeho matka a bratr Gennadij pochopili, že ho přišli sebrat. Jeden z policajtů na matku zakřičel, aby dala jim dala ručník na svázání synových rukou. Matka odpoví:
„Ručník nemám, nač mému synovi vázat ruce, nezasloužil si to."
Pak popadli odstřižky ležící na stole, smotali je do ruličky a svázali Jevgenijovi ruce. Když Jevgenijovi svázali ruce, ještě víc se zvětšil, až sahal skoro ke stropu, mužný, široký a štíhlý. Jevgenij otočil hlavu a řekl policajtům:
„Vy, vy jste tři, a nedokážete vést takového chlapce bez svázaných rukou. Když jste šli, měli jste si vzít řetězy, abyste mi svázali ruce."
Pak ho vyvedli z bytu, matka zadržovala slzy a řekla:
„Sbohem, Jevgeniji."
Jevgenij odpověděl:
„Ne – to ještě není sbohem. Vrátím se a budu žít."
Jevgenij se však nevrátil, byl mučen a bit. Matka si při předávání špinavého prádla domů všimla jeho zakrvácené košile. A nakonec byl zastřelen, byly mu useknuty obě ruce, vyvrženo břicho, rozbita hlava a 15. ledna 1943 byl vhozen do šachty Sorokinského dolu N5.

Zapsala (příjmení nečitelné)
- Mluvila s matkou a soudruhy.

РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 329
http://www.molodguard.ru/guardian67.htm

Z deníku Jevgenije Šepeleva (1942)

SIČEŇ – Leden
1. ledna (úterý)

Oslavil jsem Nový rok v Kaluze. Ale toto vítání není takové, jako v roce 1941 a v minulých letech. V tento den si zvláště vzpomínám na domov. Všechny myšlenky domů.
2. ledna (středa)
Dnes myslím na to, že pojedu do Nikolajevského, kde se budu učit na kombajnéra. Zjistili jsme, že vlak nejede podle jízdního řádu. Rozhodli jsme se jet ve 3 hodiny v noci (dospal jsem se v jídelně).
3 ledna (čtvrtek)
Jsme s Nikolajem na stanici Čir. Potkali jsme A. M. Gura, strýčka Pantošku, napsali jsme mu lístek domů. Seznámil nás se s. Ňurou, u které bydlíme.
4. ledna (pátek)
S. Ňura je dobrá žena, ale její otec je ještě lepší. Takový starostlivý stařík! Obecně se chovali jako k dobrým známým.
5. ledna (sobota)
Na dvoře je silná vánice. Sedíme a díváme se z okna jako vězni. V domě je zima, nemůžeme se zahřát. Jdu na nádraží, podívat se, kdy jede vlak. Zítra ráno jedeme.
6. ledna (neděle)
Loučíme se se s. Ňurou a dědečkem, jdeme na nádraží. Vlak nikde. Řekli, že tady budeme muset přespat.
7. ledna (pondělí)
Lichá je těžce rozbombardovaná, ale překvapivě rychle se všechno obnovuje. Bufet funguje, a to je nejdůležitější pro cestující jako my. V noci, ve 2-3 hodiny jedeme do Zvereva.
8. ledna (úterý)
Přijíždíme k Rovenkám. Stojíme. Co je? Do vagónu nastupuje strýček Pantoška. Zítra budu doma! Jaká radost.
9. ledna (středa)
Dnes jsem přijel ze Stalingradu. Dnešek se tedy rovná jednomu a půl měsíce mého putování, Ale vypadá to, jako bych nikdy neodjel.
10. ledna (čtvrtek)
Máma je pryč už druhý den. Šla sehnat chleba. Ano, je zle, ale doma je lépe.
11. ledna (pátek)
Zítra končí prázdniny, a je mi to k ničemu. Ani jsem prázdniny neměl. Do školy se nedá chodit.
12. ledna

Tak jako tak, školy je mi líto. Geňa se chystá, a mně je smutno, Ano, tento měsíc pravděpodobně nebudu chodit do školy.
13. ledna (ned.)
Geňa přišel ze školy, zeptal jsem se, co je tem nového. A zima je letos dobrá, ale lyžování ani „ň“.
14. ledna (ponděl.)
Dnes jsem šel „dolů“ s L… L. F. mi nadávala, že chodím na takové procházky, nadávala i máma. A já sám chci, mohl bych dělat horší věci. Nikdo mě nechápe.
15. ledna (úterý)
Včera jsem dostal dopis od Leni. Je to poprvé za 5 m-ců jeho nepřítomnosti. Chudák, jak by chtěl být s námi, myslí si, že je nám tady lépe. Vůbec ne. Válka všem ukázala svou tvář. Jak se mi po něm stýská. Možná se už neuvidíme. Myslí, že se uvidíme

[Únor až květen je bez zápisu.]

ČERVEŇ – Červen
6. června (čtvrtek)
Povolávají mě do Rudé armády, Když se loučím s rodinou, myslím na to, že se loučím nadlouho.
12.června (středa)
Zajdu do města Krasnodon, doufám, že potkám mámu. Teta Aňa plní tašku a já táhnu na Salsk s krasnodonskou kolonou. Sbohem, drazí.

LIPEŇ – Červenec
2. července (úterý)
Velká změna. Naše kolona došla k Stavropolu, kde ji zadrželi Němci. Potkávám z Chrustalného Ivana Azarova. Dostaneme potraviny a transport. Myslím, že půjdu.
4. července
Vyjeli jsme z Moskevského. Já na koni. Nálada není stejná. Zdržuje kráva.
16. července (úterý)
Tento den je zvláště smutný, Tolik jsem chtěl domů, což není možné. Teď se zvláště připomíná minulost. Vzpomínám na rodinu, přátele, kamarádky.
21. července (neděle)

Dorazili jsme do Markinské, kde zůstáváme pracovat. Pracuji jako honák volů. Krmí nás dobře. A každý den melouny a dýně.

SERPEŇ – Srpen
7. srpna (středa)
Dnes jdu domů. Připravil jsem si jídlo (suchary) a vydal se na pochod. Trasa přes Kamensk (250 km.)
12. srpna (pondělí)
Dnes v Krasnodonu. Popadnu mámu a Gennadije. Velká a nevýslovná radost. Z mámina vyprávění se dozvídám, že A. F. Z. žije. No sláva bohu.
16. srpna (pátek)
Jdeme s mámou na nákup. Vidím A. F. Z. Jaká velká změna. Pracuje v dole. Nechal si narůst knír. Obecně platí, že válka přebarvila všechno.
20. srpna (úterý)
Jdeme pro chleba na Doněc. Kára je hotová. Strýček Seňa, máma, Galina a já jsem se přestěhovali. Příbuzní nám přejí hodně štěstí. Do Kamenské jsme dojeli za den.

VERESEŇ – Září
3. září (úterý)
Naše expedice skončila. Zpáteční cesta byla hladová. Ale aspoň jsme doma. Nastal dlouho očekávaný odpočinek. Konec hladu.
6. září (pátek)
A najednou opět vidím A. F. Z. Podělil se o dojmy ze současné situace a chystá se odejít. Šťastnou cestu.
7. září (sobota)
My

ŽOVTEČ – Říjen
15. října (středa)
Jak chci vidět své přátele, známé. Jak se s nimi chci podělit o všechno, co máme. Vidět, mluvit, být spolu. Copak se to nepodaří.
26. října (sobota)
Den příprav. Spadl jsem do mobilizace do Německa. Nálada není zvláštní ani + ani -. Máma připravuje všechno potřebné. Kousek mě vyprovodí, a zítra kdoví kde.

LISTOPAD–Listopad
24. – Podle rozkazu nás posílají jako brance do hlubokého týlu. (Tento záznam se vztahuje k roku 1941 – D. Šč.

GRUDEŇ – Prosinec
23. (pondělí) Za několik dní Nový rok. Mimovolně se vzpomíná na ty roky. Kolik radosti, zábavy, očekávání. A teď co?
http://www.molodguard.ru/guardian67.htm

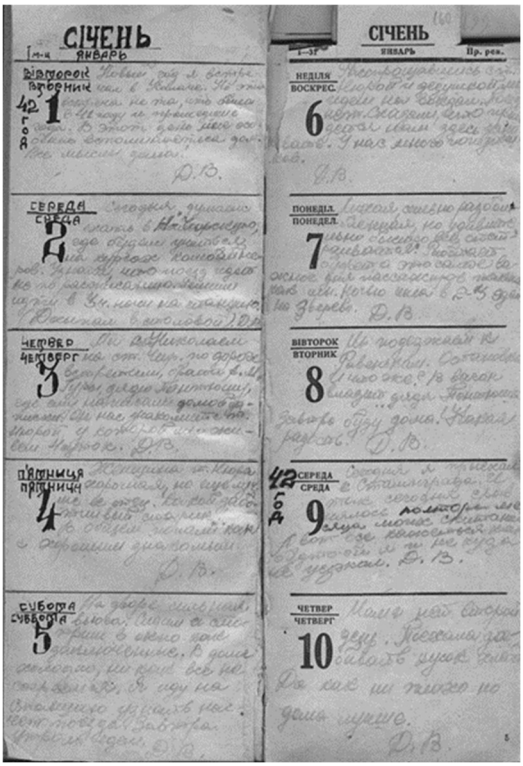

Deník Ženi Šepeleva

Komunistický odboj?

O odbojové činnosti „dospělých“ se ví ještě méně než o činnosti mládeže. Podle různých zjištění to vypadá tak, že komunistické podzemí bylo natolik neorganizované, že prakticky nestihlo nic udělat. Ale nelze úplně opominout Aruťuňancovu výpověď z 25. 2. 1943 o tom, že navázal kontakt se Sokolovovou, a především četné zmínky o chystaném povstání na Nový rok 1943 a o Moškovově úloze v této věci. Pokud to nejsou čiré fantasie nebo Moškovova sólo akce – mohla to být sólo akce Barakova, Ljutikova nebo obou.

Filipp Petrovič Ljutikov (1891-1943)

Byl sirotek, od 14 let pracoval v dolech, nejprve jako mazač těžebních strojů, později jako elektrikář. V roce 1914 byl mobilizován a jako voják se *„poprvé dozvěděl o Leninovi, o bolševické straně a určil svou další cestu.“* [150]

V roce 1920 po demobilizaci se vrátil na Donbas a budoval energetiku na šachtách. V roce 1924 vstoupil do strany.

„Od května 1926 pracoval F. P. Ljutikov na stavbě Šterovské elektrárny, kde vedl energetický blok. Podle pokynů strany organizoval kroužky sebevzdělávání, vytrvale si zvyšoval znalosti. V září 1928 byl jmenován vedoucím dolu č. 5-7 a za dva roky ředitelem budovaného rudného úpravárenského závodu ve městě Krasnyj Luč. Nový ředitel dokázal rychle zorganizovat práci a závod byl spuštěn před termínem, 7. listopadu 1931. Za vynikající organizaci stavebních prací mu byly uděleny osobní zlaté hodinky.“[151]

V roce 1934 se přestěhoval do Krasnodonu, zastával vedoucí funkce a od roku 1937 vedl Ústřední elektromechanické dílny trustu „Krasnodonugol" (CEMM). Byl též poslancem Krasnodonského

[150] https://molodguard.ru/guardian72.htm
[151] tamtéž

městského sovětu pracujících a vedl rodičovský výbor školy č.4. „*Často mluvil k mládeži a dělil se o své bohaté životní zkušenosti.* “[152]
V roce 1942 doporučil okresní výbor strany Ljutikova jako vedoucího stranického podzemí. Když se ho ptali, jestli mu jeho věk nebo zdravotní stav nepřekáží v plnění tak náročného úkolu, Ljutikov odpověděl: *„Jsem voják strany. Vůle vlasti je pro mě zákonem. Pro komunistu není nic vyššího než důvěra strany. Tuto důvěru ospravedlním*.“[153]
Aby mohl plnit své poslání, nabídl Němcům své služby, ale jeho skutečným úkolem bylo sabotovat obnovu činnosti uhelných dolů.

K tomu Kim Ivancov:
Náš náčelník [Borcov] mu poskytl hesla. Řekl mu o dvou pomocnících, kteří za ním přijdou. Řekl, že pomoc Filippa Petroviče by mohl potřebovat ještě někdo jiný. Když za ním přijdou a řeknou mu heslo, dá jim odpověď. (Alexandr Alexandrovič měl na mysli kursanty a spojku UŠPH). Několika slovy objasnil Ljutikovovi jeho úkol. Spočíval především ve snaze čelit snahám okupantů obnovit byť jen jeden uhelný důl. Ljutikov se na čas odebral do hluboké ilegality, z níž měl vystoupit až po zorganizování civilní správy v podobě městské samosprávy a německé instituce pro řízení uhelného průmyslu v Krasnodonu. A ne dříve! Fašisté potřebovali uhlí, zejména koksovatelné uhlí. Proto si byl Borcov jistý, že okupanti nebudou váhat s vytvořením takového hospodářského orgánu.
Po odchodu z ilegality musel Ljutikov přijít k Němcům a nabídnout jim své služby při zakládání uhelných dolů. Filipp Petrovič musel získat důvěru fašistů za každou cenu, dokonce i tím, že jim pomáhal. Musel znát všechny záměry hitlerovců ohledně obnovy dolů. Dostal také pokyn vyhodit do vzduchu vodárenskou věž.
Narodil jsem se v Krasnodonu a do roku 1933 jsem bydlel v Dřevěné kolonii (jak se tenkrát říkalo ulicím) vedle té věže. Byla postavena z neomítnutého kamene, opláštěná prkny. Minimálně deset metrů vysoká. Věž nikdo nehlídal. Rád jsem stoupal po dlouhých dřevěných schodech až na samotný vrchol té nejvyšší stavby v dole naplněné až po okraj vodou. Hrůza mě brala, děs. Zároveň to bylo lákavé a zajímavé. To jen tak, mimochodem.

[152] tamtéž
[153] tamtéž

Ljutikov dostal za úkol vyhodit tuto věž do povětří, aby Němci neměli kde brát vodu. A co obyvatelé? – zeptá se čtenář. Jako obvykle v takových případech na ně nikdo nepomyslel. Vzpomeňme na pověření Zoji Kosmoděmjanské vypálit domy, kde byli ubytováni fašisté. Kdo tehdy myslel na majitele těchto domů? A měl by?
https://www.molodguard.ru/book40.htm

Ljutikov si získal důvěru Němců, ale obnovu šachet údajně sabotoval, takže se Němcům nepodařilo vyvézt z Krasnodonu žádné uhlí. Nebo aspoň ne v takovém množství, jaké potřebovali.
5. ledna 1943 byl zatčen (mezi prvními) a 16. ledna byl u šachty č.5 popraven.

Nikolaj Petrovič Barakov (1905-1943)

Narodil se v rodině profesora Novoalexandrijského zemědělského a lesnického institutu. Od roku 1915 žila rodina v Charkově. V patnácti letech (když přišel o otce – za jakých okolností?) šel pracovat do Charkovského zemědělského institutu. Pracoval na polích, v sadu a staral se o dobytek. V roce 1922 se zapsal na Dělnickou fakultu[154] a *„v roce Leninovy smrti“* vstoupil *„jako jeden z nejlepších žáků“* do komsomolu. V roce 1928 vstoupil do komunistické strany.
Potom absolvoval hornický institut a po dokončení studia pracoval v mnoha dolech na Donbasu. Od roku 1937 žil v Krasnodonu. Stal se hlavním mechanikem Dolu F. Engels.
Bojoval ve válce s Finskem a od prvních dnů Velké vlastenecké války byl na frontě. Na jaře 1942 byl odvolán z Rudé armády jako specialista uhelného průmyslu. Po evakuaci průmyslových zařízení ho určili na podzemní práci v týlu nepřítele. 5. srpna 1942 se objevil v Krasnodonu a jako zkušeného specialistu ho okupační úřady

[154] Vzdělávací instituce, která měla připravovat dělníky a rolníky ke studiu na vysoké škole.

jmenovaly vedoucím Ústředních elektromechanických dílen dolu č.10, kde Ljutikov působil jako technický vedoucí. 6.ledna 1943 byl zatčen a spolu s členy Mladé gardy popraven.
Podle
https://molodguard.ru/guardian73.htm

Nalina Georgijevna Sokolovová (1900-1943)

Narodila se v Tallinu. Ve třech letech přišla o matku, v šesti o otce. Během občanské války působila v divizi legendárního Čapajeva. Od roku 1930 žila v různých městech na Donbasu se svým manželem, horníkem F. F. Sokolovem. V předvečer obsazení Krasnodonu navrhl okresní výbor strany, aby Nalina Sokolovová vstoupila do struktury podzemní stranické organizace jako spolehlivá, obětavá a iniciativní osoba.
Podle oficiální verze rozdávala letáky, které připravil Ljutikov, a byla spojkou mezi komunistickým vedením a Mladou gardou.

A. Koltunovová, majitelka úkrytu F. P. Ljutikova, řekla: „Velmi často nás navštěvoval Rumjancev Nikolaj, mladý válečný zajatec, Voloďa Osmuchin, který pracoval spolu s Ljutikovem v dílně, Sokolovová – vždy s bandaskou v ruce. Když nás dobře poznala, jednou řekla, že se před cizími lidmi vždycky bude ptát na mléko a vy jí odpovíte, že žádné není. Sokolová nechávala Ljutikovovi tašky a jednou mu oznámila, že se s ním chtějí sejít nějací chlapci. Ljutikov odpověděl: „Nemá cenu mi je představovat. Raději bychom měli udržovat spojení přes vás.“
6.ledna 1943 byla zatčena a 15.ledna zastřelena.
(Podle https://molodguard.ru/guardian79.htm)

Spojením mezi dospělými komunisty a mládeží byl Jevgenij Moškov. Takže, co se můžeme dočíst o činnosti těchto lidí:

Vyprávění Kovtunovové Alexandry Lukiničny (28. březen 1943)

Hospodyně bytu, kde bydlel Ljutikov Filipp Petrovič, Lékařské středisko dolu 1-bis.

V Krasnodonu jsem žila a pracovala téměř celý život. Když v červenci 1942 začala evakuace, nemohla jsem se vystěhovat, moje matka a dítě byly nemocné, a tak jsme zůstali na okupovaném území.
Znala jsem dobře rodinu Ljutikovových i jeho samotného.
Ljutikovova rodina se evakuovala, ale nemohla jít daleko a zůstala v jednom z okresů Rostovské oblasti, a sám Ljutikov se vrátil do Krasnodonu a ubytoval se u mě na ulici Buďonného 8. Bylo to na začátku srpna 1942.
Téměř okamžitě po návratu získal práci v mechanické dílně.
Od té doby k němu začala často chodit Sokolovová Melina Georgievna. Obvykle přišla s konví jakoby pro mléko, a se stejnou konví šla vylepovat letáky. Od října 1942 začali velmi často přicházet Rumjancev, Barakov, Osmuchin Voloďa.
V říjnu z mechanické dílny jeli do Dovmanky pro motory a cestou vyhodili do povětří most. Ljutikov nám o tom doma řekl.
Po nějaké době Ljutikov a Barakov naložili vůz zbraněmi a uhlím, jako by chtěli uhlí vyměnit za chleba, a všechny tyhle věci poslali směrem na Kamensk.
Občas k Ljutikovovi přišel neznámý muž s plnovousem, knírem a mladým hlasem. Když přišel, zavřeli se v Ljutikovově pokoji a o čem si povídali, jsem se nedozvěděla.
Často přicházeli Voloďa Osmuchin a Tolja Orlov, nosili bez skrývání náboje, granáty. Ljutikov měl velmi rád Voloďu Osmuchina a chránil ho. Filipp Petrovič nám sděloval všechny novinky z fronty. Každý den jste se od něj mohli dozvědět něco nového.
Sokolovová velmi často na Ljutikovův příkaz jezdila do Kamenska. Byla to mimořádně smělá, statečná žena, byla v domácnosti a komunistka a těšila se velké vážnosti u Ljutikova, Barakova a dalších, kteří k nim chodili. Z Kamenska Sokolovová vozila náboje a letáky.
Ještě na začátku podzimu řekla Ljutikovovi, že se s ním chtějí děcka spojit. Odpověděl jí: „Nemluvte o mně, ale když spojit, tak spojit.“
Koncem listopadu se Němci rozhoupali k téměř úplné mobilizaci obyvatelstva do Stalinské oblasti. Ljutikov k tomu řekl: „Obávám se, aby naši kluci neudělali nějaký malér,“ a na začátku prosince vyhořel úřad práce. Ljutikov ještě neodešel, a když jsem přišla a řekla, že něco hoří, s úsměvem řekl, že hoří úřad práce.

Podle slov Alexandry Lukitičny Kovukovové
Město Krasnodon, důl 1-bis.

zaznamenala vedoucí výzkumná pracovnice Komise pro dějiny Velké vlastenecké války Ukrajinské SSR Cvelich T.I.
28. března 1943.

РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 332
https://www.molodguard.ru/doc43.htm

Vyprávění J. F. Ljutikovové o jejím muži (1948)

12. července 1942 mě Filipp Petrovič vyprovodil s mou třináctiletou dcerou Rajou a s matkou – stařenkou do evakuace. Předal mi své dokumenty: pochvalné listiny, osvědčení o zásluhách, osvědčení o udělení Řádu rudého praporu práce a další. Na rozloučenou řekl: „Jdi pryč, nemůžeš zůstat a já musím zůstat. Nad zemí se vznáší vážné nebezpečí, to musíš pochopit."

Namítla jsem: „My dva jsme staří, ty jsi už byl na frontě v občanské válce. Možná je tu někdo mladší?" Ale on odpověděl: „O tom už nebudeme mluvit. Musím být tam, kde mi strana nařídí. A pokud to bude nutné, položím za národ život."

Můj manžel si jako základnu pro podzemí vybral elektromechanické dílny. Tady bylo možné přivést podzemní soudruhy k práci a otevřeně s nimi komunikovat, zadávat jim úkoly.

S tímto záměrem se v prvních dnech okupace města Filipp Petrovič osobně dostavil do kanceláře ředitelství č. 10 a prohlásil, že chce pracovat jako mechanik.

Byl to riskantní krok. Ve městě ho dobře znali a Němci ho mohli zastřelit bez soudu. Ale on se nebál. Protože věděl, že Němci potřebují lidi schopné organizovat těžbu uhlí, rozhodl se jednat otevřeně a doufal, že hitlerovce zmate.

Poté, co byl jmenován vedoucím mechanických dílen, začal Ljutikov vybírat potřebné pracovníky. Byli mezi nimi: D. S. Vystavkin, V. A. Osmuchin, A. A. Orlov, A. G. Nikolajev a další. Všichni se později stali aktivními členy podzemí. Na Ljutikovovo doporučení jmenovalo ředitelství vedoucím dílen inženýra N. P. Barakova.

Prostřednictvím Naliny Georgijevny Sokolovové, Jevgenije Moškova, Volodi Osmuchina a Naděždy Ťuleninové navázal Filipp kontakty s mládežnickými a antifašistickými skupinami, které vznikly ve městě a okolních osadách v prvních dnech okupace.

Bydlela jsem na chutoru Kerčik v Rostovské oblasti a několikrát jsem navštívila svého muže v Krasnodonu. Koncem listopadu jsem za ním s Rajou zašla. Philipp Petrovič bydlel v bytě Koltunovové.

Vzpomínám si, že večer za ním přišel Voloďa Osmuchin. Filipp Petrovič ho spěšně zavedl do jiného pokoje, vážně si o něčem povídali a Voloďa brzy odešel. Řekl jsem tehdy Filippovi Petroviči: „Jak Voloďa vyrostl, ale zhubl, změnil se k nepoznání."
„Ano, změnil se, Dusjo. Způsobil to zármutek. Je to chytrý chlapec, a jaké činy koná!" odpověděl Filipp Petrovič.
Brzy jsem se vracela do Kerčiku.
„Dusjo," řekl Filip Petrovič, „udělej, co ti řeknu. Jdi po chutorech, vezmi tyto letáky a rozházej je před každou vesnicí. Jsi stará, nic si o tobě nebudou myslet."
Dal mi štos ručně psaných a tištěných letáků. Nečetla jsem je: měla jsem velké obavy o sebe a svou dceru. Ale nemohla jsem ho odmítnout…
Příště jsem Filippovi Petrovičovi přinesla teplé oblečení. Večer jsem se vydala do CEMM. Filipp Petrovič mě seznámil s Nikolajem Petrovičem Barakovem. V CEMM vyráběli lžíce, zapalovače, hřebínky a hubičky z hliníku. Filip Petrovič mi dal tři tucty lžic a vidliček.
„To je naše práce," řekl s úsměvem. „Vezmi si ji, budou se ti hodit na památku. Dobře je využijeme! Na vidličkách se daleko nedostanou!"
Nalina G. Sokolovová přišla k němu domů s bandaskou jako pro mléko. Nejdřív jsem se divila, proč si přišla pro mléko, vždyť má vlastní krávu. Ale ona postavila bandaskou s mlékem na práh a dala Filippovi Petroviči nějaké papíry. Ptala se mě, jak žiji a zda je v našem kraji hodně Němců a poradila mi:
„Fedoťjevno, nezůstávej tu dlouho, jdi pryč. Je to tu nebezpečné. Vím, že je to těžké, ale brzy budeme všichni doma. Jdi, nezdržuj se."
Skrytý odboj podzemí přiváděl fašisty k zuřivosti. Měli pocit, že ve městě existuje organizace, která drží celý okres v rukou a brání snaze okupantů o hospodářský život.
Byla zmobilizována celá veřejná i tajná policie. Obzvlášť horliví byli v prosinci 1942, kdy se ozývalo dunění dělostřelecké kanonády zpoza Doněcku. Rudá armáda se blížila k Donbasu.
Dne 5. ledna 1943 byl F. P. Ljutikov spolu s dalšími členy komunistického podzemí zatčen na základě udání zrádce. Ve fašistickém vězení se Filip Petrovič choval velmi pevně.
Věděl, že ho neušetří, že se na něj dívají desítky zatčených mladých mužů a dívek. Navzdory nesnesitelné bolesti, kterou mu nepřátelé způsobovali při výsleších, z něj nevypadlo jediné slovo ani sténání.

Ljutikov byl po celou dobu klidný. Pozdě v noci, když mučení skončilo, shromáždil kolem sebe chlapce, chválil je za vytrvalost a žádal, aby před zarytými nepřáteli nepodrývali důstojnost sovětského člověka.[155]
V noci na 15. ledna, kdy byla první skupina podzemních bojovníků z Krasnodonu odváděna na popravu, slyšeli svědci, jak Ljutikov spolu s komsomolci zpívá oblíbenou Iljičovu píseň „Mučen těžkou porobou…“.
https://molodguard.ru/guardian72.htm

Vyprávění Věry Alexandrovny Barakovové

V červenci 1941, na samém počátku Velké vlastenecké války, byl Barakov mobilizován do sovětské armády, ale od ledna. 1942 se vrátil na své původní pracoviště.
[Byl vydán rozkaz k návratu horníků z armády.]
V dole Engels zůstal Barakov až do evakuace. V červenci 1942 evakuoval veškerý majetek dolu, vyhodil důl do povětří a sám odešel. Já jsem byla se svou rodinou (měli jsme tři děti) zadržena Němci a donucena vrátit se do dolu Engels v Krasnodonském okrese. Stalo se tak na konci července 1942.
Na udání mé sousedky mě policie zatkla, jeden den mě držela a pustila domů. Téhož dne, kdy jsem se vrátila domů, se Barakov vrátil na šachtu. Okamžitě ho zatkli, dva dny ho drželi, nechali ho podepsat, že neodejde, a propustili ho. Barakov odjel hned následující den do dolu Sorokino (Krasnodon).
Tam se sešel s Ljutikovem Filippem Petrovičem a asi 10. srpna se přestěhoval do Krasnodonu.
V Krasnodonu dostal práci jako náčelník mechanické dílny, kde byl Ljutikov vedoucím technikem. Na všechny mé znepokojené otázky odpovídal: „Moji soudruzi jsou na místě, musím být s nimi.“
Začátkem září jsme se s rodinou přestěhovali do Krasnodonu. Když jsem se dva dny po stěhování podívala do komory, našla jsem tam dva samopaly. S velkými obavami jsem šla za manželem. Barakov odpověděl, že samopaly brzy odnesou. A skutečně k večeru k nám

[155] Vyprávění o letácích vypadá věrohodně. A kdyby někoho zajímalo, jak mohla Dusja Fedoťjevna vědět, jak se její muž choval ve vězení, tak prý to věděla od Feni Ťuleninové, která to viděla dírou ve zdi. Díry ve zdi nebo ve dveřích v těch svědectvích vůbec hrají velkou roli.

přišla komunistka Sokolovová Melina Georgijevna a odnesla si ty samopaly v pytli se slámou.
Po této návštěvě se u nás sešli Barakov, Ljutikov, Dymčenko, Rumjancevová, Solovjov. Když k nám přišli na návštěvu, muž mě obvykle požádal, abych se prošla po dvoře. Jednoho dne, když u nás byla nějaká schůze, vtrhli do bytu policajti. Všichni se okamžitě vyškrábali po schodech nahoru na půdu, která byla připravena speciálně pro tento účel, a já jsem strašně vyděšená otevřela dveře. Do našeho bytu přišla noční hlídka. Policajti se mě zeptali, proč je zakouřeno a kolem jsou rozházené nedopalky, ale já, ačkoli mi bylo skoro špatně, jsem odpověděl, že mě už druhý den bolí zuby. Policie odešla, aniž by v bytě někoho našla.
Často se objevovaly zbraně. Ne vždy se mi podařilo zjistit, kdo zbraně přinesl, ale manžel mi řekl, abych je dala tomu, kdo si pro ně přijde. Nejčastěji přicházeli Voloďa Osmuchin nebo Tolja Gromov. Jednoho dne přiběhli Ljutikov a Rumjancev a řekli, že je třeba připravit pušky. Barakov mi řekl, že si chlapci přijdou pro pušky. Přišel Voloďa Osmuchin, kterého jsem znala z práce ve strojírenské dílně, a malý chlapík, jak mi řekl Voloďa Osmuchin, Sergej Ťulenin. Chlapci vzali pušky a pytle se senem a odnesli je pryč.
Několikrát potom přišli, přinesli munici a zbraně a někdy místo Ťulenina přišel Anatolij Orlov.
Od poloviny září začala k Barakovovi chodit Uljana Gromovová, krásná černooká dívka, dokonce jsem na ni začala vůči manželovi žárlit, ale on mě uklidnil a řekl, že je tam služebně. Byla tam také velká silná dívka z Krasnodonu, učitelka, jak mi vysvětlil můj muž (pozn.: zřejmě Tosja Jelisejenko -G.C.).
Dvakrát k nám do bytu přišel Viktor Treťjakevič.
Někdy se na půdě na jednu nebo dvě noci ubytovali partyzáni. Nevěděla jsem, co jsou zač, a manžel mi zakázal zajímat se o cokoli, co se mě netýkalo.
Od října mě manžel velmi často posílal do domu Schweida, náčelníka ředitelství, kde bydlel šéfinženýr Andrejev.
Rodinu Andrejevových jsme dobře znali před válkou. Hlavním účelem návštěvy u Andrejevových bylo získat od Andrejevovy manželky zprávy o dění na frontách.
Na začátku listopadu mi manžel dal malou bombičku s křidélky a řekl mi, jak se má umístit do Schweidova auta. Vyděšená jsem šla do domu Andrejevových. Vzrušení mi nedovolilo promluvit a Andrejevova

žena si všimla, že vypadám dost špatně. Navrhla jsem jí, že půjdeme na dvůr. Vyšly jsme ven. Andrejevová uviděla ještě jednu známou a šla k ní, zatímco já jsem přistoupila k autu, které stálo uprostřed nádvoří. To je úžasné auto, řekla jsem Andrejevovým dětem, které si hrály u auta. Děti ochotně otevřely auto a já při pohledu dovnitř rychle strčila pod sedadlo bombičku. Pak jsem se rychle rozloučila a odešla. Schweideho auto vybuchlo.[156]

Na Nový rok způsobili Barakov a Ljutikov velkou nehodu na rozvodně a připravili Němce o světlo.

V prosinci se u nás ubytovali Němci. Rozložili v pokoji nějaké mapy, plány a vyšli z domu. Když se Barakov vrátil domů, uviděl tyto mapy a vzal si je s sebou. Musím říct, že mluvil německy velmi dobře. Když se Němci zastavili v našem bytě, neviděli mého manžela, a proto nevěděli, že v domě je nějaký muž. Když mapy nemohli najít, nemohli přijít na to, kam se poděly, ale já sama jsem nevěděla, že je manžel vzal, řekl mi o tom až později. Němci si vzali své věci a odešli do jiného bytu.

5. ledna 1943 byl manžel zatčen. Strašně ho zbili, rozbili mu lebku, zmrzačili ruce, uřízli pohlavní orgán a hodili ho spolu se členy „Mladé gardy“ do jámy v dole č. 5 dne 15.1.1943.

Po jeho zatčení a popravě mě také sebrali. Na četnické stanici mě zbili tak, že jsem nemohla jít domů a musel jsem se plazit po kolenou. Všechny naše věci vyrabovali a vyhodili nás z bytu.

Domnívám se, že důvodem prozrazení organizace byla zrada Kruteckého[157], bývalého šéfa rozhlasové centrály. Myslím, že byl také zapojen do podzemí a dostal od Barakova a Ljutikova pokyn, aby na novoročním plese ředitelství otrávil vínem šéfa ředitelství Schweideho, Solikovského a další. Tento úkol se mu nepodařilo splnit a řekl o tom Schweidemu.

Před zatčením si Schweide zavolal Barakova k sobě domů, křičel, že ho chce Barakov zabít, a vyhrožoval, že Barakova zabije sám.

---

[156] To je ale opravdu zvláštní historka, že? Barakovová přijde na návštěvu, vypadá divně, jde na dvůr, rychle odejde a po jejím odchodu vybuchne auto – a nikdo nenajde souvislost?

A navíc – Barakovové nevadilo dát bombu do auta, u kterého si hrály děti?

[157] Vzpomeňme si, že Kruteckij pak seděl ve vězení s Vicenovským.

V muzeu je podle Igora Čeredničenka vzpomínám jako vězněný partyzán.

http://molodguard.forum24.ru/?1-18-0-00000040-000-10001-0-1287158141

Mezi Ljutikovem a Barakovem panovalo přátelství, o každý kousek chleba, o každou prosátou placku se Barakov vždy dělil s Ljutikovem.[158]

Barakovová Věra Alexandrovna.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://molodguard.ru/guardian73.htm

Vyprávění Mariji Fjodorovny Stasjuk, obyvatelky Krasnodonu

Před Velkou vlasteneckou válkou pracoval můj muž v trustu Krasnougol, já jsem byla v domácnosti a pracovala jsem v ženském aktivu. Ljutikova F. P. – náčelníka CEMM a Barakova – náčelníka šachty Engels jsem dobře znala už před válkou a oni znali dobře i mě. Na začátku války byl manžel mobilizován do Rudé armády. Když ve městě Krasnodon začala evakuace, nemohla jsem se vystěhovat a byla jsem nucena zůstat na okupovaném území. Abych nevzbudila pozornost Němců a policie, snažila jsem se oblékat do špinavých hadrů a převlékat se za starou ošklivou ženu.
Začátkem srpna se do Krasnodonu vrátil Ljutikov. Ljutikovova rodina byla někde v evakuaci a on se usadil ve stejné ulici jako já v domě Kovtuněnko Alexandry Lukiničny.
Několik dní po jeho příjezdu jsem ho potkala na ulici. Mluvil o tom a o onom, vyzvěděl, jaké mám nyní pocity, a protože věděl, že můj manžel je členem strany, nabídl mi, abych mu pomáhala v jeho práci. Souhlasila jsem a od té doby jsem začala systematicky plnit úkoly partyzánské skupiny.
Začátkem září mi Barakov dal noviny „Gudok“ a řekl mi, abych je četla, kde se dá, a vysvětlovala je ženám. To jsem udělala. Obvykle jsem chodila do rodin, které mi byly známé svými sovětskými názory, a náš rozhovor někdy trval i několik hodin. V říjnu mi Barakov dal hromadu ručně psaných a tištěných letáků, které jsem měla rozdávat na bazaru. Dala jsem několik letáků svým dcerám, aby je rozházely na cestě do Čistakova, odkud jely do zajateckého tábora, kde se trápil jejich otec.

[158] Podle Igora Čeredničenka se Ljutikov a Barakov nikterak nemuseli dělit o chleba. Ljutikov měl plat 800 rublů, Barakov 700. Plat policisty byl 300 rublů.

Přibližně ve stejnou dobu mi Barakov nařídil, abych letáky odnesla do domu náčelníka ředitelství Schweideho. Členka strany Sokolovová N. G. mi za tímto účelem přinesla kus plátna a poradila mi, abych na ně nasadila přemrštěnou cenu. Šla jsem s touto látkou ke Schweidovi domů. Přijali mě, a zatímco zkoumali látku, kterou jsem přinesla, nenápadně jsem v místnosti nechala leták stočený do ruličky.

Na začátku prosince nám Němci, kteří u nás přespali, nechali náboje, 800 kusů. Řekl jsem to Ljutikovovi a on mi řekl, že pošle pár chlapců pro munici. Pro náboje si přišli Ťulenin Sergej, Ťuleninová Naděžda a Treťjakevič Viktor.

Ještě v listopadu přišli partyzáni z Rostovské oblasti a Ljutikov mi nařídil, abych připravila nějaké potraviny. Připravila jsem potraviny a Sokolová si pro ně přišla.

Často jsem musela chodit pro úkoly do mechanické dílny k Ljutikovovi a Barakovovi, ale nejčastěji jsme se scházeli u Dymčenko Marie Georgijevny, kde jsme poslouchali rádio. Před svátkem Velké říjnové revoluce nám Barakov na setkání s Dymčenko řekl, že ve městě budou vyvěšeny vlajky.

Mým hlavním úkolem bylo rozšiřovat letáky. Za tímto účelem mi Barakov dal propustku na noční procházky po městě. Oblečená v hadrech, s koštětem a kbelíkem jsem vycházela z domu a vylepovala letáky, kde se dalo.

V polovině prosince mi Naďa Ťuleninová přinesla léky, které jsem si podle Ljutikova měla nechat, dokud je nebudu potřebovat.

V prosinci jsem se na Ljutikovův příkaz vydala za Barakovem do vodárny. Byl tam Barakov a Muzykantov. V mé přítomnosti vypustili kotel a ten praskl. Opravy čerpací stanice vody musely začít znovu.

V lednu byli zatčeni Barakov a Ljutikov a mezi lidmi se rozšířila zpráva, že byli zatčeni partyzáni.

Podle slov Stasjuk Marie Fjodorovny, Buďonného 4
přepsala vedoucí vědecká pracovnice Komise pro dějiny vlastenecké války Akademie věd USSR CVELICH T.I.
28.III. 1948

РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 332
https://www.molodguard.ru/doc43.htm

Vyprávění skladnice mechanické dílny ve městě Krasnodon Vorobjevové Jeleny Makarovny

V červenci 1942, když se Němci blížili k Vorošilovgradu, jsem se nemohla evakuovat a zůstala jsem v Krasnodonu.

Téměř okamžitě po obsazení Krasnodonu začali fašisté mobilizovat mladé lidi a ženy do Německa a já jsem dostala předvolání k odjezdu do Německa. Dlouho jsem se skrývala a v polovině srpna 1942 jsem se setkala s Ljutikovem Filippem Petrovičem, kterého jsem před válkou dobře znala. Na jeho návrh, abych se vyhnula mobilizaci do Německa, jsem nastoupila do továrny jako uklízečka.

Vedoucím strojní dílny byl Barakov Nikolaj Petrovič a technikem Ljutikov Filipp Petrovič. Dílna neprováděla práci, kterou jim Němci poručili. Téměř všichni dělníci vyráběli zapalovače, aparáty na samohonku a další věci. Barakov a Ljutikov nejenže nezakazovali dělníkům, aby se v pracovní době věnovali vlastní práci, ale naopak je k tomu vybízeli.

Jednou, v době, kdy dělník mechanické dílny Pavel Kolotovič pracoval na zapalovači, přišel do dílny Němec, zeptal se, co Kolotovič dělá, a on odpověděl: „Součástku do motoru." Němec o technice nic nevěděl, takže se ho nebáli, největší strach měli z hlavního inženýra Andrejeva a inženýra Kistrinova, kteří mohli dělníky udat Němcům.

Pokaždé, když jsem zametala dílnu, Kolotovič mi řekl, abych metla na motor, jemný písek a prach se usadil na mazivu, motor se zastavil a celá dílna se také zastavila kvůli opravě.

Když mě Ljutikov lépe poznal, nařídil mi také, abych zametala na motor, a když nikdo nebyl v dílně, tak prostě nasypat písek.

Za Ljutikovem a Barakovem velmi často přicházeli nějací lidé. Chlapík v kožené bundě – Treťjakevič Viktor, a mně neznámý chlapík s ovázanou hlavou.

Jednoho dne přišel člověk v kožíšku, jeden rukáv kožichu byl vyhrnutý, zeptala jsem se Ljutikova: „Filippe Petroviči, proč tady je?" Ljutikov se usmál a odpověděl: „Ten tady musí být, Leno."

Barakov a Ljutikov se často scházeli v Barakovově kanceláři, kde se sešlo několik pracovníků. Obvykle tam byl hlídač, který musel hlásit příchod cizích lidí. Někdy jsem stála na stráži i já.

Koncem října na základě příkazu Barakova a Ljutikova dělníci naložili uhlí do vagonu, na dno dali zbraně a vše poslali poručíku Jelšinovovi Alexandru Jakovlevičovi na frontu pod záminkou, že jdou vyměnit uhlí za chleba.

V listopadu někdo z dělníků /kdo přesně nevím/, odšrouboval trysku z motoru, nikdy se nenašla. Němec přišel, křičel, vyhrožoval, ale dílna nefungovala.
Koncem listopadu se mě Ljutikov zeptal, zda je možné uspořádat schůzi v mém bytě, řekla jsem, že ano, a večer se u mě sešli Barakov, Ljutikov, Tolujev, Rumjancev a Solovjev. Jakmile byla dílna zorganizována, Němci poručili Barakovovi opravit vodní čerpací stanici. Barakov se sám vydal opravit čerpací stanici vody, ale nikdy ji neopravili. Jakmile byla uvedena do provozu, znovu se porouchala a začalo se s opravami.
Jednoho dne poslali na opravu auto Schweideho – náčelníka ředitelství. Opravili je, ale po krátké době se opět porouchalo. Schweide si zavolal Ljutikova a vyhrožoval mu. Po tomto incidentu vyslalo četnictvo jednoho muže, aby na dělníky tajně dohlížel.
Barakov poslal toho člověka na opravu dolu Engels /9 km od Krasnodonu/.
Podle mého názoru byli v organizaci spojené s Barakovem a Ljutikovem: Barakov Nikolaj Petrovič, Ljutikov Filipp Petrovič, Kolotovič Pavel, Lešov Leonid, Malachov Alexandr Romanovič, Vorobjovová Jelena Maximovna, Rumjancev, Solovjov, Sokolovová Melina Georgijevna, Tolujev, Jelšin Alexandr Jakovlevič, Celevič, Michajličenko Alexandr Leonťjevič, Dymčenko Marija Georgijevna. Se stejnou podzemní stranickou organizací byla spojena i Stasjuk Marija Fjodorovna.
Ljutikov často přinášel letáky. Začátkem listopadu zavolal k sobě mně a Mariji Stasjuk Fjodorovnu a nabídl nám, abychom vylepily letáky v klubu a na trhu, což jsme udělaly.
Dymčenko Marija G. měla rádio a my jsme se u ní často scházeli, abychom ho poslouchali.
S Ljutikovem byli spojeni i chlapci z Mladé gardy. Jednou jsem vyslechla rozhovor mezi Ljutikovem a Voloďou Osmuchinem. Ljutikov poslal Osmuchina do rozvodny a pověřil ho, aby tam provedl sabotáž.
Ljutikova zatkli 4. ledna spolu se všemi pracovníky strojírny. Když jsem mu přinesla balíček, dozvěděla jsem se od policistů, že byl strašlivě mučen, že dostal 300 ran bičem, ale že při těchto mukách jen sténal.
Dne 15. ledna byl spolu se skupinou členů Mladé gardy svržen do šachty č. 5.

Když ho po osvobození Krasnodonu, bylo to v březnu 1943, vyndali z jámy, měl uřezané uši a nos, neměl ruce a ruce, čelisti a nohy měl vykloubené z kloubů.

Zaznamenáno podle slov Vorobjevové Jeleny Maximovny
Zapsala vedoucí výzkumná pracovnice Komise pro Velkou vlasteneckou válku Akademie věd. USSR CvelichT.I.
22.III. 1948.
Krasnodon

РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 332
https://www.molodguard.ru/doc43.htm

Teorie Kima Ivancova

Němci zahájili rekonstrukci uhelných dolů, jak předpokládal Borcov, v CEMM. Uvědomili si, že bez obnovení práce v tomto podniku není možné uskutečnit jejich plány. Když se dozvěděli o záměrech fašistů (a ti se jimi netajili), vyšli z úkrytu nejprve Ljutikov a pak Barakov. Poté, co se rozhlédli a znovu se zamysleli nad svými prvními kroky, rozhodli se nabídnout své služby okupantům. Brzy byli oba (nejprve Filipp Petrovič a později, když už Ljutikov pracoval jako vedoucí strojní dílny, Nikolaj Petrovič) předvedeni před radu ředitelství č. 10 - tak se jmenovalo oddělení „Východního sdružení pro využití uhelných a hutních podniků“, které v Krasnodonu vytvořili němečtí průmyslníci a bankéři.

Takhle si to setkání představuji.

Skromný ruský řemeslník Ljutikov i vážený důlní inženýr Barakov udělali na fašisty příznivý dojem. Filippa Petroviče si oblíbili pro jeho poddajnost a úslužnost, stejně jako pro jeho chytrý obličej a klidné oči. Nikolaje Petroviče pro vzhled inteligentního muže, který měl evropský způsob oblékání, sebevědomí a technickou kulturu. A co se okupantům jevilo jako naprosté a zároveň příjemné překvapení, bezvadný německý přízvuk.

„Kde se to ve vás vzalo?“ Ředitel Schweide se na Nikolaje Petroviče podíval udivenýma očima.

Barakov řekl pravdu:

„Narodil jsem se v Polsku v rodině profesora Novoalexandrijského zemědělského institutu. Moje matka, dcera lékaře, je vystudovaná učitelka.“

Pokud jde o stranickou příslušnost, Ljutikov i Barakov odpověděli víceméně stejně. Ano, byli členy komunistické strany. Do VKS(b) však nevstoupili z ideologických důvodů, ale proto, aby se jim žilo lépe.
Po dalších prověrkách byli přijati do CEMM: Barakov se stal direktorem tohoto podniku.
Brzy se na Ljutikova (kterého znala většina obyvatel města) obrátil bývalý velitel roty armádního kursu pro mladší poručíky, nadporučík Nikolaj Talujev, a požádal ho o práci. Přitom sdělil heslo, které mu Borcov poskytl. Ljutikov byl překvapen. S odkazem na svůj špatný sluch požádal hosta, aby zopakoval, co právě řekl. Znovu je zamumlal. Filipp Petrovič se široce usmíval a radostně pronesl odpověď.
Je nutné chápat stav jednoho a druhého v podzemí. Osamělost, která Ljutikova tak tísnila, byla pryč. A když se o několik dní později objevil mladší poručík Rumjancev a vyslovil stejné heslo jako Talujev, Filipp Petrovič se cítil jako v sedmém nebi. Takto jsem si představoval návštěvu dvou velitelů armádních kursů mladších poručíků u F. P. Ljutikova, kterého Borcov připravil na podzemní boj.
Nyní Ljutikov netrpělivě očekával spojení s UŠPH[159]. Kontakt agenta s Centrem měl cenu zlata. Čekal každý den, každou hodinu. Čas však plynul a posel se stále neobjevoval. Jak mohl Filipp Petrovič vědět, že kvůli tomu, že štáb partyzánského hnutí Ukrajiny odmítl přijmout spisy 8. oddělení poarm-18, se Borcovovi nepodařilo přiřadit k tomuto orgánu nejen Ljutikova, ale i mnoho dalších, agentů a diverzantů, stejně jako jednotlivé partyzánské skupiny, a dokonce celé partyzánské oddíly. Jak mi později řekl Pjotr Makarovič Kompanija, i on čekal na spojení s ÚŠPH. Nikdy však nedočkal. Osud této jednotky, kterou jsem dobře znal, dopadl tragicky: zanikla kvůli absenci komunikace s ÚŠPH.
Přitom měl Ljutikov od prvních dnů práce v podzemí nejcennější informace o záměrech a praktických záležitostech okupantů, o uspořádání jejich represivních a zpravodajských orgánů, vojenských jednotek, správy Krasnodonu. To vše by samozřejmě bylo užitečné pro ÚŠPH, sovětské zpravodajské a propagandistické orgány. Práce agenta bez komunikace se střediskem je však nulová. Pro Filippa Petroviče bylo hořké si to všechno uvědomit, ale nevzdal se. Nyní však jednal jen podle vlastního uvážení a rozumu, a stejně jako předtím se tvářil jako poslušný a úslužný prosťáček. Barakov se

[159] Ústřední štáb partyzánského hnutí

naopak projevoval jako podnikavý, drsný, panovačný a vyžadoval bezpodmínečnou poslušnost. O tom, jak skutečně fungovali, svědčí skutečnost, že v Krasnodonu nebyl obnoven ani jeden důl. Hlavním důvodem byla nespolehlivost a dlouhá doba oprav důlních zařízení. Následně taková práce CEMM přitáhla pozornost administrace ředitelství. Němci začali důkladně přemýšlet o práci dílen.
Kromě toho, vedoucí ředitelství č. 10, přesvědčení o Barakovově technické gramotnosti a věřící v jeho věrnou službu Říši, s ním často konzultovali technické záležitosti. Například když se Nikolaje Petroviče zeptali: od kterého dolu máme začít s rekonstrukcí? - bez mrknutí oka jmenoval důl č. 1, jehož vrstvy byly zcela vyčerpané. Ten důl byl obnoven. Ale nikdy nezačal fungovat. Jurij Vicenovskij (některé zdroje uvádějí, že to nařídil Ljutikov, jiné, že to nařídil Barakov) podřízl lano kladkostroje a klec spadla z výšky 250 metrů, přičemž zničila vše, co jí stálo v cestě.[160]
Němci odhalili vedoucí CEMM pozdě, ještě před jejich útěkem z Krasnodonu. F. P. Ljutikov a N. P. Barakov sdíleli osud většiny mladogvardějců: nacisté je shodili do šachty dolu č. 5.
https://www.molodguard.ru/book40.htm

Rukopis Vasilije Levašova (1988)

Když fašisté vstoupili do Krasnodonu, žil Nikolaj Petrovič [Barakov] v osadě dolu Engels. Brzy se však přestěhoval do Krasnodonu a s pomocí Ljutikova získal místo na ředitelství jako náčelník elektromechanických dílen. V této pozici měl inženýr Barakov podle rozkazu okupantů všemožně pomáhat při obnově dolů. Podzemní komunista však svůj úkol chápal jinak. Barakov spolu s Ljutikovem vytvořili před okupanty dojem pečlivých vykonavatelů jejich vůle a ve skutečnosti dělali vše pro to, aby fašisté nedostali ani tunu uhlí. Barakov využíval svého oficiálního postavení a zaměstnával komunisty a komsomolce, včetně členů „Mladé gardy“. A tito lidé si byli dobře vědomi, co je jejich hlavní povinností na každém pracovišti.
Všechny doly byly zatopené. Chcete-li zahájit obnovu podzemních prostor, musíte nejprve odčerpat vodu. Čerpali ji. Čerpali ji však tak, aby voda neubývala.

[160] A jak už bylo řečeno, na DF se pochybuje o tom, že se to vůbec stalo.

Zvedací stroje se opravovaly velmi pomalu. Opravy se prováděly pouze tehdy, když byl v dole přítomen někdo z ředitelství. Po zbytek času se dělníci zabývali vším možným, jen ne opravami důlních zařízení.

Jednoho dne si šéf ředitelství Němec Schweide vyžádal, aby mu Barakov osobně ukázal, jak probíhají opravné práce na šachtách. „Za hodinu odjíždíme," řekl, „auto bude čekat u vchodu do ředitelství."

Nikolaje Petroviče se zmocni neklid. A měl k tomu důvod. Opravy zařízení téměř nepokročily. Nebylo by těžké si toho všimnout. Stačilo navštívit doly. Ale to je polovina problému. Hlavní je, že náhlý příchod náčelníka ředitelství umožní, aby na vlastní spatřil že nikdo nic nedělá. Němci pak už pravděpodobně nebudou vedoucímu elektromechanických dílen důvěřovat.

Existovalo jen jedno východisko: varovat lidi v dolech. Hodina však byla příliš krátká doba. Během této doby by bylo možné varovat pouze pracovníky jednoho nebo dvou blízkých dolů. Nebylo však jisté, od kterého dolu se Schweide rozhodne začít. Jediné, co mohlo situaci zachránit, bylo dvou až tříhodinové zpoždění. Ale jak to udělat?

Nikolaj Petrovič věděl, že v garáži ředitelství pracuje jeden z členů podzemní „Mladé gardy", Sergej Levašov. Věděl také, že Sergej vyřadil z provozu nejedno vojenské vozidlo. Nyní bylo třeba dát Sergejovi za úkol, aby dvě nebo tři hodiny nepustil auto šéfa ředitelství z garáže.

Ale Barakov nemohl dát Sergejovi takový úkol osobně. V té době Sergej Levašov, stejně jako ostatní členové podzemní „Mladé gardy" včetně štábu, nevěděli, kdo z podzemních komunistů nás vede. Do celé záležitosti byl zasvěcen pouze Voloďa Osmuchin. Barakov ho poslal k Sergeji Levašovovi s příkazem: 2-3 hodiny nesmí auto šéfa ředitelství opustit garáž.

Pro Sergeje to v tu chvíli nebylo snadné. Úkol dostal, když do konce zbývalo jen několik minut. Vůz byl v naprostém pořádku, natankovaný a zkontrolovaný. A ještě měl pochybnosti o důvěryhodnosti příkazu. Voloďa Osmuchin neuvedl, od koho příkaz přišel. Ano, a vydal jej bez dechu: přiběhl k Sergejovi, pošeptal mu do ucha, a aniž by cokoli vysvětlil, zmizel.

Ale nebyl čas to zjišťovat. Sergej se rozhodl přijmout krajní opatření. Pod pneumatiku zadního kola umístil skobu. Jakmile se auto rozjelo, vznikla díra. Zatímco vyměňovali pneumatiku, Sergej připravil novou

závadu – odpojil kontakt zapalování. Sergej Levašov prostě držel auto v garáži tak dlouho, jak vyžadovala objednávka.
Nejednou jsme přemýšleli, co to všechno znamená. Teprve mnohem později jsme se dozvěděli, jak důležité pro Barakova bylo, že Sergej zařídil zpoždění vozu.
https://www.molodguard.ru/book42.htm

Nalina Sokolovová ve vzpomínkách manžela F. F. Sokolova (1956)

Za okupace chodila Nalina Georgijevna každý den nejpozději v sedm hodin ráno s košíkem v ruce na trh. Neptal jsem se jí proč a nač, důvěřoval jsem jí a neomezoval ji v jednání.
Po nějaké době se Nalina Georgijevna přiznala, že je podzemní spojkou mezi komunistou Ljutikovem a komsomolskou organizací a že jí Ljutikov dodává letáky, které rozdávala na tržišti. Vyprávěla jednu epizodu.
„Jdu jako obvykle na bazar s letáky. U brány mě nějaká žebračka požádala o kopějku. Vzala jsem ji stranou a řekla: ‚Tady máš, babi, balíček kuřáckého papíru, stoupni si za pult a za jeden list vezmi dvě kopějky, to je dost peněz na celý týden.' Nešla za pult, ale začala prodávat přímo tam, u brány. Usadila jsem se za pultem. Prodávala jsem a jedním okem sledovala babičku.
Ani ne za pět minut se kolem ní shromáždil dav. Poté ženu odvedli dva policajti na policii. Přerušila jsem svou politickou komerci a sledovala dveře policejní stanice. Po 20 minutách babička vyšla."
Od Naliny Georgijevny jsem se dozvěděl, že na příkaz F. P. Ljutikova vyvěsili komsomolci v noci z 6. na 7. listopadu ve městě rudé vlajky, mimo jiné na komín dolu č.1-bis a na budovu ředitelství. Policie rychle odstranila prapor z ředitelství, ale nenašli se odvážlivci, kteří by vylezli na komín dolu č.1-bis. Policisté na vlajku namířili pušky. Ale bezvýsledně. Teprve kulomet dokázal přerazit stožár a vlajka spadla.
Nalinu Georgijevnu zatkli 6. ledna 1943. Jako obvykle se toho dne brzy ráno vydala na trh. V půl deváté někdo zaklepal na dveře, nejprve tiše, pak silněji. Spěšně jsem se oblékl, vzal si hole do podpaží a vyšel ven. Byli to policajti. Bez okolků vstoupili do pokoje a začali se vyptávat, zda tu bydlí Nalina Sokolovová. Řekl jsem, že ano, ale teď je na trhu. Přikázali mi, abych se přichystal na policii. Dům jsem opustil v doprovodu. Strážní, jak je jejich zvykem, šli asi deset metrů

za mnou, kouřili a říkali mi, abych šel rychleji a neohlížel se, jinak dostanu kulku.
Policejní náčelník se mě zeptal, kde je moje žena. Nebyla k nalezení ani doma, ani na trhu. Pak nařídil: „Dokud nenajdeme Nalinu Sokolovovou, zavřete jejího manžela jako rukojmí do cely číslo 3."
Odvedli mě do cely. Policajt ve službě se probíral svazkem klíčů a hledal ten správný, kterým by otevřel dveře. Vtom do chodby rychle vstoupila Nalina Georgijevna a řekla: „Hledáte Sokolovovou? Já jsem Sokolovová."
Významně jsme si pohlédli do očí a uvědomili si, že se rozcházíme, možná navždy…
O několik měsíců později jsem náhodou potkal ženu, která byla v jedné cele s Nalinou Georgijevnou. Řekla mi, že N. G. Sokolovová byla zbičována hned první den. Dostala 25 ran bičem; musela jich snést jen 20[161], poté byla v bezvědomí vhozena do cely. Záda měla rozdrásaná a pálila ji. N. G. Sokolovová byla nemocná a vstala až poslední večer, kdy byla spolu s dalšími zatčenými členy podzemního odboje odvezena na popravu.
Odpoledne 15. ledna bylo všem vězňům oznámeno, že večer budou převezeni do Vorošilovgradu k dalšímu vyšetřování. Kolem 22. hodiny se na povel ‚Seřaďte se s věcmi' všichni seřadili na chodbě. Nalina Georgijevna, vyčerpaná podvýživou a nemocí, nemohla posbírat své věci sama. Jedna žena jí pomohla. Zadržení byli zkontrolováni podle seznamu a na nádvoří už houkala vozidla připravená k odjezdu.
https://molodguard.ru/guardian79.htm

[161] 20 ran bičem, načež upadla do bezvědomí a onemocněla, takže už zřejmě nebyla schopná výslechu. Porovnejme to se stovkami ran bičem, které údajně dostali jiní, ale zůstali při síle.

Vsuvka: Výpověď Muchinové Valerie Alexandrovny, měs. Krasnodon, Vorošilovgradská oblast

14. července 1943 jsem odešla před Němci se svou rodinou cítíc nepřítele, který se jako rozzuřená zvěř řítil v patách, ale vnitřní hlas hnal mě se svými rodnými kupředu.

Hrůza se mě zmocnila, když jsme byli obklíčeni bestiální fašistickou hordou poblíž širokého donu, život se mi zdál přervaný, přímo jsem letěla do bezedné propasti, dýchat se nedalo, najednou mě tiskli ze všech stran, přímo jako by mě dali do těsného svěráku bez přístupu vzduchu. Když jsem uviděla prvního Němce a auto, které se řítilo s nepřítelem, vzlykala jsem, nemohla jsem se uklidnit a sebrat, když jsem viděla samolibé bestiální obličeje krvavé bandy, zdálo se mi, že je se vším konec, že neuvidíme naše a nebudeme dýchat svobodně, jak jsme dýchali z plných plic před pouhými dvěma týdny. V tak stísněném stavu jsem se musela vrátit do rodného města Krasnodonu ve kterém byla matka, kterou jsem opustila.

Od prvních dnů okupace jsem se snažila tajně sblížit s našimi sovětskými rodinami, s rodinami komunistů. Po celou dobu jsem se přátelila s Litvinovou Marjou Alexejevnou, Stasjuk Marjou Fjodorovnou a Kagan Jefrosiňou Saveljevnou, všechny jsme se často kradmo scházely, protože nebylo možné se scházet otevřeně. Kolem našich domů slídili fašističtí přisluhovači, my jsme poslouchaly a pozorovaly, co se děje kolem. Od prvního dne jsme začaly čekat naše, žily jsme pouze jedním snem, Stasjuk M. F. každé ráno vyšla z domu, courala po ulicích v naději, že ji někdo obdaří dobrou zprávou, často nadšená, zářící vběhla ke mně do domu, spěšně vytáhla z pod blůzy drahé nám letáky, a my jsme s pláčem společně četly a čekaly, čekaly na naše drahé, žádná fašistická agitace na nás nepůsobila a nemohla zlomit naši víru v příchod našich, věřily jsme našim letákům a byly pevně přesvědčeny, že brzy přijdou naši a my budeme osvobozeni od útlaku fašistického.

7. listopadu Litvinová M. A. zadýchaná přiběhla ke mně s radostným křikem, vlajky, vlajky naše rudé, já jsem stála na parapetu ve spodním prádle, slzy radosti nebylo jak utišit, podvědomě jsem natahovala ruce směrem k vlajícímu praporu, chtěla jsem objímat a líbat tuto skromnou obarvenou vlajku, lákala mě k sobě, bylo mi lehce, lehce, tíha mi spadla z ramen, pouhé vědomí, že na nás pamatují, že se to udělalo pro sovětské lidi, mě povzbudilo, jako by do mého organismu vstříkli elixír života, ožila jsem, rozveselila jsem

se, cítila jsem světlo na duši, jako divoký kamzík jsem vyběhla na ulici, chtěla jsem se dívat a dívat, ale hlavu jsem musela držet nízko, protože nebylo možné ji zvednout. Na ulici jsem zdaleka viděla Stasjuk Ninu, dceru Marji Fjodorovny, šla hrdě a se zářícíma šťastnýma očima ukazovala na rozvinutou vlajku, pochopily jsme se navzájem a smály se radostným smíchem.

Nejšťastnější den za okupace byl ten, když mě pověřili uchovávat patrony. Litvinová mi jménem gardy přinesla patrony v konvici, já jsem je jako matka dítěte přijala, byla jsem šťastná, že mohu být nějak užitečná naši vlasti, pečlivě jsem je zamotala do vaty a plátna, dlouho jsem hledala vhodné místo, kam bych je uschovala a našla, zazdila jsem je do pece v letní kuchyni, bylo velmi chladno, ruce ztuhly a neposlouchaly, když jsem hnětla hlínu, ruce se rozpálily – zahřály se, když jsem zamazala otvor v peci, když jsem to dělala, obětovala jsem svůj život za blaho šťastné vlasti. Po této operaci jsem běžela k Litvinové, tak jsem se setkala s Vovou Osmuchinem. Nevěděla jsem, že on ví, že patrony mám já, překvapil mě jeho pohled, díval se na mě dobrýma očima, byla v nich vyjádřena láska a vděčnost, zdálo se mi, že se na mě vrhne a bude mě líbat.

Když začalo zatýkání, připravovala jsem se na smrt, věděla jsem, že kdyby nepřátelé zjistili, že schovávám patrony, roztrhají mě na kusy, každý procházející policajt s bílou páskou na ruce ve mně budil hrůzu, že jdou, neměla jsem strach, že zemřu, ale děsila jsem se jediné myšlenky, že neuvidím naše, na které jsem čekala. Ale blížila se fronta. Mezi Němci zmatek a jejich přisluhovači, okolo hukot, ale nám je veselo, strach nebyl, cítili jsme blízko svoje, a když kanonáda utichla, upadli jsme v zoufalství, ale opět se ozvalo dunění, my jsme čekali, a najednou nastal velký den 14. února, ve 12 hodin se objevili naši, ukázaly se první naše tanky, my dospělí jsme jako děti běželi k technice, chtěli jsme ji líbat, plakali jsme a objímali se štěstím, takové vzrušení je těžké vylíčit, musí se zažít.

(Podpis)

РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 332

http://molodguard.ru/doc47.htm

Vsuvka: Z deníku Stěpana Safonova

19. prosince 1942
Dnes je mi 16 let. Je ráno. Seňka by tu měl být brzy. Po dlouhém váhání jsem se rozhodl jít do Gorkého klubu. Teď sedím a čekám na Seňku. Matka šla na trh a já jsem si sedl a začal psát deník. Nyní jsou ve městě ubytováni Rumuni, kteří chodí po bytech a prosí nebo si berou něco k jídlu. Jak uboze teď vypadají. Důstojníci je hodně bijí.
Dnes jsem se měl sejít se svými chlapci v klubu: s Viktorem T. a Váňou Z. Seňka bude psát reklamu na neděli.
Včera jsem se vydal k Raďkovi a na přejezdu jsem potkal Olega a Sergeje, kteří vezli uhlí, a pomáhal jsem jim, šel jsem s nimi 2krát pro uhlí a 3krát do dolu 2-4 pro dřevo. To vše bylo součástí mých plánů.
Seňka má zpoždění, takže pro dnešek končím s psaním…
Asi v devět hodin za mnou přišel Seňka, pak přiběhl Raďka. Chvíli jsme poseděli a vyšli ven.
Do klubu jsme dorazili brzy, nikdo tam ještě nebyl. Seňka začal psát reklamu. Pak jsme zašli na zkoušku strunného kroužku. Strunný kroužek je takový shluk mladých lidí různého věku. Je tu spousta lidí, které znám. Viktor se mě ptal na Nikolaje, ale tak, že mu nikdo nerozuměl. Ve strunném bylo veselo – smích a hluk. Hráli dlouho do noci. Myslím, že zítra půjdu znovu.

20. prosince 1942
Dnes jsem také navštívil Gorkého klub. Cestou jsem zaběhl k Seňkovi a Voloďkovi, ale ti už byli pryč. V klubu zatím téměř nikdo nebyl. Postupně se začali scházet. Přivezli klavír a Valja Borc hrála. V klubu jsem zůstal asi dvě hodiny. Pak pro mě přišli Leňka a Sergej a šli jsme. Cestou jsme si vzali nějaké náboje a odnesli je do lázní.
Pak jsme se zastavili u Kulika a šli do Leninova klubu. Na koncertě jsme se nasmáli. Vytáhl jsem pero a napsal…
ЦГАЛИ, ф. 1628, оп. 1, д. 721, л. 30
https://molodguard.ru/guardian60.htm

Mladé garda – námět na román I

Kdyby se někdo rozhodl napsat nový román…
…v tom románu by nebyla „velká a silná organizace“, která měla nejméně 100 členů. Bylo by tam několik skupin. Možná by se některé z nich spojily do větší skupiny zvané „Mladá garda“. Protože to vypadá, jako by existovala ne jedna nebo dvě, ale několik Mladých gard.
…jeho hrdiny by bylo několik tragických postav.
Mladý aparátčík Viktor Treťjakevič. Tento mladík „nesnil“ o tom, že se stane pilotem, polárníkem nebo jiným druhem hrdiny. Jako patnáctiletý byl přijat do komsomolu a o rok později už byl tajemníkem školní organizace. Podle vzpomínek těch, co ho znali, byl skvělým organizátorem. Už jako školák psal do regionálních novin. Máme-li věřit vzpomínkám Kima Ivancova, nepatřil Treťjakevič k těm, kteří obléhali náborové kanceláře a cpali se na frontu, třebaže na to neměli věk. Zatímco se jiní hnali do boje, Treťjakevič ve Vorošilovgradu dokončil 10. třídu.
Jeho partyzánské angažmá začalo i skončilo za ne zcela jasných okolností. Na podzim roku 1942 přišel do Krasnodonu a pustil se do toho, co mu šlo nejlépe – organizování komsomolské činnosti. Viktor dbal na to, aby se rozšiřovala členská základna, aby do jeho komsomolské buňky vstupovali další lidé. Proto neváhal nabízet aktivně členství těm, které by to samotné nenapadlo.
Treťjakevičova Mladé garda byla „komsomolská“ a byrokratická. S komsomolskými průkazy (za situace, kdy partyzáni u sebe *nesměli* mít nic, co by je mohlo prozradit), vybíranými příspěvky, slavnostním a formálním přijímáním do komsomolu, s přísahou složenou v přítomnosti dalších lidí, konspirace nekonspirace. Ti mladíci a dívky ovšem žádní konspirátoři nebyli, a Treťjakevič jako funkcionář možná chtěl mít důkaz, že něco dělal. Koneckonců válka „měla“ skončit už v roce 1942.
Ostatně, proč byl Treťjakevič komisařem, když by bylo logičtější, aby byl tajemníkem? (Komsomolská organizace funkci komisaře neměla.) Protože tajemníka nemohlo zvolit předsednictvo (štáb), ale členská schůze, kterou pochopitelně nebylo možné svolat.[162]

[162] http://molodguard.forum24.ru/?1-2-0-00000039-000-10001-0-1307386742

Kromě těchto formálností se Treťjakevičova komsomolská skupina zabývala tím, čím se komsomolci zabývali před příchodem Němců, tedy agitací. Což zahrnovalo nejen vylepování letáků v noci, ale i jejich šíření na tržišti, a dokonce „ústní agitaci". „Přečti a předej soudruhovi" psalo se na letácích, třebaže rozumnější by bylo „přečti a znič".

Ivan Turkenič, novodobý baron Prášil. Turkeničova Mladá garda se vyznačovala vojenskou kázní, „pětkami", konspirací. V Turkeničových zprávách se to hemží „rozkazy", kterými se vše řídilo. Bojovými akcemi, sabotážemi, přepadenými auty, vysvobozenými válečnými zajatci, zabitými Němci a kolaboranty.

Jenže tato „Mladá garda" téměř jistě neexistovala. Protože všichni údajní účastníci bojových akcí skončili v šachtě č.5, jediný, kdo o nich podával svědectví, byl samotný Turkenič. A ani on se nedožil konce války, takže mu po válce nikdo nemohl klást dotěrné otázky. Přes jeho silácká tvrzení o tom, jak „zavedl vojenskou kázeň" a co všechno se dělo „z jeho rozkazu", si na jeho hrdinské skutky nikdo z přeživších nevzpomíná, a Turkenič se vyskytuje jenom ve výčtu jmen. Ostatně on sám v listopadu 1943 přiznal, že činnost Mladé gardy byla převážně agitační a on u bojových akcí nebyl.

Sergej Ťulenin, neřízená střela. Ohnivý a neukázněný Sergej Ťulenin nečekal na rozkazy. Kim Ivancov tvrdí, že zahájil osamělý boj s Němci. Tu a tam ukradl Němci automatickou pušku, vintovku nebo granát. Tu na jednom nebo druhém místě vyhodil do povětří auto. Propíchl hřebíkem pneumatiku nebo ucpal výfuk, aby auto nešlo nastartovat. Kim Ivancov u toho nebyl, takže je to jenom jeho dohad. Němci by sotva strpěli, aby jim někdo vyhazoval auta do vzduchu. Tak jako tak, Ťulenin usoudil, že jako „sám voják v poli" toho moc nedokáže, a vytvořil kolem sebe skupinu.

Podle výpovědi Vasilije Levašova z roku 1947 byli ve „skupině Sergeje Ťulenina" tito lidé: Valja Borc, Dadyšev, Safonov, Tosja Maščenko, Kulikov a Seňa Ostapenko.

Kim Ivancov uvádí nepatrně odlišné personální složení: Voloďka **Kulikov**, Víťa Lukjančenko, Toňa **Maščenko**, Seňka **Ostapenko**, Radik Jurkin. V říjnu pak přibili **Borc**, **Dadyšev** a **Safonov**. (Tučně jsou označeni ti, které jmenuje Levašov i Ivancov.) Ťuleninovi, Dadyšovovi, a Safonovovi bylo šestnáct let, Jurkinovi čtrnáct, ostatním patnáct. Přežili z nich dva: Valja Borc a Radik Jurkin. Podle Kima Ivancova některé z nich učitelé označovali za „těžko

vychovatelné“, „neukázněné“, a dokonce „chuligány“. (Podle oficiálních životopisů se ovšem všichni dobře učili a pilně četli klasickou i současnou literaturu, zejména knihu „Jak se kalila ocel“.) Tahle neukázněná skupina svými „veselými“ kousky, jako zničený Hitlerův portrét, letáky na zádech policistů a ukradený nacistický prapor způsobila Viktorovi dost starostí, a nakonec přinejmenším přispěla k tragickému konci.

Čtrnáctiletý Radik Jurkin unikl „gestapu“, ale pak ho zlomila NKVD a později ho zastrašovala KGB, která mu přikazovala, co smí a co nesmí říkat. *Valja Borc* se zapletla do lži natolik, že na ní musela celý život trvat. Radik Jurkin pak podlehl alkoholu a předčasně zemřel.

Ctižádostivý mladíček Oleg Koševoj a jeho kamarádky sestřenice Ivancovovy se svými intrikami za Treťjakevičovými zády. A Olegova matka, která měla po příchodu Rudé armády co vysvětlovat, ale zachránila ji legenda o jejím synovi.

Možná Michail Šiščenko, který si chtěl přivlastnit zásluhy mrtvého Nikolaje Sumského, avšak tento záměr nevyšel. Ale Šiščenko zas tak škodný nebyl, udělal slušnou lokální kariéru.

Skupina Nikolaje Sumského z osady Krasnodon. Z deníku Lidy Androsovové, ze vzpomínek její matky a také ze vzpomínek přeživší Saprykinové vyplývá, že dívky netušily, s čím si zahrávají. Počítaly v nejhorším případě s několika ranami bičem.

Někde na pozadí působila *děvčata z Pervomajky*, na které si přeživší ne a ne vzpomenout, třebaže Uljana Gromovová údajně byla „členkou štábu“ a získala titul Hrdinky SSSR. Ale z pouhého vyprávění přeživších není zřejmé, proč právě ona. Tyto dívky byly válečnou obdobou pilných normalizačních písařek trpělivě přepisujících samizdaty bez nároku na slávu.

Nezapomeňme na *lidi kolem CEMM*, kteří se pod vedením Ljutikova snažili znemožnit zprovoznění těžby uhlí. Otázka je, co z toho byl organizovaný „odboj“, a co prostě vyplývalo z toho, že se v podnicích řízených Němci nikdo nepředřel, protože německé vedení nebylo schopné své slovanské zaměstnance uhlídat. Pokud se ale přece jen na nějakou sabotáž přišlo, neměli slitování.

A dále vojáci, kteří utekli ze zajetí a absolventi, většinou rychlokvašní, různých speciálních kursů. Nebo mladíci, kteří nerozvážně vstoupili k policii. „Na příkaz štábu“, říká legenda.

„Mladá garda“ tedy tvoří značně různorodou směs.

V září dorazil do Krasnodonu Ivan Turkenič, který utekl ze zajetí. Viktor Treťjakevič přišel podle vyprávění rodičů začátkem září, ale podle přihlašovacího lístku až 7. října. V té době už se Sergej Ťulenin a jeho kamarádi činili.
Nejspíš byla „skupina Sergeje Ťulenina“ velmi neformální. Vylepovali letáky, které podepisovali hrozivě znějícím podpisem „Š.P.O.“, což mělo znamenat „Štáb partyzánského oddílu“. Také sbírali zbraně, což nebylo těžké, protože zbraní se všude povalovala spousta. Potenciálně nebezpečné bylo přenášení zbraní, protože by při tom mohli být chyceni. Ale pokud byl někdo zadržen právě když nesl granáty schované pod něčím v tašce, vždycky to dopadlo dobře. Policie ze začátku nebyla nijak ostražitá.
V září podle svého vlastního vyprávění přišel do Krasnodonu Vasilij Levašov. Sešel se s Váňou Zemnuchovem, Žorou Aruťuňancem, Borisem Glavanem. Začali diskutovat o tom, co dělat. Všimli si letáků vyvěšených po městě a snažili se kontaktovat jejich autory. Je možné, že Váňa Zemnuchov do této skupiny zapojil Olega Koševého. Znali se ze školy a měli společný zájem – oba psali básně.
Má se za to, že nezávisle vznikly další skupiny: v obci Pervomajka, kde působil Anatolij Popov a Uljana Gromovová, a ve vesnici Krasnodon, kde stál v čele skupiny Nikolaj Sumskoj.
Spojily se tyto skupiny? Některé výpovědi říkají, že je spojil Treťjakevič, ale není jasné, kdy se to mělo stát.
Chronologie je vůbec nejasná. Legenda říká, že Mladá garda působila téměř půl roku, než byla odhalena. Jenže pokud se mluví o konkrétních skutcích, vypadá to, jako by se jich většina uskutečnila v listopadu a v prosinci.
Paralelně (možná) Oleg Koševoj zakládal partyzánský oddíl. A první dočasné komsomolské legitimace vydával on. Snad i vybíral členské příspěvky, které potom padly na vykoupení Olgy Ivancovové od policie.
Podle dočasných komsomolských legitimací, které se zachovaly, to vypadá, že bylo vydáno sedm číslovaných kusů, a že byly všechny vydány ve stejný den – 23. prosince. Kdo je ale vydal? Podle podpisu „Kašuk“, což byla přezdívka Olega Koševého. Jenže přinejmenším na jedné z těchto legitimací byl původně podepsán „Slavin“, což byl Treťjakevič.
A přitom podle jiné verze bylo vydaných legitimací 15-22, a některé byly vydané už v říjnu.

Co s tím měl co dělat Oleg Koševoj? Podle první oficiální verze byl organizátorem, komisařem, a vůbec, byl u toho od začátku. Podle jiné verze se připojil až v prosinci.
První zprávy se zmiňují o tom, že strýc Olega Koševého Korostylev měl schované rádio, které neodevzdal sovětským úřadům. V Krasnodonu nešla elektřina, Němci používali generátory. Korostylevovi se nějak podařilo připojit ke zdroji energie a Oleg poslouchal zprávy Sovinformbyra, informace sděloval ostatním, a ti je pak využívali při psaní letáků. Epičtější verze, podle níž se členové Mladé gardy scházeli přímo v bytě Koševých, je méně pravděpodobná, protože u nich byli ubytováni Němci.
Že rádio poslouchal každý, kdo měl možnost, je velmi pravděpodobné. Ti starší z nás si pamatují, jak lovili Svobodnou Evropu, ještě starší generace poslouchala Moskvu a Londýn, třebaže hrozily nejpřísnější tresty. Bylo by divné, kdyby tomu v obsazeném Krasnodonu bylo jinak.
Georgi Aruťuňanc podle svých slov vybudoval s pomocí svého otce primitivní tiskárnu. 25. února 1943 řekl, že tiskárna nefungovala. Později mluvil jinak. Podle vzpomínek Vasilije Levašova komsomolské legitimace vytiskl Orlov.
„Bojové skutky" Mladé gardy (popravy policistů, osvobozování válečných zajatců, přepady německých aut, dokonce i rozehnání zabaveného dobytka) by měl autor nové knihy o Mladé gardě odkázat do říše fantasie, i když není vyloučeno, že k ojedinělým akcím došlo. Není však pro to jediný důkaz.
Snad jen zapálení úřadu práce by jim mohl připsat. Opravdu shořel.
Též není důvod popírat činnost členů Mladé gardy v Gorkého klubu, i když seznam členů Treťjakevičova kroužku strunných nástrojů ukazuje, že ze 24 členů se za členy Mladé gardy považuje celých 7. Jak se za takových podmínek mohl Treťjakevič domlouvat o podzemní činnosti? A pokud to dělal, nebylo by nic divného na tom, kdyby to zaslechly nepovolané uši.[163]
Spolupracovala Mladá garda s komunistickým odbojem? Fadějev v první verzi svého románu předpokládal, že ne. Byl nucen román přepracovat tak, aby se bez komunistického vedení nedělo nic, a v roce 1949 „komise Alenťjevové" usilovně pracovala na tom, aby

[163] https://molodguard.ru/doc28.htm

komunistické vedení našla. Luhanská komise pak došla k závěru, že komunistické podzemí skončilo dříve, než stihlo něco udělat.
Přesto nelze vyloučit, že nějaké spojení existovalo, a že je udržoval Moškov, ředitel Gorkého klubu.
Pokud jde o *Olgu Ivancovovou*, bylo by na autorovi, aby si vybral, jak chce její úlohu pojmout. Tato mladá žena byla údajně ve spojení s jakýmsi Danilou, který měl být velitelem partyzánské jednotky v Rostově. Ovšem když se po Danilovi později pátralo, nenašla se po něm ani stopa. Zvláštní, když uvážíme, že všichni partyzánští velitelé byli v evidenci NKVD. Navíc sama Olga Ivancovová byli ve svých výpovědích ještě méně konzistentní než ostatní. V roce 1965 přiznala, že Danilu nikdy neviděla a jednala s ním prostřednictvím spojky.
Autor by se mohl rozhodnout pro jednu z několika možností.
Mohl by předpokládat, že Danila byl výmysl Olgy Ivancovové a napsat psychologický román. Imaginární Danila by v takovém případě měl posloužit ke zvýšení autority a významu Olega Koševého. Nebo Olga Ivancovová sice nemusela mít takový záměr (třeba se jenom dělala zajímavou), ale Oleg Koševoj se toho chytil. (Podle vyprávění Jeleny Koševé, které ovšem nemůžeme věřit každé slovo, byl Oleg nadšením bez sebe, že ho takoví lidé berou vážně.) Tak jako tak, v jedné verzi svého vyprávění Olga Ivancovová vystupovala jako ta, která Mladou gardu podle pokynů partyzánského velitelství řídila.
Nebo by se autor mohl rozhodnout pro možnost, že Danilo existoval, a napsat špionážní thriller. V takovém případě jsou dvě možnosti. Buď byl agentem NKVD, který chtěl získat kontrolu nad podzemním hnutím v Krasnodonu, nebo se jednalo o provokaci německých bezpečnostních služeb. Pokud se jednalo o to druhé, prokázal jim Oleg Koševoj dobrou službu: dal jim do ruky seznam nejaktivnějších členů i plán na ozbrojené „krasnodonské povstání".
Co se myslí „krasnodonským povstáním": v noci před Novým rokem (my bychom řekli na Silvestra) se měla městská honorace a několik krasnodonských Němců bavit v budově ředitelství. Členové Mladé gardy měli za úkol ředitelství vyhodit do vzduchu a postřílet nebo zabít granáty ty, kteří by snad unikli. Pak měli utéci k partyzánům. Vše bylo připraveno, budova byla podminována. Na poslední chvíli však akci někdo (městské komunistické vedení nebo Danila, podle toho, kdo to vypráví) akci odvolal.
Náš autor by tuto historku mohl pokládat za jeden z dalších výmyslů vypravěče Turkeniče. Jenže není vyloučeno, že si tentokrát

nevymýšlel. Ljutikov a Barakov, kteří byli v Krasnodonu ponecháni, aby konali odbojovou činnost, nic odbojového nestihli. (Snad až na nějaké letáky, které roznášela Sokolovová.) Naopak, pracovali v dobře placených pozicích pro Němce. Rudá armáda se blížila a oba soudruzi si mohli dělat starosti, jak svou nečinnost vysvětlí. Co by pak bylo přirozenější než vyvolat povstání, aby s velkou slávou přivítali Rudou armádu v osvobozeném městě. (Nebyli by jediní na světě, kdo dostal takový nápad, že ano.) Neváhali do své akce zatáhnout i velmi mladé a nezkušené lidi. Jenže pak jim došlo, že Rudá armáda je ještě daleko, kdežto polní četnictvo v Rovenkách blízko, a že by speciální jednotky mohly dorazit dříve než „naši“. Takže akci odvolali.

Bylo by přehnané se domnívat, že se informace o chytaném masakru – protože nic jiného to nebylo – dostala k nepovolaným uším? Tím by se vysvětlilo brzké zatčení Ljutikova i Barakova a možná i brutalita policie.

Náš hypotetický autor by se musel rozhodnout, kdo vlastně akci odvolal. Ti, kteří říkají, že to byl Ljutikov (Moškovovým prostřednictví), se neshodnou na důvodu, proč to udělal. Buď z prostého důvodu, že se oné slavnosti musel zúčastnit. Nebo mu na poslední chvíli došlo, jaké následky by to pro město mělo. Stejně argumentoval i „Danila“. Pokud by Ljutikov byl organizátorem povstání a Danila provokatérem ve službách Němců, jak by dosáhl odvolání akce? Nebo by ji nechal proběhnout a krasnodonské mouřeníny by prostě obětoval? (Nezapomínejme, že Němců bylo v Krasnodonu málo, mohli by být varováni.) Možná byli varováni i policisté. Karasevová, která slavila Nový rok ve společnosti Němců, uvedla, že se už tehdy krasnodonští policisté chystali na zatýkání. Ale to už je další kapitola.

Zpět k sestřenicím Ivancovovým. V roce 1942 absolvovaly kurs morseovky a byly ponechány za nepřátelskými liniemi, aby informovaly sovětské velení o umístění základen, letišť, a o činnosti okupačních úřadů ve městě Jenakijevo. Oficiální životopis publikovaný v roce 1977 říká, že se spojení s podzemím přerušilo a dívky byly nuceny se vrátit do Krasnodonu. Za tímto skromným tvrzením se skrývá něco podivného, co se do oficiálního životopisu nehodilo. Se sestřenicemi Ivancovovými se totiž za nepřátelskými liniemi pohybovala ještě jedna dávka, radistka jménem Marina Gavriljuk. V srpnu 1942 všechny tři dívky chytila policie a vyslechla je. Radistka byla oběšena, sestřenice Ivancovovy byly propuštěny,

protože prý byly špinavé a otrhané, takže je policie pokládala za žebračky. (A radistka byla čistá a upravena? Hm.) Je dobré vědět, že zadržení radisté se těšili největšímu zájmu německých bezpečnostních služeb. Včetně nejvyššího vedení, dokonce prý i samotného Canarise. Lze si představit i možnost, že Ivancovovy sice pustili, ale pečlivě je sledovali.

Olga Ivancovová pak byla zadržena policii ještě jednou, a sice v prosinci. Oleg Koševoj údajně zařídil, aby byla od policie vykoupena. Padly na to peníze, které Mladá garda vybrala na komsomolských členských příspěvcích. Velikost zaplacené částky se liší, od několika stovek do několika tisíc rublů.

Posudek Ivancovové z roku 1943 tvrdí, že navázala kontakt s rostovským partyzánským oddílem a spojila s ním Mladou gardu. Tím se myslí onen mýtický Danila a Andrej.

Náš autor by mohl na těchto událostech založit zajímavou zápletku. Ale musel by najít nějaké vysvětlení, proč paranoidní NKVD nevěnovala těmto podezřelým okolnostem více pozornosti. Nebo věnovala? A dostaly snad sestřenice Ivancovovy znovu nabídku, kterou nemohly odmítnout?

Oleg Koševoj, nejzářivější legenda, by v novém románu dopadl méně zářivě než u Fadějeva. Podle legendy byl vyspělý na svůj věk, takže měl autoritu i u starších. Řekněte, ve kterém vesmíru bude osmnáctiletý tajemník školní organizace a dvaadvacetiletý důstojník respektovat šestnáctiletého kluka, který je v komsomolu několik měsíců? (Ledaže by získal vliv v prostředí, které se dokázalo nadchnout vyhlídkou na „Verše! Budou verše!“ Narážka srozumitelná těm, kteří byli odkojeni Neználkovými příhodami.)

V osudu Olega Koševého mohl hrát klíčovou roli složitý vztah s matkou. Koneckonců ho opustila. Potom otec odešel do armády. Oleg se najednou ocitl s mladou krásnou matkou pod stejnou střechou. A potom se pod tutéž střechu nastěhovali Němci. Neví se, jak dalese se s nimi Olegova matka přátelila. Po válce se povídalo ledacos. Němci ovšem měli blízké vztahy k domorodkám přísně zakázané. Byli tam ale také Italové a Rumuni, a každý ví, co se o temperamentních Románech říká. Jelena v té době byla už několik let bez muže – kdo ví. Je snadné si představit, jak se to mladému sovětskému vlastenci „líbilo“, i kdyby zůstalo jenom u koketních úsměvů. Nenáviděl vetřelce tím víc. A jistě se za přítomnost „hostů“ v jejich domku styděl. Jistě mu kvůli nim „soudruzi“ ne zcela

důvěřovali. (Kdyby autor románu chtěl, mohl by vylíčit hamletovskou scénu, kdy Oleg matce vyčítá „pelešení“ s nepřítelem.)
A pak s ním chtěl navázat kontakt nějaký „plukovník“ (nebo snad „generálmajor“). Možná, že Oleg opravdu řekl: „Mami, nedělej si teď ze mě legraci, jsou lidé, kteří mi píší, a soudruz[i] mnohem starší než já nic nerozhodují beze mě.“ Nebo si aspoň něco takového myslel. Je známo, že když se lidem zamává před nosem tučnou návnadou, vypne se jim mozek. A to i starším a zkušeným, natož šestnáctiletému klukovi. A pokud mu někdo donesl zprávu, že Treťjakevič zradil partyzánský oddíl, bylo pochopitelné, že na vlastní pěst vybudoval oddíl vlastní. Vytvořil seznam nejlepších kandidátů na partyzány, a protože „Danila“ nebo „Andreje“ ve skutečnosti nikdo neviděl, svěřil jej do rukou jakési „spojky“. Z chystaného odchodu k partyzánům nebylo nic, zato se o něm dověděl Treťjakevič a přísně Olegovi tuto aktivitu vytkl. Právě v okamžiku, kdy se Oleg na kolenou omlouval, přiběhli Sergej Ťulenin a Valja Borc se zprávou o nehlídaném nákladním autě. Odbojáři se vyřítili ven a odnesli všechno, co stačili pobrat. Uskladnili věci u Lopuchova a příští den je odstěhovali do budovy klubu. Valja Borc odešla v kožichu. Tato událost budí dojem, že v Mladé gardě nepanovala disciplína a hierarchie. Na schůzi „štábu“ si mohl přijít kdo chtěl, přednést potřeštěný návrh, a všichni vyběhli ven a provedli akci.
Tato Mladá garda byla kroužkem kluků a holek, kteří spolu mluví.
Ukořistěné dobroty, cigarety a alkohol (podle Kima Ivancova) posloužily jako pohoštění na novoročním večírku.
S novým rokem přišlo probuzení do krutého dne.
(Pokračování příště)

Zatýkání

Informace o konci Mladé gardy jsou stejně rozporuplné jako informace o její činnosti.

Dobový narativ samozřejmě trval na striktním oddělení hrdinů a zrádců. A samozřejmě, velká a silná organizace složená – téměř – ze samých hrdinů nemohla zaniknout jinak než podlou zradou.

Co na to luhanská komise?

[…]

Zároveň komise na základě analýzy archivních dokumentů a vzpomínek četných svědků dospěla k závěru, že skutečné důvody neúspěchu a zničení organizace byly následující:

1. Nedostatek zkušeností s prací v podzemí a konspiračních dovedností mezi mladými lidmi.
2. Nedostatek seriózního vedení ze strany „dospělých“, respektive neexistence organizovaného stranického podzemí jako takového.
3. Dobře organizované operativní a detektivní akce, které profesionálně prováděla krasnodonská policie a četnictvo[164] v úzké koordinaci s německými, italskými a rumunskými zvláštními službami v Luhansku, Krasném Luhansku a Krasné Luči, Antracitu, Rovenkách, Doněcku, Dněpropetrovsku a Pavlogradu.
4. Aktivní kontrarozvědná činnost hitlerovské rozvědky, která odhalila systém stranického a komsomolského podzemí, agenty Ústředního štábu partyzánského hnutí Ukrajiny v Luhanské oblasti před jeho obsazením pravidelnými jednotkami německé armády.[165]
5. Nízká, bez přihlédnutí k realitě života, úroveň přípravy Luhanského oblastního výboru KS(b) Ukrajiny stranických

[164] V literatuře bylo zvykem krasnodonskou policii líčit jako spolek pologramotných opilců, kteří neovládali nic jiného než hrubé násilí. Možná je podcenili.

[165] Jak přišli na to, že se německá rozvědka starala o bezvýznamný Krasnodon? Něco napoví slova výzkumníka, který spolupracoval s luhanskou komisí, z jeho soukromého dopisu:

…zcela nedávno, doslova před několika dny, obdržela komise dokumenty o „Mladé gardě“ z archivu německé státní bezpečnosti v němčině. Nyní hledáme spolehlivého překladatele, který by byl schopen přeložit tyto důležité dokumenty slovo od slova a bez falšování.

https://web.archive.org/web/20071107192732/http://www.fire-of-war.ru/mg/kovalenko.htm

a komsomolských podzemních, podvratných a průzkumných skupin na nepřítelem okupovaném území regionu.
РГАСПИ. Ф. М-100. Оп. 1. Д. 34. Лл. 54- 76
Originál
https://www.molodguard.ru/book17.htm
dokument 69

Což o to, s body 1,2 a 5 nelze než souhlasit.
Pokud jde o bod 4. v roce 2009 Volodymyr Semistjaga, člen luganské komise, v televizním pořadu „Молода гвардія. Лічильник смерті“ aspoň naznačil:

„Abwehr obecně pokrýval celou Vorošilovgradskou oblast. A dnes jsme zjistili, že důvodem neúspěchu této organizace byla speciální pátrací akce, kterou provedli nacisté. Podařilo se jim zadržet několik sovětských rozvědčíků, kteří plnili speciální úkoly v Dněpropetrovsku a vrátili se sem, protože to byla jejich základna, to už byl hluboký týl. Zatkli je, naverbovali a oni fakticky pracovali pro Abwehr.
To je hlavní důvod, proč byla poražena Mladá garda a mnoho dalších partyzánských jednotek a skupin, dokonce i rezidentura NKVD, která zůstala plnit zvláštní úkoly."
https://podrobnosti.ua/584241-moloda-gvardja-lchilnik-smert.html

Začátek

Igor Čeredničenko (DF) o situaci, která byla v Krasnodonu koncem roku 1942. Podle něj byla jednou z příčin tragédie Mladé gardy nálada po stalingradské operaci.

Rozsah této bitvy si dnes dokáží představit jen lidé, kteří se zabývají válečnou historií. Ve světových dějinách není mnoho bitev takového významu. Byla to první ROZSÁHLÁ porážka kolosální vojenské mašinérie Wehrmachtu. Ani porážka fašistů u Moskvy nebyla takového rozsahu a významu.
[...]
Bitva u Stalingradu nemohla zůstat tajemstvím. Mnozí lidé nám dnes vyprávějí o zprávách z fronty, které obyvatelé Krasnodonu dostávali z letáků mladogvardějců. Dnes můžeme téměř s jistotou říci, že všechny zprávy obyvatelé Krasnodonu dostávali ze stanice Duvanná. Právě tam se pod záminkou výměnného obchodu vydávali ženy

a mladiství, aby zjistili, co se děje na frontě a jak si vybudovat vztahy s novými úřady. Dokud informace svědčily ve prospěch porážky Rudé armády, obyvatelé Krasnodonu družně přijímali práci v okupačních úřadech, budovali kariéru, získávali majetek a plánovali výdělky na evropských cestách. Teď však začalo období, kdy byly vlaky přes stanici Duvanná vypravovány opačným směrem. Do závodu „Říjnová revoluce" ve Vorošilovgradu byly posílány na opravu proudy havarovaných parních lokomotiv, techniky, tanků a dělostřelectva. Obyvatelé Krasnodonu si nemohli nevšimnout obrovského množství zdravotnických ešelonů projíždějících stanicí. I dítěti bylo jasné, že Němci čelí porážce. A porážejí je s nebývalou silou. Techniku, která vzbuzovala obdiv, v těchto dnech převáželi na místo „ošetření" jako žalostný odpad. Bylo jasné, že se objevila ještě mocnější síla, proti níž i to, co obyvatelé města viděli v tragických dnech okupace, bylo prašivým psem se staženým ocasem. Zprávy od posádek parních vlaků se šířily rychlostí ešelonů na městském trhu. Mezi „začínajícími slibnou kariéru" se začala šířit panika. Zpočátku nesměle, později stále naléhavěji se lidé začali vyhýbat všemu, co souviselo s okupačními úřady. To nemohlo zůstat bez povšimnutí lidí, jako je Solikovskij. Začaly se objevovat první známky agónie. Kdo nám například řekne, kdy přesně byli propuštěni policisté Kovaljov, Grigorjev, Pirožek a Borisov? Zatím máme k dispozici pouze historky, že „se jim to u policie nelíbilo" a rezignovali. Opravdu všichni v jeden den a najednou? Já tuto událost vidím jinak.

Citát:

Můj strýček pracoval u policie jako policajt. Když to poblíž začalo dunět, šel se ke mně poradit o své budoucnosti, pokud přijdou rudí. Já jsem mu řekl, získej nebo ukradni na policii několik pušek a nikdo se tě ani nedotkne. On slíbil. Začalo zatýkání za „cigarety". Dunění přestalo být slyšet a strýček se u nás přestal ukazovat.

Je to Kolotovičovo svědectví. Mluví o tom, že policajti (alespoň někteří) začali hledat způsoby, jak si zachránit životy a životy svých příbuzných. Je překvapivé, že přesně věděli, na koho se mají obrátit pro spásu. Člověk má dojem, že vlastenecky smýšlející jedinci byli tajemstvím pouze pro Solikovského a Zacharova. Většina policajtů se snažila „sedět na dvou židlích". Někteří policisté zatčeným ostentativně předávali věci a peníze. Někteří přisluhovači okupantů varovali komsomolce před zatčením, jako to udělala například

Karasevová. Kolem Solikovského, Zacharova a některých dalších, pro které nebyla cesta zpět, se začalo vytvářet „vakuum“. Nebyl to důvod zastrašujícího zatýkání výše zmíněných policajtů – mladogvardějců? Jde však o policisty a další „spolupracovníky“. A co mladogvardějci? Působivé úspěchy Rudé armády nemohly zůstat bez povšimnutí. „Komisaři“ se aktivizovali. Začal nábor „komsomolců“. Legitimace číslo 4 je datována 23. prosince. Jinými slovy, téměř pět měsíců nebylo třeba žádných komsomolců. Neobtěžoval jsem se zjistit, kdy byly vydány první tři legitimace. Byla to jen lenost. Dokonce slavná Jurkinova legitimace je zahalená strašným tajemstvím. Kromě toho začal nábor „k partyzánům“. Turkenič si zajistil hodnost velitele, ale fakticky nevedl vlastence ani den. Všichni se připravovali na příchod Rudé armády. Policajti i podzemní bojovníci. A ti, kteří se k nim přidali. Začalo to, čemu se obvykle říká vlčí smečka, která zabíjí vše, co jí přijde do cesty. Detaily už nejsou důležité. Nepřímým potvrzením této agónie je především počet zjevně nevinných lidí, včetně dívek, nemilosrdně zabitých v tomto strašlivém mlýnku na maso.
https://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000002-000-10001-0-1307386889

A kdo byli ti policisté?

Ernst-Emil Renatus

Renatus Ernst-Emil, narozen v roce 1894, člen NSDAP, kapitán německého četnictva, velitel německého četnictva Krasnodonské oblasti.

Po válce byl nalezen v Německu a na základě rozhodnutí norimberského tribunálu byl předán sovětské justici jako válečný zločinec.

Podle svědectví, které podal v roce 1947 se v polovině roku 1942 v Magdeburku zformoval četnický tým který byl poslán do města Stalino (Doněck). Tvořilo jej asi 500 četníků. Velitelem mužstva byl Ferdinand Handzog.

O své činnosti Renatus vypověděl toto:

„V posledních srpnových dnech roku 1942 jsem vyjel se svou četou 23 četníků do města Krasnodon. Zavolal jsem si [náčelníka krasnodonské policie] Solikovského a požádal jsem ho, aby mi podal zprávu o opatřeních přijatých k zajištění bezpečnosti ve městě a v celém regionu. Nejprve jsem od něj požadoval seznam komunistů, který mi

okamžitě předložil… z nichž určitý počet již byl jím zatčen… v polovině září podplukovník Handzog zkontroloval mou práci v Krasnodonu. O několik dní později stejnou kontrolu provedl policejní generál SS Brigadeführer Döring.
Podle pokynů svých nadřízených jsem Solikovskému oznámil, že všichni zatčení, z nichž se vyklubali Židé a komunisté, musí být zastřeleni.“[166]
O jeho činnosti v souvislosti s Mladou gardou bude řeč později.
Říkalo se mu též „muzikant z Magdeburgu“, protože před sovětským soudem prohlásil toto:
„ …Žádám o milost při vynesení rozsudku, protože můj osud je těžký. O svých dětech a ženě nic nevím, přišel jsem o majetek, rodinu i domov. Budu pracovat pro sovětský lid, jak jen to bude v mých silách. Mohu také pracovat na kulturní linii jako hudebník-klavírista. Hraji na housle a mohu vést orchestr.“
29. října 1949 odsouzen na 25 let vězení. Zemřel 8. dubna 1950.
https://www.molodguard.ru/doc106.ht article41.htm
https://www.molodguard.ru/article166.htm
https://molodguard.forum24.ru/?1-18-0-00000099-000-20-0

Vasilij Solikovskij (nebo možná Sulikovskij), velitel krasnodonské policie

Tento jedinec měl pověst bytostného sadisty, který si vymýšlel rafinované způsoby mučení. Jeho kancelář byla údajně postříkaná krví.
Jeho minulost není úplně jasná. Na jaké straně byl za občanské války? Podle legendy byl u petljurovců, ale po skončení občanské války se mu nějak podařilo tuto minulost utajit. Před začátkem války pracoval jako vedoucí malého dolu, v předvečer války byl zatčen a odsouzen za zpronevěru nebo podle jiné verze za to, že bezdůvodně zaútočil na mladého dělníka.

[166] „32 horníků?“
https://web.archive.org/web/20071211230836/http://www.fire-of-war.ru/mg/palachi-predateli_nemtsy.htm

V každém případě se po příchodu Němců objevil ve městě a začal dělat kariéru. Utekl s ustupujícími Němci a jeho další osud není znám. Totéž platí o jeho zástupci Zacharovovi.
Jako o každém, kdo unikl před spravedlností, vznikly různé teorie. Možná dožili v Jižní Americe, možná byli bez vyšetřování a soudu a vyšetřování zastřeleni jako psi. Igor Čeredničenko se domnívá, že nebyla snaha je dostat před soud, protože kdyby došlo k soudu, „pak by hrdinská bublina Mladé gardy praskla s velkým hlukem". „Proto stále nevidíme jediný dokument o výslechu policistů, ve kterém by byl dotaz na místo pobytu Solikovského a Zacharova," říká Igor.
https://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000002-000-10001-0-1307386889
https://pikabu.ru/story/vasiliy_solikovskiy_neprevzoydennyiy_palach_7413396

Přestože policii velel takto krvežíznivý člověk, policie pod jeho vedením zřejmě nevynikala pílí. Mladogvardějci jim před nosem vylepovali letáky (dokonce policistům na záda) a nosili v taškách zbraně. Všechno jim procházelo, dokud nebyla vykradena ta nešťastná auta.

Vypovídá Ernst-Emil Renatus, náčelník polního četnictva ve Vorošilovgradu:

Dne 14. nebo 15. listopadu 1942 jsem dostal hlášení od poručíka Wennera[167] z Rovenek, že v Krasnodonu došlo k sabotážím: byla zapálena budova úřadu práce, vylepeny politické letáky proti Němcům a na budově správy uhelných dolů byla vyvěšena rudá vlajka.
V jednou z příštích dnů jsem se s Wennerem vydal do Krasnodonu. Velitel četnické stanice Sons oznámil, že již zatkl osm osob. Tyto osoby se však dosud nepřiznaly a nepodařilo se je chytit při činu.
Události se vyvíjely následovně.
Začátkem ledna 1943 členové komsomolu z Krasnodonu přepadli a vyloupili vojenské nákladní auto poblíž úřadu starosty města. Do akce bylo zapojeno osm komsomolců a tři mladé ženy. Pachatelé byli na místě zadrženi německými vojáky, zatčeni a předvedeni na

[167] Bernhardt Wenner – náčelník četnické stanice ve městě Rovenki.

četnickou stanici nebo policii. Případ vyšetřovalo četnictvo, Solikovskij a další policisté. Byla odhalena mládežnická organizace komunistické strany v Krasnodonu a okolí. Zatčeno bylo již více než 30 osob.
Byli odhaleni také pachateli sabotáží, které se datují od listopadu 1942. Wenner mi také sdělil jméno vedoucího mládežnické organizace. Na toto jméno si však nyní při vší snaze nemohu vzpomenout.
Poté jsem vydal následující rozkaz: důrazně pokračovat v dalším vyšetřování případu, plně odhalit celou organizaci, provést důkladné výslechy, zastřelit provinilé komunisty a komsomolce, podat zprávu o průběhu případu a posílit práci četnictva v Krasnodonu.
K tomu došlo přibližně v polovině ledna 1943. Poručík Wenner, kterému jsem dal příkaz, aby pokračoval ve vyšetřování důrazněji a v případě odhalení pachatelů sabotáží je zastřelil, mi sdělil, že všichni členové mládežnické organizace v Krasnodonu… byli zatčeni, vyslýcháni a podle rozkazu zastřeleni. Wenner byl popravě v Rovenkách osobně přítomen. Střelbu provedlo četnictvo a policie…“
[…]
Moskva, 17. června 1947
Renatus Ernst Emil

Z archivního vyšetřovacího spisu č. 100275 o obvinění proti Renatovi a dalším osobám, vedeného Ministerstvem bezpečnosti Ruské federace, Moskva,
Citováno
https://molodguard.forum24.ru/?1-18-0-00000099-000-20-0

Renatus si asi nepamatoval ony události příliš dobře, protože jeho verze se liší od výpovědí pamětníků. Které se ovšem také v ledasčem rozcházejí. Například v počtu účastníků akce „nákladní auta“.
A také v okolnostech, za jakých byli zatčeni.
Nebo Renatus opakuje to, co mu řekli domorodí policisté. Kim Ivancov tvrdí, že mu přeživší Anatolij Lopuchov v roce 1987 řekl, že začaly prohlídky, razie a zatýkání „na potkání“. Prostě akce typu „zatkněte obvyklé podezřelé“.
Připomeňme si: koná se schůze štábu (pokud to není spíš valná hromada nebo den otevřených dveří), Oleg Koševoj se právě na

kolenou omlouvá, že dal do neznámých rukou seznam potenciálních partyzánů, když tu přiběhne Valja Borc a Sergej Ťulenin se zprávou o nehlídaných nákladních autech. Neznámý počet mladíků a dívek se na ta auta vrhne. Mezi nimi kromě Valji a Sergeje Oleg Koševoj a možná i vedoucí klubu Gorkého Maškov.
Němci tedy zuřili a žádali dopadení viníků.
Co bylo dál?

Budova policie

Policejní přípravy na zatýkání

Zatýkání členů podzemní organizace začalo v ranních hodinách 1. ledna 1943. Prakticky všechna krasnodonská mládež oslavovala Nový tok, vydali se na večírky. Mladogvardějci nebyli výjimkou. A když se unavení a s nadějí, že rok 1943 povede k porážce fašistického Německa, vrátili domů – začalo zatýkání. A pokud byly tyto akce pro mladé podzemní bojovníky nečekané, činnost policistů nelze označit za spontánní. Byli na to připraveni.

Například L. Karasevová, která slavila Nový rok na četnické stanici společně s policisty, 24. července 1943 uvedla, že uprostřed zábavy, když četníci začali střílet (na oslavu), se objevil Sulikovskij, který byl také pozván ke stolu, ale neposeděl déle než půl hodiny, a všem přítomným Němcům prostřednictvím tlumočníka sdělil, „že je velmi zaneprázdněn nějakou neodkladnou prací".
Tuto skutečnost potvrdila i A. Pavlenko, která byla na večírku přítomna. 22. března 1943 uvedla, že „Němci začali střílet na oslavu Nového roku, když přiběhl Sulikovskij, urazil se, protože nebyl varován, takže nevěděl, proč se začalo střílet, a svolal všechny policisty".
Jak vidíte, Nový rok vítali četníci, ale ne policie. Zatýkání mladogvardějců prováděli osobně Sulikovskij a Zacharov, kteří na ně byli připraveni.
Co se týče policie, „pracovali" tam svým způsobem nadaní a inteligentní lidé, kteří měli více než přirozený důmysl. Například Sulikovskij byl před válkou vedoucím dolu, Podtynnyj byl jedním z jeho zástupců a po absolvování vojenské školy byl důstojníkem Rudé armády. Byli i další, kteří sloužili v Rudé armádě v různých velitelských funkcích nebo absolvovali speciální kursy či vysoké školy. Co se týče nevzdělaných a negramotných policistů, ti byli technickými vykonavateli: hlídači, strážci, kati pro vymáhání přiznání atd. Bylo mezi nimi však i mnoho takových, kteří sloužili v carské armádě, bojovali v občanské válce s bílými i rudými, měli bohaté životní zkušenosti atd. Bylo také mnoho lidí, kterým sovětská moc ublížila (byli obětí represe jako kulaci, sabotéři, nebo byli obětí represe jejich příbuzné) a kteří nové moci věrně sloužili (jako Sulikovskij, Zacharov).
Je jasné, že to vše dohromady + všichni byli místní lidé, kteří dobře znali obyvatele okresu = to vše pomohlo identifikovat a eliminovat „Mladou gardu".
Předchozí studie tomu nevěnovaly pozornost. Policie byla údajně sbírkou různých lumpů, což není pravda. Hitlerovci navíc neměli námitky proti jejímu „mezinárodnímu" složení. Mezi policisty byli Rusové, Ukrajinci, Tataři, Lotyši, Němci atd.
РГАСПИ Ф-100, Д-36
https://www.molodguard.ru/doc111.htm

Michail Kulešov, vyšetřovatel

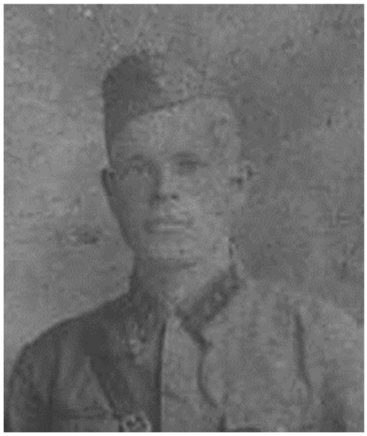

Podle Fadějeva to byl „uctivý, tichý člověk s kulatou pihovatou tváří, modrýma očima a řiďounkým zrzavým obočím, v dlouhém černém plášti a v kubáňce s červeným dýnkem, zdobeným zkříženými zlatými pruhy.“ (A. Fadějev, Mladá garda, 1960, str 466)

Pracoval jako právník, třebaže neměl žádné speciální vzdělání. Vlastně chodil do školy jenom pět let. Jeho životopis svědčí o tom, že usiloval o přežití za všech okolností: v letech 1917-1918 sloužil v Rudé gardě, v letech 1919-1920 v Děnikinově dobrovolnické armádě, v roce 1920 sloužil v Rudé armádě.

V letech 1933-34 byl dopisovatelem novin „Pro industrializaci“, v letech 1934-36 postoupil na dopisovatele Izvestijí pro Donbas. Marina (DF) vyhledala jeho příspěvek:

Z DONĚCKÉ DRÁHY UTÍKAJÍ DĚLNÍCI
(Od zpravodaje listu Izvestija).
M. KULEŠOV
Donbaský průmysl doplňuje vlastní pracovní sílu na úkor doněcké železnice.
V loňském roce odešlo do závodů a dolů v Donbasu pracovat asi 50 vedoucích stanic a jejich pomocníků.
Železničáře lákají do tohoto odvětví vyšší mzdy a lepší materiální a životní podmínky. Přednosta stanice 4. nebo 5. třídy dostává maximálně 250 rublů měsíčně, směnový dozorce na malé závodní stanici si vydělá 300-350 rublů v uhelném fondu.
Správa silnic si stěžuje na hromadné dezerce svých zaměstnanců, ale nehne ani prstem, aby zlepšila jejich životní podmínky.
http://www.oldgazette.ru/izvestie/05031934/index1.html
http://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000003-000-10001-0-1412983439

V roce 1941 bojoval proti Němcům, byl raněn a vrátil se do Krasnodonu.

„Když se v roce 1942 k městu blížila německá vojska, nemohl se evakuovat, protože mu nebyl zajištěn žádný transport, a tak mu nezbylo než zůstat. S Němci přišli i bývalí kozáci, kteří se skrývali nebo se vrátili z vyhnanství. Zapojil se do kozáckého hnutí, které bylo podle Kulešova dost bídné, obsazené převážně starými, křehkými muži. Kulešov přiznal, že dobrovolně pracoval pro Němce, protože věřil, že sovětská moc už neexistuje, a obával se, že by byl jinak potrestán za to, že pracoval pro sovětskou vládu. Tvrdil však, že nikdy nebyl nepřítelem sovětské vlády a že pro ni poctivě pracoval.“[168]

Dokonce napsal báseň, ve které vyjádřil své pocity z okupace. Je v ní řeč o „fašistických chámech s prasečím rypákem“, „nenasytných prokletých zvířatech“ a „fricech - katech“, kteří zaplatí „svou šílenou hlavou.“[169]

O jeho činnosti za německé okupace hovoří následující text:

Popravčí s kaligrafickými dovednostmi

Kulešova Michaila Jemeljanoviče najali jako policejního vyšetřovatele v naději, že jako vystudovaný právník bude schopen dát případy do pořádku. Němcům zoufale chyběli schopní místní vyšetřovatelé a Kulešov se v té době již okupantům osvědčil jako právník městské správy. Spis obsahuje Kulešovovu žádost starostovi Krasnodonu ze dne 10. 9. 1942, v níž žádá o povolení otevřít právní poradnu. Bylo to napsáno na obyčejném listu ze sešitu, ale jak! - Kaligraficky krásné, s obloučky, bez jediné chyby či kaňky. K textu byl připojen návrh poplatků. V naději, že založí vlastní podnik, nabídl Kulešov bezplatné služby důchodcům, invalidům, vojákům wehrmachtu a nemajetným. Je pravda, že bezplatná služba se vztahovala pouze na ústní poradenství. Poplatky pro ostatní obyvatelstvo podrobně rozpracoval pro všechny právní případy – od 3 do 500 rublů. Úřady ho označily za gramotného a zaměstnaly ho jako právníka na městské správě. Policejním vyšetřovatelem nebyl dlouho a byl jmenován náčelníkem městské kriminální policie.

---

[168] Hiroaki Kuromiya. Freedom and Terror in the Donbas A Ukrainian-Russian Bordeland 1870s – 1990s, Cambridge University Press 1998, str.291 http://molodguard.ru/doc78.htm[169]

Tomuto „Napoleonovi“, vysokému pouhých 1,56 metru, však nebyl kariérní růst souzen – Němci pod tlakem Rudé armády opustili Krasnodon a Kulešov se přeškolil na… agenta německé vojenské zpravodajské služby. O tom však později.

…Kulešovovo svědectví nám umožňuje poznat život v okupovaném Krasnodonu. Měl na starosti různé případy: případ vraždy (nikdy nebyl vyřešen a jediný podezřelý byl propuštěn)[170], vykradení kolchozního potoka, krádež masa (pachatel dostal pokutu 500 rublů) a „skandální případ“ udání na aktivního bílého kozáka, že je členem VKS(b). Kulešov vydával povolení k restituci domů vyvlastněným a utlačovaným osobám. Němci zakázali vydávat tato povolení, dokud nebudou na místě organizovány soudní orgány. Na vesnicích však docházelo k neoprávněnému zabírání domů oběťmi represí. Zajímavost: Kulešov byl pověřen sepsáním příkazu k přejmenování ulic v Krasnodonu. Ulice nesměly být pojmenovány politickým obsahem, a to ani sovětským, ani německým, včetně jmen německých státníků. Po přejmenování se ulice jmenovaly Zelená, Horská, Divadelní atd. Samostatným tématem byl výkup masných a mléčných výrobků. Metody Němců se v tomto ohledu nelišily od bolševické продразвёрстки [171] Německý zemský velitelský úřad poslal plán, na jehož základě byly vypracovány kvóty podle čtvrtí a ulic. „Zemské velitelství dalo záměrně nerealizovatelné plány,“ komentuje Kulešov, „mléka se mělo dávat 960 litrů ročně na dvůr.“ Ti, kteří je nedodali, měli být vystaveni represím, včetně zabavení krav. Jeho povinností bylo také posílat lidi na práci do Německa. Nacisté „zveřejnili“ plán na vyslání 950 lidí přes úřad práce. Bylo jich však odesláno pouze 75. Mladá garda brzy založila na úřadě požár a dokumenty pro „ostarbeitry“ shořely.

Kulešov měl na starosti také případ tzv. „kozičkářů“. Policie zadržela skupinu lidí, kteří kradli obyvatelům kozy a další menší zvířata. Z nějakého důvodu se o tento případ začal zajímat velitel četnictva a požadoval, aby byli „kozičkáři“ „veřejně“ oběšeni. Později, když začalo zatýkání Mladé gardy, dokazoval policejní náčelník Solikovskij veliteli četnictva, že do případu „Mladé gardy“ jsou zapleteni „kozičkáři“. Kulešov to vysvětluje takto: „Sloužil četnictvu

[170] A ne, nejednalo se o vraždu Němce, policisty nebo nějakého zrádce.
[171] Zabavování

a chtěl odhalit co nejvíce partyzánů, proto chtěl i z ‚kozičkářů' udělat členy podzemí."
„Hlavním případem, který jsme s podřízenými vyšetřovateli během mého působení u policie vedli, však byl případ členů podzemní organizace Mladá garda. Účastníky této organizace udal Gennadij Prokofjevič Počepcov, který sám napsal prohlášení na policii."
Julia Jeremenko (vedoucí tiskové služby Kanceláře SBU v Luhanské oblasti)
http://www.molodguard.ru/article106.htm

Kulešov se dostal k záležitosti Mladé gardy vlastně náhodou. Měl na policii působit jako vyšetřovatel kriminálních případů, a vykradení německých aut nejprve vypadalo jako kriminální záležitost.
Před blížící se Rudou armádou nejprve utekl s Němci, ale pak se dobrovolně vrátil. Při soudním procesu sice přiznal, že pracoval pro Němce, ale popřel, že se podílel na vraždách členů Mladé gardy a že ho Němci poslali zpátky do Krasnodonu, aby tam pracoval jako agent. Též před soudem prohlásil, že ho vyšetřovatelé donutili přiznat se k věcem, které nespáchal. Přesto byl popraven.
Do dějin vstoupil jako „ten, který pomluvil Treťjakeviče."

Jak to dopadlo s těmi „kozičkáři"? Neskví se jméno některých z nich na pomníku hrdinů?

Výpis z protokolu výslechu obviněného Kulešova Michaila Jemeljanoviče (28. května 1943)

…Přibližně v noci z 30. na 31. prosince 1942 byly z německého auta ukradeny novoroční dárky pro německé vojáky. 31. prosince 1942 nebo 1. ledna 1943 mě a Soikovského předvolal náčelník četnictva. Řidič vozu s ukradenými dárky byl v té době na místě. Velitel četnictva nám sdělil, že byly ukradeny novoroční dárky, a žádal, aby byli pachatelé nalezeni. Na policii jsme šli společně s německým šoférem, který nám přesně řekl, jaké dárky tam byly a v čem byly. Solikovskij poté svolal všechny zaměstnance policie a pověřil je, aby pachatele našli všemi prostředky.
Sám se vydal do restaurací a někteří policisté na trh: Zacharovovi, zástupci policejního náčelníka, se podařilo díky jednomu chlapci dostat na stopu zlodějů. Byl zatčen vedoucí Gorkého klubu Moškov,

vedoucí kroužku strunných nástrojů Treťjakevič a řadu dalších. Výsledkem prohlídek byl nález části odcizených dárků. […]

Výpis je správný, originál se nachází v trestním spise odsouzeného Kulešova a dalších osob, vedeném pod č. 10399 v archivu Úřadu Výboru státní bezpečnosti při Radě ministrů Ukrajinské SSR ve Vorošilovgradské oblasti.

Ředitelka Krasnodonského muzea „Mladá garda“
B. Borovikovová
„____“ březen 1971.
http://molodguard.ru/doc97.htm

Toricynova verze

31. prosince Viktor Treťjakevič, Moškov Jevgenij a Zemnuchov Ivan poslali na trh člena kroužku strunných nástrojů Klubu Gorkého Griněva (neboli Puzyreva), aby prodal cigarety sebrané z německého auta spolu s dopisy a potravinami. Na trhu Griněva zatkla policie, která ho podezírala z krádeže novoročních dárků pro německé vojáky a důstojníky
Druhý den byli zatčeni Moškov, Treťjakevič a Zemnuchov. Policie neměla k dispozici žádné důkazy, které by potvrzovaly, že Moškov, Treťjakevič a Zemnuchov patřili k „Mladé gardě“. Policii přišel na pomoc člen Mladé gardy, jistý Počepcev. Informoval vedoucího dolu 1-bis Žukovova zvláštním prohlášením o svém členství v „Mladé gardě“ a poté v soukromých rozhovorech se Žukovem a velitelem městské policie Sulikovským vypověděl vše, co věděl o činnosti mladogvardějců.
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 326. Лл. 18- 47
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.7

Podle Fadějeva bylo Griněvovi teprve dvanáct let, ale Kim Ivancov o něm mluví jako o spolužákovi. Jak už víme, verze o tom, jak policie přišla na stopu vyvlastněných cenností, jsou aspoň tři: kromě verze, že cigarety svěřili nějakému chlapci na prodej Treťjakevič, Moškov a Zemnuchov existuje jiná verze, podle níž ty cigarety měly být úplatkem za mlčení. Podle další verze v té záležitosti žádný chlapec nefiguroval a místo cigaret na trhu policie našla obal od bonbónu v klubu.

Není známo, jak to s Griněvem dopadlo. Údajně brzy zahynul. (Jak ale přišel Toricyn na Griněvovo jméno?)
Ivan Zemnuchov byl zatčen kvůli tomu, že se šel na policii přimluvit za Treťjakeviče a Moškova. Asi se domníval, že s krvežíznivým Solikovakým je možné se nějak domluvit, nebo ho snad uplatit. Ale místo, aby kamarády dostal ven, si na policii rovnou nechali jeho. To se stalo 1. ledna.

Vasili Levašov (1947)

[Po večírku u Tolstěněvové]
Spal jsem asi do jedenácti nebo dvanácti. Probudil jsem se a rozhodl se jít za Treťjakevičem. Voloďa Lukjanov šel po silnici a mával: „Nechoď!“
„Co se děje?“
„Treťjakeviče zavřeli. Maškova taky zavřeli.“
Rozhodl jsem se jít okamžitě do klubu. Jdu. Proti mně sáně s policajty. Uhnul jsem stranou. V saních seděl mezi policajty Maškov. Pochopil jsem, co začalo. Saně proletěly kolem mě. Maškov seděl velmi bledý a strhaný, jeho tvář byla bez výrazu, zkamenělá, už z ní vyvanul život. Do klubu jsem nedošel, otočil jsem se. A tohle se stalo v klubu.
1. ledna 1943, po vítání Nového roku, Váňa Zemnuchov a Maškov přišli do klubu. Maškov stál na jevišti a mluvil s uklízečkou, říkal jí, co se musí zamést, uklidit. Váňa stál u dveří, které byly v zadní části jeviště. Najednou neočekávaně vtrhla policie. Přišli k Maškovi a najednou: „Ruce vzhůru!“ Ten mechanicky zvedl ruce. Hned mu sáhli do kapes a našli tam revolver.[172] Váňa okamžitě vyběhl z klubu. Sešel se se Serjožou Ťuleninem a vyprávěl mu tu „historii“. Serjoža Ťulenin ji předal Olegu Koševému. Já jsem šel za Aruťuňancem Žorou, přišel tam i Sergej Levašov a Voloďa Zagorujko. Vydali jsme se do bytu Jury Vicenovského – byl první den nového roku. Rozhodli jsme se varovat ostatní – museli jsme opustit město, začalo zatýkání, každý z nás mohl být zatčen.

[172] Jedna z verzí zkázy Mladé gardy říká, že se záležitost s vykradenými auty řešila jako drobná kriminalita, pachatelé měli dostat pár ran bičem a poté by byli propuštěni. Ale situaci zvrátil Počepcov se svým dopisem. Pokud se ale u Moškova našla hned na začátku zbraň, je jasné, že se z toho stal „partyzánský“ případ i bez Počepcova.

Večer jsem se sešel s Borisem Glovaněm, Anatolijem Popovem a Petrovem, sdělil jsem jim novinky a řekl jim, aby varovali své a podnikli kroky.
Policie hledá všude možně, přišli k nám. Hledají Žoru Aruťuňance a Serjožu Ťulenina, kteří se už schovali.
Váňa Zemnuchov přišel domů a schoval dokumenty mimo dům. Pak se vrátil domů a řekl matce: „Jdu na policii – zachránit kamarády," a nikdy se nevrátil.
Už jsem nebydlel doma, tři dny jsem spal u Vicenovského. Ani pro Koševého, ani Turkeniče, ani pro mě ještě nepřišli. Znamenalo to, že naši kluci stále nic neřekli, mlčeli…
Všechno to začalo takto. Když jsme zaútočili na auta, věci se přesunuly do klubu. Někdo dal chlapci Puzyrevovi krabičku cigaret a ten je šel prodávat na trh. Všem policajtům řekli, co bylo v autě, a už sledovali, jestli se na trhu někdo neobjeví. Když Puzyrev dorazil, okamžitě ho sebrali a na policii. Ptali se, kdo a kde vzal cigarety. Dlouho nemluvil a oni ho začali mučit. Řekl, že mu cigarety dal ten a ten. Zeptali se ho, koho ještě zná. Řekl to. Všichni ti, které jmenoval, byli zatčeni. Všechno, co jsme vynesli z auta, všechno, co se nacházelo v klubu, Němci zabrali.
Takže tři dny nikoho dalšího nesebrali, to znamená že mlčeli, nikoho neprozradili.
Šel jsem do dolu č.12–7 km od města – byl jsem tam. Přišla za mnou sestra a řekla mi, že mnoho mých kamarádů sebrali (uvedla jejich jména, samozřejmě nevěděla, že jsem v organizaci), mezi nimi i mnoho lidí z naší organizace. Přišli si pro mě, ale já tam nebyl, a tak místo mě odvedli otce. Přišli si pro Turkeniče a Koševého, ale ti nebyli doma, odešli. I já jsem se rozhodl odejít.
Když jsem odcházel do dolu č.12, doprovázel mě Sergej Levašov, kterému jsem řekl, aby šel, ale on se rozhodl, že ještě chvíli počká a pak odejde. Odejít se mu nepodařilo.
Odešel jsem. A tím se spojení přerušilo. Všechno, co jsem se dozvěděl o Mladé gardě[173], jsem se dozvěděl až později.[174]
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc34.htm

[173] v tomto místě Levašov poprvé použije název „Mladá garda"
[174] „Později" může znamenat „z Toricynovy zprávy".

A mezitím ve Vorošilovgradu…

Výňatek z výpovědi svědka M. E. Oprenka úřadům NKVD o pátrání okupantů po Viktoru Treťjakevičovi ve Vorošilovgradu (8. července 1943)

Vorošilovgrad
„Na Nový rok k nám do bytu přišel Kudrjavcev, v jehož bytě Treťjakevič za sovětského režimu bydlel, a řekl, že gestapo prohledalo jeho byt a hledá Treťjakeviče Viktora, bratra tohoto Treťjakeviče [Michaila Josifoviče]."
ДАЛО. - Ф.Р. - 3747, оп2, спр.11333 р. -Арк. 63
Rukopis
http://www.molodguard.ru/doc75.htm

Nezatčení účastníci „akce nákladní auto" na nic nečekali a utekli. Totéž udělal velitel Ivan Turkenič.

Ivan Turkenič (4. listopadu 1943)

Když Němci začali zatýkat, plánovali nejprve zatknout Lopuchova, Aruťuňance, Maškova, Zemnuchova, Ťulenina, Koševého a některé další. Někteří kluci, zejména Ťulenin, Koševoj, Lopuchov, Aruťuňanc. já a někteří další byli rychle varováni a utekli. Pravda, bylo to pro nás překvapení. Dřív, než policie dorazila, všichni varovaní se jim už vytratili.
[…]
Mě před tím varovali v divadle. Řekli mi, že budu zatčen. Varovala mě před tím jedna dívka, jistá Ljuba Karasevová. Dozvěděla se o tom od své kamarádky, která pracovala na policii jako písařka, takže znala celý seznam lidí, kteří měli být zatčeni. (Tuto Ljubu odtamtud nyní vystěhovali, protože trávila čas s jedním z Němců). Když mě varovala, okamžitě jsem opustil klub, utíkal domů, převlékl se a stačil vyjít ven, když si pro mě přišla policie.
Šel jsem rovnou na předměstí. Nejdřív jsem zůstal u Valentiny Charitonovové, která je herečka, pak u Mjalikinové – zkrátka jsem se schovával u svých přátel, ale samozřejmě jsem jim nevysvětlil, co se děje. Tak jsem se pět dní schovával. Během té doby jsem udržoval spojení se Sopovovou, protože část děcek už sebrali a někteří odešli, ale jí se to nedotklo. Chtěl jsem jejím prostřednictvím děckám pomoci,

chtěl jsem připravit zátah na policii, alespoň vyvolat paniku. Přes Sopovovou jsem se chtěl spojit s jedním z partyzánských oddílů, protože mi řekla, že zná jeden aktivní oddíl a jeho velitele. V té době však tento oddíl někam odešel a měl se vrátit za den nebo dva. Pátého dne se mi však do cesty postavili četníci a já byl nucen přejít frontu.
RGASPII. F. M-1. Op. 53. Д. 343. Л.:. 4-13.
https://www.molodguard.ru/guardian7.htm

Anatolij Lopuchov (30. října 1943)

1. ledna se klub[175] připravoval na Nový rok, měl se konat koncert. V pět hodin večer ke mně přiběhl Voloďa Semenin a řekl, že se po mně ptá policie. Vyšel jsem zadními dveřmi a utíkal domů. Z dálky jsem viděl matku a policajta. Rozhodl jsem se opustit město. Frontovou linii jsem překročil v Alexandrovně, nedaleko Vorošilovgradu.
http://www.molodguard.ru/guardian38.htm

Matka Anatolije Lopuchova (10.7. 1943)

Na policii se o krádeži dozvěděli a od toho dne začalo zatýkání. Policie si nejprve myslela, že jde jen o dětské uličnictví, ale při prohlídkách začali nacházet zbraně, což zvýšilo podezření policie.[176]
Prvního ledna k nám domů přišli policajti. Byla jsem doma. Zmlátili mě. Ptali se mě:
„Kde je syn?“
Řekla jsem:
„Šel do klubu.“
„Kde jsou boty?“
„Kde je kožich?“
V domě byla prohlídka, ale nic se u něj nenašlo.
Šli do klubu, ale Tolja z něj utekl. Přišli a sebrali mě i dceru Liusju. Během výslechu kladli otázky:
1. Kde je můj manžel? 2. Kde je můj syn? 3. Kde jsou zbraně mého syna?
Prohledali dům mé sestry, mysleli si, že tam má schované zbraně. Ale ani tam nic nenašli. Vzali plynovou masku.

[175] Myslí se tím Leninův klub, kde pracoval Turkenič, na rozdíl od Gorkého klubu, kde pracoval Treťjakevič
[176] Zase ty zbraně.

Takže ke mně do bytu chodili každou noc ve dvě nebo ve tři hodiny až do 14. února.
Hodně to ovlivnilo zdraví mé Ljusji. A během pobytu u policie a nočních návštěv se Ljusja velmi změnila – stala se zádumčivou, přísnou a mlčenlivější.
Ztráta syna je pro naši rodinu velmi těžká.
Večer se Tolja někdy vracel domů pozdě a říkal:
„Maminko! Víš, naši se blíží, brzy sem přijdou a my začneme zase žít jako dřív – vesele, dobře."
„Ale budeme naživu?" říkám.
„Budeme, budeme, mami, a jak budeme žít, mami."
Nevím, kde se nyní nachází. Říkali, že od čtyř nebo pěti hodin spal na hromadě slámy s příslušníky rudé flotily, kteří mířili do Mariupolu. Prý mu omrzly uši a prsty.
Nic víc o něm nevím.
Zapsáno podle slov matky
Toljova matka: Polina Dmitrijevna, narozená v roce 1906, pracuje ve škole 1- 2
Toljova sestra Ljusja 13 let
Rodina je v nouzi: Ljusja nemá oblečení, obuv
Rozhovor vedla instruktorka OV LKSM (Okulovská) 10.7.1943
https://www.molodguard.ru/guardian38.htm

Výpověď Feni Ťuleninové, sestry Sergeje Ťulenina (4.7.1943)

A od prvního ledna se nad naším domem vznášel černý mrak. Začaly prohlídky, mučení. Policajti jako piráti vystrkovali tlamy, vždy a všude, vyptávali se, kde máme zbraně, s kým a kam odešel náš bratr, ať jim dáme fotku. Ale odpověď, kterou ti parchanti dostali, zněla: „Nevíme, ne". Druhý den se nám po důkladné prohlídce a nepřetržitém policejním dohledu podařilo vytáhnout jim pod nosem samopal a předat ho Radiku Jurkinovi a Safonovovi. A krabička s mazivem do kulometu zůstala v našich rukou. Tak jsem se rozhodla vyhledat Serjožu a předat mu ji. Vzala něco čistého oblečení, nějaké jídlo a krabičku, a od sestry jsem se vydala hledat bratra. Mezitím jsem zašla k rodičům, abych jim to řekla. V našem domě jsem narazila na policajta a Němce. Zadrželi mě, prohledávali a vyptávali se mě na tu krabičku: kde jsi ji vzala a kam ji neseš? Odpověděla jsem: Rumuni přespali u mé sestry a zapomněli ji, ale já jsem ji vzala a přinesla otci, aby z ní udělal протобачницу[?]. Pak mě policajt odvedl k mé sestře

Natalii Chabarovové, udělal tam důkladnou prohlídku, vzal si věci, které se mu hodily, a odvedl mě na policii. Druhého ledna mě posadili do vězení a hned se ptali: „Kde je tvůj bratr, s kým odešel?“. Odpověděla jsem: „Nevím, neviděla jsem ho.“ Takhle mě drželi devět dní. Byla jsem držena v chladné cele pro ženy. Výslechy se odehrávaly v noci, brzy ráno nebo pozdě v noci za zvuku patefonu. Z „Mladé gardy“ sebrali 15 lidí, Treťjakeviče V., Maškova, Zemnuchova, Ševcovovou, Maščenko a další.
Podrobnosti výslechu nebylo slyšet jen proto, že, jak jsem již uvedla výše, hrál patefon. Pak se ozvaly tak strašné výkřiky, že jsme si zacpali uši a čekali, až na nás přijde řada.
Jednou v noci jsme slyšeli, jak mučí Ljutikova, ať mu dělali, co mu dělali, ať ho mučili sebevíc, neřekl nic, ani nezasténal.
Všichni mladogvardějci se v celách chovali vesele. Zpívali nejrůznější písně, nebáli se výhrůžek policie a odpovídali: „Zemřeme za vlast, za sovětský lid“.
Feňa Ťuleninová
4. 7.43
https://www.molodguard.ru/guardian4.htm

V roce 1988 Fedosja Alexejevna Zernovová (Feňa) vzpomínala:

S kým jsem seděla v jedné cele?
Bylo nás tam několik, kdo to byl, za co je zavřeli, nevím, znala jsem jenom jedenu ženu – byla to matka Valji Borc. Žádné rozhovory jsme nevedli, báli jsme se zrádců. Když nás vyváděli na ulici z cel, na chodbě jsem uviděla, že seděla Ninel Sokolovová starší žena a Maja zapomněla jsem příjmení nějak na M, hezoučká mladičká dívenka s červenými rty. Koho jsem viděla, když nás vedli na „procházku“? Ano! Ten dojem se do mě vtiskl na celý život. Viděla jsem zohavené obličeje statečných mladogvardějců, ale kdo to byl nemohu říci. Vzpomínám si byl v bílé rubašce, rusé vlasy, zpíval a tančil a na tváři měl krvavé rány. Policajti nás hnali rychleji, rychleji, nenechali nás dobře podívat a na něco se zeptal, Byla to strašná doba fašismu.
3. 11. 1988
Zernovová Fedosja Alexejevna
https://www.molodguard.ru/guardian4.htm

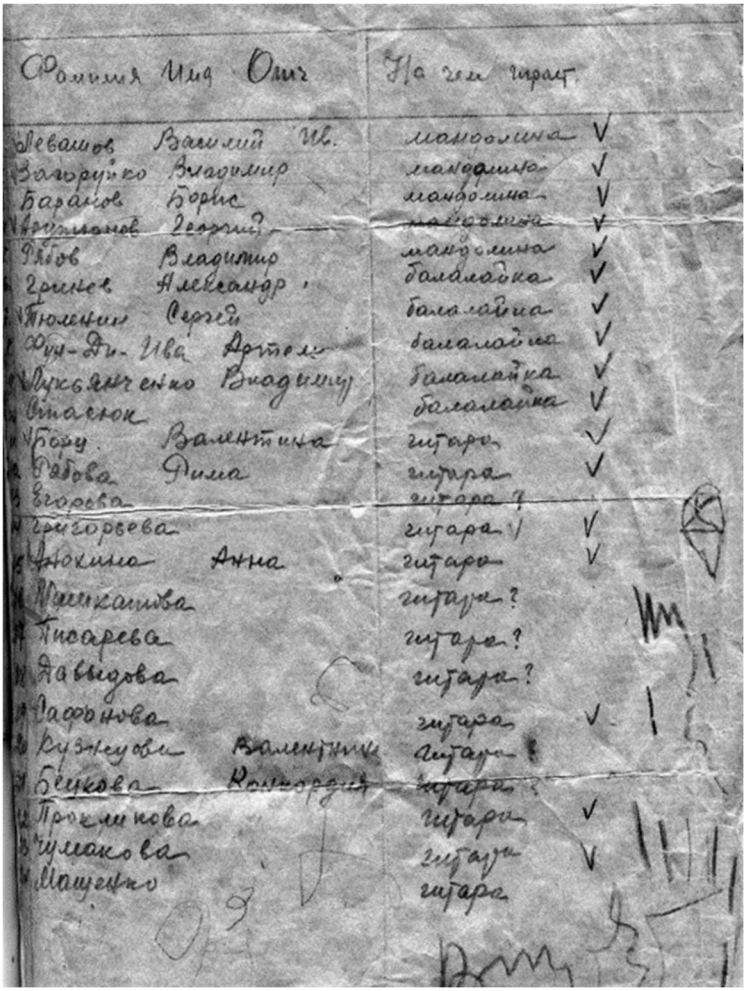

Členové Treťjakevičova kroužku strunných nástrojů

Výpověď Marji Borc, Valjiny matky (15. 7. 1943)

1.1.1943 začalo zatýkání členů podzemní organizace „Mladá garda“. O existenci této organizace jsem věděla již dříve a mnoho jejích členů jsem znala osobně.

1.1. k nám do bytu přišel Ťulenin Sergej – bylo asi 10 hodin dopoledne – Sergej nás informoval, že ve městě začalo zatýkání členů organizace, a okamžitě odešel. Valeria nebyla doma.
Prošla jsem všechny knihy, věci, dokumenty. Vše, co mohlo vzbudit podezření nebo posloužit jako důkaz, jsem zničila, ale měli jsme obrovský německý kožich. Jednou se Valeria vrátila domů v kabátě, z jehož kapes trčely granáty, a vykřikla:
„Mami, vezmi si to i s trofejemi!“
Musela jsem vyřešit otázku, co s tím kožichem udělat?
Nebylo možné ho spálit, protože kolem našeho bytu se neustále prohánělipolicajti. Rozhodla jsem se kabát rozstříhat na kousky a ušít z něj deku. Když jsem přijala toto rozhodnutí, rychle jsem se vyzbrojila jehlou a nůžkami a pustila se do práce. Třásla se mi ruka, myšlenky mi utíkaly a můj úzkostný pohled se co chvíli zastavoval u dveří. Najednou někdo zaklepal na dveře. Rychle jsem položila rozstříhané kusy kožichu na postel a přikryla je peřinou. Do bytu zašla sousedka, která naštěstí brzy odešla. Pak přišel Ostapenko, člen organizace. Byl to zdravý, pohledný černovlasý mladík. Obvyklý klid ho opustil, byl trochu rozčílený a na tvářích mu vystupoval jasný ruměnec. Řekl, že Valja je v bezpečí a že mám odevzdat texty letáků, potištěné papíry, plakáty, granáty a ammonal. Řekla jsem, že granáty jsem už vyhodila, a všechno ostatní jsem mu dala. Odešel a já jsem pokračovala v práci. Přes sešité kusy jsem natáhla povlak a po zarolování konců jsem k němu přišila kožešinu.
Rozhodla jsem se schovat některé z nejnutnějších věcí, které šly odnést. Nebylo možné odnést všechny takové věci, protože by to okamžitě vzbudilo podezření policie. Odnesla jsem pár uzlíků sousedovi (v jednom z nich byla ta nešťastná deka) a spěchala zpátky do bytu.
Vyšla jsem na verandu, noc byla temná. Najednou se ozvalo tiché, sotva znatelné zašustění. Začala jsem nahlížet do tmy a všimla si siluet v rohu, zároveň se vzduchem rozlehlo dlouhé pískání. Tak moje dcera často pískala a já jsem zamířila k siluetám. Byli to Valeria a Sergej. Informovali mě o svém rozhodnutí přejít frontu, já jsem jejich rozhodnutí schválila a řekla jsem jim, že připravím do rána maskovací materiál a jídlo, pokud budu na svobodě. Domluvili jsme se na místě a čase setkání. Znala jsem charaktery těchto hlav a neustále jsem jim říkala, aby si dávali pozor, nezahrávali si s ohněm a co nejrychleji se dostali z Krasnodonu.

Radila jsem jim, aby si s sebou nebrali žádné zbraně, ale jak jsem později zjistila, neposlechli mě.
Byli jsme velmi rozrušeni. Myslela jsem, že už je nikdy neuvidím. Zeptala jsem se jich, jestli je přechod přes frontu organizovaný. Odpověděli nějak neurčitě. Myslela jsem si, že od té hodiny se budou muset postavit na vlastní nohy, existovat bez pomoci příbuzných a v takových podmínkách! Neměla jsem žádné peníze, ani cennosti jsem neměla, takže jsem je musela vyprovodit v tom, co měli na sobě. Noční tma byla čím dál temnější. Řekla jsem:
„Tak, děcka, je čas jít!“
Valeria se se mnou rozloučila, Sergej mě také objal a políbil. Měla jsem pocit, jako by mi vytrhli část těla, a bolelo mě srdce, ale neplakala jsem, chtěla jsem vypadat silnější a povzbudit svoje mláďata. V tu chvíli jsme zaslechli vzdálené kroky. Spěchala jsem do bytu a zavřela za sebou dveře. Ze dvora se ozýval rozhovor a já jsem poslouchala. Srdce mi silně bušilo a zdálo se mi, že slyším každý jeho úder na pár kroků.
Někdo zaklepal na dveře. Zeptala jsem se:
„Kdo je?“
Odpověď:
„Policie, otevřete!“
Pomyslela jsem si: Tak, a už to začíná.
Do bytu vstoupil zástupce policejního náčelníka Zacharov, jeden policajt a s ním Němec. Zacharov se zeptal:
„Kde máte dceru?“
Odpověděla jsem, že šla do vesnice vyměňovat. Následovaly otázky, s kým, kam a co si vzala s sebou? Odpověděla jsem, že den předtím jsme o výměně mluvily, ale neprobíraly jsme kde a s kým, spíš nás zajímalo, co vzít a co ještě je lepší a výhodnější vyměnit. Ráno jsem šla na trh, a když jsem se vrátila domů, dcera byla pryč. Udělali prohlídku, obrátili všechno vzhůru nohama a začali se mnou diskutovat. Zacharov se mě snažil přesvědčit, říkal, že dceru ničím, že její vina je zcela bezvýznamná a že ti nejdůležitější se už ke všemu přiznali, jen je lehce propleskli a pustili, a že Valerii prý potřebují jako svědka. Dal mi slovo, že když mu řeknu, kde Valeria je, policie se k mému bytu nikdy nepřiblíží a Valeria bude v klidu žít v Krasnodonu a nebude se nikde potulovat. Nějak ze mě vyletělo:
„Platí od vás vůbec čestné slovo?“

Netvor zbledl a jeho malé, rychle těkající oči se podlily krví. Vytáhl nagan, přiblížil mi ho k obličeji, dupl a vykřikl:
„Tak ty tak… Zastřelím tě! Okamžitě se připrav. Na policii budeš mluvit jinak. Dokážeme ti rozvázat jazyk!“
Byla jsem velmi klidná. Oblékla jsem se a rozloučila se s Ljusjou (svojí druhou dcerou). Ani ona, ani já jsme neplakaly, i když to bylo velmi těžké a do očí se mi draly slzy.
Zacharov opět promluvil tiše a vtíravě.
„Vidíte, k čemu vede vaše tvrdohlavost! Ničíte dvě děti najednou: jedno z nich odsuzujete k bloudění a druhé k smrti hladem. Přemýšlejte o tom, ještě je čas.“
Znovu jsem zopakovala, že nic nevím. Vstal a výhružně mi přikázal, abych ho následovala:
„Uvidíme, co nám řeknete na policii.“
Vyšli jsme ven. Na nádvoří se zvedl vítr, do obličeje mi napadl mokrý a pichlavý sníh. Dobře jsem znala všechny ulice a zákoutí města. Chtěla jsem utéct, ale když jsem si vzpomněla na Ljusju, šla jsem dál. Na policejní stanici mě prohledali, zaevidovali a pak mě odvedli do kanceláře policejního náčelníka Sulikovského.
Kancelář byla zaplavena jasným elektrickým světlem. Po pravé straně byl šifonér, přede dveřmi měkká pohovka a vlevo dva stoly pokryté drahými ubrusy. U stolu ve velkém polokruhovém měkkém koženém křesle seděl muž „unaveně“ opřený o pravou ruku, druhou ruku měl položenou na stole. Ruku i oblek měl od krve, na malíčku pravé ruky se mu třásla kapka krve a chystala se dopadnout na stůl. Na stole ležely nejrůznější biče: tlusté, tenké, široké jako řemeny, biče s kovovými špičkami. Nalevo od něj se s úsměvem posadil Zacharov. U pohovky stál Zemnuchov. Byl bez brýlí a vypadal shrbený víc než obvykle. Měl zarudlé oči a silně zanícená víčka. Na obličeji měl odřeniny a modřiny. Jeho kabát ležel na podlaze. Všechno oblečení bylo od krve, košili byla na zádech přilepená k tělu. Na podlaze se červenaly velké krvavé skvrny. Obraz na mě zapůsobil hrůzostrašným a šokujícím dojmem, zatnula jsem pěsti a bezděčně ustoupila o krok dozadu.
Najednou se od stolu zvedlo chlapisko vysokého vzrůstu, bohatýrské postavy, s obrovskými zaťatými pěstmi. Kozáckou čepici mělo staženou na stranu a zpod ní mu vykukovaly černé, mírně kudrnaté vlasy. Měl černé, malé, kruté a pichlavé oči. Udělal několik kroků

směrem ke mně, zatřásl obrovskými pěstmi a hromovým hlasem zařval:
„Komediantko! Já sám jsem taky umělec," a vysypal na mě spoustu nadávek: „Kde máš dceru? S kým odešla?" vykřikl Sulikovskij a přistoupil ke mně.
Řekla jsem, že o své dceři nic nevím, a že mi řekla, že se jde do vesnice měnit.
„A kde je kožich, pošta a granáty?" vykřikl. „To taky nevíš?" a udeřil mě strašlivou silou do obličeje.
Odpotácela jsem se. Zástupce mě uhodil z druhé strany. Vzduch ohlušilo strašné nadávání, nejrůznější epiteta na mou adresu. Na hlavu mi dopadaly rány zprava doleva a já se potácela na jednu stranu a na druhou. Tvář mi silně hořela, v uších mi zvonilo a pěsti jsem měla zaťaté v bezmocném hněvu…
Sulikovskij se obrátil k Zemnuchovovi a vykřikl:
„Kde jsou granáty?"
Zemnuchov unaveně odpověděl:
„Nevím."[177]
Náčelník nařídil, aby mě odvedli. Policista se nervózně zeptal:
„Kam ji mám odvést?"
„No jo," řekl náčelník, „nemáme ženskou celu. Ale dej všechny do místnosti naproti mé kanceláři."
Vyšli jsme z kanceláře, udělali dva kroky a zastavili se. Policista otevřel dveře a sarkasticky poznamenal:
„To bude váš byt. Prosím, pojďte dál. Šťastnou kolaudaci!"
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 329
https://www.molodguard.ru/doc29.htm

[177] Dmitrij Ščerbinin, správce stránek molodguard.ru, se rozhodl kus textu vynechat. Potom jej ale uveřejnil na diskusním fóru:
„Co na to říkáš?" vykřikl Sulikovskij a přerušil Zemnuchova.
Obrátila jsem se k Zemnuchovovi a zeptala se pevně a ostře:
„Víš jistě, že Valja přišla domů v kožichu?"
Zemnuchov řekl:
„Ne. Odešli s Ťuleninem. Valja měla na sobě kožich, část pošty si vzali s sebou."
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 329
https://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=10&t=526&start=40
(I tak to vypadá, že ještě kousek chybí. Na co reagovala Marja Borc?)

Tosja Maščenko (dokument z archivu muzea Moskevské školy č. 312 podepsaný rodiči)

Tosja se narodila 28. dubna 1927. V květnu 1941 se rodina přestěhovala do Krasnodonu. Narodila se ve Starobělsku v Luhanské oblasti. Její starší bratr Boris padl během války u Stalingradu. Ve škole Gorkého chodila do 8. třídy. Stěpa Safonov, Koševoj, Borc do paralelní, Kulikov. Přátelila se s V. Borc. Za války přicházel V. Zemnuchov. O její účasti v „M.G." jsme se dozvěděli až po jejím zatčení. Učila se s výkyvy, jednou dobře, jednou průměrně. Byla to činorodá dívka, velmi hovorná. Ráda četla. Trochu hrála na kytaru a její bratr hrál na mandolínu. Ráda se koupala, potápěla se.

Byla zkouška z literatury ukr. Matka jí slíbila, že ji vyzkouší, a nepustila ji k řece. Ale ona stejně šla k řece. Uměla jenom Rylského, ale matka ji donutila, aby se učila, a na zkoušce dostala Rylského. Bratr přišel roku 1924.

„Čertovský výškrabek", tak ji nazývala její matka. Její rodiče pracovali. Ona sama byla v domě hospodyňkou. Uklízela pokoje, loupala brambory. Milovala Ostrovského. Velmi ráda četla. V květnu 1942 vstoupila do komsomolu. Marja Alexandrovna byla také zatčena. Tosje přišlo předvolání do Německa, ale její matka ji schovala. V noci někdo zaklepal. Tosju schovali. Přišla policie. Stála za skříní, ale nenašli ji. Němci sebrali fotoaparát. Druhý den matku předvolali na policii. O několik dní později přišli policajti znovu. Tosja se neschovala. Tosja a její matku sebrali. Posadili je do různých místností. Tosju předvedli k výslechu. Přivedli další lidi: Popova a další. V. Zemnuchova přivedli k výslechu. Strašně ho bili. Řekl jen: „Co to děláte, co to děláte". Rozbili mu brýle a potácející se opustil místnost. Zacharov řekl: „Stejně budeš mluvit." Odvedli ho. Treťjakeviče přivedli celého zbitého. Z výslechu ho odvlekli. Až do rána se nekonaly žádné výslechy. Ráno taky nebyly, ale přivedli další. Večer matku propustili.

Tosja zahynula 15. až 16. ledna. Druhý den vyvěsili seznam uvězněných odeslaných do Vorošilovgradu. Na policii Tosja matce řekla, že psala letáky a roznášela je s Aruťuňancem. Tosja měla dlouhé

copy. Přední vlasy měla vytrhané. Byla blondýnka a měla šedé oči. „Tosja je statečný ptáček," řekla o ní teta.
Boris se přátelil s Vasjou Levašovem. Učil se v továrně na traktory. Od rodičů Kl. Kovaljovové nepřijali věci pro Klavu a vyšetřovatel Zacharov řekl: „Nejen oblečení, ale měli by je dát na led a zasypat sněhem".
Den před svou smrtí Tosja požádala o čisté spodní prádlo. Z jámy ji vynesli v přineseném čistém spodním prádle.

Adresa: Kišiněv, stř. ulice 28. června d. 55. byt 4
Maščenko Marie Alexandrovna a Michail Fjodorovič
http://www.molodguard.ru/guardian41.htm

Vyprávění Ljudmily Osmuchinové, sestry Volodi Osmuchina

Za Voloďou přichází Míša Grigorjev. Jdou za chlapci, odkud se Voloďa vrací rozrušený. Přišel s Orlovem Anatolijem a Anatolij rychle odešel. Vešla jsem do pokoje. Voloďa mi řekl, že Treťjakeviče a Moškova zatkli a že hledají Zemnuchova.
„Tebe neseberou?" ptám se.
Voloďa si byl jistý, že ho nikdo neudá, ale byl velmi rozrušený.
Máma nás žádá, abychom šli do Sverdlovky k dědovi pro nějaké potraviny. Voloďa se jde přeptat vedoucího strojírenské dílny Ljutikova.
2.1. ráno jdeme. Kdybych si pomyslela, že to bylo naposledy! Šli jsme pět kilometrů potichu. Voloďa se zachmuřil. Ani já jsem nemohla nic říkat. Pak Voloďa řekl:
„Kdo je prozradil? Je mi děcek líto."
A já znovu:
„A tebe neseberou? Jestli na to přijdou, pověsí všechny.".
„Děcka mě neprozradí, tím jsem si jistý."
Když jsme došli k babičce, Voloďa si lehl a mlčel. Celý večer seděl a přemýšlel
4.1. jsme šli domů. Voloďa se celou cestu hnal kupředu. Vždycky jsme chodili s písničkami, ale tahle poslední cesta byla smutná.
Když jsme došli tak, že jsme viděli na policejní budovu, kde seděli Voloďovi soudruzi, Voloďa zbledl, když jsme procházeli kolem budovy, sevřel ruce v pěst.
Přišli jsme domů. Voloďa se začal matky vyptávat, co se povídá o děckách.

„Je to špatné. Přišili jim partyzánství. A říkají, že budou viset.“
Voloďu to úplně zdrtilo. Už se na nic neptal, jen si lehl a dlouze vzdychal. Ráno šel do práce. Byla jsem doma sama.
Druhý den v 10 hodin dopoledne přišli 2 policajti. Vyděsila jsem se a oni se začali rozhlížet.
„Kdo tu bydlí?“ ptá se policajt.
„Osmuchin. Koho potřebujete?“
„Jeho potřebujeme.“
„Už je to tady,“ proletělo mi okamžitě hlavou.
Začali s prohlídkou. První, na co se ptali, byl fotoaparát a rádio. Dala jsem jim fotoaparát, ale rádio nebylo.
„Ano! V poslední době s tím pracoval,“ otevřeli fotoaparát.
Prošli všechno. Vzali si, co se jim líbilo.
„Zbraně jsou?“ zeptali se.
Řekla jsem, že ne.
„Podívej se na podlahy,“ řekl jeden policajt druhému.
Ten lezl dokola, ale nic podezřelého nenašel. Vzali součástky rádia a to, co si nemohli vzít s sebou, položili na podlahu.
„Přijdeme, vezmeme,“ zavrčel jeden z nich.
Večer přišli s četníky a odnesli zbytek.
Voloďa byl zatčen ještě téhož dne, přímo v práci. Jak jsem se bála, to si nikdo nedovede představit! Voloďa doufal, že ho kluci neudají[178]. Ale kdo ho udal? Našla se prodejná duše, která ničila mladé životy.
S matkou nemůžeme celou noc spát. Vždyť říkají, že v neděli na bazaru budou věšet! Jak to všechno přežít!
Procházím městem a dívám se na sloupy. Zdá se mi, že Vovočka bude viset právě na tomto sloupu. Každý strom mi připadá jako šibenice. Ráno vycházím ven a říkám si: „Možná ho pověsí poblíž domu, aby to bylo strašnější.“
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 330
https://molodguard.ru/guardian49.htm

Zatčení Volodi Osmuchina (podle vyprávění matky Jelizavety Osmuchinové roku 1947)

A pak se přiblížil osudný den 5. ledna 1943. Voloďu zavřeli na policii. Nelze popsat pocit, který jsem tehdy měla. Věděla jsem, že se Voloďa před Němci provinil. A že už ho nikdy neuvidíme. 5. ledna, když

[178] Opovážlivé spoléhání na výdrž kamarádů.

Voloďu zavřeli, nás dvakrát prohledali. Jednou, když jsem nebyla doma, a podruhé večer. Sedím, přijdou 2 policajti a 2 četníci. Jdou rovnou do skříně, kde měl Voloďa všechny součástky z rádia, cívky drátů, nějaká vinutí, elektronky. Ukázalo se, že když odpoledne hledali, všechno odložili, a teď si to přišli odnést, a ještě něco vyhrabat.
„Dej mi něco na zabalení toho bordelu!“ křičí policajt.
Strhla jsem prostěradlo z postele a podala mu ho. Němci si mezi sebou něco říkali. Policajt křičí:
„Oblékni se, jdeš!“
Řekla jsem:
„Kdo ‚jde‘?“
A on říká:
„Ona!“ A ukáže na dceru.
A já si pomyslím, ještě ji odvedou. Řekla jsem:
„Radši půjdu já.“
Obě se oblékneme. Pak řeknu dceři, ať zůstane, a sama vezmu uzel a jdu ven. Vedli mě k brance. Pak jeden z nich řekne:
„K čemu ji sakra potřebujeme?!“
„Jdi domů!“ řekli.
Šla jsem a začala s dcerou všechno pálit. Spálily jsme všechny plány, všechny knihy. Všechny části vysílačky, které policie nenašla, jsme vzaly a hodily do záchodu. A venku mrzne. Celou noc jsem probrečela, že Voloďa padl do těchto rukou. Vždycky říkal, že ho nikdy živého nedostanou. A jak to dopadlo! Už nemám syna. Nemám svého drahého chlapce, který bez mého povšimnutí tak rychle vyrostl a stal se pro Němce tak nebezpečným nepřítelem.
Druhý den ráno nesu na policii balíček a tam mi řekli, že je berou jen mezi 2. a 4.hodinou. Šla jsem za hlavou města Stacenkem. Požádám ho o pomoc. A on říká:
„Kde pracuje?“
Odpověděla jsem, že pracuje ve strojírenské dílně.
„Aha, strojírna, hnízdo partyzánů, a vedoucí strojírny Ljutikov je vůdcem bandy.“
Ve dvě hodiny nesu balíček na policii. Stojíme tam a kolem se motají policajti. Jeden vyjde ven a hraje si s bičem. Srdce se nám sevřelo. Kati bijí naše děti. Stojíme přitisknuti k plotu a policajti na nás křičí a vyhánějí nás. Dostala jsem od Volodi misku a na víčku plechovky

na zadní straně je vzkaz: „Matko a Liusjo, odviňují mě za rádio. Živý a zdravý. Voloďa.“
Druhý den se pak v kaši objevil vzkaz: „Maminko a Liusjo! Pošlete tabák. Živý a zdravý. Voloďa.“
Ale tabák na policii nepřijímali. Pak jsem se spojila s matkou Moškova Ženi, která měla kontakty se zatčenými komunisty, které policajti vodili pracovat na četnickou stanici. Do měšce jsme nasypaly semínka a tabák. Zavření dostali vdolek. Tam, kde pracovali, se muselo přijít nenápadně, aby si toho nevšimli policajti, přehodit to přes plot z ostnatého drátu a odejít. Museli to sebrat a dát Voloďovi a Ženovi, protože s nimi seděli ve stejné cele (ve 2. cele). Přes tyhle zavřené jsem obdržela 2 vzkazy. Voloďa psal, že je poženou, musíme je sledovat. Házeli je na zem, aby si toho policajti nevšimli, a my jsme je sbíraly. Pak si toho policajti všimli a už jsme o našich drahých nedostaly zprávu.
11.1. jsem dostala poslední lístek, kde stálo, co od nás nedostal; ale ne vše tam napsal: „Svůj polštářek jsem viděl, ale nedostal jsem ho. Buďte silní. Živý, zdravý. Voloďa.“ Tento vzkaz byl předán ve špinavém spodním prádle v tričku s vyhrnutým rukávem. Jak jsem se v posledních dnech trápila, když jsem několikrát vytřepávala každý hadr, který jsem odtamtud dostala, z těch cel, kde mučili naše syny, a hledala zprávy. Ale marně. Vyšetřovatelé kontrolovali každou misku, aby se ujistili, že odtamtud nevyšlo ani slovo. Věděli jsme, že naše děti jsou bity pod patefonem, že jim pod nehty píchají jehly, že je věší.
Dne 12. ledna jsem přinesla balíček, předala jsem ho, ale nádobí mi nepřinesli. Žádám policistu o nádobí a on mi říká: „Dej pokoj!“ Srdce se mi sevřelo.
„Určitě nakrmili tvého synáčka bez tebe,“ říkají mi matky zoufalé jako já.
Dlouho nebylo žádné nádobí, a potom nevydali všechno. Můj drahý pravděpodobně ležel a neměl pomyšlení na jídlo.
Dědeček (manželův otec) k nám přišel ze Sverdlovska. Požádala jsem ho, aby zašel za vyšetřovatelem a zjistil stav Voloďova případu. 13. šel. Dlouho byl pryč, pak přišel, svalil se na stůl a vzlykal:
„S Voloďou je konec.“
Na dotaz vyšetřovateli:
„Z čeho je Voloďa obviněn?“
Ten odpověděl:

„Tvůj vnuk je partyzán, je velitelem oddílu," a pak se opravil, „skupiny, při výsleších se chová vyzývavě, říká: ‚My jsme Němce bili, bijeme a budeme je bít. Němci pohrdám. Šel jsem do toho vědomě.'" Vyšetřovatel říká, že se ho snažil přesvědčit, že se z mladistvé nerozvážnosti možná vydal špatnou cestou, ale Voloďa si stál za svým, a dokonce mu plivl do tváře. Vyšetřování je u konce, dnes předávám případ četnictvu. Připravujeme oprátku pro tvého vnuka," řekl dědečkovi policejní vyšetřovatel Zacharov.
Od té doby si přála jenom to, aby můj drahý chlapec stál pevně, aby se před těmi zrádnými psy netřásl, ale drze se jim vysmál a podíval se smrti zpříma a odvážně do tváře. Bylo to pro mě velmi těžké, ale přála jsem si jen jedno, aby se mému osmnáctiletému orlovi neohnula záda, aby se mu nezlomila křídla, do samotné smrti.
https://molodguard.ru/guardian49.htm

Jak zahynul Leňa (vyprávění N. A. Dadyševové o bratrovi, 1974)

Před osvobozením Krasnodonu jsme nevěděli, že Leňa vstoupil do „Mladé gardy". Teprve po příchodu Rudé armády vyšlo najevo, že mezi obyvatelstvem roznášel letáky se zprávami Sovinformbyra a podílel se na osvobozování našich vojáků a důstojníků z fašistického zajetí.
Leňa se často vracel domů pozdě v noci a ráno se ve městě určitě něco dělo. Tak tomu bylo v předvečer 25. výročí Října, kdy on a jeho kamarádi v noci vyvěsili na mnoha budovách ve městě rudé vlajky; tak tomu bylo v předvečer vypálení úřadu práce, kde byly spáleny pracovní průkazy, lékařská potvrzení, seznamy dvou tisíc mladíků a dívek z Krasnodonu, kteří měli být odvezeni do Německa.
Otec tušil, co se děje s Leňou, ale nedal to najevo, jen ho žádal, aby byl opatrný, a vždycky uklidňoval matku, když se Leňa nevrátil před setměním.
Dvakrát přinesl policajt ze čtvrti Leňovi předvolání, že se musí zaregistrovat na úřadě práce. Leňa tyto obsílky před policistou roztrhal, bez ohledu na jeho nadávky a hrozby
Ráno 5. ledna 1943 přišlo do našeho domu několik policajtů. Mezi nimi byl i ten, který Leňovi přinesl předvolání.
„Kam jsi schoval automat?" zeptal se ostře bratra.
„Nemám automat!" odpověděl pevně Leňa.
Policajti mu nevěřili. Prohledali celý dům.

Při prohlídce našli v komíně pece železnou krabičku s Leonidovými kresbami. Když uviděli portréty slavných generálů, stranických a vládních představitelů, jeden z policajtů vykřikl:
„Proč jsi je všechny nezničil?“
Leňa klidně odpověděl:
„Tyto kresby jsem vytvořil sám a jsou mi drahé.“
Policajt udeřil Leňu do tváře a vyštěkl:
„Obleč se!“
A pak si otřel ruku a chraptivě dodal:
„Jdeme na gestapo, uvidíme, co ti je drahé.“
Leňa si oblékl sako, pod jehož klopou se leskl odznak Vorošilovského střelce. Když si toho policajt všiml, přiskočil k Leňovi, strhl mu odznak a znovu bratra udeřil.
Leňa se na něj vrhl, ale policajti mu zkroutili ruce a odvedli ho pryč. Každý den jsme mu s matkou nosily na policejní stanici jídlo. Tehdy jsme nevěděly, že už nežije. Po nelidském mučení Němci zastřelili vůdce podzemní stranické organizace v Krasnodonu a mnoho mladogvardějců. Jejich těla vhodili do 53 metrů hluboké jámy. Někteří z nich shodili zaživa a na hlavy jim hodili staré vozíky…
Po osvobození Krasnodonu byla z dolu vyzdvižena těla mrtvých. Leňovo tělo jsme sotva našli.
Matka všechny tyto otřesy nevydržela a brzy zemřela.
1. března 1943 byli v městském parku pohřbeni mladogvardějci, kteří zahynuli v Krasnodonu.
https://molodguard.ru/guardian21.htm

Kdo je zradil?

Takže měli velkou, schopnou, dobře zorganizovanou odbojovou skupinu – a do měsíce jsou všichni mrtví, pokud neutekli.
Jak si to vysvětlit jinak, než podlou zradou! a nejlépe, když zrádce bude jeden – dobře, možná dva – a možná přihodíme ještě někoho, kdo *nebyl* členem organizace.

Georgij Aruťuňanc (léto 1943)

V té době se k naší organizaci přidal člen Popovovy skupiny Gennadij Počepcov, který nás zradil policii. Když přišly naše jednotky, byl postaven před soud a během vyšetřování prohlásil: můj otec – jako straník – se bál Němců a nutil mě, abych se dopustil zrady a zachránil

tak naši rodinu. Počepcovův otec – Gromov nebyl Gennadijův vlastní otec.
Ve stejnou dobu Vyrikovová zradila skupinu našich dívek. Byla tajemnicí komsomolské organizace školy v Pervomajce, znala mnoho dívek a zejména Ljubu Ševcovovou, kterou sama poslala do speciální školy. Skupina dívek pracovala odděleně, věnovala se shromažďování prostředků pro organizaci, sběru léků, vylepování letáků a dalším úkolům. Tato skupina o naší existenci nevěděla, stejně jako my jsme nevěděli o její existenci, kromě Zemnuchova.[179] Vyrikovová podala na dívčí skupinu oznámení na policii, stejně jako Počepcov. V současné době se nachází ve Vorošilovgradu a čeká na soud. Během vyšetřování zradu popřela. Spolu s Vyrikovovou sedí ve vězení i Olja Ljadská, která udala Tosju Maščenko.
Počepcov samozřejmě nemohl udat všechny, protože je všechny neznal, znal jen asi deset lidí z organizace. Maškov a Treťjakevič byli na jeho udání zatčeni a Zemnuchov se večer sám vydal na policii v domnění, že se mu podaří kluky osvobodit, protože na policii pracovalo několik jeho známých. Samozřejmě ho také zavřeli.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc37.htm

Což měl Žora Aruťuňanc samozřejmě z druhé ruky.

Gennadij Počepcov (1924-1943)

Oficiální zrádce Mladé gardy. Narozený 29.ledna 1924. Absolvoval sedm tříd základní školy, za války pracoval jako traktorista. Údajně byl členem Popovovy skupiny v Pervomajce. Dne 18. srpna 1943 byl vojenským tribunálem NKVD Luhanské oblasti odsouzen k trestu smrti zastřelením a konfiskaci veškerého majetku. Rozsudek byl vykonán 19. září 1943 v Krasnodonu.
Kim Ivancov si o něm nemyslel nic dobrého.
Například:
Nevěděl jsem, co se z Počepcova stane. Ale toto jsem si o něm zapsal do svého deníku – historického svědectví mnoha stránek biografie Krasnodonu: „6. června 1940. Já, Gennadij Počepcov, Sergej Ušakov a Josif Grigorjev jsme se rozhodli, že zítra půjdeme k řece Doněc,

[179] Šťourové by se mohli zeptat, jak to tedy věděl Aruťuňanc.

která je od nás vzdálená 18 km… Gennadij Počepcov je žákem 6. třídy pervomajské školy. Narodil se v roce 1924. Bydlí nedaleko od nás. Mezi kluky, kteří chodí na Doněc, má velkou autoritu. Vždy dohlíží na potraviny a dělá atamana. Měl bychom také dodat, že Goša chodí s děvčaty a také kouří.

Dnes jsme koupili čtyři bochníky chleba a 500 gramů rozpuštěného kravského másla. Zcela připraveni na túru jsme šli přespat do Gošovy stodoly… Počepcov zpíval překroucené písně. Z těch písní se mi udělalo špatně a zacpal jsem si uši rukama. Ale zpíval tak hlasitě, že to nepomohlo…

Najednou přestal, vstal z postele, po několika minutách se znovu posadil a potáhl z cigarety. Pak tichým hlasem zazpíval píseň o tom, jak:

Lehko je u srdce s krupičnou kaší,
Se kterou se nudě nedaří,
Ředitel jídelny miluje kaši,
A také hubení kuchaři…[180]

‚Vstáváme ve dvě hodiny a odcházíme ve tři,‘ řekl Goša a přestal kouřit.

7. června. Probudil jsem se, když už svítalo.

„Probuďte se!‘ vykřikl náš ataman Goša. ‚Zaspali jsme!‘

Venku bylo skutečně jasno, ale slunce ještě nevyšlo. Kromě mě si nikdo neumyl obličej. Všichni říkali: i tak to půjde.

Pytel se čtyřmi bochníky chleba nesl jako první Gusak (přezdívka I. Grigorjeva). Pak ho Goša nesl sto kroků a nakonec já. Pytel jsem musel nést jeden a půl kilometru do strmého kopce. Šel jsem a myslel si: To je ale ataman. On to nesl sto metrů po rovné cestě a mě donutil nést 1500 metrů, a to celou dobu do vysokého kopce. Není jasné, proč má takovou autoritu.“

Dětská zášť? Možná. Ačkoli…

A ještě jeden zápis:

„13. července 1940. Poblíž Gorkého klubu hráli chlapci buru (druh hazardní hry s kartami). Byl zde také Geša. Kvůli nedostatku peněz však nehrál. Geša mě požádal o 50 kopějek. Řekl jsem, že nemám žádné peníze. Ve skutečnosti jsem je měl. Kdyby chtěl něco jiného, dal bych mu to. Pak začal žádat Kuzbasse (chodil do 7. třídy a pak ho jako trojnásobného propadlíka vyloučili ze školy), aby za něj uzavřel sázku.

[180] Parodie na píseň Lehko je u srdce s radostnou písní od I. Dunajevského

Kuzbass odmítl. Geša ho znovu poprosil. Opět odmítnutí. Pak mu Počepcov začal dělat různé laskavosti: oprášil mu sako, zasahoval do hry a zastával se Kuzbasse. Poté Geša znovu poprosil Kuzbasse, aby za něj vsadil peníze. Opět odmítl. Geša mu nadával (velmi opravdově) a začal chtít po jiném klukovi peníze. Ale i on odmítl. Zanadával na toho kluka a vrátil se, aby se znovu doprošoval. Styděl jsem se za něj. Když se Počepcov podbízel hráčům, udělalo se mi špatně a zvedl jsem ruku, abych mu jednu vrazil. Ale ovládl jsem se.
‚Dost bylo tvého podlézání, pojďme raději na hrazdu,' řekl jsem Počepcovovi.
Otočil se, vstal ze země a řekl:
‚Pojďme. K čertu s nimi. Všichni jsou to hamižní parchanti.'
To byly mé první dojmy ze setkání s budoucím zrádcem Mladé gardy. https://molodguard.ru/book40.htm[181]

Jeho strýc Fjodor Počepcov měl před revolucí vlastní obchod. Za sovětského režimu pracoval jako důlní mistr. Když přišli Němci, otevřel si vlastní restauraci s názvem „Přijď, holoubku". Možná mu Kulešov pomáhal s restitucí. Do této restaurace prý pilně docházeli policisté a majitel byl dobrý kamarád Sulikovského.[182] Když odešli Němci, odešel tento Počepcov a další příbuzní s nimi s nimi. Někdo pak viděl jednoho z nich ve Venezuele… A co víc, další příbuzný prý také nějakou dobu pracoval u policie a „*poté často navštěvoval policii a často s policejním šéfem popíjel*"[183].

[181] Jak to, že zapojili do ilegální činnosti, když měl tak špatnou povahu?
[182] Aspoň to píše Kim Kostěnko ve své knize, která vyšla česky v roce 1965 pod názvem „Jak to bylo s Mladou gardou". Pokud Počepcovův strýc kamarádil se samotným Sulikovským, mohl by to být důvod, proč Gennadije propustili. A také by to mohlo zostřit pozornost NKVD. Kosenko též tvrdí, že živnost strýce Počepcova byla založena na překupnictví kradeného zboží a že právě u něj se prodávaly cigarety z vyloupeného auta.
[183] Vypověděla A.K.Pismenská-Lesnikovová, která byla na polici písařkou. Možná se jednalo o dědečka nebo strýce, názory se různí.
http://www.molodguard.ru/doc117.htm

Výpis z protokolu výslechu obviněného Kulešova Michaila Jemeljanoviče (28. května 1943)

[Po prvních zatčeních a domovních prohlídkách.]
2. nebo 3. ledna 1943[184] jsem přišel do kanceláře Solikovského a na jeho stole jsem uviděl Počepcovovo prohlášení adresované Žukovovi, hlavnímu inženýrovi dolu. Bylo datováno 20. prosince 1942, bylo pomačkané a jeho obsah byl následující: „Vedoucímu dolu č.1-bis, panu Žukovovi, od Počepcova Gennadije Prokofjeviče.

PROHLÁŠENÍ
V Krasnodonu byla zorganizována podzemní komsomolská organizace ‚Mladá Garda' do které jsem vstoupil jako aktivní člen. Přijďte prosím ve svém volném čase ke mně do bytu a já vám všechno podrobně řeknu. Moje adresa je Čkalova 12, vchod č. 1.
Počepcov
20. prosince 1942".

Přečetl jsem si toto prohlášení a s nikým jsem o tom nemluvil. Téhož dne byl Počepcov naléhavě předvolán na policii. Přivedl ho policista Davyděnko. Podle slov Solikovského předal Žukov toto prohlášení četnictvu a odtud policii.
Obecně byl na policii takový pořádek, že zatčeného nejdřív přivedli k Solikovskému, který ho přivedl k „rozumu" a nařídil vyšetřovateli, aby ho vyslechl, sepsal protokol a předal ho jemu, Solikovskému, k posouzení.
Když Davyděnko přivedl Počepcova do místnosti Solikovského, už jsem tam byl.
Solikovskij vytáhl z kapsy saka prohlášení, které dal Počepcov Žukovovi, a zeptal se ho, zda je napsal on. Počepcov odpověděl kladně, načež je Solikovskij strčil zpět do kapsy.
Poté, co Solikovskij obdržel tuto odpověď, začal se ho vyptávat na podstatu předloženého prohlášení.
Počepcov uvedl, že byl skutečně členem podzemní mládežnické organizace v Krasnodonu a okolí. Jmenoval vůdce této organizace, respektive městského štábu, a jmenovitě: Treťjakeviče, Lukašova,

[184] Sergijenko do své zprávy napsal, že to bylo 24.-25. prosince. Asi se mu nechtělo upozorňovat na to, že zatýkání začalo *před* Počepcovovýn dopisem.

Zemnuchova, Safonova a Koševého. Sám je členem pervomajské organizace, jejímž vůdcem byl Anatolij Popov a předtím Glovan.
Podle Počeppcova bylo v pervomajské organizaci 11 lidí, mezi nimiž byli: Anatolij Popov, Glovan, Nikolajev, Žukov, Bondarevovi – dva /bratr a sestra nebo dvě sestry/, Černyšev a řada dalších. Uvedl také, kdo z účastníků měl zbraně. Solikovskij sepsal jmenný seznam členů organizace, povolal policii a Zacharova a začal zatýkat.[185]
…Otázka: Co víte o zatčených Vinokurovovi – bývalém předsedovi důlního výboru a Fominovi Kuzmovi[186]– bývalém zástupci vedoucího dolu. Důvody jejich zatčení, kdo vedl vyšetřování a jejich osud?
Odpověď: Vinokurova a Fomina znám osobně. V době, kdy jsem přišel na policii, tj. 16. prosince 1942, už byli oba ve vazbě. Když jsem si od Didyka převzal spisy a vyžádal si seznam zatčených ve vazbě, byli na něm oba. Nebyly o nich na policii žádné spisy. Didyk mi vysvětlil, že jsou registrovány u četnictva. Totéž napsal i službu konající policista na seznam, který mi dal.
V policejní praxi se vyskytla řada případů, kdy bylo četnictvo zmocněno k vyšetřování některých vězňů. Vyšetřovalo zejména Fomina a Vinokurova. Vím, že to byli komunisté, ale důvod jejich zatčení, kdo je vyslýchal a jejich osud mi není znám.

Výpis je správný, originál se nachází v trestním spise odsouzeného Kulešova a dalších osob, vedeném pod č. 10399 v archivu Úřadu Výboru státní bezpečnosti při Radě ministrů Ukrajinské SSR ve Vorošilovgradské oblasti.

Ředitelka Krasnodonského muzea „Mladá garda“
B. Borovikovová
„____“ březen 1971.
http://molodguard.ru/doc97.htm

Gennadij Počepcov změnil několikrát výpověď, takže těžko říci, jestli vůbec někdy mluvil pravdu.

[185] Popov byl Kulešovovův kmotřenec
[186] Vinokurova a Fomina údajně udal Gromov, jenže s Vinokurovem to bylo zřejmě jinak. Viz Příloha. Přinejmenším toto obvinění bylo vykonstruované.

Co tedy vypověděl Počepcov

Než Němci obsadili Krasnodon, žil jsem v obci Gavrilovka a a chodil jsem do SŠ obce Pervomajka. Když přišli Němci, žil jsem pořád doma, nikde jsem nepracoval a chodil jsem na pole, kde jsem sbíral klasy a slunečnice. 10. října 1942 jsem na popud Popova Anatolije, Lukašova a Fomina vstoupil do podzemní mládežnické organizace, kterou organizoval Glavan Boris. V organizaci nás bylo 5. Za úkol jsme si určili shromažďovat zbraně a šířit letáky (sovětské). Velitel organizace Glavan byl napojen na organizaci mládeže v Krasnodonu, dostával pokyny od štábu této organizace a dával nám úkoly. Já jsem dostal pistoli, ostatní členové organizace granáty. Zbraně jsme ukryli. V listopadu 1942 jsme rozšiřovali letáky, že jednotky Rudé armády postupují, že zabrali vesnici Morozovskaja a další osady. 24. prosince 1942 sebrali členové mládežnické organizace z německého auta všechny novoroční dárky, které Němci posílali vojákům na frontu. Současně byly zabaveny nějaké operační dokumenty Němců. Nevím, co v nich bylo napsáno. Tyto dárky byly odneseny do Gorkého klubu, kde byl vedoucím klubu člen mládežnické organizace Moškov. Když se Němci dozvěděli, že z auta byly odcizeny dárky, zahájili prohlídky. U Moškova provedli prohlídku, odebrali mu tašku s dárky a zatkli ho. Od té chvíle začalo zatýkání mládeže. Bylo to 28. prosince 1942. Byli zatčeni: Zemnuchov, Treťjakevič. Když jsem 28. prosince 1942 viděl, že byli zatčeni členové naší organizace, na radu svého otce – obžalovaného Gromova – jsem prostřednictvím Žukova – hlavního inženýra dolu – podal na policii prohlášení, že jsem členem mládežnické organizace a že mohu říci, kdo je jejím členem.

Dne 4.1.1943 jsem podal hlášení na Černyševa o organizování partyzánského oddílu a o zbraních. Od 5. do 6.1.1943 jsem byl zatčen policií. 6. ledna mě předvolali k výslechu, kde jsem jim řekl o členech mládežnické podzemní organizace a o tom, že Černyšev zorganizoval partyzánský oddíl. Vyslýchal mě Kulešov.

Policie mi dala úkol: zjistit, kde se nachází partyzánský oddíl vedený Nikolajem Čerňavským, a také zjistit, kde se Čerňavskij nachází. Tento úkol jsem neprovedl. Dne 6.1.1943 jsem byl propuštěn z vazby.

(výpisky z archivního spisu РГАСПИ Ф-100, ОП-1, Д-36)

https://molodguard.ru/doc129.htm

Marija Antonovna Gromovová (matka Gennadije Počepcova) při výslechu na Krasnodonské oblastní NKVD (1. října 1943)

…Začátkem ledna 1943, po zahájení zatýkání mladíků za vyvlastněná auta, přišel v noci do našeho bytu policejní náčelník Sulikovskij a tři policajti (jejich jména neznám). Sulikovskij vstoupil do chaty, posvítil si reflektorem a řekl – kde je Počepcov? Gromov, který ležel v posteli, odpověděl – šel pro chleba na vesnici. Sulikovskij řekl Gromovovi: „Koukej, aby byl Počepcov zítra na policii." Gromov odpověděl: „Dobře, pošlu." Sulikovskij na odchodu obrátil se ke Gromovovi a dodal: „Ohledně vzkazu, který napsal Žukovovi." Nevěděla jsem, jaký vzkaz napsal můj syn Počepcov Žukovovi.
Druhý den se Počepcov vrátil domů z vesnice uprostřed dne, sotva vešel – okamžitě ho sebrali policajti a v doprovodu odvedli na policejní stanici… Počepcov byl ve vazbě pět nebo šest hodin a v den zatčení se vrátil domů. Když se syn vrátil od policie, zeptala jsem se ho: „Geňo, v noci přišla policie a mluvila o vzkazu, který jsi napsal Žukovovi, co to bylo za vzkaz?"
Odpověděl: „Mami, Žukov mlátil ženy kvůli uhlí, varovali jsme ho. A už jsem se ho neptala, pochopila jsem, že mladíci Žukova varovali, aby netýral ženy. (Арх. д.21813-р, л.20 об)
https://www.molodguard.ru/doc187.htm

V Počepcovově trestní věci existuje svědectví M. A. Gromovové, v němž potvrzuje, že když propouštěli Počepcova, zástupce policejního náčelníka prohlásil.
„Teď můžeme tu svoloč sebrat vždycky (viz trestní věc)."[187]

Vasilij Gromov (1894–1943)

Vasilij Grigorjevič GROMOV (do roku 1921 Nuždin) byl členem VKS(b). Měl středoškolské vzdělání a byl povoláním důlní technik. Po nezdařené evakuaci se vrátil do Krasnodonu. Jako komunista se musel každý den hlásit na policii. V přesvědčení, že komunistická moc už neexistuje, začal pracovat pro Němce jako důlní tesař.
Když se vynášela z šachty těla zavražděných, nejprve tuto operaci řídil, ale pak navrhl, aby se kvůli „mrtvolnému jedu" akce zastavila

[187]РГАСПИ Ф-100, Д-36
https://molodguard.ru/doc110.htm

a šachta prohlásila za hromadný hrob. Tento návrh se setkal s prudkým nesouhlasem, akci pak řídil otec Lídy Androsovové, a na Gromova to vrhlo podezření.
12. dubna 1943 byl zatčen Krasnodonskou krajskou NKVD. Přiznal se, že pracoval pro policii jako agent s krycím jménem „Vaňuša“, a že udal celkem 18 osob včetně nějakého Vinokurova. (Později se ukázalo, že s Vinokurovovým zatčením nemá nic společného.) Také měl Počepcovovi poradit nebo ho přímo donutit, aby zradil Mladou gardu. 18. srpna 1943 odsouzen vojenským tribunálem vojsk NKVD Luhanské oblasti k trestu smrti s konfiskací majetku. Rozsudek byl vykonán 19. září 1943 v Krasnodonu.
Podle souhrnné zprávy РГАСПИ Ф-100, оп-1, д-38
https://www.molodguard.ru/doc187.htm

Gromovova výpověď (24. května 1943)

...začal jsem se syna ptát, za co ho zavřeli a co to napsal Žukovovi. Počepcov Gennadij mi řekl, že byl členem podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“, a poté, co již začalo zatýkání jejích členů, se rozhodl podat prohlášení, aby se zachránil, a řekl, že chce vydat členy organizace.
Zeptal jsem se, proč Žukovovi, a ne policii. Syn odpověděl, že hlášení předložil Žukovovi, aby se na ně mohl odvolat a říct, že to hlásil už dříve. Přitom si chtěl zachránit život a nebýt zatčen. Dále uvedl, že ho kvůli tomuto vzkazu předvolali na policii… Solikovskij se začal syna vyptávat na obsah jeho výpovědi Žukovovi. Ze synových slov si vzal vše, co o členech organizace věděl.
http://molodguard.ru/doc96.htm

Ještě jedna z Gromovových výpovědí:

„V noci, jak už jsem vypověděl, přišel Sulikovskij do bytu a ptal se po mém synovi, ale ten tam nebyl. Požádal, aby se syn dostavil na policejní stanici do 10 hodin, a pohrozil, že v opačném případě mě a mou ženu zatkne. Když jsem druhý den ráno odcházel, syn tam nebyl, a když jsem přišel z práce, manželka mi řekla, že jakmile se syn vrátil, okamžitě ho zatkla policie… Dokonce když tam byl ten večer

Sulikovskij, řekl, že se mu můj syn musí hlásit ohledně vzkazu, který napsal Žukovovi. Zajímalo mě, proč Žukovovi, a ne policii…“
https://www.molodguard.ru/doc187.htm

Ale před vojenským (16. srpna 1943) vypovídal Gromov takto:

4. nebo 5. ledna v noci ke mně přišli policajti, provedli prohlídku, ptali se, kde je syn Počepcov. Odpověděl jsem, že šel vyměnit chleba. Náčelník policie řekl, aby se syn zítra dostavil na policii, a poznamenal: „Ví, o co jde.“
https://www.molodguard.ru/doc187.htm

Ivan Černyšev (1922-?)

Jeho osud je poučný. Byl totiž účastníkem Velké vlastenecké války. Padl do zajetí a utekl. V letech 1942-1943 žil na okupovaném území v Krasnodonu. Podobně jako Turkenič.

V lednu 1943 byl zatčen krasnodonskou policií. Důvodem mohlo být to, že se 3.ledna bavil s Počepcovem o pomoci Rudé armádě. V roce 1943 tvrdil, že ho Počepcov udal, v roce 1992 připouštěl, že je někdo mohl slyšet, protože ulice nebyla prázdná.[188] Sdílel celu s Treťjakevičem, Zemnuchovem, Moškovem a dalšími. 23. ledna údajně slíbil, že bude pracovat pro německou policii jako agent a 25. ledna byl propuštěn. Žádné úkoly však neplnil a koncem ledna se schoval u své tety, protože ustupující Němci hnali muže do svého týlu.

14. února přišla Rudá armáda. Tehdy se Černyšev vrátil do města, šel na zvláštní oddělení a přiznal, že byl v zajetí a že pracoval pro Němce. Neřekl, že ho zverbovali jako agenta. Pak ho naopak zaměstnala NKVD a on *„zatkl náčelníka Suchorukova a několik policistů“*.[189]

Ovšem po měsíčním působení v této funkci byl zatčen 14. března 1943 za to, *„že se jako voják Rudé armády dobrovolně vzdal Němcům, zůstal v Německu okupovaném Krasnodonu a pracoval pro Němce jako opravář strojů.*“[190]

Tím se stal podezřelým ze zločinů podle článku 54-1 „b“ trestního zákoníku SSSR, což byla „zrada vlasti vojákem“ a hrozil za to trest

[188] Pokud by tomu bylo tak, mohl by to být i důvod, proč byl zatčen Počepcov.
[189] http://molodguard.ru/doc124.htm
[190] https://www.molodguard.ru/doc118.htm

smrti. Dne 18. srpna 1943 byl však rozhodnutím vojenského tribunálu vojsk NKVD Luhanské oblasti propuštěn z vazby. Jeho výpovědi těžce poškodily Treťjakevičovu pověst.
V roce 1946 byl odsouzen na 3 roky nucených prací za nelegální skladování zbraní.
Až do roku 1963 byl nucen spolupracovat s NKVD – KGB. Záchrana života tedy nebyla zadarmo.
V roce 1992 vypovídal před „luhanskou komisí". Tehdy popřel všechno, co údajně řekl NKVD. Prohlásil, že vůbec nevěděl, co mu dali podepsat.

Ivan Černyšev, výpověď před vojenským tribunálem (1943)

V lednu letošního roku se ve městě hovořilo o zatýkání mládeže, byli zatčeni Zemnuchov, Treťjakevič a řada dalších. Za co policie zatýká mládež jsem nevěděl. 3. ledna jsem uviděl Počepcova a zeptal se ho, proč policie zatkla Zemnuchova a Treťjakeviče. Počepcov odpověděl, že neví. Věděl jsem, že Počepcov má pistoli. Počepcov mi odpověděl, že ji dal Koševému. Pak jsem začal mluvit o tom, že se blíží Rudá armáda, že my, kteří jsme na okupovaném území, bychom měli pomoci Rudé armádě v boji s Němci. Počepcov mi na to neodpověděl, rozhovor skončil a on odešel domů. Neřekl jsem Počepcovovi, že mám pistoli a dva samopaly. V noci 6. ledna tohoto roku přišli do mého domu dva policajti a Sinitjun. Provedli prohlídku, ale nic nenašli, zatkli mě a odvedli na policii. Ráno 7. ledna si mě předvolal k výslechu náčelník policie Solikovskij, nacházel se tam i kat Plochich. Solikovskij se mě ptal, jestli jsem organizoval partyzánský oddíl, jaké mám zbraně a kde se nachází, koho jsem verboval do partyzánského oddílu.
Odpověděl jsem, že jsem partyzánský oddíl neorganizoval, že jsem nikoho do partyzánského oddílu neverboval a že nemám žádné zbraně. Po této odpovědi Solikovskij nařídil Plochichovi, aby mi dal 20 ran bičem. Plochich splnil Solikovského příkaz. Když mě zbili, znovu mě zavolali na výslech, ale já jsem celou dobu tvrdil, že žádné zbraně nemám a o organizování partyzánské skupiny jsem s nikým nemluvil. Několikrát mě předvolali k výslechu, bili, ale nepřiznal jsem se. Měl jsem podezření, že Počepcov o mém rozhovoru s ním 3. ledna řekl policii. Mé podezření se ukázalo jako pravdivé. Už si nepamatuji, kterého dne, ale v lednu t. r. mě Solikovskij znovu předvolal k výslechu. Já jsem se pořád nepřiznával, tak předvolali Počepcova,

který na jedné konfrontaci vypověděl, že jsem ho 3. ledna 1943 verboval do partyzánského oddílu, že jsem měl zbraně a že jsem mu navrhl, aby při ústupu Němců spočítal jejich auta, tanky a děla a informoval o tom jednotky Rudé armády. Nejprve jsem řekl, že Počepcov nemluví pravdu, ale pak jsem jeho výpověď potvrdil, protože jsem chtěl, aby mě pustili z vazby. Potom mě zavřeli do cely č. 1, kde seděli Zemnuchov, Lukašov, Petrov, Treťjakevič a další. Bylo nás 59. Všechny předvolávali k výslechu. Při výslechu bili Zemnuchova, Lukašova, Petrova a další. Z výslechu se vrátili s modřinami, říkali, že je policajti bili... 14.-15. prosince /? - ano, to se píše v textu/ všechny odvedli z cel a někam odvedli... Teprve když přišly jednotky Rudé armády, zjistil jsem, že je zastřelili a hodili do jámy šachty č. 5. Seděl jsem v cele č. 1 až do 23. ledna 1943, ale k výslechu mě nevolali.
[Potom Černyšev vypověděl, jak ho 23.ledna zavolali do kanceláře a dali mu podepsat nějaké papíry, čímž se zavázal ke spolupráci. 25.ledna ho pak propustili.]
РГАСПИ, Ф-100, ОП. 1, Д.37
http://molodguard.ru/doc124.htm

Ale v roce 1992 mluvil jinak:

Krátce po prvních zatčeních mládeže krasnodonskou policií zatkla i mě začátkem ledna 1943 skupina policajtů vedená zástupcem policejního náčelníka Podtynným. Jmenovitě on mě zavedl do kanceláře náčelníka okresní policie, který seděl u svého stolu a něco si tam prohlížel. Náčelník se jmenoval Sulikovskij. Podtynnyj mu sdělil, že Váš příkaz byl splněn a že zatčený je v jeho kanceláři. Sulikovskij se podíval na nějaký seznam na stole a dvakrát přejel prstem shora dolů, jako by se díval na dva sloupce jmen. Pak zvedl hlavu, podíval se na mě a řekl.
„Není tady. Dejte mu 25 ran bičem a zavřete ho do cely s těmi lumpy.“ Což bylo provedeno.
Celkem na policii se mnou provedli tři výslechy, z toho dvakrát mě surově zbili. Požadovali svědectví o přepadení auta s novoročními dárky. Na partyzány, partyzánské oddíly a zbraně se Sulikovskij neptal a nebyla o tom řeč. Jednou se zeptal na něco ohledně přepadení auta i M. E. Kulešov.
Policie se mě také ptala na G. Počepcova. Protože jsem G. Počepcova znal už dříve. Setkal jsem se s ním krátce po Novém roce, tedy

v prvních lednových dnech roku 1943, a řekl jsem mu, že se blíží Rudá armáda a že bychom měli přemýšlet, jak jí pomoci, a on byl brzy zatčen policií. Podezříval jsem G. Počepcova ze zrady a že mě udal policii. Zdůrazňuji, že jsem G. Počepcovovi žádné úkoly nedával, a proto mě hitlerovci nemohli podezřívat ze spolupráce s partyzány. Sám jsem si vedl záznamy o postupu Rudé armády, o vybavení a živé síle Italů, Němců a Rumunů. Po osvobození Krasnodonu Rudou armádou jsem tyto informace předal jednotce „SMERŠ". Ptali se mě, kdo mě k tomu přiměl. Pak jsem vysvětlil, že jsem tak učinil z vlastní iniciativy.
Když se mě policie ptala na G. Počepcova, neposkytl jsem žádné konkrétní svědectví. Řekl jsem o něm jen něco obecně.
Policejní cela, ve které mě drželi, byla malá – pro 15-20 lidí. Nemohli tam pojmout 50 nebo 60 lidí, protože by se tam nevešli.
Do mého útěku od policie mě už na výslechy nevolali ani se mě na nic neptali.
[…]
S G. Počepcovem jsem měl normální vztahy. Nic špatného o něm říci nemohu. Viděl jsem ho jen jednou na začátku ledna 1943. Po rozhovoru s ním mě brzy zatkla krasnodonská policie. Samozřejmě jsem měl podezření, že mě policie mohla zatknout na základě udání G. Počepcova, ale ulice nebyla prázdná. Samozřejmě jsem tušil, že mě mohla policie zatknout na základě udání G. Počepcova, ale žádné důkazy jsem proti němu neměl a stále nemám. Ale v roce 1943 jsem G. Počepcova jmenoval NKVD, protože mě policie zatkla krátce po našem setkání a rozhovoru. Nevěděl jsem, jestli má G. Počepcov zbraně, ani G. Počepcov nevěděl, že je mám já. Měl jsem jen jednu pistoli a jeden náboj. Neměl jsem žádné automaty.
[…]
Rád bych řekl, že nevím, kdo je Sons. Nikdy jsem ho neviděl.
20.5.92 г.
РГАСПИ Ф-100, Д- 36
http://molodguard.ru/doc109.htm

Už jsme se seznámili s výpisem z Kulešovova výslechového protokolu, který v roce 1971 pořídila B. Borovikovová, ředitelka muzea „Mladá garda". Ale Borovikovová neřekla všechno.

M. E. Kulešov (28. května 1943):

[Kulešov vypovídá o dalších zatčených.]
2. Zemnuchov – čas [sic] štábu organizace. Vydal ho Počepcov a poté Treťjakevič. Během vyšetřování se dlouho nepřiznával a byl několikrát zbit, poté se přiznal. Osobně jsem ho vyslechl.
3. Safonov Stěpan – člen štábu. Počepcov ho udal, což potvrdili Treťjakevič, Zemnuchov a další. Nebyl zatčen v mé přítomnosti.
4. Koševoj – člen štábu. Byl udán Počepcovem a dalšími. Nebyl zatčen v mé přítomnosti.
5. Levašov Vasilij – člen štábu. Byl vydán Počepcovem. Nevím, kdo ho vydal.
6. Turkenič Ivan – jakou funkci zastával, nevím. Treťjakevič a Zemnuchov ho vydali. Nebyl zatčen v mé přítomnosti.
7. Gennadij Počepcov – člen skupiny Pervomajská. Provokatér, který zradil celou organizaci policii.
8. Popov Anatolij – vedoucí skupiny Pervomajská. Vydal ho Počepcov.
9. Glovaň –''-''/ před Popovem – vedoucí.
10. Lukašev – člen skupiny Pervomajská. Počepcov ho udal a okamžitě se přiznal.
11. Nikolajev nebo Nikolajenko –''-''
12. Žukov Nikolaj –''-''
13. Bondarev –''-''
14. Bondarevová –''-''
15. Kulikov je členem organizace za město. Jmenoval ho Treťjakevič.
16. Levašov Sergej – člen organizace pro město. Vydal ho Treťjakevič.
17. Dadyšev –''-'' Vydal ho Pirožek.
18. Vasilij Pirožek–''-'' Byl vydán Treťjakevičem.
19. Tuleněv Sergej – člen městské org. Vydal ho Treťjakevič.
20. Petrov – člen perv. skupiny. Vydal ho Počepcov. Okamžitě se přiznal.
21. Sokolovová – vydal ji Zemnuchov“[191]
РГАСПИ Ф-100, оп-1, д-35
https://www.molodguard.ru/doc189.htm

[191] Naprosto zoufalecký pokus o vysvětlení se objevil v roce 1965 v článku „komisař Slavin“ v časopise Volžský komsomolec od nějakého Švecova:

Podle Kulešova je tedy chronologie taková, že nejprve bylo Počepcovovo udání, a teprve potom následovala zatčení. Existuje ale i verze, podle které bylo pořadí událostí opačné. Když začalo zatýkání, Počepcov se polekal, obrátil se o radu na svého otčíma, a ten mu poradil, aby napsal onen dopis. Nutno říci, že dopis kromě Kulešova nikdo neviděl, a jeho obsah se cituje nejméně ve dvou verzích. V žádné verzi se neuvádí žádná jména, nemohl tedy být na jeho základě nikdo zatčen.

„Bývalý krasnodonský policejní vyšetřovatel Kulešov, první z katů Mladé gardy, který padl do rukou spravedlnosti, během vyšetřování vypověděl, že hlavním viníkem neúspěchu podzemní organizace byl… Viktor Treťjakevič. Fadějev ani čekisté tehdy neznali pozadí této ohavnosti.

Když mladí patrioti z Krasnodonu už byli popraveni, a když se k městu blížila sovětská vojska a policisté v čele s opilcem a sadistou Solikovským zbaběle prchali na západ, v soukromé místnosti městské restaurace se uprostřed noci odehrával spěšný služební rozhovor. Dva muži v uniformách si povídali.

„Zítra, pane Kulešove, odjíždíme z Krasnodonu. Vůdcova armáda dočasně ustupuje, aby vyrovnala frontovou linii. Zanecháváme vás ve městě pro zvláštní účely“

Němec se přiblížil ke Kulešovovi a zlostně zasyčel:

„Když se bolševici dozvědí o aféře s těmito tvrdohlavci, snažte se, aby se nedozvěděli pravdu. Samozřejmě budou kolem těchto mladogvardějců mávat kadidelnici a vytrubovat do světa hrdinství a houževnatost ruského ducha. Naším úkolem je jim to zkazit. Až vás vytáhnou jako svědka, řeknete: Všichni se přiznali při mučení a udali se navzájem. Nezapomeňte: komisař Treťjakevič se přiznal jako první.“

Němec se znovu podíval Kulešovovi do očí:

„Doufám, že mi rozumíte?“

Kulešov poslušně sklonil hlavu.

Později se Kulešov během vyšetřování ke všem svým zvěrstvům přiznal. Dobře si však pamatoval na napomenutí důstojníka nacistické kontrarozvědky Ericha Schroedera a řekl, že v jeho přítomnosti Viktor Treťjakevič nevydržel mučení a zradil své kamarády.

Přestože skutečný zrádce – ubohý zbabělec Gennadij Počepcov – byl na jaře 1943 odhalen a zatčen a o několik měsíců později spolu s Kulešovem zastřelen, podezření padlo na Viktora Treťjakeviče. V tehdejší kruté době, kdy i svědectví nepřítele znamenalo těžký trest, bylo těžké zjistit pravdu.“

http://molodguard.forum24.ru/?1-1-20-00000033-000-10001-0-1276968518

Dopis však mohl – pokud existoval – vyvolat zvrat ve vyšetřování. To, co v první chvíli vypadalo jako kriminální čin, se stalo partyzánskou akcí.
Ale přestože byl Počepcov uznán za zrádce už v létě 1943 a bez okolků popraven, nějak se na něj pozapomnělo a za oficiálního zrádce až do roku 1959 platil Treťjakevič. Pak byl po výpovědi jiného obžalovaného policisty očištěn – sorry, Viktore, ale to všechno Kulešov, který tě pomluvil.
(Výpovědi Kulešova i samotného Počepcova jsou ovšem problematické. k tomu se dostaneme později.)
Ale stejně – i kdyby Kulešov mluvil podle nejčistšího svědomí, je možné se spolehnout na jeho paměť? Ve hře figurují desítky vyslýchaných, jak by si mohl Kulešov po několika měsících vzpomenout, kdo koho udal?

Podivné svědectví jakéhosi V. P. Ševčenka

V. P. Ševčenko byl jedním z těch, kteří v lednu 1943 nějakým zázrakem přežili v mučírnách krasnodonské policie a četnictva, ale stejně jako mnoho dalších nebyl zařazen do oficiálního seznamu podzemních bojovníků.
Analýza písemných vzpomínek matky V. D. Borc ukazuje, že nepodala žádné informace usvědčující Treťjakeviče ze zrady. Pokud jde o V. P. Ševčenka, který nyní žije v Záporoží, setkali jsme se s ním. Vedli jsme velmi dlouhý rozhovor a důkladně rozebírali vše, co jsme slyšeli. Bohužel jsme se nedozvěděli nic, kromě spekulací, že zrádcem mohl být V. I. Treťjakevič nebo V. I. Levašov, a dokonce I. V. Turkenič. Navíc nevěděl, proč policajti Treťjakeviče tak bili a co po něm chtěli.
Vladimír Prokofjevič nám vyprávěl, že někdy kolem 10. ledna 1943 bylo v kanceláři policejního náčelníka V. A. Solikovského seřazeno do útvaru 40 až 70 mladých lidí ze všech policejních cel. Solikovskij se zeptal: „Kdo je komisařem vaší organizace?“ Okamžitě se objevily duchaplné vtipy: „Proč komisař – všichni jsme komisaři, nepotřebujeme komisaře“ atd. A pak se z řady ozval V. Treťjakevič: „Já jsem komisař!“ Solikovskij ho však donutil vrátit se do řady a znovu se zeptal: „Tak kdo je ten komisař?“ a pak se všechno opakovalo. V. Treťjakevič předstoupil a řekl: „Já!“
Pak se Solikovskij začal ptát: „Kdo je váš velitel?“ Po této otázce znovu předstoupil V. Treťjakevič a řekl: „Já… já… já.“ Několikrát

vystoupil z řady a řekl: „Já… já… já…“ Všichni se začali smát. Pak Solikovskij nařídil, aby všechny odvedli do cel…“.
Viktor Treťjakevič tedy vzal veškerou vinu na sebe a snažil se své druhy zachránit, místo aby je zradil.
V.F. Semistjaga, J.M. Kozovskij: „Život, smrt a nesmrtelnost Viktora Treťjakeviče“
„Žizň Luganska“. N39 (142) září 1993.
http://www.molodguard.ru/article146.htm

Proč je toto svědectví podivné? Protože předkládá k věření, že už 10. ledna na policii bylo 40-70 zatčených, že se všichni vešli do Solikovského kanceláře, a že jim přes nelidské mučení bylo do smíchu. A tomu věří *historik* Semistjaga.

Materiál, který předal Fadějevovi některý z členů Toricynovy komise:

Selhání organizace proběhlo dvěma kanály. Prvním kanálem byla Počepcovova zrada. Počepcov žil se svým otčímem, který se jmenoval Gromov. Před válkou pracoval Gromov v báňské správě a byl komunistou. Jednou v rozhovoru řekl Počepcov Gromovovi: „Jsi komunista, proč nic neděláš, proč nebojuješ proti Němcům?“ Ten se ho zeptal: „A jak bojovat?“ Počepcov mu pak řekl, že mají organizaci, že píší letáky a roznášejí je, a ukázal otci jeden takový leták. Gromov mu pak řekl, že by o tom měl okamžitě napsat na policii. Počepcov odmítl, načež ho otec začal bít. Počepcov byl nucen psát.
První výpověď byla napsána policejnímu šéfovi Sulikovskému, ale pak si Gromov uvědomil, že by mohla poškodit i Počepcova. Pak napsali prohlášení vedoucímu dolu Žukovovi. Tato žádost byla datována 20. prosince a 26. prosince byla předána do Žukovovy kanceláře a poté putovala do kanceláře Sulikovského. Když Gromov přišel, řekl, že jeho syn úmyslně vstoupil do organizace a všechno tam zjistil, aby to mohl nahlásit. Gromov dále řekl, že to bylo hlášeno Žukovovi, ale z nějakého důvodu odtamtud nic nepřišlo. Sulikovskij si zavolá Žukova a ptá se ho na toto prohlášení, ten odpoví, že nic nemá. Sulikovskij mu pak dá pokyn, aby toto prohlášení našel. Když Žukov prohlášení našel ve své kanceláři, dostal od Sulikovského pořádně vynadáno. Počepcov napsal, že byl členem Popovovy skupiny, ostatní znal jen podle jména, u některých neznal ani příjmení.

Na Silvestra členové Mladé gardy vyrabovali německé auto s dárky a dopustili se hloupého činu. Rozhodli se doplnit peněžní fond a poslali chlapce na trh prodávat cigarety, ale ten se nechal chytit. Při výslechu uvedl, že cigarety dostal od ředitele klubu Moškova a Treťjakeviče. Němci si všimli, že v klubu chlapci kouří cigarety a jedí čokoládu. Moškov byl zatčen.
Kromě toho Němci narazili na jméno Ljadská, rozhodli se ji zatknout, cestou se s ní dohodli, že bude pracovat pro Němce a tím se udrží naživu. Žila v Novosvětlovském okrese v chutoru. Nebyla členkou organizace, ale když chodila do školy, znala mnoho aktivních mladých lidí a usoudila, že by měli být v organizaci. Pak zrada Vyrikovové. Nebyla také členkou Mladé gardy, ale řekla, že ví, že mladí píší letáky a roznášejí je. Zradila 14 lidí z organizace. Pomáhala jí v tom Sima Poljanská, sestra Jurije Poljanského.
Lodkinová – v osadě Krasnodon – je frivolní dívka, do organizace se dostala náhodou, když ji zatkli, všechno řekla. Ljadská byla dvakrát ve vězení. Pracovala u policie, seděla v kanceláři Zacharova, zástupce policejního ředitele.
Nyní byli tito zrádci – Kulešov – zástupce náčelníka policie, Poljanská, Vyrikovová, Počepcov, Gromov – zatčeni.[192]
https://www.molodguard.ru/doc76.htm

Během své cesty do Krasnodonu se A. Fadějev pokusil tuto informaci objasnit. Následující poznámky, pořízené po rozhovorech s některými obyvateli Krasnodonu a po seznámení se s materiály sovětských vyšetřovacích orgánů, se zachovaly v archivu spisovatele.[193]

Selhání.
Počepcov a Gromov.
Ljadská.
Skupinu Nik. Sumského vydala sestra Poljanského. Viktor Treťjakevič nevydržel mučení a podal podrobné svědectví. Vyrikovová vydala pervomajské.

Viktor Treťjakevič.

[192] Není tedy pravda, že by Toricynova komise naservírovala Fadějevovi Treťjakeviče na stříbrném podnose. Naopak mu strčila pod nos Počepcova
[193] https://www.molodguard.ru/doc76.htm

Byl už ve Vorošilovgradském partyzánském oddíle, který byl v srpnu těžce poražen Němci. Treťjakovič vypadal jako člověk, který se si čichl střelného prachu.
Na schůzích se projevoval arogantně, pyšně a příliš sebevědomě. Ljubov Ševcovová po kontaktu s vorošilovgradským podzemím zjistila, že se v oddíle nijak neprojevil, a v první bitvě utekl.
Sesadili ho (je nutné zaznamenat tuto zásadovost mimořádnou u mládeže) a pro účely prověrky byl postaven do čela komsomolské skupiny v Krasnodonu.
Olja Ivancovová něm mluví jako o slabém charakteru.[194]
https://www.molodguard.ru/doc76.htm

A ještě Aruťuňanc:

Večer, když jsem přišel do klubu, mi řekli, že sebrali Maškova, předvolali Treťjakeviče, Ťulenina, Zemnuchova a mě. Šel jsem ke klukům do bytu a už je opravdu sebrali. Pak už jsem si nerisknul jít do klubu. Posadil jsem se v parku u bývalého Leninova pomníku, který Němci zničili, nedaleko klubu, kde mě našel Vladimír Zagorijko a řekl mi, že v klubu jsou policajti a hledají mě. Rozhodl jsem se utéct. Vrátil jsem se domů, vzal jsem zbylé písmo a odnesl je Orlovovi, kde se tiskly dočasné komsomolské průkazy, zničil jsem několik zbylých prohlášení, balíček německých pohlednic, které mi zbyly z pošty, kterou jsme vybrali z nákladáku, a odešel jsem. Po noci strávené u bratrovy ženy jsem ve dvě hodiny ráno odešel do 45 kilometrů vzdálené Liché.
Jak mi později řekli rodiče, 5. ledna přišel domů zást. náčelníka Zacharov a tři policajti. Rodiče řekli, že jsem utekl před mobilizací do Německa. Zacharov řekl, že všechno je dobře poschovávané a že není co hledat, protože jsem z partyzánské rodiny. Je typické, že Němci se partyzánů tak bojí, že když se Němci od Zacharova dozvěděli, že jde o rodinu partyzánů, okamžitě popadli samopaly a matka řekla, že se bála, že je Němci zastřelí. Pak začali Němci spát s kulomety. Jeden

[194] Za pomluvou Treťjakeviče (nebo možná pravdou o něm) tedy možná nestojí ani tak Kulešov jako skupina kolem Jeleny Košević. V Toricynově zprávě byla o Treťjakevičově „zradě“ jediná věta: „Kromě těchto zjevných zrádců podle našich vyšetřovacích orgánů vypovídal podrobně o členech organizace a její vojenské činnosti také Viktor Treťjakevič, který nevydržel strašné mučení.“

z Němců, kterému matka nazvala dobrým, jí řekl, že váš syn udělal dobře, že nejel do Německa, že je tam těžké žít. Šestého ledna opustili Němci náš byt a vydali se na hlavní Zahradní ulici.“
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc37.htm

Ale Aruťuňance přece v žádné verzi neudal Počepcov? Byl ale členem Treťjakevičova orchestru, stejně jako Ťulenin a Valja Borc, po kterých také hned šli. Lidí obviněných ze zrady bylo nakonec více než třicet.

Zatýkání v obci Krasnodon

Prvními zatčenými byli Ždanov a Nikolaj Sumskoj. Obec Krasnodon byla asi 12 (nebo 20) km od města Krasnodon. Podle některých verzí byla v obci samostatná skupina. Je možné, že zatčení Ždanova a Sumského vůbec nesouvisí se zatýkáním ve městě Krasnodon.

Ždanovova sestra vzpomíná:

„Voloďu zatkli 3. ledna 1943. Mluvilo se o tom, že ho zatkli poblíž úřadu práce, že měl za úkol zabít nějakého velitele, který měl přijet. Nevíme přesně, ale Voloďa byl na samotce v osadě i ve městě. Předal moták (na dně konvice na kávu, kde se podávalo jídlo), na kterém stálo: „Sedím odděleně od ostatních. Nic o nich nevím. Sbohem, mami, tati a sestry.“ Podle jednoho muže, který byl ve vězení za krádež kozy a který byl později propuštěn, ho mučili, ponižovali ho a plivali mu do tváře.“
http://www.molodguard.ru/guardian25.htm

Zatčení Nikolaje Sumského (vzpomínka sestry L. S. Sumské 1956)

Jednoho rána šel Kolja do práce a domů se už nevrátil. Čekala tam na něj policie, aby ho zatkla. Bylo to 4. ledna 1943.
…Osm dní jsme nosili Koljovi balíčky. 10. ledna k nám přišli na domovní prohlídku. Vše obrátili vzhůru nohama. Našli lepidlo a balíček čistého papíru, již nastříhaného na letáky. Na půdě v seně policisté našli radiopřijímač. Vyslechli matku, otce a mě, ale nikdo z nás nic nevěděl.
https://molodguard.ru/guardian64.htm

Další osoby z osady Krasnodon včetně Lídy Androsovové, milé Nikolaje Sumského, byly zatčeny až 12.ledna. Skoro by se chtělo říci, že Ždanov a Sumskoj vydrželi dlouho…

Matka Lidy Androsovové (1943, asi určené Fadějevovi)

Ve městě Krasnodon začalo zatýkání členů podzemní „Mladé gardy“. Začala jsem říkat své dceři:
„Lído, pro případ, že by tě zatkli a zavřeli do vězení, tě žádám, abys mi napsala jako tvůj otec: ‚Jsem živá, zdravá a při dobrém zdraví.‘ Pak budu vědět, že tě nebili.“
„Dobře, mami, budu psát.“
„Podívej, dcero, když tě budou mučit, nepřiznej se k ničemu, budou lhát, řeknou, že ten se přiznal, a proč ty se nepřiznáš, budou říkat, že se Kolja a Voloďa přiznali, že jste byli veliteli.“
A ona mi říká:
„Mami nepoučuj mě, vím moc dobře, na co se budou při výslechu ptát a že při výslechu budou mučit.“
Zatkli Voloďu Ždanova a o několik dní později Kolju Sumského. Lída tomu nevěřila. Když se vrátila z práce, šly se s Ninou Kezikovovou hlásit na policii, a tam se dozvěděly o jejich zatčení.
Když přišly domů, Lida se opřela o stůl a rozplakala se. Nina ji začala uklidňovat a já jsem je požádala, aby odešly, jinak brzy seberou i vás. Dcera mi odpověděla:
„Mami, jak můžeme odejít, když Kolja řekl: ‚Lido, podívej, jestli mě seberou, tak pracuj, neskládej ruce v klín.‘ A také mi řekl, že brzy-brzy, Lidočko. Takže, maminko, neodejdeme, dokud nedostaneme Kolju a Voloďu ven.“
Netrvalo to dlouho. Lída chodila na trh, známé dívky ji viděly a ptaly se jí:
„Ještě tě nesebrali, Lido? Říkali, že tě sebrali se Sumským.“
Napsaly spoustu letáků a šly se hlásit na policii. Po hlášení vyvěsily letáky a odešly domů. Policii už o nich někdo řekl. Serafima Poljanská údajně mluvila, ona byla zatčena v té době, ale chodila svobodně po chodbě a poslouchala, co se říká. Ukázalo se, že se zapletla s policejním šéfem a udávala naše děti.
V té době seděla zatčená žena, kterou dobře znám. Marija Ivanovna Kosobrjuchová, členka strany. Hodně si vytrpěla, prokletí kati ji velmi zbili a ona znala všechny lidi, kteří udávali.

Dcera přišla domů, otec byl v práci, něco jsme si povídaly a šly jsme spát. Nevím, jak dlouho jsme spaly, když se ozvalo zatlučení na dveře. Dveře sotva visely na háčcích. Rychle jsem vyskočila z postele a vykřikla:
„Lidočko, jde pro tebe policie!“
Šla jsem ke dveřím a zeptala se:
„Kdo je tam?“
„Otevři – policie.“
Otevřela jsem dveře a ztuhla na místě.
Vešli do pokoje, kamna stále hořela. Jeden policajt se ptá:
„Lampa by byla?“
Řekla jsem:
„Mám hornický kahan.“
Podala jsem jednomu parazitovi kahan a pomyslela si: „Zapal si jej sám, ty zatracenej parchante.“
Měli zapalovač, zapálil si kahan a začala prohlídka.
Začali prohledávat mou postel, zpřevraceli doslova vše. Moje zlatá dcera ležela ve své posteli. Přistoupila jsem k ní, natáhla se k její tváři a vzala ji za buclatou tvář. Tvář jí hořela.
Lydia se tvářila naprosto nezúčastněně a zeptala se mě:
„Co se děje, mami?“
Řekla jsem jí to:
„Nevím, co chtějí nebo potřebují.“
Zeptala jsem se:
„Co hledáte?“
„To se dovíš později,“ řekli, zatímco se hrabali dál.
Pak všichni přišli k posteli, kde ležela Lida. Byla překvapivě klidná, jen tváře jí hořely. Když si jeden z nich dřepl vedle nočního stolku, Lida se mu vyzývavě podívala do očí a posměšně řekla:
„Jak je těžké provádět prohlídku v tak špatném světle.“
Myslela jsem, že policista Lidu uhodí – ve tváři měl takový vztek. Ale prohlásil:
„Půjdeš s námi a na policii si na tebe posvítíme, budeš na to dlouho vzpomínat…“
Dcera vstala, oblékla se, oni zaveleli: „Jdeme!“, namířili pušky, vedli a řekli mi:
„Jdi spát.“
A já jsem řekla:
„Šli byste spát, kdyby přišli a vzali vám dítě?“

Oblékla jsem se a běžela za nimi.
Viděla jsem, že šli k Nině Kezikovové. Běžela jsem tam bez povolení. Křičeli:
„Padej odsud, nebo tě praštíme.“
Pak se trochu uklidnili a začali dělat prohlídku.
Moje dcera stála opodál a opírala se o futro. Na hrudi měla připnutý medailonek s fotografií Kolji Sumského. Stála jsem za ní v kuchyni, tiše do dcery strkala a prosila ji, aby si medailónek sundala a dala mi jej.
Šeptem povídám:
„Lido, jestli policie uvidí Koljovu fotku, budou tě bít ještě víc.“
Poslechla mě, sundala medailonek a nepozorovaně mi jej podala.
Po prohlídce odvedli také Nina Kezikovová. Vyšla jsem za nimi, dcera řekla:
„Maminko, má drahá maminko, prosím tě: neplač pro mě, prosím tě znovu: neplač, ale přines mi zítra brzy ráno snídani.“
Odešli pro Ninu Starcevovou, já jsem tam už nešla, protože jsem viděla, že jim nijak nepomůžu, a když odešli od Starcevových, už jsem je neviděla.
Přišla jsem domů sama, srdce se mi sevřelo, nemohla jsem plakat, chodila jsem po pokoji, lomila jsem rukama, přemýšlela jsem, co mám dělat – byla jsem doma a mou dceru teď možná týrají ti paraziti.
Ležím na posteli, tělo se mi trhá na kusy, nemůžu spát, dělám si starosti o osud své milované dcery.
Jen co vstoupili do policejní budovy, policejní šéf Sikalov už seděl a čekal na kořist. Jako první byla předvolali mou dcera. Dveře se otevřely a Izvarin vykřikl:
„Androsovová, pojď.“
Dcera se podívala na své kamarádky, uklonila se a šla se nechat týrat katem. Svlékli ji a mučili, k ničemu se nepřiznala. Začali ji bít bičem – kat byl zřejmě unavený, dcera vstala, upravila si halenku.
Kat vykřikl:
„Ty mrcho, jsi hubená, ale silná!“
A dcera řekla:
„Nemůžu za to, že mě matka porodila se silným srdcem.“
Pak ji svlékli do spodního prádla, položili na zem a znovu ji bili, dokud neomdlela.
Po brutálním bití se otevřely dveře a kat na dívky zakřičel:
„Běžte, vyhoďte tu mrchu na dvůr!“

Vešly Šura Ščerbakovová a Nina Kezikovová. Moje vlastní dcera ležela bezvládně na podlaze, hřeben, který jí dal Kolja k narozeninám, ležel na podlaze rozbitý na dva kusy.
Kamarádky ji zvedly a vynesly na ulici. Začaly ji drhnout sněhem a přivádět ji k vědomí. Když přišla k vědomí, kat ji nechal zavřít do samostatné cely.
Brzy propustili Šuru Ščerbakovovou, která mi vyprávěla, jak nelidsky byly týrány. Nemohla jsem ani poslouchat a prožívat to brutální bití. Bili je tak, že si dokonce řekly o vodu, ale nedostaly ji, ubohé dívky. Říkají:
„Vodu jsme vám již dali."
Ráno jsem vyšla na dvůr a lidé si už vyměňovali stejná slova, jaká říkala Šura Ščerbakovová, jak zbili Lidu Androsovovou.
Pak jsme se sešli my rodiče a přinesli snídani, protože mě dřív dcera požádala, abych ji přinesla. Přišla jsem na policii, u dveří hlídal policajt. Požádala jsem ho o předání, on si to vzal a odnesl. Stáli jsme na chodbě a slyšeli, jak dcera říká policajtovi:
„Řekni mé matce, že jsem živa a zdráva a při dobrém zdraví."
Vyjde policajt a vyřizuje mi slova, která říkala dcera, a my jsme je sami dobře slyšeli. Všechny dívky a chlapci byli nastoupení a očekávali, že je brzy poženou do městské věznice.
Když dojedli, policista přinesl nádobí a řekl:
„Androsovova dcera mě požádala, abych jí předal kapesník."
Dala jsem mu jej – měla jsem jej v kapse.
Policajt otevřel dveře, dveře se nezavřely a já uviděla svou dceru a další děti, které Šura přivedla k oknu, protože samy nemohly vstát.
Okamžitě jsem vykřikla:
„Lído, řekni mi, drahá, co ti mohu přinést?"
A ona mi odpověděla:
„Nic nepotřebuju, ale mami, dej za mě tátovi pusu."
Šura mi vyprávěla: ráno je všechny naházeli do jedné místnosti a co tam dělali: leželi na zemi, na stole, sténali, smáli se a říkali:
„Šuro, zachraň nás alespoň ty, přines nám vodu, spas naše duše před smrtí."
Službu konající policista řekl Šuře, že ji propustí. Říká:
„Jak se s vámi rozloučím, zvláště s chlapci – polibkem nebo ne?"
A všechny dívky se rozesmály:
„Proč se bojíš líbat naše chlapce, Šuro? Možná je to naposledy."
A tak se s nimi rozloučila, rozplakala se a odešla.

Ve dvě hodiny odpoledne je odvezli do městské věznice. Nevěděla jsem o tom. Přiběhne sousedka a říká mi:
„Darjo Kuzminično, pojďte rychle – ženou vaše děti.“
Byla jsem tak vyděšená, že jsem nevěděla, co mám dělat.
Můj manžel spal, přišel z noční směny. Přiskočila jsem k němu a vykřikla:
„Rychle vstávej, ženou Lidočku.“
Vyskočil, nevěděl, co má dělat, a ve spánku popadl burki[195] a vyběhl na verandu, aby se obul. Popadla jsem kus chleba, do něčeho ho zabalila a vyběhla na dvůr.
Už byli na mostě, uviděli nás a mávali rukama. Rozběhla jsem se k nim, došla jsem tam, všichni na mě něco křičeli, ale já jsem ničemu nerozuměla, jako by mi někdo zacpal uši. Všichni šli, zbití k nepoznání. Kolja měl vyražené oko a měl je zavázané. Dcera byla v obličeji celá černá a kulhala, ale všichni šli statečně a se vztyčenou hlavou. Když jsem se k nim rozběhla, policajt se na mě vrhl, máchl pažbou, udeřil mě a já jsem upadla.
Lidé se shromáždili po celé ulici, a když se na mě policajt vrhl s pažbou pušky, dcera prý vykřikla:
„Maminko, buď silná, má drahá!“
On byl jako vzteklý pes, křičel na mě, křičel na dceru:
„Co se otáčíš – jdi, tak a tak, a neohlížej se.“
Když jsem se vzpamatovala, vstala jsem, běžela za nimi a křičela:
„Co jste to udělali mému dítěti, vy zatracení bastardi? Vraťte mi mou milovanou dceru, vy paraziti. Žila jsem pro ni a dýchala. Je mým štěstím, mým jasným sluncem, mou zlatou krásou, a ke komu se teď obrátím a kdo ke mně bude mluvit stejně sladce jako ty, má radosti.“
Už si nepamatuji, která z žen – přišly ke mně, vzaly mě za ruku a vedly domů.
https://www.molodguard.ru/guardian9.htm

Olga Saprykinová: O zatýkání a útěku (2005)

Když v lednu začaly razie proti členům našeho podzemí, myslela jsem, že mě nezatknou, ale přišli si pro mě. Díky bohu, že jsem tehdy nebyla doma. Chtěla jsem se schovat u tety, když jsem se od známých

[195] Druh teplých bot do chladného klimatu. Jsou vysoké po kolena a nemají zip, knoflíky ani tkaničky.

dozvěděla, že jsou v domě Němci, ale ona řekla, že se bojí, že by mohli zatknout celou její rodinu, a tak jsem musela jít domů. Cestou jsem potkala sousedku Tamaru a ta mě z nějakého důvodu požádala, abych přišla o půlnoci k tetě, což mi tehdy nepřišlo divné, a já souhlasila. Když jsem přišla domů, oblékla jsem se co nejtepleji a maminka mi na cestu zabalila konzervu okurek a rajčat – bylo rozhodnuto, že musím z vesnice utéct. Ve dvanáct hodin jsem byla na cestě za Tamarou, ale naštěstí jsem viděla, jak se k tetinu domu blíží Němci a s nimi sousedka – Tamara mě zradila... Utíkala jsem přes zahrady k lesu, ale ven z vesnice jsem se nedostala – Němci byli všude, tak jsem utekla do domu svých známých a předstírala, že si jdu jen popovídat – pro jistotu jsem neřekla, že na mě dělají zátah, tak jsem tam tu noc zůstala. Nikdy jsem neopustila vesnici, podařilo se mi schovat.
http://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=8&t=159&start=60

Olga Saprykinová: O tomtéž v rozhovoru v roce 2012:

- Cítili jste nebezpečí, které nad vámi a vašimi soudruhy viselo v prosinci 1942?

- V jednu chvíli jsme s děcky chtěli osadu opustit – probít se k našim jednotkám za frontovou linií, ale nepodařilo se nám to. Jednoho rána, to už byl leden, za rozbřesku k nám přišla Valja – moje sestřenice a sestra Toni Djačenko: „Toňu zatkli, matka chce, abys k nám okamžitě přišla.“ Bydleli v baráku poblíž páté šachty. Hned jsem utíkala. Teta Šura byla zoufalá, v duchu mi říkala: „To ty jsi Toňu do téhle organizace zatáhla, je to všechno tvoje vina.“

Ukázalo se, že večer policajti shromáždili téměř všechny naše komsomolce u rumpálu – šachty s rumpálem ve tvaru kříže, kterou se vytahovaly sudy s uhlím z dolu – s tím, že je to kvůli nějaké naléhavé práci, a všechny je odvedli na policii. Nebyla jsem nikde registrovaná: jeden den jsem byla u jedné tety, druhý den u jiné, takže mě prostě nemohli najít.

Samozřejmě jsem nevysvětlila, že se Toňa vstoupila do „Mladé gardy“ dřív než já. Řekla jsem tetě Šuře: „No, asi budu muset jít taky na policii.“ Mlčela a odvracela oči. Už jsem se chystala odejít, když přiběhla teta Lelja, u které jsem bydlela, a řekla: „Přišli si pro tebe. Řekli, že pokud nepřijdeš dobrovolně, odvedou matku.“ „Co mám

dělat?“ - zeptala jsem se. „Nic,“ odpoví teta Lelja. – „Nejdřív se musíš jít domů obléct a pak se uvidí“. Když jsem běžela k tetě Šuře, přehodila jsem si přes kartounové šaty lehký kabátek, který mi dala děcka, a nevzala jsem si ani punčochy.

- *V té době jste nevěděla, jakým způsobem policajti zatčené mučí?*

- Nikdo to nevěděl. Myslela jsem si: kdyby mi dali ještě pár facek, bylo by to jedno. Horší by to samozřejmě bylo s bičem nebo gumovou šňůrou přes záda, ale věděla jsem, že to není smrtelné.

- *Zkrátka, policie vás příliš neděsila?*

- Jak se nebát biče? Ale mohli sebrat mámu. Jen jsem nevěděla, co mám dělat. Už se rozednívalo, když jsme šly do domu tety Lelji. Cestou jsme narazily na Simku Poljanskou. Překvapeně se mě zeptala: „Ty jsi ještě venku?“ - „Ano,“ řekla jsem, „ale vyhrožovali, že seberou mámu.“ O Simce jsem toho moc nevěděla, jen jsem slyšela, že před válkou byla tajemnicí komsomolské organizace na škole. Její bratr Jurij byl mladogvardějec, dobře jsem ho znala. Simka mi řekla: „Vezmu Jurijovy válenky na policii a ty na mě počkej – nikam nechoď. Budu tady ve 12 hodin.“ Odpověděla jsem: „Dobře.“

Doma na mě čekala máma. Začala mě přesvědčovat: „Na nikoho nečekej, jdi pryč – nepřežiju, když tě seberou.“ Oblékla jsem se, chvíli poseděla a k poledni jsem šla do domu naproti, k Priputněvovým. Jejich okna směřovala na naši verandu a já je sledovala. Přesně ve 12 hodin se na prahu našich dveří objevil policejní náčelník, kterého jsem už znala. Ztuhla jsem hrůzou. Zanedlouho vyšel ven a zamířil rovnou do domu Priputněvových. V cestě mu však stál plot a on ho začal obcházet.

- *Je možné, že vás Simka zradila?*

- Nevím přesně, ale vypadá to tak. Manželé Priputněvovi měli dvě děti a babičku. Paní domácí mě prosila, abych vypadla z domu, a tak jsem vyběhla ven. Přeskočila jsem balkónek a běžela podél zdi do zadní části vesnice. Policajt mě minul o několik vteřin. A já jsem běžela k Levterovým, svým starým řeckým přátelům. Dali mi najíst, stmívalo se. Pak přišla teta Lelja a řekla mi, že je to velmi zlé a že musím okamžitě opustit vesnici. Přinesla mi teplé oblečení a jídlo a pak mě vyvedla z vesnice.

- *Orientovala jste se v místě?*

- Bohužel ne. Bylo brzy ráno, ale byla tma a mráz. Šla jsem tam, kam mě vítr zavál. Nikdy nezapomenu na tu noční cestu nikam a na to strašné vrzání sněhu pod nohama. Nevím, kde bych skončila, kdybych

šla dál, asi ve Vorošilovgradu. Ale v jednu chvíli jsem byla tak unavená, že jsem si sedla do závěje. A nebýt náhodného kolemjdoucího, umrzla bych. Vyzvedl mě a odvedl k sobě domů. Ukázalo se, že jsem v německé kolonii, kde už dlouho žijí rusifikovaní Němci. Měla jsem omrzlé nohy a ruce. Měla jsem na sobě pantofle a na tenkých punčochách se mi vytvořila vrstva ledu. A jedna německá rodina mě přijala, zůstala jsem u nich pět dní.

- *Kdo to byl?*

- Moje hostitelka Elsa se mnou mluvila a starala se o mě. Okupanti se jich nedotkli, mysleli si, že jsou jejich. Ani o mě neměli zájem. Místo se jmenovalo Ostrá mohyla a poblíž bylo letiště. Ani jsem nevěděla, že tam byla německá kolonie.

- *Takže vás Němci neudali. Nepřišlo vám to divné?*

- Vůbec ne. Němci přece nebyli kulaci z chutorů. Ti byli horší než fašisté. Když jsem se vzpamatovala, poděkovala jsem svým hostitelům a vydala se na cestu. Deset kilometrů od německé kolonie se nacházela Pervozvanovka, kde jsme s děcky na podzim 1941 kopali zákopy. V té době jsem se spřátelila s Marií Dobrodějevovou a rozhodla jsem se, že se u ní schovám. Přivítali mě jako příbuznou: položili mě na pec a začali mě léčit. Deset dní jsem ležela v zapomnění. Zatímco jsem se zotavovala, začal vojenský útok. Pak jsem se vrátila do svého Krasnodonu. Měla jsem velký strach o matku, myslela jsem, že ji po mém útěku odvedou. Ale naštěstí to dopadlo dobře.

https://rg.ru/2012/07/26/gvardia.html

Dodržovali přísně konspiraci – na rozdíl od jiných skupin – a dopadlo to tak, že policie sebrala všechny komsomolce, a konec.

Zatýkání v Pervomajce

Zatčení Anatolije Popova, vedoucího pervomajské skupiny (podle instruktora LKSMU)

V té době Zinaida Vyrikovová, bývalá členka komsomolu, která předtím pracovala jako starší pionýrská instruktorka na střední škole v Krasnodonu, vyzradila německým úřadům členy podzemní organizace „Mladá garda“ včetně Anatolije Popova. Za seznam předložený německým úřadům dostala Vyrikovová 300 000 rublů

v sovětských penězích. Na zradě členů podzemní organizace se podílel velký kulak, jistý Lvov Pavel Alexandrovič, který se skrýval a nyní skrývá ve Sverdlovce pod jménem Vorobjev.
Po obdržení seznamů začala policie zatýkat. 4. ledna 1943 ve dvě hodiny přišlo do Anatoliova bytu 7 četníků ozbrojených samopaly, aby ho zatkli. Četníci si vyžádali provaz od jeho matky, aby mohli Anatolije svázat. Matka Taisja Prokofjevna se zkamenělým srdcem dlouho nechtěla dát provaz prokletým katům, ale ti pod pohrůžkou zastřelení nařídili, aby byl provaz okamžitě vydán. Taisja Prokofjevna k tomu byla donucena. Když četníci dostali provaz, svázali Anatoliji ruce a odvedli ho pryč. Anatolij se loučil s matkou a sestrou Lidou: „Mami! Neplač, jestli umřu, budu vědět proč."
4.7.1943. Materiál sestavil instruktor Vorošilovgradského obkomu LKSMU Vasiljev.
https://molodguard.ru/guardian57.htm

Takže ne Počepcov, ale Vyrikovová. A ne seznam komsomolců, ale přímo seznam členů Mladé gardy.

POPOVOVÁ Taisija Prokofjevna, narozená roku 1903, bezpartijní, pracující ve mlýně, u soudu (15. srpna 1943)

4. ledna 1943 byl můj syn zatčen policií. Druhý den jsem šla za zástupcem policejního náčelníka ZACHAROVEM a zeptala se, za co byl můj syn zatčen? Odpověděl, že ho Němci budou soudit za partyzánství.
Slyšela jsem, že KULEŠOV pracuje jako vyšetřovatel u policie, a tak jsem se rozhodla požádat ho o pomoc. Několikrát jsem přišla k němu do bytu, ale nebyl doma a jeho žena mi řekla, že KULEŠOV má hodně práce a doma ani nespí. Pak jsem zastihla KULEŠOVA doma. Bylo to večer, přišel unavený, podrážděný. Požádala jsem ho, aby mého syna propustil z vazby, ale on mi řekl, že proti mému synovi nevede žádný případ a nemůže ho propustit.[196] Zeptala jsem se ho, proč policie sebrala mému synovi kabát. Řekl mi, že kdyby alespoň tvému synovi zůstala hlava. Pak už jsem za ním nikdy nešla. Mého syna fašisti hodili do dolu v noci z 15. na 16. ledna. Našla jsem ho mezi těly

[196] Kulešov měl na starosti vyšetřování obecné kriminality, „partyzánství" do jeho kompetence nespadalo.

v únoru, když byla všechna těla z dolu vynesena. Doufal jsem, že KULEŠOV propustí mého syna z vazby, byl to jeho kmotr a často nás navštěvoval, ale mé naděje se nesplnily.[197]
http://molodguard.ru/doc88.htm

Zatčení Děmjana Fomina (podle slov jeho matky)

[Vyprávění o jeho dětství]
Během evakuace se Děma nachladil a byl téměř neustále nemocný, ale i přes svou nemoc šel do dolu za Počepcovem a dalšími soudruhy. Řekl mi, že někteří lidé v dole mají rádio a poslouchají zprávy z velké, rodné země; naši určitě přijdou, budou tady. A varoval mě:
„Ty, mámo, to nikomu neříkej."
7. listopadu vítězoslavně prohlásil:
„A přesto se náš svátek slavil, vlajky bojové svobody rudě zářily na mnoha školách, klubech a dalších budovách."

[197] A toto je verze Kulešovovy dcery Julie Mitrofanovové (22.listopadu 1990): Ještě za Němců převedli otce z úřadu práce na četnickou stanici jako vyšetřovatele v civilních záležitostech. Když začali zatýkat mladogvardějce, byl mezi nimi i otcův kmotřenec Popov Anatolij.
Taisa Prokofjevna, Anatolijova matka, a Frolovová Marija Petrovna přišly k nám domů, aby si promluvily s otcem. Nebyl doma. Šla jsem s nimi k němu do práce. Řekl, že přijde domů a ať přijdou večer, že si promluví. Přišly. Taisa Prokofjevna řekla: „Milý kmotříčku, tvůj kmotřenec Tolik byl zatčen." Představovala si, že když tam pracuje, může udělat cokoli, pokud chce. Řekl: „Občas je vídám na procházce. Chovají se vesele, zpívají, neztrácejí odvahu. Jsem civilní vyšetřovatel, nepustí mě k němu, nemám s případy nic společného. V takových případech mi nedůvěřují, stále na mě chodí udání, že jsem zaujatý. Ty si, Taiso, myslíš, že mi jich není líto, ale já jim nemohu pomoci, ani kdybych chtěl sebevíc. Kdyby šlo jen o jednoho, mohl bych to zkusit, ale je jich celá skupina. Pochop mě."
Ona ho „pochopila" po svém. Nepamatuji si, že by mu to řekla, ale pochlubila se švagrové. Údajně otci vzkázala: „Dobře, kmotříčku, budeš toho litovat."
Tři dny ho vyslýchali a kladli mu stejné otázky. Snažili se ho zmást. Jeho výborná paměť ho nezklamala.
Takže u soudu ve Vorošilovgradu byl pro nedostatek důkazů v případu tragické smrti mladogvardějců vynesen rozsudek na deset let vězení a už se chystali k vyhlášení, když dovnitř vtrhla Popovová Taisija Prokofjevna (Frolovová byla myslím s ní – byla od ní popletená) a křičela: „Naše děti byly zastřeleny a je taky zastřelit." Soud její žádosti vyhověl.
http://molodguard.ru/doc79.htm

V polovině listopadu mě poprosil:
„Mami, připrav chleba, suchary, prádlo, půjde nás hodně, kdy, kam a proč, to ti řeknu, až budeme odcházet.“
Ale pak přišel domů a četl mi leták o německé trestanecké kolonii. Vícekrát přinesl letáky o postupu Rudé armády. K mé otázce:
„Kdy půjdete?“
Odpověděl:
„Až nám řeknou.“
Ale na konci prosince mi řekl:
„Teď nemůžeme odejít.“
V noci ze 4. na 5. ledna někdo zaklepal na dveře, ozval se zplnomocněnec Popov, otevřela jsem a oněměla – na prahu stálo 7 policajtů. Na dvoře bylo několik policajtů a chlapců, mezi nimiž jsem poznala Popova a Lukašova. Sebrali i mého Děmu. O několik dní později k nám v doprovodu policajtů přišli Děma, Lukašov a Popov. Policajti zabavili zbraně ukryté v komíně letní kuchyně: revolver, náboje, granáty. Děma se ke mně otočil a řekl:
„Neplač, matko, pokud zemřeme, nezemřeme všichni, je nás mnoho, oni nás pomstí.“
Položila jsem otázku Tararinovi N.N., vedoucímu správy vesnice:
„Co se stane s těmi chlapci, z čeho jsou obviněni?“
Odpověděl mi:
„Samozřejmě budou trpět, když u výslechu říkají: - Vy nás pobijete, ale oni nás pomstí! - a tvůj syn také zaplatí za svého otce, který se kdysi podílel na rozkulačování. Dne 15. ledna 1943 je vyvezli a vhodili do jámy dolu 5.
Tak zahynula mladá síla, zahynul umučen fašistickými přisluhovači policajty můj syn, který teprve začal bojovat za svobodu a nezávislost. Když jsem přišla 16.1. na policii s balíčkem, řekli nám, že je vyvezli do Vorošilogradu. Řekl jsem to Děmovu otci a on mi okamžitě odpověděl:
„Našeho syna už nikdy neuvidíme.“
O několik dní později byl odveden na policii i můj manžel Jakov Fjodorovič a už jsem ho nikdy neviděla, určitě ho fašistické bestie umučily stejně jako mého syna.[198]
Na syna mám ještě jednu vzpomínku, jeho komsomolský průkaz, který jsem později našla spolu s kapslemi od granátů v ikoně.

[198] Byl zastřelen v Rovenkách.

Je to vzpomínka, kterou si budu uchovávat do konce života.[199]
https://molodguard.ru/guardian66.htm

FOMINOVÁ Marija Franzovna, 49 let, negramotná, v domácnosti, u soudu (15. srpna 1943)

Během okupace města Krasnodonu můj syn Děmjan nikde nepracoval a žil doma. Často za ním chodili jeho soudruzi a přicházel i POČEPCOV. Děmjan mi řekl, že POČEPCOV byl jeho nejlepší kamarád. V polovině prosince mi syn oznámil, že se svými kamarády půjde směrem na Kamensk, kde by přešli frontu a připojili se k jednotkám Rudé armády. Později mi syn řekl, že neodejde, že všichni jeho soudruzi tu zůstanou, že budou muset zadržet policajty, starosty, tedy zrádce Vlasti, až budou ustupovat.
Dne 4. ledna policie zatkla mého syna a 15. ledna už syn nebyl na policii, protože mi tehdy na policii řekli, že ho odvezli do Vorošilovgradu. Později jsem se dozvěděla, že mého syna, stejně jako ostatní, fašisti hodili do dolu. Při vytahování těl z dolu jsem syna poznala podle oblečení, protože byl bez hlavy.
POČEPCOV nebyl zatčen. Šla jsem se do jeho bytu zeptat, za co byl můj syn zatčen, ale POČEPCOVA jsem doma nenašla. Nevěděla jsem, že můj syn je členem mládežnické organizace, neřekl mi o tom.
http://molodguard.ru/doc88.htm

Ze zprávy o Alexandře a Vasiliji Bondarevových (4.7.1943)[200]

Ráno 5. ledna přinesl Vasja svazek letáků a hodil je na oheň v kamnech. Na jeho tváři rodiče viděli stíny znepokojení a sledovali směr, kterým pak opustil dům. Vzápětí za ním vešli policajti a ptali se

[199] „Navzdory krutému mučení Děmjan o svých soudruzích nic neřekl. Přiznal se pouze, že má v letních kamnech schované zbraně.
Večer ho přivedli do domu a on jim ukázal, kde jsou zbraně. Podařilo se mu uschovat provizorní komsomolský průkaz a několik granátových náplní. Ležely v ikoně.
Životopisná zpráva
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 331
https://molodguard.ru/guardian66.htm

[200] Vasilij byl zatčen 5.ledna, Alexandra spolu s ostatními dívkami z Pervomajky 11.

na Vasju Bondareva. Ivan Jemeljanovič jim ukázal opačný směr, než kterým šel Vasja, a Praskovja Titovna běžela varovat Vasju před nebezpečím, které mu hrozí. Vasja se vrátil do domu. O odchodu nechtěl slyšet ani slovo a na otcovo naléhání řekl: „Dobrá, půjdu se poradit se soudruhy.“ Brzy se vrátil a kategoricky prohlásil: „Nikam nejdu a zůstanu doma.“
Šura se na bratra hrdě podívala. Souhlasně přikývla a v očích se jí zaleskla jednomyslnost.
Mezi 1. a 5. lednem si rodiče pamatují takové příhody.
Vasja řekl: „Mami, připrav mi tašku, já půjdu.“ Druhý den se ho zeptali: „Proč nejdeš?“ „Nejsou rozkazy,“ odpověděl.
Vasja se odmítl ukrýt na bezpečném místě a ležel na posteli oblečený a obutý až do večera. Večer si pro něj opět přišli a odvedli ho.
Ráno 11. ledna, o šest dní později, zatkli policajti Šuru. Od prvních dnů pobytu v cele byli vystaveni nelidskému mučení. Při tomto mučení Šuře vykloubili nohu a Vasjovi rozbili hlavu pažbami pušek.
Instruktor Vorošilovgradského OV LKSMU (Krylik)
4.7.1943
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329
https://molodguard.ru/guardian12.htm

BONDAREVOVÁ Praskovja Tichonovna, 50 let, negramotná, v domácnosti, u soudu (15.srpna 1943)

5. ledna 1943 zatkli policisté KALITVINCEV a PODTYNNYJ mého syna Vasilije, narozeného v roce 1924. Letos 11. ledna policie zatkla mou dceru Alexandru, narozenou v roce 1923. Nevěděla jsem, proč je policie zatkla. Po zatčení jsem začala chodit na policii a nosit dětem balíčky. Jednoho dne mi syn předal lístek napsaný na bílém plátně, v němž psal, že KULEŠOV vyšetřuje případ jeho soudruha NIKOLAJENKA Anatolije a mého syna, že mám spolu s NIKOLAJENKOVOU ženou jít ke Kulešovovi domů a požádat ho, aby je propustil, protože všechno závisí na Kulešovovi. Šla jsem ke KULEŠOVI domů, ale KULEŠOV nebyl doma a jeho žena mě přijala tak „pohostinně“, že jsem se k nim už nepokoušela jít.
[…]
Nevěděla jsem, že můj syn a dcera jsou členy mládežnické organizace, neřekli mi to, ale viděla jsem, že něco dělají, co mi nebylo známo. Někdy, když přišli soudruzi, mě děti požádaly, abych opustila pokoj,

a já jsem šla ven. Mého syna navštěvovali jeho soudruzi: ŽUKOV, LUKAŠOV, POPOV, POČEPCOV – nyní souzený. S výjimkou POČEPCOVA byli všichni zatčeni a vhozeni do dolu.
V den Říjnové revoluce a stalinské ústavy byly ve městě vyvěšeny rudé vlajky a objevily se letáky. Kdo to dělal mi nebylo v té době známo.
http://molodguard.ru/doc88.htm

ŽUKOVOVÁ Jevgenije Mitrofanovna, narozená 1091, bezpartijní, u soudu (15.srpna 1943)

6. ledna můj bratr KALITVINCEV zatkl mého syna Nikolaje. Chtěla jsem, aby se můj syn oblékl tepleji, ale KALITVINCEV řekl, že pokud je nevinný, bude propuštěn. Když jsem se setkala s KALITVINCEVEM, zeptala jsem se, proč mého syna policie nepropouští. Odpověděl mi, že můj syn byl zatčen pro závažný případ a že mám požádat KULEŠOVA, který vedl vyšetřování, aby ho propustil. Třikrát jsem šla ke KULEŠOVOVI domů, ale nebyl doma. Pak šel můj manžel a čekal před policejní budovou, až KULEŠOV půjde na policii. Šel s KULEŠOVEM do restaurace, pohostil ho a požádal ho, aby propustil syna z vazby. KULEŠOV manželovi řekl, že na policii všechno prošlo jeho rukama, že syna propustí, ale že manžel bude muset KULEŠOVOVI na oplátku poskytnout nějakou mouku. Když jsem se o tom dozvěděla, odnesla jsem do KULEŠOVOVA bytu dva pudy pšeničné mouky[201], které si vzala žena, KULEŠOV nebyl v té době doma. Poté jsem několikrát navštívila KULEŠOVA a viděla se s ním, ale o mém synovi mi nic neřekl. Dne 15. ledna byl můj syn spolu s dalšími zadrženými odvezen. Když přišly jednotky Rudé armády, byl můj syn, stejně jako

[201] Igor Čeredničenko (DF): „Kulešovův případ byl z velké části vykonstruovaný, důkazy jsou zdrcující. Ale ani on nebyl nevinný beránek. Jeho žena, která neviděla nic špatného na tom, že si vzala pytel mouky od lidí, kteří prosili o milost, se nemalou měrou podílela na tom, že skončil u zdi. A sám Kulešov údajně nemohl pochopit, proč ho otec zavřeného pohostil za několik stovek rublů v Počepcovově restauraci v Krasnodonu s krásným názvem *Přijď, holoubku*. Když se ho během vyšetřování ptali, za co tyto služby byly, nedokázal najít ani slovo odpovědi. To nebyl nejmenší faktor, který přispěl k potvrzení rozsudku smrti.
http://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000003-000-10001-0-1412983439

ostatní, vyzvednut z šachty č. 5. Svého syna jsem okamžitě poznala podle oblečení.
http://molodguard.ru/doc88.htm

Z výpovědí policejního vyšetřovatele Ivana Čerenkova

Dne 10. listopadu [asi 1946] Čerenkov vypověděl, že… osobně vyslýchal Uljanu Gromovovou, obě sestry Ivanichinovy, bratra a sestru Bondarevovy, Maju Peglivanovovou, Antoninu Jelisejenko, Ninu Minajevovou, Viktora Petrova, Klavdii Kovaljovovou, Vasilije Pirožka, Anatolije Popova, celkem asi 15 osob. Konfrontoval členy podzemí, jejichž případy měli na starosti jiní vyšetřovatelé. Vyšetřováním těchto případů byli pověřeni Solikovskij, Zacharov a vedoucí vyšetřovacího policejního oddělení Kulešov.

„Při mučení mladogvardějců," svědčí Čerenkov, „jsme zjistili toto: brzy po příchodu Němců na Donbas se krasnodonská mládež, většinou komsomolci, zorganizovala a vedla podzemní boj proti Němcům. Komsomolci nazvali svou organizaci ‚Mladá garda', zvolili štáb ve složení Treťjakevič, Oleg Koševoj, Zemnuchov a Turkenič. bývalý příslušník Rudé armády, kterého se nepodařilo zatknout. V den výročí Říjnové revoluce vyvěsila Mladá garda na budově školy a na dole č. 12 rudé vlajky, které se hned neodstranily z obavy, že přístupy k nim byly zaminovány.

Pod vedením Gromovové psali a rozšiřovali ve městě letáky, v nichž vyzývali mládež, aby neodjížděla do Německa, neregistrovala se na úřadu práce, kladla Němcům odpor a ničila vozidla s vojáky a municí, sklady a železniční tratě. Text letáků byl schválen štábem a byl podepsán ‚Mladá garda'.

Přijímač měli v bytě příbuzného Koševého N. N. Korostyleva. Pravidelně dostávali z Moskvy bulletiny Sovinformbyra, upravovali je do podoby letáků a roznášeli je po městě.

Chystali se vyhodit do povětří policejní budovu a ředitelství, ale kvůli zatčení se jim to nepodařilo."

Čerenkov nemohl od Kovaljovové, členky podzemí, získat žádné důkazy. Zemnuchov se při konfrontaci Kovaljovovou nepřiznal.

Vasilij Pirožek rovněž nevypovídal. Všechno popřel.

Дело 100275. т. 3, стр. 215238

Dokumenty připravil k tisku
V. Vladimirov, novinář,

A. Lichnickij, podplukovník SBU, v důchodu
https://web.archive.org/web/20071211164048/http://www.fire-of-war.ru/mg/palachi-predateli_politseiskie.htm

Nina Minajevová (1924-1943)

Sestra zavilého stalinisty Vladimíra Minajeva.
Její životopis ji charakterizuje jako skromnou milou dívku. Vyrůstala bez otce a měla dva mladší sourozence. Rodina tedy musela žít skromně. Jako všichni tehdejší hrdinové ráda četla. Měla také výtvarné schopnosti a zajímala se o divadlo. „Snila“ o tom, že se stane lékařskou. Tohoto snu se musela vzdát. Podle některých životopisných poznámek kvůli tomu, že si to rodina nemohla dovolit (a matka jí to dokonce „zakázala“), podle jiných kvůli válce. Absolvovala tedy zdravotnický kurs, a potom pracovala v nemocnici. Koncem roku 1941 se v Krasnodonu nacházela vojenská jednotka. Nina se seznámila s poručíkem Ivanem Dubčenko, který byl povoláním lékař. Ve volném čase pomáhal Nině studovat latinu, učil ji psát recepty a vázat obvazy. Také jí nabízel, aby odešla s ustupující Rudou armádou. Odmítla s tím, že zůstane doma a zúčastní se partyzánské činnosti.
Po příchodu Němců pracovala v mlékárně, později jako učitelka němčiny.
Svou ilegální činnost zakonspirovala tak dobře, že o ní její rodina nic nevěděla.
Zatčena 11.ledna 1943, 17.ledna byla popravena.
(Podle https://molodguard.ru/guardian42.htm)

V roce 1942 se obrátila na někoho ze svých známých o radu, jestli má studovat medicínu. Odpověď ji patrně nepotěšila.

Zdravím vážená Nino!
Dostal jsem od tebe 2 dopisy. Na jeden jsem poslal odpověď a na druhou posílám teď.

Nino, žádáš o radu ohledně přijetí na lékařskou fakultu ve městě M. Kale. Je obecně dobrá věc studovat ve svém věku, pokud si to přeješ, co by mohlo být lepší? Celá otázka spočívá v materiálním a ekonomickém ohledu vzhledem k současné době života a situaci. To je z jedné strany. Z druhé, Nino, uvažuj jako žena, abys v pozdějším životě nebyla přímo závislá na (nečitelné slovo – D. Šč.), ale měla v rukou něco určitého. Abys měla pevnou půdu pod nohama za každé situace a za jakýchkoliv podmínek. Píšu ti s tím, že vím, že jsi inteligentní dívka a že si to všechno velmi dobře rozmyslíš a pochopíš. Nino! Jakákoli osoba, pokud rozumím této otázce, nebude mít námitky proti radám týkajícím se studia, kdykoliv za jakýchkoliv podmínek. Dávat Nino rady, nyní, v době vlastenecké války, je něco jiného, když jasně nevidíš, co tě čeká, nepředstavuješ si vyhlídky do budoucna, je to velmi obtížné. Dávat špatné rady je zbytečné. Mohu říci jen jedno. Byl jsem student a studentský život jsem zažil dobře, samozřejmě v klidném prostředí. Bylo pro mě těžké studovat z hlediska materiálních podmínek. A v době války, a také pokud to skončí šťastně.
Znám vaši rodinnou situaci. Maminka má kromě tebe ještě dvě děti a podle mého názoru ti nebude moci poskytnout materiální pomoc. Jak budou studenti zajištěni a jak budou zajištěni v budoucnu – to nedokážu říct a jasně si to nepředstavuji.
Napiš Ninočko své závěry, co jsem ti mohl napsat jako známý, to jsem napsal. Žije se mi celkem dobře. Pracuji, jak jsem pracoval, jednou doprava, dvakrát doleva, a jdu rovně. Vám a všem pozdravy od Váni 2 (Grigorejev, Timčenko) Sonina. Přeji ti úspěch. Tisknu ruku. Nino pozdravuj mámu, Šurika, Voloďu a babičku. Nijak se mi nedaří vás navštívit. Ale myslím, že navštívím. Zdravím!

2/III 42 (Podpis – nečitelný)

Blahopřeji k mezinárodnímu svátku žen 8. března.

РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 330
https://molodguard.ru/guardian42.htm

Z vyprávění Vladimíra Minajeva

O existenci organizace „Mladá garda“ jsme stejně jako mnoho dalších nevěděli nic. Dozvěděli jsme se to až po Ninině zatčení. Někdy to Nina jen nenápadně naznačila, ale bylo těžké se domyslet.
Jednou, po svátku Říjnové revoluce, jsme začali mluvit o rudých vlajkách vyvěšených na dole č.12 a na dole Vorošilov. Nina řekla: „Vím, kdo je pověsil,“ a navzdory mé naléhavé prosbě: kdo přesně je pověsil, neodpověděla. Po zatčení děcek, která byla zatčena před Ninou, se Nininy kamarádky shromáždily v jejím bytě a mluvily o Ženovi Moškovovi. Nina mi řekla, že když tito kluci našli rumunské boty a kabáty, polili je kyselinou sírovou a také ukradli německý transparent z klubu Gorkého. Nina mi slíbila, že mi ještě něco řekne, ale nedalo se, protože Ninu brzy zatkli.
Nina za okupace pracovala jako příjemkyně mléka. Do práce odcházela velmi brzy, a když přišla, často mluvila o tom, že na bazaru visí mnoho letáků. Máma odhaduje, že často sama vyvěšovala letáky.
2.7.43
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 330
https://molodguard.ru/guardian42.htm

Uljana Gromovová

Úzkostné dny začaly v lednu 1943.
Někdo organizaci zradil. Začalo zatýkání. Nejprve zatkli chlapce. Každý den přinášel nové oběti. O den později zjistili, kdo je pryč. Ulja s obavami jmenovala zatčené. Když se dozvěděla o Děmově zatčení, běžela se k Fominovým osobně ujistit.
11. ledna ráno šla Ulja za svou kamarádkou Popovovou Ninou a společně se vydaly za ostatními dívkami. Cestou se Ulja zastavila u Bondarovové Šury, ale ta už nebyla doma. Zatkla ji policie. Uljaně se něco utrhlo v hrudi. Na tváři se jí objevil stín, nikdo ten den ani v ostatních neviděli na její tváři úsměv. Kamarádky se vrátily do Popovové a zastavily se na verandě. Ulja mlčky přejela rukou po větvičkách růží, vybrala tu nejpichlavější a zlomila ji. Nina nemohla plně sdílet Uljinu nešťastnou náladu, protože nebyla členkou „Mladé gardy“, ale také mlčela a opírala se o zábradlí verandy. Ulja zkroutila holou pichlavou větvičkou růže, lehce s ní máchla a několikrát s ní silně udeřila Ninu do paže. Nina bolestí a překvapením vykřikla:
„Co to děláš?! Bolí to.“

„Omlouvám se, Ninočko, ale přesně to jsem chtěla… abych po sobě zanechala vzpomínku," odpověděla Ulja. „Cítím, že brzy zemřu."
„Co to máš... Nech toho. Kdes na to přišla?"
„Ne, Nino, cítím, že brzy."
Rychle se rozloučila a šla domů smutná, neveselá. Ten den nebylo slyšet její veselý smích a veselou píseň.
Cestou domů ji potkaly další kamarádky a volaly:
„Ach, naše Uljana Matvejevna přichází."
Ulja však smutně zavrtěla hlavou a odpověděla:
„Ne. To její stín přichází."
Aniž by se zastavila, vešla do domu.
Pozdě večer přišli dva policajti, Krasnov Leonid a Podtynnyj Vasilij. Ptali se na byt Gromovových. Uljana v té době nebyla doma, seděla v bytě Věry Krotovové. Když šla s Krotovovou k sobě, narazila na prahu na Krasnova, kterého poslal Podtynnyj, aby ji hledal. Krasnov se hloupě usmál a vedl ji do domu. Když Ulja vešla dovnitř, začala se potichu svlékat a úkosem pohlédla na Podtynného, který se rozvaloval v křesle pod oknem. Podtynnyj vyskočil a prudce jí přikázal, aby se oblékla a šla s nimi.
Uljana, aniž by mu věnovala pozornost, zlostně odpověděla:
„Jaké tak jdeme? Možná se chci najíst."
Krasnov se zasmál, ale Podtynnyj, který ji zlostně zatahal za rukáv, sípal:
„Co bys nechtěla. Vezmeš si to s sebou."
Ulja začala balit. Starší sestra jí podstrčila teplejší věci a pod paži jí důrazně strčila balíček s pirožky.
Uljanu odvedli a už ji nikdo nikdy neviděl.
5/7.1943 Instruktor Vorošilovgradskéhp OK LKSMU (Krylik)
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329
https://www.molodguard.ru/guardian3.htm

Maja Peglivanovová (1925-1943)
Podle Fadějeva „krásná černooká dívka snědá jako cikánka. […] Maja byla až do letošního jara, kdy vychodila školu, tajemnicí komsomolské organizace, zvykla si každého mentorovat a vůbec se snažila, aby všechno bylo jak náleží."
Alexandr Fadějev: Mladá garda, 1960, strana 15.

V jejích životopisech se říká, že její otec zemřel v roce 1926. Ve skutečnosti byl zastřelen, což před ní zatajili.

Šura Dubrovinová (1919-1943)

„…mlčenlivé děvče o něco starší než ostatní, nakrátko ostříhaná, bez obočí, s plachýma světlýma očima, které dodávaly jejímu obličeji cosi zvláštního. […] Byla posluchačkou charkovské university a vrátila se loni, když Němci obsadili Charkov, do Krasnodonu ke svému otci, obuvníku a sedláři. Byla asi o čtyři roky starší než ostatní děvčata, přesto však se jich stále držela: zbožňovala tajně, jak to jen dívky dovedou, Maju Peglivanovovou a chodila za ní jako stín, jako nitka za jehlou“ – říkala děvčata.“

Alexandr Fadějev: Mladá garda, 1960, strana 15

Tato láska ji stála život. Měla možnost uniknout, protože policie nejprve omylem zatkla jinou dívku stejného jména (její sestřenici). Chvíli trvalo, než se na omyl přišlo. Šura však neutekla, protože chtěla sdílet Majin osud.

Vzpomínky Anny Fominové, matky Mají Peligvanovové (1960)

Velmi pozdě, až v lednu 1943 jsem nabyla pevného přesvědčení, že Maja je součástí nelegální organizace. Když v předvečer Nového roku zatkli Váňu Zemnuchova. Sešly se u nás Majiny kamarádky Ulja Gromovová, Saša Bondarevová, Saša Dubrovinová, Nina Gerasimovová a byly velmi rozrušené. Začala jsem mluvit o zatčení Váni Zemnuchova a Moškova a poradila jsem jim, aby utekly. Maječka mi řekla: „Ještě to stihneme, potřebujeme vědět, co bude s kluky, říká se, že je pověsí na tržišti. Ty se běž, mami, podívat na tržiště: jestli tam je šibenice a co říkají lidé, a my na tebe budeme čekat.“ Sebrala jsem se a šla. Tržiště je od nás asi kilometr. Šibenice na tržišti nebyla, lidé byli velmi rozčílení, že sebrali mládež. Šla jsem se podívat k policii, a tam stálo mnoho lidí. Schovala jsem se v davu a začala pozorovat a poslouchat rozhovory. Viděla jsem policajty, jak vedou skupinu dívek a chlapců, jeden chlapec měl ošklivý monokl a byl samá modřina. Dav byl velmi neklidný a policajti nás rozehnali bičem se slovy „to se stane každému, kdo pomáhá partyzánům“. V davu jsme zaslechli, že sebrali nějaké partyzány z obce Krasnodon. Spěchala jsem domů s tou nepříjemnou zprávou, a když jsem to řekla

děvčatům, všechna zalapala po dechu. Opravdu je i ve vesnici objevili? Pak se všechny oblékly a odešly. Maja a Šura Dubrovinová přišly domů velmi pozdě. Začala jsem Maju hubovat, že i vás mohou v noci sebrat, když jdete pozdě. Odpověděla mi: „Neboj se, mami, alespoň se naposledy projdeme po naší rodné zemi." Začala jsem brečet. Maja mě začala uklidňovat, že to řekla proto, že se se Šurou rozhodly zítra odejít z Krasnodonu. Večer Šura Dubrovinová u nás zůstala a viděla jsem, jak se s Majou vzrušeně baví o něčem vážném. Stěží jsem se udržela, abych se nevměšovala do jejich rozhovoru. Pak šly společně spát. Brzy zmlkly. Myslela jsem, že spí. Přistoupila jsem k posteli a znepokojeně se na ně podívala. Najednou Maja otevřela oči a zeptala se: „Proč se tak díváš, mami?“ Už jsem to nemohla vydržet, rozplakala jsem se a řekla: „Mám v srdci neklid. Možná byste se už dnes měly někam schovat?“ Maja a Šura mě začaly ujišťovat, že se za jednu noc nic nestane. Povídám: „Protože kluci jsou zavření ve vězení. Mučí je, někdo by to nemusel vydržet a všechno říct.“ „No tak, mami! Nikdo z našich soudruhů nezradí. Sama bych nikdy nic neřekla.“ Znovu jsem začala přesvědčovat Maju a Šuru, aby odešly z města a někam se ukryly, ale zůstaly neochvějné a odvolávaly se na to, že není možné nechat soudruhy v nesnázích, ještě stihneme odejít.

Tak uplynulo několik dní v neustálé úzkosti a 11. ledna si Šura s Majou šli lehnout a najednou někdo zaklepal na dveře – „Otevřete, policie!“ Maju a Šuru odvedli na policii, a ještě ten večer odvedli Ivanichinovou, Ulju a další. Přišly pro nás hrozné dny. Nikdo z rodičů zatčených se nehnul od vězení. Z vězení se k nám dostal ručně psaný vzkaz od Dubrovinové Šury, který nám, třem matkám, napsaly Maja a Šura Bondarevové. „Neplačte, mámy, stejně přijdou naši, my budeme s vámi. Jsme v dobré náladě a veselé.“ Tři dny po Majině zatčení se mi podařilo oknem zahlédnout Šuru Dubrovinovou, jak se na mě dívá vysokým oknem. Rukama mi dala najevo, že Maja spí, ale já jsem cítila, že se nedokáže pohnout z místa. Nemohla jsem jí nijak pomoci.

17. ledna jsem donesla Maje balíček a viděla jsem, jak jde skupina policajtů směrem k šachtě č.5. Ten den jsem se nemoha vrátit domů, ale hlídala jsem poblíž policie, protože policajti se chystali ustoupit. Blízko byl slyšet zvuk děl. Viděla jsem přijíždět zavřené auto, slyšela jsem křik, ale nevěděla jsem, že odvážejí naše děti. Ráno jsem zašla na policii a zeptala se policajta: „Ještě tu sedí naše děti?“ On mi hrubě odpověděl „Jdi odsud, ty bys byla schopná přijít o půlnoci. Až bude

čas na balíčky, poznáš to.“ Všechny mamky začaly chodit na policii a moje srdce cítilo, že se stalo něco strašného, a když jsme začaly předávat balíčky našim dětem, bylo nám řečeno, že je odvezli do Vorošilovgradu. Vykřikla jsem: „To není pravda! Hodili je do dolu jako tu první skupinu!“
Já, matka a otec Saši a Vasji Bondarevových a Ivanichinové, jsme šli k dolu č. 5. Lidé nás potkali a varovali nás, abychom tam nechodili. Druhý den jsme se vrátili k dolu a co jsme viděli, stěny byly celé od krve, u díry do dolu byla krev, kolem se válely hřebínky a v díře visela žlutá punčocha, vykřikla jsem, že je to Majina punčocha, a omdlela jsem. Když přišel 13. únor, začali jsme prosit, aby naše děti vynesli z dolu, každý den až do pozdních nočních hodin jsme stáli a čekali, až vynesou něčí mrtvolu.
https://molodguard.ru/guardian51.htm

Alexandra Ogorodná-Fominová, teta Mají Peligvanovové (1969)

Když začalo zatýkání, byla jsem u jiné sestry, Nenadomské Jevdokije Vasiljevny. Přišla za mnou Šura Dubrovinová a řekla mi, že strávila noc u Maji a že je obě zatkli policajti Podtynnyj a Krasnov, ale po cestě ji propustili, protože na ni nebyl vydán příkaz k zatčení. Poradila jsem Šuře, aby se schovala a nechodila domů, ale Šura řekl: „Kde je Maja, tam budu i já." Tu tragickou noc byla Šura u nás, pak přišla její sestřenice, která se také jmenovala Šura Dubrovinová, a řekla, že ji omylem zatkli a že policie hledá učitelku Dubrovinovou. Anna Vasiljevna a já jsme velmi žádaly Šuru, aby se schovala a nechodila domů, souhlasila s našimi argumenty, ale znovu prohlásila: „Kde je Maja a moji soudruzi, tam budu i já" a odešla domů.
https://molodguard.ru/guardian22.htm

Zatčení „omylem“ potvrzuje i Zina Vyrikovová.

Z výpovědi Z. A. Vyrikovové ze dne 15.10.1943.

…Ve dnech zatýkání jsem na ulici potkala Šuru Dubrovinovou, která mi řekla, že byla omylem zatčena den předtím místo jiné komsomolky Šury Dubrovinové. Šura mi řekla, že ji propustili, jakmile vysvětlila, že nikdy nebyla členkou komsomolu. Šura také řekla, že seděla několik hodin v jedné cele s Majou Peglivanovou, která prosila vyřídit na svobodě, že pokud bude některá z dívek zatčena, nemají nic

skrývat, protože všechno už je známo. Od koho a co přesně věděli, Šura nevěděla.
РГАСПИ Ф-100, Д-36
https://www.molodguard.ru/doc114.htm

Obec Semejkino

Události v obci Senejkino jsou málo známé. Skupinu v této obci tvořili Nikolaj Mironov, Pavel Palaguta a Vasja Tkačev. Pomáhaly jim dívky: komsomolka Naďa Ščerbakovová a telegrafistka Faina Lodkinová. Podle Toricyna je vlastně řídil Nikolaj Sumskoj z obce Krasnodon.

Nikolaj Mironov (1925-1943) podle oficiálního životopisu „*na pokyn Mladé gardy […] spolu se svými soudruhy prováděl propagandistickou práci mezi obyvatelstvem, psal a distribuoval letáky, shromažďoval informace o postupu železničních vlaků s municí a fašistickými jednotkami přes Semejkino a účastnil se dalších vojenských operací*.“[202]

Pavel Palaguta (1924-1943) se „*aktivně účastnil“* operace *„ničení obilí na sběrném místě“ a „sbíral zbraně, získával informace o postupu hitlerovských vojsk po železnici.“*[203]

Vasilij Tkačev (1922-1943) za války sloužil v námořnictvu, byl zraněn, po vyléčení se vrátil k námořnictvu, ale na 1943 byl *„znovu zraněn, obklíčen a poté zajat.“* Utekl ze zajateckého tábora a „*vrátil se do Semejkina, kde se setkal se svými přáteli z dětství Nikolajem Mironovem a Pavlem Palagutou. Jejich prostřednictvím naváže kontakt s podzemní komsomolskou skupinou, která operovala v obci Krasnodon a byla součástí Mladé gardy.*

Policie se neustále ptala, odkud se vzal Vasilij Tkačev, proč nechce pracovat pro okupanty. Poukázal na své zranění. Často jezdil do obce Krasnodon, údajně do nemocnice. A v noci mladí podzemní pracovníci z obce Semejkino psali a vyvěšovali letáky, stříhali telefonní dráty, sbírali zbraně ve stepi, na místech nedávných bitev a pálili stohy obilí. Prováděl sabotáž na nádraží,“[204] říká oficiální životopis.

[202] https://molodguard.ru/guardian43.htm
[203] https://molodguard.ru/guardian50.htm
[204] https://molodguard.ru/guardian65.htm

Mironov byl zatčen 16.ledna, Tkačev a Palaguta 18.ledna. Ze Seemejkina je převezdli nejprve do obce Krasnoje, a potom do Novosvětlovky. Není známo, kde zahynuli a kde spočívají jejich ostatky.
Osud dvou dívek, Naděždy Ščerbakovové **(1923-?)** a Faji Lodginové je zajímavý.[205]
Naděžda Ščerbakovová v roce 1941 dokončila desátou třídu v osadě Semejkino. Byla vedoucí pionýrského oddílu. Před příchodem Němců do Krasnodonu pracovala Naďa v mlékárně. Během okupace se Naďa na popud svého spolužáka Nikolaje Mironova připojila k jeho podzemní komsomolské skupině.

Večer 18. ledna 1943 Naďu zatkli dva policajti. V Krasném proběhl výslech. Ráno 19. ledna provedli výslech, ale nic nezjistili a zavřeli ji do chladírny. Při výslechu se ptali, s kým psala letáky, kdo skupinu vedl, kdo další byl ve skupině, kdo odtud odešel. Policisté jí nadávali, uráželi ji sprostými slovy a vysmívali se jí. Nakonec se k nim Naďa začala chovat také hrubě. Brzy ráno 20. ledna nastal na nádvoří rozruch. Policajti prohlásili, že ve vesnici Miťakinskaja jsou rudí. Ve spěchu začali nakládat uloupené věci na vozy a připravovat se na evakuaci. Kolem 11. nebo 12. hodiny byly přípravy ukončeny, policajti vypálili tři salvy a vyrazili přes obec Krasnoje směrem na Pristěnek. Ščerbakovová uslyšela, že na dvoře je ticho, a zatlačila dveře cely – byly otevřené. Vyšla na dvůr – nikde ani živáčka. Všichni odešli. Naďa spěchala za Lodkinovou, řekla jí, že tam nikdo není, a utíkala domů. Když se policajti v Pristěnku dozvěděli, že postup rudých byl zastaven, vrátili se ráno 28. března zpět.
Večer byly Ščerbakovová a Lodkinová opět zatčeny. Ráno 28. ledna přečetli Ščerbakové rozsudek o zastřelení. Nyní měla být poslána do Novosvětlovky a do 24 hodin zastřelena. Protože cesta nebyla krátká a venku mrzlo, začala Naďa prosit policajty, aby ji pustili domů, kde by se teple oblékla. Policajti ji nejprve odmítli s tím, že jí nezbývá mnoho času a že na onom světě bude teplo i bez oblečení, ale pak souhlasili a k Nadině překvapení ji na pět minut pustili domů, bez doprovodu. Naďa běžela domů. Rychle si oblékla své staré šaty a rychle utekla. Policajti na Ščerbakovovou čekali deset minut, a když zjistili, že nikde není, vydali se za ní. Policajti vtrhli do domu

[205] http://www.molodguard.ru/guardian82.htm

Ščerbakovových, ale matka s dcerou byly pryč. Prohledali celý dům a nikoho nenašli. Ščerbakovová utekla s matkou do vesnice Andrejevka. Strávila tam noc u známých. Druhý den odešly do Pristěnku, tak se Ščerbakové podařilo uniknout zastřelení.
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 332
http://www.molodguard.ru/guardian82.htm

Její další osud není znám. Možná se vdala a po svatbě se jmenovala Kopa-Avdijenko (DF).
Není znám ani osud Lodkinové. *„Lehkomyslná, frivolní dívka. Do podzemní skupiny vstoupila jen proto, že tam byla její kamarádka Ščerbakovová. Lodkinová byla zatčena 18. ledna v bytě Ščerbakovových. Lodkinová policii řekla, že byla členkou podzemní organizace, kdo byl v této skupině, jaké úkoly se plnily. Poté jí bylo dovoleno jít domů*“, říká jeden dokument.[206] Což odporuje předcházejícímu dokumentu.
Ani jedna z nich z nich nebyla vyznamenána. Skutečnost, že byly členkami organizace, byla zjištěna až v 21.století
https://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=2&t=438
Diskuse
http://molodguard.forum24.ru/?1-1-40-00000123-000-10001-0-1254422723

Další zatýkání

Anatolij Nikolajev (1922-1943)
Ten se od ostatních členů Mladé gardy lišil tím, že byl ženatý. V září 1943 se narodilo jeho dítě. Byl posmrtně vyznamenán Řádem vlastenecké války 1. třídy a medailí „Partyzán vlastenecké války“ 1. třídy. A nastal problém. Ocenění dostala Anatolijova matka. Manželka si na to stěžovala samotnému Kalininovi. Ale nedostala nic, protože nemohla žádným dokladem dokázat, že manželství bylo oficiálně uzavřeno.
Stížnost i odpověď je v příloze.
Jeden z příběhů té doby.

[206] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 332
http://molodguard.ru/article56.htm

O zatčení Anatolije Nikolajeva (N. Ladnaja)

Ve čtyři hodiny ráno 5. ledna 1943 někdo zabušil u Nikolajevových. Anatolijova matka Maria Anatolijevna otevřela dveře a do místnosti vtrhli policajti. Anatolij byl zatčen. Jeho žena Jevgenija Grigorjevna vzpomíná: „Od té doby jsem chodila na policii každý den. Tři dny jsem nic nedostala, ale třetího dne, když jsem se probírala utěrkou, kterou jsem předávané věci přikrývala, jsem najednou v úzkém švu ucítila něco tvrdého a začala to vyprošťovat. To byl první moták."
Ukázalo se, že tento moták zůstane posledním. Jen pár řádků. Něha a láska k drahým: „Zdravím, drazí! Moc mi chybíte…" Tíživá nejistota, co bude zítra: „…nevím, jestli se vrátím, nebo ne…" Ale nebojoval pro slávu. „…sedím za revolver, za samopal, za partyzánštinu…" a byl připraven zemřít, ačkoli velmi miloval život, čekal na narození svého syna a byl připraven zemřít pro to, pro co chtěl tolik žít.
https://molodguard.ru/guardian45.htm

Věra Orlovová, matka Anatolije Orlova (1958)

Mladou gardu však vydal nějaký zrádce. 31. prosince[207] policie zatkla Toljova nejlepšího přítele Voloďu Osmuchina. 13. ledna policajti přišli k nám. Řekli, že jim Anatolij slíbil, že jim vyrobí zapalovače. Poseděli, čekali na něj, mlčeli a pak začali dělat prohlídku. Obraceli všechno vzhůru nohama, přehrabovali se v oblečení, vyklepávali knihy. Najednou jsem se náhodou podívala z okna a srdce mi sevřela hrůza: jde Anatolij, má na sobě doširoka rozevřený kabát, čilý a veselý… Jde, nic netuší, přímo do rukou katů. Když jsem se vzpamatovala, vzala jsem sekeru: „Kamna dohořívají, půjdu nasekat dřevo," vysvětlila jsem policajtům. Vyšla jsem na dvůr, mávala na Tolju, ukazovala rukama: „Přišli si pro tebe dva – uteč!" Pochopil mě, otočil se a odešel do mechanické dílny.
Zaradovala jsem se: „Teď uteče…" Vešla jsem do místnosti, kde policajti rozházeli všechny věci. Ať se ti darebáci hrabou, ať hledají: stejně nic nenajdou, hlavní bylo, že syn utekl. Tolja a Voloďa O. byli organizátory tiskárny. Založili výrobu letáků. A pak policajti někde našli pytel s písmem. Policajt Tukanov mi zlostně strkal nález do

[207] Podle Osmuchinova životopisu to bylo 5.ledna

obličeje: „Konec hry!“ zasyčel. Naše sousedka Strokovová Taisja Trofimovna, komunistka, viděla, jak Tukalov a vyšetřovatel u nás sebrali pytel s písmem. Ať! Náhle se mi však bolestně sevřelo srdce: do místnosti vstoupil veselý a rozjařený Tolja. Policisté okamžitě zastavili prohlídku, naložili mu koš s věcmi a odvedli ho pryč: „Do večera se vrátí!“ Ale ženám stojícím před obchodem Tolja řekl a sundal si čepici: „Sbohem, soudružky! Nejspíš se už nikdy neuvidíme!“ Mnoho žen, které ho znaly od dětství, plakalo. Tolja byl na gestapu čtyři dny. Tam jsem mu nosila balíčky. Třetí den přišli policajti a požadovala věci. Myslela jsem si, že si určitě přišli po řadě pro mou dceru, protože se narodila ve 27. roce. Ale Davyděnko – znala jsem ho, pracoval v kantýně, kde jsem pracovala – řekl: „Dostali jsme pokyn, abychom si vzali pánské oblečení.“ A tak se policie začala v bytě přehrabovat a vzala si všechno, co se jí líbilo.
https://molodguard.ru/guardian47.htm

Po hromadných popravách 15.a 16.ledna se policie před postupující Rudou armádo evakuovala, či spíše utekla do Rovenek. Ale po dočasné stabilizaci frontové linie byli policisté nuceni vrátit se do Krasnodonu. 25. nebo 26.ledna se opět začalo zatýkat, i když už pomalu nebylo koho. Mezi posledními zatčenými byl i Sergej Ťulenin, který se po svém útěku vrátil do Krasnodonu. O něm bude ještě řeč. Spolu s ním byla zatčena i jeho matka Alexandra Ťuleninová.
V té době byla zatčena také Raja Lavrenovová (později Feščenkovová). Raja přežila a ke členství v Mladé gardě se do roku 1991 nehlásila. Podle toho, co v roce 1991 řekla, působila ve skupině Sergeje Ťulenina a účastnila se i osudného vyloupení aut. Těžko říct, co je na tom pravdy (nepamatuje si lidi z Ťuleninovy skupiny a přeživší Valja Borc ji nikdy nejmenovala), ale od Alexandry Ťuleninové máme přinejmenším nezávislou informaci, že Lavrenovová skutečně seděla ve vězení. Výpovědi Alexandry Ťuleninové i Feščenkovové-Lavrenovové jsou v Příloze.
Vladimír Lukjančenko byl zatčen dvakrát.

Podle vyprávění jeho matky:

1.1.zatkli Treťjakeviče. Sestry Ťuleněva[208] Serjoži vyřídily Voloďově matce, aby se schoval. Matka řekla Voloďovi, co vzkázaly Ťuleněvovy. Rozzlobil se, že kdyby méně žvanily, bylo by lépe. Matka ho začala znovu prosit, aby všeho nechal, na což Voloďa odpověděl, že nenechal a nenechá. Často seděl zabraný do myšlenek. Jednoho dne se ho matka zeptala:
„Je ti líto kamarádů?“
„Samozřejmě.“
„Zahynou,“ řekla matka.
„No co, dílo nezahyne.“
„Schovej se.“
„Nebudu se schovávat.“
12.ledna šel do klubu a nepřišel domů.
Dívka Ťuleněvová řekla matce, aby mu donesla balíček. Voloďu zatkli. Matka nosila balíčky, ale jak později zjistila, nepředávali mu je.
Z policie odešel zasmušilý, hubený.
Matka mu připravila vodu na mytí, ale když přišla, voda stála nedotčená.
„Proč ses neumyl?“
„Potom.“
„Bili tě?“
„Ne.“
Když ale usnul, matka viděla, že má celá záda černá. Voloďa stále opakoval, že se stejně pomstí.
„Proč oni sedí?“ zeptala se matka.
Voloďa odpověděl:
„Měli jsme konfrontaci, a oni všichni řekli, že mě znají jenom ze školy a hotovo. Měla bys vidět, co s nimi dělali.“
27.1. ho znovu zatkli. Před zatčením často matce říkal:
„Nu, mami, brzy zasvítí slunce. Půjdu do armády.“
„Jsi mladý, nevezmou tě.“
„Vezmou. Budu bojovat za Vlast.“

[208] Nejen tady se vyskytla informace, že se Sergej ve skutečnosti nejmenoval Ťulenin, ale Ťuleněv. Když vešel do historie jako Ťulenin, změnila si jeho rodina jméno.

Ti, kteří seděli v cele, žasli nad chlapcovou výdrží. Bez ohledu na to, jak ho mučili, kromě „nevím“ z něj nic nedostali. Zbitý, vržený na podlahu, zpíval: „Padli jsme jako oběť ve smrtelném boji.“ Voloďa vydržel strašné týrání, ale zůstal věrný Vlasti do poslední minuty. Úplně ho zmrzačili, vykroutili mu ruce, ale protože ničeho nedosáhli, hodili ho do jámy.
Zapsáno podle slov matky Semyškinové
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 330
https://molodguard.ru/guardian40.htm

Vypovídá Marja Vicenovská, matka Jurije Vicenovského[209] (4. 7. 1943)

O tom, že byl Jurij členem partyzánského oddílu se matka dozvěděla až 31. prosince, když se Jurij vrátil z mládežnického večírku u Tolstěnovové.
Ve stejné době se v Jurijově rodině ukrývali ruští váleční zajatci. Matka a Jurij jim pomohli převléknout se a poskytli jim jídlo. Jeden z nich (matka si nepamatuje příjmení) zůstal 5 dní. Sehnali mu doklad, že pracuje v dole 2-4, a on odešel na frontu. Druhým byl rudoarmějec Vasilij Semjonov z Ordžonikidze.
Jurij o své práci v partyzánském oddílu řekl rodině jen velmi málo.
Jednou přiběhl domů s velkou radostí, vytáhl zpod košile leták a přečetl ho matce a bratrovi. Leták hovořil o blížícím se osvobození a vyzýval lidi k organizování partyzánského hnutí a sabotování německých opatření.
Jurij řekl, že spolu s 9 soudruhy (Sopovovou, Ostapenkem a Grigorjevem) mají osvobodit Treťjakeviče a Zemnuchova, kteří seděli na policii. Jurij a Sopovová Ňusja shromažďovali zbraně a připravovali plány. Ve zprávě, kterou se Jurijově matce podařilo částečně přečíst, se uvádí, že měli dva samopaly, 700 nábojů a granáty. K útoku na policii mělo dojít 17. ledna.[210]
Jurij a jeho kamarádi se chystali vyhodit do povětří Ředitelství a vybrat auto se zbraněmi ve Vorošilovově kolchozu.

[209] Marja Vicenovská byla stejně jako Marja Borc učitelka, tedy jedna ze vzdělaných matek. A jedna z těch, které dělaly po válce problémy.
[210] 17. ledna byli ovšem všichni po smrti. Čímž odpadá nutnost řešit, proč se akce neuskutečnila.

Často se scházeli u Popova, Ostapenka a Tolstěněvových. U Ostapenka se dělaly mapy města s rozmístěním německých jednotek.
Jurij o svých záležitostech vyprávěl rudé partyzánce Sokolovové.
Juru zatkli v noci z 27. na 28. ledna. Z vězení se Jurijovi podařilo propašovat moták, 48 rublů v sovětských penězích a dvě známky.
Předávání motáků probíhalo následujícím způsobem: do termosky mezi láhev a plášť vložili moták. Zapékali motáky, uzavírali do zkumavek a ponořili do mléka.
Jurij byl ošklivě zbitý, na stehnech měl stopy po bičování. Na těle nebyly žádné stopy po kulkách. Musel být vhozen do jámy živý.
Matka a bratr se po zatčení syna museli skrývat. Jejich byt byl několikrát prohledán a byly jim odebrány všechny věci.
Jurij zemřel 31. ledna přibližně v 7 hodin večer.
Jurijova matka a teta (Rjabovová Galina Petrovna) se domnívají, že Jurije zradila Tolstěnovová.

Zaznamenáno podle slov jeho matky dne 4.7.43.
Zaznamenal instruktor komsomolu Bogoslavskij
https://www.molodguard.ru/guardian16.htm

Zajímavý je případ Michaila Grigorjeva. Přinejmenším zajímavě napsaný.

Životopis Michaila Grigorjeva

Grigorjev Michail Nikolajevič se narodil v roce 1924 25. listopadu v rodině dělníka. Dětství Michaila Nikolajeviče proběhlo ve školním věku velmi dobře, byl respektován všemi soudruhy, s nimiž strávil dětství. V roce 1932 nastoupil do školy, kde si ho učitelé vážili pro jeho výborný prospěch a schopnosti. V roce 1941 dokončil 8 tříd s vynikajícím prospěchem, a řekl matce:
„Mami, nelituj, že jsem toho nedokončil víc. Ukončil jsem 8 tříd a znalostí mám nejméně za 10.“

V roce 1942, 20. července, bylo město Krasnodon obsazeno německými okupanty, v té době vstoupil do oddílu „Mladá garda“. Soudruhu Grigorjevovi M. N. poručili, aby vstoupil k policii a zjistil, co se u policie děje. Grigorjev M. N. si při práci u policie pořídil 2 nagany a přinesl si je domů, načež ho brzy od policie propustili, a to za absenci u policie a za povšimnutí práce v oddíle.

Míšu brzy zatkli a uvěznili. Na policii proseděl 3 dny, ale chtěl odtud utéct, popral se s policajtem, ale oni ho stejně propustili dříve a posadili jeho soudruha Kovaljova Anatolije, který proseděl 5 dní, když ho pustili, setkali se se s. Grigorjevem M. N.

M. N. prohlásil, že:

„Toljo, setkal jsem se s jedním člověkem, který bojuje proti německo-fašistické moci.“

A od té doby začali více pracovat v „Mladé gardě“. U Michaila Nikolajeviče se často scházeli v bytě a řešili otázky, které já matka neznám.

A většinou se scházeli v Treťjakevičově bytě. Když se konali schůze v Treťjakevičově bytě, vypracovali plán, jak vyhodit do povětří budovu ředitelství 10, kde se v předvečer Nového roku chystali sejít němečtí důstojníci, vojáci a jejich přisluhovači, tedy zrádci Sovětské moci, ale soudruh, se kterým se setkali, jim to nedovolil jen proto, že řekl:

„Německou armádu nepoškodíme, ale civilní obyvatelstvo bude trpět.“

Míša stále odcházel z města do lesa, ale matka ho přemlouvala:

„Míšo, najdi si práci. Víš, že nemáme co jíst.“

Ale Míša odpověděl:

„Neboj se, mami, všechno budeme mít, až přijdou naši lidé.“

S. Grigorjev a všichni jeho soudruzi vypracovali plán na rozehnání dobytka, který byl odebrán civilnímu obyvatelstvu, věděli, kam a kdy bude hnán, ale okamžitě byli zatčeni policií a uvězněni. Seděli pět dní, jejich plán byl zmařen kvůli zrádcům, byli zrazeni.

S. Grigorjev měl před smrtí sny. Řekl své matce:

1) „Ach, mami, zdálo se mi: policie nahnala krávy do strže Sorokinova dolu č. 5, ale ony utíkaly jako bláznivé.“ A matka odpověděla: „Míšo, to není dobrý sen.“
2) „Mami, dnes se mi zdál sen – měl jsem na sobě oblek, který jsem nechtěl – kalhoty s černými kostkami.“ Matka na tento i na onen sen odpověděla: „Čeká tě něco zlého, Míšo.“
3) „Mami, dnes jsem viděl ve snu, že jsem v nějaké budově přelézal nějaké stoly a pod nimi byla spousta semínek, na která jsem spadl (a pak jsem si je vzal do kapes, vstal a odešel). Šel jsem a uviděl jsem hluboký sráz, chytil jsem se prkna a vylezl na horu, ale na horu jsem nedošel.“ Jeho matka mu řekla: „Synku, máš velmi špatné sny.“
Po těchto snech nebyl Míša ve své kůži, a když přišel domů, vyprávěl matce:
„Co se děje, mami, ať jdu kamkoli, sám nejsem šťastný.“
V té době mu matka odpovídala:
„Míšo, také mám na duši něco jako kámen.“
Dne 27. ledna 1943 ve tři hodiny ráno zaklepal policajt na okno bytu, kde Míša s matkou bydleli, ale Míša mu nedovolil otevřít. Začali ještě víc bušit na okna a dveře, načež Míša dovolil matce, aby otevřela dveře.
Do bytu vešli dva policajti, otevřeli všechny dveře dokořán a nařídili Míšovi, aby vstal a oblékl se. Míša se srdcem hrdiny vstal, oblékl se, při odchodu z bytu se rozloučil s matkou, pozdravil své malé sestřičky, které měl jen dvě, strčil ruce do kapes kabátu a odešel. Zrádci vlasti policajti ho odvedli s dvěma namířenými bajonety.
31. ledna už Míšu odváželi zastřelit k šachtě č. 5 v Sorokinu. Ruce měl svázané drátem, jeho druh Tolja Kovaljov šel s ním, cestou se dohodli na útěku. Anatolij měl v sobě více síly, přetrhl drát a stále opakoval:
„Míšo, utíkejme.“
Rozhovor zaslechl policajt, který Anatolije udeřil do obličeje a přikázal mu, aby nemluvil.
Když Anatolije a Míšu vedli k jámě, kam měli být svrženi, policejní náčelník Sulikovskij na Anatolije vychrlil slova, že:
„Tebe zabiju tě vlastní rukou jako osmdesátého.“
Anatolije se mu však nepodařilo zabít jako osmdesátého. Anatolij utekl, byl pronásledován, byl postřelen do ruky, ale přestože byl zraněn, svlékl vše ostatní a jen v kalhotách utekl do bytu známého.
Na poslední chvíli, když se soudruzi rozcházeli, Michail vykřikl na Anatolije svá slova:

„Pomsti se, drahý soudruhu, za všechny mrtvé.“
Nebyl schopen útěku, protože během pětidenního pobytu ve vazbě byl velmi týrán, ztratil sílu a schopnost útěku, byl celý rozsekaný policejními biči.
Když ho přivedli k jámě, nezastřelili ho, ale bili ho pažbami a vším, co mohli, a hodili ho do jámy živého, protože promluvil na svého soudruha, který utíkal.
Dne 1. února matka dala balíček na policii. Policajti jí řekli, že všechny poslali do Rovenek, včetně vašeho syna. „Nevěděla jsem ale, že můj syn a všichni jeho kamarádi, které tam hodili, už tři dny křičí a naříkají. Po nějaké době jsem zjistila, že můj syn byl vhozen do této jámy.“
Grigorjevova matka

Co jí vzali:
Spodní prádlo 1 pár.
Prostěradlo 1 nový
Povlak na polštář 1 nový
Rukavice 1 nové
Bavlněná čepice
Klobouk
Boty 1 pár
Oblek 1
Co potřebuje
Dlouhý plášť 2 velikosti 40-46 pro děti
Kabát velikosti 48 pro matku
Boty 3 páry 35-32-36
Pokrývky hlavy jako šátky nebo šály
Materiál na šaty pro děti i matku pro 3 osoby
V zásobě s.Grigorjevová nic nemá, co dostane, to sní.
Zkontrolováno (podpis) Soldatov
https://molodguard.ru/guardian19.htm

Anna Sopovová (1924-1943)
Podle Fadějeva „*ze Stachovičovy pětky, bílá, kyprá, s plným poprsím*“[211]. Stachovičem, jak víme, je míněn Treťjakevič. Údajně

[211] Alexandr Fadějev: Mladá garda, 1960, strana 526

vedla vlastní dívčí pětku, ale po té není ani památky. Podle **Antoniny Titovové** se však s Treťjakevičem velmi přátelila:

Do Gorkého klubu přišla dívka jménem Aňa Sopová. Byla krásná a klidná, dva husté světlé copy jí sahaly až k pasu. Velké světlé oči, jemná pleť a růžové rty jako by vyzařovaly světlo. Nevím, kdo ji přitáhl k umělecké tvořivosti, ale Aňa a Viktor se spřátelili. Byl to krásný pár. Viktor byl energie, Aňa byla klid. Skvěle se doplňovali. Často jsme s Aňou chodily z klubu domů pěšky. S jakou láskou mi vyprávěla o Viktorovi, o jeho slušnosti, o tom, jak k ní byl něžný. Poslouchala jsem a uvědomila si, že osud svedl tento pár navždy dohromady. Aňa byla odvedena na popraviště spolu s Anatolijem Kovaljovem. Mučili ji a bili, polomrtvou ji položili zády k jámě a pažbou automatické pušky ji udeřili do hrudi. Viktor zemřel dříve než Aňa.[212]
https://molodguard.ru/doc132.htm

Byla zatčena 25. nebo 27.ledna jako jedna z posledních, 31.ledna byla popravena.

Komentář Igora Čeredničenka (DF)

Pokud mohu, rád bych vyjádřil svůj názor na projednávané události. Otázka, zda je Počepcov vinen zradou, je naprosto nepodstatná. Podívejte se na tabulku, kterou jsem se pokusil sestavit. Při pohledu na ni si dokážu představit vývoj událostí. Na Nový rok ráno byli zatčeni členové štábu, hlavní vůdci podzemní organizace. V podmínkách malého města a četných rodinných vazeb se tato zpráva okamžitě rozšířila po celém městě. Co vidíme po této zprávě? NIC!!!!! Uplynou tři dny. Členové organizace, pokud nějaká existovala, se měli rozprchnout na blízké chutory k příbuzným a známým, aby zahladili stopy nebo prostě unikli. NIKDO NEHNUL PRSTEM. Poté policie (bez ohledu na to, čí to byla vina) zatkla další asi dvě desítky údajných členů organizace. Možná poté ostatní „členové podzemí“ pochopili, že organizace byla odhalena? Vůbec ne!!!!!!!!! Uplynou další 3-4 dny. Další téměř dvě desítky mladých lidí (pravděpodobně členů „Mladé gardy“) byly zatčeny. Možná už je jasné, že dochází k masovému zatýkání členů podzemí? Špatně.

[212] Dokonce dřív, než byla zatčena. Pokud tedy Treťjakevič někoho jmenoval, Sopovová to nebyla.

Většina mladých lidí, kteří zůstávají na svobodě, nadále chodí do práce, hlásí se na policii, chodí tancovat a baví se jinak. Neuplynou ani dva týdny a je zatčen další tucet „členů podzemí“. Pokud máte alespoň trochu logického uvažování, jak byste toto „podzemí“ hodnotili? Moje obvyklé rčení v takových případech: BOŽE, CHRAŇ RUSKO!!!!
https://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=10&t=7&start=140

Tabulka zatýkání

Konec Mladé gardy

Pokračuje Marja Borc (15.7.1943):

„Treťjakevič! Treťjakevič!“ – rozléhalo se chodbou. Někde poblíž cvakl zámek a ozvaly se kroky. Treťjakevič vešel do kanceláře. Znovu se ozvaly rány bičem a řinčení železa. Zdálo se, že o bili dva, protože údery se podobaly úderům kovářů, když buší do kovadliny: „Buch-buch, buch-buch, buch-buch“ ozývalo se z místnosti. Ozvalo se táhlé a duté sténání a pak ponuré bučení. Byly slyšet i výkřiky Sulikovského. Minuty ubíhaly a mně připadaly jako věčnost. Na chodbě nastal rozruch: přenášeli nabíječe, široké řemeny a provazy. Vzduch ohlušily děsivé výkřiky. Nevydržela jsem to, vstala jsem a odstoupila od dveří. V sousední cele „pracoval“ vyšetřovatel; i tam bylo slyšet sténání, křik, nadávky a bouchání do podlahy. Předvolali znovu Zemnuchova, Moškova, Treťjakeviče a další a strašně je týrali. V duchu jsem si říkala: „Doba inkvizice, doba inkvizice v plné kráse!“ […]

Ranní výprask skončil, přistoupila jsem k oknu a podívala se na nádvoří. Najednou jsem uviděla Ljusju: vedli ji přes dvůr pod puškou k latríně. Vší silou jsem bušila do mříží. Podívala se na okno, usmála se, zamávala a vykřikla:

„Jsem tu od včerejška!“

„Aha, tak proto mi včera nic nedonesla,“ pomyslela jsem si, „takže taky nedostává najíst“.

Šla jsem ke dveřím a rozčileně jsem začala mlátit pěstmi a nohama do dveří. Strážný vykřikl:

„Kdo tady vyvádí?“

Bouchala jsem dál. Konečně se otevřely dveře a na prahu se objevil Sulikovskij. Vykřikl svým hromovým hlasem:

„Co se vztekáš? Nebo chceš dostat porci mimo pořadí? Já tě uklidním!“

Křičela jsem celá bez sebe:

„Řekněte mi, máte nějaké zákony? Máte nějaká právo? Proč mě a dítě držíte? Proč nám nedáte najíst?“

„Vidím, že jsi hotová vlčice!“ řekl Sulikovskij, pak se otočil k policajtovi a dodal: „Dej jim chleba,“ a zabouchl dveře.

Ležela jsem tváří k zemi a dlouho tiše vzlykala. Když jsem se uklidnila, začala jsem přemýšlet o tom, jak je život podivně vystavěný. Kdybych byla sama, možná bych nejedla, protože jsem

nejedla už dva dny, ale co by matka neudělala, aby prodloužila život svého dítěte? Musela jsem od mučitelů dostat chleba. Dostala jsem 300 gramů ječného chleba, dala jsem ho na okno a rozhodla se, že ho dám Ljusje. Někdo zaklepal na dveře a já jsem uslyšela:
„Mami!“
Šla jsem ke dveřím. Ljusja bušila do zavřených dveří jako mládě vypadlé z hnízda a šeptala: „Mami, zbili tě? Mě včera zbili. Dali mi deset ran bičem, dali mi provaz kolem krku, vytáhli mě nahoru a ptali se mě, kde je Valja, s kým odešla, kde jsou naši příbuzní, kdo je můj táta, kdo chodil za Valjou a co dělali? Řekla jsem, že jsem vždycky do oběda byla s mámou ve škole, a když jsme přišly, Valja už odcházela do práce a nikdo k nám nechodil. Po výslechu,“ pokračovala, „mě odvedli do malé, tmavé a studené místnosti. Bylo to hrozné! Byla jsem sama a kolem pobíhaly krysy. Plakala jsem a myslela jsem si, že když mě zbili, tebe určitě zabili.“
Chtěla jsem ji pohladit a přitulit se k ní, ale mezi námi byly ty prokleté dveře a nebylo vidět, kdo je za nimi. Mohli ji schválně nechat u dveří, aby odněkud poslouchali náš rozhovor. Řekla jsem:
„Hodná holka, hodná holka! To je správné. Ničeho se neboj. Brzy tě pustí, teď odejdi ode dveří, jestli bude možné vrátíš se později.“
Život v celách probíhal jako obvykle, se stejnou denní rutinou. Ráno od 6 do 12 hodin byli lidé mučeni, od 12 do 15–16 hodin bylo předávání[213] a asi od 16-17 do jedné v noci byli opět mučeni. Bylo slyšet klení, sténání mučených a strašlivé výkřiky. Policajti pobíhali po chodbě, přinášeli vodu, vytahovali polomrtvé lidi ze Sulikovského kanceláře a z kanceláře vyšetřovatele a táhli je do cel. Klečela jsem u dveří a klíčovou dírkou pozorovala chodbu. Pořád jsem si myslela, že vedou Valerii.
[Následuje vyprávění o Ljubě Ševcovové.]
Za odhalení partyzánského oddílu byl Zacharov „povýšen“. V politických záležitostech začal jednat sám, bez vměšování Sulikovského. Potřeboval samostatnou kancelář. V noci nás všechny předvolávali k výslechu a opět proběhla úplná registrace. Ráno přišlo několik mužů z četnictva, Sulikovskij a tlumočník. Sulikovskij vysvětloval četníkovi, kdo a proč byl zatčen. Vyšli z cely, vzali seznam a vyvolali jména těch, které se rozhodli pustit domů. Z naší cely bylo propuštěno deset lidí. Byly mezi nimi sestry Sergeje

[213] Myslí se předávání potravin a výměna prádla od příbuzných.

Ťulenina, Lopuchovova matka. Z chodby byla propuštěna matka Tosji Maščenko, matka Ivancovové Olgy, propustili i Ljusju.
Přesunuli nás do jiné cely, přidali k nám lidi z chodby, a v této cele zřídili kancelář. Zavřeli nás do vlhké, špinavé, páchnoucí a malé cely. Podlaha byla mokrá, ze stěn odkapávaly malé stružky vody, na stropě byly velké kapky vody, dosahovaly velikosti velkých perel, pak se houpavě uvolnily od stropu a dopadaly na hlavy tu jednoho, tu druhého. Někdo omotal hadr kolem koštěte a odstranil kapky ze stropu. V rohu byla „paraša“, která šířila zápach po celé cele.
[…]
Ráno mě a Ljubu donutili nosit cihly na stavbu pece v náčelníkově kanceláři. Na chodbě nás potkal tlumočník. Zeptala jsem se ho, proč mě nepropustili jako ostatní matky. Odpověděl: „Vaše dcera byla aktivní a vy jste nemohla nevědět o jejích činech, navíc jste skrývala Žida,“ řekl o mém manželovi.
Mé naděje na propuštění byly zmařeny. Připravila jsem se vypít pohár až do dna. Někdy jsem byla předvolána k výslechu, opět jsem byla konfrontována se Zemnuchovem. Vypadal strašně, obličej měl opuchlý, ruce mu visely jako biče. Byl strašně zmučený, trpěl.
Začala jsem se bát, že další mučení nevydrží a udá mě (v našem bytě jsme měli schůzky Mladé gardy a on o tom mohl vědět). Myslela jsem si, že kdyby se jim dostala do rukou nit, mohli by snadno zjistit, kam ta nit vede.
[…]
Do cely přišel nový přírůstek[214] – přivedli dívky z Pervomajky. Nechtělo se nám věřit, že všichni zahynou; ujišťovali jsme se, že někteří mladogvardějci se zachrání a práce se znovu rozvine. Pervomajské rozdělili do dvou skupin: jedny umístili k nám, druhé odvedli do jiné cely. Mezi dívkami jsem poznala Uljanu Gromovovou, Šuru Bondarevovou a Šuru Dubrovinovou.
Gromovová na mě udělala velmi dobrý dojem. Její vzhled ji také vykresloval v dobrém světle. Byla to vysoká dívka, štíhlá brunetka s kudrnatými vlasy a krásnými rysy v obličeji. Její černé pronikavé oči byly nápadné svou vážností a inteligencí. Byl v nich patrný duch odporu. V těch očích bylo něco démonického, nechtěly se smířit s okolím.

[214] Bylo to 10. nebo 11. ledna

Měla středoškolské vzdělání. Byla to vážná, rozumná, inteligentní a dobře vyvinutá dívka. Hodně četla a recitovala. Nebyla vznětlivá jako ostatní, ani neproklínala mučitele. Uvažovala chladně a správně. Řekla:
„Boj vymírající třídy nemůže mít jiný rámec! Připomínají mi tonoucího, který se stébla chytá a přemýšlí, jak si zachránit život. Hloupí lidé! Copak je možné kolo dějin otočit zpět? No, můžete jim to odpustit, protože neznají dialektiku. Děvčata, vy je proklínáte! Představte si, že by se naše role vyměnily, co byste udělaly vy, kdybyste měly v rukou moc, co byste jim udělaly?“
„My bychom ty parchanty!…“ - ozvalo se několik hlasů najednou.
„Jak vidíte,“ pokračovala, „boj o moc, třídní boj, se ukazuje být obtížný. Musíte bojovat, děvčata, „a ne se rozčilovat!“
„Nemůžeš bojovat, když ti svázali ruce a nohy a hodili tě do pasti,“ namítl někdo.
„Dívky, za žádných okolností se člověk nesmí ohýbat, ale musí najít cestu ven a bojovat. My za těchto okolností,“ zašeptala, „můžeme také bojovat, jen musíme být odhodlanější a organizovanější. Můžeme zorganizovat útěk, a na svobodě pokračovat v práci. Děvčata, přemýšlejte o tom!“
Lehla si na zem, obličejem vzhůru, dala si ruce pod hlavu a upřela na jeden bod své chytré černé oči.
Večerní soumrak začal houstnout, v cele už byla téměř tma. Zůstala ve stejné poloze a recitovala:

„Člověk, ten stále doufat smí,
že přijde spravedlivý soud,
který, ač smrtelný hřích trestá,
vždy může hřích i prominout.
Mne čeká nekonečná cesta,
já věčně jsem jak na pranýři
a smutek můj smrt neusmíří.
Můj smutek úskočný jak had
plamenem spaluje mě dneska,
zítra z něj čišet bude chlad
a jako mramorová deska
mauzolea cit zoufalý
i mrtvou touhu zavalí.“

Dívky ji prosily, aby recitovala Démona. Řekla:
„S radostí! Miluji Démona. Je to nádherné dílo. Jen si pomyslete, vzbouřil se proti samotnému bohu!“
V cele je tma. Začíná recitovat příjemným, melodickým hlasem:

„Démon, duch vyhnanství a vzpory,
V neklidném srdci beznaděj,
Nad světem bloudil steskem chorý
a hlavou se mu rojil rej
vzpomínek na ráj…“

Zdůrazněná slova vyslovila se zvláštní silou. Recitovala asi 25-30 minut. Neslyšely jsme, že Zemnuchova volali z nedaleké cely k dalšímu bičování nebo že policisté pobíhali po chodbě a snažili se zavděčit svým nadřízeným.
Ticho večerního soumraku náhle prořízl divoký výkřik. Gromovová přestala recitovat a řekla:
„Už to zase začíná!“
V cele bylo takové ticho, že bylo slyšet tlukot srdce vedle ležícího soudruha. Sténání a křik sílily. V cele zavládlo mrtvolné ticho. To trvalo několik minut. Gromovová se k nám otočila a pevným hlasem zarecitovala:

Synové sněhů, synové Slovanů.
Proč nevěříte v nové dni?
Proč? Váš tyran zahyne,
Jako zahynuli všichni tyrani.

Někdo si povzdechl a řekl:
„Je trochu těžké ty parchanty porazit!“
„Nevadí,“ odpověděla Gromovová, „jsou nás miliony. Vítězství bude tak jako tak naše.“
[Dále Marja Borc vyprávěla o tom, jak Šura Bondarevová zpívala pro svého bratra v sousední cele. Dívky pak společně zpívaly oblíbenou Iljičovu píseň „Mučen těžkou porobou“, Stalinovu oblíbenou píseň „Suliko“, a další písně. Marja Borc jim pak vyprávěla obsahy historických románů, a také obsah hry „Tajemství kláštera svaté Magdaleny“. Ljuba Ševcovová se domlouvala s Treťjakevičem

morseovkou. Když se to takhle vypráví, budí to dojem, že dívky byly ve vězení delší dobu. Ve skutečnosti s nimi udělali krátký proces.]
Večer 15. 1. začali vyvolávat mnoho mládeže z mužských cel. Zmlkly jsme a naslouchaly. Sulikovskij hromovým hlasem vyvolal tu jednoho, tu druhého a vyzval je, aby se přichystali s věcmi. Z naší cely vyvolali Sokolovovou a mě. Chystaly jsme se k odchodu. Dubrovinová se mi vrhla kolem krku, rozplakala se a řekla:
„Co to je, osvobození nebo smrt?“
Děvčata měla strach. Na chodbě se mládež seřadila do jedné řady a proti každému komsomolci stál Němec. Vytvořily se tak dvě řady, vzdálenost mezi nimi byla jeden krok: nepřátelé stáli proti sobě, tváří v tvář, mnozí komsomolci měli zaťaté pěsti. Tlumočník držel v rukou nějaký papír. Sulikovskij se rozčiloval, když jsem se objevila na prahu, chytil mě za ramena, postrčil k východu a řekl:
„Běž, vypadni odsud!“
Zeptala jsem se:
„A co moje dokumenty?“
„Dostaneš je později!“ vykřikl.
Vyběhla jsem na dvůr a nemohla uvěřit svému propuštění. Na dvoře stálo auto a krátce troubilo. Bylo vidět, že „lidé“ spěchají!
Naplnila jsem si plíce čerstvým vzduchem a utíkala domů, protože se mi zdálo, že mě pošlou zpátky do té strašné páchnoucí díry.
Mládež byla vhozena do jámy. Svědkem hrůzného masakru je strážný. Sténání se podle něj z jámy ozývalo po tři dny. Pak vše utichlo.
[…]
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 329
https://www.molodguard.ru/doc29.htm

Rovněž tato výpověď Marji Borc se stala zdrojem Toricynovy zprávy, dílka Srdce statečných od Kotova a Ljastovského a samozřejmě i Fadějevova románu. Nu, přinejmenším je to výpověď, která předcházela Fadějevovi, a je od člověka, který tam opravdu byl.
To Marja Borc vyprávěla o tom, jak se chovala Ljuba Ševcovová, jak Uljana Gromovová recitovala „Démona“, co se zpívalo, jaké optimistické řeči se tam vedly, jak se dívky domlouvaly s mladíky z mužské cely. Už jsme si mohli všimnout, že přeživší neměli co říci o Uljaně Gromovové – třebaže měla být členkou štábu – a činy Ljubov Ševcovové znali jenom z druhé ruky. Jenom Turkenič jí přidělil jistou roli ve svém nedůvěryhodném vyprávění.

O mučení žen a dívek podává Marja Borc jenom jedno svědectví. Týkalo se Sokolovové:

Když poprvé přišla do naší cely, byla podezřele zvědavá na všechny a na všechno, chtěla vědět víc, než měla, a pořád chodila k jednomu nebo druhému, mluvila a pořád kouřila. Řekla: „Vím, že mě pověsí, a nebojím se toho, ale strašně se bojím bičování a mučení.“ Zdálo se nám, že se přetvařuje a snaží se z nás něco dostat, a tak jsme se měly na pozoru. Večer byla předvedena k výslechu. Slyšeli jsme, jak ji bili, osobně jsem napočítala 68 ran, ale i tak se nám zdálo, že to byla kamufláž, že ji ve skutečnosti nebili. Po bití a mučení ji umístili na chodbu. Opět jsme měly pochybnosti, proč ji nechali na chodbě. Druhý den ráno jsme se setkaly na toaletě a ona nám ukázala své tělo. Byla celá od modřin, ruce měla modré až k loktům. Zeptal jsem se: „Proč máte modré ruce?“ Řekla: „Bránila jsem se.“ Tělo měla na mnoha místech rozsekané a rány byly zčernalé sraženou krví. Ona sama ztratila hlas a strašně sípala, vypadalo to, že má poškozené plíce. Začala silně kašlat. V novém „bytě“ jsme se jí už tolik nebály a začaly jsme držet při sobě.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 329
https://www.molodguard.ru/doc29.htm

V roce 2012 SBU odtajnila některé doposud utajené dokumenty. Důvodem utajování bylo asi to, že obsahovaly skutečnosti, které místnímu obyvatelstvu nebyly právě ke cti.[215]

Výpověď Ludmily Borc:

„Mě, jedenáctiletou dívku, přivedli do kanceláře velitele krasnodonské policie Vasilije Solikovského,“ řekla Ludmila Borc, mladší sestra členky Mladé gardy Valerie Borc. „Okamžitě začal křičet a Zacharov (zástupce policejního náčelníka - pozn. aut.) mě zbil bičem a zeptal se: ‚Kde je sestra?‘ ‚Šla vyměnit věci za potraviny,‘ odpověděla jsem. ‚Povězte ji!‘ nařídil Solikovskij. Pak mi Zacharov hodil kolem krku provaz a táhl mě. Začala jsem se zadýchávat a sípat. Zacharov pustil provaz a strčil mě do cely. O několik dní později přišla komise od Němců. ‚Proč je to dítě tady?‘ ptali se Němci. ‚Je to

[215]https://fakty.ua/153500-molodogvardejcy-znali-esli-oni-skroyutsya-pytayas-izbezhat-aresta-fashisty-ubyut-ih-roditelej-bratev-i-sester

sirotek a my jsme ji vzali sem,‘ řekli policisté. Ale Němci mi nevěřili a donutili je, aby mě pustili.

Vypovídá Renatus:

Zatčení, kteří byli podezřelí z trestné činnosti a odmítli vypovídat, byli položeni na lavici a biti gumovými biči, dokud se nepřiznali. Pokud byla předchozí opatření neúspěšná, byli přeneseni do chladné místnosti a museli ležet na ledové podlaze. Těmto zadrženým byly svázány ruce a nohy za zády, v této poloze byli zavěšeni tváří k zemi a drženi tak dlouho, dokud se nepřiznali. Všechny tyto exekuce byly doprovázeny pravidelným bitím.

Nina Ganočkina, obyvatelka Krasnodonu, řekla:

Mně a dalším dvěma ženám policie nařídila, abychom uklidily dívčí celu. Ony samy to nedokázaly, protože byly neustále vyslýchány a po mučení nemohly ani vstát. Jednou jsem viděla, jak vyslýchají Ulju Gromovovou. Ulja na otázky doprovázené nadávkami neodpovídala. Policista Viktor Popov ji udeřil do hlavy takovým způsobem, že jí zlomil hřebínek. Vykřikl: „Zvedni to!“ Sehnula se a policista ji začal bít do obličeje a kamkoli. Já už jsem na chodbě uklízela podlahu a Ulje právě skončilo mučení. Odvlekli ji v bezvědomí na chodbu a hodili do cely.

Z chlapecké cely zřejmě nepřežil nikdo, kdo by podal svědectví, ale Kotov s Ljastovským dali průchod fantazii:

V cele se rozhostilo ticho. Maškov si založil ruce za hlavu a zhluboka si povzdechl:
„Ech, milí bratři! Existuje jeden muž, který nás zachrání.“
„Kdo?“ kamarádi zvedli hlavu.
„Umí všechno,“ řekl Jevgenij. „Všechno. Ve dne v noci na nás myslí, chlapci. Kéž bychom mu mohli říct, do jakých potíží jsme se dostali. Kéž by nám poslal nějakou rychlou pomoc…“
„Kdo, Ženo? Znáš ho?“
„Ano, a ty ho znáš.“
„Napíšu, matka za ním půjde,“ řekl Kovaljov horlivě.
„K němu, Toljušo, se nestihne dostat. Je to dlouhá cesta. Dlouhá cesta do Moskvy…“

V cele opět zavládlo ticho: chlapci pochopili, o kom mluví. Bylo to, jako by síla vzrostla. Jako by vůle zesílila.
„A co teď dělá soudruh Stalin? Má toho hodně na srdci!“ snil Ženja. „Rád bych mu poslal dopis. Tak a tak, drahý soudruhu Staline…“
Chlapci dlouze vyprávěli o Moskvě, o rubínových hvězdách na kremelských věžích, o muži, jehož jméno rozzářilo jejich mladá srdce nadějí.
http://www.molodguard.ru/book20.htm

Igor Čeredničenko se jako pětiletý chlapec omylem uhodil pasteveckým bičem. Silou pětiletého dítěte. A přesto ho museli vzít do nemocnice, aby mu sešili ránu.
Do roku 1904 se na Donbase směly vůči dělníkům uplatňovat tělesné tresty. Lékař dal dobrozdání, kolik ran může delikvent dostat, aby přežil. Někdy se lékař spletl.
Samozřejmě bylo možné, že někomu bičem vyrazili oko, zlomili mu ruku, Moškova prý dokonce umlátili k smrti. Ale sadistická vynalézavost Sulikovského je nejspíš legenda. Koneckonců, před popravou se odsouzení shromáždili na chodbě, a podle svědectví stáli na nohou.
Jenže ještě byla válka, bylo nutné povzbudit odhodlání armády i civilistů, takže již tak zlou skutečnost neškodilo trochu připepřit.

Vasilij Levašov (16. 3. 1947)

Když otce zatkli, řekl jim, že jsem odjel do Taganrogu (otec věděl, kam jedu, ale řekl, že opačným směrem). Otce ještě chvíli drželi, pak ho pustili. V Krasnodonu byl můj strýc z Kutijkina. Otec ho požádal, aby mi vyřídil, abych se nevracel, protože by mě mohli hned odvést na policii.
Strýc mi řekl, že můj otec byl při zatýkání v jedné cele s některými našimi soudruhy. Věděl, jak se někteří z nich chovají při výsleších.
Byli tam Váňa Zemnuchov a Treťjakevič – otec je znal, nikoho jiného neznal.
Probíhalo to takto. Přišel policajt, otevřel dveře cely, vyvolal někoho, odvedl ho a pak bylo slyšet křik. Pak ho vyčerpaného a zbitého strčili dovnitř. Mlátili do ztráty vědomí.
Treťjakevič byl celý zmlácený, byl krutě týrán, mučen více než ostatní. Pak se uzavřel, ztichl. Pak začal sám chodit k výslechu. Začali ho podezřívat, mysleli si, že je zrádce. Treťjakevič s nikým víc v cele

nemluvil. Ale kdo věděl jistě, jestli vypovídá? Připouštím, že Treťjakevič vypovídat kvůli mlčení a možná ho mohl zlomit seznam, který dal Počepcov a který mohla použít policie… Možná vypovídal, ale možná ne.
16. března 1947
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=10&t=526&start=40

K tomuto svědectví se Levašov nikdy nevrátil.

Ve vězení seděli také lidé, kteří tam byli za běžné kriminální činy. Mladogvardějci ve svých motácích uvádějí jejich jména. Ti by mohli být cennými svědky. Kde jsou jejich výpovědi? Bylo by zvláštní, kdyby se jich NKVD na nic neptala.
Zde je výpověď jednoho z nich:

Úryvek ze svědectví V. O. Čerňavského v TPO (tajné politické oddělení) UNKVD Vorošilovgradské oblasti o pobytu ve věznici vorošilovgradské polní policie (18. dubna 1943)

…Důvody mého zatčení Němci nemohu uvést, protože jsem téměř nebyl vyslýchán.
Předpokládám však, že mé zatčení souviselo se zatčením mých spolužáků Vladimira Vifljanceva a Alexeje Svjatogorova (oba v Rudé armádě), kteří byli zatčeni za krádež fotoaparátu německému důstojníkovi v prosinci 1942.
Deset dní mě nevyslýchali, když zašel tlumočník do cely, kde jsem seděl, zajímal jsem se o příčinu svého uvěznění a požádal jsem o předvolání k výslechu s tím, že jsem byl zatčen pro nic za nic. Tlumočník odpověděl, že jsem nebyl zatčen pro nic za nic a zeptal se, jestli znám Vyfljanceva a Treťjakeviče z města Krasnodon, a jestli byl Treťjakevič u Vifljanceva v bytě a jaké nám dával úkoly při provádění antifašistické agitace. O tom mi nebylo nic známo a tlumočníkovi jsem odpověděl záporně.
21. ledna, v den propuštění z vazby, jsem byl předvolán k výslechu německým důstojníkem, který mi prostřednictvím tlumočníka kladl stejné otázky.
Odpověděl jsem, že Vifljanceva a Treťjakeviče znám jako bývalé spolužáky, že Treťjakevič v mé přítomnosti ve Vifljancevově bytě nebyl a že on ani já jsme od Treťjakeviče žádné pokyny nedostali.

Téhož dne jsem byl propuštěn z vazby já, pak Vifljancev a Svjatogorov.
Otázka: Scházel jste se jste se s Vifljancevem a Sviatogorovem po jejich propuštění?
Odpověď: Ano, scházel.
Otázka: Pověděli vám o obsahu svého výslechu?
Odpověď: Ano, pověděli. Vifljancev mi řekl, že mu při výslechu kladli stejné otázky jako mně. Zeptal jsem se ho, jestli byl Treťjakevič opravdu u něj a jestli od něj dostal nějaké instrukce. Vifljancev odpověděl, že nikoli.
Svjatogorov mi řekl, že byl zatčen za krádež fotoaparátu důstojníkovi.
Otázka: Setkal jste se s Treťjakevičem Viktorem za Němců?
Odpověď: Asi dva týdny po příchodu okupantů do Vorošilovgradu. Koncem července nebo začátkem srpna 1942 jsem se setkal s Viktorem Treťjakevičem na trhu, kde prodával patefonové desky.
Otázka: Jaký rozhovor jste s ním tehdy vedli?
Odpověď: Koupil jsem si od něj dvě patefonové desky a o dalších záležitostech jsem nemluvil.
Otázka: s kým jste byl zadržován v jedné cele?
Odpověď: Byl jsem v jedné cele se Šurdukem, Bobrovem, Stojburem, Rybalkou a ještě jedním člověkem, jehož jméno neznám.
Otázka: Jak se chovali zatčení v cele a jaké rozhovory se tam odehrávaly.
Odpověď: …Pokud si vzpomínám, Šurduk v cele řekl, že při zatčení viděl nějaký seznam podepsaný Treťjakevičem. (Řeč je o podpisu M. J. Treťjakeviče)
Výpověď, jak jsem ji uvedl, je správná a byla mi přečtena.
Tímto se podepisuji: Čerňavskij

Dotazoval se. Náčelník oddělení TPO UNKVD Vorošilovgradské oblasti
Starší poručík Státní bezpečnosti Sverkis
SPRÁVNĚ: Náčelník oddělení TPO UNKVD
Starší poručík Státní bezpečnosti Sverkis
Archiv SBU, Lugansk. Partyzánský fond T. 62. - Арк. 16-16 зв.
Strojopis
http://www.molodguard.ru/doc75.htm

Byli na ty zlodějíčky nějak moc hodní…

Velmi neradi sem dáme výpověď Ivana Černyšova před vyšetřovatelem NKVD z 10.července 1943. On sám v roce 1991 prohlásil, že nic takového neřekl. Možná neřekl. Ale proč by NKVD vytvářela kompro nejen na Treťjakeviče (možná kvůli jeho bratrovi), ale i na ostatní?
Ve výslechovém protokolu stojí toto:

…O existenci mládežnické organizace „Mladá garda“ jsem až do svého zatčení nic nevěděl.
Dne 8. ledna 1943 mě posadili do cely, kde seděli členové této organizace Moškov, Ivanichin, Žukov, Lukašov Gennadij, Petrov, Treťjakevič Viktor, Levašov a další. Jiná jména neznám. V době mého přivedení do cely, bylo vyšetřování jejich případu u konce a Zemnuchov byl předvolán jen jednou a Treťjakevič několikrát.
Nikdo z členů organizace mi neřekl nic o své praktické činnosti. Pouze Lukašov řekl, že napsal nějaké letáky…
Podle zatčených [policajti] několikrát zbili Moškova, Treťjakeviče a surově zbili Zemnuchova.
Treťjakeviče V. bývalého vedoucího kroužku strunných nástrojů (za Němců) v Gorkého klubu znám málo. Když mě v lednu 1943 zatkla policie, stalo se, že jsem se s ním setkal v jedné cele.
Sedělo se mnou mnoho mladogvardějců, kteří byli zatčeni jako členové podzemní mládežnické organizace „Mladá garda“.
Treťjakevič se na cele choval provokativně. Denně se hlásil k výslechům, vracel se veselý, kouřil cigarety, otevřeně říkal, že se ke všemu přiznal, radil to i ostatním a říkal, že všichni, kdo se přiznají, nebudou zastřeleni, ale budou posláni do táborů. Osobně jsem byl svědkem toho, jak denně nebo i několikrát denně psal zástupci náčelníka policie Zacharovovi vzkazy s žádostí o předvolání k výslechu a tyto vzkazy předával službu konajícímu policistovi.
Za takové chování zatčení mladíci Lukašov, Petrov a další zbili Treťjakeviče přímo v cele. Sám jsem do této organizace nepatřil a nevím, kdo jaká prohlášení poskytl.
Podle mého příbuzného Lukašova vím, že Treťjakevič při konfrontaci se zatčenými obvinil mnohé z nich z příslušnosti k „Mladé gardě“.
Podle Zemnuchova a Levašova vím, že Treťjakevič patřil k partyzánskému oddílu ve Vorošilovgradu, vydal ho Němcům a odešel do Krasnodonu. Zda je to pravda, nevím…

Zemnuchov, poté, co ho zbili, se choval téměř stejně jako Treťjakevič. V mé přítomnosti také psal z cely vzkazy, aby ho předvolali k výslechu, skutečně ho předvolali, přišel odtud s cigaretami a řekl, že odjede do tábora.
Po propuštění z vazby jsem se dozvěděl, že policie vodila po chutoru Gavrilovka svázaného Moškova, který udával členy organizace.
Ostatní členové organizace se chovali stejně jako ostatní zatčení. Normálně čekali na rozsudek…
Černyšov
Vyslýchal: Vrchní vyšetřovatel NKGB Ukrajinské SSR, nadporučík státní bezpečnosti P.V. Dubok
Státní archiv SBU, Lugansk, op. 10399, т.2
- Arch. 155-156.. Rukopis.
http://www.molodguard.ru/doc75.htm

V. F. Semistjaga a J. M. Kozovskij v roce 1993 napsali:

Kde je tedy pravda? Svědek Č. je naštěstí naživu. Setkali jsme se v Kyjevě. A tohle nám řekl: „To není pravda. To se ve skutečnosti nestalo a já jsem nic takového vyšetřovateli NKVD neřekl. Jak se to dostalo do protokolu o výslechu, nevím.
Nic takového jsem neřekl, i když podpis mohl být můj. V následujících letech jsem vydal jiný druh svědectví. Najděte je a přečtěte si je.“
„Žizň Luhanska“. N39 (142) září 1993
http://www.molodguard.ru/article146.htm

Zachovaly se motáky, které se Treťjakevičovo podařilo propašovat z vězení. První z nich byl veselý: „Nebojte se o mně, brzy se uvidíme.“ Druhý už vzbuzoval obavy: „Pokud můžete, pošlete mi zinkovou mast a vazelínu.“ (A jeho oblečení bylo od krve.) A poslední: „Drazí a milovaní maminko a tatínku. Podle všeho se zdá, že se odtud nedostaneme. Ale vy mějte odvahu. Dnes se mi zdál sen, že jsem doma. Ale byl to jenom sen. Ještě jednou promiňte. Umírám za naši Vlast, za náš lid… Navždy Váš milující Viktor.“
(Podle V.Vorobjeva: Знаете, каким он парнем был, 1974
www.molodguard.ru/guardian0.html)

Pokud jsou tyto letáky autentické, znamená to ovšem, že Viktor Treťjakevič byl při vědomí a schopný psát., třebaže *„Během deseti dní*

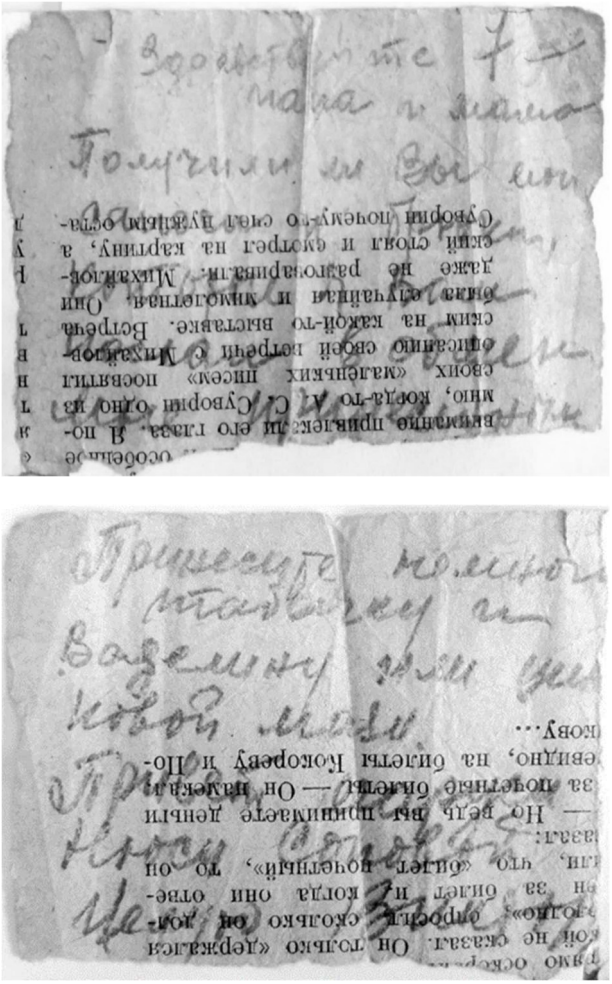

Tret'jakevičovy motáky

byl Viktor vystaven 285 ranám bičem s kovovými hroty, dvakrát byl pověšen za krk, mučen elektrickým proudem a do organismu mu byla vpravena speciální droga, která otupila jeho mozkovou činnost a oslabila jeho vůli, ale on mlčel.“
https://www.molodguard.ru/guardian0.htm

Svědkem jeho chování měl být bývalý starosta Krasnodonu P. A. Černikov, kterého Němci zatkli za „nedostatečně aktivní práci“ a který mluvil s Treťjakevičem „dírou ve zdi“. Z toho je vidět cena podobných svědectví. (Podle Igora Čeredničenka stačí k zabití člověka 10 ran bičem s kovovými hroty.)

Další svědectví je z kdovíkolikáté ruky. Ale pokud to tak nebylo, ukazuje to zajímavý pohled do smýšlení těch, kteří tomu věří.
Vypravěčem je Vladimír Ivanov, herec, který v Gerasimovově filmu hrál Olega Koševého. Vžil se do role natolik, že se spřátelil s matkou Olega Koševého, navštívil ji, nechal se s ní vyfotografovat, a protože byl Olegovi podobný, vznikly na základě toho drby, že je Oleg vlastně naživu.
Vladimír Ivanov také jako jakýsi zástupce Mladé gardy jezdil po besedách a jeho herecká kariéra tím trpěla.
A jednou se cestou na celosvazové setkání partyzánů seznámil s Anatolijem Toricynem, tehdy už generál-majorem.
Dali řeč a Toricyn ochotně vyprávěl, co zjistil, když vedl vyšetřovací komisi. Řekl také toto:

Mnozí lidé se mylně domnívají, a dokonce to prohlašují v tisku, že existoval zrádce, který všechny zradil. Takový zrádce, který všechny zradil, vůbec neexistoval. Je to všechno velmi složité, stejně jako život sám. Uvěznění mladíci a dívky většinou znali jen členy své pětičlenné skupiny, ale někdy uváděli jména dalších lidí a místa setkání jako zástěrku, aniž by věděli, že tam bydlí člen organizace. Ukázalo se, že to byla hrozná nehoda. Někteří mladí muži, chránící své nejbližší soudruhy, aktivní členy organizace, se snažili vyvolat dojem masovosti, protože se oprávněně domnívali, že Polizei neprovede strašlivé represe proti většině. Z tohoto důvodu téměř všichni členové organizace následně prohlásili, že jsou členy velké a silné organizace a že jim jejich soudruzi, kteří zůstali na svobodě, pomohou. Podle svědků, kteří se dostali do rukou policie, se členové „Mladé gardy“ chovali ve věznici vyzývavě – zpívali ukrajinské, lidové a sovětské písně a házeli věznitelům do tváře slova opovržení. V důsledku toho nikdo z nich před okupanty nepoklekl, s výjimkou zrádce Počepcova…
https://www.molodguard.ru/book27.htm

Nechce se mi věřit, že by si Ivanov nebo Toricyn tohle vymysleli. Snad jedině v případě, že by chtěli zakrýt něco ještě horšího.
Takže pokud dobře rozumíme, členové Mladé gardy napráskali lidi, o kterých si mysleli, že k nim nepatří, ale oni naneštěstí patřili? A jelikož to neudělali schválně, nemůžeme je nazývat zrádci? Toricyn i Ivanov si to evidentně mysleli.

Fadějev skutečnost, že se přiznali, zpracoval takto:
Od toho dne [kdy sovětské letadlo bombardovalo město] nastal v životě „mladogvardějců" ve vězení přelom: přestali skrývat, že patří k organizaci a zahájili otevřený boj s mučiteli. Nadávali jim, vysmívali se jim, zpívali v celách revoluční písně, tančili, dělali rámus, když někoho z cely vytáhli na mučení.
A mučení, které teď museli snášet, se už vymykalo lidskému chápání a bylo nepředstavitelné z hlediska lidského rozumu a svědomí.
Alexandr Fadějev, Mladá garda, 1960, str.538

O popravě mladogvardějců měl kromě přítomných (a v roce 1943 nedostupných) policistů co říci pouze jediný svědek, kterým byl správce uhelného skladu Vlasov. Ten toho ale viděl málo. Proto musel instruktor Krylik fabulovat, když chtěl popsat události, které nikdo nepřežil.

Nápisy na zdi dívčí cely

Vyprávění správce uhelného skladu na dole č.5 Andreje Konstentinoviče Vlasova (kvůli nečitelnému textu se nepodařilo rozluštit všechna slova)

[…] Do dolu jsem šel pracovat z hladu. Dostal jsem za úkol hlídat koně a důl. Asi čtyři sta metrů odtud stála technická bouda, byla tam důlní kancelář, tam se nacházel štajgr.
13. ledna jsem měl službu. Asi za 2-3 hodiny nebo později přišel do dolu Němec, obešel uhlí, přišel k vrtu, vylezl na haldu. Šel jsem za Němcem a zeptal se ho, co hledáte. Řekl, že je zvědavý. Dal mi cigarety, abych si zapálil. Kouřili jsme, povídali si a on odešel. Pak přišel Mitroška a já mu o tom řekl.
Službu jsme měli za dva dny. 16. ledna jsem šel do práce. Večer jsem šel do skladu. Postával kolem, trochu prochladl, šel se ohřát k hořícímu uhlí. Slyšel jsem rozruch poblíž dolu (?), u jámy. Rozhodl jsem se, že to půjdu zjistit. Přes koleje, přes most, k lampárně. Setmělo se, sníh poletoval. Právě jsem vyšel zpoza lampárny: stál tam policajt. Řekl jsem mu: co vy tady? a on: vypadni odsud. Ale všiml jsem si: u díry stálo auto a na druhé straně sáně a vozy. Mezerou jsem se podíval na vůz a auto. V autě byli lidé, viděl jsem jen hlavy a 4 policajty. Sáně byly lehké a bričkа (?). Běžel jsem do kanceláře, chtěl jsem přiložit uhlí, ale uhlí nebylo. Rozhodl jsem se sedět v kanceláři. Vyšel jsem z kanceláře, výhled byl na západ a vidím šachtu č.5. Slyším střelbu. Bylo to tlumené jako výstřel z pistole. Viděl jsem povoz, jel jeden řidič, pak byl vůz prázdný, nikdo v něm nebyl, žádní lidé, žádní policajti. Pomyslel jsem si: kde jsou sáně? Ale viděl jsem, že saně odjely na druhou stranu. Najednou přicházeli dva muži. Sáně se zastavily. Oba muži přišli, promluvili si, pak nasedli na saně a vyrazili do města. Vyšel jsem z kanceláře do stodoly, do Anifatěvovy zemljanky, slyším hluk, smích. Pak zazněl výstřel ze samopalu a bylo ticho. Jdu zjistit, co tam je. Šel jsem do (?) kůlny, nedělal jsem hluk, bál jsem se přiblížit. Je tam ticho, dokonce (?) slyším. Přicházím k dolu starou cestu. Pak k jámě, (?) krvavé skvrny, ležící ponožky. Vylezl k jámě, vzal kus železa a podíval se do díry. Vrátil se k lázním. Ze strany dolu č.1 bis se vynořili dva muži se samopaly. Vzali kameny a hodili je do důlní jámy. Šel jsem za nimi. Oni na mě co tady děláš, já že jsem hlídač. Šli se mnou do kanceláře, zapálili kamna, mně uložili. Pak přišli další dva a další dva, takže jich bylo šest. Pak mě pozvali na jídlo. Nešel jsem. V 7 hodin ráno začalo

svítat, šel jsem se podívat. Policisté byli pryč. Šel jsem k jámě. Stěna jámy byla celá od krve.
https://molodguard.ru/doc83.htm

Instruktor Krylik (5. 7. 1943)

15. ledna mladogvardějce popravili. Zmučené a zmrzačené, ale ještě živé, vhodili do jámy šachty č. 5. Sadisti hodili za popravenými kusy železa, hromadu kamení, se zvířecím potěšením poslouchali sotva slyšitelné duté sténání svých obětí.
Když chlapce odváděli z cel, dívky vycítily, že se nevrátí. Ale dívky věděly, že taková hrůza čeká i je. O milost nikdo neprosil a nikdo ji nežádal.
Ulja shromáždila kamarádky a navrhla zpívat. Nejprve potichu, potom hlasitěji se drala z okna píseň:

„V neděli stará matka
K bráně věznice přišla,
Svému vlastnímu synovi,
Balíček přinesla."

Po mučení měla Uljana modrou a zkrvavenou tvář, ale její oči stále zářily a hořely ohněm nenávisti a pevného odhodlání bojovat až do konce.
Bojové přítelkyně se rozloučily. Uljana někde vytrhla kus rezavého hřebíku a začala na stěnu cely škrábat dopis na rozloučenou:

Sbohem, mámo,
Sbohem, táto,
Sbohem celé mé rodině,
Sbohem můj milovaný bratře Jeljo,
Už mě nikdy neuvidíš.
Ve snech se mi ukazují tvé motory a tvůj stan mám pořád před očima.
Můj milovaný bratře, umírám,
Stůj pevně za svou vlast.
Na shledanou
S pozdravem
Gromovová Ulj.[216]

[216] Pokud je moták pravý, tak to nevyškrábala na zeď, ale napsala na papír.

Ulja před sebou viděla obraz svého milovaného bratra, jak připravuje k boji hrozivá, smrtící letadla pro fašisty.
Jelisej jí často psal, že porazí nepřítele a budou žít nový šťastný život. Často říkala a stahovala své krásné černé obočí:
„Uvidíš, matko, brzy přijdou naše vojska, brzy přijde Rudá armáda."
Dne 17. ledna 1943, v mrazivém večeru, byly polosvlečené dívky přivedeny k šachtě č. 5.
Před popravou Uljanu Gromovovou ještě jednou mučili, když ji odvedli do lázní. Ale opět z ní nedostali ani slovo. Zbitá byla vystrčena z lázní.[217]
Ulja se sotva držela na nohou a z posledních sil se obrátila k dívkám:

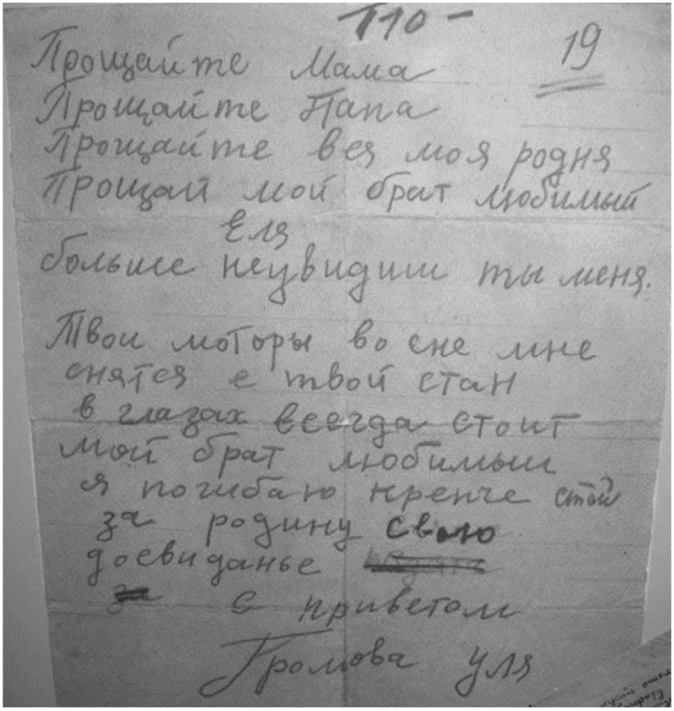
Прощайте Мама
Прощайте Папа
Прощайте все моя родня
Прощай мой брат любимый
Еля
больше не увидишь ты меня.
Твои моторы во сне мне
снятся и твой стан
в глазах всегда стоит
мой брат любимый
я погибаю крепче стой
за родину свою
досвиданье
с приветом
Громова Уля

Moták Uljany Gromovové

[217] Obávala bych se, že pokud ji odvedli do lázní, tak aby ji znásilnili, ne kvůli výslechu. Jenže to by se do legendy nehodilo.

„Děvčata! Nebuďte bázlivá, nebojte se smrti. Lenin a Stalin jsou s námi. Budeme umírat za svou zemi. Smrt těm plazům.“
To byla její poslední slova.
Se jménem Lenina a Stalina zemřela hrdinka ukrajinského lidu
5/7.1943 Instruktor Vorošilovgradskéhp OK LKSMU (Krylik)
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329
https://www.molodguard.ru/guardian3.htm

Ze zprávy o Alexandře a Vasiliji Bondarevových (4. 7. 1943)

Šura a Vasja seděli v oddělených celách. 15. ledna byli všichni chlapci odvedeni na popravu. „Nemůžu se rozloučit se svou sestrou?“ zeptal se Vasja hlasitě, když kráčel chodbami. V reakci na to však dostal další ránu pažbou do hlavy. Jeho soudruzi ho podepřeli a on se sotva držel na nohou. Vasju s jeho soudruhy živé hodili do šachty dolu č. 5. Podobný osud čekal i dívky.
Zbitá a zraněná děvčata pozdě v noci hodili na dno auta a odvezli. Než dorazili do dolu, zastavili se v lázních. Tam znovu odvedli na mučení Gromovovou Ulju. Dívky neslyšely ani slovo, ale viděly, jak Ulju vystrkují ven, celou potlučenou a s kousky lehkých šatů na ramenou. Gromovová vyzvala dívky, aby se nebály. Popadli ji, omotali jí kolem hlavy kapesník a hodili ji do šachty jako první.
Šura popravili jako poslední. Sebrala poslední síly a vykřikla: „Parchanti, oni se za nás pomstí vám i vaším pomocníkům.“ Kati se k ní vrhli, popadli něčí ležící kapesník a začali jí ovazovat hlavu. Šura se zuřivě bránila. Zpod kapesníku zazněla lehce tlumená slova: „Rudá armáda přijde, pomstí se“. Jeden z policajtů o krok ustoupil, prudce se rozmáchl a udeřil Šuru puškou do hlavy. Rána z žeber pažby ji zasáhla do krku těsně pod zátylkem. Obratle zaskřípaly a Šura padla na rudnoucí sníh. Hlava jí visela na kůži a nepřirozeně se stáčela do strany.
Byla také vhozena do dolu a pro jistotu tam začali házet další kusy železa, kameny a několik granátů.
Žili krásně a zemřeli s pohrdáním smrtí. Věděli, za co dali život, a byli na to vždy připraveni.
Instruktor Vorošilovgradského OV LKSMU (Krylik)
4.7.1943
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329
https://molodguard.ru/guardian12.htm

Věra Orlovová, matka Anatolije Orlova (1958)

15. ledna Tolja předal moták, že je pošlou dál, neznámo kam, a já mu přinesla kožich, protože byla krutá zima. 16. ledna jsem Toljovi a jeho spoluvězňům přinesla balíček. Na dveřích věznice však byl vyvěšen seznam „pánů odvezených na práci do Vorošilovgradu“. Můj syn byl mezi nimi… Jeden stařík však řekl, že je zastřelili a hodili do jámy dolu č. 5. S jistotou jsme ale nic nezjistili. Policajti nadávali: „…Víme, kdo ty fámy vypustil: správce lázní.“ Tentýž strážný řekl, že můj syn utekl. Teprve když město osvobodila Rudá armáda, dozvěděli jsme se o strašném osudu našich dětí, které byly za aktivní boj proti fašistům popraveny a svrženy do jámy dolu č. 5.
https://molodguard.ru/guardian47.htm

Matka Volodi Osmuchina (1947)

15.1., když jsme stáli před policejní stanicí s balíčky, vjíždělo na policejní dvůr kryté auto. My matky jsme všechny ztuhly. Naše děti poženou. Ale auto zajelo do kůlny.
Díváme se do okna. Z vrat cely nám něco ukazují rukama, ale my jsme nerozuměli ničemu, co nám ukazovali v poslední den svého života. Proslýchalo se, že celé náčelnictvo policie a četnictva je na schůzi. Právě se domlouvali, že všechny děti odsoudí k smrti.
Probrečeli jsme celý večer a celý den. Když jsem si šla lehnout, viděla jsem, jak přišel Voloďa v bílé košili, učesaný a díval se na mě. Jen jsem vykřikla:
„Tady je, můj chlapeček, přišel za mnou.“
Určitě ho v tu chvíli zastřelili, mého drahého. Celou noc jsme se třásli, naše srdce musela cítit ty osudové okamžiky. Můj syn se se mnou přišel rozloučit ve chvílích své smrti. Bože můj, na co myslel, když stál před jámou. Ne, já vím, že se netřásl, s hrdostí umíral za svou vlast. „Co může být cennějšího než vlast?“ zapsal si do deníku.
Ráno 16. ledna. Počasí je jasné, ale v mém srdci je strach. Ale ještě neznám osud svého syna. Jdu pro vodu a slyším rozhovor, že včera v 8 hodin večer vezli auto plné lidí k dolu č.5 a policie byla vzadu na saních, byly slyšet výstřely. Sotva jsem se dovlekla domů, vidím, jak se kolem bytu motají dva policajti. Posílám ženu vyřídit dceři, která odešla z domu, aby se nevracela. Potloukám se po ulici. Policajti utíkají, běží k domu Zemnuchovových. Setkávám se s Ljusjou a odvádím ji do Sverdlovska k dědečkovi. Pláče, nechce odejít,

protože Voloďův osud je neznámý a ona mě nemůže nechat samotnou. Posílám ji k jedné známé na šachtě1-bis, a sama připravují balíček a nesu. Srdce mi říká, že Voloďa není. Vzala jsem balíček a šla. Viděla jsem tři matky, které s pláčem utíkaly od policie a říkaly, že 23 zatčených bylo odvezeno do Vorošilovgradu. Můj syn byl na seznamu čtvrtý. Nic jiného jsem neslyšela. Šla jsem domů.
16. ledna někdo zabouchal na naše dveře. Otevřela jsem dveře a v nich stáli policajti. Vervali se dovnitř a začali nás okrádat. Když policajt popadl Voloďovu kubáňku, vytrhla jsem mu ji z rukou; strčil do mě tak silně, že jsem ztratila vědomí, ale kubáňka mi zůstala v ruce.
[…]
https://molodguard.ru/guardian49.htm

Není nezajímavé se podívat, co ze svědectví správce Vlasova vytěžili M. Kotov a V. Ljastovskij, autoři knihy Srdce statečných:

Jediným svědkem toho, co se toho mrazivého zasněženého dne stalo, byl starý hlídač, který hlídal tiché hromady uhlí zasypané sněhem.
Mladogvardějci byli nejprve odvedeni do zničené lázně, svlečeni do naha, znovu nemilosrdně zbičováni a poté odvedeni k jámě.
Baron a německý vyšetřovatel stáli na tlustých kládách přehozených přes jámu. Přivedli k nim svázaného chlapce nebo dívku a položili je na prkno. Němec skopl odsouzence do šachty. Tělo letělo dolů a rachotilo o stěny šachty. Baron si podržel hodinky před sebou a se smíchem říkal: „Tenhle letěl o sedm sekund déle. Dejte mi dalšího!“
Jáma byla padesát tři metrů hluboká. Když baron oběť shodil, vydal povel a Němci po ní házeli kameny a kusy železa.
Přivedli Voloďu Ždanova. A tady došlo k události, která kata k smrti vyděsila. Baron kouřil cigaretu a Voloďa, který měl rozvázané ruce (gestapáci zřejmě při bití přetrhli drát), napnul zbytek sil, chytil barona za rukáv a začal ho táhnout do jámy.
Vzduchem otřásl srdcervoucí výkřik. Na pomoc přišel gestapák, který Voloďu střelil do hlavy. Strachem omráčený baron se svezl z klády.
Výstřely a sténání bylo slyšet před dolem až do pozdních nočních hodin. Brzy ráno hlídač při obchůzce kolem jámy narazil na dívčí halenky potřísněné krví, hřebínky a boty. Občas se z černých hlubin šachty ozvalo tlumené zasténání. Ale stařec nemohl pomoci: sledovali ho gestapáci…
http://www.molodguard.ru/book20.htm

Kromě onoho stařík, který ve skutečnosti nic neviděl, byli jedinými svědky popravy policisté. Podle nich učinil Treťjakevič svůj poslední hrdinský čin.

Z výpovědi obviněného policisty Čerenkovova:

„…Když Treťjakeviče vyvedli nahoru, chytil jednou rukou Solikovského a druhou Zacharova a snažil se je oba vtáhnout do jámy. Nastal rozruch. Solikovskij, který držel v ruce pistoli, udeřil Treťjakeviče silně do hlavy. Jeho ruce zeslábly, odtrhl se od nich a zaživa sletěl do jámy."
Trestní spis 1000275, 5. června 1946
https://www.molodguard.ru/doc192.htm

Příběh o tom, jak a koho chtěl Treťjakevič vtáhnout do jámy, se vyskytuje nejméně ve třech verzích, nemluvě o verzích, v niž se o tento skutek pokusil někdo jiný. Zbývá vysvětlit, proč Treťjakeviče vedli k jámě náčelník policie a jeho zástupce *osobně*.
Ostatně Čerenkov u toho také nebyl. Údajně mu to vyprávěl Zacharov „někdy" po jejich útěku z Krasnodonu.[218]

Tabulka zatýkání

Datum zatčení		Datum popravy
1.1.	**Treťjakevič (Š)**	15.1.
	Moškov (MS)	15.1.
	Zemnuchov (Š)	15.1.
	Lopuchov (K – utekl)	
	Valeria Borc (MS-Ť, utekla)	
	Sergej Ťulenin (MS-Ť-utekl)	
	Žora Aruťuňanc (MS, utekl)	
	Oleg Koševoj (MS, utekl)	
	Ivan Turkenič? (utekl)	
2.1.		
3.1.	*Ždanov (OK)*	16.1.
4.1.	Olga Ljadská (propuštěna)	
	Vladimír Kulikov (MS-Ť)	16.1.

[218] http://www.molodguard.ru/doc75.htm, dokument 12

	Toňa Maščenko (MS-Ť) **Anatolij Popov (P)** Děmjan Fomin (P) Jevgenij Šepelev (P) Nikolaj Sumskoj (OK)	16.1. 15.1. 15.1. 16.1.
5.1	Gennadij Počepcov (P, propuštěn) **Boris Glavan (P)** Leonid Dadyšev (MS-Ť) Levašov S. (C) **Gennadij Lukašov (P)** **Anatolij Nikolajev (P)** Vladimír Osmuchin (C) Vasilij Pirožok (MS?) Klavdia Kovaljovová (MS?) **Vasilij Bondarev (P)** Filipp Ljutikov (C)	 15.1. 15.1. 15.1. 16.1. 15.1. 15.1. 15.1.
6.1.	**Nikolaj Žukov (P)** **Petrov (P)** Gukov (K) Barakov(C) Sokolovová(C)	16.1.[219] 15.1. 15.1.
7.1.		
8.1.	Ljuba Ševcovová	9.2.43 R
9.1.		
10.1.	Ivanichinová (P) Pogozin (P) Gromovová (P)	15.1. 15.1. 16.1.
11.1.	Ivanichinová (P) Gerasimovová (P) Minajevová (P) Samošinová (P) Peligvanovová (P) **Bondarevová (P)**	16.1. 16.1. 16.1.
12.1.	Androsovová (OK) Djačenko (OK) Kezikovová (OK)	16.1. 16.1. 16.1.

[219] Bylo to údajně druhé zatčení, poprvé byl zatčen v polovině prosince

	Petlja (OK) Starcevová (OK) Petračkovová (OK)	 16.1.
13.1.	Jelisejenko (OK) Orlov (C) Poljanskij (OK) Kijkovová (OK)	16.1. 15.1.
14.1.		
15.1.		
16.1.	Mironov (S)	?
17.1.		
18.1.	Tkačev (S) Palaguta(S) Ščerbakovová (S, přežila) Lodkinová (S, přežila?)	? ?
19.1.-24.1.		
25.1.	Sopovová (K)	31.1.
26.1.		
27.1.	Grigorjev (MS) Ostapenko (MS-Ť) Lukjančenko (MS-Ť) Vicenovskij (C) **Ťulenin (MS-Ť)**	31.1. 31.1.R 31.1.[220] 31.1. 31.1.
28.1.	Zagorujko (K)[221] Kovaljov (MS) Ogurcov (K)	 [222] 9.2.R
29.1.		
30.1.		
31.1.	Subbotin (C)	9.2. R

K=Krasnodon, P=Pervomajka, S=Semejkino, OK=Obec Krasnodon,

[220] Byl zatčen 2x. poprvé 12.ledna, pro nedostatek důkazů byl po několika dnech propuštěn. 27.1. ho zatkli znovu.

[221] Když se zatýkalo v Krasnodonu, pobýval na chutoru mimo město.

[222] Cestou na popravu utekl, schovával se u Titovové a na jiných místech, jeho další osud je nejasný.

MS=městská skupina, Š=štáb, C=CEMM, MS-Ť =Ťuleninova městká skupina
Š= štáb, K=Krasodon, OK=obec Krasnodon, S=Semejkino, P=Pervomajka, MS=městská skupina
https://molodguard.forum24.ru/?1-3-0-00000003-000-10001-0-1458043980

V tabulce zatčených jsou silně zvýraznění ti, které podle Kulešova udal Počepcov. Moškov, Treťjakevič a Zemnuchov už byli zatčeni dříve, než Počepcov vypovídal. Členové Treťjakevičova strunného kroužku jsou odlišeni typem písma.
Ťulenin a Koševoj, které prý Počepcov také udal, byli zatčeni až později, protože s Valjou Borc a sestřenicemi Ivancovovými utekli.
Kurzívou jsou označeni lidé, které „zradila“ Ljadská. Ždanov byl ale zatčen dříve než ona, a Maščenko sice až 4. ledna (ve stejný den jako Ljadská), ale hledali ji už dříve. Ani další jména, která sdělila, nevedla k zatčením.
Byli zatčení i další lidé, ale někteří z nich byli propuštěni. Dá se z toho vyvodit, že propuštění neměli s Mladou gardou nic společného, kdežto ti, kteří tam zůstali, byli členy?
Ne nutně. Podívejme se, co o tom řekl Nikolaj v diskusním fóru.

Nikolaj o mučení:

Myslím, že propuštění nebo poprava závisely na tom, zda byla osoba mučena, nebo ne. V trestních jednotkách po válce bylo podle svědectví očitých svědků vypozorováno pravidlo, že pokud byl člověk svlečen a mučen takovým způsobem, že bylo ostudné ho ukázat ve společnosti – uřezané uši, stopy po bití a mučení, předurčilo to osud nešťastníka bez ohledu na určení viny. Proto si myslím, že všichni zatčení komsomolci, kteří byli podrobeni násilí, byli později brutálně zavražděni.
Mladý člověk měl zhruba 30-75 sekund na to, aby se policie rozhodla, zda je členem odboje, nebo ne. Existují dvě mylné představy o událostech – první je, že policie shromáždila všechnu prosovětskou mládež, jak ukazuje to, kdo byl zatčen a kdo ne, policie zatýkala selektivně, druhou je myslet si, že když někdo začal vypovídat, přestali ho mučit. Násilí a brutalita byly něčím víc a vyšetřování bylo zástěrkou pro brutalitu. Přinejmenším kati činili zlo kvůli vlastnímu strachu a poslušnosti vůči Němcům, ale to už odbíhám od tématu.

Podezřelý mohl reagovat pouze dvěma způsoby: „Nemám s tím nic společného! Nic nevím“ Strach a odpovědi na otázky vyšetřovatele. Druhou reakcí je angažovanost a sympatie k odboji, pohrdání policií a snaha o jejich utajení. Způsob, jakým se člověk (obvykle mladý, nezkušený v jednání s vyšetřovateli) choval, určoval osud podezřelého. Po prvním rozhovoru bylo rozhodnuto, zda mučit, nebo ne. Druhá reakce byla vnímána jako projev viny. Od chvíle, kdy byla osoba (doslova) svlečena, nebylo cesty zpět. Použití mučení se stalo znakem viny. I kdyby někdo po první ráně začal říkat všechno, co ví, už od něj žádali přiznání viny a možná vedení, které neměl a nemohl mít. Myslím, že určitá část komsomolců zemřela proto, že sympatizovali s odbojem. Kdyby se Vyrikovová a ostatní chovali tak, že nic nevědí, skončili by na seznamu mrtvých v podzemí.
https://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000005-000-10001-0-1295027578 – diskuse o Gennadiji Počepcovovi

Fadějev to viděl takto:
Nejen nikdo z kalených bolševiků, ale ani nikdo ze zatčených mladogvardějců se nepřiznal, že patří k organizaci, a neříkal jména svých soudruhů. Tato pevnost skoro sta hochů a děvčat, téměř dětí, jaká nemá obdoby v dějinách, je postupně oddělila od nevinné zatčených a od rodin a příbuzných. A pro usnadnění situace začali Němci propouštět všechny, kdo byli zatčení náhodou, a s příbuzných ty, které sebrali jako rukojmí.
Alexandr Fadějev, Mladá garda, 1960, str.532

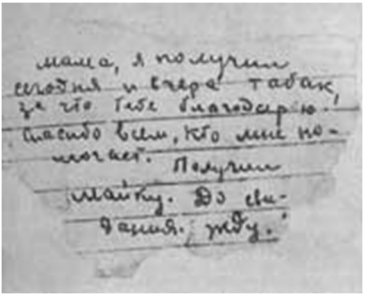

Popovův moták

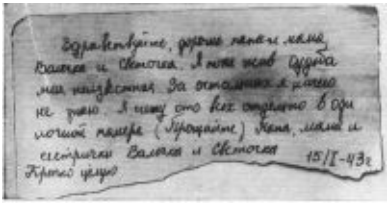

Ždanovův moták

Na útěku

Sestřenice Ivancovovy a Valja Borc

Vypráví Nina Ivancovová (14.7.1943)

Dne 31.12.42 v 16 hodin jsme se (Oleg, Olga, já, Sergej Ťulenin a Valja Borc) sešli na určeném místě u městských lázních a odtud jsme vyrazili. Ten večer jsme strávili noc u mých známých na stanici V. Duvannaja. Druhý den jsme přes Petrovku došli do David-Nikolska, kde jsme si mysleli, že potkáme „našeho člověka", jak psali Rostovčané. Ale už tam nebyl.

Po noci strávené v Davydo-Nikolsku jsme se vydali na Gračini, Ulaškino, Karajcevo, Svinočejevku (12 km od Tarasovky).

Kromě toho, že se nám špatně šlo. (na přespání ve vesnici musíte mít propustku od policajta z vesnice. Jít za policajtem bylo riskantní, protože ani Oleg, ani Sergej, ani Valja neměli pasy). Nejvíce nás však trápil osud zatčených soudruhů.

Šli jsme za policajtem a začali mu vyprávět, že jsme slyšeli, že fronta je nedaleko, pár kilometrů odtud, všichni jsou evakuováni. Oleg mu dává cigaretu a vše pokračuje, jak má: dostáváme povolení k přenocování. Tak to bylo každý večer, dokud jsme nedorazili do vesnice Fokino. Tam jsme se zastavili a zůstali až do 11. ledna.

[…]

Neměli jsme však u koho zůstat. Přes frontu se nedalo přejít: všechny kopce byly obklíčeny německými kulometčíky. Rozhodli jsme se vrátit do Krasnodonu, abychom navázali na předchozí spojení. Já, Oleg a Olga jsme šli.

Valja a Serjoža tam zůstali s cílem překročit frontovou linii.

Vydali jsme se na cestu. Šli jsme stejnou cestou. Bylo velmi, velmi těžké jít. V té době po vesnicích zatýkali a posílali do zajateckých táborů. Oleg mohl být takovému nebezpečí vystaven kdykoli. Ale s obtížemi jsme to zvládli. Cestou do Krasnodonu jsme se zastavili ve vesnici Petrova, možná někoho potkáme, ale ani tady nikdo nebyl. Zde jsme se dozvěděli, že ve městě stále probíhá zatýkání a že zatčení stále sedí na policii. Byli jsme tři, nikdo jiný s námi nebyl a neměli jsme nic. Těm, kteří tam sedí, nemůžeme nijak pomoci. Jak těžké to bylo prožít: promluvili jsme si – tím to skončilo.

Když jsme dorazili na st. V. Duvannaja, do domu těch samých známých, počkali jsme do večera, abychom nepozorovaně vešli do

města. Celou dobu čekání jsme strávily přesvědčováním Olega, aby s námi šel do našeho bytu, kde bychom se přes rodiče dověděli o situaci u něj doma, a pak by bylo možné jít domů, pokud by to ovšem bylo možné. Ale z toho nám s Olgou nic nevyšlo. Oleg šel k sobě domů, my k nám.
Když jsme přišly domů, matka řekla, že nemůžeme strávit noc doma, protože tam právě byla policie a je možné, že přijdou znovu a znovu. U Olega doma byla také policie. Mohly jsme za ním jít, tj. narazit na policajty, a pak už bylo pozdě: vrátil se domů mnohem dřív než my.
Ještě téže noci jsme s Olgou odešly do stejného bytu ve vesnici Ševyrevka a matce jsme řekly, aby o Olegovi všechno zjistila a brzy ráno nám to oznámila. Brzy ráno se dovíme, že Oleg je v pořádku: sousedka ho převlékla do dívčích šatů a odvedla do Talovoje. Chtěli jsme být zase spolu, ale nevyšlo to: on šel směrem k Bokovskému a my s Olgou jsme šly tamtéž.
Jít tentokrát bylo velmi snadné, policie a starostové byli mimo, ve vesnicích nebyl proud. A Oleg, který si vzpomněl na předchozí obtíže na cestě, se rozhodl jít ke svému dědečkovi (po strýci) do Bokovky.
Prošly jsme přes ch. Duvannaja, Suchodol, Graždol. Gračiki, Dubové. Po přenocování v Dubovém a ranním odchodu jsme se nad vesnicí setkaly s naší autorozvědkou. Zamávaly jsme na ně a oni zastavili. Přišel velitel, pozdravil a zeptal se, kam jedete (my jsme šly, ale měly jsme s sebou sáňky s jídlem a nějakým harampádím, protože jsme cestovaly v přestrojení za měničky). Nasedly jsme s nimi do auta, přivázaly saně k autu a jely do sousední vesnice Platina.
Ve vesnici byli Němci, začala přestřelka. Vojáci nám přikázali slézt z aut a někde se ukrýt. Lehly jsme si do jedné z nejbližších prohlubní. Ležely jsme, dokud nad námi nepřestaly létat kulky. Sotva jsme chtěly vstát, přiblížili se dva Němci. „Rus, slečno, vstávejte, Rus je pryč.“ Vstaly jsme, rozhlédly se – nikdo z našich tam nebyl. Šly jsme do první chaty, protože když jsme asi hodinu ležely na sněhu, byli jsme nejen zmrzlé, ale prostě na umření.
Brzy do našeho domu přišli Němci z jiné vesnice. Další přišli večer. V našem domě instalovali telefon. Bylo tam asi 15 Němců. Nechtěli nás pustit z domu. Ani naše domácí nepustili ven.
Nastala noc. Do vesnice vjely naše tanky. Němci se rozmístili se samopaly v rozích domů. Noc byla temná. Naši byli na ráně, kulky a granáty prošly budovou. Hořelo několik domů. Před svítáním začal hořet i náš dům (Němci tam v té době nebyli: odešli dříve). My

s Olgou a hospodyně domu jsme šly do sousedního polorozbořeného domu, kde byla hromada mrtvých Němců. Usadily jsme se na chodbě. V noci se naše tanky stáhly za vesnici, protože pěchota trochu zaostala. Se svítáním přišla pěchota a boj začal nanovo. Vojáci přišli k domu, kde jsme byly, chtěli hodit granát, ale hospodyně vyskočila a křičela: „Neházejte, nikdo tu není." Vyšly jsme z domu, Olgu a mě odvedli s doprovodem, zkontrolovali naše doklady a propustili nás.
Němce vyhnali. Druhý den přišla OO NKVD. Šly jsme tam, řekly jsme jim, jak se věci mají, a poradili nám, abychom odešly dál do týlu a zůstaly tam až do osvobození Krasnodonu. S Olgou jsme šly do sousední vesnice Tiškino, kde jsme se ubytovaly u našich známých Běljavových (navštívili jsme je cestou z Fokina – Oleg, Olga a já).
Tam jsme pracovaly v (tranzitní) evakuační nemocnici. Pracovaly jsme 10 dní. Pak dorazila nová vojenská jednotka. Znovu jsme se vydaly ke speciální jednotce. Zůstaly jsme tam 5 dní, protože vedoucí speciální jednotky nebyl přítomen. Podaly jsme písemné informace, vyslechli nás a propustili. Do 22. února jsme žily s jejich jednotkou, protože jsme neměly žádné jiné prostředky k obživě. 22. února jsme dorazily do osvobozeného města Krasnodon.
Zde jsme se dozvěděly osud našich mrtvých spolubojovníků – všichni, kromě Turkeniče, V. Borc, byli zastřeleni. Zúčastnily jsme se pohřbu - 1. 3. 43.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 329
http://www.molodguard.ru/guardian30.htm

Marja Borc (15.7. 1943)

Byt byl zavřený. Ljusja byla někde mezi lidmi. Informovali ji o mém návratu. Nevěřila tomu, ale nakonec se přece jen vrátila domů. Chudák holka, nevěřila v mé propuštění! Vrhla se mi na krk, vzlykala a řekla: „Mami, jsi to ty?" Hladila mě po vlasech, po ramenou a tvář měla mokrou od slz. Vešly jsme do bytu.
Všechny věci byly pokryté prachem. Místnost byla prázdná, strašidelná a neútulná, na některých místech byla na stěnách námraza. Byl opuštěný, dokonce ani kočka se neukázala doma: utekla. Přespaly jsme u sousedů. Právě jsem se začala svěřovat se svými dojmy sousedce, když někdo zaklepal na dveře. Sousedka otevřela dveře a na prahu stála Valeria. Polekaly jsme se. Vešla do pokoje a s úsměvem řekla:

„Proč máte tak protáhlé a vyděšené tváře jako v poslední scéně Gogola, kdy se objeví skutečný revizor.“
Byla hubená a bledá a na čele se jí mezi očima udělaly dvě hluboké vrásky. „Bože,“ pomyslela jsem si, „v patnácti a takové vrásky! Co se děje?“
Řekla jsem jí to. Odpověděla mi slovy Talalajevské:

„Dokud nedojde ke svatému zúčtování.
a poslední barbar není vyhuben -
v rukou musíme svírat pušky.
Pro nás není odpočinek odpočinkem
a pro nás není spánek spánkem!“

Řekla jsem:
„Holčičko moje, máš pravdu! To jsou krásná slova, ale nyní je boj nemožný a my zemřeme.“
Odpověděla:
„Mami, jsou nás miliony, naše věc je správná a nikdy nezemřeme.“
Povídaly jsme si asi do dvou do rána, ona usnula a já jsem celou dobu stála u její postele, pozorovala ji, poslouchala každé šustnutí a pro případ potřeby vymýšlela únikový plán…
Ráno jsem svou holčičku vyprovodila. Měla velmi výrazný bordový kabát s obrovským světlým límcem. Navrch si oblékla plášť, přikryla se černým šátkem a znovu se vydala na cestu. V lednu byla krutá zima a ona byla bez galoší, takže jsem ji musela vyprovodit opět bez ničeho. Stála jsem na silnici a dlouho jsem se dívala za mizející postavou. Po tváři mi stékaly slzy a okamžitě jsem ztuhla.
Před naším bytem je cisterna, kam často chodíme pro vodu. Šla jsem pro vodu. Šuperňak hlídala cisternu. Uviděla mě a řekla:
„Buďte opatrná, u cisterny byl dnes celou noc policajt. Ptal se, kde bydlíte, ale já mu to neřekla a on omylem hlídal vedlejší dům.“
Po té noci policajti často nocovali v mém bytě a čekali na Valju. Přišli večer, pak ráno, pak uprostřed noci, pokaždé prohledali byt a něco odnesli. Vzali všechny věci, které patřily Valerii, a pak si začali rozhořčeně dělat poznámky, proč mám tak málo věcí. Jejich návštěvy mě vyčerpaly až do morku kostí. Takhle se nedalo žít, a tak jsem odešla z domova.

V té době byla Lavrentěvová na policejní stanici, řekla mi, že na vlastní uši slyšela, že pro mě dvakrát nebo třikrát posílali a policajti se vraceli s tím, že byt je zavřený.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 329
https://www.molodguard.ru/doc29.htm

Valja Borc (1943)

1. ledna 1943 ráno zavřeli Maškova. Po přišli k Treťjakevičovi. Okamžitě jsem pomyslela na zradu.
…Uteklo nás pět: já, Ivancovová Nina, Ivancovová Olja, Koševoj Oleg, Ťulenin Sergej. Rozhodli jsme se, že se vydáme k mitjakinskému partyzánskému oddílu. Nebyl však na určeném místě, a tak jsme se vydali k frontové linii, abychom ji překročili. Došli jsme do Fokina a zde jsme se rozhodli, že se po malých skupinkách vydáme k našim. Přecházela jsem od vesnice k vesnici směrem k Rossoši. Nemohla jsem přejít frontu, byla tam silná kanonáda. Opakované pokusy o přechod fronty byly neúspěšné.
Pronásledovala mě neustálá myšlenka: co se stalo s mými soudruhy a co se stalo mé matce a sestře. Chtěla jsem vědět o svých příbuzných, soudruzích. Rozhodla jsem se vše zjistit a odešla do Krasnodonu. Cestou mě dvakrát chytila policie. Doma mě málem dopadli. Moje matka a mladší sestra byly na svobodě. Odešla jsem do Vorošilovgradu, kde jsem žila až do osvobození Rudou armádou.
Archiv muzea „Mladá garda“, f1, d.5, fid. xr.3096
https://www.molodguard.ru/article90.htm

Stěpan Safonov

Počátkem ledna 1943 fašisté, kteří využili udání zrádce, zahájili hromadné zatýkání mladogvardějců.
Štáb vynesl rozhodnutí – všichni odejdou.
Stěpa Safonov, Sergej Ťulenin, Valeria Borc a Radij Jurkin se rozdělili, když se přesunuli desítky kilometrů od města, Stěpa zamířil do Kamenek.
Při útoku na železniční stanice Kamensk 20. ledna 1943 zemřel Safonov hrdinskou smrtí. Byl pohřben na Ryginském hřbitově.
Stěpan Safonov se stal nesmrtelným a žije dál.
V. Děmuškinová, vědecká spolupracovnice muzea „Mladá garda“
https://molodguard.ru/guardian60.htm

O šestnáctiletém Safonovovi je málo svědectví z první ruky, protože jeho matka byla za války na frontě.[223]

Anatolij Kovaljov (1924 -?)

Kovalev byl chlapík strašlivě silný, podsaditý, jako stepní dub, pomalý a dobrosrdečný, až naivní. Od svých jinošských let byl rozhodnut, že se stane slavným vzpěračem, ačkoli dívka, s níž chodil, nad tím ohrnovala nos; […] Vedl pravidelný život, nepil, nekouřil, chodil i v zimě bez kabátu a bez čepice, ráno se koupával v prosekané řece a denně se cvičil ve vzpírání břemen.
Alexandr Fadějev: Mladá garda, 1960, strana 296

Dívka, se kterou chodil, byla Antonina Titovová. V době, kdy byl Krasnodon obsazen, nastoupil Anatolij k policii. Antonina Titovová o tom napsala toto (v roce 2003):

Už si nepamatuji kdy, ale Anatolij Kovaljov, Vasilij Pirožek, Ivan Leonov (všichni byli obyvateli „Šanghaje“) se setkali s Viktorem Treťjakevičem, komsorgemVorošilovovy školy č.4.
Viktor chlapcům poradil, aby se přidali k policii, protože bylo nutné mít od prvních dnů okupace v této zlověstné organizaci své lidi. S velkými obtížemi se Treťjakevičovi podařilo přesvědčit je o nutnosti takového kroku. Když jsem se to dozvěděla, úplně jsem s nimi odmítla mluvit, až jsem přerušila přátelství s Anatolijem Kovaljovem.
Neuplynul ani týden a Vasja s Anatolijem odešli od policie. Nedokázali se přetvařovat a toužili po rozhodnější akci. O něco později byl Leonov vyloučen i od policie. Tohle nebylo pro ně.
https://molodguard.ru/guardian34.htm

Přijal zaměstnání v Gorkého klubu a vedl tam skupinu akrobatů.
28. ledna 1943 byl zatčen. Cestou na popravu 31. ledna se mu podařilo uprchnout a několik dní se skrýval. Protože se obával, že ho policie hledá a nechtěl uvádět do nebezpečí své blízké, opustil město. Jeho osud není znám. Jelikož byl raněný a zesláblý, je pravděpodobné, že zahynul. (Wikipedie)

[223] https://molodguard.ru/guardian60.htm

Antonina Titovová (2003)

Vítání Nového roku 1943 jsem strávila u své kamarádky a spolužačky Ally Fadějevové. Starší Němci, kteří u nich bydleli, nám vyprávěli o ztrátách, které fašisté utrpěli u Stalingradu. Radovali jsme se, objímali se a gratulovali si, vyskakovali na ulici a křičeli „hurá“ na naše letadla s rudou hvězdou, která letěla po obloze. Pravda je, že ti starší Němci později Alle řekli, že bychom neměli tak otevřeně projevovat radost, že kdyby na jejich místě byli esesáci, byli by nás všechny postříleli. Rodiče Fadějevové z nějakého důvodu nebyli doma, a tak Alla ukázala krásné střihy látek (krepdešín, hedvábí, vlna), které patřily Jeleně Košové a Němčinovové. Allina matka byla švadlena, nejlepší v Krasnodonu. Šila pro manželky vysoce postavených vedoucích. Chtěla si samozřejmě vydělat na živobytí, a tak šila pro ty dvě, které si během okupace žily pohodlně.

V noci na Nový rok 1943 Anatolij a Vasilij plnili úkol štábu „Mladé gardy“, sbírali zbraně, náboje, granáty na místech bojů.

Svítání bylo zlověstné. V lednu začalo zatýkání. Anatolije odvedli 28. ledna ve dvě hodiny ráno. S policajty byla nevelká hubeňoučká dívka v kožené čepici – přilbě. Vešla do zemljanky, kde bydleli Kovaljovovi, a zeptala se: „Anatoliji, jsi to ty?" a pak pořád opakovala: „Já za to nemůžu, donutili mě.“

V naší škole nosila takový klobouk jen Olga Ljadská, se kterou jsem chodila do jedné třídy.

Když Anatolij odcházel, řekl tiše: „Varujte Toňu.“ Anastázie Grigorjevna jeho máma mě vyhledala a sdělila mi tu hroznou zprávu. Nemohla jsem dělat nic jiného než sbírat jídlo na balíčky. U známých jsem si vyprosila trochu kukuřičné mouky a brambor, vařila jsem polévku a nosila ji na policii.

Před policií stála od rána do večera dlouhá fronta lidí. Odháněli je, bili obušky a pažbami, ale lidé čekali, i když neměli žádné zprávy o svých dětech, bratrech, manželích.

Někdy byly vyvěšeny seznamy osob údajně deportovaných do Rovenek. Pak se ozvaly zděšené výkřiky. Příbuzní se vrhali k bráně, jiní padali do bezvědomí na stovkami nohou ušlapaný sníh. Všichni věděli, co seznamy říkají. Ti, kteří se na nich nacházeli, se nikdy nevrátí domů.

Čtyři dny jsem se blížila se strachem k černé policejní budově.

Do každého maličkého brambůrku, ze kterého se vařila polévka, jsem vložila lístek na cigaretovém papíře zabalený ve fólii. Moc jsem si přála, aby Tolja našel tyhle malé dopisy a aby mu ulehčily utrpení.
Potom, po útěku, když jsem se setkala se svým přítelem, zjistila jsem, že mé dopisy nečetl, protože je snědl spolu s bramborami. Bylo dovoleno předat lžíci s polévkou. Na hliníkovou lžíci jsem jehlou tence načmárala své jméno. Anatolij si toho všiml a v odpověď naškrábal: „Lásko, okamžitě odejdi z Krasnodonu“. Na další lžíci oznámil, že Vasja Pirožek byl zastřelen; během výslechu nepromluvil ani slovo.
Lžíce se ztratily, když přišli naši.
V noci 31. ledna 1943 jsem dlouho nemohla usnout. Měla jsem neklid na duši. Zima 42-43 byla velmi chladná a zasněžená. Sloupy hučely a stromy praskaly od silných mrazů. Někde k půlnoci se ozvaly výstřely. Neopouštěla mě myšlenka, že tato noc byla poslední pro ty, kteří byli stále ve spárech policie.
Když se začalo rozednívat, sebrala jsem se a šla k Jakovlevovým. Otec mé kamarádky Rozy, Stěpan Grigorjevič, bývalý předseda měst. sovětu, byl dříve zastřelen. Přepadly mě hořké myšlenky, když jsem se dozvěděla, že zbývající mladogvardějci byli popraveni.
Vrátila jsem se domů. Když jsem stoupala po schodech (bydleli jsme v prvním patře), matka mi šla naproti a tiše řekla: „Anatolij je u nás. Utekl před zastřelením.“ Vrhla jsem se do ložnice. Na posteli jsem viděl ležet Anatolije, jeho modrý obličej se zavřenýma očima a černým porostem na tváři mi připadal mrtvý. Bylo děsivé vidět, co mu policie udělala s obličejem, hrudníkem, zády a celým jeho mladým tělem. Vyděsila jsem se, divoce jsem křičela a začala plakat. Anatolij otevřel oči, požádal mě, abych si sedla vedle něj, položil mi ruku na hlavu, hladil mě po vlasech, tiše mě konejšil a šeptal mi láskyplná slova.
Anatolij byl zraněn na pravé ruce nad loktem. Rána krvácela a vyžadovala okamžitou lékařskou pomoc. V přízemí našeho domu bydlela zdravotní sestra Lida Konkinová. Matka ji zavolala, ona ošetřila a obvázala ránu. A v následujících dnech opakovaně sledovala proces hojení. Byl tak slabý, že sotva vstal z postele. Objevily se potíže s toaletou. Byt byl bez vybavení. Pozdě v noci jsem ho vodila ven na záchod, který byl na dvoře. Měli jsme velký strach se s někým setkat.

Když byl Kovaljov u nás, vyprávěl o tom, co jim policie udělala v policejní vazbě.
Když Anatolije přivedli k výslechu, policejní náčelník Solikovskij, divoce vycenil vlčí zuby, vzal do rukou obušek a řekl: „A tenhle ‚panáček' nesmí být bit jako ostatní." - a jako první praštil pěstí a obuškem Tolju do hlavy. Anatolije ještě nikdy nikdo neuhodil, vrhl se na Solikovského jako leopard a udeřil ho do čelisti. V rozích stáli čtyři policajti s vyhrnutými rukávy se skvrnami od krve… Pokusili se Anatolije srazit k zemi, ale on se ve stísněné cele sám ubránil pěti brutálním katům. Jednomu z policistů se podařilo navléknout Toljovi smyčku na krk. Dusil se, ztratil vědomí a upadl. Mlátili ho vším možným: bičem, obuškem, navlékli mu na krk kovový obojek, vytáhli ho ke stropu a pověsili hlavou dolů. Do cely dovlekli znetvořené, polomrtvé lidi.
Po ulehnutí Kovaljov prováděl gymnastické cviky, hnětl si svaly, jako to dělal jeho oblíbený hrdina z občanské války Georgij Kotovskij. Připravoval se na útěk. Myšlenka na útěk ho neopouštěla, Anatolij nemohl uvěřit, že by ho, tak mladého a silného, zabila devítigramová kulka.
Čtyři dny, téměř bez oddechu, mučili krutí kati jeho tělo i ducha. Dívky, zmučené bitím, zpěvem vyjadřovaly svou nenávist a pohrdání zrádci. Policisté je bili, a ony zpívaly a plivaly jim do tváře.
V noci 31. ledna přišli do cely opilí kati a řekli: „Seberte se.". Na Anatolije zasyčel zástupce policejního náčelníka Zacharov: „Budeš můj osmdesátý." Pak vyvedli polooblečené a zmlácené lidi na dvůr, kde už stály vozy, svázali jim ruce drátem a vezli je pryč. Mladogvardějci věděli, kam je vezou Zmrzlý sníh vrzal pod koly vozů. Naposledy se jejich oči podívaly na mrtvé ulice, na domy s černými okny, a jen hvězdy vysoko na obloze zářily a chvěly se, osvětlujíce cestu k popravišti.
Anatolij Kovaljov se rozhodl utéct. Celou dobu za zády pohyboval spoutanýma rukama, dokud se uzly neuvolnily, pak s vypětím sil přetrhl drát a zašeptal vedle sedícímu Míšovi Grigorjevovi: „Utečeme! Rozvážu ti ruce!" Ale Míša byl velmi slabý a odpověděl, že nemůže běžet.
Členové Mladé gardy z prvního vozu byli postaveni zády k samému okraji jam. Mezi nimi byla i Aňa Sopovová. Tiše zazněla píseň. Policisté začali komsomolce mlátit pažbami samopalů a tlačit je do šachty dolu.

Anatolij využil toho, že pozornost katů byla odvedena od těch, kteří seděli na voze, a krátce Míšu políbil: „Sbohem, příteli!“, skočil na zástupce policejního náčelníka Zacharova, povalil ho na zem a utíkal pryč. Policajti byli zprvu zmatení a Anatolij se jako vichr hnal z místa popravy. Následovala honička, ozvaly se výstřely. Kovaljov běžel, padal na závěje sněhu, odíral si ruce, vstával a znovu se rozběhl.
„Kéž by mi nezranili nohu,“ bušilo v mozku, „jen aby mě nezranili, protože pak by byl konec!“ Najednou ucítil, jak ho něco uhodilo do pravé ruky, sáhl si – krev. V běhu odhodil kabát, galoše mu spadly z nohou. Polonahý běžel dál. Policisté zůstali pozadu. Na kopci se rozhlédl a všiml si slabě svítícího okna, skočil k němu, zaklepal, ale neotevřelo se. u druhého okna řekl tiše: „Jsem partyzán, jsem raněný.“ Za dveřmi se ozval nějaký hluk, a pak vše utichlo. Vyčerpaně zaklepal ještě na další dveře. Otevřely se. Byli to starší lidé Kuprijanovovi. Vyčerpaného a promrzlého Anatolije vtáhli dovnitř, Když si odpočinul a trochu pojedl, šel za mnou v ženských šatech, které mu dali Kuprijanovovi, s pytlem a holí v ruce. Nemohl se zdržovat. Bylo nutné jít co možná nejrychleji. Cestou, všemi možnými oklikami, se dostal do „Šanghaje“, došel k zemljance Nadi Šutenko, zaklapal na dveře. Otevřela Nadina matka, vyděsila se, okamžitě zabouchla dveře. Anatolij chtěl jenom říci Nadě, jak zemřel její přítel Vasja Pirožok. Už se rozednívalo, a Anatolij, jak jen mohl, se co nejrychleji dostal do domu, kde jsem bydlela. Máma štípala dříví na dvoře. Nenápadně se k ní přiblížil, položil jí ruku na rameno a tiše pronesl: „Nelekněte se, to jsem já, Anatolij.“
V noci Anatolij blouznil, vyskakoval z postele a křičel: „Neřeknu, vy parchanti, zabijte mě, já nic neřeknu!“ Velmi trpěl pro svého nejlepšího přítele Vasju Pirožka, který byl předtím zastřelen. Plakal bezmocí, že nemohl pomoci soudruhovi, za kterého by dal košili, ruku i duši. Stěny našeho bytu byly tenké, z rákosu napuštěného omítkou. Bála jsem se, že to uslyší sousedé, a tak jsem ho uklidňovala, jak nejlépe jsem uměla. Někdy jsem ho v hluboké noci vyvedla na dvůr na toaletu. Byty neměly žádné příslušenství. Všechno to bylo velmi nebezpečné. Policie ho hledala, žili jsme v neustálém strachu a očekávání zatčení. I když by to nebylo zatčení, byla by to vražda. Odejít se stejně nedalo, protože Anatolij byl zesláblý ztrátou krve a mučením, kterému byl vystaven. Několikrát přišla jeho matka.
Po osmi dnech jsme odešli z domu. Oblékla jsem ho znovu do ženských šatů, na hlavu mu uvázala šátek, který jsem spustila níž, aby

zakryl široké mužské obočí, vedla jsem ho přes kopce a rokle v mrazivé sněhové stepi k dolu č. 12, kde ve vesnici žila moje teta. Zůstali jsme tam jen dva dny.
Anatolij nechtěl vystavit tetu a její dvě malé děti nebezpečí. 10. února 1943 jsem za úsvitu odešla do Krasnodonu, našla zemljanku, kde bydleli Kovaljovův otec a matka, a řekla jim, že musíme hledat jiné místo, kde bychom Anatolije ukryli. Ještě téhož dne jsem se pro něj vrátila. Sotva jsme hýbali nohama a vzájemně se podpírali, a tak jsme se vrátili v poledne do Krasnodonu.
Vasilij Lukič neviděl svého syna od noci, kdy Anatolije odvedli na policii. Svého syna miloval, říkal mu „stepní jestřáb". Často se mu zdály sny, ve kterých se jeho jestřábek vracel domů. Čekal a plakal, díval se do nebe a doufal, že uvidí nejlepšího z nejlepších, svého syna Anatolije. V zemljance otec a syn stáli dlouho mlčky a pevně se objímali, ale nebylo možné marnit čas. Policie dům sledovala a nejednou Kovaljovovy navštívila. Poté, co sehnali nějaké jídlo, se Vasilij Lukič a Anatolij vydali na cestu do Sverdlovky. Ve vesnici Dolžanskaja žil otcův přítel, u kterého chtěl nechat svého syna. Cestou však potkali naše společné známé příjmením Girja, jejichž syn Vladimír byl deportován do Německa. Jako svého syna vzala rodina Girja Anatolije s sebou. Sami byli na cestě do Záporožské oblasti, stanice Pologi.
Otec se vrátil domů, kde zůstaly další dvě malé děti, Valentin a Olga. Deset dní jsem ukrývala svého přítele Anatolije Kovaljova. Ty dny mi zůstaly v paměti, v mém srdci po zbytek života. Celý život mám před očima Anatolije s batohem na zádech, jeho smutné oči a slova: „Jdi k mým rodičům a počkej na mě. Ať budu kdekoli, vrátím se k tobě."
Nevrátil se. Ztratil se. Jeden z nejstatečnějších komsomolců-mladogvardějců. Mladík, na kterého by byl Krasnodon hrdý. Máma Anastázie Grigorjevna čekala na svého prvorozeného syna až do smrti. Byla slepá žalem a slzami. S jedovatými slovy vzpomínala na vyšetřovatele KGB Toricyna. Podle jejích slov tento hrozný muž nějak zlikvidoval Anatolije, který mu padl do rukou. V archivech KGB je uloženo mnoho strašlivých tajemství, kdo a kdy je odhalí? Kdo prozradí, kam zmizel „pohřešovaný" Anatolij Kovaljov?
https://molodguard.ru/guardian34.htm

O dalším osudu Anatolije Kovaljova vypovídal na KGB jako svědek 3. srpna 1965 Michail Gordějevič Girja:

V odpovědi na položené otázky uvádím, že jsem během Velké Vlastenecké války žil na území Luhanské a Záporožské oblasti, které byly okupovány Němci. V létě 1942 obsadili Němci město Krasnodon. V tomto městě jsem žil s rodiči a dvěma bratry: Stefanem a Vladimírem. Téměř měsíc po okupaci jsem odešel s otcem (zesnulým v roce 1956) do vesnice Verbovoje Pologovského okresu Zaporožské oblasti k bratrovi své matky (umřela v roce 1963). Tam jsme pracovali ve společném hospodářství. Moje matka a další dva bratři zůstali ve měs. Krasnodon. V první polovině ledna jsme se s otcem vrátili do Krasnodonu. Po několika dnech pobytu jsme se všichni rozhodli odejít do Záporožské oblasti. Když jsme se to dozvěděla naše společná sousedka KOVALJOVOVÁ Anastázie Grigorjevna, přišla k nám a řekla, že jejich syn Anatolij, člen komsomolské organizace „Mladá garda“, utekl před zastřelením a skrývá se. Požádala nás, abychom ho vzali s sebou. Neřekla, kde se skrývá. Myslím, že čtvrtý den jsme se sbalili, naložili věci na saně a vyrazili směrem na Sverdlovsk. Anatolijův otec šel také s námi. Ve městě Sverdlovsk jsme přišli k jednomu domu, ze kterého vyšel Anatolij a ten s námi šel dál. Jeho otec zůstal ve Sverdlovsku. Do vesnice Verbovoje v Zaporožské oblasti jsme dorazili v zimě, ale nepamatuji se, ve kterém měsíci. Žil jsem tam do 5.května, a pak mě odvlekli do Německa. S námi žil ve Vesnici Verbovoje i KOVALJOV Anatolij. Když začali mladé muže odvádět do Německa, rozhodl se Anatolij ze strachu odejít, ale po čtyřech dnech se vrátil. Po několika dnech pobytu u nás, už si přesně nepamatuji, jak dlouho, Anatolij opět odešel z domova a už se k nám nikdy nevrátil. Nevím, kam šel. Anatolij neříkal, kam jde a kam šel. To je vše, co vám mohu o případu vypovědět. Chci jen dodat, že mého bratra Vladimíra sebrali do Německa tady v Krasnodonu. Do Záporožské oblasti s námi nejel.
http://www.molodguard.ru/doc87.htm

Což znamená, že Anatolij žil přinejmenším ještě několik měsíců po útěku z Krasnodonu. Nezahynul tedy zimou, hladem a vyčerpáním. O jeho osudu vznikly různé dohady. Například…

Alina (DF, známá Antoniny Titovové)

Antonina Gerasimovna mi řekla, že Anatolij odešel na doklady Vladimíra Girji. Brzy se ukázalo, že Girja zemřel, a rodiče se velmi obávali, že by tato skutečnost mohla vyjít najevo. Všichni věřili, že se určitě vrátí, a čekali na něj. Po uplynutí všech lhůt ho začali hledat, psát dopisy a vyptávat se. Hledali ho jako Anatolije Kovaljova, hledat Vladimira Girju je tehdy nenapadlo. Přišel podivný dopis, údajně od Anatolije. Titovová řekla, že to bylo napsáno jménem nějaké ženy, že se nějaká žena (nebyla si jistá jménem, Natalja) vyptávala na zdraví, jak jde život, zajímala so o osud příbuzných, a tak dále. Byli velmi zmateni detaily těchto otázek – nikdo cizí to nemohl vědět. No, jako kdybych se najednou zeptala, jestli vaše „teta Galja" z Kyjeva prodala svůj Volkswagen po opravě. Samozřejmě jen lidé, které dobře znám, mohli vědět, že se ojeté auto prodává jako nové. Omlouvám se, pokud můj příklad není příliš jasný nebo povedený. Rodiče si tedy nejprve mysleli, že jim píše sám Anatolij, ale nemůže se prozradit, a tak se zakonspiroval. Pak je někdo zranil možností, že se možná oženil a může to být jeho žena, nebo jen obdivovatelka jeho činu, které on sám možná kdysi něco řekl. Napsali dopis, ale na ten už nikdo neodpověděl. Antonina Gerasimovna samotný dopis neviděla, jeho obsah jí převyprávěla Anatolijova matka. Zdá se, že se také ztratil. Nikdo si nepamatoval adresu – jen oblast, nyní republiku Soča.
N. K. Petrovová[224] také uvedla, že tam vedou Anatolijovy stopy.
A jeho rodiče čekali celý život, mysleli si, že jejich syn mohl skončit v táborech. Avšak do poslední chvíle věřili, že je naživu. Antonina Gerasimovna také řekla, že měla pocit, že je mezi živými, netruchlila pro něj. A ještě jedna věc – naprosto nepodstatná, ale z nějakého důvodu jsem jí věnovala pozornost – Titovová říkala „Vasja" nebo „Ljuba" nebo „Míša", ale Kovaljovovi nikdy neříkala „Tolja", jen „Anatolij". Díky tomu na mě působil mocněji a majestátněji. Tolik úcty, obdivu a víry.
http://molodguard.forum24.ru/?1-1-0-00000015-000-10001-0-1302814412

Matka Anatolije Kovaljova se jednou obrátila na redakci nějakého periodika s žádostí o pomoc. Dopis je v Příloze II. dílu. Ale redakce jí pochopitelně nepomohla. Co se tedy stalo s Anatolijem Kovaljovem?

[224] Historička, vydavatelka sborníku dokumentů o Mladé gardě

Odvlekli ho do Německa a skončil po válce někde na Gulagu, jak si mysleli jeho příbuzní? Zahynul, nebo začal nový život pod cizím jménem?

Oleg Koševoj

Korostylev Nikolaj Nikolajevič

Začátek červen 1943 - konec říjen 1943

„Vzpomínky, dopisy a další materiály o podzemní organizaci Mladá garda Komsomol“

str. 11:

Korostylev Nikolaj Nikolajevič říká: Když mě předvolali k výslechu, hodili mi na krk smyčku a začali mě vláčet po podlaze kanceláře. Policejní náčelník Solikovskij mě mlátil pěstmi do obličeje a křičel: „Ty partyzánská svině, kde je tvůj synovec Oleg? Jinak tě pověsíme támhle na ten strom,“ ukazuje strom za oknem. Ale Kolja se ho nebál. Od Kolji se o Olegovi nic nedozvěděli. (Přeškrtnuto jinou tužkou, kterou bylo uděláno na různých místech více úprav) /...
Фонд 1790, оп. № 1, св. № 8, дело № 78.
https://www.molodguard.ru/doc73.htm

Jelena Koševá (6. července 1943)

1. ledna 1943 začalo hromadné zatýkání mládeže a Oleg se začal skrývat, ~~když se ujistil, že je nemožné pomoci soudruhům.~~ Chtěl přejít frontu a utéct k našim, ale po jedenácti dnech se vrátil zpět do Krasnodonu, nebylo možné přejít. Během těchto dnů putování napsal Oleg báseň s názvem „Těžké jsou dny, které snášíme“ […].
V rodině Oleg často říkával, že brzy, brzy přijdou naši a s nimi i svoboda, jen trochu trpělivosti. Jeho víra v naše vítězství byla tak silná, že zoufalí začali věřit a ožívat v naději.
Když se Oleg 11. ledna vrátil ~~do Krasnodonu~~, nemohl jít domů, protože před mým bytem ve dne v noci hlídkovali policajti a čekali na Olega. Jen jednu noc strávil Oleg v Krasnodonu u mé sousedky Popovové L. M. A celou noc Oleg vyprávěl o německých zvěrstvech, která se děla na frontě, a ujišťoval, že naši přijdou, protože už jsou 80 kilometrů daleko. Druhý den jsem Olega převlékla do ženských šatů

a odvedla ho do sousední vesnice Talovoje ke známé Akimenko Anně, odkud měl jít dál. Při odchodu z domu mě Oleg požádal, abych mu dala jeho nagan, ve kterém byl jen jeden náboj. Řekl, že když potkám jednoho nepřítele, zabiju jednoho, když jich potkám hodně, zastřelím se, ale nepřipustím, abych katům padl do rukou živý. Požádal mě, abych se o něj nebála, byl hluboce přesvědčen, že zůstane naživu. Ale nepodařilo se. V Bokovo-Antracitu ho zradil Krupenik ~~jeden z příbuzných~~ a vydal ho policii. Olega dopravili do Rovenek, kde byl popraven.

Dne 20. března 1943 jsme se s Olegovými soudružkami Ivancovovými Oljou a Ninou vydali do Rovenek a našly Olegovu mrtvolu. Byl těžce týrán, jeho spánky byly kvůli strašným zážitkům z vězení úplně bílé. ~~Můj drahý Oleg, jak moc trpěl! Zjistila jsem, že je úplně šedivý~~. V Rovenkách nám vyprávěli ti soudruzi, kteří byli ve vězení v době, kdy Olega chytili, že při výslechu policejní náčelník Orlov Olegovi řekl, ty jsi velmi hezký a chytrý chlapec, ale hlupák, že ses dal k této organizaci. Na to Oleg odpověděl, nejsem hlupák a nechci jím být, stejně je nás víc a vítězství bude naše. Pak se policejní náčelník zeptal Olega, co ho přimělo vstoupit do této organizace. Oleg řekl: láska k vlasti, nejsme zvyklí žít na kolenou, raději zemřeme ve stoje. Pak byl Olega odvedli na četnickou stanici a popravili.

Při prohlídce u něj našli zašité v kabátě komsomolský průkaz a dočasné komsomolské legitimace zašité v kabátě, na které bylo napsáno „Smrt německým okupantům“. Když Oleg odešel, aby se ukryl, požádala jsem ho, aby si doma nechal komsomolský průkaz, protože kdyby ho chytili, hned by se zjistilo, kdo je. Ale Oleg na všechny mé žádosti odpověděl takto: Milá mamuňko, vždycky jsem tě poslouchal, ale teď už poslouchat nebudu, co jsem to za komsomolce bez komsomolského průkazu, nikde ho nenechám ani za nic.

Pak Oleg řekl babičce: Babičko, ty jsi členkou strany, přece nikde nenecháváš stranický průkaz, ne? Proto tě žádám, abys mi do kabátu všila můj komsomolský průkaz. A babička ho zašila.

[…]

J.N. Koševá

FGASPII. F. M-1. Opt. 53. Д. 330. Ll. 10-13 ob

Originál. Rukopis

https://www.molodguard.ru/book16.htm, dokument č.5.

Takže Oleg Koševoj se nechal chytit s usvědčujícím materiálem u sebe. A chytili ho náhodou, protože kontrolovali všechny mladé lidi ve frontové zóně.

Jelena Světlova (1. 3. 1999)

Koševého odvezli na okresní četnickou stanici v Rovenkách k vyšetřovateli Orlovovi. Oleg ho znal: byl to tentýž Ivan Orlov, který kdysi předvolal k výslechu mladou učitelku a znásilnil ji. A Němci dokonce museli „vyjít vstříc obyvatelstvu“ a odsunout Orlova z Krasnodonu sem, do Rovenek.
Koševoj křičel na Orlova: Já jsem podzemní komisař! Ale vyšetřovatel o „Mladé gardě“ nechtěl nic slyšet: je možné, aby se skuteční partyzáni tak hloupě prozradili? Mladík však vyšetřovatele natolik rozčílil, že za šest dní výslechu Oleg zešedivěl.
Němci z popravčí čety vypovídali o tom, jak Koševoj zemřel. Sotva si vzpomněli, jak během snídaně přišel do jídelny velitel četnictva Fromme a řekl: „Pospěšte si, máme práci. Jako obvykle byli vězni odvedeni do lesa, rozděleni do dvou skupin a postaveni před jámy...“ Zřetelně si však pamatovali, že jeden šedovlasý chlapec po salvě nespadl do jámy, ale zůstal ležet na jejím okraji. Otočil hlavu a jen se podíval jejich směrem. Četník Drewitz to nevydržel, přistoupil k němu a střelil ho puškou do týla.[225]
Pro Němce jména Oleg Koševoj ani Mladá garda neexistovala. Ale ani několik let po válce nezapomněli na pohled šedovlasého chlapce ležícího na okraji jámy…
https://www.sovsekretno.ru/articles/molodaya-gvardiya/

Byla Jelena Koševá také zatčena? Žádná ze zatčených žen si nevzpomíná, že by ji viděla ve vězení. Koševá se v dopise z 25. 12. 1943 zmiňuje, že po Olegově útěku u ní doma hlídali policisté, a že se musela dvakrát denně hlásit na policii.[226] Ve stejném dopise se píše,

[225] Podle V. Semistjagy byl zastřelen 29.ledna 1943. Dříve se uváděl datum 9. února – den, kdy byla zastřelena Ljubov Ševcovová http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Koshoviy_O

[226] https://www.molodguard.ru/doc33.htm

že jí hrozilo zastřelení, ke kterému mělo dojít 18. ledna, ale už se to nestihlo.
Herec Vladimír Ivanov, který hrál Olega ve filmu „Mladá garda“, se dověděl od Alexandra Fadějeva pozoruhodnou podrobnost:
„Hitlerovci mučili Jelenu Nikolajevnu hladem a žízní. Přišla skoro o všechny zuby. Když ji přivedli na výslech k Fähnbongovi[227], vyndala si zuby z úst a hodila je tomu ničemovi do tváře. Chtěl jsem tuto epizodu popsat v románu, ale řekl jsem si, že by to bylo příliš naturalistické…“[228]
V roce 1991 Vladimír Ivanov vylíčil příběh zatčení Jeleny Nikolajevny sice bez této scény, ale zase s jinými podrobnostmi:
Jak známo, prozrazení organizace začalo udáním-zprávou Gennadije Počepcova. Ve vyšetřovacím spisu týkajícím se tohoto zrádce je možné přečíst svědectví, které podal našemu vojenskému tribunálu: „Na policii jsem také řekl, že komisařem celé ‚Mladé gardy‘ je Oleg Koševoj…“ Kvůli tomuto prohlášení J. N. Koševou předvedli na policii jako první! Vyšetřování vedli gestapáci Fromme a Schweide. Jelenu Nikolajevnu zbili do polomrtva, zlomili jí dva výběžky páteře. Z toho důvodu zůstala nemocná navždy. Nemoc každým rokem postupovala. Posledních deset let už Jelena Nikolajevna nevycházela na ulici.
Během prvního výslechu gestapáci požadovali, aby Olegovu babičku Věru Vasiljevnu okamžitě odvedli do vězení. Podle jejich názoru babička na rozdíl od matky musela vydat potřebné svědectví. Na jejich požadavek policajti odpověděli, že babička má tyfus, je v bezvědomí a není možné ji předvést. Vyděšení gestapáci nařídili odvést Jelenu Nikolajevnu domů a do vězení už ji nevodit kvůli nebezpečí šíření tyfu…
Bratr Jeleny Nikolajevny, Nikolaj Nikolajevič Korostylev, mi podrobně vyprávěl o tomto těžkém období jejího života. Olegovi se s jeho soudruhy podařilo opustit město. Babičku Věru a Jelenu Nikolajevnu policajti zahnali do temné komůrky, která dříve sloužila jako spíž. V domě nepřetržitě hlídali policajti. Zdálo by se, že když Jelenu Nikolajevnu zakázali vodit na výslechy, v domě musel nastat relativní klid. Ale nebyl. Několikrát za týden přicházel zást. náčelníka policie Zacharov, někdy se objevil i sám náčelník Solikovskij.

[227] … který byl fiktivní postavou
[228] http://molodguard.ru/book27.htm

Přicházeli opilí a aby získali potřebné informace, Jelenu Nikolajevnu bestiálně zbili, často do bezvědomí. Podobně jednali i s Nikolajem Nikolajevičem. Do domu bylo zakázáno nosit vodu a jídlo… Během tohoto hrozného období Jelena Nikolajevna přišla skoro o všechny zuby.[229]

A o Olegově smrti se Jelena Nikolajevna podle toho, co řekla Nině Ivancovové, která to řekla Ivanovovi, dověděla takto:

Týden potom, co Oleg odešel z města, k nim do bytu vrazil Zacharov, zástupce náčelníka krasnodonské policie. Byli s ním němečtí vojáci a policajti. Jelena Nikolajevna cítila, že něco není v pořádku, protože i bez toho byt hlídali policisté, kteří nepřetržitě seděli v kuchyni.
Když Zacharov vtrhl do pokoje, zařval:
„Dočkala ses, zmije! Tvého mazlíčka chytili. Sedí v Rovenkách, na policii u Orlova. Našli u něj razítko a komsomolské formuláře. Teď je s ním ámen. Na gestapo s ním a na šibenici! Všechny bychom vás měli pověsit! Udělali jste si tady sršní hnízdo a my kvůli vám vystavujeme hlavu německým kulkám!“
Zacharov byl opilý a nadával necenzurovanými slovy.
„Všechny vás zničím! Všechny do jednoho! A tvého syna na prvním místě! Určitě ho už pověsili!“
Jelena Nikolajevna se vrhla na Zacharova pěstmi a křičela:
„Mizero! Vrahu! Buď proklet!“
Zacharov ji začal bít. Dlouho ji bil, kopal do ní, dokud neztratila vědomí a neodvlekli ji němečtí vojáci. Zbil i babičku, která jí přišla na pomoc. Když odcházel, prohodil na prahu:
„Tvoje dcera zdechne! Půjde, kam patří! Rozmlátil jsem jí celá játra!“[230]

A třebaže byla Jelena Nikolajevna v takto zubožením stavu, dokázala po zprávě o Olegově smrti dojít se sestřenicemi Ivancovovými přes zasněženou step do Rovenek. Pokud by se šlo přímo, činila vzdálenost 63 km (nebo možná 40 km), ale tehdy se muselo jít oklikami, což cestu prodloužilo. Tuto cestu ženy ušly za 1, 2 nebo 3 dny. V každém

[229] https://www.molodguard.ru/article133.htm
[230] tamtéž

případě slušný sportovní výkon, který si Ivanov vysvětluje silnou vůlí Jeleny Nikolajevny.

Sergej Ťulenin

N. Ťuleninová (5. 7. 1943)

[…]
1. 1. 43 začalo zatýkání členů organizace, k nám přišel komisař partyzánského oddílu Koševoj Oleg a informoval nás o zatýkání. Serjoža okamžitě opustil dům. Za několik minut byl náš dům obklíčen policajty vedenými Němci. Provedli u nás prohlídku a v našem bytě zůstalo pět policajtů na pozorování. Sergej se už nemohl vrátit domů. Večer jsem se setkala v bytě své sestry se Sergejem a Valerií Borc. Byli veselí, jen jejich tváře byly zarputilejší a vážnější. Nebylo možné, aby zůstali v Krasnodonu. Valeriina matka už byla zatčena, policajti už se za nimi hnali a v bytech byla připravena léčka.
3.1.43 opustilo Krasnodon pět lidí z „Mladé gardy“: Serjoža, Valerie, Oleg Koševoj a Ivancovovy, Nina a Olga.
Nepodařilo se jim přejít frontu, navíc se doslechli, že rodiny partyzánů fašisti krutě mučí, a rozhodli se vrátit do Krasnodonu.
11.1 v 7 večer přišel Serjoža domů. Byl bledý, hubený a hladový, ale já jsem mu ani nedala jíst, jen jsem na sebe hodila kabát a šli jsme k sestře, kde jsme zůstali dva dny. Během té doby jsme se připravili a rozhodli se přejít přes frontovou linii. Byli jsme 3: já, sestra Dáša a Sergej. 15. ledna jsme překročili frontovou linii v Davido-Nikolsku, pak jsme se vydali do vesnice Karaič v Rostovské oblasti, Glubokinského okresu, kde jsme se setkali s našimi vojsky, která jela v obrněných vozidlech. Serjoža jim vyprávěl o rozmístění německých vojsk.
Vzali ho do auta a on odjel s našimi jednotkami. Odpoledne se vrátil do vesnice Karaich. Přijel na koni a řekl, že se zdrží několik hodin a pak odjede do štábu agenturní rozvědky ve vesnici Glubokoje. Rozloučili jsme se a on vyrazil. Z Glubokoje byl poslán k rozvědce, která se chystala do města Kamensk. Při plnění úkolu byl zraněn na pravém předloktí. Nabídli mu, aby šel do sanbatu, ale on odmítl a zůstal u rozvědky!
Sergej a ještě dva další bojovníci dostali úkol a vydali se ho splnit. Jeden z nich byl zabit, druhý těžce zraněn a Serjoža, který ztratil mnoho krve, vyčerpán padl do německého zajetí. V noci uprchl

a 25.1. se opět vrátil do Krasnodonu. Byl bledý, vyčerpaný, plášť měl celý od krve a padal únavou a ztrátou krve. Serjoža řekl matce, že si pár dní odpočine a vrátí se ke své jednotce.
Večer 27. ledna k nám přišla sousedka (dostala za úkol hlídat náš byt), obrátila se na rok a půl starého chlapce Valerije a zeptala se dítěte:
„Kde je strýček?“
Dítě se rozběhlo ke dveřím vedlejšího pokoje a rukou ukázalo na dveře pokoje. Sousedce se na tváři objevil významný úsměv a brzy odešla.[231] O několik hodin později přišla do bytu policie a zatkla Sergeje i všechny členy rodiny. Byla zatčena matka, otec, sestra Feňa a rok a půl starý synovec Valerij. Veškerý majetek byl zabaven a v bytě zůstali policajti, kteří měli za úkol dopadnout zbytek rodiny.
Na policejní stanici byl Sergej vystaven strašlivému mučení. Mučil ho náčelník policie, jeho zástupce a Němci. Zkroutili mu ruce, zlomili čelist a nos a bili ho holemi a biči. Po mučení ho vyhodili na chodbu a polili vodou. Během mučení se ho ptali, kde jsou zbraně, kdo jsou členové partyzánské skupiny, s kým je spojen partyzánský oddíl, kdo a jaké úkoly jim dává, ale na všechny otázky odpovídal mlčením.
Ve vězení byla uspořádána konfrontace se členem „Mladé gardy“ Lukjaněnkem. Mučitelé si usmysleli, že tyto dva lidi vyprovokují, ale Sergej a Lukjaněnko tvrdili, že se vůbec neznají. Dvakrát denně Serjožu vystavovali nejstrašnějšímu mučení, takže uplynuly čtyři strašné dny!
V té době naše jednotky postupovaly obzvlášť tvrdě, policajti a četníci se chystali k útěku.
Večer 31.1. byl Serjožu naposledy podrobovali nejstrašnějšímu mučení. Vykřikl:
„Bijte, bijte, vy parchanti, stejně vyjde slunce nad Krasnodonem!“
Polomrtvého ho dopravili k šachtě č. 5. Spolu s ním byli dopraveni jeho soudruzi Lukjančenko, Sopovová Njuša, Vecenovskij Jura a řada dalších soudruhů.
Všichni byli zaživa vhozeni do šachty. Strážný – jediný svědek tohoto hrůzného masakru – tvrdí, že ze šachty bylo slyšet sténání po celé dny.
Buďte třikrát prokleti němečtí okupanti, kteří zahubili naši pracující mládež. Pokud moje srdce bude bít, budu se mstít za tyto květy života, za naši mládež. Smrt, smrt prokletým parazitům ohrožujícím naši svobodu a náš život

[231] A kdo ten „významný úsměv“ viděl?

[…]
5.7. 1943 Ťuleninová N. Sestra
http://molodguard.ru/guardian4.htm

Chabarovová Natalja Alexejevna, sestra Ťulenina Sergeje Gavriloviče

25. ledna 1943 jsem se vracela od sousedů domů. Přijdu k domu: dveře jsou zavřené. Klepu. Vychází maličký synáček a ptá se tichým, vzrušeným hláskem:
„Kdo je?“
„To jsem já!“
„A jsi sama, mami?“ ptá se mě.
„Sama.“
Jakmile jsem vešla, řekl radostným šepotem:
„Maminko, Serjoža k nám přišel!“
Byla jsem ohromená. Vběhnu do pokoje. Sedí, drží se za ruku.
„Co je s tebou, Serjoženko?“
„To nic, trochu jsem raněný.“
[Potom vyprávěl o svých dobrodružstvích.]
Potom mě začal prosit, abych ho odvedla domů.
„Máš děti, najdou mě, zastřelí tebe s dětmi i mě.“
Souhlasila jsem, převlékla jsem ho do ženských šatů, zabalila do velkého tmavého šátku a druhý den jsem ho odvedla domů. On napřed, já trochu pozadu. Doma pobyl jenom jeden den. Vydali ho. Čubka Lazurenko ho prodala. A stalo se to takhle: Sergeje měl velmi rád jeho synovec, syn prostřední sestry. Byl mu tehdy 1 rok a 3 měsíce. Druhý den, tj. 27. ledna, přichází tato Lazurenko do domu. Doma byl jenom nemocný stařík. A chlapeček leze do druhé místnosti, natahuje ruce a směje se. Lazurenko se o zeptá:
„Kde je strýček? Tam?“ a ukazuje do místnosti.
Chlapec přikývl hlavou, přikývl. Ona tam, a Sergej leží v posteli. Stařík tomu nepřikládal význam. Myslel, že si Sergeje nevšimla. Její příbuzní sloužili u policie. Téhož dne ho sebrali.
Zapsal instruktor ÚV VLKSMSokolov N. M.
Podpis: (Chabarovová Natalja Alexejevna)
http://molodguard.ru/guardian4.htm

Sousedku Lazurenko na základě těchto svědectví odsoudili a poslali na „vzdálená místa“

Příběh Ljubov Ševcovové (1924-1943)

Fadějev ji představuje takto:

Nejpodivnější bylo, že Ljubka stála za brankou mezi keři šeříku docela klidná a vystrojená, jako by se chystala do klubu. Její růžový obličejík, který neustále chránila před sluncem, a pečlivě natočené, do ruličky sčesané nazlátlé vlasy, malé, jako ze slonoviny vysoustruhované ruce s lesklými nehtíky, jako by si právě udělala manikuru, a malé ztepilé plné nožky v lehkých krémových střevíčkách s vysokými podpatky — to všechno vypadalo, jako by se zrovna chystala vběhnout na jeviště a tančit a zpívat.

Ještě více však udivil Ulju ten neobvykle hašteřivý, zároveň však velmi dobrosrdečný a inteligentní výraz, který byl na její růžové tváři s ohrnutým nosíkem, na plných červených rtech, v partii kolem úst, trochu velkých na její obličej, a hlavně těch přimhouřených, modrých, neobyčejně živých očích.

Že Ulja málem před ní vylomila branku, to považovala zřejmě za docela přirozené, ani se na Ulju nepodívala, klidně a nebojácně sledovala dál všechno, co se dělo na ulici, a nevázaně pokřikovala:

„Ty klacku, co tu porážíš lidi?… Copak nemáš všech pět pohromadě? To nemůžeš počkat, až lidi přejdou? Kampak? Kampak?… Ty moulo jeden!" křičela, nosík zdvižený vzhůru, a blýskala modrýma očima s hedvábnými řasami na řidiče nákladního auta, když zastavil proti brance právě proto, aby lidé mohli přejít.

Nákladní auto bylo naložené majetkem milice, který chránilo několik milicionářů.

„Koukejme se, co vás tam nalezlo, vy ochránci!" vykřikla Ljubka zřejmě ráda, že má nový důvod k hubování. „Místo aby uklidnili lidi, sami fouknou — fí…" a malou rukou udělala nenapodobitelný pohyb a hvízdla jako kluk.

„Co to breptáš, huso!" utrhl se na ni s auta četař, velitel milice, uražený touto zjevnou nespravedlností.

Ale zřejmě si tím neposloužil.
„Á, soudruh Zdrhalov?" přivítala ho Ljubka. „Kde se tu bereš, ty rudý hrdino?"
Alexandr Fadějev: Mladá garda, Mladá fronta 1960, s.21

A takhle na ni vzpomínal Kim Ivancov:
Do naší party často zavítala Ljubka Ševcovová, s níž jsme se se Sergejem Ťuleninem kamarádili. Byla to Ljubka, ne Ljubov nebo Ljubaša.
Všichni jí tak říkali. A v každém případě s respektem, a někteří chlapci to jméno vyslovovali téměř s úctou. Oslovení „Ljubka" zcela odpovídalo jejímu charakteru. Nebyla hezká, ta malá, upovídaná, spolužačka, někdy prostořeká, chlapecky pohyblivá, dokonce rozpustilá, bezstarostná, jako všichni v jejím věku. Pozornost však přitahovala svou okouzlující povahou. A ve štíhlé postavě podobné bříze a v bezelstné, jemně ruměné tváři, se sotva znatelnými pihami a mírně ohrnutým nosem, a v důvěřivém úsměvu a v modrých očích, tu šibalských, tu s jemně teskným zádumčivým pohledem, do kterých jsem se chtěl dívat a dívat, bylo něco, co přitahovalo její vrstevníky, nucené pátrat po jejím rozpoložení.
Stejně jako Sergej a já seděla i Ljubka v zadní řadě, byla (nebo se možná zdála být) bezstarostná, vážila si kamarádství, dokázala se bránit výtržníkům. Dnes by jí bylo osmdesát let. Pilně napínám svoji fantazii a nutím se představit si Ševcovovou jako starou ženu zatíženou léty a nemocemi. Má paměť mě však stále vrací do předválečného Krasnodonu. Vidím Ljubku jako osmnáctiletou. Takovou pro mě zůstane navždy. Naše kamarádka měla od raného dětství ráda tělesnou výchovu. A když přišla do školy, každý den se věnovala tělocviku. To byla nemalé zásluha našeho tělocvikáře Vasilije Josifoviče Gorbatova, velkého nadšence pro svou práce, který rád opakoval slova M. I. Kalinina: na prvním místě ze všech školních předmětů by měl být ruský jazyk, na druhém matematika, na třetím tělesná výchova. Jakkoliv je to překvapující, naše nově postavená škola neměla tělocvičnu. To byla sama o sobě „neveselá", ale přesto vítaná skutečnost. Od časného jara do pozdního podzimu a za pěkného počasí v zimě se hodiny tělocviku konaly na čerstvém vzduchu. K dispozici byla hrazda, bradla, doskočiště pro skok do výšky a do dálky, volejbalové hřiště.

Ševcovová držela krok s chlapci a vedla si na gymnastickém nářadí stejně dobře jako její vrstevníci. Zde se nám v plné kráse předváděla její dobře stavěná dívčí postava, obzvláště pěkná, s trochu zbytečně plnými, ale půvabnými nožkami. Stručně řečeno, Ljubka byla „svým způsobem kluk“. Zároveň už v sobě měla tu zvláštní, přitažlivou ženskost, díky níž jsme naši drahou kamarádku zbožňovali.[232]

[Podle Ivancova také milovala přírodu, byla aktivní v kroužku mladých přírodovědců, starala se o květiny i doma.

Kvůli špatnému zdraví začala chodit do školy až v devíti letech. S rodiči příliš nevycházela, byla jedináček, pozdní dítě, byla zvyklá, že všechno dostane, a jak dospívala, kladla na rodiče stále větší nároky.]

V tomto přechodném období potřebovala tvrdohlavá dívka více než kdy jindy rodičovskou, zejména mateřskou lásku, pozornost otce a matky. Nic z toho však nedostala. Jefrosiňu Mironovnu plně zaměstnávaly domácí práce a starosti o rodinu. Matka chtěla, aby jí dcera pomáhala v domácnosti. Ta se však omezovala na péči o svou květinovou zahradu. Při přípravě na dráhu umělkyně trávila Ljubka většinu volného času zpěvem, tancem, cvičením nebo prostě dováděním. Její otec Grigorij Iljič, kterého dcera zbožňovala a milovala ho snad víc než matku, žil pouze šachtou. Přišel se domů najíst a vyspat. Svéhlavou dívku vyplatil drobným peněžním darem na zmrzlinu nebo lístek do kina.

Přimět matku Ševcovové (o otci nemluvím), aby přišla do školy, a dokonce na rodičovskou schůzku, bylo velmi problematické. Učitelé chodili k Ljubce domů častěji než rodiče do školy. Naše kamarádka se učila jako většina z nás. Za své chování byla dvakrát vyhozena. Takže stejně jako Sergej Ťulenin dvakrát propadla, s tím rozdílem, že Ťulenin šel do školy v sedmi letech a Ljubka v osmi.[233]

[Na tom, že se z Ljubky nestala chuligánka, měli zásluhu vedoucí amatérských uměleckých kroužků. Ljubka si přála být herečkou a hodiny baletu, tělocvik a sborový zpěv měly být prvními kroky k tomuto cíli. V sedmé třídě už byla mnohem ukázněnější, zdrženlivější, zdvořilejší, a ne tak divoká.]

Ljubka nepotřebovala chlapeckou ochranu. Nenechala se urážet a dokázala vlastnoručně odrazit každou urážku nebo hrubost. Jednou,

[232] http://www.molodguard.ru/book40.htm
[233] tamtéž

během střetu s agresivním spolužákem, jeden z jeho kamarádů Ševcovovou varoval:
„Ty, zrzko, nejsi moc…“
Pevně sevřela své malé pěsti. V jejích zelených očích se náhle objevily drobné jiskřičky. Stávalo se to, kdykoli se rozzlobila.
„Kdo to řekl?“
Chlapci na chvíli ztichli.
„Tak kdo to byl?“
„Jak jsem řekl,“ chlapec o celou hlavu vyšší než Ševcovová se vyzývavě zašklebil a vykročil vpřed.
„Především,“ Ljubka ohnula maličký levé ruky, „nemám zrzavé vlasy, ale kaštanové… Máš se pořádně dívat,“ zavrtěla prstem u chlapcova spánku. „Za druhé...“ Náhle popadla pachatele za vlasy, zaklonila mu hlavu a dala mu pořádnou facku.
„No, no.“
„Ta byla!“
„Kde se to v ní vzalo!“ Ze všech stran se ozývaly udivené a nadšené výkřiky.
Chlapčisko se pokusilo revanšovat, ale mezi ním a Ševcovovou okamžitě vyrostla hradba Ljubčiných kamarádek.
„Nesahej na ni!“
„Můžeš si za to sám!“
Po vyučování si nás třídní učitelka Anna Alexejevna Butkevič nechala na výchovnou hodinu.
„Každý člověk,“ napomínala učitelka, „má svůj vlastní charakter. To je pochopitelné a přirozené. Řešit spory silou...“ Přísně se podívala na účastníky nedávné potyčky.
Hošík mlčel a Ljubka neudržela svůj ostrý jazyk:
„A když nerozumí lidské řeči?“
„Přišla bys za mnou…“
„Donášet?“ Ševcovová odhrnula pramen vlasů a hrdě pohodila hlavou. Nečekala odpověď na svou otázku a odhodlaně vyhrkla: „Ať si to ještě někdo zkusí…“
Víckrát Ljubku nikdo neuhodil. Pokud jde o nedávného urážeče, brzy mezi svými vrstevníky s neskrývaným dojetím a k údivu všech říkal: „Ať si kdo chce, co chce říká, Ševcovová je nejhezčí holka z naší třídy.

Už jen její kaštanové vlasy za to stojí.“ - Spolužák vyslovil slovo „kaštanové“ se zjevným obdivem.[234]

Protože začala chodit do školy pozdě, absolvovala sedmou třídu jako šestnáctiletá. Podala přihlášku na divadelní školu v Rostově, ale než mohla zahájit studium, vypukla válka. Ljuba se přihlásila do zdravotnického kursu, ale práce v nemocnici jí nestačila. Dozvěděla se o náboru do speciální školy NKVD pro radisty. Přijali ji, a spolu s ní několik dalších lidí z Krasnodonu.[235]

Práce ve škole byla tvrdá, šestiměsíční program bylo nutné zvládnout za tři měsíce. V jednu chvíli se zdálo, že to Ljuba nezvládne. Ale chytila druhý dech, kurs absolvovala s dobrým prospěchem, a pod přezdívkou „Grigorjevna“ byla se čtyřmi dalšími lidmi zařazena do skupiny „Bouře“ pod vedením jistého Kuzmina. Skupina měla pracovat ve Vorošilovgradu. Radiostanice měla být instalována v bytě člověka jménem Čebotarev. Ljuba měla vystupovat pod svým pravým jménem jako Kuzminova neteř. Úkolem skupiny bylo provádět zpravodajskou činnost ve Vorošilovgradu a okolí a 1) informovat centrum o politických a ekonomických aktivitách prováděných okupačními silami a režimu nastoleném ve městě a regionu, 2) identifikovat a pokud možno likvidovat zrádce, 3) zjistit umístění gestapa, policie, základen, skladů, letišť, vojenských jednotek a jejich velitelství a směr jejich pohybu; 4) informovat o politickém a morálním stav vojsk, jejich zbraních a národnostním složení atd.

Jenže Čebotarev prohlásil, že vysílačku ve svém bytě nechce, protože se bojí. Nenechal se žádným způsobem přesvědčit, takže bylo nutné vysílačku umístit v Kuzminově bytě. To se stalo 16. července.

17. července pronikly německé jednotky do města. Ljuba se každý den v 5.30 a 23.45 snažila navázat spojení a předávat zpravodajské informace. Pokoušela se o to do 10.srpna. Ale nikdo jí neodpovídal. Později se ukázalo, že její vysílačka neměla potřebný dosah, a navíc na její frekvenci nebyl permanentní poslech.

Kuzmin usoudil, že bez možnosti komunikace nemá práce skupiny smysl. Pověřil člena skupiny Avdějeva, aby překročil frontovou linii, navázal spojení s centrem a podal zprávu o situaci. Jenže ten to odmítl s odůvodněním na svůj špatný zdravotní stav. Kuzmin další pokusy

[234] tamtéž

[235] Její otec se při evakuaci v roce 1942 ztratil a byl pokládán za mrtvého.

vzdal. Poslal Ljubu na několik dní za matkou do Krasnodonu, zničil vysílačku, hodil ji do záchodu, 19. srpna opustil město a ukryl se na vesnici u příbuzných. Když se Ljuba vrátila, nenašla ho doma. Ptala se na něj jeho starých příbuzných, ti sice věděli, kde je, ale neřekli jí to. Přišla do jeho bytu ještě několikrát, a když ho ani při dalších návštěvách nenašla, nechala mu vzkaz. Text vzkazu se traduje ve čtyřech různých variantách. Jedna z verzí říká:
„Byla jsem u vás, co je to za hnusné místo. Jestli se vám tady bude žít špatně, pokuste se dostat ke mně, máme podstatně víc jídla. A bez mého dovolení nic nedělejte. Možná odvezu nebo odnesu po částech všechny svoje věci. Pokud za mnou přijdete, moje adresa je Krasnodon, ul. Čkalova 27. L. Ševcovová.“ To bylo velmi neopatrné.[236]
Vrátila se do Krasnodonu a zapojila se (možná) do činnosti Mladé gardy.[237]
Do Vorošilovgradu se přesto ještě několikrát vydala, naposledy v listopadu 1942.
Údajně vzkaz Kuzminovi nechala koncem srpna, ale možná to bylo až v listopadu při její poslední návštěvě. Tím by se vysvětlovalo, proč po ní nepátrali v Krasnodonu.
Zato ve Vorošilovgradu ji hledala německá rozvědka. Podle agenta této rozvědky Šapovalova Ševcovovou a několik dalších lidí zradil absolvent speciální školy Špak, který přešel na stranu nepřítele. Tyto lidi pak hledali agenti předsunutého stanoviště německé kontrarozvědky „Meldekopf-Tann“[238], která podléhala velitelství Walli-3 admirála Canarise. Šapovalov v dubnu až květnu 1943 pro NKVD vypověděl toto:

---

[236] Odkud se ale ví o existenci tohoto lístku?
[237] Fadějev o poněkud prekérním osudu skupiny Bouře nevěděl. Nechal tedy Ljubu pod vedením nějakého „člověka z Vorošilovgradu“ používat vysílačku, aniž by příliš zabrušoval do podrobností. Zato věnoval pozornost hře, kterou Ljubka hrála s německými vojáky a důstojníky.
[238] „Meldekopf“ byla nejmenší jednotka zpravodajské služby. Každá jednotka se jmenovala po svém šéfovi. Alexander Tann byl ve skutečnosti Sonderführer Leonhard Felske.
https://military.wikireading.ru/hVMc4fYvqd

„Na seznamu hledaných sovětských rozvědčíků bylo asi sedm lidí, mezi nimi Světličnyj, Cygankov, Filatov, Pančenko Valja[239]*, Ševcovová Ljuba a další, které si teď nepamatuji. Úkol od Tanna (šéfa Meldekopf-Tann) vyhledat v říjnu 1942 radistky Ševcovovou a Pančenko dostal agent Špak, který je znal od vidění. Byl jsem zapojen do jejich hledání. Společně s ním jsme procházeli trh a ulice v naději, že je potkáme. Asi o deset dní později (na začátku listopadu 1942) nás Tann a jeho zástupce Kuno zavolali do jednoho z bezpečných domů na ulici Karla Marxe ve Vorošilovgradu. Informovali jsme je, že se nám zatím nepodařilo identifikovat hledané osoby a pokračujeme v pátrání. Další úkoly jsme nedostali.*“[240][241]
Pokud se v *listopadu* našel její vzkaz, dává smysl, že po ní ve *Vorošilovgradu* v té době přestali pátrat.
Šapovalov byl 21.července 1943 veřejně popraven.

Pjotr Andrejevič Šapovalov (1916-1943)
Teno člověk má s Mladou gardou společného jen to, že se podílel na hledání Ljuby Ševcovové.
Před válkou pracoval jako řidič. Odtud odešel do stíhacího (vyhlazovacího?) praporu. (Činnost této jednotky známe od Kima Ivancova.) Potom ho poslali do Moskvy do speciální školy při ÚV VKS(b), kde se školil na rozvědčíka. Po ukončení kursu se vrátil do Vorošilovgradu a vstoupil do 4. oddělení NKVD USSR, které se zabývalo průzkumem v týlu nepřítele.
Jenže Šapovalov přeběhl k nepříteli.
Máme-li věřit trestnímu spisu NKVD, stalo se toto:

[239] Ljubina spolužačka Pančenko se ve skutečnosti jmenovala Šura. Zajímavé je, že ji konec války zastihl jako vězenkyni v Terezíně, kde ji osvobodila Rudá armáda.
[240] https://molodguard.forum24.ru/?1-1-80-00000002-000-10001-0-1239578921, kde je uvedeno plné znění článku „Bouře nenavázala spojení“ z 25.prosinnce 2005 z něho je čerpáno. Článek byl publikován na stránce http://www.sbu.gov.ua/sbu/control/ru/publish/article;jsessionid=649070EA16AD2DA4467CAE32F1ABCDAC?art_id=40505&cat_id=39895.
(V současnosti není článek na stránkách SBU k nalezení).
[241] O Kuzmina samotného se německé bezpečnostní služby začaly zajímat až 10.-11. ledna 1943, tedy až poté, co byla zatčena Ljuba. k jakým následkům jejich zájem vedl není uvedeno. Jisté je, že přežil, takže ho později mohla vyslechnout NKVD. Jeho další osud není znám.

...Šapovalov využil starých partyzánských kontaktů, představil se jako komisař NKVD nebo komisař partyzánského oddílu, který přijel se zvláštním úkolem za nepřátelskou linii, shromažďoval údaje o vlasteneckých obyvatelích žijících ve městě, partyzánech nebo těch, kteří absolvovali speciální školy NKVD.
Tak mu partyzánka N. Chudojarovová pomohla navázat spojení s A. Orechovovou, která odešla na podzemní práci po linii komsomolu. Dívka, která uvěřila Šapovalovovi, naverbovala sedm osob – Gorenina, Nestěrenko, Ključeviče, Serova, Kravčenko, Tokmačeva, Kuzenkovovou do boje proti nepříteli. Šapovalov je však zradil a předal gestapu.
S jeho pomocí byli zatčeni radisté-rozvědčíci Bereza, Žukov, Pustomolotov, velitel průzkumné skupiny Slepněv, rozvědčík Cigánkov. Podařilo se mu najít více než 20 sovětských rozvědčíků a radistů a předat je kontrarozvědce. Šapovalova aktivní zrádcovská činnost umožnila německé kontrarozvědce paralyzovat průzkumné, diverzní a partyzánské skupiny, které byly do regionu převeleny v roce 1942.
Když německá armáda opustila Vorošilovgrad, zůstal Šapovalov ve městě, byl odveden do armády a 16.února 1943 byl již na frontě. Byl zraněn a poslali ho zpátky do města. *Tam se pokusil infiltrovat do orgánů NKVD. Napsal vymyšlené vysvětlení, v němž uvedl, že v týlu nepřítele prováděl ilegální činnost a vytvářel partyzánské oddíly…*
Byl ale zatčen a 29. dubna 1943 veřejně popraven.
Podle článku I. Miljutina, speciálního korespondenta „Luganské pravdy“.
https://molodguard.ru/article141.htm

Představil se jako komisař NKVD nebo partyzánského oddílu, nechal komsomolku Orechovovou vytvořit partyzánský oddíl, naverbovat lidi, a pak je předal gestapu – jako bychom četli o Danilovi.

Z dokumentu o posledních dnech Ljuby Ševcovové (bez názvu, bez data, bez archivního čísla:

Policie nečekaně zatkla jednoho ze členů podzemní skupiny kvůli antifašistickým názorům, a protože policie neměla informace o jeho spojení se sovětskou rozvědkou, brzy ho se svolením SD propustili. Nicméně neopatrnost tohoto člena skupiny zkomplikovala práci Ševcovové. V září 1942 si bytu, kde se zdržovala, všimli dva Němci,

a s nimi i třetí oblečený v civilu. Začali se o Ševcovovou zajímat a snažili se zjistit, kde bydlí. Ljuba byla v té době u příbuzných v Krasnodonu, a když dorazila do Lugansku a dozvěděla se o návštěvě Němců, opustila město.

Pro dívku nebylo bez nebezpečí objevit se v Lugansku, ale přesto ještě několikrát přišla do města a snažila se navázat spojení s vedoucím skupiny.

Tato řada okolností dala důvod předpokládat, že Němci narazili na stopu Ševcovové. Když byla Ljuba v Lugansku, jednou si všimla na ulici známého, který šel s německým důstojníkem. Byl to jistý Kozjuberdin, známý Ševcovové, ale Ljuba neměla podezření, že se Kozjuberdin, bývalý podchorundžij bílých kozáckých jednotek, který před válkou tajil své jméno, vetřel do důvěry Sovětské moci.[242] Za okupace města přešel do služeb fašistické moci. Kozjuberdin, který ve městě potkal Ljubu, mohl skupině způsobit nenapravitelnou škodu, když si to Ljuba uvědomila, pokusila se vyzvednout rádio a vzít je do Krasnodonu. Nepodařilo se jí ale navázat spojení s vedoucím skupiny.

Zachoval se vzkaz Ševcovové vedoucímu skupiny napsaný tužkou na notovém papíře. Ševcovová napsala:

„…Byla jsem u vás, co, jste na tom špatně? Ale stejně by všechno mělo být jak se patří, celé a zachovalé. Jestli se vám bude špatně žít, zkuste se dostat ke mně, u nás jsou lepší podmínky, a bez mého svolení nic nedělejte. Pokud to bude možné, odvezu nebo odnesu postupně své věno. Pokud za mnou přijdete, zde je moje adresa. Město Krasnodon, ul. Čkalova, č. 27.“

Ševcovová nevěděla, že její vysílačka v té době byla zničená, vedoucím skupiny. Teprve nedávno vyšlo najevo, že německý

[242] A odkud víme, že Kozjuberdin Ljubu potkal na ulici? Snad přímo od něj. V knize Разведка Судоплатова. Зафронтовая диверсионная работа НКВД-НКГБ в 1941-1945 гг. se píše: „Opatření kontrarozvědky umožnila posoudit škody, které způsobila činnost speciálních služeb nepřítele a případy zrady jejich vlastní agentury. Takže vyšetřování případu 24 spolupracovníků a agentů německého zpravodajského orgánu „Heeresgruppe B“ (Starobělsk, Vorošilovgradská oblast, vedl je zkušený rozvědčík Alexander Tann, bývalý spolupracovník rezidentury na velvyslanectví v Moskvě) zatčených v únoru 1943 umožnilo zjistit, že, například, jediný Svirid Kozjuberdin (bývalý agent 4. ředitelství NKVD USSR, který studoval na speciální škole v Moskvě), který přešel na stranu nepřítele, vydal 57 rozvědčíků a partyzánů.“ https://military.wikireading.ru/52029

kontrarozvědný orgán „Meldekopf-Tann“ věděl, že Ševcovová je radistka, a podnikl aktivní kroky k jejímu nalezení. Pátrání se zúčastnili vedoucí tohoto orgánu Felske, jeho pomocník Kuno, přeběhlíci Kozjuberdin, Šapovalov a Pavlik Anatolij, který se znal se Ševcovovou.
Centrum v oblasti osad Makarov Jar-Davydovka Novosvětlovského okresu vyslalo svého zástupce do týlu nepřítele, aby se skupinou navázal kontakt a poskytl jí praktickou pomoc. Zástupce centra vyhledal Ševcovovou v Krasnodonu a dvakrát ji navštívil, naposledy v první dekádě prosince 1942.
Ševcovová bez vysílačky nadále udržovala kontakt se sovětskou rozvědkou prostřednictvím zástupce Centra a předávala jí cenné informace; kromě toho se jako členka štábu podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“ aktivně účastnila boje krasnodonského podzemí s okupanty.
https://molodguard.ru/guardian5.htm

O Ljubině příchodu do Krasnodonu vypráví Vasilij Levašov (září 1988):

V Leninově klubu se konalo představení „Cikánka Aza“. Pro okupovaný Krasnodon to byla událost. Každý, kdo měl možnost, se snažil na představení dostat.
V sále bylo několik členů našeho podzemí, včetně mě a Sergeje. O první přestávce, když jsem odcházel ze sálu, jsem uviděl známou tvář. Mohla by to být Ljuba Ševcovová? Ano, to byla ona. Jako vždy veselá něco vyprávěla živě svým kamarádkám, které seděly vedle ní. Ale proč byla Ljuba tady? Copak by ji mohli nechat s úkolem v Krasnodonu, kde ji tolik lidí znalo od dětství?
Vyhledal jsem naše chlapce v předsálí a řekl o Ljubě Ševcovové nejprve Sergeji Levašovovi, pak Viktoru Treťjakevičovi, Ivanu Zemnuchovovi, Olegu Koševému, Georgiji Aruťuňancovi. Samozřejmě kromě Viktora Treťjakeviče a Sergeje a mě nikdo z kluků nevěděl, kdo je a co by mohla pro „Mladou gardu“ znamenat. Naše krátké vyprávění vzbudilo o Ljubu zájem. Koneckonců je radistka.
Ale proč je Ljuba tady? Co když její skupina selhala a ona se ocitla na gestapu. Odtamtud se jen tak snadno nedostaneš. Nechtěl jsem tomu věřit, pokud šlo o Ljubu. Ale co se mohlo stát?
Vášně, které na jevišti zuřily ve druhém dějství, nás už nevzrušovaly. Třebaže se oči dívaly na herce, myšlenky byly jinde. Co dělat?

Nechtěli jsme si nechat ujít příležitost přivést do podzemní organizace velmi potřebného člověka. Nejistota nás však brzdila.
Nakonec jsme přijali rozhodnutí: odvolat Ljubu od jejích kamarádek, promluvit si s ní a zjistit, proč je v Krasnodonu. Pověřili tím mě.
O další přestávce jsem šel k Ljubě a její společnosti. Zastavil jsem se naproti a podíval se na ni. Jedna z kamarádek Ljubě něco pošeptala a ona se podívala mým směrem. Na okamžik se zahleděla do mé tváře a pak se vyřítila z místa. Než jsem stačil vyslovit její jméno, vrhla se mi kolem krku. V rozpacích, zčervenalý jsem stál v davu diváků vycházejících ze sálu.
„Pojďme ven!" Ljuba mě vzala za ruku a vtáhla mě do předsálí. Usadili jsme se na okenním parapetu, snažili jsme se mluvit, ale kolem nás se začali shromažďovat zvědavci. Museli jsme jít ven.
Po takovém nadšeném setkání jsem už o ničem nepochyboval. Jakmile jsme vyšli z klubu, okamžitě jsem se zeptal:
„Ljubo, myslíš, že budeš pokračovat v práci, kterou jsme začali v rozvědškole?"
„Samozřejmě, že ano!" odpověděla vroucně. „A co jsem si nalámala hlavu, kdo tady šíří ty letáky."
„Kde je tvoje radiostanice?"
„Ve Vorošilovgradu."
„Jasně. Zítra si o tom promluvíme podrobněji. Řekni mi, kde bydlíš?" Ljuba mi řekla adresu a vrátili jsme se do sálu. Překvapené kamarádky čekaly na ni a obezřetní přátelé čekali na mě.
http://molodguard.ru/book42.htm

Po tomto setkání se Ljuba zapojila do práce Mladé gardy. Jenže brzy dostala předvolání na policii.

Pokračuje Vasilij Levašov:
Jednoho dne přišla Ljuba Ševcovová do Gorkého klubu a řekla tím nejobyčejnějším tónem:
„Volají mě na policii!"
„Jak to myslíš, na policii? Děláš si legraci?!"
„Ne, nedělám si legraci."
„Proč?"
„To ještě nevím, ale dokážu to odhadnout," odpověděla Ljuba veselým hlasem a usmála se.
„No tak, řekni nám to!" Potřebovali jsme znát důvod předvolání.

„Někdo musel policii informovat, že jsem chodil do rozvědškoly.“
„Kdo o tom ví?“
„O škole nikdo nemůže vědět, ale to, že mě do Vorošilovgradu poslal rajkom komsomolu...! Možná na to přišli.“
„Co myslíš, že uděláš?“
„Půjdu na policii. Když se mě zeptají na studia ve Vorošilovgradu, řeknu, že jsem studovala sanitářský kurs. A já jsem do toho kursu chodila, jen mnohem dříve.“
A Ljuba odešla. Nikdo samozřejmě nemohl tušit, jak rozhovor na policejní stanici skončí. Pro jistotu jsme se mezi našimi lidmi pojistili a informovali Jevgenije Moškova o tom, co se stalo. Čekali jsme, až se vrátí od policie.
http://molodguard.ru/book42.htm

Zajímavé je, že v roce 1947 Levašov tvrdil, že Ljubu zradila Vyrikovová. Totéž říkal Kim Ivancov.

Vasilij Levašov (1947)

Když nás posílali na spojařské kursy, prošli jsme přes tajemníka komsomolské organizace, přes rajkom komsomolu, dali nás k dispozici NKVD. Když přišli Němci, ukázalo se, že Vyrikovová – tajemnice komsomolské organizace šachty 1-BIS, odkud Ljuba Ševcovová odjížděla na kursy – je prodejná. Když Vyrikovová uviděla Ševcovovou v Krasnodonu, okamžitě ji nahlásila na policii. Napsala, že musí být špionka, protože chodila na takové kursy.
Ljubu předvolali na policii. Říká: „Uf! Vykecám se z toho! Bude to v pořádku!“ Odešla.
Varovali jsme všechny naše – musíme být opatrní, mohli by ji zatknout a my jsme nevěděli, jak to dopadne. Dvě hodiny jsme na ni čekali. Pak se objevila a byla pořád stejná: „Vykecala jsem se,“ řekla. Řekla nám, že ji vyslýchal policejní náčelník Sulikovskij. Ljuba mu řekla, že studovala na zdravotnickém kursu ve Vorošilovgradu, pak se kurs rozpadl a ona se vrátila domů.
Možná jí nevěřili. Nebyly však žádné důkazy, jen slova Vyrikovové. Ljubu propustili, ale dali ji pod dohled. Případ prozatím utichl. Ljuba se na policii dozvěděla, že Vyrikovová vytvořila seznam

komsomolské organizace, že tento seznam obsahuje jména nás všech a že Vyrikovová tento seznam předala policii.[243]
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 343
https://www.molodguard.ru/doc34.htm

Levašov už v roce 1947 věděl, že se Ljubě nepodařilo navázat radiové spojení, ale do roku 1988 na to zapomněl. Pamatoval si ale, že vysílačka byla zničena. Domníval se, že Ljuba pokračovala v práci jinými prostředky.

Vasilij Levašov (1988)
Nás, samozřejmě, velmi zajímala vysílačka Ljuby Ševcovové, která byla schovaná v konspiračním bytě ve Vorošilovgradu. Ale skupina, do které Ljuba patřila, už nemohla pracovat. Ljuba se velmi snažila, aby dostala vysílačku do Krasnodonu. Když přišla do Vorošilovgradu, na místo, kde byla schovaná, vysílačka tam už nebyla. Na příkaz velitele skupiny byla zničená. Ale i potom, když se ukázalo, že Ljuba nemá vysílačku, pokračovala ve shromažďování zpravodajských informací a předávala je do centra jinou cestou. Za tímto účelem začátkem prosince 1942 Ljubu v krasnodonském bytě dvakrát navštívil zástupce centra, který byl letecky přepraven na území Vorošilovgradské oblasti. Ljuba o těch setkáních nikomu neřekla. Neměla právo. A já jsem se o tom dozvěděl na oblastním vedení KGB až o dvacet let později.
http://molodguard.ru/book42.htm

Nejstarší dokument o její činnosti představuje **svědectví sousedek z 6. 4. 1943**:

Kolem září 1942 se v bytě zastavili tři Němci. Měli s sebou vysílačku a Morseův telegraf, kterým Němec-radista nebo telegrafista posílal zprávy svým. Ljuba Ševcovová byla stále v místnosti a pozorně naslouchala.
Mladý Němec se jí zeptal: „Jsi partyzánka?“ Ljuba odpověděla: „Ne.“ Ale ona poslouchala dál a pak někam odešla. Jak jsme se později dozvěděli, Ljuba chodila do kuchyně nebo k Maškovi Ženovi, kde všechno přepisovala a pravděpodobně předávala Rudé armádě.

[243] Jenže pokud není policie naprosto amatérská, tak neříká, odkud má informace.

Potvrzujeme také, že k Ljubě často chodili mladí lidé a připravovali nějaký koncert. Já Lastočkinová, sousedka v bytě, jsem slyšela na vlastní uši, jak Ljuba po písničce něco šeptá svým lidem, a když někdo zaklepe na dveře, tak zpívají.
Já Lastočkinová, Morozovová Polina a Pavlovová Jekatěrina Ivanovna – obyvatelky ulice Petrovskij, 9 viděly na vlastní oči během říjnových svátků, jak na domě Rajbopotrebsojuz na ulici Čkalova visí rudá vlajka. Tato vlajka visela až do příchodu Rudé armády.
Z červené střechy byly odstraněny šindele a z půdy byla vyvěšena vlajka. Barva vlajky však splývala s barvou tašek.
To vše potvrzujeme.
Obyvatelé domu Ševcovových: Lastočkinová – sousedka
Polina Morozovová – sousedka, Čkalova 253
Pavlovová E.I. - známá Ševcovové.
6. 7.43
Rozhovor vedl instr. OK LKSMU V. Tarakanov.
FGASPII. F. M-1. Opt. 53. Д. 331
http://molodguard.ru/guardian5.htm

Turkenič z ní ve svém elaborátu z léta 1943 udělal poněkud neschopného poslíčka:

Vyslání Ševcovové do Vorošilovgradu pro vysílačku
Od Viktora Treťjakeviče jsme se dozvěděli, že mně neznámý soudruh má ve Vorošilovgradu vysílačku, kterou by bylo možné získat. Rozhodli jsme se, že tuto vysílačku získáme za každou cenu, a pověřili jsme Treťjakeviče spolu se Ševcovovou, aby nám vysílačku zabezpečili. Získat ji nebylo snadné. Neměli jsme žádné dopravní prostředky. Viktor a Oleg si vezmou pod patronát Ševcovovou, protože pro děvče je nejsnadnější se dopravit. Chlapce jsme neposlali a nebylo to ani potřeba. V chladném prosincovém dni se Ševcovová co nejlépe oblékla, vyšla na silnici do Vorošilovgradu (vlak nejel), působila dojmem slušného děvčete, rychle se jí podařilo stopnout auto a s Němci k našemu užitku odjela do Vorošilovgradu, přičemž předem dostala od Olega a Viktora všechny instrukce, jak to všechno provést. Nemuseli jsme čekat dlouho. Po krátké době se Ševcovová bezvýsledně vrací do Krasnodonu. Na otázku – proč – odpověděla, že takový dům nenašla, že je někde dál.

Poté jsme ji v této věci znovu a znovu posílali, ale vysílačku jsme nezískali.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 331
https://www.molodguard.ru/doc31.htm

Vzpomínka Ljubiny matky (1964)

…Potom k nám začali často chodit Ljubini soudruzi: Serjoža Ťulenin, Žeňa Moškov, Tolja Popov, Váňa Turkenič, Váňa Zemnuchov, Viktor Treťjakevič. Hráli, zpívali a tančili, zkoušeli před vystoupením v klubu, kde začali pracovat, aby se zachránili před odvlečením do Německa.
Někdy Ljuba nebyla doma i několik dní. Když dorazila, řekla, že byla v Millerovu a jiných místech. Co tam dělala, nevím. Před cestou se ale vždycky pěkně oblékala a brala si nevelký kufřík. Jednou jezdila se svou příbuznou. Při setkání s Němci se vydávala za dceru majitele podniku a svou společnici představila jako služku. Ta žena stále žije a často se směje, když vzpomíná na neobyčejnou cestu v důstojnickém autě.
https://molodguard.ru/guardian5.htm

Okolnosti jejího zatčení jsou nejasné. Zatkli ji ve Vorošilovgradu nebo na cestě? V každém případě se ji nějak podařilo přesvědčit policii, aby ji vzali domů převléct.

Ljubina matka (1964)

Když začalo zatýkání jejích přátel, Ljuba řekla, že nemůže opustit své soudruhy v nouzi, rychle se sbalila a odjela do Vorošilovgradu. Jak teď chápu, chtěla se znovu pokusit spojit rádiem s veliteli Rudé armády a požádat je o pomoc pro „Mladou gardu“ v nesnázích. Byla zatčena.
Pak přišli Němci a policajti a přivedli Ljubu s sebou. Když se převlékala za skříní, pošeptala mi: „Co je v tom kufru, spal…“ Odvedli ji a já jsem šla rovnou pro kufr. Otevřela jsem jej a uviděla, že jsou v něm svazky papíru svázané provázkem. Rychle jsem je hodila do pece… Než všechno shořelo, zaklepali policajti znovu. Udělali prohlídku, ale nic nenašli. Nenapadlo je podívat se do pece – stále tam doutnal svazek papíru. Pak se ukázalo, že kufr patřil Žorovi Aruťuňancovi, byly v něm připravené letáky.“

https://molodguard.ru/guardian5.htm

Marja Borc (15.7.1943)

Naše cela se začala plnit dívkami z organizace. Jednoho dne otevřel dveře cely policista, strčil dovnitř dívku a se smíchem řekl: „Tady máte umělkyni z Vorošilovgradu!“[244] Dívka se chrpově modrýma očima rozhlédla po všech přítomných a radostně zvolala: „Všechny jste tady, tady jsem, zdravím vás!“ Posadila se doprostřed cely na podlahu. Pak se ještě jednou rozhlédla po cele, otočila se ke mně a řekla: „Dáte si něco sladkého? Mám marmeládu a cukroví.“ Usmála jsem se a řekla, že sladkost asi nikdo neodmítne. Posadila se vedle mě, rozbalila balíček a začala své okolí obdarovávat sladkostmi. Položila vedle mě sklenici s marmeládou, položila cukroví a vykřikla: „Ti hajzlové, vzali mi čokoládu a nedali mi foukací harmoniku. Stejně si o to řeknu. Co si tu počnu bez foukací harmoniky!“ Někdo řekl: „Tady si nezahraješ na harmoniku! Budou ti hrát na záda tak tvrdě, že tě přejde chuť hrát na harmoniku!“ „Koho, mě?“ zeptala se dívka. – „Nikdy,“ pokračovala, „myslíš, že budu fňukat, až mě budou bít? Budu hodně nadávat, nadávat jim do bláznů a křičet, proč bijete Ljubku…?“

Přistoupily jsme s dívkou k oknu a začaly si tiše povídat. Představila jsem se.

„Vypadáte jako Valja,“ řekla. „No, já jsem Ljuba Ševcovová. Měly jsme s vaší dcerou přivézt z Vorošilovgradu vysílačku, ale teď se všechno pokazilo! Je to v háji. Teď po mně ti parchanti chtějí, abych jim řekla, kde je ta vysílačka schovaná. V žádném případě! To si našli tu pravou!“

„Nebylo by lepší jim ji dát?“ říkám jí.

Ljuba se na mě podívala svýma modrýma očima a rozhořčeně zašeptala:

„Co jste zač! Vypovídat nepřátelům, zrazovat vlastní! Nikdy! Lepší je ta nejkrutější smrt. Tak budu vědět, že jsem zemřela čestně, že jsem nezničila své vlastní. A kdybych jim prozradila tajemství spojení, myslíte, že by mě nezastřelili? A za takovou cenu si koupit život? Nikdy! Ljubka zemře čestně.“

Pevně jsem jí potřásla rukou a do očí mi vstoupily slzy. „Ljubašo, máš pravdu!“ řekla jsem.

[244] Ljubov Ševcovová byla zatčena 8.1.

Objala mě a zatočila se se mnou po cele. Obě jsme se na sebe dívaly a zasmály se. Přítomní na nás obrátili pozornost. Jejich oči jako by říkaly: „Ta stará začíná vyšilovat!“ Řekla jsem na svou omluvu:
„To jsou naši mladí lidé! Život je na vzestupu! Když se na ně podíváte, chcete žít, žít!“
V tu chvíli se dveře cely otevřela a Ljuba přijala košík s jídle, který jí podala matka. Ljuba si sedla na zem, položila si koš k nohám, začala vyndávat jeho obsah, potřásla hlavou, zasmála se a zazpívala si: „Ljubo, Ljubočko, Ljubočko-holubičko, nemůžu tě nakrmit!“ Policajtovi řekla: „Řekni matce, že je Ljubka živá a zdravá, a požádej ji, aby mi dala víc boršče!“
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 329
https://www.molodguard.ru/doc29.htm

Jakmile se bezpečnostní služby domluvily, že je onou hledanou radistkou, převezli ji do Rovenek, kde ji vyslýchal náčelník okresní policie Renatus a náčelník místního četnictva Werner. Zajímala je její zpravodajská činnost, vysílačka a šifra. Pokoušeli se ji získat pro spolupráci. Proto ji také nechali naživu déle než ostatní. Nakonec s ní ztratili trpělivost a zastřelili ji.

Vzpomínka na Ljubu Ševcovovou, Hrdinku SSSR, jednu z aktivních podzemních pracovnic Krasnodonu

My, Pikalovová Anastasia Nikolajevna, Zabolotská Sofie Stefanovna a Popovová Marija Dmitrijevna, jsme byly zavřené na gestapu v Rovenkách ve Vorošilovgradské oblasti.
Dne 31. ledna 1943 všechny zatčené ženy a mé kamarádky odvedli na práci. Policajt Muchin mi nařídil, abych zůstala v cele. Po nějaké době mě odvedli k výslechu. Když jsem odcházela, v cele nikdo nebyl.
Když jsem se vrátila, uviděla jsem tři nové tváře: ženu kolem čtyřicítky a dvě mladé dívky. Vzhled jedné z nich byl obzvlášť zapamatovatelný: matná pleť, kudrliny světlých vlasů jí splývaly až na ramena.[245]
Byla oblečená do tmavě modrého pláště a černé kazajky. Byla to L. Ševcovová.

[245] Jenže podle fotografií nebyla kudrnatá ani světlovlasá. Spoluvězenkyně popisuje spíš Ljubu v Gerasimovově filmu než skutečnou osobu.

Při seznamování se žena představila jako učitelka z m. Čisťjakova, příjmením Možorová, dívka se jmenovala Rája Lavrentěvová a druhá řekla: „Jsem Ljubka Ševcovová, partyzánka z Krasnodonu.“ Měla jsem obavy: Němci mohli poslat provokatéry. Vedly jsme obecné rozhovory: Kdo? Odkud? Proč byly zatčeny? Jak je vyslýchali. Řekla jsem o sobě to, co jsem řekla při opakovaných výsleších.
Když přišly do cely všechny zatčené kamarádky, začaly se mě vyptávat na výslech. Řekla jsem jim, co bylo.
Šly jsme spát. V té tmě jsem si nevšimla, jak si Ljuba lehla vedle mě. Mluvily jsme spolu šeptem. Řekla mi: „Vidím, že mi nevěříš,“ a ona mi o sobě řekla, že chodila do speciální školy, že je radistka, že má vysílačku. Vyprávěla o podzemní organizaci, že odváděli skvělou práci proti fašistům, ale našel se zrádce, který organizaci zradil. Převážná část jich zahynula, několik lidí zůstalo. Ji sebrali ve Vorošilovgradu. Náš rozhovor přerušili: Ljuba odvedli k výslechu. Netrpělivě a s hrůzou jsme čekaly na její návrat. Řekla, že ji vyslýchal Orlov. Bylo nám jasné, jak ji vyslýchali. Zmlátil ji a požadoval, aby jmenovala komunisty, kteří je vedli.
Během 1., 2., 3. a 4. února jsme spolu chodily na práci, moc jsme spolu nemluvily. Poradily jsme Ljubě, aby utekla. Celou dobu byla vážná a na něco se soustředila. Řekla: „Vím, co mě čeká. Je mi líto mámy: je úplně sama. A taťka už se o své Ljubaše nic nedoví“
Ljuba si myslela, že ji odvezou do Vorošilovgradu k výslechu a soudruzi ji cestou osvobodí.
Němci však spěšně ustupovali. Na památku porážky u Stalingradu vyvěsili smuteční vlajky.
Čtvrtého února po práci zašel do naší cely policajt a nařídil nám, abychom vyšly s věcmi. Začaly jsme se loučit. Ljuba napsala na malý papírek adresu svého bydliště, strčila mi ho do ruky a řekla: „Určitě jdi k mé mámě na návštěvu.“ Odvedli nás a řekli nám, že nás propouštějí.
Druhý den jsme si šly pro doklady do kanceláře gestapa. Ljubu jsme zahlédly na chodbě gestapa. Vytírala podlahu a zamyšleně se dívala z okna. Na odchodu jsme jí pokynuly na pozdrav a rozloučily se s ní. Když jsem ji míjela, zašeptala jsem jí: „Uteč!“
Jednoho dne přišla Muchinová E. M. z práce z gestapa a řekla nám, že Ljubu zavřeli na samotku. Věděli jsme, že to dělají před zastřelením.

Večer řekl starší tlumočník gestapa Muchinové (bydlel v jejím bytě), aby ho vzbudila v půl sedmé, že bude muset být přítomen popravě: náčelník gestapa chce vidět, jak se budou mladí lidé při popravě chovat.
Cesta do lesa vedla kolem domu Muchinových a oni oknem sledovali, jak je vedou na popravu. Muži šli bosí ve sněhu a měli na sobě jen spodní prádlo. Poslední tři byly ženy: Ljuba a dvě ženy. Jedna z nich nesla dítě. Nedokážu si představit, jak Ljuba dokázala jít na smrt se vztyčenou hlavou.
Pikalovová, bývalá průzkumnice sovětské armády.
http://molodguard.ru/guardian5.htm

Ve vězení Ljuba napsala dopis na rozloučenou:
„Zdravím, maminko a Michajlovno! Maminko, teď velice lituji, že jsem vás neposlouchala. Nikdy jsem si nemyslela, že to pro mě bude tak těžké, Maminko, nevím, jak vás poprosit, abyste mi odpustila, ale teď už je příliš pozdě. Maminko, nezlobte se! Vaše dceruška Ljubaša. Na onom světě uvidím tátu.“
http://molodguard.forum24.ru/?1-1-80-00000002-000-10001-0-1239578921

Z dokumentu o posledních dnech Ljuby Ševcovové:

Ljuba věděla, že ji čeká smrt, ale nežádala o milost. Očití svědkové vyprávějí, že v den její popravy 9. února 1943 vstoupil do cely jeden z četníků. Když si všiml Ljuby, zeptal se, proč je tak mladá dívka ve vězení. Ljuba plivla fašistovi do tváře a řekla: „Jsem mladá partyzánka, chápeš, parchante?“
Četník Schulz, který se přímo podílel na zastřelení Ševcovové řekl, že Ljubu zastřelili v Hřmícím lese spolu se skupinou sovětských občanů, mezi nimiž bylo 5 mužů a žena s tříletým dítětem. Schultz řekl, že Ljuba na místě popravy stála hrdě a zpříma, z hlavy jí spadl velký bílý šátek a odhalil její bílé vlasy, Jen člověk, který umírá, může jít na smrt tak odvážně a hrdě. Fromme vydal rozkaz, zahřměla salva, oběti začaly padat. Jen Ševcovová dál nehnutě stála, dítě zběsile křičelo, doplazilo se na okraj jámy a volalo po matce. Fromme jako vzteklé zvíře přiběhl k Schulzovi: „V čem je problém?“ Ukázalo se, že fašistova karabina selhala. Fromme přikázal střílet na Ljubu četníkovi Kollenderovi. Rozlehl se výstřel a Ljuba mrtvá padla do hrobu.
http://molodguard.ru/guardian5.htm

Od Kima Ivancova víme, že Ljuba neměla dobrý vztah se svou matkou. Když se v březnu Jelena Koševá se sestřenicemi Ivancovovými vydaly so Rovenek hledat tělo Olega Koševého, pozvaly Ljubinu matku, aby šla s nimi najít Ljubu, ale ta odmítla, což „nikdo nedokázal pochopit".

Poté, co se členům štábu „Mladé gardy", včetně L. G. Ševcovové, dostalo vyznamenání nejvyššího stupně, čestných titulů Hrdina Sovětského svazu za jejich činy ve prospěch slávy vlasti, Jefrosiňa Mironovna konečně pochopila, jaká její dcera ve skutečnosti byla a co dokázala. Když si uvědomila, co se stalo, obrátila se k Bohu. Z bývalé ateistky se náhle stala nepředstavitelně nábožná osoba. Ve dne v noci se modlila v nevelkém kostelíku, který byl během okupace Krasnodonu otevřen v bývalém klubu ITR (strojírenských a technických dělníků). Úpěnlivě prosila Všemohoucího: „Odpusť mi, Bože, že jsem zapomněla. A pomoz duši mého děvčete najít klid…"

Tyto modlitby skončily tím, že se Ljubina matka dala dohromady s místním knězem a brzy se za něj provdala. (Manžel Jefrosini Mironovny, Ljubin otec, údajně zemřel během válečné evakuace v roce 1942).

Po vypuknutí války protináboženská propaganda v zemi ustala. To neznamenalo, že by církev mohla zaujmout své dřívější místo v životě státu a společnosti. Jednoduše ex-seminarista Stalin konečně pochopil význam církve pro věc bratrství národů SSSR. Vůdce si navíc uvědomoval duševní stav milionů našich občanů, kteří v bojích proti okupantům ztratili nejen střechu nad hlavou, ale i své rodiny a blízké. Obrátili se na církev s prosbou o útěchu. Aby se předešlo možným nepokojům, povolil generální tajemník obnovení některých církevních práv.

Ateismus přitom byl stále nedílnou součástí státní přeměny společnosti na komunistických principech. Proto náhlá konverze matky Hrdinky Sovětského svazu J. Ševcovové k náboženství znepokojila komunisty, kteří zcela zapomněli na svobodu svědomí, zakotvenou v Sovětské Ústavě, tedy na neomezování praktikování jakéhokoli náboženství.

J. M. Ševcovovou pozvali na rajkom KSU. Straničtí bossové se nesnažili pochopit příčinu matčina nepochopitelného chování. V náboženských otázkách pro ně byla hlavní stranická linie. Proto začali straničtí funkcionáři vysvětlovat Jefrosini Mironovně, že její

obrácení k Bohu, stejně jako nelegálně uzavřený manželský vztah s knězem – její manžel byl zabit jen podle pověstí – matku členky „Mladé gardy" nezdobí. Tato a všechna následující nabádání však k ničemu nevedla. Jefrosiňa Mironovna zůstala neochvějně pevná ve své náhlé víře v Boha.

Obrat Jefrosini Mironovny k náboženství však nevypovídal o oživení její duchovnosti. Jen potvrdil zmatek v její duši. Matku trápilo svědomí, že dceři nerozuměla, a jednu dobu ji dokonce odháněla od sebe. Byl to velký hřích. Nyní, vědoma si svého trestuhodného jednání, prosila Nejvyššího o milost. Místní kněz jí pilně pomáhal kát se z hříchů a Ljubina matka neměla v úmyslu ho opustit. Dokonce i po skončení války, když se nečekaně objevil Grigorij Iljič, její zákonitý manžel (s nímž bojovala bok po boku v občanské válce s Bílými a žila v míru a harmonii dlouhých 25 let), Jefrosiňa Mironovna nejenže neopustila kněze, ale nepustila svého muže ani na práh jeho vlastního bytu.

Následně se Jefrosini Mironovnu podařilo díky úsilí okresního stranického výboru přivést k rozumu. Rozešla se s knězem a přijala manžela, kterého jí dala Říjnová revoluce a občanská válka.

Brzy její spojení s Nejvyšším značně zeslábloa pak, jak se říkalo, úplně přestalo. Ljubina matka se připojila ke skupině mladogvardějských příbuzných, kteří věnovali mnoho času, energie a zdraví propagaci činů svých dětí, bratrů a sester. Jefrosiňa Mironovna přednášela o Ljubě nejen ve školách a pracovních kolektivech v Krasnodonu, ale také hodně cestovala po celé zemi. Z nějakého důvodu měla obzvlášť ráda vojenské jednotky. Pravděpodobně proto, že armádní noviny vždy informovaly o jejích setkáních s vojáky… i po její smrti. Došlo i k takovému přehmatu. V den prvního výročí smrti Jefrosini Mironovny zveřejnil hlavní list obranné společnosti SSSR „Patriot vlasti" zprávu, že v tento den… se setkala s vojáky jedné jednotky…"

[…]

Stejně jako mnoho jiných mladogvardějských matek si J. Ševcovová udělala ze svého domu jakýsi byt-muzeum. Jako v každém muzeu i zde byla návštěvní kniha. Je třeba říci, že do bytu Ševcovových přišlo

mnoho lidí. Zejména spousta mladých lidí. Ani v návštěvní knize nebyli skoupí na komentáře.
Psali upřímně, vzrušeně, dojemně. Jednou jsem si do sešitu zapsal odezvu napsanou dětským, písmem.
Autor toho zápisu se obracel k L. Ševcovové jako k živé. Zde jsou jeho slova: „Naše drahá kamarádko Ljubo! Jak málo jsi prožila na světě, jak mnoho udělala! Tvůj jasný obraz nám bude vždycky příkladem. Tvůj krátký život, přetékající vroucí láskou k Vlasti, k našemu lidu, je jako slunce osvětlující nám cestu!“
https://molodguard.ru/book40.htm

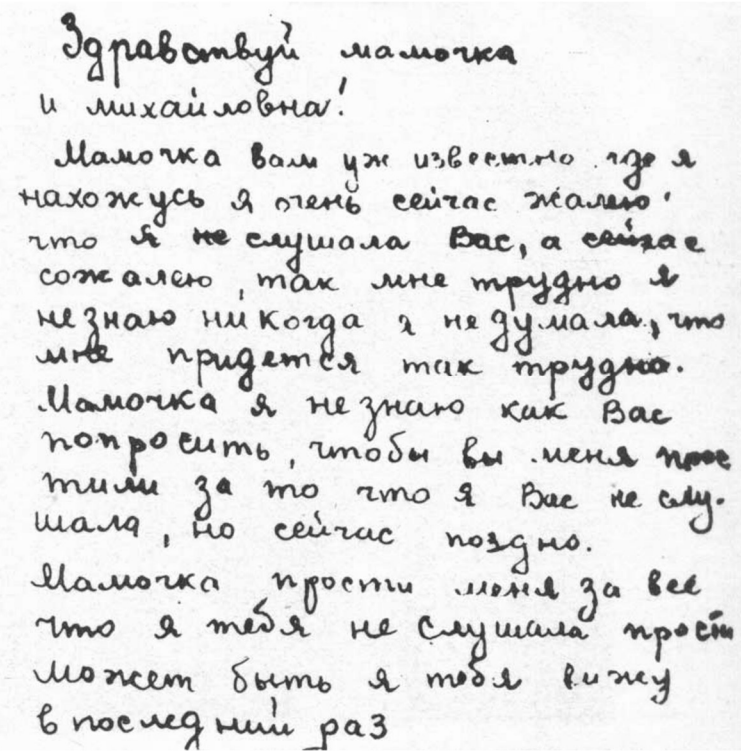
Здравствуй мамочка
и Михайловна!
Мамочка вам уж известно где я
нахожусь я очень сейчас жалею,
что я не слушала Вас, а сейчас
сожалею, так мне трудно я
незнаю никогда я не думала, что
мне придется так трудно.
Мамочка я незнаю как Вас
попросить, чтобы вы меня прос
тили за то что я Вас не слу-
шала, но сейчас поздно.
Мамочка прости меня за все
что я тебя не слушала прости
Может быть я тебя вижу
в последний раз

Ljubin dopis na rozloučenou

Mladá garda a Abwehr?

Připomeňme si, že luhanská komise pokládala za jednu z příčin odhalení Mladé gardy spolupráci krasnodonské policie a četnictva s německými, italskými a rumunskými zvláštními službami a aktivní činnost německé rozvědky, „která odhalila systém stranického a komsomolského podzemí, agenty Ústředního štábu partyzánského hnutí Ukrajiny v Luhanské oblasti před jeho obsazením pravidelnými jednotkami německé armády.“[246]
N. K. Petrovová, pořadatelka sborníku „Mladá garda“, umělecký výmysl a historická skutečnost (Veče 2003) se v roce 2002 o této záležitosti vyjádřila konkrétněji:

> V roce 1943 nebrali na vědomí to, že Němci mají určité informace o formování podzemí na okupovaných územích. Ve fondu Ústředního štábu partyzánského hnutí při Nejvyšším velitelství se nachází zajímavý dokument Zvláštního informačního oddělení o vývoji partyzánského hnutí v roce 1942 (přeloženo z italštiny). Pozornost vzbuzuje skutečnost, že toto německé „oddělení“ je dobře informované. V oddíle „Vzdělávání“ čteme: *„Od začátku války bolševici organizovali… speciální školy, kde se konala pravidelná školení. Jen ve Voroněži je 15 takových škol, včetně jedné pro ženy. Další školy se nacházejí ve Vorošilovgradu a Rostově. Největší jsou školy v Moskvě, Leningradě a Stalingradě.“* Bylo známé vedení škol, charakter výcviku, plány výuky, a dokonce i podrobnosti o tom, že ve *„Vorošilovgradu a v Millerovu (u Stalingradu) má škola pro špiony a sabotéry dvoutýdenní výcvik. V mnoha školách se mladí lidé učí zvláštnímu umění žhářství“.*
> To opět dokazuje, že okupanti neustále shromažďovali informace a využívali je ke sledování podezřelých osob. Za tímto účelem *„velitelé tajné polní policie, generální velitelé bezpečnostních sil a vrchní velitelé severo-střední a jižní armády sestavili zvláštní seznamy partyzánů, jejich pomocníků, špionů a podezřelých bolševických agentů.*

[246] РГАСПИ. Ф. М-100. Оп. 1. Д. 34. Лл. 54- 76
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 69

Tyto seznamy byly rozeslány všem jednotkám tajné polní policie, polním a místním posádkám, policejním bezpečnostním informačním kancelářím, zajateckým táborům… Tyto seznamy obsahují, pokud možno, přesné osobní údaje, popis vzhledu, adresu, místo působení a příslušnost k určité partyzánské jednotce.“ „Jestliže jsme si mysleli,“ uvádí se v tomto dokumentu*, „že se zničením Rudé armády půjde partyzánský boj zajde na úbytě, nyní (*připomínáme, 1942 - N.P.) *je boj proti partyzánům jedním z hlavních úkolů postavených před německou armádou, které jsou v týlu"*. Pro Němce nebyl mezi partyzány a podzemními bojovníky žádný rozdíl – byli to jejich nepřátelé. Němci tvrdili, že „*tito fanatici navzdory tvrdým opatřením často odmítají vypovídat"*, když byli předvedeni na gestapo. (РГАСПИ. Ф. 69. Оп. 1. Л. 6, 7.)[247]

Jeden z účastníků DF si vzpomněl na film, v němž německý agent mával deskami a prohlašoval, že v těch deskách jsou informace o síti sovětských ilegálních pracovníků, které shromažďoval několik let. V těch deskách byly výstřižky z novin – o tajemnících, funkcionářích, stachanovcích. Film je jenom film, ale jak víme nejen ze vzpomínek Kima Ivancova, kandidáti do partyzánských oddílů a ilegálních výborů se opravdu vybírali z řad nejuvědomělejších soudruhů. A o těch se skutečně psalo v novinách, nebo oni sami psali do novin.

Existuje jedna zajímavá informace, naneštěstí tak trochu pochybná. Také o ní se zmiňuje historička N. K. Petrovová:

V roce 1947 byl na jedné z cest s V. S. Kostěnkem [tajemníkem ÚV LKSMU] v kupé jeho spolucestujícím - R. A. Ruděnko, prokurátor Ukrajinské SSR. V letech 1945-1946 byl hlavním prokurátorem SSSR v Norimberském procesu s nacistickými válečnými zločinci. R. A. Ruděnko ukázal V. S. Kostěnkovi formulář německého ministerstva vnitra a na něm strojopisný překlad textu. Stálo v něm: „Můj Vůdce,“ hlásil Himmler, „na Ukrajině, buď v Krasnovodsku, nebo v Krasnohradě, nebo v Krasnodonu… gestapo našlo a zlikvidovalo zákeřnou podzemní

[247] http://ebookiriran.ru/index.php?view=article&section=8&id=94

> komsomolskou organizaci ‚Mladá garda'. Heil!" O něco později Kostěnko napsal Ruděnkovi dopis a požádal ho o kopii tohoto dopisu ke zveřejnění, ale nedostal žádnou odpověď...
> N.K.Petrova: Vspomnim… ОТЕЧЕСТВЕННАЯ ИСТОРИЯ 3/2001)

Kostěnkova vzpomínka má sice archívní číslo (РГАСПИ, ф. М-100, оп. 1, д. 36,л. 68-68 об.), ale pokud je známo, Ruděnkova poznámka se nikdy nenašla.

Ukrajinský historik a aktivista Volodymyr Semistjaga (12. 6. 2015):

> Mladogvardějec G. P. Počepcov v žádosti prezídiu Nejvyššího sovětu SSSR za ušetření svého života poukázal na další důvody selhání podzemí. Dokumentární analýza potvrzuje, co napsal. Při dodržení kritérií objektivity můžeme od nynějška tvrdit, že těmito důvody je vysoce profesionální činnost kontrarozvědky Abwehru „Herres-gruppe B" pod vedením Sonderführera L. Felskeho. Při hledání absolventů Vorošilovgradské školy vojenského zpravodajství – vojenských rozvědčíků a radistů, kteří měli vykonávat konkrétní práci v týlu 6. německé armády, narazil Abwehr na mladogvardějce. Pomohla jim v tom asi stovka bývalých občanů SSSR, kteří jsou skutečnými, nikoli Fadějevem vymyšlenými zrádci z podání komsomolských stranických funkcionářů a sovětských speciálních služeb. Pravda, která se dodnes z různých důvodů tají.
> Історичний і художньо-літературний вимір підпілля «Молода гвардія» (м. Краснодон) крізь призму тоталітарної доби
> Volodimir Semistjaga12.6.2015
> http://slovoprosvity.org/2015/06/12/pravda-proti-brexni-i-napivpravdi/

Anatolij Čajkovskij v knize „NKVD a SMERŠ proti Abwehru a RSHA" popisuje činnost německých bezpečnostních služeb. Zajímavé jsou provokace spočívající ve verbování do falešných partyzánských oddílů.

Na základě materiálů získaných „pěchotou“ frontových průzkumných skupin se Gehlenovým[248] analytikům v tomto období podařilo identifikovat mnoho sovětských partyzánských výcvikových středisek, zejména na Ukrajině, a získat informace o zaměření jejich činnosti, pedagogickém sboru apod. Pod názvem „Partyzánské školy a kursy“ byly údaje zveřejněny v jednom z čísel časopisu Vedomosti… Jejich věrohodnost potvrdila zvláštní zpráva náměstka lidového komisaře vnitra, majora Státní bezpečnosti Sergeje Savčenka pro Ústřední výbor KS(b)U. *„Podle zpráv, které jsme obdrželi a které jsou důvěryhodné,“* psal v lednu 1943, *„německé kontrarozvědné orgány vědí vše o personálu radistů, kteří byli vyškoleni v kursech ve Vorošilovgradu, a agentů tam vyškolených pro další využití ukrajinským štábem partyzánského hnutí a KS(b)U za nepřátelskými liniemi… Většina těchto radistů a agentů... byla po příchodu na okupované území zatčena německou kontrarozvědkou. Někteří z nich byli zlikvidováni, jiní obrátili a pracují pro nepřítele. Povíme vám o těch, kteří neuspěli, i o těch, kteří se obrátili. Podle našeho názoru nelze v týlu nepřítele použít žádného z agentů a radistů vycvičených ve Vorošilovgradu…“*
V jiném dokumentu (listopad 1943), adresovaném Chruščovovi jako komisaři státní bezpečnosti Ukrajiny, napsal: *„Německé zpravodajské a kontrarozvědné orgány vytvořily tzv. podzemní organizace a partyzánské oddíly, aby posílily boj proti partyzánskému hnutí a ilegálním stranickým centrům.“* Savčenko označil jejich činnost za efektivní a velmi účinnou a na důkaz toho uvedl řadu faktů: v Cjurupinském okrese v Chersonské oblasti pseudopartyzáni zničili oddíl E. Girského, v Novosigorodském okrese Záporožské oblasti podzemní skupinu vedenou V. Kornějevem. Podle jeho informací stejné agenty používaly

[248] Reinhard Gehlen (3. dubna 1902–8. června 1979) byl generál německé armády během druhé světové války, který pracoval jako šéf zpravodajství na východní frontě. Po druhé světové válce působil ve službách Spojených států špionážní sítě proti Sovětskému svazu (tzv. Gehlenova organizace) a poté se stal prvním předsedou Spolkové zpravodajské služby, v této funkci působil do roku 1968. Gehlen je považován za jednoho z nejlegendárnějších vedoucích špionáže studené války. (Wikipedie)

německé tajné služby v zajateckých táborech a někteří z nich byli posláni hluboko do sovětského týlu.

„Běžné kontroly bezpečnostní policie v osadách v banditské oblasti s cílem odhalit osoby, které stejně jako dříve jednají v bolševickém duchu a podporují bandy, nepřinesly očekávané výsledky,“ poznamenal SS Gruppenführer Max Thomas, šéf bezpečnostní policie a SD Ukrajiny, ve „Zprávách z okupovaných východních oblastí“ (č. 48, leden–únor 1943). *„Dne 23.1.1943 byla provedena operace ‚Falešná banda‘ proti obyvatelům vesnice Studenka, 12 km jihovýchodně od Esmani* (Sumská oblast. - pozn. A.Č.*). V obci žije téměř 2 tisíce obyvatel, pravidelně sem docházejí banditské skupiny z Chinele… Velká banda čítající asi 300 lidí navštívila Studenku 18.1.43. ‚Falešná banda‘, vedená SS Sturmführerem, se skládala z 11 mužů z bezpečnostní policie, 20 mužů z putivlské a esmanské milice a 20 policistů. Výzbroj byla ruská: kulomet, dvě ruční zbraně, samopaly, pušky a granáty. Pracovníci ‚bandy‘ byli oblečeni do ruských kabátů, uniforem a čepic s rudými hvězdami… „Falešná banda‘ měla za úkol identifikovat osoby, které z politických důvodů podporovaly bandity nebo se k nim chtěly přidat. O hodinu později měli bezpečnostní policejní tým posílený o 50 Maďarů a policejní prapor zahájit zatýkání.*

Aby se v případě střetu ‚falešné bandy‘ s policejní bezpečností, která je následovala, odlišili od skutečného nepřítele, měli jejich příslušníci na pravém rukávu bílou pásku s červenou skvrnou viditelnou z dálky. Shoda panovala i v dalších domluvených signálech. Každý člen ‚falešné bandy‘ byl instruován, jak postupovat…

Do Studenky dorazili v 8 hodin ráno... Skupina (pomocná - pozn. A.Č.) zablokovala všechny východy z obce, zejména do osad Kučerovka a Ulanivka; počítalo se i s řadou dalších preventivních opatření. Ve škole byl umístěn ‚štáb‘ bandy s ‚politrukem‘ na kterého se měli obracet zájemci o vstup do bandy. Jakmile ‚banda‘ vstoupila do vesnice, její ulice se proměnily. Zatímco předtím se s příchodem policejní ochranky a týmů SD vše zastavilo a lidé jen s obavami vykukovali ze škvír ve dveřích a oknech, nyní, s příchodem ‚bandy‘, nastalo všeobecné oživení. Ženy – staré i mladé – vyběhly z chatrčí. Stály a povídaly si. Nedaleko si hrály děti. Všichni „bandity‘ vítali, říkali jim ‚naši‘. Vítaly je jako

příbuzné, pohostily je mlékem a pálenkou, nakrmily je, nabídly jim jídlo. Jedna žena si posteskla, že její manžel utekl k Maďarům, ale teď se chce vrátit k „nám“. Dala ‚bandě‘ svého koně.
Dvaadvacetiletá dívka požádala o přijetí za partyzánku. Vysvětlila, že ‚naše‘ letáky ji nakonec přesvědčily o nutnosti bojovat a v případě potřeby položit za vítězství život… Poté, co se dozvěděla, kdo jsou ve skutečnosti ‚bandité‘, řekla: ‚Jsem ráda, že jsem byla alespoň dvě hodiny partyzánkou…‘
Postoj obyvatel Studenky k ‚banditům‘ názorně ilustruje chování 59letého dědečka, který ve snaze objasnit situaci dlouho chodil po ulicích. Nasadil si čepici s rudou hvězdou a nabídl své služby jednomu z ‚banditů‘… Mnozí obyvatelé nám nadávali, říkali, že je Němci mučí vysokými daněmi a že by jim rádi usekli hlavu sekerou nebo je vidlemi vyhnali z Ukrajiny, a křižujíce se, přáli si, aby se rudí co nejrychleji vrátili…
Když se jednoho 58letého dědečka zeptali, zda má Hitlerův portrét, odpověděl, že ne, ale rád by ho měl. Šedesátiletá rolnice řekla jednomu z ‚banditů‘: ‚Trápili jste nás 24 let a teď jste přišli zase…‘.
Během dvouhodinové operace bylo v tichosti zadrženo 43 obyvatel, z nichž 12 bylo později propuštěno. Bezpečnostní tým poté vstoupil do Studenky a zatkl dalších 51 osob podle předem připraveného seznamu. Domů se jich vrátilo pouze sedm. To umožnilo… identifikovat a neutralizovat celkem 75 nebezpečných elementů…“
Na závěr operace provedli vykonavatelé „vysvětlovací“ práci vypálením 15 vesnických chatrčí...
Významné místo v protipartyzánském boji zaujímaly Meldekopfy, zejména Abwehrgruppe 304 (kontrarozvědka), která měla krycí název „Heeres-B“. Abwehrgruppe (volací znak „Amzel“) působila v úseku jižní fronty německé 6. armády. „Heeres-B vedl Sonderführer Felske (alias Alexander Tann). V letech 1942-1943 se Felske-Tannova činnost týkala Stalinské, Vorošilovgradské a Rostovské oblasti. Při popisu abwehrovce se v dokumentaci sovětských tajných služeb uvádí: *„…40 let. Plynulá znalost ruského jazyka. 1938-1939 pracoval na německém velvyslanectví v Moskvě. Byl zatčen NKVD. Středně vysoký, světle žluté vlasy. Oblečen do uniformy velitele Rudé armády bez vyznamenání, kožený kabát, chromované boty“.*

V jiném zdroji se dočteme: „*Během nasazení* (Heeres-B. - pozn. aut.) *ve Starobělsku* (Vorošilovgradská oblast – pozn. A.Č.) *zajal Meldekopf několik příslušníků sovětských diverzních a průzkumných skupin. Někteří z průzkumníků byli převedeni k Meldekopfu a použiti k vyhledávání a identifikaci dalších výsadkářů-rozvědčíků a k dezinformování sovětských zpravodajských služeb. Ostatní byli předáni SD. Štábní agenti* (‚Heeres-B' - pozn.A.Č.) *hojně využívali metodu provokací, vydávali se za sovětské parašutisty apod.*"

S 24 členy štábu, kterým velel, se Felske-Tannovi podařilo zneškodnit asi 60 agentů NKVD, armádních rozvědčíků a partyzánů, z nichž 12 naverboval. S jejich pomocí byly identifikovány podzemní buňky a partyzánské skupiny. „Heeres-B" vrhal agenty do sovětského týlu a nevyhýbal se ani rádiovým hrám.

V listopadu 1942 vysadil ukrajinský štáb partyzánského hnutí skupinu vedenou jistým Ljubčenkem za účelem sabotážních a průzkumných prací a rozvíjení partyzánského hnutí na Donbasu. Brzy od ní začaly přicházet povzbudivé zprávy, z nichž některé byly zahrnuty do operačních hlášení štábu pro ÚŠPH[249], ÚV KS(b)U a frontová velitelství. Po nějaké době se ukázalo, že radiogramy podepsané Ljubčenkem, zejména č. 27 z 6. prosince 1942: *„…ve Starobělsku jsou velké sklady s municí a potravinami, odkud ve dne v noci jezdí vozidla na stanici Ajdar"* – k čemuž Timofej Strokač (velitel ÚŠPH) poznamenal: *„Pozorně si to prostudujte. Není to ‚deza'?"*, byly… nepravdivé.

Hned v prvních dnech pobytu v týlu nepřítele byli neúspěšní výsadkáři sledováni agenty Abwehru. Nejprve tři z nich, včetně radisty, přešli na stranu nepřítele a později byli ostatní, včetně velitele, zatčeni. Současně Heeres-B zahájil rádiovou hru s ÚŠPH. Dne 15. prosince přišla další zpráva: *„Strokači. Jsme v zemljance v Borovenském lese v Novoastrachanském okrese. Byli jsme vysazeni 150 km od cílového místa. Náklad a rádiové napájení jsou ztraceny. Baterii získal zverbovaný starosta obce Borovenki, člen strany Koljadincev. Turčenko a Malov zmizeli beze stopy. V oddíle je 17 mužů. Potřebujeme munici a výbušniny. Udržujeme kontakt s obyvateli okresu. Ljubčenko."*

[249] Ústřední štáb partyzánského hnutí

Během křížové kontroly informací se na stole šéfa ÚŠPH objevily nové „cenné“ údaje: *„Nepřítel zintenzivnil své akce,“* hlásil radiogram č. 751 z 23. prosince. *„Přicházejí samé nové vojenské jednotky. Přemisťují se do oblasti Bělovodska. Dne 21. prosince napočítali průzkumníci ve Starobělsku 52 tanků… a 23 samohybných vozidel na stanici… Jednotka se rychle rozrůstá. 22. prosince jsme zničili nepřátelskou vozidlovou radiostanici. Máme napájení pro rádio. Vedeme propagandu mezi obyvatelstvem.“*
Generál Strokač nařídil: *„Naléhavé operační hlášení! Zpráva pro Hlavní zpravodajské ředitelství Rudé armády.“* ÚŠPH obdržel od dvojitého agenta Ljubčenka ještě několik podobných zpráv. Tak se „Heeres-B“ snažil přispět k záchraně 6. armády polního maršála Pauluse u Stalingradu. Zrádce byl brzy odhalen.
НКВД и СМЕРШ против Абвера и РСХА
Анатолий Степанович Чайковский, Litres, 2022

Pokud tomu tak bylo, je zřejmé, k čemu by byla užitečná Ljuba Ševcovová, kdyby se nechala přesvědčit.

Mladá garda– námět na román II

Kdyby někdo napsal nový román o Mladé gardě…

…ten román by nemoralizoval o hrdinech a zrádcích. „Zrádci“ by byli lidé, ze kterých vymlátili nějaká jména.

Když se podíváme na tabulku zatýkání, a pro zjednodušení se soustředíme na město Krasnodon a Pervomajku, všimneme si především dvou velkých vln zatýkání. První vlna souvisí s vykradenými auty. Prvními zatčenými jsou Moškov a Treťjakevič, potom Zemnuchov, který místo aby utekl, se šel na policii přimluvit za své kamarády a možná je vykoupit za láhev vodky. Ale o záležitost se zajímalo německé četnictvo, takže si ho tam rovnou nechali. Ve stejný den si policie šla pro Valju Borc, Sergeje Ťulenina a Olega Koševého (účastníky akce s auty), pro Anatolije Lopuchova (u kterého Koševoj, Zemnuchov, Ťulenin a Borc ukradené věci uskladnili), kteří ale mezitím utekli. Policie podle Turkeničova svědectví byla u Aruťuňancových a Levašovových. Turkenič údajně dostal od své známé Karasevové varování, že „je na seznamu“. Utekli i Radik Jurkin, sestřenice Ivancovovy a několik dalších, celkem 14 lidí.

Ve vězení tedy seděli Treťjakevič, Moškov a Zemnuchov. Ti, kteří neutekli hned, seděli doma a spoléhali se na to, že jejich kamarádi vydrží a „nezradí“. Protože nebyli profesionální odbojáři, nevěděli, že něco takového nemohou po nikom žádat. (A kdo by to měl vědět lépe než NKVD, která řídila partyzánské oddíly.) Ve skutečnosti se od zatčeného hrdiny očekávalo, že nepromluví *hned*. Že vydrží mučení 24 nebo snad 48 hodin, aby ostatní měli čas utéci. (Však také ti, kterým se dostalo aspoň základního speciálního školení, raději vzali nohy na ramena okamžitě.)

Rozhodne se nás hypotetický autor nechat ony tři zatčené promluvit? Pokud nebude psát hagiografii, tak nejspíš ano. Indicii máme. Jde o záležitost s Valjou Borc a kožichem, o kterém byla řeč při konfrontaci Zemnuchova a Marji Borc. Nebo o to, že policie šla pro lidi, kteří byli blízcí městskému centru.

Další zatýkání se konalo až 4. ledna. Co dělala policie celé dva nebo tři dny, kromě toho, že mlátila tři zatčené?

Jako autorka hypotetického nového románu o Mladé gardě bych předpokládala, že vyslýchali členy zájmových kroužků z Gorkého klubu. Jednoho po druhém. Konala u nich domovní prohlídky. A že teprve 4. ledna narazila na něco zajímavého.

Zajímavou věc našli u Tosji Maščenko. Pamatujete si? Byli u ní třikrát. Poprvé hledali její osobu. Matka myslela, že to bylo kvůli tomu, že nereagovala na výzvu týkající se práce v Německu. Tosju nenašli, protože byla schovaná za skříní. Přišli podruhé a sebrali nějaké věci včetně fotoaparátu a máme-li věřit Ljadské, pak také její dopis. (Fotoaparát ukradený nějakému Němci figuruje v několika výpovědích.) Matku předvolali na policii. A *za několik dní* přišli potřetí a sebrali Tosju i její matku.
Sebrali i Ljadskou a možná i od ní získali nějaká jména.
V průběhu tří dnů (4. - 6. ledna) sebrali více než dvacet lidí. Byli to členové Ťuleninovy skupiny, chlapci z Pervomajky a lidé z CEMM. Tito zatčení nejenže neutekli, ale dokonce si mysleli, že mají morální povinnost zůstat na místě. Mezi prvními zatčenými byl i oficiální zrádce Gennadij Počepcov. A také čtyři lidé ze seznamu členů Koševého partyzánské skupiny Kladivo, ti, kteří neutekli.
Proč ale na tak dlouho vešel do dějin jako hlavní Čurda Treťjakevič? Nyní převládá názor, že Treťjakevič se stal obětí pomluvy od Kulešova, ale nikdo nedokáže pořádně vysvětli, co by z toho Kulešov měl. Prý se mohl mstít za Treťjakevičovu odolnost při mučení. Nebo měl nějaký konflikt s Michailem Treťjakevičem, ale pro to není žádný důkaz. Jednodušší bude předpokládat, že Kulešov neměl zájem Treťjakeviče očerňovat. Naopak vinu za většinu vyzrazených jmen připsal Počepcovovi. Též Toricynova komise zdůraznila, že zrádcem byl Počepcov, a zcela okrajově se zmínila o tom, že Treťjakevič nevydržel mučení a prozradil pár lidí. Toricyn dokonce navrhl, aby byl Treťjakevičovi udělen Řád Velké vlastenecké války 1. stupně. (Řád mu ale udělen nebyl.) Ten, kdo udělal Treťjakevičovi ostudu, nebyl nikdo jiný než Fadějev.
Ti, kteří popírají možnost, že by Treťjakevič byl zrádcem, argumentují tím, že byl krutě mučen. Proč by bylo nutné ho tolik mučit, kdyby „zradil“? Na to měl Fadějev snadnou odpověď: chtěli, aby jim toho prozradil víc. Možná i to, co jim říci nemohl, protože to nevěděl.
Pak se také argumentuje jeho hrdinskou smrtí. Pokusil prý se stáhnout do šachty policisty/gestapáky/esesáky. Tento příběh se vypráví ve více verzích. A zase: nedokazuje to naprosto nic. Víme, že existují různé druhy hrdinství, a ti, kteří prokázali odvahu za určitých okolnosti, ji za jiných okolnosti ztratili.
Komsomol také neměl zájem „dělat zrádce“ z komsomolského funkcionáře, Počepcov, nevlastní syn kolaboranta, se k tomu úkolu

hodil lépe. Ostatně ten lístek předaný Žukovovi – pokud vůbec existoval – nemusel být myšlen jako udání, ale jako potvrzení, že Počepcov „něco dělal“. Vždyť Rudá armáda byla na doslech. Je ovšem možné, že když začalo zatýkání a sám Počepcov musel jít na policii, změnil názor na to, komu by se měl zalíbit.

Je zřejmé, že Počepcov nemohl udat všechny, protože znal právě jenom lidi z Pervomajky. Pak se mu ale přičítá k horšímu další hřích: policie vyšetřovala vykradení aut jako kriminální zločin, teprve Počepcovova výpověď z toho udělala partyzánskou záležitost. K tomu by ale došlo i bez Počepcova: stačilo u některého z podezřelých najít zbraň. Což se stalo hned při zatčení Moškova. Vždyť to řekla i Lopuchovova matka: „Policie si nejprve myslela, že jde jen o dětské uličnictví, ale při prohlídkách začali nacházet zbraně, což zvýšilo podezření policie.“ Jakmile našli zbraně, začali hledat „partyzány“.

Nedá se nic dělat: buďto uvěříme ve spiknutí Kulešova a NKVD s cílem očernit Treťjakeviče, nebo přijmeme skutečnost, že Treťjakevič nebyl nezničitelný hrdina a mluvil. A že ho Fadějev svým spisovatelským instinktem odhadl správně: jako mladého ctižádostivého komsomolského aparátčíka, ale rozhodně ne hrdinného partyzána.

Po první vlně zatýkání byl opět tři dny klid. (Pravda, byla mezitím zatčena Ljuba Ševcovová, ale to je trochu jiný příběh.) Od 10. do 13. ledna následovala druhá vlna, tentokrát letáková. Oběťmi byly většinou dívky, nejprve z Pervomajky a potom z obce Krasnodon.

Možná promluvil některý z chlapců z Pervomajky? Nebo to už policie brala šmahem?

Oficiálním viníkem této vlny je Zinaida Vyrikovová. A není vyloučeno, že opravdu někomu dala seznam komsomolců. Nemusel za tím být úmysl někoho zradit. Mohla být přesvědčená, že tím žádné strašně tajné tajemství neprozrazuje. Kdekdo ve městě věděl, kdo byl v komsomolu, komsomolci byli registrováni na policii a chodili se tam hlásit, a být za sovětů v komsomolu nebylo samo o sobě za Němců trestné.

Kdyby ji o seznam výslovně požádali, nemohla by to dost dobře odmítnout – pokud by se sama nechtěla stát mučednicí. A jako funkcionářka nemohla předstírat, že neví, kdo byl komsomolcem.

Takových zdánlivě neškodných informací mohla policie získat víc. Krasnodon byl souborem vesnic a víme, jak to na vesnicích chodí:

U Ivanovových svítili dlouho do noci, co se tam asi dělo? – Sousedovic Taňka courá po nocích s Vaňušou, ví o tom její máma? – Toňka a Serjoža řekli, že jdou na trnky, ale proč si brali na trnky tak velký košík? Tetky s takovými informacemi nemusely běžet na policii, a také asi neběžely, ale pokud je vyprávěly jiným tetkám na trhu, mohly je pozorné uši zaslechnout.
Z lidí, kteří pracovali v klubu, „polovina“ byli členové Mladé gardy, ale co ta druhá polovina?
Takže policie šmahem sebrala komsomolce, lidi, kteří pracovali v klubu, lidi, nad kterými držel ochrannou ruku Maškov – a pak si to nějak přebrala. Je možné, že mnozí z těch, kteří skončili v šachtě č. 5, nebyli odbojáři. Na druhé straně se odhaduje, že „členů Mladé gardy“ mohlo být až 130, což znamená, že mnozí z nich unikli zatčení.
„Konspirace“ v Mladé gardě byla tak mizerná, že není divné, že je odhalili, spíš je zvláštní, že se to nestalo dřív. Můžeme dočíst, že „policisté a Němci zuřili, ale nedokázali nikoho odhalit“. Jak to vypadá, když Němci „zuří“ by mohli vyprávět obyvatelé různých obcí, pokud tedy německé „zuření“ někdo z nich přežil. Možná byli policisté z řad místních laxní a úplatní, o čemž svědčí historky, jak se podařilo zatčenou osobu „vyplatit“ – třeba i za láhev vodky. Což ale přestalo platit, když se do vyšetřování zapojili Němci.
V polovině ledna byla podstatná část lidí pokládaných za členy Mladé gardy mrtvá. Pak už policie paběrkovala. Pět lidí z osady Semejkino, o jejichž činnosti se neví skoro nic. Několik dalších, kteří unikli zatýkání, ale policie je nakonec dopadla. Včetně Sergeje Ťulenina a Olega Koševého.
Ljuba Ševcovová do příběhu nezapadá. Na seznamu partyzánů Olega Koševého nebyla, vyloupení aut se zřejmě nezúčastnila. Nebyla mezi těmi, které podle Kulešova někdo jmenoval. Nechodila do Treťjakevičova kroužku strunných nástrojů. Přesto ji 8. ledna 1943 sebrali.
Jednalo se o pouhou shodu okolností?
Co když naopak Ljuba nevědomky navedla policii k Mladé gardě?
Legenda říká, že přes „nelidské mučení“ (existuje nějaké „lidské mučení“?) Ljuba nic neprozradila. Ale podle svědectví přeživších spoluvězenkyň víceméně na potkání vykládala, že je radistka, partyzánka a má vysílačku. Je to podivné chování, protože nemohla vědět, jestli v cele nesedí nějaká provokatérka, nebo prostě někdo, kdo její slova zopakuje policii. Navíc to ani nebyla pravda, vysílačka se

utopila v záchodě, o čemž sice Ljuba nevěděla, ale nic to nemění na skutečnosti, že vysílačku neměla. Možná by se to dalo vysvětlit tím, že Ljuba *chtěla*, aby se to dostalo k policii. Možná s nimi chtěla sehrát nějakou fučíkovskou hru a získat tím čas. (Rudá armáda mohla přijít každým dnem.) Musíme ovšem vzít v úvahu i to, že si spoluvězenkyně vymýšlely. Ty, na rozdíl od Ljuby, nevěděly, že vysílačka zmizela.

Objevila se informace, že se o Mladou gardu zajímal Abwehr. Ten se snad nezajímal o nějaké pisatele letáků na stránkách vytrhaných ze školních sešitů. Citlivým bodem ale mohli být Ljuba Ševcovová a Viktor Treťjakevič. Ljuba byla hledaná radistka, Treťjakevič byl bratr hledaného partyzána. A pak tam ještě byli absolventi speciálních kursů.

Kdyby někdo napsal nový román, určitě by v něm nechtěl mít duplicitní postavy. Aby se tomu vyhnul, mohl by „Danila" být Šapovalov. Byl to jeho styl – najít mladého vlastence, nechat ho sestavit partyzánský oddíl, a potom všechny „partyzány" předat „gestapu". Tentokrát dostal získal zvláště tučný úlovek – informaci (ať už od Ivancovových nebo od Olega) o chystané novoroční akci. Pochopitelně ji okamžitě zakázal, ale bylo zřejmé, že tady není na co čekat. Hned po Novém roce policie „přikročila k realizaci". Záležitost s nehlídanými auty nemusela být náhoda, ale provokace.

Existenci provokatérů naznačuje i příhoda, o které Šepelev vyprávěl své matce. Jak ho oslovili dva „neznámí soudruzi" a lákali ho k práci v podzemí. Naštěstí to bylo Šepelevovi podezřelé, takže nesestavil partyzánský oddíl a nedal „neznámým soudruhům" do ruky seznam jeho členů.

Krátce potom, co sebrali Ljubu, se německá rozvědka „začala zajímat" o Kuzmina. Z otevřených zdrojů se nepozná, jak na spojení mezi Ljubou a Kuzminem přišli a proč právě tehdy, ani to, jestli Kuzmina vypátrali a jestli se od něj něco dověděli. Možná přišli na to, že je vysílačka zničená, Ljuba je tím pádem neužitečná, a tak ji zastřelili.

Mladogvardějci byli údajně mučeni těmi nejsadističtějšími způsoby. Ne že by to nebylo možné, ale nebylo by to praktické. Vyšetřovatel může vězně mučit s cílem dostat z něj to, co on, vyšetřovatel, chce slyšet (inkvizice, NKVD), nebo z něj dostat pravdu (gestapo). Bez ohledu na to, jaké choutky měl Solikovskij, Němci asi chtěli slyšet pravdu, nepřáli si tedy vězně zmučené tak, že nebudou schopni výslechu. I kdyby se nám nechtělo věřit, že komsomolci ve

vězeňských celách zpívali a tančili, existují svědectví, podle kterých uvěznění komsomolci a komunisté chodili „na procházku“ na dvůr nebo na práci.
V případě druhé vlny zatýkání – většinou dívčí – nemuselo jít o to, co zatčení reálně provedli, ale o likvidaci potenciálně nebezpečných osob před ústupem okupačních armád. Policie, která v obci Krasnodon strpěla letáky nalepené na své budově, které se záhadně objevovaly poté, co se komsomolci přišli „hlásit“, najednou sebrala všechny komsomolce šmahem, načež byli bez okolků postříleni.
Stejně jako ti lidé (snad váleční zajatci), kteří byli zastřeleni přímo na dvoře policejní stanice.
Podle Semistjagy se německé (italské, rumunské) bezpečnostní služby dostaly na stoupu Mladé gardy kvůli tomu, že se jim dostali do rukou informace o žácích speciálních kursů. Někteří z nich totiž přeběhli k nepříteli a prozradili své spolužáky. Pak stačilo sledovat kontakty těchto „rozvědčíků“, s čímž prý okupačním bezpečnostním službám pomohla si stovka místních lidí, jejichž jména jsou doposud předmětem státního tajemství. Je možné, že mnozí mladí lidé spadli do mlýnku na maso jen proto, že se s někým znali.
Kdyby psal někdo nový román o Mladé gardě, musel by zachytit tragédii mladých lidí, kteří přes silné řeči nevěděli, s čím si zahrávají. A tragický – nebo aspoň tragikomický – byl osud těch, kteří přežili, a zrazovali své mrtvé přátele ne ze strachu z mučení a ze smrti, ale kvůli vyznamenáním a osobním důchodům.
Kde je nový Dostojevskij, když ho potřebujeme?

A ještě něco literatury

Ten z Mladé gardy známý zrádce
Stachovič
ani Stachevič
není.
Žije tu poblíž rezervace,
neseděl vůbec ve vězení.
Je majitel špinavého baru
na štítě
má obraz samovaru.
Trápí ho chudoba a vedro,
všichni mu říkají
done Pedro.
Je křesťan
a má velkou rodinu,
mezi betelovými žvanci
v každou denní i noční hodinu
plazí se nahatí Indiánci.
V jeho baru
je útulný
binec,
všech ochmelků
je dobrodinec.
Já promluvil, on sundal vnuka z klína.
Ruská řeč
vinu připomíná.
V obličeji měl náhle tik,
vyletěl ven
rychlostí blesku,
odněkud přitáh moji desku
a hned z ní taky přebal svlík.
„Nechte to."
„Stejně není k tanci.
Vyprávějte něco
zaprodanci.
Co si dáte?
Hned to bude, hned…
Jo, vy se chcete pravdu dovědět?"

Vyprávěl, jak utek z Krasnodonu
přes Mnichov
až skončil v tomhle kraji,
o gestapu…
A v slzách tonul,
jak už to opilci dělávají.
„Jste přece člověk… světaznalý.
Jestlipak vás
una vez vyslýchali?
Zabodli
hřebík
do vašeho cula
až se z něj
krev vyhrnula?
Lili vám
na břicho kyselinu
a nevyhli se
ani klínu?
I když mi v slabinách
syčela pěna,
říkal jsem napřed
falešná jména.
Ten křik mi dodnes
v hlavě zvoní…
přivedli sestru…
váleli se po n í …
Pustili mi proud do levého ucha.
Slyším jen zprava.
Levá část je hluchá.
Do jednoho
jsem je vydal.
Vědět další,
byl bych přidal.
Dělali ze mě
paštiku a drůbky.
Jsem traidor
Olega
a Ljubky.
Zmizel jsem omylem Fadějeva

a nejsem zdaleka tak hnusná pleva.
Já nejsem fízl
profesionál
bez mučení bych je
nevydal…
Ukázal mi ruku zmrzačenou,
viděl jsem jeho
bezzubá ústa,
chtěl, abych zatajil
jeho jméno,
chtěl prostě neznámý navždy zůstat.
„Co když ještě žije
táta nebo máma?
Jen ať provází je
o mé smrti fáma.
Ta verguenza neprošla by hladce,"
řekl a dolil tesknou sklenici
ten knižně proslavený zrádce
s tikem a přeraženou sanicí…

Jevgenij Jevtušenko
Fuku!
Lidové nakladatelství 1987

Příloha

Sedm měsíců Nového života

[…]
Německé velení na okupovaných územích řešilo různé úkoly, mezi nimiž byla nejzákladnější organizace dodávek potravin a levné pracovní síly do Německa. K tomu bylo zapotřebí udržovat pořádek v okupační zóně a přilákat na svou stranu co nejvíce kolaborantů (tj. lidí spolupracujících s okupačním režimem). Bohužel, sovětská moc vytvořila mnoho takových. A nejen „kulaky", „škůdce", „nepřátele lidu". Ale také Ukrajince, kteří snili o tom, že uvidí Ukrajinu osvobozenou od bolševismu i nacismu.
Takový національно-свідомий stanul v čele novin „Nový život" v srpnu 1942. Byl to profesor Voošilovgradského pedagogického institutu, ukrajinista M. Bernackij.
Co je nejdůležitější v novinách a co je pro noviny nejdůležitější? Především redakce a zaměstnanci. Redaktor se našel. Vybral potřebné materiály, zveřejnil vše, co bylo „předáno" shora, a rychle získal skupinu stejně smýšlejících lidí.
Peníze na tisk Nového života (papír, tisk a mzdy) přidělovalo německé vojenské velení. Ale co by to bylo za noviny bez reklamy a inzerátů? „Nový život" je vydával v hojném počtu. Inzerovalo se všechno: od nově otevřených lázní po pohřební ústav, od sazenic stromů po Vorošilovgradskou oblastní zemědělskou banku (otevřenou v srpnu 1942 při oblastním zemědělském velitelství německých vojsk a sídlící na Ševčenkově ulici 7).
Inzerát v každém čísle (doslova v každém) zval na práci do Německa, a zněl: „Dělníci, dělnice! Německá armáda vás osvobodila od teroru Stalina a židovsko-bolševických komisařů. Německo vám může a chce pomoci. Zaregistrujte se u náborových kanceláří, abyste mohli pracovat v Německu."
Často se tiskly dopisy „šťastných" lidí z Německa, kteří také pomáhali svým příbuzným na Ukrajině penězi.
Nejzávažnější inzercí bylo pravidelné zveřejňování nařízení Městské správy, která upravovala všechny aspekty života ve městě.
[…]
V čísle 1 časopis hrdě popisoval skvělá vítězství „Velké Německé Armády" (tato „velká vítězství" obecně putovala od čísla k číslu).

Často byla pod válečnými zprávami napsána poznámka: „Vytištěno s povolením polního velitelství“.
[…]
Dojemně působil článek „Bolševické ‚emancipované‘ ženy“ v č. 2 o osudu sovětské ženy. Doma je manželkou, matkou a hospodyní (tj. kuchařkou, pradlenou, dělnicí) a v práci musí být stachanovkou. Abyste si mohli udělat obrázek, jakým stylem jsou noviny napsány, přinášíme výňatek z článku:
„Fronty jsou metlou sovětských žen. Je to chobotnice, která z ní svými četnými chapadly vysává všechny životní šťávy. Na světě není snad utlačovanějšího a zotročenějšího člověka, než je sovětská žena, jejíž matka není tlustá Židovka, vedoucí obchodu nebo oblíbenkyně stalinského dvora, ‚oceněná‘ 100 000, ale obyčejná žena: dělnice, rolnice, služka“.
[…]
Němci se vždy obávali vzniku epidemií. Proto se brzy po nastolení okupačního režimu - „nového pořádku“ - věnovali obnovení nemocnic a porodnic. V čísle 3 jsme si přečetli článek o obnově záchranné stanice: „3 automobily, pár koní, linějku(?) a kočár měla stanice lékařské první pomoci. Přišla o všechno, protože ji vyrabovali a zničili bolševičtí bandité, kteří prchali z našeho města, vyděšení a omráčení bleskovými údery útočící německé armády. Nyní jsou prostory stanice jakž-takž opraveny. Léky jsou k dispozici ve výdejně. Pomoc je placená. Výjezd do domu lékaře - 30 krb., felčara 15 krb. Při všech nehodách na silnici je okamžitá pomoc poskytována zdarma.“
[…]
Jak jsme již vysvětlili, život v okupovaném Vorošilovgradu pokračoval, což znamenalo, že se lidé chtěli bavit. A kde jinde by se voják nebo civilista mohl rozveselit víc než ve varieté? „Už několik týdnů v našem městě funguje veselé divadlo ‚Kabaret‘. Na každém představení tohoto divadla vidíme hlediště zaplněné místními obyvateli i vojáky.
První místo v programu ‚Kabaretu‘ obsadila skupina banduristů (pod vedením p. Džuržiho). Ze zpěváků či zpěvaček je těžké někoho vyzdvihnout, protože žádný z nich nedosáhl vysokého stupně v pěveckých výkonech. Vrcholem pro publikum bylo vystoupení italského vojáka art. Mela s jeho kouzelnickými čísly. Několik slov o veřejnosti. Především – hluk v sále během představení. To už

nepřipomíná divadlo, ale spíše židovskou školu nebo synagogu.“ Tak psal list Nový život v čísle 10 z 9. září 1942.
[…]
V budově „Kabaretu“ často vystupovali hostující hudebníci. Když se Nový život vracel k popisu kulturního života, napsal v č. 51 z 13. prosince 1942 toto: „Vorošilovhradské divadlo buduje svůj program, aby uspokojilo publikum s různými kulturními požadavky. Baletní divadlo poměrně schopně uvádí národní tance, zejména uherské, finské a další.[250]
Významnou kulturní událostí pro Vorošilovgrad je vystoupení Charkovského jazzového orchestru pod vedením kapelníka Tachtaulova“.
Dále bylo zdůrazněno, že jazz, který tento orchestr hraje, je bližší evropským kánonům a vůbec se nepodobá sovětskému jazzu. Současně „Nový život“ ve svých článcích zdůrazňoval nadřazenost ukrajinských lidových písní nad ruskými častuškami (které se však také provozovaly ve varietním divadle „Kabaret“).
Vstup do „Kabaretu“ byl přirozeně placený a vstupenky se prodávaly přímo v budově. V novinách se inzerovala otevírací doba „Kabaretu“ (např. v č. 53 z 18. prosince 1942 bylo uvedeno, že „Kabaret“ je pro vojáky otevřen v pátek, sobotu a neděli od 18 hodin, pro civilisty v pondělí, úterý a čtvrtek od 16.30 hodin a v neděli od 14 hodin). Nebylo upřesněno, do které hodiny byl kabaret otevřen, možná do posledního klienta. Varietní umělci a pracovníci dostali zvláštní propustky, které jim výslovně povolovaly chodit po ulicích večer a v noci; bylo to nutné kvůli zákazu vycházení, o němž časopis také informoval. „Nový život“. Často uveřejňoval reklamy na hlavní program „Kabaretu“ - „Cikánský tábor“, tj. cikánské romance a tance (zde se podle mého názoru objevuje zajímavý rozpor: nepovažoval snad Hitler Cikány za zaostalý národ a jejich kulturu za dekadentní?).[251]

[250] Tedy tance spojenců Německa
[251]Kromě kabaretu byl v srpnu otevřen cirkus, kde vystupovali akrobati a gymnasté, a v září ukrajinské Divadlo Tarase Ševčenka. Noviny informovaly o každé premiéře. Činnost obnovilo také kino a začala vysílat rozhlasová stanice s vysíláním v ukrajinštině a němčině. V prosinci se v budově kina konala výstava obrazů.

[…]
V č. 51 z 13. prosince 1942 v článku „Sociální stát – poručnictví moci nad životem“ byly o náboženství tyto řádky: „Adolf Hitler považuje náboženství za jeden z pilířů, na nichž stojí stát, protože dává lidem jasný morální názor.
Boj proti náboženství na celém světě vedlo totéž militantní židovstvo. Otevřeně pouze v SSSR a v době španělské revoluce a ve skryté podobě – neustálým podkopáváním všeho dobrého a blízkého věřícímu lidu.
Zbavit árijskou rasu jejího hlavního morálního jádra bylo hlavním úkolem židovského národa. Museli to udělat, aby vytvořili kádr světových revolucionářů, kádr lidí, kteří ničeho nelitují a kterým nebylo nic drahé ani svaté.“
[…]
Celkově obsahovalo 12. číslo novin závažné a důležité materiály.
Vždyť byla válka. Čeho se lidé obávali a jaké problémy řešila německá administrativa na celé Ukrajině? Byly přijaty nové zákony o manželství. Chlapci se mohli ženit od 18 let, dívky vdávat od 16 let. Manželské právo se v zásadě příliš nelišilo od dnešního. Zákon výslovně stanovil otázku sňatků Židů: „Vyhláška kategoricky zakazuje sňatky mezi Židy a osobami nežidovského původu.“.
Velká pozornost se věnovala učitelům. A to se dá snadno vysvětlit. Oni děti vychovávají, nejen je učí. Učiteli na okupované Ukrajině mohou být „pouze lidé, kteří mají pedagogické vzdělání a zkušenosti.“ Přednost při jmenování měli ti, kteří získali vzdělání před bolševickou revolucí.
Zásadní význam měla také znalost ukrajinského jazyka. „Osoby, které v posledních letech patřily k VKS(b) nebo k aktivním členům komsomolu, stejně jako osoby známé jako nepřátelé ukrajinské národní kultury, nemohou být jmenovány učiteli.“
K povinnostem učitele patřilo mimo jiné:
- Dbát na duševní a mravní výchovu žáků;
- Dávat dětem pevné znalosti, pěstovat lásku k Vlasti, úctu ke starším lidem a k náboženskému cítění lidí, „...a přátelský cit k velkému

Též bylo otevřeno knihkupectví, ale prodej knih na trhu byl zakázán. Velká pozornost byla věnována náboženství, noviny informovaly o otevřených kostelech a náboženských akcích.

německému národu, který vysvobodil Ukrajinu z bolševického zajetí“.
Zajímavé bylo přečíst si v č. 54 z 20. prosince 1942 dopis Adolfu Hitlerovi, „vůdci velkého německého národa“, od žáků ze Stanice Luhanské: „My, žáci speciální zemědělské školy Stanice Luhanské, posíláme našemu vysvoboditeli Adolfu Hitlerovi pozdrav.“ V dopise se dále uvádí, že žáci této školy se chtějí stát stejně kulturními jako německý národ.

Židovská otázka
Jak si čtenář již všiml, noviny obecně věnují velkou pozornost „židovské otázce“. V čísle 12 vyšel článek o Leningradu: „Leningrad je umírající město. Jeho ulice jsou obrazem absolutní zkázy města. Za tuto tragédii mohou pouze židovští vůdci Sovětského svazu, kteří zemi přivedli do zbytečné války.“
Pokračování textu: „Židé měli velmi špatný vliv na kulturní život lidu. Židé využili toho, že široké masy nepochopily poselství ‚svobody umění‘, a způsobili, že umění zcela zdegenerovalo a obecně byla ochromena všechna odvětví kulturního života.“
V čísle 53 ze dne 18. prosince 1942. V článku „Stalin - zachránce světového židovstva“ čteme: „Ve zprávě o poselství moskevských Židů u Stalina tvrdí ‚Berliner Bergenzeitung‘ (noviny): ‚Sami Židé prohlásili, že Stalin jako představitel Jehovy se neřídí jinou vůlí než vůlí Židů… Britové a Američané hrají roli nájemných zabijáků v boji proti těm národům, které jsou v cestě židovskému cíli ovládnout svět. Symptomatické je prohlášení významných osobností ze všech sektorů severoamerické komunity, včetně 20 senátorů, že Židé mají právo znovu získat své místo mezi svobodnými národy včetně Palestiny.“ „Berliner Bersen-Zeitung“ cítí, že válečný tón této proklamace by neměl být brán doslova, a upozorňuje, že v severoamerické židovské pevnosti New Yorku se do armády přihlásilo 10 Židů“.
Nebo v č. 6 z 13. ledna 1943 v článku „Kdo je nepřítel umění“ s podtitulem „Lekce pro Moskvu“ bylo vysvětleno, že od samého počátku německého nacionálního socialismu propaganda (zejména v SSSR) zdůrazňovala, že omezováním Židů se Němci připravují o to nejlepší z kultury. „Tehdy nemohli pochopit, že Němci Židy likvidují, protože jejich pohled na svět neodpovídá pohledu Němců.“
Stránka „3 Folklor“ obsahuje mnoho vtipů o Židech, například vtip:
V hodině zeměpisu se učitel ptá Srula Rabinoviče:

„Co je SSSR?“
„Svůj svému soustavně rozdává,“ odpoví Srul rozjařeně.
Nebo:
Kalinin přijde do vesnice a ptá se rolníků:
„Jak bojujete se škůdci?“
„S kým, s kým?“ ptají se vesničané.
„S nejrůznějšími druhy much.“
„To je vše? Kdyby nám to bylo dovoleno, bojovali bychom s muškami i Mojškami.“
Noviny jsou plné epigramů, karikatur Stalina a Churchilla. Mezi vtipy je i fejeton „Podvazkový řád – to je veškerá pomoc spojenců Stalinovi“, který si pohrával s předáním Leninova řádu britskému králi a s předáním Podvazkového řádu Stalinovi na oplátku.
Mezi fejetony stojí za zmínku ještě jeden. Židé uvažovali o založení nového řádu, aby se Rusové více bránili. Dlouho přemýšleli a rozhodli se založit Mojžíšův řád. Jeho název však zamaskovali jako Kutuzovův řád, aby to Rusové nepochopili.
Noviny aktivně kritizovaly sovětský systém. Využívaly k tomu také vtipy.
Jednou šel Kalinin do vesnice a mužici jsou špatně oblečení, nemají kalhoty a nemají z čeho je ušít.
Kalinin: „To je v pořádku, v Africe muži chodí bez kalhot.“
„A kolik let existuje sovětský režim v Africe?“ ptají se rolníci.
Nebo písničky:
Sedí kolchozník na řádku a počítá pracovní dny.
Žádné krávy, žádná prasata, jen Stalin na zdi.
Nebo:
Oj, na chatě je srp a kladivo,
A je tu smrt a hlad.

Noviny odhalovaly činnost NKVD („Za mřížemi NKVD“) a psaly o kultu Stalinovy osobnosti („Záhady kremelského paláce“, „Džugašvili – člověk, který kope do Boha“, „Džugašvili – plač a bude ti dobře!“), stejně jako jistá „Komsomolka“[252] z dob perestrojky.
Literární stránka byla zdařilá. Byl otištěn dojemný životopis Lesji Ukrajinky a básně popravených básníků.
[…]

[252] Myslí se tím noviny Komsomolská pravda

Co se týče celoukrajinských zpráv, pro moderního čtenáře[253] jsou zajímavé dvě. První – ukrajinština se stala státním jazykem („Nový život“ č. 31) a druhá – trojzubec se stal znakem Ukrajiny. Č. 13 z 16. září 1942 vysvětluje původ tohoto heraldického symbolu:
„Znak trojzubce byl původně německým rodovým a družinovým znakem. Kyjevská velkoknížata toto znamení převzala od Vikingů nebo Skandinávců, protože sama odvozovala svůj dynastický původ ze Skandinávie.“
V novinách „Nový život“ je mnoho fotografií. Jsou poměrně kvalitní. Všechny však odrážejí události, které se odehrály v Německu nebo na střední Ukrajině. Vůdce při projevu v Říšském sněmu nebo Rosenbergova návštěva v Juzivce (Doněcku), Dr. Goebbels při přijetí „hrdinů ze Sevastopolu“… v č. 22 ze 7. října 1942 vyšel podrobný článek „Vítězství německého socialismu“, který se skládal ze dvou částí. První - „Zpráva Dr. Goebbelse“ (o válce):
„Je to tvrdý boj o život, který je třeba vést, a sázka se vyplatí, protože Německo povede válku, do níž je zapojeno, ke konečnému vítězství všemi prostředky.“
Druhá část je „Vůdcovo prohlášení při zahájení zasedání Výboru pro pomoc válce“.
Zaujal mě výrok Vůdce, který přinesl „Nový život“ v čísle 24. Je tak pravdivý, že se s ním nedá polemizovat: „Bůh nikdy nepomáhá lidem, kteří si nechtějí pomoci sami.“
Mezi kuriózními oznámeními městské rady vyniká vyhláška o dani ze psů ve výši 50 krb. Pokud ji majitel nemohl zaplatit, musel psa odevzdat do kafilerie a na městský úřad přinést potvrzení o zaplacení.
V každém čísle se objevovaly zprávy o „slavných vítězstvích Veliké německé Armády“. Do hlavy se vtloukalo následující: „Bylo sestřeleno 11 sovětských letadel“ (číslo 15), „U Voroněže bylo zničeno 91 sovětských tanků“ (číslo 16), „Na Kavkaze byly dobyty nové tankové pozice“, „U Stalingradu byly dobyty další čtvrti a ulice“.
Noviny se zajímají o minulost Luhanské oblasti. Článek „Příběh z naší minulosti“ od N. Stefanoviče je zajímavý. Popsal Slavjano-Srbsko a roli Ševiče, Deperadoviče při formování Luhanska.
Stejnému tématu se věnoval článek č. 31 (28. října 1942) „Pojďme studovat minulost našeho kraje“. Byly otištěny informace o Gótech v luhanských stepích v 6. století n. l. Prezentovaly se pod omáčkou

[253] Napsáno v roce 2005

dojmů a rad německého novináře Karla Gampeho (neboť bez něj bychom se ke studiu dějin našeho regionu neodhodlali!). V závěru článku je vyvozen závěr o nutnosti otevření historického muzea ve městě.[254]
Už 20. září 1942 se této otázky dotkl „Nový život“: „Na přání městské rady bude v našem městě otevřeno historické muzeum. Náklady na organizaci a otevření se odhadují na 5 až 6 tisíc krb.“
[…]
Setkáváme se s nejrůznějšími příkazy městské správy. Od dodržování zatemnění po stanovení pevných cen za opravy oděvů a obuvi. Zajímavé je, že obyvatelé Vorošilovgradu, kteří byli členy VKS(b) a komsomolu, se museli registrovat. Totéž platilo pro obyvatele Vorošilovgradu, kteří byli německého původu. Své doklady museli přinést na SS – Sicherheipolicei (sídlící na ulici K. Marxe). Dostali příděl navíc.
„Nový život“ z 13. prosince 1942 uvádí: „Mezi Volhou a Donem byly nepřátelské síly, které se snažily prorazit, obklíčeny a zničeny. Sověti, pokračující ve svých marných útocích, opět utrpěli zbytečné ztráty.“ Článek ve stejném čísle „Japonci potápějí americké loďstvo“ ukazuje, jak japonské lodě potápějí americké loďstvo. Článek „Sociální stát – poručnictví státu nad životem“ vypadá aktuálně: „V sociálním státě platí o jeho jednotlivých členech především tvrzení, že každý má právo na slušný život a místo na zemi. Nejsou žádní nadbyteční lidé, pokud se v ně sami nepromění.“ Pravdivé prohlášení je uvedeno v článku „Do práce – kreativní a inspirativní!“ (o ukrajinské inteligenci): „Zlé sovětské časy udělaly hlubokou brázdu v psychice naší inteligence. Zbavena všech příležitostí vyjádřit se za židobolševiků jako kreativní národní síla, inteligence se proměnila ve sfingu, která si každou hodinu připomínala hádanku ‚Být či nebýt‘“.

Labutí píseň
A zde je první číslo novin z roku 1943. Co sděluje svým čtenářům? Nejprve zhodnotilo odcházející rok. „Rok velkých vítězství“. Na první stránce je obrázek dívky s árijskými rysy, která odtrhává poslední stránku kalendáře. Na straně 4 jsou uvedeny způsoby boje proti skvrnitému tyfu a vedle něj článek o obyvatelstvu Vorošilovgradu.

[254] k založení muzea patrně nedošlo.

Počet obyvatel byl 134 454. Pro srovnání – při sčítání lidu z roku 1939 mělo město 207 013 obyvatel.
Složení populace podle pohlaví bylo následující: 26 605 mužů a 63 619 žen. Ukrajinců bylo 85 333, Rusů 47 042 a Němců 242. Bylo zde 27 obyvatel ve věku od 90 do 100 let (6 mužů a 21 žen). Tři obyvatelky byly starší než 100 let.
V čísle 2 bychom rádi upozornili na posměšnou „abecedu". Na písmeno „N" napsali: „nepřátelé lidu – bez viny", V - „volební právo – volte jen Stalina". Číslo 3 vyniká pouze článkem „Šampiónům – správné místo". Č. 6 vyzýval k zahájení osevní kampaně v únoru a informovalo o založených šlechtitelských farmách. Ve stejném čísle najdete příkaz k registraci klavírů a pianin. Ptáte se proč? Předtím museli obyvatelé registrovat studny, telefony a přebytečné tuky. Č. 7 potěšilo „Novoroční výzvou Führera", již lze stručně vyjádřit větou: „a zase o Židech" (oficiální podsekce řeči „Omyl židovstva", „Židovské světové spiknutí" atd.).
Poslední čísla „Nového života" neprozrazují nic o postupu Rudé armády. Č. 12 ze dne 3. února 43: „Úspěšný průběh obranného boje na středním Donu".
V č. 13 z 5. února se píše o nové jídelně pro invalidy ve Vorošilovgradu, o zničení 522 000 nepřátelských obrněných vozidel v lednu.
Zvláště bizarní je nařízení Gorupravy zakazující místním obyvatelům chov holubů.[255] Není známo, zda byl dodržen. Vždyť Rudá armáda vstoupila do města již 14. února.
Poslední, čtrnácté číslo „Nového života" vyšlo 7. února 1943 a poté začali Němci narychlo evakuovat. Spolu s nimi se stáhl i redaktor M. Bernatskij (později byl zastřelen NKVD, stejně jako starosta Zubovskij).[256]

[255] Patrně proto, že by poštovní holubi mohli sloužit k partyzánským účelům.
[256] Hiroaki Kuromiya pokládá osud Zubovského za poučný:
Poučný je také případ vorošilovhradského purkmistra. A. P. Zubovskij, narozený v roce 1895 v Mohylevě v rodině duchovního, od roku 1922 městský lékař, se po krátkém působení ve funkci ředitele zdravotnictví stal purkmistrem Vorošilovhradu. Zubovskij uprchl s Němci, ale v dubnu 1944 byl zatčen sovětskými vojsky v Oděse. Zubovskij byl obviněn z napomáhání německým okupačním silám, zejména z pomoci při identifikaci a popravách Židů, komunistů a dalších podezřelých živlů ve Vorošilovhradu. Zubovskij nepomohl patnácti židovským lékařům, svým bývalým kolegům, kteří byli pod

Noviny ve své „labutí písni“ otiskly „Vůdcovo poselství německému lidu k 10. výročí jeho nástupu k moci“ a vůdcovu fotografii.
Mezi vojenskými zprávami je i „Murmansk pod bombami“. Z těch kulturních upoutají pozornost následující: „V muzeu Tarase Ševčenka v Kirilivcích“, „První německý časopis na Ukrajině“, „Rekonstrukce Ukrajiny“ a literárně-historickou esej „V sovětském ráji“ (humoristický dodatek „Na Lubjance“).
14. února 1943 byl Vorošilovgrad osvobozen Rudou armádou.

Angelina Severina. Sedm měsíců „Nového života“ // Večerní Lugansk.-2005.-#9(218). -C.20-21.
https://shusek.livejournal.com/3130.html
http://molodguard.ru/forum/viewtopic.php?f=9&t=261&start=20

---

německou okupací bez pomoci. Když ho Dr. M. L. Katz den před masakry v listopadu 1942 požádal o radu, pouze mu řekl, aby Katz nesplnil rozkaz hlásit se Němcům. Když doktorka Raisa Broitmanová požádala Zubovského, aby ochránil její malé dítě před Němci, pouze je odvedl do jeslí. Všech patnáct lékařů bylo v listopadu 1942 popraveno spolu s dalšími třemi tisíci Židy z města. Zubovskij se v říjnu 1944 v procesu ve městě přiznal. Dne 3. ledna 1945 byl popraven.
Zubovského případ ukazuje člověka, který hluboce trpěl pod sovětským režimem, přestože přežil nejhorší fázi teroru v letech 1936-38. Dokumenty tajné policie v jeho trestním spise jsou rozporuplné. Jeden dokument uvádí, že jeho otec byl dvakrát zatčen sovětskými orgány. Jiný však výslovně uvádí, že žádný člen jeho rodiny nebyl nikdy postižen represemi. Sám Zubovskij byl zatčen v únoru 1931 a obviněn z členství v kontrarevoluční povstalecké organizaci lékařů. O pět měsíců později byl propuštěn. Mezitím byl naverbován tajnou policií a musel donášet na své kolegy lékaře. Následně v roce 1944 sdělil vyšetřovatelům, že ve skutečnosti pro GPU-NKVD pracoval jen velmi málo. Dokonce psal příznivá hlášení o svých kolezích, kteří byli skutečnými nepřáteli sovětského režimu. Zubovskij se přiznal, že až do svého zatčení v roce 1931 se považoval za stoupence sovětského režimu, ale po propuštění se stal nepřítelem sovětské vlády Domníval se, že jeho zatčení v roce 1931 bylo nespravedlivé, ale důležitější byla tragédie, kterou jeho zatčení způsobilo: jeho žena se zabila, když byl v roce 1931 držen ve vazbě. V létě 1942 dospěl k závěru, že porážka Sovětského svazu je nevyhnutelná, a rozhodl se neevakuovat. Pak následoval příběh jeho kolaborace. Lze konstatovat, že sovětský režim si v tomto případě vytvořil vlastního nepřítele.
Hiroaki Kuromiya. Freedom and Terror in the Donbas A Ukrainian-Russian Bordeland 1870s – 1990s, Cambridge University Press 1998, str.285-286

Hrdinný Oleg a jeho okouzlující matka

První rozkaz štábu partyzánského oddílu „Kladivo“, 19. prosince 1942

§ 1 Každý člen oddílu musí zachovávat vojenské tajemství, být ostražitý a disciplinovaný. Porušení výše uvedeného bude potrestáno nejvyšším trestem.
§ 2 Rozkaz velitele je zákon.
Člen oddílu musí úkol zopakovat a ihned ho provést. Provedení rozkazu musí být ohlášeno.
Komisař P. O. „Kladivo" Kašuk.

Vydáno ve sbírce "Mladá garda". K., Nakladatelství ústředního výboru LKSMU "Molod", 1960, s. 55.

Krasnodonské muzeum „Mladá garda“, inv. č. 391. Originál.
https://www.molodguard.ru/heroes1911.htm

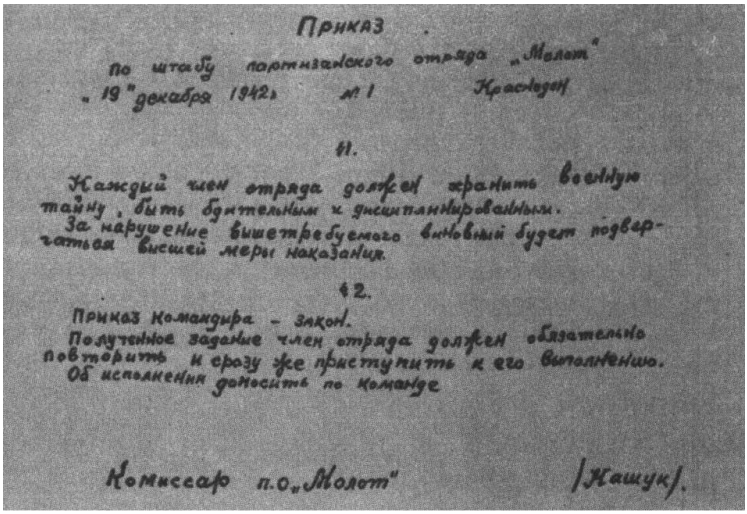

Приказ

По штабу партизанского отряда „Молот"
„19" декабря 1942 г. № 1 Краснодон

II.

Каждый член отряда должен хранить военную тайну, быть бдительным и дисциплинированным.
За нарушение вышеперечисленного виновный будет подвергаться высшей меры наказания.

12.

Приказ Командира - закон.
Полученное задание член отряда должен обязательно повторить и сразу же приступить к его выполнению.
Об исполнении доносить по команде

Комиссар п.о. „Молот" /Кашук/.

Nina Ivancovová: „Kašuku, pamatuji si tvá slova“

Oleg Koševoj četl myšlenky lidí, správně rozpoznal charakter člověka. Okamžitě poznal, čím jeho partner dýchá. Byl člověk velkých, ušlechtilých citů. Jednoho dne mi řekl:
„Nino, budeme partyzáni. Dokážeš si představit, co je to partyzán? Práce partyzána není snadná. Zabije jednoho fašistu, druhého, zabije stého a stý a první může zabít jeho; vyplní jeden, druhý, desátý úkol, ale tato činnost vyžaduje obětavost. Partyzán si nikdy neváží svého osobního života. Nikdy nestaví svůj život nad život své Vlasti. A pokud je nutné splnit povinnost vůči Vlasti, zachránit mnoho životů, nikdy nebude svého života litovat, nikdy neprodá ani nezradí soudruha – takový je náš partyzán, Nino.[257]
Komsomolskaja Pravda, 1943, 14. září.
https://www.molodguard.ru/doc73.htm

Z prohlášení J.N. Koševé 16. 6. 1943 na Krasnodonském oblastním oddělení NKVD, PURKKA[258] – Ščerbakovovi, předsedovi komise pro vyšetřování zvěrstev německých okupantů

Adresa: Krasnodon,
ulice Sadová 6, byt 1

Koševá J.N. - matka popraveného Němci syna Koševého Olega Vasiljeviče, komsomolce narozeného v roce 1926, umučeného za aktivní účast ve skupině „Mladá garda“.
V této organizaci pojmenované „Mladá garda“ prvními organizátory byli můj syn Oleg, a ještě pět soudruhů.
Neměli žádné zbraně a mohli jednat jen díky tomu, že můj bratr Korostylev N. N. si pořídil rádiový přijímač a v noci poslouchal zprávy Sovinformbyra, zaznamenával všechny úspěchy naší fronty a pak psal letáky a roznášel je po městě. Touto prací se zabývala „Mladá garda“, která poslouchala rádio společně s Korostylevem…
1. ledna 1943 začalo zatýkání a hrozné popravy. Mému synovi Olegovi a s ním ještě 5 čl. Mládeže se podařilo skrýt před policií. Utekli. Ke mně večer 1. ledna 1943 přišla policie pro syna. Nebyl

[257] Kdyby tak Oleg tušil, jaká je ve skutečnosti životnost partyzána.
[258] Politické vedení Dělnicko-rolnické Rudé armády

doma, takže četnictvo dostalo rozkaz mít ve dne v noci službu v mém bytě…
…Můj syn Oleg se dvacet dní skrýval před policií, jeho krutě popravilo německé četnictvo.
12. března 1943 jsme já a Olegovy soudr. Nina a Olja Ivancovovy našly Olegovu mrtvolu, těžce zohavenou, když odkryli jámy s popravenými.
Přeživších 5 čl. „M.G.“ může potvrdit, že můj syn Oleg byl celou svou duší oddán své Vlasti a byl ve skupině „MG“ velmi aktivní. V těžkých podmínkách podzemní práce verboval mládež do komsomolu, měl dočasné komsomolské průkazy, které vydával při vstupu do komsomolu.

Závěr: Nikdy nenazývá Olegu Koševého komisařem, ale pouze členem, aktivním členem organizace.

… Jsem sestra Korostyleva N. N. (o sobě) během okupace Krasnodonu jsem nikde nepracovala. V roce 1935 jsem se rozešla s manželem Koševým Vasilijem Fedosejevičem a provdala se za Kašuka Ilju Tichonoviče. Koševoj V.F. je v současné době v řadách Rudé armády. Druhý manžel zemřel v roce 1941 (Kašuk). Byl členem strany, pracoval ve Ržiščevu v Kyjevské oblasti jako vedoucí rajfinotdelu a od roku 1939 jako místopředseda okresního výkonného výboru. V roce 1941 mi zůstal jeden syn, Oleg, kterého Němci popravili za účast v „MG…“.

Výpověď E. N. Koševé byla také u Gajevého a od něj byla předána Iljasovovi, vedoucímu oblastního oddělení NKGB pro Vorošilovgradskou oblast.
RGASPII, F-1, inventář 53, případ 36
https://www.molodguard.ru/doc196.htm

Výňatky z trestního případu Nikolaje Nikolajeviče Korostyleva (strýc O Koševého) 1943

Korostylev N. N. byl 11. června 1943 zatčen NKVD na základě spolupráce s německými zpravodajskými službami.

Dne 11. června vypověděl:

Od 5. srpna do 25. října 1942 jsem nikde nepracoval... V tomto období jsem si naladil poslech Sovinformbyra přes přijímač, který jsem měl v bytě, a sdílel jsem ho se svými soudruhy. Během opakovaných diskusí jsme se rozhodli vytvořit partyzánský oddíl, který by aktivně bojoval proti okupantům.
Již 10. září 1942 jsem byl na ilegální schůzi v mém bytě zvolen komisařem a Michajlenko Vasiljevič (nyní pracuje v kombinátu „Vorošilovgradugol“) velitelem.

Na této schůzce byli kromě mě a Michajlenka přítomni:

1. Kistrinov Viktor Lukjanovič.
2. Koševoj Oleg Vasiljevič.
3. Sokolovová (na zasedání nebyla přítomna. Já a Michajenko jsme navštívili její byt a informovali ji o přijatých rozhodnutích).
4. Starodubcevová-Sokolan Elena Petrovna.
5. Zacharov Timofej Ivanovič.
6. Tokmačev Valentin Antonovič

Od 12. listopadu 1942 do 10. ledna 1943 jsem nikde nepracoval, dělal jsem partyzánskou práci.
10. ledna 1943 jsem byl zatčen jako partyzán. Vyslýchal mě policejní náčelník Sulikovskij.
29. ledna jsem byl převezen z Antracitu do rovenkovského vězení. A 1. února 1943 do této cely umístili 36 zatčených krasnodonských partyzánů.

Svědkyně Starodubcevová Jelena Petrovna vypovídala 5. srpna 1943

„Korostylev přišel ke mně do bytu a požádal mě o fotografii komsomolského průkazu, kterou jsem si uschovala, a komsomolský průkaz měl schovaný u sebe. Řekl mi, že potřebuje svůj průkaz, aby jej mohl předložit partyzánské organizaci, s níž měl konečně možnost navázat kontakt, a konkrétně: spolu s Kistrinovem Viktorem viděli jak se nějaká dívka, znala jsem ji jen pod jménem Olga, rozhlíží, vytahuje něco ze štěrbiny ve sloupku, což ohlásí, pokud neukáže vzkaz, a pak se přiznali, že hledají způsoby, jak se spojit s lidmi, kteří chtějí bojovat proti Němcům. Ukázalo se, že je z partyzánského oddílu, a postarala se o to, aby dostali první zkušební úkol.

O tom všem mi vyprávěl Korostylev, ale neřekl přesně, kdo a jaké úkoly mu zadal; řekl, že psali letáky v jeho bytě a rozdávali je v klubu a v parku.
…Později si s Kistrinovem postavili u Vyborného Sergeje Matvejeviče radiopřijímač a poslouchali nejnovější zprávy z Moskvy, které zapisovali a rozšiřovali mezi soudruhy.
Po nějaké době tento přijímač instalovali v Korostylevově bytě. Pokud někdo neměl možnost poslouchat zprávy Sovinformbyra, Korostylev je zapisoval a přinášel svým soudruhům, jmenovitě mně, Sokolovové, Tokmačevovi a dalším.
Stávalo se, že jsme poslouchali Moskvu přes rádio německého důstojníka, který bydlel v bytě Korostylevových a byl často mimo domov.
O přijímači, který instalovali v Korostylevově bytě, nikdo kromě důvěryhodných osob nevěděl. Obvykle poslouchali Sovinformbyro, když v bytě nikdo nebyl, a pak rádio schovali do skříně. Rádio německého důstojníka bylo otevřeně v bytě.
Později mi Korostylev řekl, že existuje podzemní mládežnická organizace „MG“ a že jedním z jejích vůdců je Koševoj Oleg a současně s ní se organizuje další skupina dospělých, kterou vedou Ljutikov a Barakov.
Korostylev mi o tom řekl poté, co policie zatkla Ljutikova a Barakova. V noci 11. ledna 1943 byl Korostylev zatčen a 12. ledna jsem byla zatčena i já.
Do 22. ledna jsem byla ve vazbě. Téměř každý den mě vyslýchali s otázkami:
- O Korostylevovi, o Koševém Olegovi, o tom, zda jsme poslouchali rozhlasové vysílání z Moskvy, kdo a kde měl v bytě rozhlasový přijímač, a o letácích – kdo a kde je psal.
K otázce svého propuštění z rovenské policie mi Korostylev řekl, že náč. rovenské policie Orlov dříve pracoval v dolech v Krasnodonu a znal ho, a proto se k němu choval vlídně a s důvěrou, věřil Korostylevovi, že předtím (v Krasnodonu z policie) utekl ze strachu před fyzickým trestem, a také věřil Korostylevovi, že není zapleten s partyzány.
Jmenuji se Starodubovová Elena Petrovna, narozena v roce 1920, střední škola, žiji v Krasnodonu, ulice Sadová 13/2. Korostyleva znám od července 1941. Od února 1942 měl náš vztah intimní charakter.

Svědek Zacharov Timofej Ivanovič
Tajně jsem poslouchal Moskvu přes přijímač, který jsem dostal od Fadějeva Gurije. Jak se později ukázalo, dělal to i Korostylev. Když jsme se seznámili, Korostylev mě pozval, abych se podílel na práci v podzemí. Osobně mi ukázal granáty a rozbušky k nim.
Řekl, že praktická činnost začne, až se Rudá armáda přiblíží. Náš cíl: zajmout živého policejního náčelníka, hlavního inženýra ředitelství Andrejeva a další aktivní podporovatele Němců. Kdyby se nám je nepodařilo dostat živé, zabili bychom je.
Ale naše praktická činnost se omezovala na poslech rozhlasu a distribuci zpráv sovětské informační kanceláře, a to ústně.
…Od Korostyleva jsem věděl, že je s „MG“ spojen přes svého synovce, protože spolu bydleli.

Koševoj v tomto případě nikde nevystupuje jako komisař. Je označován za jednoho z vůdců skupiny MG.
Koševoj není zmiňován ani v trestním řízení proti tchánovi N. N. Korostyleva Krupenikovi A. F.
РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 36
https://molodguard.ru/doc195.htm

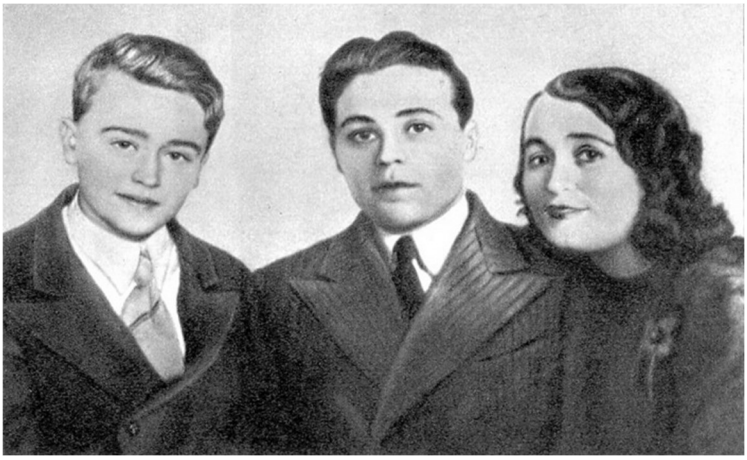

Oleg Koševoj s matkou a strýcem

Zpráva Jeleny Koševé z 6. července 1943, která se stala jedním z důležitých zdrojů Fadějevovy knihy:

[…]
V roce 1942 16. července ve městě Krasnodonu znova začali všechny evakuovat a Oleg se svým strýcem Korostylevem N.N. se evakuovali ~~také opustili město~~, ale kvůli špatné dopravě upadli v obklíčení Němci a byli vráceni zpět do místa bydliště ve městě Krasnodon, ~~byli donuceni se vrátit~~. Když viděl, co Němci dělají našim lidem, nemohl Oleg, citlivý a dobrosrdečný od přírody, sedět a dívat se na to, co Němci dělají. Oleg a několik Olegových soudruhů ~~společně se svými kamarády~~ se rozhodli bojovat proti okupantům a začali sestavovat oddíl, který nazvali „Mladá garda“. ~~Oleg se mezi svými přáteli a novými soudruhy stal známým pod pseudonymem Kašuk – odchovanec našeho sovětského prostředí~~. Oleg byl aktivním členem oddílu, byl zvolen komisařem oddílu a zároveň měl na starosti verbovku mládeže do komsomolu. Měl dočasné komsomolské průkazy, které mu vydali, a když přijímal mládež do komsomolu, tak je vydával. Komsomolka Ivancovová Olja uchovala tento průkaz. Olegovo krycí jméno bylo Kašuk. A tak, když Němci obsadili naše město, nemohlo se už učit, protože všechny školy byly zavřené. Nyní se přátelé nemohli scházet ani ve zdech školy, ani v klubu, ani v parku, kde kdysi bývalo tak dobře a veselo. A Oleg napsal svou první báseň z doby okupace „Smutný a tesklivý je náš milý park“ […][259] ~~Olegovy těžké a hluboké zážitky z prvních dnů okupace – to je jeho charakteristická báseň~~ […!
Když viděl nový pořádek v ~~celé jeho ohavné nahotě, se smutkem mluví o dřívějším štěstí, o kvetoucím mládí, s hněvem a rozhořčením proklíná Němce, kteří štěstí porušili~~, věděl Oleg, že Němci přinesou sklíčenost a bídu, a jen vzpomínky na minulý život a naděje na brzké osvobození naší Vlasti od nepřátel dodávaly jeho srdci energii a chuť jít do boje. A Oleg napsal báseň plnou lásky a vděčnosti k Vlasti a k vůdci soudruhu Stalinovi: „Odřízli naše štěstí nepřátelé“ […]
V prosinci začal ústup rumunských a německých vojsk ze strany Stalingradského frontu přes Krasnodon. Oleg mi řekl, podívej, mámo, co se děje – už utíkají jako čerti. Projíždí stovky aut s bezradnými vojáky. Jak jsou špinaví, zavšivení, otrhaní, okrádají obyvatelstvo

[259] Jelena Koševá všechny Olegovy básně vypsala, ale pořadatelé sborníku je vynechali.

o všechno, co jim padne pod ruku, a už nedělají dojem, že jsou „nejvyšší rasa lidstva“. A Oleg o nich napsal báseň „Nastaly těžké dny pro podlé fašisty“. […]
Oleg věděl, že o Stalingrad probíhají těžké boje, věděl o tom ze zpráv Sovinformbyra, poslouchal rádio u svého strýce Korostyleva N. N., a ~~když se dověděl o našem vítězství, Oleg napsal bojovnou báseň~~, vyjádřil svoji radost nad vítězstvím našich vojsk nad nepřítelem „Chlapci, rodní, chci se podělit“. […]
Oleg řekl, že mnoho našich soudruhů padlo smrtí statečných za Stalingrad, a Oleg napsal báseň „Se slávou nesmrtelnou jste zahynuli“ […]
Oleg mi řekl: mamuňko, Němce porazili, zahnali od Stalingradu, ale stále je čekají napjaté dni boje za konečné vítězství. Oleg v jedné ze svých básní napsal jakousi závěť nebo výzvu své matce: „Ty, drahá, rozhlédni se […]
Oleg vždycky mluvil o tom, jak nenávidí Němce a pevně věří v příchod naší Armády, vždycky říkal, že každý by měl bojovat proti těm bestiím, jinak bude všem těžko, nenáviděl je vší silou své mladé duše a napsal báseň „Je těžko, kam se podíváš“ […]
Jednou jsem položila Olegovi otázku, říkám: Olegu, podívej, promyslel sis dobře vstup do této organizace? Oleg mi odpověděl, že dlouho velmi vážně přemýšlel a rozhodl se bránit svou milovanou zemi před nenáviděným nepřítelem. Oleg napsal báseň: „Na naši hrdou svatyni“ […]
Nehledě na všechnu hrůzu, která provázela německ[ý] pořád[ek], Oleg neztrácel naději na příchod našich a víra ve vítězství ho volala do boje. Oleg napsal báseň „Zpívej, kamarádko“.
Oleg vždycky říkal, že v naší organizaci jsou děcka oddaná Vlasti, my nové, které mezi nás přijímáme, dobře prověřujeme, my, mamuňko, jsem silní duchem a vytrvalí a nikdy se nelekáme těžkostí. Napsal verše „Jsme stateční, jsme silní“ […]
[Následovala pasáž o Olegové útěku, návratu do Krasnodonu, popravě a identifikaci jeho těla v březnu 1943. Teprve potom se J. K. rozepsala o jeho činnosti.]
Oleg byl jedním z prvních organizátorů této skupiny, ale já jsem se o tom dozvěděla až později. Jednou Oleg nebyl celý den doma, a když přišel, řekl mi: Mami, pogratuluj mi, dnes jsem šťastný. Dnes jsem udělal velkou věc. Složil jsem velkou přísahu, že budu ~~do posledního dechu~~ věrným synem naší drahé Vlasti a budu ničit fašistickou hordu

až do jejího úplného zničení. Pogratulovala jsem mu a řekla, že je to velmi dobré, a popřála mu úspěch. Ale já se ho zeptala, proč ses se mnou neporadil, vždycky jsi mi o všem říkal, a tohle byl tak závažný krok v tvém životě a ty jsi mi to neřekl? Oleg řekl, jsem hluboce přesvědčen, že budeš pro, takže jsem si myslel, že je jedno, jestli ti to řeknu předtím nebo potom.
K Olegovi častěji začali chodit soudruzi, aby se poradili, a Oleg mě doporučil, že moje matka je také naše soudružka. Vy, děcka, když za mnou přijdete a já nebudu doma, směle to řekněte mé mámě nebo napište vzkaz, co potřebujete, a máma mi to vždycky vyřídí. A tak se chlapci často scházeli v našem bytě a plánovali svou práci. Nejčastěji, nebo spíše každý den, u nás byli Ťuleněv Serjoža, Zimnuchov, Turkenič Váňa, Pirožek, Ivancovová Nina, Borc Valja, Ivancovová Olja, Vajcenovskij, Šepelev Žeňa a Moškov Žeňa. O těch děckách Oleg vždycky říkal, že jsou silní, vytrvalí, odvážní, připravení do ohně i do vody. Nepamatuji si to přesně, ale bylo to v pozdním podzimu, ráno, když Oleg ještě spal, vyšla Olegova babička na dvůr a hned se vrátila zpátky a oznámila mi, že v Sadové ulici je požár, že něco hoří. Tehdy Oleg řekl: „Babi, hoří úřad práce, a ty sis nevšimla, že městská správa nehoří.“ a pak se ozval: „To je v pořádku. Pak se babička zeptala: „Měla by městská správa také hořet?“ Oleg ~~neodpověděl nic~~ řekl ano a hned odešel z domu.
Oleg mi jednou, když se mnou mluvil, řekl, že my, mamuňko, jsme dostali úkol – mám zabít Sulekovského, náčelníka policie a jednoho důstojníka z četnictva, Váňa Zimnuchov – hlavního inženýra ředitelství Andrejeva, Ťuleněv Serjoža z Izvarinské skupiny jednoho četníka a zástupce náčelníka policie Zacharova, Treťjakevič Víťa – ředitele Schweida a ještě nějaké Němce. Pořád jsem všechny chlapce prosila, aby byli opatrní, a Oleg to slíbil. Začátkem října k nám do bytu přišli Oleg a Serjoža Ťuleněv, řekli, že jdou na celý den pod Izvarino pro trnky, a odešli. Večer přišli domů a nepřinesli ani jednu bobuli, prý je někdo vyrval z kořenů. Za pár dní pak přišel Serjoža a začal se smát, že jsme nešli pro trnky, že jsme vás tehdy oklamali, že jsme ten den u Izvarina přeřezali telefonní a telegrafní dráty a zapálili dva kopy sena. Fricové teď budou mít spoustu práce, bude jim trvat dlouho, než to opraví. Olegovi se podařilo získat hodně amonalu, a Olja Ivancovová měla miny a některá z děcek, nevím přesně, zaminovali pole, kam Rumuni hnali ovce, a 500 ovcí bylo zničeno.

V prosinci 1942 v pět hodin odpoledne k nám přišel Ťuleněv Serjoža se vzkazem od Olega, napsal: „Mami, dej Serjožovi můj revolver a do matrace mi dej náboje, sedm nábojů. Přijdu po koně v sedm hodin.“ V osm hodin přišel Serjoža a přinesl velký německý prapor. Oleg mi řekl, že Serjoža odnesl prapor z divadla velmi tajně, nikdo o tom neví, a tvým úkolem, mámo, je ten prapor schovat. Děvčata odpárají hákový kříž a vyšijí srp a kladivo, a až přijdou naši lidé, dáme jim prapor od skupiny „Mladá garda“. Pak jsem pod desku stolu přibila hřebíky a přišpendlila jej tam. V té době se o tom ve městě hodně mluvilo. Když začalo zatýkání, přišla Valja Borc a odnesla prapor.
29. prosince mi Oleg a Váňa Zimnuchov řekli, že 31. prosince bude na ředitelství novoroční večírek, že tam bude hodně německých důstojníků a ruských nohsledů a že by jim rádi udělali dobré přivítání Nového roku, pěkně jim poblahopřát. Vše jsme již připravili, čekáme na rozkaz z Rostova. Už máme připravenou hromadu granátů, půjdeme rovnou do sálu a naházíme je. Propustky už máme. Zeptala jsem se, kolik z vás bude tento závažný úkol plnit? Oleg řekl: „Šest lidí.“ Když 31. října v 17 hodin dostali z Rostova rozkaz zrušit odstřelování, Oleg byl velmi rozrušený a Váňa Zimnuchov řekl: „Ach, škoda, že nám nedovolili zapracovat.“
V prosinci 1942 se děcka sešla na schůzi. Na této schůzi projednali plán další práce štábu, ~~poté přijali~~ nové členy do skupiny „Mladá garda“. Na setkání byli přítomni Váňa Zimnuchov, Ivancovová Nina, Turkenič Váňa, Ťuleněv Serjoža, Ivancovová Olja a Oleg, ~~Ljuba Ševcovová, Anatolij Popov~~. Seděli v pokoji a do kuchyně nám nastěhovali dva Rumuny, byli tam Rumuni a já. V osm večer někdo silně zaklepal na dveře, já jsem se podívala z okna a uviděla policajty, takže jsem se lekla a okamžitě jsem zamkla dveře ~~pokoje~~, kde seděla děcka, a schovala klíč. Otevřela jsem dveře a dovnitř vpadlo pět policajtů a velmi hrubě na mě křičeli: „Co tady děláte? Já ~~jsem strnula~~ myslela jsem, že se dozvěděl o mládeži, a ztuhla jsem, ale odpověděla jsem, že nic nedělám, že topím v kamnech. „No, dáme k vám na byt dalších pět Rumunů,“ řekl. ~~Spadl mi kámen ze srdce, dejte jich třeba deset, myslím si, jenom odejděte~~. Policajt zatáhl za dveře a přikázal mi, abych otevřela, ale já jsem zalhala a řekla, že tu bydlí ještě jedna žena, že zavřela dveře a šla k sousedce, že za chvíli přijde. Policajt se mě zeptal, jestli lžu, řekl jsem, že ne, a policajti odešli ~~uvěřili a odešli.~~ Tak jsem otevřela dveře a řekla děckám, aby co nejdříve odešli, protože už bylo pozdě a přišla policie. Oleg mě požádal, abych na

dalších dvacet minut zamkla dveře, a tak jsem to udělala. Po půl hodině přišla policie znovu, a abych děcka varovala, řekla jsem u dveří velmi hlasitě: „Pane policisto, potřebuji slámu pro Rumuny, protože nemám všechny kam položit," a děcka ztichla. Policajti se mě zeptali, jestli přišla ta žena, řekla jsem, že ne, a odešli. Pak Ťuleněv Serjoža, Zimnuchov Váňa, Turkenič Váňa šli domů a Ivancovovy Olja a Nina zůstaly přes noc. Vše proběhlo v pořádku.

[Následuje vyprávění o tom, jak Oleg dostal dopis od záhadného plukovníka a o zatčené a vykoupené dívce.]

V posledních dnech srpna 1942 seděli v našem bytě Korostělev N. N., Koševoj Oleg a Kistrinov V. L. Když jsem vešla do pokoje, něco psali, zeptala jsem se, co píší, začali to schovávat, nechtěli se přiznat, ale já jsem se přesto začala dožadovat, aby mi to řekli, a Korostělev mi řekl, že píšeme letáky a dnes půjdeme do divadla a rozházíme je v parku a v divadle. Letáky měly následující obsah: apelovaly na obyvatelstvo, aby lidé schovávali své děti před odesláním do Německa, protože v Německu šikanují naše lidi a že brzy přijde naše Rudá armáda. Řekl jsem svému bratrovi Korostělevovi N. N., jsi dospělý a zkušenější, dohlédni na Olega, aby to udělal správně. Druhý den mi bratr s Olegem řekli, že letáky úspěšně rozdali, a dokonce strčili několik letáků do kapes policajtům, když odcházeli z divadla. Požádal jsem je, aby byli opatrní, protože by je mohli chytit.

Na začátku září 1942 si Korostylev ilegálně zřídil elektrické osvětlení a V. L. Kistrinov měl rádio. Od té doby jsme začali poslouchat rádio. Začali přicházet Olegovi soudruzi Zimnuchov Váňa, Treťjakevič Víťa a Ťuleněv Serjoža a poslouchali Sovinformbyro, zaznamenávali všechny úspěchy našich vojsk a pak psali velké množství letáků a rozdávali je ve městě a mezi svými známými.

Velmi často si večer Oleg přivazoval na rukáv kabátu bílou pásku (byl to znak policajtů), bral s sebou letáky a roznášel je po ulicích, lepil je na dveře bytů. Když se shromáždil větší počet děcek, nazvali svou skupinu „Mladá garda". Zvolili si vedení a štáb. Na jedné z jejich schůzí zvolili Koševého Olega komisařem oddílu, o něco později zvolili Turkeniče Váňu velitelem oddílu. Začali pracovat lépe, podle plánovitě.

[Následuje pasáž o vyvěšených rudých vlajkách.]

Pár dní po těchto rozhovorech zajdu k sobě do bytu, sedí tam Oleg a nějaká dívka. Tehdy řekl Oleg, mámo, to je ta samá Oxana, kterou zadrželi v Kamensku. Dívka byla v rozpacích a podívala se na mě,

a pak na Olega. Když Oleg viděl, že je Oxana v rozpacích, řekl, že by ses neměla stydět, moje máma je naše soudružka. Pak Oxana začal být upřímná. Byla to Ivancovová Olja.
V prosinci 1942 Ťuleněv Serjoža, Borc Valja, Treťjakevič Víťa, Moškov Žeňa, Koševoj Oleg, Zimnuchov Váňa, a ještě jiná děcka vynesli všechno z německého auta, které stálo na ul. Klubná. V autě byly tajné dokumenty, vintovky, uniformy a nějaké dárky pro frontu. Děcka všechno vybrala a odnesla na svou základnu. Na druhý den byl ve městě velký rozruch.
V říjnu, datum si nepamatuji, Oleg ráno odešel z domu, o dvě hodiny později přišel Serjoža Ťuleněv s dopisem od Olega. Oleg napsal: „Mami, neboj se, zítra budu doma." Druhý den přišel Oleg a řekl, že úkol splnili, byli čtyři. Mezi Gunderovkou a Kamenským byly zapálili dva stohy obilí, které shořely. Oleg pak vyprávěl, že naši kluci v Popovce a Suhodolu zlikvidovali dvě německá auta a tři fricky a všechno z aut vynesli, byly tam i zbraně.
Byly časté případy, kdy u nás v bytě Zimnuchov V., Popov A., Pirožok S., Tuleněv S., Treťjakevič V. psali celé noci letáky, papír Oleg dostal od Korostěleva, papír byl geodetický. Psali letáky ve velkém množství a rozšiřovali je po okrese. Ťuleněvovi Serjožovi dali úkol přinést z Izvarina patrony a granáty. Serjoža naložil dvě tašky a velmi pozdě večer je přinesl. Serjožu zadržela Krasnodonská policie za to, že byl pozdě venku, ale ráno ho propustili a všechno dopadlo šťastně, Serjoža všechno přinesl. Často Oleg mluvil o Nině Ivancovové a Valje Borc, že jsou to dívky velmi dobré a statečné, všechno, co se jim poručilo, spolehlivě vyplnily. A taky se velmi dobře vyjadřoval o Turkeničovi Váňovi, že je to soudruh starší než my, je velmi zkušený ve všech ohledech. Když k nám dali na byt Němce von Velzena, přišli za ním němečtí oficíři a začali mluvit o nějakých maketách, já si to přesně nepamatuji, ale vzpomínám si, že Korostělev vyposlechl ten rozhovor a pochopil, že Němci staví makety vojenského významu a že ty makety určitě sehrají velkou roli. Korostylev N. N. řekl Olegovi, a Oleg šel k Ivancovové Olje, pak informovali další, a tímto způsobem zabránili, pokud je mi známo, něčemu vážnému, co mělo vojenský význam.
Bylo mnoho i takových věcí, o kterých jsem nevěděla, Oleg mi o tom neřekl, a já jsem se nesnažila vědět. Koševému Olegovi a skupině „Mladá garda" bylo určeno verbovat mládež do řad komsomolu, což on dělal velmi dobře. Mnoho jich přijal do komsomolu a vydal jim

komsomolské legitimace. Velmi často mluvil o Ostapenkovi Seňovi, že je jejich kreslíř…
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 330. Лл. 10-13 об.
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.5

Ve zprávě jsou zásahy jinou rukou, pravděpodobně od instruktora LKSM.

Jelena Nikolajevna Koševá – Dopis (25. 12. 1943)

Zdravím Vás a přeji vše nejlepší, milý Vjačeslave Ivanoviči!
Obdržel jsem Váš dopis a upřímně Vám děkuji za Vaši pozornost věnovanou mně a zesnulému Olegovi. Za prvé, omluvte mě, že mi trvalo tak dlouho, než jsem napsala odpověď, ale je to proto, že jsem nebyla doma.
Drahý Vjačeslave Ivanoviči, jaký velký zármutek mě postihl, ti bandité v šedozelených mundůrech připravili o život mého drahého chlapce a také mě. Nemohu si bez chvění vzpomenout na 20. červenec 1942, kdy do Krasnodonu vtrhli němečtí zabijáci. Oleg byl tak šťastný, když jste ho zaregistroval ve své jednotce, že nevěděl, co si počít nadšením. Všechno jsem mu sbalila a on na Vás čekal. Ale čekal až do šestnáctého, a Vy pořád nikde. Pak Nikolaj dostal mizerného koně a bryčku, vzal svou ženu s dítětem, Olega a 4 další dělníky a odjel, zatímco já jsem nemohla, protože moje matka byla vážně nemocná a já jsem zůstala s matkou. A usoudili o Vás, že už nejste naživu. Ale naši nemohli ujít daleko, byli už za Novočerkasskem obklíčeni Němci a nemohli jít dál. 25. července se všichni vrátili do Krasnodonu. V té době už v Krasnodonu probíhal strašlivý krvavý teror. Už bili nagajkami, stříleli, házeli lidi do šachet, vykrádali byty, znásilňovali ženy, naprostá anarchie. Do našeho bytu umístili 2 německé důstojníky. A jeden z nich uhodil Olega do obličeje, protože se ohradil proti jeho skandálním lžím o Sovětském svazu a ruském lidu.
Pak mi Oleg řekl, že já, mamuňko, nebudu mlčet a taky nebudu sedět a čekat, že se budou pomalu ponižovat mě a lidi. Budu pracovat.
V tu dobu, v srpnu v našem parku /vy ho znáte/ zaživa pohřbili 58 mužů, žen a dětí. Rozdělili je do pětic, svázali jim ruce drátem a ve stoje je zasypali hlínou. Život se stával nesnesitelným každým dnem. Hlad, krev, bída a teror – to vše Němci v Krasnodonu obnovili. Začali šířit falešné zvěsti, že prý už dobyli Leningrad a Stalingrad, jednoho

dne dobudou Moskvu a vítězství bude jejich. Tehdy Oleg začal organizovat oddíl mladých. Nabídl mi, abych s nimi také spolupracovala, a já jsem samozřejmě souhlasila. S Olegem jsme se rozhodli, že je lepší zemřít v boji než žít v otroctví. Zbraně na začátku nebyly, Oleg začal pracovat na letácích, bylo mnoho různých textů, letáky psali ve velkém množství a rozšiřovali po celém okrese. Pak Oleg získal rádio a v našem bytě jsme začali přijímat zprávy Sovinformbyra a Nikolaj nelegálně zapojil elektřinu. Nikolaj nás také zásoboval papírem na letáky a pomohl nám vytvářet texty. Téměř každý den lidé četli svodky Sovinformbyra. Když se sešlo 25 děcek, Olega zvolili komisařem oddílu a tajemníkem podzemní komsomolské organizace. Vedl velkou politickou práci mezi mládeží. Za 6 měsíců přijal 36 lidí do komsomolu a rozdával jim dočasné komsomolské legitimace, které oni sami tiskli na svém tiskařském stroji, který sestrojili. Systematicky poškozovali telefonní a telegrafní vedení, začali vypalovat stohy s obilím a senem, aby se jich méně odváželo do Německa. Spálili 6 velkých stohů obilí a 4 stohy sena. Oleg osobně spálil 2 stohy obilí a 1 stoh sena. Spálili úřad se všemi seznamy a dokumenty, čímž zachránili tisíce mladých lidí před odvlečením do Německa. Než Němci sestavili nové seznamy a evidenci mladých lidí, přišli naši a všechny je osvobodili. O říjnových svátcích po městě vyvěsili rudé vlajky s nápisem „Smrt německým okupantům“. Z rumunského auta sebrali tři krabice granátů a několik pušek. Tímto způsobem se trochu vyzbrojili. Zničili a částečně rozprášili 500 kusů dobytka, který Němci posílali do Německa. Osvobodili 80 válečných zajatců z koncentračních táborů a 20 vězňů z nemocnice, zničili 6 německých aut a odvezli zbraně. Zabili 25 Němců a 4 policajty, zamořili sklad obilí roztoči, pomohli rodinám rudoarmějců potravinami a penězi.

V listopadu nám umístili do bytu velmi vysoce postaveného Němce, ten u nás zůstal pět dní a jednoho večera se u nás sešlo několik dalších důstojníků, rozložili mapu a začali mluvit, aby odvedli pozornost postupujících sovětských vojsk jiným směrem a pak všechny jednotky obklíčili a zničili. Oleg a Nikolaj rozuměli německy a slyšeli o tom. A Oleg okamžitě informoval pod …….. na frontě. (Bylo to pod Morozovskou stanicí.) Tak byla tato vojenská jednotka včas varována a naši velice porazili Němce.

Milý Vjačeslave Ivanoviči, nemohu popsat všechno, děcka toho udělala hodně, udělali by toho ještě víc, ale podlý zrádce zradil celou

organizaci. Moje práce spočívala v provádění průzkumu, v případě potřeby ukrýt zbraně, jít někdy i více než sto kilometrů daleko. Chodila jsem pomáhat psát a sestavovat letáky, někdy je roznášet po městě, držet službu na dvoře při schůzích štábu a při poslouchání rádia. Poradit na některých místech, no, některé další drobnosti. Byla jsem jedinou matkou, před kterou neměli žádná tajemství.

1. ledna 1943 začalo masové zatýkání „mladogvardějců". Několika lidem, včetně mého Olega, se podařilo uprchnout z města. Byly velmi silné mrazy a policie vydala všem okolním policejním stanicím příkaz, aby nikoho nepřijímaly na nocleh bez důkladné kontroly totožnosti, jinak, pokud by si nějaký občan někoho vzal do bytu, bude spolu s „mladogvardějci" pověšen. Německé četnictvo podrobně popsalo Olegovu podobu a rozeslalo ji všem policajtům. Když prochodil jedenáct dní, vrátil se Oleg do Krasnodonu k mojí přítelkyni. Bylo 11. ledna, ten den uvěznili Nikolaje, jeho ženu a mámu. Od druhého ledna u mě ve dne v noci hlídkovala policie a čekala na Olega, všechno z bytu vynesli a řekli mi, abych chodila dvakrát denně na četnickou stanici. Když Oleg přišel, měl omrzlé prsty na nohou. V Krasnodonu se nedalo zůstat. Převlékla jsem ho do ženských šatů, doprovodila ho z města a on se zase schoval. Vjačeslave Ivanoviči, miláčku, plakala jsem, moje duše určitě vycítila, že bude zle. Rozloučila jsem se, políbila svého drahého chlapce a on mě utěšoval, říkal, dávej na sebe pozor, mamuňko, a já budu určitě naživu. Už ho živého neuvidím. 24. ledna ho chytili kati a popravili. 14. února nás osvobodila Rudá armáda a já jsem našla tělo svého drahého jediného syna, svého chytrého a hezkého chlapce, zohavené k nepoznání.

Můj milý Vjačeslave Ivanoviči, Oleg byl šedivý jako mléko, rozsekaný a zohavený, svlečený do naha, kati mu dokonce i šaty svlékli. Dovedete si představit, co kati udělali Olegovi, když za pár dní zešedivěl. Můj zármutek nemá hranic, zármutek matky je tak zdrcující, že se nedá srovnat ani popsat.

Drahý Vjačeslave Ivanoviči! Jak je mi těžko, jaký je to žal. Jaká strašná muka museli „mladogvardějci" snášet, na jejich těla vypalovali čísla jejich komsomolských průkazů, pod nehty jim strkali jehly, vypichovali jim oči, věšeli je za nohy ke stropu a drželi je tam, dokud jim nezačala téct krev z úst, bili je dvěma biči a dávali jim sto ran najednou, nutili je lízat krev jazykem, uřezávali jim uši, nosy a jazyky. A pak byli polomrtví vhozeni do šachty hluboké 58 metrů.

Když 14. února naše jednotky vstoupily do Krasnodonu, okamžitě začaly vytahovat mrtvoly z jámy, co se dělo, bylo vytaženo asi sto mladíků a dívek, zohavených k nepoznání. Krev v žilách chladne a ruce se třesou, když si vzpomenete. Bylo tam také tělo Serjoži Levašova, který také zemřel. Všichni zabití mladogvardějci byli vyznamenáni řádem Velké vlastenecké války I. stupně a partyzánskou medailí I. stupně. Serjožova matka vyřídila Váš pozdrav a otec odešel s Němci, ale zdá se, že je na cestě zpět. Nikolajovi se podařilo utéct z vězení poté, co měsíc seděl na policii, a přežil. Já jsem na policii seděla málo, sestavili na mě spis a 18. února mě měli také hodit do jámy, ale nestihli to. Ano, 17. mělo být zabito mnoho lidí. Celá naše rodina byla zatčena.
Vjačeslave Ivanoviči, nebudu vám psát všechno, možná se někdy setkáme, pak si popovídáme a povíme si mnoho věcí. Moje matka byla vyznamenána partyzánskou medailí 1. stupně a já řádem a medailí. V našem domku je muzeum „Mladé gardy“. Tam už nebydlíme, 15. prosince jsme se přestěhovali do Vorošilovska. Kolja tu pracuje jako geolog a já jsem se rozhodla bydlet u nich, je velmi těžké žít sama. Snad k nám jednou budete moci přijet, prosíme Vás, abyste k nám přijel, rádi Vás uvidíme. Napište prosím více o sobě, své rodině a místě, kde žijí. Pozdravy od maminky, Kolji, Olji a malé Valerky. Napište mi prosím na adresu: Vorošilovská oblast, Parkomunna, Vorošilovskugol trust – Koševé J.N.
Na zdraví, pevně ti tisknu ruku. Jelena Koševá
25.12.43

P.S. Vjačeslave Ivanoviči! Jste teď na frontě, prosím Vás, porazte německé vrahy dětí a pomstěte smrt mého drahého Oležka. Znal jste ho dobře, jaký to byl chytrý a hezký chlapec, jak často o vás mluvil.
Můj zármutek je velký, jak ráda bych Vám o svém zármutku vyprávěla. Prosím, napište, hned odpovím. Mrzí mě, že píšu tak často, když píšu, je to pro mě jednodušší a někdy těžké. J.K.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 330
https://www.molodguard.ru/doc33.htm

Z dopisu J. N. Koševé matce N. Ostrovského (autora románu „Jak se kalila ocel“)

Oleg měl také milovanou dívku – Linu[260], konec přátelství s ní byl sejný, jako u Pavla [Pavla Korčagina, hrdiny románu Ostrovského]. Během těžkých dnů německé okupace přerval s Linou přátelský vztah, protože v ní nenašel družku v boji s německo-fašistickými okupanty… Když jsem viděla, že těžko snáší tento rozchod, poradila jsem mu, aby se s ní smířil, ale on mi právě tehdy dal za příklad Pavku, a prohlásil, že láska nesmí být překážkou na cestě revolučního boje, ale naopak – hybnou silou, burcující k činům. „A když to Lina nechápe, tímto dnem ji vyrvu ze své paměti.“

https://www.molodguard.ru/doc73.htm

Zprávy Ivana Turkeniče

Z hlášení velitele Mladé gardy Ivana Turkeniče ÚV VLKSM (duben 1943)
(Tento materiál vyšel jako článek v časopise Smena.)

[Nejprve Turkenič vyprávěl o tom, jak upadl do zajetí, utekl, přišel do Krasnodonu a prostřednictvím Anatolije Kovaljova se seznámil s budoucími členy Mladé gardy. Tato část v podstatě odpovídá rukopisu, která se našel v jeho pozůstalosti. (Následující dokument.)]

První letáky

V domě Olega Koševého bylo ukryto rádio. Oleg poslouchal moskevské vysílání. Zapisoval nejdůležitější zprávy a hlášení Sovinformbyra. Tyto zápisky se pak přepsaly na samostatné listy papíru a rozdaly po skupinách, které je rozházely a rozvěsily po městě. To byly naše první letáky.

Mnoho potíží jsme způsobili policii svými letáky o Stalingradu. Němci pečlivě tajili před obyvatelstvem, že jejich armáda na Volze je obklíčena a ničena sovětskými vojsky. Naše letáky burcovaly celé město. Lidé se vzchopili. Ještě více zesílila naděje na brzké osvobození z otroctví. Od úst k ústům se předávala radostná zvěst:

[260] Alexandr Fadějev se nespokojil s tím, že Lina, kterou přejmenoval na Lenu Pozdnyševovou, zřejmě neměla chuť se stát odbojářkou, ale udělal z ní přímo přítelkyni Němců, i když z ohledu na mládež popsal jenom to, jak s Němci zpívala u piana. Fadějev byl vůbec k dívkám nemilosrdný.

Němcům je zle, naši Němce bijí. Policajti slídili po městě, ale lidé roznášející letáky mizeli stejně záhadně, jako se objevili.
Přepisovat letáky ručně bylo nepohodlné. Potřebovali jsme písmo. Ale kde ho vzít? Po dlouhém hledání někdo navrhl, abychom si písmo vyrobili sami a vyřezali ho z gumy. Úkolu se ujal náš umělec a grafik Seňa Ostapenko. Pomáhali mu Georgij Aruťuňanc a Anatolij Orlov. Byla to obtížná práce, ale soudruzi si s ní poradili rychle a obratně. Po nějaké době Olegovi předali formuláře komsomolských legitimací vytištěné novým písmem. Potom Oleg, tajemník naší komsomolské organizace, přistoupil k slavnostnímu předávání komsomolských legitimací a začal přijímat členské příspěvky.
Později jsme v rozvalinách odpálené tiskárny posbírali skutečné písmo a několik kusů vybavení. Podařilo se nám sestavit něco podobného tiskárně a mohli jsme zvýšit náklad našich letáků. Tiskli jsme samozřejmě tím nejprimitivnějším způsobem, letáky byly nevzhledné, ale nám připadaly velmi dobré a lidé je žádostivě četli.
Kromě distribuce letáků naše organizace vedla další práci v boji německou propagandou. Dělali jsme to doslova pod nosem policie. V budově klubu Gorkého se Němci pokusili vytvořit něco jako vlastní klub, aby přilákali mládež, vyhlásili zápis do amatérských kroužků. My jsme usoudili, že pro nás bude užitečnější do toho nezasahovat, ale pokusit se využít „klub“ pro své účely. K tomu bylo nutné mít v něm vlastní lidi. To se nám podařilo, a jak! Ředitelem klubu se stal Žeňa Moškov, správcem Váňa Zemnuchov. Nabrali do amatérských kroužků nemálo dalších mladogvardějců. Tím se klub dostal do našich rukou.
Z uměleckého programu naši soudruzi pečlivě vyhazovali všechno protisovětské, co vnucovali klubu Němci. Ale co je nejdůležitější, práce v klubu nám dávala příležitost, aniž bychom vzbudili podezření, scházet se ve velkých skupinách pod dojmem zkoušky, vracet se pozdě domů, bez překážek mluvit s mládeží.
To všechno nám přineslo značný užitek, když byla vyhlášena mobilizace mládeže do Německa. Němci se lísali, vychvalovali a popisovali „rajský život“, který mobilizované čeká. V letácích, v rozhovorech s mladíky a dívkami jsme odhalovali tento hnusný podvod a nabádali mládež, aby se všemi prostředky vyhýbala mobilizaci.
Na úřadě práce jsme se dozvěděli, kdo dostal předvolání. Pak naši soudruzi předešli roznašeče předvolání a varovali lidi, a ti se včas

schovali. Nakonec v noci na 6. prosince 1942 vzplanul ze všech stran zapálený úřad práce, kde byly uloženy seznamy všech osob, které podléhaly odvlečení na německou katorgu. Náročnou operaci zapálení úřadu práce provedli Sergej Ťulenin, Ljuba Ševcovová a Viktor Lukjančenko.

Bojové operace

Soudruzi mi svěřili vedení bojových operací „Mladé gardy" vzhledem k mým vojenským zkušenostem. Vojenské znalosti jsou jedna věc, ale bojová činnost ve městě obsazeném nepřítelem, v ilegálních podmínkách, je něco zcela jiného. Učil jsem mladogvardějce zacházet se zbraněmi, maskovat se a provádět průzkum, udržoval jsem v organizaci vojenskou kázeň a pořádek, ale zároveň jsem se sám hodně naučil.

Podzemní pracovník musí být nejen smělý a statečný. Velká vytrvalost, schopnost okamžitě se orientovat v situaci a bezchybně přijímat řešení – potřebuje tyto a mnoho dalších vlastností. Nikdo z nás samozřejmě neměl žádné návyky k podzemní práci. Ale soudruzi, když vstoupili na nebezpečnou cestu boje s okupanty, projevili takovou obratnost, vůli a odhodlání, že jsem prostě nepoznával své bývalé spolužáky.

Letáky, práce mezi obyvatelstvem, sabotáže v dolech – to připadalo soudruhům nedostatečné. Dychtivě se hnali do boje s nepřáteli Vlasti. Bylo nutné zadržovat ty, kteří byli příliš žhaví, připomínat jim opatrnost, odpovědnost každého za organizaci a společnost věc.

Neměli jsme hned dostatek zbraní, ne všichni byli připraveni na ozbrojený boj. Postupem času se nám ale podařilo provést řadu vojenských operací.

V listopadu si okupanti usmysleli poslat do Německa dobytek zabraný kolchozníkům. Byl jsem na okraji města a viděl jsem, jak Němci ženou kolem velké stádo dobytka. Bez dlouhého přemýšlení jsem se rozhodl, že musíme lupiče připravit o jejich kořist, abychom zmařili jejich barbarský plán. Když jsem je pozoroval, viděl jsem, že dobytek ženou směrem k Rovenkám. To znamená, že za Ševyrevkou je možné je potkat. Nemohl jsem ztratit ani minutu a musel jsem se naléhavě dostavit na schůzi štábu. Naštěstí jsem potkal naše kluky: Ťulenina, Ostapenka, Osmuchina a Fomina. Okamžitě pochopili úkol a spěchali pro zbraně.

Večer Sergej Ťulenij [sic] hlásil štábu: jeho skupina připravila přepadení, zabila stráže a odvedla 500 kusů dobytka do vesnic a do chutorů.
O několik dní později jsme se dozvěděli, že z Krasnodonu má večer po silnici do Izvarina projet auto se skupinou německých důstojníků. Vzal jsem Anatolije Popova a Děmu Fomina, řádně se vyzbrojili a vyrazili.
Stmívalo se. Předběhli jsme opozdilé kolemjdoucí, vstoupili na pole a vybrali si místo k přepadení.
Kolem projely dvě nebo tři nákladní auta. Nedotkli jsme se jich: nákladní auta nám neutečou a důstojníci po těchto silnicích nejezdí každý den. Už se stmívalo a my jsme měli strach: co kdyby zůstali ve městě, nebo – což je ještě horší – jeli jinudy! Naše rozvědka však nezklamala. O několik minut později se objevilo auto. Ono! Vše se odehrálo velmi rychle. Děma hodil granát, já jsem vystřelil z pušky. Auto zastavilo a uhnulo ze silnice. Pro jistotu jsem ještě jednou vystřelil do oken a vyrazili jsme vpřed. Dva Němci byli mrtví, dva ještě žili. Vyřídili jsme je a odešli, přičemž jsme si vzali tři parabelly, dvě další pistole, samopal a vintovku.

Zbraně

Zpočátku jsme neměli vůbec žádné zbraně, kromě dámského revolveru, který se nějakým zázrakem uchoval u Olega Koševého. Pak jsme našli tři automatické pušky. S těmi jsme začali bojovat. Mnoho automatů, vintovek, granátů a nábojů jsme získali při útoku na německé automobily, při osvobozování válečných zajatců a při dalších bojových operacích. Brzy by náš sklad již mohl poskytnout zbraně všem členům organizace. Připravovali jsme se však na povstání a věděli jsme, že budeme potřebovat spoustu zbraní. Získat ji bylo považováno za to nejcennější a nejdůležitější, byl to vytoužený sen každého člena Mladé gardy. A my jsme je získávali všemi možnými způsoby, neustále jsme doplňovali náš sklad, který byl zřízen ve sklepě lázní.
Jednou mi Oleg vyprávěl, že na dvoře, kde dříve bydlel Němci popravený komunista Valko, jsou v letní kuchyni pod podlahou dvě vintovky. Dověděl se to od Valkovy hospodyně.
Nebylo snadné získat tyto vintovky. Valkův byt obýval náčelník německého úřadu práce. Na dvoře choval obrovského divokého vlkodova. Ale vintovky se musely dostat do našeho skladu. A tak jsme

se Oleg Koševoj, Semjon Ostapenko a já vydali v noci do Valkova domu. Kousek chleba se schovanou v něm jehlou nás zbavil psa. Vylomit zámek a dostat se do letní kuchyně už bylo jednodušší. Zvedli jsme prkna, vyndali vintovky a odnesli je do našeho skladu.
Jindy náčelník naší rozvědky Váňa Zemnuchov hlásil:
„V dole č. 1-bis, poblíž velké hromady vytěžené horniny, je výrazným kamenem označené místo, kde je zakopáno několik kilogramů výbušnin, Bickfordových šňůr a granátů. Myslím, že by se nám to mohlo hodit."
Bylo nutné oklamat stráž, projít k šachtě a najít uvedené místo. Prošli jsme bez větších potíží. Zatímco někteří hledali zbraně, jiní se rozhlíželi, připraveni varovat dohodnutým znamením, že se blíží patrola.
Rychle našli kámen, ale ať kopali sebevíc, nic pod ním nenašli. Nebyl to ten kámen! A jak ho najít, když je všude okolo hornina! Kopali, vynakládali všechny síly a spěchali. A našli.
Na začátku prosince jsme měli 15 automatických pušek, 80 pušek, 300 granátů, asi 15 tisíc nábojů, 10 pistolí, 65 kilogramů výbušnin a několik set metrů Bickfordovy šňůry.

Jak jsme osvobodili válečné zajatce

V prosinci do naší oblasti přihnali skupinu zajatých sovětských vojáků a velitelů. Vyhublí, napůl oblečení, sotva se hýbali. Umístili je v budově Pervomajské nemocnice. Anatolij Popov o tom neprodleně informoval štáb.
Štáb rozhodl: propustit naše bojovníky z fašistického zajetí. Spolu se Zemnuchovem a Popovem jsem podrobně studoval situaci, zjišťoval, kde a jak jsou vězni umístěni, kolik je tam dozorců a kde jsou rozestavěni.
Večer jsme poslali Děmu Fomina do nemocnice s klíčem a pilníkem. Pomocí několika lstivých triků se dostal dovnitř a podařilo se mu vyrozumět vězně.
Ve tři hodiny ráno jsme sejmuli hlídku u dveří nemocnice, Děma současně otevřel dveře zevnitř a vyvedl vězně ven. Bylo jich dvacet; tolik lidí se v malém městě nedalo ukrýt. Policejní ohaři by po nich bezohledně pátrali. Nejlepší pro osvobozené muže bylo rychle se rozptýlit do různých směrů a pak se vydat přes frontovou linii ke svým. A tak to udělali.

Brzy jsme naplánovali zařídit útěk vězňů z Volčenského tábora. Byl přeplněný. Věděli jsme, v jakých nesnesitelných podmínkách jsou naši lidé drženi, a naše touha je zachránit nás vedla k nové odvážné operaci.
Vedením útoku byl pověřen nejstatečnější a nejodhodlanější muž, Žeňa Moškov. On se svojí skupinou provedl průzkum, pak zaútočil na hlídače a svedl s ním boj. Němci neočekávali otevřený útok a padali pod kulkami mladogvardějců. Vypukla panika. Zajatci toho využili.
Ozvaly se výstřely a útočníci zmizeli ve tmě. Asi stovka vězňů uprchla. Naše skupina neměla žádné ztráty.

Poprava zrádce
Bylo to na konci září. Na ulici mě oslovili chlapci-mladogvardějci: Vasilij Pirožek, Vasilij Borisov a Michail Grigorjev. Řekli, že za parkem leží napůl pohřbená mrtvola zastřeleného muže.
„Pojďme se podívat, možná zjistíme, kdo to je," navrhl jsem.

Гвардии старший лейтенант Иван Туркенич

Дни подполья

ЛЕТОМ 1942 ГОДА

ПЕРВЫЕ ЛИСТОВКИ

Валентина Савватеевна

НА НЕМЕЦКОЙ КАТОРГЕ

7

Podle zbytků oblečení jsme skutečně poznali v zastřeleném náčelníka krasnodonské rozhlasové stanice, komunistu.

„Někdo ho zradil,“ řekl Vasja Borisov sklesle.

„Ano, kdo jiný než tyhle prodejné kůže, policajti,“ kývl Pirožek směrem k policajtovi, který procházel opodál.

„Ech, vyřídit si to s nimi!“

Podívali jsme se na sebe a pochopili, že nás všechny čtyři napadla stejná myšlenka. Zrádce, kteří se nechali naverbovat k německé policii, jsme nenáviděli zvláště silně, a dohodli jsme se, že těmto darebákům dáme jasně najevo, že neuniknou odplatě.
Bylo známo, že s příchodem tmy chodí policisté po dvojicích po parku a chytají opozdilce. Právě tento park jsme si vybrali pro uskutečnění svého plánu.
Jakmile se setmělo, opatrně jsme se vydali do nejzapadlejší uličky a čekali. Nečekali jsme dlouho. Do parku vstoupila hlídka a začala obchůzku. Do naší uličky zamířili dva policajti.
Pak jsme se s Vasjou Borisovem schovali do křoví a Pirožek s Grigorjevem zůstali stát uprostřed uličky a povídali si. Policajti přišli a jeden z nich rozkázal:
„Ruce vzhůru!“
Chlapci bez námitek poslechli.
„Kdo jste? Co tady děláte?“
V tu chvíli jsme se s Vasjou vrhli na jednoho, s Pirožek a Grigorjev na druhého, odzbrojili je, zkroutili jim ruce a zacpali ústa. Neměli čas křičet. To bylo důležité zejména proto, že ostatní policisté se pohybovali poměrně blízko a mohli se za podezřelým hlukem rozběhnout.
Neztráceli jsme čas, pověsili zrádce a odešli.
Rudá armáda se stále více přibližovala k Donbasu. S napětím a radostí jsme sledovali její postup a neúnavně jsme se připravovali na ozbrojený útok na německou posádku. Vypracoval jsem podrobný plán obsazení města, rozmístil síly, rozvědka shromáždila velký materiál, sklad přetékal zbraněmi. Připravovali jsme se ve dne v noci. Přípravu přerušila podlá zrada. Soudruzi byli zajati gestapovce a zemřeli strašnou smrtí.
Za jejich krev, pokud budu naživu a schopen držet v ruce zbraň, se budu nemilosrdně mstít nepřátelům naší vlasti!
duben 1943
Archiv Muzea Mladé gardy
ф. 1, д. 260, № 1360
http://www.molodguard.ru/book8.htm („Mladá garda“: sborník dokumentů, Doněck, 1977)
V originále zprávy jsou opravy, které zdůrazňují roli Olega Koševého.

Ivan Turkenič – Zpráva o podzemní komsomolské práci organizace Mladá garda

(z pozůstalosti Ivana Turkeniče)

V červenci 1942 naše město obsadili němečtí vyvrhelové. Po vstupu do Krasnodonu začali Němci zavádět své „pořádky“. Především ustanovili svou moc. Jmenovali policii, správu v čele s hlavou okresu, úřad práce, ředitelství, jmenovali německého velitele a přišlo gestapo. Poté následovaly příkazy a nařízení ustanovené moci jako: všem obyvatelům okresu, aby se co nejdříve registrovali na úřadě práce. Za vyhýbání se registraci – zastřelení. Bylo zakázáno chodit večer po ulicích a mnoho dalších příkazů „nového řádu“. Policie začala komunistům a mnoha dalším obyvatelům odebírat majetek a začalo rabování. Cokoliv, co se líbilo policajtovi nebo Němci, si zabrali pro sebe. Brzy začalo hromadné zatýkání. Zatýkali komunisty, nejaktivnější komsomolce, občany židovské národnosti, pronásledovali nositele řádů, staré členy strany. Policie začala evidovat komunisty a komsomolce a začala vést jejich zvláštní sledování a evidenci. Ti, kteří byli zaregistrováni, se museli v určených termínech dostavit na policii a hlásit se tam. Pokud soudruh nedodržel termín, byl potrestán. Na začátku srpna Němci pohřbili 30 horníků z Krasnodonu zaživa. Začalo střílení členů strany a občanů židovské národnosti. Tehdy se zrodila naše základní komsomolská organizace. Iniciátorem byl Oleg Koševoj. Našel své přátele ze školy Váňu Zemnuchova, Viktora Treťjakeviče a Vasju Levašova. Olegův strýc měl ve svém bytě rádio. Oleg po večerech poslouchal rozhlasové vysílání, zapisoval je, předával svým přátelům, kteří ručně psali zprávy z Moskvy a informovali o nich obyvatelstvo. Tak se objevily první letáky podzemí. Po nějaké době se chlapci rozhodli rozšířit svou skupinu. Začali přijímat nové členy do organizace. V té době přijali mnoho nových soudruhů, například: Kovaljova, Popova, Ševcovovou, Ťulenina, Borc, Ivancovovou Ninu, Aruťuňance a některé další.

<u>Příklad přijímání nových členů</u>

Upadl jsem v obklíčení Němci. Když jsem se snažil přejít frontovou linii, Němci mě náhle spícího zajali a odvedli s eskortou do zajateckého tábora, kde jsem zůstal pět dní na hromadě zmáčeného žita. Čtyři dny jsem byl v obklíčení a snažil se přejít přes linii fronty, neměl jsem vůbec nic k jídlu a byl jsem dost zesláblý. A když šestý

den tábor, kde jsem byl, začali hnát na nové místo, utekl jsem cestou a usoudil jsem, že teď už nebudu mít sílu v takovém stavu jít na frontu. Kdybych k ní nedošel, zemřel bych hlady, aniž bych přinesl cokoli užitečného ke slávě Vlasti. Pevně jsem se rozhodl odejít za nepřátelské linie a vykonávat užitečnou práci. A tak jsem to udělal. V srpnu jsem přišel do Krasnodonu s a po cestě jsem vedl stařecký život. Když jsem se dozvěděl o letácích, začal jsem hledat tajné autory letáků. Ale navzdory mému očekávání mě předběhli a jednoho srpnového dne za mnou přišel Anatolij Kovaljov (kterého skupina vyslala) a požádal mě o večer s patefonovými deskami. Neodmítnu to. Požádal mě, abych je přinesl přesně v den a hodinu, kdy v divadle nic nebývá. Ve stanovený čas přinesu desky na místo setkání. Tam už na mě čekal. Samozřejmě desky přijal a začal vyprávět o večeru a vzpomínat na minulost. Dotkli jsme se obsahu letáků. Já ho na oplátku pozorně chytám za slova (takový rozhovor přece může začít každý). Pak jsme se spolu nepozorovaně začali bavit a spekulovat o tom, kdo by je mohl vydávat. Najednou se zeptá: „A chtěl bys být s nimi?“ Samozřejmě jsem dal slovo, že takové hledám. Říká: „V tom případě budeš mít zítra v takovou a takovou dobu schůzku s jedním z těchto představitelů. Všechno ti vysvětlí.“ Druhý den jsem měl schůzku s Viktorem Treťjakevičem, který mě částečně zasvětil do práce. Vysvětlil, že letáky jsou dílem jejich rukou. Poté mě pozval na schůzku se soudruhy. Schůzka se uskutečnila následující den, kdy byli přítomni Oleg Koševoj, Váňa Zemnuchov, Viktor Treťjakevič, Vasja Levašov a Georgij Aruťuňanc. Zde se podrobněji dozvídám, že existuje rozhlasová stanice a že se chlapci rozhodli vytvořit rozsáhlejší skupinu. Seznamují mě s dříve vydanými letáky. Zde jsme se také rozhodli zřídit štáb vedení. Navrhli kandidáty, mezi nimiž byli Oleg, já, Treťjakevič, Zemnuchov a Levašov. Olega jsme jmenovali komisařem, mě velitelem, Zemnuchova rozvědčíkem a konspirátorem. Treťjakeviče a Levašova jako členy štábu. Na této první schůzce jsme se dohodli hlavně na organizačních záležitostech, kdy jsme z důvodu opatrnosti stávající volné a nově příchozí soudruhy zorganizovali do pětek. Pětky vybrat podle blízkosti bydlišť soudruhů a podle jejich vzájemného vztahu. Do čela skupin (pětek) postavit nejosvědčenější soudruhy, jako například: Anatolij Popov – Pervomajská skupina, Vasilij Levašov – Centrální skupina, Jevgenij Maškov – skupina dolu 1-bis, Anatolij Kovaljov, Ivanichinová, Sumskoj a další.

Zde jsme se také rozhodli zavést dočasné komsomolské průkazy. Všichni členové organizace a noví soudruzi složí přísahu. Vnést do organizace vojenský řád. Na schůzi jsme si stanovili následující úkoly: nedovolit, aby lživá německá propaganda oklamala obyvatelstvo Krasnodonu, posílit důvěru lidu ve vítězství nad Němci, vyburcovat k boji mládež a veškeré obyvatelstvo Krasnodonského okresu, opatřit si zbraně a ve vhodnou chvíli přejít k otevřenému boji proti německým mocenským orgánům, všemi způsoby zasahovat do provádění opatření německými úřady.

Seznámení s Oxanou

Začátkem října mě Oleg informoval, že prostřednictvím Oxany navázal kontakt se štábem partyzánského oddílu v Rostovské oblasti. Zeptal jsem se, kdo to je. Z Olegových slov jsem pochopil, že mě ta soudružka dobře zná ze školy.

Druhý den jsem měl schůzku s Oxanou v Olegově bytě. K mému překvapení se ukázalo, že Oxana je Olja Ivancovová, spolužačka z 5.-6.-7. třídy. Setkání byli přítomni Oleg Koševoj, Nina Ivancovová, Olja Ivancovová a já. Olja Ivancovová se mi představila jako spojka Danila (generálmajora ze štábu partyzánského oddílu v Rostovské oblasti). Zde nás také jménem Danily a Andreje upozornila, že údajně podle informací dostupných na zmíněném štábu je Viktor Treťjakevič zrádce a že se kvůli němu rozpadla Vorošilovgradská skupina. V listopadu jsme se rozhodli požádat štáb o pomoc s přechodem a spojením s jedním z aktivních partyzánských oddílů části našich soudruhů, abychom vytvořili předmostí pro další práci, očekávajíce, že odcházející skupina, vytvoří silnější potravinovou a zbrojní základnu, aniž by ztratila kontakt se zbývající podzemní skupinou, jejímž cílem bylo vést podzemní práci: rozšířit – rozmnožit naše řady, všechny podrobně prověřit a ty, kteří si zaslouží naši důvěru, poslat pracovat do aktivního partyzánského oddílu. Tím se dosáhne stále většího vzrůstu naší organizace, která poskytne zbraně a munici.

* * *

V říjnu, kdy hitlerovci začali mobilizovat do Německa, jsme poskytovali rady, jak se mobilizaci vyhnout. Na rozdíl od německého lžitisku uvádíme příklady nesnesitelného života mobilizovaných v Německu. Štáb pověřuje Olega, aby se spojil s jednou z pracovnic úřadu, která měla na starosti předvolání do Německa. Zjistíme od ní den a čtvrť, kam má být předvolání doručeno, a než úřad stihne tomu

či onomu soudruhovi předvolání doručit, už ho o tom náš leták informuje a varuje ho, aby se vyhnul předvolání.
Koncem října jsme se na schůzi štábu sešli v bytě Georgije Aruťuňance. S Olegem jsme dorazili později než ostatní a na prahu nás přivítal Žora. V místnosti jsme viděli následující obrázek.
Uprostřed druhé místnosti, do které jsme vstoupili, stál na stole patefon, byly tak rozložené šachy. U stolu sedí Viktor Treťjakevič, Váňa Zemnuchov a Vasja Levašov. Chlapci o něčem vážně hovoří, kouří, hraje patefon. V prvním pokoji u okna pere Žorova matka a u téhož okna hobluje na dvoře Žorův otec, který na všechno dobře vidí. Tímto způsobem byl zajištěn bezpečný průběh schůzky. O čem se ten den mluvilo? Oleg zahájil schůzi. Hlavním bodem programu byla další existence a smysl naší organizace, druhým různé.
K první otázce Oleg hodně mluvil, a především o tom, že před námi, tj. štábem, stojí obrovský úkol zachování naší organizace, protože velká část našich soudruhů dostala předvolání do Německa, že na našem rozhodnutí záleží zachování morální stability našich soudruhů, kteří když dostali předvolání, začínají pochybovat, reptat, s tím, že pokud nebude našeho rozhodnutí, může se organizace rozpadnout. Viktor Treťjakevič také hovořil o nevyhnutelném odchodu naší organizace z okresu do stepi. Váňa Zemnuchov navrhl plán ústupu, který spočíval v útoku na pervomajskou policii a ve vyhození některých podniků do povětří. Plán byl vypracován, a to Viktorem Treťjakevičem, Zemnuchovem a Levašovem předem. Při práci nás rodiče upozornili na blížícího se cizího člověka. Věnovali jsme se patefonu, šachům a tanci. Do místnosti vstoupil cizí člověk a podal Žorovi předvolání. Po odchodu neznámého soudruzi začali ještě důrazněji upozorňovat na nevyhnutelnost odchodu organizace.
Poslední slovo jsem měl já. Cítil jsem, že nepřipravený odchod s takovými silami, jaké jsme měli, je nemyslitelný.

1. Samotná organizace je mladá, 2. Neměli jsme žádný opravdový bod pro zásobování potravinami, kterým bychom je mohli na začátku doplňovat. 3. Zatím jsme nebyli v kontaktu ani s jedním z (existujících) partyzánských oddílů, s jejichž pomocí bychom mohli něco zorganizovat. 4. Co přesně by takový ústup v naší situaci znamenal, by nebylo dobré: a) Útok na policii a diverze by přitáhly veškerou pozornost právě k těm, kteří odešli, protože většina z nich pracovala a takový bezdůvodný ústup něco znamená. b) Policie by se snadno dozvěděla naše jména z podniků a od obyvatelstva, takže

bychom mohli ztratit veškeré kontakty s Krasnodonem a ponechat okres na pospas osudu. Navrhl jsem co nejdříve navázat kontakt s metjakovským nebo jiným oddílem (proč zrovna s metjakovským?) Měli jsme informace, že takový oddíl existuje, a znali jsme člena tohoto oddílu, Čerňavského N. Pověřit synovce Čerňavského, aby to udělal. 2) Promluvit si s členy organizace, aby nechodili na úřad s předvoláním a drželi se, dokud to bude možné, a čekali na pokyny štábu. 3) Pověřit Ťulenina, aby zapálil úřad práce, čímž by se evidence úřadu uvedla do úplného zmatku. Můj návrh plně podpořil Oleg a po dlouhé debatě bylo rozhodnuto, že se bude vycházet z tohoto návrhu. Potom začali jednat.

1. Oleg převzal vedení nad synovcem Čerňavského a okamžitě ho poslal do vesnice, kde se měl setkat s Čerňavským a částečně ho zasvětit do naší práce, domluvit si schůzku se členy štábu. Synovec to splnil a stanovil termín na neděli, na kterou jsme v tento den (datum) provedli přípravy na bezpečné setkání s metjakinskými. Byli vybráni lidé, funkcí kterých bylo předem vyhledat bezpečnější průchody a dopravit soudruhy na místo setkání bez jakéhokoli rozruchu. Na místě setkání byla také zorganizována ochrana, ale všechna tato práce přišla vniveč, Metjakovec se nedostavil.

2. Byly provedeny organizační rozhovory po skupinách za přítomnosti členů štábu.

3. Zemnuchov začal provádět přípravný průzkum režimu úřadu a určovat čas pro provedení operace. Vypracoval jsem stručný plán operace a po vysvětlení všech okolností operace jsem požadoval akci.

Jak jsme rozšiřovali letáky?

Po obdržení materiálu z rádia od štábu jsme jej rozmnožili. Rozdali jsme jej skupinám, které je vyvěsily na nejlidnatějších místech, rozházely je, umístily do dveří, škvír atd.

Tímto způsobem jsme lidu řekli pravdu o válce a vyvrátili fašistickou lež. V srpnu začala mobilizace do Německa a Němci začali agitovat o „dobrých“ životních podmínkách v Německu. My zase píšeme letáky o lžích německého tisku. Je to pro nás sovětské lidi vězení – kterému je nutné uniknout, vyhnout se mobilizaci, radíme nechodit na úřad práce s povolávacími rozkazy, jít do sousedních vesnic, chutorů. Němci rozbili město na okrsky a zahájili mobilizaci po jednotlivých okrscích. Byli jsme informováni přímo přes naše soudruhy, kteří pracovali na úřadě, do kterého okrsku a kdy se chystají doručit

předvolání; předem jsme varovali, převzali jsme nad daným okrskem patronát, nedovolili jsme hitlerovským úřadům, aby nás předběhly. Pronikli jsme do všech koutů, abychom zabezpečili všechny, kteří podléhali mobilizaci.
Když jsme 6. listopadu slyšeli projev soudr. Stalina k 25. výročí Velké říjnové socialistické revoluce a rozkaz ze 7. listopadu 1942, přijali jsme jej s velkým nadšením. My jsme zase rozdali víc než desítku letáků, které informovaly naši mládež a obyvatelstvo o životě v sovětské vlasti, o tom, že existuje, že život jde dál jako obvykle navzdory lživé agitaci německého tisku, že systém zůstal sovětský, že ho vede naše milovaná bolševická strana v čele se soudruhem Stalinem, že máme pomáhat vším, co máme, abychom nenáviděného nepřítele co nejdříve vyhnali z našeho území a porazili ho.
Ve štábu jsme provedli besedy o rozboru projevu soudr. Stalina se všemi členy naší organizace a všichni jako jeden přísahali, že budou s ještě větším nadšením bojovat proti hitlerovským ničemům. Na znamení tohoto odhodlání vypracoval štáb plán ozbrojeného útoku Ťuleninovy skupiny na automobil na silnici Krasnodon-Vorošilovgrad, který byl uskutečněn. Zde jsme se na zasedání štábu na návrh Zemnuchova rozhodli oslavit 25. výročí Velké Socialistické Revoluce. Rozhodli jsme se ukázat všem obyvatelům Krasnodonského okresu, že tento den slaví naše velká Vlast a všichni pracující lidé na světě. Zde uvedeme místa, kde je třeba vyvěsit vlajky, jak a kdo by měl tyto operace provádět. Kdo jsou tyto skupiny:

1. Popovova skupina – měla by vyvěsit vlajku na komín šachty 1-bis.
2. Ťuleninova skupina – Vorošilovova škola
3. Levašovova skupina – musí umístit v parku.
4. Skupina Sumského a Gromovové – obec Krasnodon.

Následně byly rozhozeny letáky s gratulací a výzvou proti fašistům.
Když jsme se v listopadu v rozhlase dozvěděli o ofenzivě našich vojsk u Stalingradu, s velkým nadšením jsme tento materiál převzali a okamžitě jsme o něm informovali celé obyvatelstvo.
Následně jsme začali vydávat a distribuovat letáky v ještě větším rozsahu a každý den jsme informovali obyvatelstvo o postupu našich jednotek. Němci se nám snažili zavřít ústa. Zavedli ještě přísnější příkazy. Policejní zvěř nás začala obcházet s ještě větším zápalem, ale naši práci to nezastavilo. Jako štáb jsme uspořádali setkání s našimi členy, řekli jim, že naše osvobození je blízko a že musíme tvrdě

pracovat a nešetřit své životy, abychom urychlili příchod našich jednotek.

Radiopřijímač a práce s ním

Radiopřijímač, který se zachoval (byl ukryt před hitlerovci), se nacházel v bytě Olegova strýce. Oleg poslouchal vysílání, dělal si poznámky a chodil k nám číst zprávy z „Velké země". To hlavní jsme sepsali, rozmnožili a určili skupiny, které zase plnily funkci tajných pisatelů listin.

Když jsme vznesli otázku nutnosti komunikace, začali jsme hledat všemi možnými způsoby vysílačku. Oleg a Zemnuchov se věnovali výhradně jejímu hledání. V krátké době jsme zjistili, že jeden soudruh Borise Glovaně má vadnou radiostanici. Instruovali jsme Borju, aby ji získal za každou cenu. Boris mu pod záminkou, že by se dala použít na zapalovače, a se slibem, že pro soudruha jeden vyrobí, rádio vymámil. Když ji však odnášel do svého bytu, byl zadržen policií. Na otázku: „Proč potřebuje vadné rádio?" - Borja i přes výprask trval na tom, že je potřebuje na zapalovače. Poté, co uvedl policii v omyl a neumožnil jí pochopit skutečný účel radiostanice, byl Borja propuštěn.

Když jsme koncem srpna nutně potřebovali písmo pro tisk komsomolských průkazů, zmobilizovali jsme k tomu všechny síly, ale písmo jsme nikde nemohli najít. Oleg zjistil, že strýc Kozyrevové Ljusji má v Izvarinské usedlosti psací stroj, což pro něj nemělo žádný význam. Rozhodl se získat psací stroj prostřednictvím Ljusji. Rychle nad ní převzal vedení, aniž jí řekl, k čemu psací stroj potřebuje, a přiměl ji, aby souhlasila s tím, že jej dodá. Ujišťoval nás o tom, ale uběhla nějaká doba a stroj jsme nedostali. Proto jsme se rozhodli vyřezat písmo do gumy a použít gumové výřezy na komsomolské legitimace. Umělcem a rytcem byl Osmuchin. Pomáhali mu také Georgij Aruťuňanc a Anatolij Orlov. Tiskli tak, že vyřezávali a vybírali písmeno po písmenu, zředěnými sazemi. Úkolu se zhostili se ctí a v krátké době obdržel Oleg od Osmuchina dostatečný počet již vytištěných legitimací, načež jsme přistoupili k slavnostnímu předávání průkazů a následně k přijímání příspěvků…

Na první schůzi štábu jsme se rozhodli vést aktivní boj proti všem akcím pořádaným Němci, například tím, že jsme zařídili v kinech, aby nenechali Němce provádět propagandu mezi obyvatelstvem důkladnou kontrolu večerních programů. V klubu Gorkého, kde

Jevgenij Moškov dostal místo ředitele, Zemnuchov Váňa byl správcem, Viktor Treťjakevič vedoucím kroužku strunných nástrojů a řada našich soudruhů herci a hudebníky. Vzhledem k tomu, že klub skončil v našich rukou:

1. Práce klubu byla značně ztížena.
2. Program, který šel v divadle, se pečlivě kontroloval a vybíral výhradně tak, aby se v něm neobjevilo nic protisovětského agitujícího za „Hitlerovu moc".
3 Díky tomu jsme se mohli kdykoli shromáždit ve velkých skupinách. To nevyvolávalo sebemenší podezření.
4. To nám ve stejné míře zajistilo další práci v podzemí a usnadnilo nám to v budoucnu přivést do podzemní organizace nové soudruhy.

Já, Lopuchov a Gukov jsme se usadili v městském Leninově divadle. Poté, co jsme získali určitou autoritu, jsme také ovlivňovali masy. Na druhé straně jsme zabránili realizaci nevhodných protisovětských programů. Nenápadně jsme obrátili herce divadla proti stávající německé moci. A tak každý herec sám za sebe, vycítiv náladu ostatních, nepřevzal protisovětské věci, ale vždycky se šikovně vykroutil. Často bylo po zkouškách slyšet, jak se v divadle polohlasně zpívají sovětské písně. Po celou dobu činnosti divadel, jak jednoho, tak druhého, nebylo divákům předloženo nic podobného, kromě filmů, které pouštěli Němci.

Vyslání Ševcovové do Vorošilovgradu pro vysílačku

Od Viktora Treťjakeviče jsme se dozvěděli, že mně neznámý soudruh má ve Vorošilovgradu vysílačku, kterou by bylo možné získat. Rozhodli jsme se, že tuto vysílačku získáme za každou cenu, a pověřili jsme Treťjakeviče spolu se Ševcovovou, aby nám vysílačku zabezpečili. Získat ji nebylo snadné. Neměli jsme žádné dopravní prostředky. Viktor a Oleg si vezmou pod patronát Ševcovovou, protože pro děvče je nejsnadnější se dopravit. Chlapce jsme neposlali a nebylo to ani potřeba. V chladném prosincovém dni se Ševcovová co nejlépe oblékla, vyšla na silnici do Vorošilovgradu (vlak nejel), působila dojmem slušného děvčete, rychle se jí podařilo stopnout auto a s Němci k našemu užitku odjela do Vorošilovgradu, přičemž předem dostala od Olega a Viktora všechny instrukce, jak to všechno provést. Nemuseli jsme čekat dlouho. Po krátké době se Ševcovová bezvýsledně vrací do Krasnodonu. Na otázku – proč – odpověděla, že takový dům nenašla, že je někde dál.

Poté jsme ji v této věci znovu a znovu posílali, ale vysílačku jsme nezískali.
Celou dobu jsme sbírali zbraně. Zpočátku jsme jich měli jen velmi málo, konkrétně jsme měli dámskou pistoli, která se nějakým zázrakem zachovala u Olega, a tři automatické pušky. S takovou výzbrojí jsme zahájili svou činnost. Při útocích na auta, dobytek a propouštění válečných zajatců jsme se obohatili o zbraně a munici. V divadle, když Němci přišli tančit a nechali své zbraně v péči svého kamaráda, jsme všemožně odváděli jeho pozornost tím, že jsme posílali děvčata, přicházeli si zapálit cigaretu apod.
V tu chvíli si druhý soudruh přivlastňoval zbraně. Také jsme poslouchali, zjistili, kde jsou zbraně, a když jsme se to dozvěděli, za každou cenu jsme je získali. Oleg nám například řekl, že v letní kuchyni na Valkově dvoře byly pod podlahou v kufru schované dvě pušky. Dozvěděl se to od Valkovy hospodyně. Byt v té době obýval náčelník úřadu práce. Na dvoře byl obrovský pes. Rozhodli jsme se vzít si tyto zbraně. Psa jsme zneškodnili chlebem a jehlou a zámek na kuchyňských dveřích se dal snadno otevřít hřebíkem. Zbraň jsme vytáhli zpod podlahy a nenápadně ji přemístili do našeho skladu. Operaci provedl Seňa Ostapenko pod mým a Olegovým přímým dohledem. Podle informací od Zemnuchova, který to věděl ode mně neznámých osob, bylo u skály šachty č. 1 u upevněného kamene zakopáno několik kilogramů tolu, Bickfordova šňůra a několik granátů. Rozhodli jsme se tento výbušný materiál a granáty přesunout do našeho skladu. Při pátrání v blízkosti skály jsme záhadný kámen nenašli. Protože jsme věděli, že ta cennost tu už nějakou dobu leží, usoudili jsme se, že to místo je možná zasypané kamením. A tak to také bylo.
Když jsme začali vykopávat horninu na předpokládaném místě, našli jsme opravdu nápadný kámen a kopáním trochu hlouběji jsme získali něco, co pro nás mělo velkou cenu. Samozřejmě jsme předtím pro jistotu postavili hlídky a stráže, které nás varovaly před každou blížící se nebezpečnou osobou. Operaci provedla Popovova skupina pod přímým dohledem štábu. Vytěžený materiál byl převezen do skladu. To nám dalo příležitost připravit detonaci ředitelství, skladu dynamitu a dílny a později jsme mohli provést detonaci.
Potraviny jsme sbírali po celou dobu naší existence. Na schůzi štábu byla nastolena otázka zřízení podzemní základny, zbrojní základny a peněz. Od toho dne jsme začali sbírat potraviny. Protože jsme neměli

dostatek potravin a nemohli jsme si je odnést z domova, čímž bychom sebe a své rodiny nechali zcela o hladu, rozhodli jsme se vytvořit zásoby potravin pomocí nájezdů na německá vozidla. Obzvlášť dobrý výsledek měly nájezdy na tři vozidla, která vezla novoroční dárky německým vojákům. To bylo v prosinci. V té době jsme měli schůzi štábu. Přítomni byli Koševoj, já, Zemnuchov, Treťjakevič, Popov, Moškov a Levašov. Schůze se chýlila ke konci. Po řešení pro nás nutné otázky podminování direkce a spojení přes Moškova s jedním z největších partyzánských oddílů operujících za Doněckem pod vedením plukovníka Popova jsme se začali rozcházet do svých domovů. Náhle nás upozornili, že přišel Sergej Ťulenin. Sergej nám oznámil, že ve městě zastavila na noc auta s dárky, a ukázal, kde se některá z nich nacházejí. Rychle jsme se rozhodli, že jim všechno sebereme a zřídíme skladiště potravin. Oleg, Treťjakevič, Zemnuchov a Ťulenin šli v jedné ze skupin. Po likvidaci hlídky chlapci vyložili jedno auto, a ještě k tomu ho poškodili. Náklad jsme přenesli do bytu Tolji Lopuchova, odkud bylo vše následující den přenesen do skladu. Tolja Popov a já jsme zorganizovali celou skupinu a provedli stejnou operaci s dalšími dvěma auty v policejním okrsku. Tím se naše zásoby potravin značně doplnily.

Jednoho krásného listopadového dne jsem viděl, že Rumuni ženou velké množství dobytka směrem k Rovenkám, a stráž byla malá – 6 lidí. Rozhodl jsem se, že to nenechám bez trestu, protože dobytek byl hnán po silnici do Rovenek, a proto se s ním dalo setkat za Ševirevkou. Protože jsem se musel brzy hlásit na zasedání štábu, rozhodl jsem se okamžitě najít někoho z chlapů a nařídit jim, aby operaci provedli. Naštěstí mi padli pod ruku Sergej Ťulenin, Ostapenko, Osmuchin a Fomin. Stručně jsem o tom informoval Sergeje a vyrozuměl ho o vhodném okamžiku pro útok. Nařídil jsem jim, aby se vyzbrojili a okamžitě vyrazili vpřed. Večer Sergej ohlásil pozitivní výsledek útoku, že stráže byly pobity a dobytek rozehnán. Zbraně byly uloženy do skladu.

V prosinci do naší oblasti přihnali polonahé, vyčerpané válečné zajatce a umístili je v pervomajské nemocnici. O tom nás neprodleně zpravil Tolja Popov. Rozhodneme se pomoci válečným zajatcům a zachránit je z německé katorgy. Především jsme s Váňou Zemnuchovem a Anatolijem Popovem studovali, kde a jak jsou zajatci střeženi. Po podrobném prostudování posíláme k večeru Fomina do areálu nemocnice s klíčem a pilníkem ukrytým v rukávě.

Dohodli jsme se, že ve tři hodiny ráno u slepých dveří[261] sejmou hlídku. Fomin bude s vězni provádět přípravnou práci v cele. Ve tři hodiny jsme sejmuli hlídku a Děma vyvedl z nemocnice zajatce, kteří se rozprchli po okolních chutorech.

Němci zahájili přípravy na vyvezení obilí. Rozhodli jsme se, že jim zabráníme využívat naše bohatství. Vydali jsme tajný rozkaz našeho štábu – nedávat Němcům žádné obilí, zapalovat nevymlácené stohy, zamořovat nevymlácené obilí, dělat vše pro to, aby nám hitlerovští lumpové nebrali obilí.

* * *

Koncem září večer, když jsem přišel do divadla, setkal jsem se s Vasjou Pirožkem, Vasjou Borisovem a Grigorjevem. Řekli mi, že za parkem nedaleko dolu viděli napůl pohřbeného, částečně psi sežraného člověka, kterého zastřelili Němci. Navrhl jsem, abychom se šli podívat, jestli ho nepoznáme, alespoň podle zvláštních znamení. Chlapci souhlasili. Když jsme tam přišli, uviděli jsme následující obraz: v mělkém příkopu ležel muž, mělce zaházený zeminou. Jeho levý bok byl otevřený a částečně ohlodaný psy. Viděli jsme však, že člověk má na sobě modrou kombinézu a šeříkové tričko, jehož zbytky se povalovaly kolem. Chlapci si začali vzpomínat, kdo takové oblečení nosil. Pirožek si vzpomněl, že takto oblečeného viděl nejednou náčelníka rozhlasu (člena strany). Všem nám bylo jasné, že to byl on. Rozhodli jsme se katům toto zvěrstvo neodpustit. Protože jsme věděli, že když se setmí, chodí po uličkách parku dvojice policejních hlídek (patrol), aby chytaly opozdilce, rozhodli jsme se na tyto hlídky zaútočit, odzbrojit je a popravit. Tak jsme to udělali. Počkali jsme na úplnou tmu a tichounce jsme vešli do parku zezadu. Po chvíli, když jsme hlídky spatřili, jsme se rychle rozešli. Já na jednu stranu uličky a Vasja Borisov na druhou. Kryli jsme se. Pirožek a Grigorjev zůstali v uličce a dál se hlasitě bavili. Policajti zaslechli rozhovor, a když uviděli stojící pár, vydali se k nim. Když se přiblížili, zaveleli – ruce vzhůru! Chlapci se vzdali. Pak jim nařídili, aby předstoupili. Chlapci bez řečí poslechli. Čekali jsme na vhodný okamžik, kdy se k nám přiblížili a na znamení náhle skočili na policajta. Vzdávající se nám přispěchali na pomoc. Když jsme jim

[261] Slepé dveře nikam nevedou. Dříve někam vedly, ale z nějakého důvodu, např. reorganizace vnitřního prostoru budovy byly uzavřeny. Je možné, že budou opět využívány, proto nejsou zazděny, ale pouze uzamčeny.

zacpali ústa a zkroutili ruce, odtáhli jsme je pryč z uličky. Pirožek a Borisov si sundali opasky, dodatečně namotali měkký drát, který se zde nacházel, na strom jsme pověsili policejní „růže“ a udělali nápis – takový osud čeká každého z vás. Zbraně doručili do skladu.
V listopadu jsem měl celý den volno a rozhodl jsem se, že se trochu podívám po autech. Zašel jsme za Toljou Popovem, u kterého jsem našel Děmu Fomina, vzali jsme pár granátů, samopal a pár pistolí a vydali se oklikou směrem na Izvarino. Blížil se večer. Pozdní kolemjdoucí na cestě se obávali, že se nestihnou dostat domů před setměním (po setmění bylo zakázáno vycházet ven), a spěchali, aby se co nejrychleji dostali do osady. Nastala vhodná chvíle pro lov. Přesunuli jsme se do určité vzdálenosti od vesnice, zhodnotili situaci a rozdělili síly. Děma s granátem zůstal na cestě, Tolja zůstal pozorovat situaci. Zamaskoval se a přistoupil k plnění svých povinností a já jsem si lehl nedaleko cesty se samopalem a také se zamaskoval. Chvíli to trvalo. Tolja dal pokyn, abychom se připravili, a za chvíli jsem uviděl, jak po silnici od Krasnodonu přijíždí osobní auto. Děma k němu beze spěchu zamířil. Připravil jsem si samopal ke střelbě. Děma nedovolil, aby se k němu auto přiblížilo na určitou vzdálenost, a hodil na ně granát a já jsem zároveň střílel do oken auta. Granát explodoval a auto se zastavilo.
Znovu jsem vystřelil k oknům a hned jsem se k němu s Děmou vrhl. Dobili jsme dva zraněné německé důstojníky a rychle jsme začali odnášet zbraně, mezi kterými jsme našli: 3 parabely, 2 pistole, německou automatickou pušku a šoférovu vintovku. Zbraně jsme sebrali a pod rouškou tmy dopravili do Popova bytu, odkud již byly dopraveny do našeho skladu.
V prosinci, když jsme se dozvěděli, že Volčanský tábor je plný vězňů, předvolali jsme si staršího skupiny šachty 1-bis Moškova a nařídili přepadnout Volčanský tábor. Poručík Jevgenij Moškov bezpodmínečně přistoupil k plnění rozkazu. Provedli průzkum, odhadli síly a vyžádali provedení. Moškov se svou skupinou náhle zaútočili na stráž a pustili se s ní do boje. Využivše toho, že strážní byli v panickém stavu, začali váleční zajatci utíkat, a nedovolili, aby se k nim strážní a Němci přivolaní na pomoc přiblížili, a skupina se beze ztrát dala na útěk. Úkol byl splněn.
Sergej Levašov jako člen naší organizace provádí diverzní činnost. Při práci v garáži vyřadí z provozu tři auta. Na dole Vícenovskij zařídí

několik nehod: úmyslně zapálí motor, přeřízne lano, čímž na dlouhou dobu zpozdí přísun uhlí nahoru. Ve strojní dílně pokazí obráběcí stroj. 26. prosince jsme uspořádali schůzi ve Viktorově bytě. Na schůzi jsme pozvali vedoucí skupin Jevgenije Moškova a Anatolije Popova. Hlavní otázka na zasedání zněla:

1. Vítání Nového roku naší organizací. 2. Různé.

Věděli jsme, že celé vedení Krasnodonu v čele s Němci z ředitelství se chystá zorganizovat večírek. To nás přivedlo na myšlenku vyhodit do povětří ředitelství, a to nejen jako budovu, ve které je veškerá dokumentace vedení města, ale také všechny vedoucí zkorumpované od Němců, a Němce. Návrh na vyhození ředitelství do povětří podal Moškov. Všichni jsme tento návrh jednomyslně podpořili a rozhodli jsme se ho věnovat jako dárek k Novému roku. Všechny tyto náročné přípravné práce jsme svěřili především Moškovově skupině. Štáb mě vyzval, abych s Moškovem rozpracoval podrobnější plán atentátu. Téhož dne to bylo provedeno dodatečně pro bezpečnější průběh operace.

Pro účast na této operaci jsem vybral Kovaljovovu skupinu, jejíž členové byli nejtvrdšími chlapíky. Přípravná práce Moškovců byla vynikající. Tol a dynamit byly položeny a připraveny na znamení vyhodit do povětří obrovskou budovu. V plánu bylo k 20.00 31.12 vyvést všechny naše lidi, kteří tam v tu chvíli museli být. Tímto úkolem také pověřili mně. Moškov odpálí, 3. skupina, která byla speciálně pověřena dokončením akce, hází na přeživší shora granáty. Ale v předvečer operace mě vyhledala Oxana a předala mi naléhavý ústní rozkaz jménem štábu partyzánského oddílu (Andrej, Danila). „Okamžitě zastavte akci odpálení ředitelství. Neuposlechnutí příkazu bude považováno za zločin proti Vlasti."

Po poradě s Olegem, který se od příkazu neodchýlil, jsme se rozhodli udělat to, co bylo nařízeno. A aniž bychom ztráceli minutu, vydali jsme rozkaz: „Zrušit výbuch ředitelství". Tuto zamýšlenou akci jsme neprovedli.

Začátkem prosince na schůzi štábu, kde se projednávala otázka odchodu některých našich soudruhů do jednoho z partyzánských oddílů Rostovské oblasti, Oleg prohlásil, že měl schůzku s krasnodonskou ženou, která působila v Krasnodonu z pověření partyzánského oddílu, jehož členové byli členy strany z Krasnodonu a působili z pověření štábu partyzánského oddílu Vorošilovgradské oblasti. Prohlásil, že nám vyhubovala, že jsme nenašli spojení

s vorošilovgradskými, a začali udržovat kontakt s Rostovčany a slíbila, že se přimluví u svého štábu, aby naši organizaci zařadil do své organizace. Kdo to byl, nevím. Následně Oleg neztratil naději na setkání s ní, ale k žádnému setkání jako takovému nedošlo a s vorošilovgradskými jsme neměli žádné spojení.
Spojení se skupinami v okolí Krasnodonu zařizoval hlavně Oleg, jménem štábu jim dával veškeré pokyny, komunikoval přímo se staršími skupin v Krasnodonu, Talovce a některých dalších.
Plán odpálit továrnu na dynamit. Podle informací rozvědky jsme se dozvěděli, že Němci v areálu bývalé pekárny otevřeli a zprovoznili dílnu na výrobu výbušnin. Rozhodli jsme se tuto pro Němce užitečnou činnost ukončit. Poté jsme začali důkladně zkoumat její strukturu prostřednictvím lidí, kteří tam pracovali (našli jsme známé), přes které jsme získali část výbušnin a přes které jsme se dozvěděli, kde se nachází sklad s vyrobenými výbušninami, kde je hlavní dílna vyrábějící danou látku a uspořádání. Zimnuchov vykonává další práci, pečlivě studuje strukturu hlídačů skladu, a dokonce i jejich rozmístění a časy.
Poté, co jsme obdrželi veškeré informace o situaci, jsme okamžitě začali vypracovávat plán útoku, určovat přístupové trasy, den a hodinu operace. Po rozdělení sil jsme se připravili na provedení operace, ale náhlé pronásledování a zatýkání nám v tom zabránilo, a tak úkol zůstal nesplněn.
Nakonec jsme si stanovili následující úkoly: jelikož máme dostatečné množství dobře vzdělaných lidí: učinit město a jeho okolí neprůchodným pro ustupující německá vojska, nedovolit odejít nikomu ze zrádců Vlasti, jako jsou zkorumpovaní policajti a jim podobní, opustit okres v naprostém bezpečí, nedovolit, aby byl vyhozen do povětří jediný cech nebo jediný dům.

Co se udělalo?

1. Shromažďování údajů o všem, co má být vyhozeno do povětří, aby pak mohly být nasazeny síly, které zabrání odpálení.
2. Pro každého zrádce určeno „oko“, které mělo sledovat hlavní zrádce a v případě potřeby mohlo výše zmíněného zastřelit.
3. Zaminovat všechny přístupové cesty a mosty, zasadit ustupujícím drtivý úder z týlu, a tím vyvolat ještě větší paniku mezi ustupujícími.
4. Spojit se s našimi jednotkami a pokračovat v ofenzivě na Západ.

Naši práci však přerušila podlá zrada. V lednu začalo zatýkání, které přišlo tak náhle, že mělo na naše soudruhy tak silný morální dopad, že

nebylo možné převzít vedení a organizaci stahování skupin z předmostí Krasnodonu. Během jednoho dne byli najednou zatčeni Moškov, Zimnuchov, Treťjakevič a několik dalších soudruhů. Téhož dne začalo pronásledování dalších soudruhů, jako byli Koševoj, Aruťuňanc, Lopuchov a někteří další, kterým se podařilo uprchnout. Skrýval jsem se v Krasnodonu, navázal spojení se Sopovovou a jejím prostřednictvím jsem začal navazovat spojení s jednou z aktivních partyzánských skupin v Krasnodonu, ale všechny pokusy byly marné, protože tato skupina v té době v oblasti nebyla. Následně Sopovovou zatkla policie a já jsem se ukryl a přešel na druhou stranu fronty.
Turkenič
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 331
https://www.molodguard.ru/doc31.htm
Tato kopie je převzata z původní zprávy, kterou napsal Ivan Turkenič, velitel Mladé gardy.
Originál uchovávají rodiče Ivana Turkeniče v Krasnodonu (podepsáno)
Kopie je správná
Podplukovník Margolin, člen oblastního výboru KS(b)U
5. IV. 1949 Krasnodon
https://www.molodguard.ru/doc73.htm

Přísaha

velitele „Mladé gardy“ I. Turkeniče na mohyle jeho bojových přátel
15. března 1943

Sbohem, přátelé! Sbohem, milovaný Kašuku! Sbohem, Ljubo, Uljano, milá, sbohem“ Slyšíš mě, Sergeji Ťulenine, a ty, Váňo Zemnuchove? Slyšíte mě, moji přátelé? Spočinuli jste ve věčném hlubokém spánku. My na vás nezapomeneme! Pokud budou mé oči vidět, pokud bude v mé hrudi bít srdce, přísahám, že vás budu mstít do posledního vzdechu, do poslední kapky krve! Nesundám svůj vojenský plášť, dokud poslední Němec, který vstoupil jako okupant do naší země, nebude zničen! Vaše jména bude navěky ctít a věčně vzpomínat naše veliká země.
Z knihy Kotova a Ljastovského „Srdce statečných“. (Ve skutečnosti se Turkenič pohřbu nezúčastnil.)
http://www.molodguard.ru/guardian7.htm

Копия.

О Т Ч Е Т

О проведенной комсомольской подпольной работе организацией "Молодая Гвардия".

В июне месяце 1942 года наш город был оккупирован немецкими извергами. Вступив в Краснодон немцы начали устанавливать свои "порядки" – в первую очередь устанавливают свою власть, назначают полицию, управу во главе с головой района, биржу труда, дирекцион, во главе которого назначают немца. Назначают немецкого коменданта Гестапо.

После этого сразу же приказы и указания установившихся "властей", как-то: всем жителям района в кратчайший срок пройти регистрацию на бирже труда. За уклонение от регистрации – расстрел; в вечернее время по улицам ходить запрещается, и много других указаний "нового порядка".

Полиция начала отбирать имущество у коммунистов и многих других. Начались невыносимые грабежи. Все, что могло понравиться полицейскому или немцу – они забирали себе.

У одного из товарищей дома был небольшой простенький фотоаппарат. Соседом с ним жил полицейский. Как-то раз этот нежеланный сосед зашел к данному товарищу по житейскому вопросу. Вдруг заметил эту совершенно ненужную ему вещь. Как видно ему захотелось завести такую "игрушку" у себя; он предложил отдать фотоаппарат, но товарищ отказал. Тогда полицейский нахально под предлогом, что таких вещей иметь не разрешается, забрал аппарат и пригрозил арестовать и посадить в полицию за непослушание.

В последствии выяснилось, что аппарат иметь никто не запрещал и что данный аппарат находится у того же нахала полицейского.

Очень много можно привести таких примеров.

Вскоре начались массовые аресты. Арестовывают коммунистов, наиболее активных комсомольцев, граждан еврейской национальности, погони за орденоносцами,

64
68

поле сражений, в колхозе будут всячески, не щадя времени и даже жизни, способствовать быстрейшему разгрому всеми ненавистного врага.

СМЕРТЬ НЕМЕЦКИМ ОККУПАНТАМ

ДА ЗДРАВСТВУЕТ НАШ ВСЕСОЮЗНЫЙ КОМСОМОЛ!
ДА ЗДРАВСТВУЕТ НАША ВЕЛИКАЯ РОДИНА
ДА ЗДРАВСТВУЕТ НАША ПАРТИЯ И ЕЕ ВОЖДЬ
МУДРЫЙ С Т А Л И Н !

Настоящая копия снята с оригинала отчета, написанного собственоручно командиром "Молодая гвардия" Иваном Туркенич.

Оригинал хранится у родителей Ивана Туркенич в гор. Краснодоне.

Копия верна:

член комиссии обкома КП/б/У Подполковник /МАРТОНИН/

5. IУ. 1940года
г. Краснодон.

První a poslední stránka opisu Turkeničovy zprávy

Záznam rozhovoru s I. V. Turkeničem
[Moskva], 4. listopadu 1943

Do té organizace jsem přišel v době, kdy už fungovala. Jakmile jsem přišel, hned jsem se s chlapci seznámil, i když jsem je znal už dříve, ale jako členy podzemí jsem je ještě neznal. Pak mi prozradili své tajemství a já jsem vstoupil do té organizace. Okamžitě mě přijali do štábu. Byl jsem jmenován velitelem oddílu.

Naše práce spočívala v podstatě v agitační činnosti, ve všech druzích agitace, ve vydávání a šíření letáků. Například, napíšeme leták, na schůzi štábu schválíme jeho obsah, pak ho rozdáme děckám k rozmnožení a ráno je vylepíme. Kromě vylepování jsme letáky také házeli do štěrbin, do pootevřených dveří.

Z vyprávění soudruhů, kteří se podíleli na vzniku této organizace, je zřejmé, že všechna děcka pochopila, že musí pracovat. Nejvíce pracovali Oleg Koševoj a Váňa Zemnuchov.

Pokud jde o Olega Koševého, řeknu, že byl iniciativní chlapec. Po nějaké době byl u nás zařazen jako komisař oddílu.

Řeknu o práci organizace. Jak jsme prováděli operace? Před tím, než jsme provedli rozhodnutí [otázka] se předložila na schůzi štábu a teprve potom se rozhodnutí štábu vyplnilo. Vypracovaly se plány. Vydaly se pokyny.

Za nejaktivnější osobnosti v práci naší organizace se považovali Ulja Gromovová, Ljuba Ševcovová, Tolja Popov, Sergej Ťulenin, Oleg Koševoj a Váňa Zemnuchov – který byl považován za detektiva-rozvědčíka. Vedl také konspiraci. Pod jeho vedením sledovali jednotlivé lidi, například policajty. Pokud se na schůzi štábu rozhodlo o přijetí nějakého soudruha do organizace, Váňa Zemnuchov vybral člověka a požádal ho, aby ho sledoval, a teprve potom jsme ho zapojili do naší organizace.

Pokud jde o komsomolské průkazy. Na schůzi štábu jsme se na Olegův návrh rozhodli zavést komsomolské průkazy a vydávat je členům organizace. A po jejich předání požadovat od členů organizace skutečnou práci. Dali jsme Osmuchinovi pokyn, aby je vytiskl, což se také stalo.

Nejprve jsme měli malou skupinu, pak jsme se rozšířili. Doufali jsme, že se nám podaří spojit se s některým z aktivních partyzánských oddílů a přivést některá děcka k partyzánům, což by nám usnadnilo rozšíření a obohacení. To se nám však nepodařilo, a tak jsme pokračovali v práci a na místě ve stísněnějším prostředí prováděli tato akce.

Jaká byla naše spojení a s kým? Nejprve jsme měli spojení s takzvaným „Danilem“. Jeho spojka byla Olja Ivancovová. Jen díky ní jsme s ním měli kontakt. Oleg ani já jsme ho nikdy neviděli a nemohli jsme s ním navázat osobní kontakt. Takže jsme o „Danilovi“ věděli jen ze slov Olji Ivancovové. Existovalo také spojení s „Andrejem“, také ze stejného štábu, ale ani Oleg, ani já jsme ho nikdy neviděli. Na naši prosbu nám dali instrukce ohledně našich soudruhů, abychom je převeleli k jednomu z partyzánských oddílů. Zejména bylo nařízeno vybrat z celé skupiny nejspolehlivější lidi, maximálně 15 osob, které pošlou do jednoho z aktivních partyzánských oddílů. Vše jsme udělali a vybrali lidi, kteří odejdou a kteří zůstanou ve městě – aby pokračovali v započaté práci. Ale „Danilo“ a „Andrej“ tento příkaz zrušili poté, co jsme byli plně připraveni. Tím značně podkopali autoritu štábu.

Podle Olji Ivancovové jsem věděl, že tento „Danilo“ má údajně hodnost generálmajora. Olja Ivancovová řekla, že ho osobně viděla, a autoritativně prohlásila, že je to skutečně generálmajor.

Jednou šla Olja („Oxana“) na schůzku s „Danilou“ a pak jsme museli shánět peníze, abychom ji vykoupili od policie.

Ani „Danila“, ani „Andrej“ u nás nikdy nebyli, ani my u nich, takže se neznáme. Jednou si „Danila“ dohodl schůzku s Olegem, ale ta se neuskutečnila.

Jak jsme rozšiřovali letáky? Řekněme, že jsme vydali ten či onen leták. Předem jsme zjistili, na jaké téma bude potřeba vydat leták. Probíhá například mobilizace do Německa. Od známých děcek na úřadě práce jsme se dozvěděli, ve které čtvrti se zítra bude konat mobilizace. No a v té čtvrti jsme příští den rozházeli letáky, které lidi vyzývaly, aby šli do vesnic a vyhnuli se odvlečení do Německa. Tyto letáky se musely rozšířit, jak se říká, s využitím „šikovných rukou a bez odkladu“. Nejvíce samozřejmě v noci. Věděli jsme, že v noci nesmíme vycházet bez propustky a že policie v noci sbírá všechny kolemjdoucí, ale přesto jsme to zvládli. Často jsme potkávali policajty. Už dříve bylo vidět, kdy narazíte na policajta, takže zajdete ke vratům, a když k vám přijde a zeptá se, proč jste na ulici, řeknete mu, že jste právě vyšli z domu. Převlékli jsme se do jejich uniforem a tak dále.

Když byl projev soudruha Stalina k 25. výročí Října, vydali jsme mnoho letáků. Poslouchali projev v rozhlase a na základě toho projevu jsme napsali letáky s jeho obsahem.

Na říjnové dny jsme se rozhodli vyvěsit vlajky. Na schůzce štábu jsme se domluvili, kdo bude zodpovědný za vyvěšení vlajek v které čtvrti. V řadě čtvrtí jsme vyvěsili vlajky. Na Silvestra jsme z [místnosti] ředitelství odnesli fašistickou vlajku. Sergej Ťulenin ji odnesl přímo, já a Oleg Koševoj jsme mu pomohli. Tuto vlajku jsme vzali velmi jednoduše: během filmu jsme šli do klubu a před koncem si Sergej lehl pod lavičku. Když hlídač, který hlídal sál, vstoupil do jedné z místností, Sergej v tu chvíli sundal vlajku a přinesl ji Koševému.
Připravovali jsme útok na ředitelství, ale z celé záležitosti sešlo. Němci měli pokyn: za jednoho zabitého Němce zastřelit 50 civilistů a za jednoho zabitého Rumuna 20 civilistů. Na Nový rok se Němci rozhodli uspořádat na ředitelství večírek. Sešlo se tam mnoho německých pochlebovačů a nejméně 50 Němců. Rozhodli jsme se vyhodit ředitelství do povětří a naházet na něj granáty. Operaci s výbuchem vedl konkrétně Maškov. Přidělili jsme tam lidi. Dostali jsme úkol – v osm hodin odvést všechny naše lidi, protože tam byli i naši lidé, a pak provést výbuch. Pak ale tu operaci zrušili. Byla zrušena na pokyn shora. Konkrétně nám to vyřídila Olja - „Oxana“. Tento pokyn údajně dostala od Danila z důvodu, že prý za to utrhnou hlavu, že můžeme zabít mnoho civilistů, a kromě toho tam údajně byli členové strany z jiných organizací a prováděli svou práci, že vy je prý neznáte, a proto je nemůžete vyvést a mohou tak zemřít. Toto bylo vyrozumění, které jsme obdrželi od „Oxany“ a které údajně obdržela od „Danily“ a „Andreje“. Tímto způsobem byla operace zastavena. Kromě toho „Danila“ také zrušil náš ústup k partyzánskému oddílu.
Otázka*: Kdo pověřil Ivancovovou, aby byla spojkou mezi „Danilou“ a organizací?*
Oleg Koševoj ji kontaktoval už jako Danilovu spojku.
Otázka: *Jaký je váš názor na Ivancovovou?*
Můj názor je, že hodně mluví.
Otázka: *Jaký byl vztah Ivancovové s Maškovem?*
O jejich vztahu nemohu nic říct. Vztahy mezi Ivancovovou a Olegem Koševým nebyly špatné.
Zažili jsme jednu paniku, když téměř všechna děcka ze skupiny dostala předvolání k odjezdu do Německa. Treťjakevič a Zemnuchov řekli, že bychom odsud měli odejít, vzít všechny naše soudruhy a ukončit tak činnost organizace v okrese Krasnodon. S Olegem jsme tvrdili, že bychom tyto příkazy měli ignorovat, protože odchod jako takový byl nemyslitelný. Tvrdili jsme, že bychom měli zůstat,

pokračovat v práci a na obsílky se prostě nedostavit, a k tomu zapálit úřad práce. Naštěstí Němci práci s těmi obsílkami nebrali dost seriózně, a když zapálíme úřad práce, jednoduše na to zapomenou. Někteří soudruzi si mezitím dokázali najít práci (na odvrácení pozornosti) a pokračovat ve své činnosti. Také jsme považovali odchod za nemyslitelný, protože jsme neměli nic připraveného. A nebylo kam jít, zejména proto, že nejbližší lesy se nacházely tam, kde nebylo žádné zázemí pro podvratnou činnost. Mohlo se tedy stát, že bychom prostě neměli co dělat, ani jíst bychom neměli co.

Otázka: *Jak lidé utekli před Němci, když byla organizace odhalena?*

Když Němci začali zatýkat, plánovali nejprve zatknout Lopuchova, Aruťuňance, Maškova, Zemnuchova, Ťulenina, Koševého a některé další. Někteří kluci, zejména Ťulenin, Koševoj, Lopuchov, Aruťuňanc. já a někteří další byli rychle varováni a utekli. Pravda, bylo to pro ně překvapení. Dřív, než policie dorazila, všichni varovaní se jim už vytratili. Olja, Nina Ivancovová, Sergej Ťulenin, Oleg Koševoj a Valja Borc šli na Oljin návrh přejít frontu. Přešli přes Doněc, ale když se přiblížili k frontové linii, ocitli se ve velkém nebezpečí a museli se vrátit. Sergej Ťulenin přešel frontu ještě o něco později, ale když šel na průzkum, dostal se pod palbu, kde byl zraněn a zajat. Utekl od Němců, ale byl zraněn a nemohl přejít frontu, vrátil se domů, kde padl do rukou policie.

Mě před tím varovali v divadle. Řekli mi, že budu zatčen. Varovala mě před tím jedna dívka, jistá Ljuba Karasevová. Dozvěděla se o tom od své kamarádky, která pracovala na policii jako písařka, takže znala celý seznam lidí, kteří měli být zatčeni. (Tuto Ljubu odtamtud nyní vystěhovali, protože trávila čas s jedním z Němců). Když mě varovala, okamžitě jsem opustil klub, utíkal domů, převlékl se a stačil vyjít ven, když si pro mě přišla policie.

Šel jsem rovnou na předměstí. Nejdřív jsem zůstal u Valentiny Charitonovové, která je herečka, pak u Mjalikinové – zkrátka jsem se schovával u svých přátel, ale samozřejmě jsem jim nevysvětlil, co se děje. Tak jsem se pět dní schovával. Během té doby jsem udržoval spojení se Sopovovou, protože část děcek už sebrali a někteří odešli, ale jí se to nedotklo. Chtěl jsem jejím prostřednictvím děckám pomoci, chtěl jsem připravit zátah na policii, alespoň vyvolat paniku. Přes Sopovovou jsem se chtěl spojit s jedním z partyzánských oddílů, protože mi řekla, že zná jeden aktivní oddíl a jeho velitele. V té době

však tento oddíl někam odešel a měl se vrátit za den nebo dva. Pátého dne se mi však do cesty postavili četníci a já byl nucen přejít frontu.
Otázka: *Víte o tom, jak vaše soudruhy týrali?*
O týrání lidí vím jen z vyprávění jiných.
Otázka: *Víte, jestli byla Ševcovová ponechána s úkolem, nebo ji zapojili do organizace?*
Podle mého názoru se Ševcovová zapojila do organizace. Mluvil jsem s Olegem Koševým o tom, kdo byl ponechán se zvláštním úkolem. Mluvil zejména o Vasjovi Levašovovi.
Otázka: *Můžete říci něco o Treťjakevičovi?*
Treťjakevič byl svého času naším komisařem. Obecně se Treťjakevič chová jako seriózní, rozumný člověk, pracoval dobře, ale kvůli svému postavení měl s Olegem osobní účty. Ale to samozřejmě nic neznamenalo. Obecně jsme si ho vážili jako soudruha a důvěřovali mu. Na jedné ze schůzek, kde jsme byli já, Oleg, Olja Ivancovová, Nina Ivancovová a Zemnuchov, nám Olja jménem „Danila" řekla, že bychom si na Treťjakeviče měli dávat pozor. Podle informací, které „Danila" údajně měl, byl Treťjakevič ve vorošilovgradské skupině a údajně se kvůli němu skupina rozpadla. Jako soudruh byl iniciativní, dobře pracoval a nebyl nijak zvlášť nápadný. Nemohu říci, co se s ním stalo potom.
Otázka: *Co můžete říci o těch, kteří organizaci zradili?*
Mohu mluvit o Gennadiji Počepcovovi. Obecně Gennadij žil dlouho v Krasnodonu. Pracoval dobře, věřili jsme mu, byl iniciativní, ale na konci se začal ubírat špatným směrem. Začala se u něj projevovat nespokojenost, začal pomlouvat členy štábu. Zejména Olega. Ze štábu znal Olega Koševého, Zemnuchova a Treťjakeviče. Znal mě také, ale ne jako velitele. To je můj odhad.
Otázka: *Víte něco o Gromovovi?*
O Gromovovi nic nevím.
Otázka: *Znáte Kizikova?*
Neznám.
Otázka: Kdo z rodičů členů věděl o existenci organizace?
Koševá to věděla, protože jsme se často scházeli v jejím bytě a několikrát nás varovala, abychom si dávali pozor. Chovala se dobře a pomáhala nám. Jenom jednou se stalo, že jsme jí do bytu přinesli vlajku z klubu a ona nám řekla, ať si ji rychle odneseme.
Kromě toho Aruťuňancovi rodiče věděli o naší organizaci, protože jsme se také setkávali v jejich bytě. Dokonce nám v tom pomáhali,

například v jednom pokoji jsme měli schůze, samozřejmě s patefonem, s příslušným vybavením, a v jiném pokoji u okna matka prala a zároveň hlídala, jestli někdo nepřijde, a na dvoře stál otec a hlídal, jestli někdo nejde. V tu dobu doručovali předvolání k odjezdu do Německa. Když si všimli, že se k jejich domu blíží někdo cizí, okamžitě nás varovali a my jsme okamžitě vyměnili desku, jak se říká. Také si myslím, že Ťuleninovi rodiče o tom nepřímo věděli, ale nevěděli o tom všechno. Pokud jde o Ťuleninovu matku, nemohu nic říci.

Otázka: *V Krasnodonu je nyní mnoho lidí, kteří se hlásí k této organizaci. Znáte někoho z těchto lidí?*

Takové lidi téměř neznám. Pokud počítáte lidi jako Kozyrevová, která se také hlásí k členství, mohu o ní říci jen to, že měla psací stroj. Zdá se, že s ní Oleg tráví čas. Když zjistil, že její strýc má údajně psací stroj, požádal ji, aby mu ho přinesla, aby na něm mohl psát písničky a básně. Ona však jeho žádosti nevyhověla.

Otázka: *Souhlasíte s vyznamenáním členů. Myslíte si, že soudruzi byli vyznamenáni právem?*

Samozřejmě právem a byli dobře odměněni. Ale vynechali Gukova a Levašova V., takže se dá říci, že byli uraženi. Správně, Gukov byl mladým členem naší organizace a zatím neměl čas se zúčastnit, ještě se neuplatnil.

Otázka: *Co se stalo s novoročními dárky Němců, které jste si vzali z auta?*

Tyto dárky se nejdřív uschovaly v Maškově bytě, část z nich jsme rozdělili, ale když začalo zatýkání, zbytek si zabrala policie.

Otázka: *Pod čím vedením byly prováděny operace týkající se rozhánění dobytka?*

Dávali jsme pokyny, říkali jsme jim, jak to mají dělat, ale osobně jsme se neangažovali. Operace prováděli jiní na můj příkaz. Zejména Ťulenin.

Otázka: *Co můžete říci o Žukovovi?*

Protože jsem se s ním nikdy nesetkal, nedostal jsem žádné instrukce. Ale když jsem [po] osvobození přijel do Krasnodonu, ukázalo se, že ho tam oslavují jako velitele partyzánského oddílu „Mladá garda“. Dokonce mi podepsal osvědčení jako veliteli partyzánských oddílů Krasnodonu a dalších okresů.

RGASPII. F. M-1. Op. 53. Д. 343. Л.:. 4-13.

https://www.molodguard.ru/guardian7.htm

Otevřený dopis Ivana Turkeniče důstojníkům 1. gardové armády zveřejněný v novinách „Za naše vítězství“ 2. března 1944.

OSLAVME NAŠI ZÁSTAVU NOVÝMI VÁLEČNÝMI ČINY

Soudruzi důstojníci! Jak už víte, mým údělem v této válce byla těžká zkouška. V létě 1942 se Němcům podařilo obklíčit mou jednotku a já i moji soudruzi jsme skončili v nepřátelském sevření. Několik dní bez spánku a jídla jsem se snažil uniknout z obklíčení, ale dosáhnout úspěchu se mi tehdy nepodařilo.

Vyvstala přede mnou otázka: co dělat? A já jsem se rozhodl: ať se děje, co se děje, nebudu před Němcem ohýbat záda, budu bojovat. A brzy jsem našel způsob, jak uskutečnit své rozhodnutí. V Krasnodonu, kde jsem před válkou vyrůstal a chodil do školy, jsem jednoho dne, když jsem se procházel po ulicí, našel čerstvou zprávu od Sovinformbyra přepsanou ručně. Bylo mi jasné, že ve městě existuje podzemní organizace. Po dlouhém hledání jsem konečně narazil na její stopu. A ke své radosti jsem se dozvěděl, že vedoucími organizace jsou moji soudruzi ze školy, z nichž nejstaršímu nebylo ani 20 let. Organizace se jmenovala „Mladá garda“.

Boj proti nepřátelské propagandě, opozice vůči Němcům ve všech jejich záměrech, ozbrojený boj – to jsou v krátkosti úkoly, které si organizace stanovila.

Soudruzi mě s přihlédnutím k mým vojenským zkušenostem pověřili vedením bojových operací „Mladé gardy“. Tím způsobem jsem v německém týlu nadále působil jako důstojník Rudé armády. Naučil jsem mladogvardějce zacházet se zbraněmi, sdělil jsem jim hlavní zásady našich stanov, zavedl jsem v organizaci vojenskou disciplínu a pořádek a řídil vojenské operace „Mladé gardy“.

Myslím, že na mých činech není nic zvláštního. Jsem sovětský důstojník. A mě osud vrhne kamkoliv, do jakkoliv těžkých pout upadnu, za svou čestnou povinnost pokládám bojovat proti nepřátelům svého lidu. Jen do té míry, do jaké jsem toho byl schopen, jsem se považoval a stále považuji za hodného čestného titulu sovětského důstojníka.

Boj ještě neskončil. Čekají nás kruté bitvy. Přísahám, že budu bojovat bok po boku s vámi, abych nepošpinil vysokou hodnost, kterou mi moje země udělila. Všemi svými myšlenkami a činy budu oslavovat bojovou zástavu naší jednotky.

A vás, moji drazí bojoví druzi, prosím: pomstěte se Němcům za mučednickou smrt mých odvážných mladých soudruhů z krasnodonské „Mladé gardy“.
Gardový starší poručík I. Turkenič
http://www.molodguard.ru/guardian7.htm

Turkeničův dopis z fronty

5. května 1944 (A. V. Toricynovi), p/p 40303:
Nyní, když mám předběžnou trvalou adresu, rozhodl jsem se Vám napsat dopis. Nyní jsem v jedné z aktivních jednotek 1. ukr. frontu. Předtím jsme byli celou dobu v boji, postupovali jsme, teď jsme v defenzívě.
Od samého průlomu vedu politickou práci mezi komsomolci a nestranickou mládeží naší jednotky. Všechny besedy o naší organizaci proběhly s velkým nadšením. Vojáci, seržanti a důstojníci, všichni jako jeden přísahali, že se budou mstít za padlé kamarády, a v minulých bitvách tuto přísahu naplnili. Doufám, že v následujících bitvách Sarajevci nezklamou.
Kromě toho plním jednotlivé rozkazy velení. Také na mě vyšlo organizování setí v oblasti naší obrany. To také děláme.
https://www.molodguard.ru/guardian7.htm

Článek Ivana Turkeniče v novinách „Vorošilovgradská pravda“, 26. května 1944

Vážení soudruzi! Komsomolci naší jednotky, mezi nimiž je mnoho spoluobčanů vorošilovgradců, čestně plní svou povinnost k Vlasti, výborně plní úkoly velení na frontě boje proti německým okupantům. S velkou pozorností sledujeme, jak naši spoluobčané-donbasovci obnovují své drahé doly, továrny a kolchozy. Duch nesmrtelné „Mladé gardy“ je ve vašich pracovních výkonech, v hrdinské každodennosti obnovení sovětského života, v našem každodenním těžkém, ale ušlechtilém úsilí porazit nenáviděného nepřítele.
Srdečně vám blahopřeji k velkému svátku - 25. výročí Leninského komsomolu, jsem si jist, že Vorošilovgradský komsomol, který dal naší vlasti desítky hrdinů Sovětského svazu, jako byl Alexander Molodčij, Oleg Koševoj… Uljana Gromovová, který dal hrdiny pracovní fronty, jako je Ivan Lanaščatenko, Nikolaj Golovněv a mnoho dalších, bude i nadále nést velký Leninův prapor vysoko.
Pro nová vítězství na pracovní frontě!

Vpřed, za úplnou porážku fašistického Německa!
S důstojnickým pozdravem Ivan Turkenič
https://www.molodguard.ru/guardian7.htm

Základní stranické organizaci
Vedení 99.střelecké Žitomirské
Divize Rudého praporu od kandidáta KS(b)
Od Turkeniče Ivana Vasiljeviče

Prohlášení

Živím v sobě bezmeznou nenávist k německým zotročovatelům a úsilí o co nejrychlejší porážku nepřítele nenáviděného vším pokrokovým lidstvem, a proto žádám základní organizaci, aby mě přijala za člena VKS(b), protože chci svůj život spojit s osudem naší bolševické strany. A bez ohledu na cokoliv, jsem připraven na jakékoliv oběti, a v případě potřeby položím svůj život za úplné vítězství nad nepřítelem.
(Turkenič)
25. května 1944
Archív Ministerstva obrany SSSR
ф. 99, он. 284965, д. 15, л. L

Dobrodružství sestřenic Ivancovových

Vzpomínky Olgy Ivancovové (pravděpodobně sepsané pro Toricyna)

Květen 1942-červenec 1943

Celá země i naše město zažívají těžkosti našich dní. Zrádný nepřítel na nás uvalil válku, utrpení a úzkost o naše blízké a drahé. Ve městě Krasnodon se děje něco mimořádného: přípravy na evakuaci. Je to nejkrásnější doba: tolik práce v kolchozech, v podnicích, a my musíme sedět v rajkomu komsomolu a soudruh P. I. Prichoďko nám vypráví o nutnosti evakuace nebo o vstupu do útvarů NKVD, abychom pomohli Rudé armádě. S Ivancovovou N. jsme se rozhodly, že nebudeme utíkat, ale budeme bojovat proti prokletému, nenáviděnému nepříteli.

Přes kamarádku Gavriljuk Marinu Ivanovnu, se kterou jsem se seznámila, když jsem navštěvovala kurzy morseových telegrafistů, které se mi stejně nepodařilo dokončit; seznámily se Stalinským oblastním NKVD soudr. Sergej Ivanovič.

Soudr. Gavriljuk M. I. byla frontová dívka, která pracovala na speciálním úkolu v týlu, ale kvůli zranění zůstala pracovat v Krasnodonu. Orgány NKVD uložili napsat podrobný životopis a vyjádření o ochotě pracovat. Dne 11.6.1942 jsem odevzdala dokumenty o vzdělání a komsomolský průkaz, složila přísahu, dostala informaci o práci pod pseudonymem „Prichoďko“. 13.6.1942 jsem se s Ivancovovou vydala podle zadání NKVD do města Ordžonikidze ve Stalinské oblasti. Dne 14.6.1942 jsme odešly do Vorošilovgradu, kde jsme byly do vstupu Němců, a 25.7.1942 jsme se přesunuly na určené místo. V první polovině července 1942 jsme přišly do Ordženikidze (dř. Ivakovo) a k našemu cíli ve m. Rykovo. Naším úkolem bylo podrobně poznat život města, rozmístění velkých objektů a letišť, národnostní složení a rozmístění vojsk, jejich výzbroj, vojenskou a hospodářskou sílu. Předat všechny tyto informace podrobně příslušným orgánům. Poté, co jsme si vše uchovaly v paměti, nastudovaly jsme si jako násobilku řadu příjmení zrádců vlasti a vrátily se zpět.

Dne 29.7.1942 jsme s Ivancovovou N. přibyly do m. Krasnodonu. V m-ci srpnu jsem se vydala vyměňovat chleba, kde jsem potkala jednoho známého z Průmyslového institutu z m. Novočerkassku v Rostovské oblasti, který mě pozval do partyzánského oddílu. Jelikož

jsem znala smýšlení Ivancovové N., souhlasila jsem v její nepřítomnosti. Schůzka se konala v chutoru Pechovkino v Rostovské oblasti. Když jsem se vrátila domů, informovala jsem o všem Ivancovovou N., která mi na oplátku řekla, že s. Zimnuchov I. ji pověřil, aby zjistila rozložení vojsk v jednom z bodů. Při dalším setkání mě s. Ivancovová N. spojila se Zimnuchovem a Koševým, kteří mě požádali, abych jim pomohla v práci a spojila je s dalším partyzánským oddílem (oba jsem znala dobře už dříve). Neměly jsme právo jim odřeknout pomoc. Předtím jsem se setkala s „Andrejem", kterého jsem poznala v ch. Pechovkino v Rostovské obl. a již jsem se důkladně znala s „Danilou" a Griškou-Vaňkou – členy štábu Rostovského partyzánského oddílu.

Soud. „Andrej" – přezdívka nám dával pokyny, jak začít pracovat, a když se postavíme na nohy vezmou nás pod přímé vedení. Na schůzi v bytě Borc V. byl prověřen každý člen oddílu, kde se i řešilo, jestli bude členem nebo jestli bude ponechán v šetření do další prověrky.

Partyzánský oddíl „Mladá garda" se začal organizovat na začátku m-ce srpna 1942, v době, kdy hitlerovci začali odvážet mladé lidi do Německa a m. Stalino na věčnou katorgu a potupu. Mladí lidé reptali, začala se shromažďovat skupina, ale nevěděli, jak začít a vést práci. Na druhém setkání, kde byli přítomni Koševoj O., Zimnuchov I., Ivancovová O. - „Oxana", Ivancovová N., byli vybráni ti nejlepší z nejlepších, kteří jsou schopni bojovat za jakýchkoli podmínek. Bylo jich patnáct: 1) Koševoj Oleg; 2) Turkenič Ivan; 3) Zimnuchov Ivan; 4) Ivancovová Olga; 5) Ivancovová Nina; 6) Borc Valja; 7) Ťulenin Sergej; 8) Popov Tolja; 9) Fomin Dima; 10) Borisov; 11) Pirožek Vasja; 12) Levašov Vasja a 13, 14, 15 tři bojovníci z pervomajského oddílu Popova Anatolije.

Poté bylo zvoleno vedení z řad nejlepších a nejodvážnějších lidí. Za vzájemné dohody byl za náčelníka oddílu zvolen s. Turkenič I (přišel o něco později), Koševoj Oleg – komisař oddílu, Zimnuchov – politruk oddílu, Ivancovová N. spojkou náčelníka oddílu, Ivancovová Olga – „Oxana" spojkou štábů. Veškerá práce probíhala pod vedením „Oxany" podle příkazů „Andreje".

Každý člen štábu již podrobně znal své povinnosti a před štáb oddílu byl postaven úkol – rozdělit všechny členy oddílu „Mladá garda" do skupin po pěti s cílem lepšího řízení prostřednictvím jednotlivých velitelů a menší zrady v nejhorším případě. Přísahu složili členové štábu a po oddílech.

Kvůli aktivní agitaci německých přisluhovačů se objevila svědectví o dobrovolném odchodu mladých lidí do Německa. Štáb oddílu určil: zadržet pohyb, odhalit německé psy. Práce probíhala cestou ústních rozhovorů, čtením dopisů zasílaných z Německa nelegálním způsobem. Výsledky nebyly špatné. Mládež, dokonce i ta, která spadla do mobilizace, se začala schovávat. Jako psi na řetězu policie pátrala po vinících této záležitosti, ale snaha byla neúspěšná.

Policie – psi, jak partyzáni nazývali policajty, ruské zrádce vlasti, kteří pracovali pod vedením německých okupantů, šířili falešné zvěsti, že Rudá armáda byla poražena, Moskva je kaput, Leningrad a Stalingrad také a zbytky vojsk Rudé armády byly zatlačeny daleko za Ural na Sibiř.

Na schůzi štábu oddílu „Mladá garda“ rozhodli okamžitě odhalit a dát obyvatelstvu přečíst pravdu, protože lid už začal ztrácet víru v příchod našich rodných bojovníků. A tak se objevily letáky s horoucí pravdou o úspěších Rudé armády. Na tvářích lidí zářily radostné úsměvy, starší lidé uznale vrtěli hlavami, ženy se shromažďovaly ve skupinkách a diskutovaly o tak významné události a na každého mladého kluka a dívku se přátelsky usmívaly.

Policie jako dravá zvěř pobíhala kolem, strhávala letáky, trhala je a rozzuřená hrozila, že roztrhá každého, kdo se odváží říct pravdu. Tyto letáky se však povalovaly na tržišti, na mlýnském dvoře, na silnici, padaly k nohám kolemjdoucích, kteří je lačně chytali a schovávali.

První letáky byly ručně psány v bytě Koševého Olega s obsahem sovinformbyro. Psali je Koševoj Oleg, Korostylev N., Kistrinov V.L. Když viděl takový zájem u obyvatelstva a přál si ještě více rozšířit práci, mladogvardějec Glavan Boris získal ještě jeden rozhlasový přijímač od Chajrulonové Jeleny (která nyní pracuje v kombinátu v m. Krasnodon). Borise s přijímačem zadrželi, protože šel v pozdní hodinu a odveden na policii. Glavana tvrdě vyslýchali, ale odvolával se na to, že rádio získal pro německého důstojníka. Borise propustili, ale rádio zůstalo na policii. Pak začali usilovněji pracovat s radiopřijímačem, který byl v bytě Korostyleva N. N.

Z iniciativy s. „Oxany“ na schůzi štábu oddílu „Mladá garda“ organizovat peněžní fond při výběru komsomolských příspěvku, proto vznikla nutnost vytisknout dočasné komsomolské legitimace s heslem „Smrt německým okupantům“ s cílem růstu komsomolské organizace a dokumentárního podchycení členů oddílu. Touto prací se zabývali

výhradně komisař a politruk oddílu. Nevelká tiskárna se nacházela v osadě Pervomajka u jednoho z členů oddílu Popova Anatolije. Bylo vytištěno více než sto průkazů.
Podle příkazu náčelníka oddílu Turkeniče I. bylo přikázáno přijímat mládež do řad VLKSM – osada Pervomajka – Zemnuchovovi I. Pomáhal mu Ťulenin S., m. Krasnodon – Koševoj pomáhala Borc Valja.
Podle příkazu komisaře oddílu bylo s. Zimnuchovovi přikázáno organizovat dvě skupiny dívek, aby sbíraly medikamenty. Tuto práci prováděly Peglivanovová Maja a Gromovová Uljana. Bylo shromážděno velké mn-ství obvazů, vaty, jódu, lihu a dalš. léků. To vše bylo zabaleno a připraveno k odeslání na frontu jako speciální zásilky.
Pod vedením Ťulenina S. se mladící Popov a Fomin zabývali sběrem zbraní všeho druhů a střeliva. Jednou byl Ťulenin zadržen policií, když nesl košík s náboji z osady Pervomajka, ale díky jeho chytrosti a dobrému maskování nábojů se mu podařilo policajtovi uniknout. Zbraně se částečně skladovaly v bytě babičky Olega Koševého – granáty, munice, nagany, miny. U Serjoži Ťulenina – automat s disky a náboji. U s. „Oxany“ – granáty, miny, nagany, náboje. Skladištěm zbraní byly městské lázně, kde bylo mnoho nábojů, granátů, několik domácích pušek a dalších zbraní.
Na rozkaz rumunského štábu házeli ustupující Rumuni miny v oddělených úsecích s cílem maskovat hlavní ústup. Dima Fomin informoval štáb oddílu „Mladá garda“ a všichni podřízení Popova A. okamžitě obdrželi příkaz [posbírat] miny z osady Gavrilovka, st. V-Dubannaja, ch. Vorošilovka. Miny se přenesly do příkopu, zasypaly zeminou a poté sněhem.
Štáb oddílu „Mladá garda“ obdržel rozkaz od štábu rostovských partyzánů od s. Andreje: „Zadržet přesun dobytka v oblasti Dolžanka-Sverdlovka“. Na tuto práci byli posláni Levašov V., Borisov a s. „Oxana“. Na cestu bylo položeno několik min a pole po obou stranách cesty byla rovněž zaminována minami a amonalem. Přední část ovcí naskočila na miny a vrhla se do stran minových polí, začaly masové výbuchy… Rumuni ztratili hlavu, až 500 ovcí zahynulo, 500 ovcí se rozeběhlo, a po shromáždění méně než 500 ovcí se Rumuni vydali dál. K tomu došlo na začátku listopadu.
Během Říjnových oslav byly organizovány masové předávky z příspěvků komsomolců členům strany, kteří se nacházeli

v mučírnách policie. S. Ljutikov člen strany obdržel pět balíčků, s. Šapovalovová (pracuje v 1-bis ve městě Krasnodon) čtyři balíčky, s. Dymčenko[262] pět balíčků atd.
S. Korostylev N. N. slyšel, jak se policajt v opilosti chlubí, že my Rusy oblbneme, že on osobně řídí pokládání maket (zdánlivých zbraní) v obci Michajlov, oni se nasměrují na makety, a my je prý obklíčíme a Rus kaput. O tom informoval soud. komisař oddílu Koševoj s. „Oxanu“, což bylo neprodleně hlášeno přes frontu. O tři dny později ruská letadla makety rozbombardovala.
Na základě písemného rozkazu s. „Danila“ (komisaře rostovského partyzánského oddílu) dát dva statečné chlapy, štáb „Mladé gardy“ poslal Pirožka a Levašova, kteří po návratu okamžitě hlásili, že pomohli vyhodit do povětří spodek ž. t. v Dolžance, po níž se měl pohybovat vlak s důležitým nákladem: tanky, auty, granáty atd. Za dobrou práci „Danilo“ poslal pochvalu. Na schůzi štábu oddílu „Mladá garda“ s. „Oxanu“ na základě obdrženého rozkazu uvolnili do štábu rostovského oddílu. Přesně v 9 hodin večer soudr. „Grišku-Vaňka“ a soudr. „Andrej“ pověsili nálož na most, v tu dobu stála na stráži s. „Oxana“. Všechno bylo hotovo, jako poslední odešla „Oxana“, která narazila na psa, který vyskočil zpoza rohu, Vzali ji na policii. Při výslechu náčelníka kamenské policie, proč jsem chodila tak pozdě, „Oxana“ odpověděla: „Šla jsem ze stanice Gundorovka na trh v Kamensku, ale cestou jsem se zdržela, protože jsem nesla olej na prodej (který se u ní našel).“ Přes hrozný křik a nadávání „Oxana“ říkala totéž. „Oxanu“ budili v noci vyslýchali s úmyslem, že se zaplete, ale ani to nepomohlo. Pět ran bičem, vhodili do cely, a 10. listopadu ve 3 hodiny v noci vjelo na most auto s municí a ozval se ohlušující výbuch. Rána je „Oxana“ u výslechu. Ti psi začali lstivě říkat, že my prý víme, kdo vyhodil odpálil most, ale oni říkají „Oxaně“ vydej je a za to dostaneš odměnu. Ale ani ten podlý trik nepomohl.
A 17. listopadu „Andrej“ pod předstíráním strýce (doklady byly zfalšované) koupil náčelníka policie m. Kamensk za 7 tis. rublů a zlaté hodinky, které „Andrej“ dostal od štábu za dobrou práci. A v 17 hodin byla „Oxana“ přivezena do města Krasnodon do bytu Koševého.
Při návštěvě Leninova klubu se mládež s nenávistí dívala na vlajku s hákovým křížem. Ťulenin vyjádřil tuto myšlenku, když řekl: „Stejně toho hada zničím, ať netahá za oči, dovolte mi to, soud. komisaři.“

[262] Ljutikov a Dymčenko byli ovšem zatčeni až začátkem ledna

Když se Koševoj poradil s „Oxanou“, dovolil mu to a dal mu zbraň, Serjoža běžel splnit svůj úmysl.
Během kina se Serjoža dostal pod pódium, a když se diváci rozešli, stáhl ho ze zdi a předal komisaři. Ať se policie snažila sebevíc, nenašla žádnou stopu.
V těsném kontaktu s rostovským partyzánským oddílem se „Oxana“ podílela na rozbití čtyř nákladních aut, která se pohybovala na silnici blízko Volčanského lesa. Nastal poměrně těžký boj – osm Němců a pět partyzánů, na konci bitky byli 2 Němci zabiti, dva těžce ranění, jeden lehce, dva byli zajati, jeden utekl, partyzáni ztratili jednoho zabitého, dva byli těžce raněni, jeden lehce. Vozidla byla naložena teplými uniformami, potravinami a několika kulomety. Soudr. „Oxana“ byla lehce raněna na ruce a dorazila ke svému oddílu. Podruhé při převozu raněných narazili na policejní zátah. Prozradila kobyla ržáním v odpověď. Toho boje se zúčastnilo až 20 policajtů-kozáků a šest partyzánů. Mrazivá noc, nebylo vidět na špičku nosu. Soudr. „Danilo“ dal příkaz „na místa, připravte se“. „Andrej“ vytáhl pušky, „Griška-Vaňka“ granáty, dostali maxima. Připravili se. Policajti se přibližovali čelně. „Pal“ – zazpíval maxim, stíny padaly. Psi zalehli, pak se znovu vrhli s výkřikem „hurá“ – museli zalehnout. Začali obkličovat, najednou maxim selhal; aktivněji zapracovaly pušky. „Zastavit palbu“. Ti hadi, němečtí posluhovači, se plazili jako zmije. „Připravit granáty“ – vyletěly granáty. Ale už je u vozu několik psů. Upadl „Andrej“ – odtáhli ho. „Vydrž, ‚Oxano‘“, vykřikl někdo. Na mé straně se pohybuje hlouček policajtů, „granáty“ – slyším tichý šepot. Granáty letí jeden po druhém, cítím, jak se mi lepí k ruce zalité krví „Andreje“. Jeden za druhým posílám nenasytným psům vstříc. „Dost,“ slyším. „Vpřed“ – povel, ale policajti se rozběhnou bez ohlédnutí, asi 7-8 mužů.
Prostřednictvím posla mladogvardějci poslali dva balíčky s léky pro raněné. Na štáb přišel rozkaz: „Přivítejte Němce na Nový rok.“ Vyhodit do povětří důležitý vojenský objekt. Najednou se ve městě objevilo auto s novoročními dárky, balíčky, dopisy a jiným. Skupina děcek: Žeňa Maškov, Koševoj O., Zimnuchov, Borc V., Ťulenin, Treťjakevič – vybrala toto auto.
Ve stejné době se chystalo odpálení ředitelství, ve které bylo asi 100 Němců, prodejní ruští psi pracující pro Němce a podobné ženštiny. S tímto obsahem měl ředitelství v 6 hodin večer vyletět do vzduchu. S hlášením byl vyslán rozvědčík a přesně ve dvě hodiny byl vydán

rozkaz – zrušit výbuch, protože by utrpěli civilisté – na jednoho Němce 100 civilistů.
Ale nějaká podlá psí duše, prodejný pes mládež prozradil. 30. prosince 1942 začalo zatýkání. „Svat“ – přezdívka, který sloužil na policii a byl členem partyzánského oddílu Rostovské oblasti vyřídil, že pokud ne dnes, tak zítra vás přijdou zatknout, utečte. A večer téhož dne se Koševoj O., Ivancovová N. vydali do Šiverevky, kde přenocovali, a 1.1.43 ve 4 hodiny, když se dočkali Borc V. a Ťulenina S. se přesunuli po určené trase, kterou poslal štáb rostovského partyzánského oddílu. Ale přišli pozdě, lidé, kteří nás čekali, odešli. Pak jsem vzala všechnu odpovědnost na sebe a vyrazili jsme směrem na Tarasovku v Rostovské oblasti.
Když jsme se přiblížili k Djačenskému průsmyku, řekli nám – všechny muže odvádějí a posílají do koncentračních táborů. Dobře, říkám Koševému, převedu tě. Minuli jsme všechna německá stanoviště a přišli do chutoru Fomino k mé kamarádce Šilovské Anně. Všech pět nás zůstalo v bytě její tety. Kamarádka nám pomohla s jídlem. Fronta byla sice blízko, například Rossoši – 10 km, Tarasovka – 15 km, ale nepodařilo se nám ji překročit. Borc a Ťulenin zůstávají, doufají, že přejdou, ale my jdeme zpátky do Krasnodonu, abychom zjistili, co je s našimi soudruhy a vzali si s sebou potraviny. Na stanici Duvanná se s Koševým rozloučíme a domluvíme se, že se sejdeme, ale když přijdeme domů, řeknou nám, že nemůžeme být doma ani minutu, protože policie hlídá ve dne v noci, matka Ivancovové Olgy je na policii. Vrátíme se kruhem 11.1.43 do Šiverevky opět do stínu. Druhý den nám do Šiverevky přinesou jídlo a prádlo, ale není možné se spojit a vyřídit Koševému, že zase odcházíme. Předstírajíce měniče jsme se vydaly na cestu. Tentokrát jsme prošly velmi snadno, protože všichni policajti z chutorů odjeli.
Přenocovaly jsme v ch. Dubavoje a ráno, když jsme vylezly na kopec, jsme uviděly naše vojáky. Setkání bylo dojemné. Ruská rozvědka se vydala do vesnice Plotina, kde ještě byli Němci, kteří utekli z jiných chutorů a nestačili se vzpamatovat, přišli jsme my, a začal denní boj. Poležely jsme do jedné hodiny, rozvědka rudých odešla bez ztrát, k nám přišel Němec a řekla: „nebojte se Rusa, slečno, Rus kaput,“ Podlý had, už má smrt za zády, a ještě říká „Rus kaput“. Samozřejmě jsme se rozesmály. Šly jsme k hospodyni do bytu. K večeru se strhl boj. U hospodyně, kde jsem bydlela s Ivancovovou N., byl štáb, ve tmě se několikrát přerušilo spojení. Bojovalo se tvrdě, o každou chatu,

o každý stoh sena. Chata, ve které jsme byly, byla neustále pod palbou. Najednou chata hoří, pod krupobitím kulek a střel jsme vyházely věci a běžely do polozbořeného domu. V domě jsou hromady pobitých Němců, zraněných… hrůza. Ale je ráno a jsme u svých. Všude se válejí Němci, koně, rozbité cihly, polovina vesnice shořela. Přišly jsme do zvláštního oddělení, kde nám prověřili dokumenty, a přešly jsme do vesnice Tiškino. V Tiškinu jsme bydlely u hospodyně Běljajevové, jejíž syn Ivan nás dobře znal. Pak jsme začaly pracovat v sanitární jednotce. Pracovaly jsme neúnavně, dvě nebo tři noci jsme nespaly, za což nám ranění vojáci děkovali. Když jsme se dověděly, že naše město bylo zabráno, 22. února jsme se vrátily domů.

Od našich matek a známých jsme uslyšely o strašlivé odplatě na našich soudruzích. Na 1.března nikdy nezapomeneme. Toho dne, kdy jsme vzdávaly poslední čest našim milovaným přátelům, na nás zíraly hromady znetvořeného masa.

Od 13.do 22.března jsme s Ivancovovou Ninou a také s matkou Koševého O. šly do Rovenek hledat své soudruhy. V Hřmícím lese jáma na jámě, tahají mrtvoly z jámy, kladou je na sníh a na všech mrtvolách jsou stopy krutého mučení.

19. března jsme našly naše soudruhy: Ogurcova, Ostapenka, Viktora Subbotina a Ljubu Ševcovovou – osamělou dívku partyzánku, která všechna zjištění předávala vysílačkou našim. Tato dívka je hrdinka, její žerty niky neumlkly, pořád zpívala oblíbené písně mládeže, Ljuba nikdy nesklonila hlavu. A žádné mučení a hrozby ji nepřiměly mlčet. O hrdinském Ljubině chování ví celé město Krasnodon a město Rovenki. Když šla přes m. Rovenki do lázní se skupinou vězňů v konvoji, Ljuba Ševcovová zpívala „Internacionálu“, ani pažba, ani bajonet ji neumlčely. Ljuba zpívala hlasitěji a hlasitěji, ostatní se přidali, mezi policajty nastal zmatek. Ale sprostý pes Ljubu udeřil a Ljuba jako pokosená upadla do bezvědomí. Černík vypasený jako svině navrhl Ljubě:

„Miluj mě, půjdeš na svobodu.“

Ale Ljubě se hrdě zaleskly oči a odpověděla:

„Miluji staršího poručíka, letce-sokola, a ty jsi had.“ „Oxaniny“ ruce umyly, očistily, uložily Ljubu; a nad hrobem tvé kamarádky přísahaly katům pomstu.

20.března 1943 našli Koševého Olega – komisaře. Náš milovaný, drahý soudruh se nacházel v mučírně, v těžkých mukách. V 17 letech

náš spolubojovník-soudruh zešedivěl. U hrobu soudruhů Olegova matka, „Oxana“ a Nina Ivancovová přísahaly, že se pomstí prokletému nepříteli za vaši smrt, za kvetoucí mladý život.
Partyzánský oddíl města Krasnodon byl z iniciativy Ťulenina S. pojmenován „Mladá garda“. Přísaha, kterou skládali partyzáni: „Přísaháme, že budeme věrnými syny a dcerami naší vlasti! Přísaháme, že budeme do posledního dechu a kapky krve bojovat proti fašistickým okupantům. Přísaháme, že žádná smrt nás nedonutí padnout na kolena před katy, pokud máme umřít, tak umřeme ve stoje. Přísaháme ti, milovaný otče Staline, že naše srdce vyburcovaná tebou, se nikdy nezachvějí v boji za čest a svobodu naší milované vlasti! Smrt německým okupantům!“
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 332
http://molodguard.ru/guardian31.htm

PŘEPIS ROZHOVORU S ČLENKOU MLADÉ GARDY O.I. IVANCOVOVOU (1965)

Lugansk
[Nejprve byla řeč o tom, jestli se členové Mladé gardy scházejí. (Nikdy se nesešli všichni.)]
Otázka: *Byly na začátku skupiny tvořeny na různých místech, nebo najednou?*
O.I.: Od samého začátku, když začala válka (tajemníkem rajkomu Komsomolu byl v té době Prichoďko), rajkom Komsomolu nabíral členy a aktivisty pro boj s nepřítelem. Vzali mě a Ninu. Prošly jsme určitým výcvikem a byly jsme vyslány do města Jenakijevo. Šly jsme pěšky. A pak, když už frontová linie postoupila, jsme spolu s frontou postoupily i my. Dostaly jsme takový úkol: protože v Krasnodonu vznikne podzemní skupina za každou cenu musíme zůstat v Krasnodonu a připojit se ke skupině. Měly jsme už nějaké znalosti, které jsme získaly v Lugansku. Dorazily jsme do obsazeného Krasnodonu. Váňu Zemnuchova v rajkomu nepřijali kvůli zraku a Olega kvůli věku. Při rozhovoru s nimi jsme pochopily, že mají 13 lidí. Ale aby si nás nikdo nevšiml, seděly jsme s Ninou a hrály karty. Oleg nám tehdy okamžitě řekl, že on. Požádali nás, abychom jim poskytly praktickou pomoc a pomohly jim kontaktovat podzemní rajkom, ačkoli on měl možnost kontaktovat Andreje Valka – bývalého ředitele Šachty 1-BIS. S Olegem společně přišli k nám. Když se naše organizace rozrostla na 17 členů, navrhli nám složit přísahu. Napsal ji

Váňa Zemnuchov. Všichni složili přísahu. Poté se vytvořily skupiny: Pervomaika, Krasnodon, na dole 1-BIS začaly růst. Prostřednictvím Ljuby Ševcovové jsme navázali komunikaci s podzemním obkomem strany.
Ljubu nám doporučili jako schopnou pracovat s vysílačkami, přišla k nám společně s Vasjou Levašovem. ~~I.Turkeniče osvobodili ze zajetí z tábora ve Volčahansku.~~ Když k nám přišel Váňa Turkenič, hrál velkou roli. Byl to důstojník a my všichni jsme byli zelenáči. Po linii obkomu jsme měli spojení se Stěcenkem. Nina, já a Valja Borc jsme byly spojkami, udržovaly jsme kontakt mezi ~~skupinami a~~ štábem; prostřednictvím Ljuby (prošla školou v Lugansku s „morseovkou“) - ~~s podzemním okomem a městským gorkomem.~~.
Otázka: *Znáte tajemníka rajkomu, který byl tehdy zadržen?*
O.I.: Byla zadržena Sokolovová (tehdy bydlela v Pionýrské ulici, nedaleko Zemnuchovových), Barakov a Ljutikov. Některé jsme znali. Sokolovovou jsme poznali už tehdy, když skončila na policii. S Ljutikovem a Barakovem jsme byli ve spojení. Takže jsme udržovali spojení. Potom, když byl uvězněn rajkom strany, museli jsme dát fašistům pocítit, že ve městě ještě je a pokračuje v práci podzemí. Krátce řečeno, zezačátku Němci prostě nemohli pochopit (podle některých policajtů, například, Kovaljova, ale ne Anatolije), o co jde.
Mysleli si, že někdo přichází a dělá tu práci. Váňa Turkenič k nám přišel na začátku října, koncem srpna. Pomáhal nám tím, že vedl cvičení ve střelbě. Tak nějak najednou přišel do našeho kolektivu a my jsme ho zvolili svým velitelem. Zvolili jsme ho na schůzi štábu „Mladé gardy“. Byla jsem na schůzi, protože jsem byla spojkou pro skupiny, pro štáby.
Otázka: *Vzpomínáte si, kdo z vašich soudruhů se podílel na ničení pontonových mostů?*
O.I.: Poslal mě Oleg. Pak jsem se dostala na policii, potom mě od policie vykoupili. Bylo to v Kamenském podzemním oddíle. Vedoucím tohoto oddílu byl „strýček Andrej“, ale kdo byl, nevím. Z policie mě vykoupil Oleg Koševoj, a ještě dva soudruzi, nepamatuji si jejich příjmení. Když jsem byla na policii, opakovala jsem jednu a tutéž autobiografii. A na závěr jsem řekla, že pokud chcete mít jistotu, „strýček Andrej“ to potvrdí. Bylo to na konci prosince 1942. A pomoci nám zjistit, kdo byl „strýček Andrej“, se mi zdá by mohli rostovští.

Otázka: *Znamená to, že jste měla spojení s partyzánskými oddíly?*
O.I.: Měli jsme spojení s Bokovo-Antracitem. Vím, že velké spojení udržovala Ljuba Ševcovová. V budově naší školy sídlilo ředitelství. Měla se konat nějaké oslava. A tak jsme se rozhodli vyhodit budovu do povětří. Všechno už bylo připraveno. Čekali jsme jenom na signál. A najednou 15 minut do výbuchu nám Ljuba Ševcovová předala příkaz rajkomu, abychom výbuch okamžitě odložili, protože Němci by celou osadu smetli z povrchu země.
Otázka: *Šla přes vás komunikace s kamenským partyzánským oddílem? Jak jste se sešla s představiteli kamenského partyzánského oddílu?*
O.I.: Právě jsem přišla do chutoru Malá Kamenka. Oleg Koševoj si mě zavolal a povídá: „Oxano (moje přezdívka) je takový úkol. Musíš se nutně spojit s kamenskými partyzány.“ Je tam takový byt. Heslo bylo velmi jednoduché. „Dejte mi napít vody.“ Žena odpověděla: „Hned ji přinesu ze studny.“ S žádnou šifrou jsem nic neměla, žádné poznámky nenosila, všechno jsem hlásila ústně Turkeničovi a Koševému.
Otázka: *Jaké konkrétní pokyny, úkoly nebo rady předávali přes Vás?*
O.I.: Přes mě „strýček Andrej“ nic nevyřizoval. Někdy nás poprosil, abychom pro ně vytiskli letáky, protože neměli písmo, ale my jsme písmo měli, otec Žory Aruťuňance nám ho pomohl získat. Později jsem pochopila, že „strýček Andrej“ rozšiřuje své vedení i na Kamenku a na Rovenki a na Bokovo. Stal se takový případ: naši Marinu chytili a pověsili na trubku vzduchovodu. Když jsme se vrátily k sobě, řekly jsme soudruhům, že jsme ji viděly.
Otázka: *Byli v Jenakijevu už Němci?*
O.I.: Ano, byli. Když jsme přišly do Jenakijeva, šly jsme do bezpečných bytů. Potkali nás, ale kdo nás potkal, nevím. V Jenakijevu jsme byly dva měsíce, potom nám přikázali okamžitě se přesunout do Krasnodonu a navázat spojení.
Otázka: *Jakými dalšími městy jste procházely?*
O.I.: Přes Artěmovsk.
Otázka: *Nebyly jste v Ordžonikidze?*
O.I.: Jenakijevo je starý název, teď je to Ordžonikidze.
Otázka: *Když jste přišly do Krasnodonu, žádná z vás neonemocněla?*
O.I.: Nepamatuji se.
Otázka: *Kdo je „strýček Danilo“?*
O.I.: Nevím, na schůzky chodila Valja Borc (nebo Nina Ivancovová).

Otázka: *A kdy jste se seznámila s Treťjakevičem?*
O.I.: Ve školní lavici. Věděli jsme, že byl v partyzánském oddílu pod Zeleným Jarem.
Otázka: *Kdy k vám přišel?*
O.I.: V říjnu nebo v září. Naše organizace nebyla ještě dostatečně pevná a silná, když k nám přišel. Byli jsme rádi, protože byl starší a zkušenější než my všichni. A hned jsme ho zvolili komisařem. ~~Viktor, když přišel do Krasnodonu, řekl, že ho poslal velitel partyzánského oddílu s úkolem.~~ Potom se vrátila Ljuba. V rajkomu se o něm informovali, jak to, že zůstal naživu. Jeho rodiče celou dobu žili v Krasnodonu. Chodil do Vorošilovovy školy č. 4. Byl náš spolužák. Má ještě 2 bratry. Starší má nějakou hodnost, ale o tom druhém nevím. Když začala válka, odešel s bratrem.
Otázka: *A jak jste ho sesadili?*
O.I.: Nás rozzlobilo, že nám neřekl pravdu.
Otázka: *A od soudr. „Danila" jste dostali pokyn, abyste neprodleně odložili odpálení?*
O.I.: Vím, že do Luganska poslali speciálně. Přezdívku „strýček Danilo" jsem někde slyšela, ale každopádně jsem ho nikdy neviděla.
Hlavní na charakteru Koševého bylo, že u něj nikdy do popředí nevystupovalo „já". No, a aby byl Oleg zvolen komisařem, navrhla Ševcovová. Treťjakevič žádal jediná – aby ho ponechali v „Mladé gardě". ~~Nehledě na znovuzvolení Viktora se na něj štáb obracel o radu. Treťjakevič nadále řídil činnost organizace.~~
Otázka: *Četli jsme mnoho dokumentů, a všechny říkají, že všechna tato varování o zradě a nedůstojném chování přišla do organizace od „Danila".*
O.I.: Možná přišly od „Danila", ale nám je přinesla Ljubov Ševcovová. Bylo to v polovině září nebo začátkem října.
Otázka: *Je těžké si vzpomenout?*
O.I.: Je velmi těžké si vzpomenout.
Otázka: *Ale dřív jste to napsala.*
O.I.: Když u nás byl Toricyn, dala jsem mu všechny své vzpomínky.
Otázka: *Zajímá nás pouze „strýček Danilo."*
O.I.: Byly u nás dvě přezdívky, ale ty lidi jsme nikdy neviděla.
Náš první leták byl podepsán „Srp a kladivo". A potom už Serjožka řekl, že to nezní hezky, tak jsme se nazvali „Mladá garda".
Otázka: *Když jste viděla Stěcenka, neřekl vám jméno „strýčka Danila"?*

Odpověď: Ne. „Andrej“ a „Danilo“… nikdo nezná. Ani jedna osoba. A ve svých vzpomínkách všichni píší, že ho nikdy nikdo neviděl.
Otázka: *A co Gennadij Počepcov?*
O.I.: Byl v pětce dolu 1-BIS.
Otázka: *Vstoupila jste do komsomolu před válkou?*
O.I.: Ano, ještě ve škole.
Otázka: *Kdo se podepsal ~~na dočasný komsomolský průkaz~~?*
O.I.: Podepsal se Kašuk – Oleg Koševoj.
Otázka: *Měl Treťjakevič přezdívku?*
O.I.: Nevím.
Otázka: *Jak jste platili příspěvky?*
O.I.: Obyčejně, jako studenti po 20 kop. Když nám Oleg dával legitimace, říkal, že nastane čas a dostaneme opravdové legitimace.
Otázka: *Když vám vydali komsomolské legitimace, byl už Oleg komisařem?*
O.I.: Nina a já jsme dostaly komsomolské legitimace od Turkeniče.
Otázka: *Ale vždyť říkáte, že se na legitimace podepisoval Kašuk?*
O.I.: Nepamatuji si to přesně, odevzdala jsem svoji komsomolskou legitimaci do Historického muzea, a mám tak podpis Kašuka i mašinkou, i inkoustem.
Otázka: *Jde o to, aby se ukázalo spojení mezi organizací a stranou.*
O.I.: Chápu, měli jsme spojení, samozřejmě.
Otázka: *Pošlete nám nějaké dokumenty z prvních vzpomínek.*
O.I.: Nejživější, svěží vzpomínky jsem dala Toricynovi, pak k nám přijel Fadějev. Letěli jsme s ním letadlem nad Krasnodonem, vystoupali nad budovu naší školy.
Otázka: *Věděli vaši rodiče, že jste v organizaci?*
O.I.: Nikdo to nevěděl. Vždyť jsme složili přísahu.
Otázka: *Jak to, že to Jelena Nikolajevna věděla? Oleg také složil přísahu?*
O.I.: Zřejmě jí to neuniklo. Protože se velmi mnoho schůzek konalo v bytě Koševých. Schůzky jsme pořádali v nepřítomnosti Jeleny Nikolajevny. Na té budově je teď cedule, je tam nyní dům politického vzdělávání, Korostylevův byt. Pravda, schůze štábu se konaly nejen u Koševých, ale také u Anatolije Popova, u nás, u Valji Borc a Osmuchina. U nás na ulici Proletářské revoluce se nikdo nescházel. Když jsme se měli sejít u Koševých, byli Němci ve městě, ale v jejich bytě ještě nebyli. Velmi často jsme se scházeli u Popova a v jeho sklepě jsme schovávali rádio a písmo. Oleg měl písmo, ale Korostylev

prostě přijímač neodevzdal, když ho všichni odevzdávali, schoval ho v ložnici pod prkna.
Otázka: *Ano, zajímá mě taková otázka. Samozřejmě, že když jste byli v organizaci, nepřemýšleli jste, jak se vytvoří historie organizace, jen jste plnili úkoly. Po osvobození Krasnodonu se však organizace stala všeobecně známou. Vzhledem k rostoucímu zájmu veřejnosti o ní byly důležité i detaily, kterým se zpočátku nevěnovala pozornost. A mě prostě mrzí, že jste se nezabývali touto stránkou organizace, zejména pokud jde o kamenské. Dovedu si představit, že pokud by v Kamence působila nějaká partyzánská skupina, zanechala by po sobě stopy a mohla by se dohledat i přezdívka „Andrej". Prostě mě mrzí vaše nedbalost a mrzí mě, že o tom musím mluvit až po 20 letech.*
O.I.: Především jde o to, že bylo velmi těžké období, když jsme se vrátili do Krasnodonu, Naši rodiče byli oteklí hladem. Začali jsme pracovat. Pracovali jsme, obnovovali hospodářství, musela jsem obnovit důl a neměla jsem na to čas. Nevěnovala jsem tomu velkou pozornost. Teprve [o něco později], když nás začali volat na schůzky do Charkova, Rostova, Luganska, Kyjeva, jsem o tom všem začala přemýšlet. Myslela jsem si, že když rajkom poslal na práci tyhle lidi – „strýčka Andreje", Ljutikova a Barakova – tak jejich jména jsou známá. Kromě toho každý, kdo dostal nějaký úkol, ho musel splnit a pak na něj zapomenout.
Otázka: *Když pracovala Toricynova komise, byla Treťjakevičova role podezřelá. Fadějev z něj udělal postavu Stachoviče?*
OI: Řeknu, co mi řekla moje matka. Viktor Treťjakevič byl můj spolužák. Moje matka seděla na policii, když je uvěznili. Řekla mi: „Oljo, nikomu nevěř, Viktora mučili jako všechny ostatní. Vždycky ho přinesli v polovědomém stavu, zdá se mi, že na něj nasazovali jen proto, že byl obzvlášť tvrdohlavý, drzý, hrubý. Proto z něj udělali zrádce." Ale moje matka mi řekla (seděla tehdy se Sokolovovou), že jí Sokolovová řekla: „Anno Ivanovno, pokud zůstanete naživu, řeknete všem, že nikdo z vás nebyl zrádce." Když tady byla Toricynova komise, všechno jsme si řekli.
Otázka: *Zajímá nás osud těch, kteří přežili porážku organizace.*
O.I.: Když jsem s Ninou odešla z Krasnodonu, bylo to 3. nebo 4. ledna, nepřešli jsme linii fronty. Nejprve nás bylo pět, potom se Valja a Serjožka zdrželi, a my jsme ve vesnici Fokino potkali naši bývalou [spolu]žačku Aňu Pjalovskou. Pomohla nám a nejprve jsme se schovávali u ní doma. A pak, když už nebylo možné zůstat, jsme se

museli schovávat v polích. Abychom neměli hlad, přinesla nám Aňa kukuřičnou kaši atd. A jednou nám vyprávěla o tom, že v Krasnodonu budou věšet mladé partyzány. Ale když jsem se s ní setkali, řekli jsme jí, že se jen schováváme před Němci, aby nás neodvezli ~~na práci do Německa~~. Když nám to řekla, politovali jsme spolu s ní partyzány a ona odešla. Oleg se zeptal: „A co kdybychom se vrátili?“ A my jsme se vrátili do Krasnodonu na chutor Pogorelyj, abychom zabránili veřejnému pověšení našich soudruhů ve městě. Pak jsme s Ninou odešly samy z chutoru Pogorelyj, překročily Doněc a během těžkého boje [u] dvou ukrajinských vesnic Zelenoje a Dubovoje ~~3 km od vesnice Fokino~~ jsme se dostaly k sovětským vojskům.
[Potom Olga vyprávěla o svém životě po válce.]
Otázka: *Znala jste Mitjakinský oddíl?*
O.I.: Slyšela, ale spojení jsem neudržovala. Nikolaj Čerňavskij byl dobrým známým Niny Ivancovové. Samozřejmě, já nechci omlouvat Fadějeva, proč se ve svém románu nevěnoval dostatečně úloze strany, ale když ho psal, měl k dispozici pouze tyto dokumenty.
РГАСПИ. Ф. 71. Оп. 22. Д. 932. Л. 243-254.
https://molodguard.ru/guardian31.htm

PŘEPIS ROZHOVORU S ČLENKOU MLADÉ GARDY N. M. IVANCOVOVOU (1965)

Lugansk
Do organizace jsem nastoupila koncem srpna. Byla jsem spojkou mezi štábem a pětkami v Pervomajce. Spojení jsem měla přímo s Olegem Koševým, s nikým jiným. Znala jsem všechny členy organizace. Dvakrát nebo třikrát jsem byla na schůzi štábu v bytě u Olega, v novém bytě, ne v Korystelovově domě. Neměla jsem žádné spojení se stranickým vedením ani s vyšším komsomolským vedením.
Olga Ivancovová, moje zákonná sestřenice, se spojila s rostovským oddílem s představitelem jeho štábu „Danilou“. V říjnu, v listopadu, když se organizace rozrostla, jsme si uvědomili, že je to ve městě nebezpečné, že musíme z města odejít. Postavili jsme otázku o vytvoření oddílu a ochodu do lesa. „Danila“ nás přejmenoval na „Kladivo“ koncem listopadu. V den, kdy měl Oleg před naším odchodem do lesa jít na schůzku s „Danilou“, Olga přinesla zprávu od „Danilovy“ spojky, že „Danilův“ oddíl upadl do podezření a nemůžeme k němu jít. Zprávu „Danila“ předal obyčejnou číselnou šifrou a já jsem ji rozluštila. Když začalo zatýkání, vydali jsme se za

Nikolajem Čerňavským z mitjakinského oddílu do vesnice Širokoje (18 km od Krasnodonu). Když jsme k němu přišli, jeho matka řekla, že už je 3 dny pryč. Na poslední schůzi štábu se Aruťuňanc, Borc, Zemnuchov aj. rozhodli zachránit lidi. Oleg Koševoj nadiktoval rozkaz – přejít linii fronty. Turkenič, velitel oddílu, rozpracoval bojové operace (především v oblasti volčanského lesa), hlavním úkolem bylo osvobození města. Rozkaz o zrušení odpálení ředitelství byl předán prostřednictvím „Danily" Olze Ivancovové.
Otázka s. Petrova: *Kdo vydával rozkazy: velitel nebo komisař?*
Odpověď: O všem se kolektivně rozhodovalo na zasedání štábu. Dostaly se k nám zvěsti, že Viktor všeho nechal a utekl z partyzánského oddílu. Nebyl aktivním členem organizace. Viktora jsme záměrně odstrkovali. Štáb Viktorovi nedával žádné úkoly. Báli jsme se ho. Když jsme připravovali skupinu na odchod do partyzánského oddílu, „Danila" nám radil, abychom ho nebrali. Chtěli jsme mu dát najevo, že se mu nevěří.
O tom, že byl členem štábu, se dověděli až teď.
Na první schůzce nebyla a ve městě v té době nebyla.
Čí podpis byl na jejím d[očasném] průkazu a jestli tam byly výmazy, si nepamatuje.
Otázka s. Lobanichinové: *Jak jste plánovali s organizací postupovat po obchodu vedoucích a nejaktivnějších členů do lesa?*
Odpověď: Trvali jsme na setkání s „Danilou", aby se rozhodlo o osudu organizace. Výběrem lidí do partyzánského oddílu byl pověřen Oleg Koševoj. O Treťjakevičovi nic neřeknu.
Otázka s. Lobanichinové: *Co víte o Olegově činnosti jako komisaře „Mladé gardy"?*
Odpověď: Oleg jako komisař připravoval letáky, udržoval spojení s pětkami a vybíral složení organizace. Oleg byl jeden z prvních v organizaci.
Ve škole byl Viktor Treťjakevič velmi chytrý, aktivní, výborně se učil, nehledě na to, že dělal velkou komsomolskou práci (byl tajemníkem komsomolského školního výboru).
Korostylev utekl před zatčením, utíkal přes Rovenki do Bokovky. Tam ho udal příbuzný.
Náčelník oblastního vedeni KGB Kostěnko byl najednou po osvobození od okupace v Rovenkách předsedou rajispolkomu.[263]

[263] okresního výkonného výboru

Matka Ljuby Ševcovové odmítla jít na otevření hrobu v Rovenkách. Subbotinova marka se vrátila z poloviny cesty.
Otázka s. Multycha: *Před vytvořením organizace „Mladá garda" existovaly skupiny. Vstoupila jste do některé z těch skupin?*
Ivancovová: Ne, vstoupila jsem do společné organizace před jejím rozdělením na pětky. Koncem srpna jsem potkala Zemnuchova, Oleg Koševoj večer přišel se Zemnuchovem. Pozvali jsme Olgu a hned jsme vytvořili společnou pětku.
Otázka s. Multycha: *Věděla matka Olega Koševého o organizaci a pomáhala vám?*
Odpověď: Ano, stála na stráži.
Multych: *Babička?*
Odpověď: Pravděpodobně. O schůzkách štábu v zemljance Treťjakevičových nevím.
Otázka s. Lobanichinové: *Kdo z příbuzných mladogvardějců byl zatčen?*
Odpověď: Z příbuzných byla zavřená matka a mladší dcera V. Borc – Ljusja, matka S. Ťulenina a jeho sestra Naďa.
Multych: *Nezkoušela jste zjistit, co byl „Danilův" oddíl?*
Ivancovová: Pokoušeli jsme se to zjistit s Aruťuňancem. Když přijel Kaganovič do Krasnodonu, upozornili nás (někdo z LKSMU), abychom říkali jenom to, co je napsáno ve Fadějevově románu. V roce [19]46jsme se pokoušeli dostat do ÚV VLKSM, ale nic z toho nebylo. „Danilova" spojka nás jenom nabádala k opatrnosti, a ne že je Viktor zrádce. O Viktorově zradě byly jenom řeči. O „Danilově" spojce ví jenom Olga Ivancovová.
Otázka s. Petrova: *Jak jste se spojili s „Danilou"?*
Odpověď: To ví jen Olga, Nikdy jsem s ní o tom nemluvila.
Koncem října se organizace přejmenovala na partyzánský oddíl „Kladivo". Turkenič se objevil buď v září nebo v říjnu. Kdy se objevily řeči o Treťjakevičově zradě si nevzpomínám. Proč jsme se za 20 let nesešli všichni najednou? Možná Levašov – člen štábu ví něco jiného. V Krasnodonu bylo velitelství 13.střeleckého sboru. Nastoupila jsem tam jako civilní zaměstnankyně v dubnu 1943. Nebyla jsem ve vedení, neznám práci štábu. Nevěřila jsem v Treťjakevičovu zradu.
Linii fronty jsme d Olgou překročily u obce Topoli Rostovské oblasti, Tarasovský okres v noci z 16. na 17.ledna 1943.

Ve štábu „Mladé gardy“ existovalo jasné rozdělení povinností – Zemnuchov byl náčelníkem štábu, Turkenič – velitelem.
Jsem pevně přesvědčena, že komisařem byl Oleg Koševoj.
Otázka s. Petrova: *Možná máte na Olega takový názor, protože jste byla v pětce Koševého?*
Odpověď: Možná.
Slyšela jsem od Sergeje Ťulenina, že byl koncem listopadu nebo začátkem prosince na komsomolské schůzi, kterou vedl Treťjakevič, a že mluvil o nutnosti aktivizovat činnost organizace.
Otázka s. Multycha: *Projednávala se někdy otázka odchodu do partyzánského oddílu?*
Odpověď: Ne, čekali jsme na setkání Olega s „Danilou“. Po vyrabování auta jsme se rozhodli, že všechny dárky odneseme do Gorkého klubu. Druhý den Viktor uspořádal večírek. Ráno se běžel Sergej do klubu podívat, co je s dárky, viděl, jak odvádějí zatčeného Moškova, a běžel za V. Treťjakevičem, aby ho varoval. Počepcovovi někdo přikázal prodávat cigarety.
Gennadij Počepcov nebyl v organizaci, byl u policie a nosil policejní pásku.
РГАСПИ. Ф. 71. Оп. 22. Д. 932. Л. 238-242.
Kopie
https://molodguard.ru/guardian30.htm

BOJOVÉ MLÁDÍ (1975)

Ze vzpomínek Olgy Ivancovové, členky Mladé gardy

(Tyto vzpomínky vyšly ve zkrácené verzi ve sborníku „Vzpomeňme na ně jménem“. Tučně jsou zvýrazněna místa, která nebyla ve sborníku. – D.Šč.)
Po ukončení 10. třídy jsem se snažila nastoupit do institutu. Odjela jsem do města Novočerkassk a předložila dokumenty pro přijetí do průmyslového institutu. Úspěšně jsem složila zkoušky. Přijali mě, ale začala válka. Fašisté se stále více přibližovali k Donbasu, a tak jsem byla nucena vrátit se do svého rodného města Krasnodonu. Zde mě rajkom Komsomolu poslal do Vorošilovovy střední školy, kde jsem pracovala jako starší pionýrská vedoucí. Při práci ve škole jsem opakovaně přemýšlela o tom, že půjdu na frontu. Chodila jsem na rajkom komsomolu za prvním tajemníkem Prichoďkem a prosila jsem ho, aby mě poslal do kursu zdravotních sester, abych mohl jít na

frontu. Ale soudruh Prichoďko nejednou řekl, že musím počkat. Jednoho dne jsem byla pozvána na rajkom komsomolu. Když jsem přišla k Prichoďkovi, seděli tam soudruzi, které jsem neznala. Začali diskutovat. Řekli mi, že je tu příležitost: nabírají mládež pro boj v týlu nepřítele.

Za několik dní jsme byly s Ninou Ivancovovou poslány do školy na výcvik. **Zde nás vyškolili, jak správně určit početní stavy nepřítele, jak se orientovat a určit druh vojska a jak se chovat na obsazeném území, abychom nevzbudili pozornost. Kromě toho jsme studovali rádiové vybavení a učili se s ním zacházet.** Po ukončení školy jsme byly s Ninou poslány do týlu nepřítele do města Ordžonikidze**, které bylo obsazeno fašisty. Když jsme byly vyslány do týlu nepřítele, dostaly jsme heslo, doporučení a adresu bytu schůzek. Po příjezdu do města Jenakijevo jsme okamžitě našly konspirační dům. Zde nám dali úkol. Naším úkolem bylo sledovat postup fašistických vojsk a nepřátelské techniky, informovat o náladách obyvatelstva, o tom, jak fašisté začínají obnovovat hutní průmysl v Jenakijevě a zda jsou lidé ochotni jít pracovat pro fašisty, nebo ne. Všechna nasbíraná data jsme nosily do konspiračního bytu a předávaly je…**

Do rodného města jsme se **vrátily v polovině srpna 1942 (přeškrtnuto – ručně napsáno „podzim 1942“).**

Jednoho dne, když jsme se s Ninou procházely parkem, abychom zjistily, jaká je situace ve městě, potkaly jsme Váňu Zemnuchova. Pozdravil nás a byl velmi překvapen:

„Kde se tady berete, děvčata? Máte pracovat v týlu a najednou jste v Krasnodonu?“

Váňa věděl, že jsme prošly speciálním výcvikem a musely jsme pracovat v podzemí, protože chtěl s námi nastoupit do školy, ale lékařská komise ho ze zdravotních důvodů nepustila. Při rozhovoru s Váňou Zemnuchovem a při vzpomínkách na školu a na studium jsme nějak vycítily, že nám Váňa chce něco říct, ale drží se zpátky.

Druhý den nás navštívil Oleg Koševoj. S Koševým jsme se znaly ze společného studia na Gorkého škole. Znaly jsme ho také velmi dobře z jeho práce v pionýrském táboře, kde byl pionýrským vedoucím. Organizoval válečné hry, šachové turnaje a obecně se těšil velké autoritě mezi dětmi a byl vůdcem veselých her, tanců a písní. V rozhovoru se Oleg zeptal, proč s Ninou nepracujeme

v podzemí, v týlu nepřítele, proč jsme teď ve městě. Navrhl, že by bylo dobré, kdybychom v Krasnodonu vytvořili podzemí, protože fašisté už zde začínají zavádět pořádek. S Olegem jsme si rozuměly a já jsem mu řekla:
„Pokud v Krasnodonu takové podzemí existuje, s radostí se k němu připojíme a budeme s ním spolupracovat."
A tak jsme jednoho dne pozdě v noci přišli do bytu Olega Koševého. Sergej Ťulenin, Voloďa Osmuchin, Žora Aruťuňanc, Valeria Borc, (ručně připsáno „Ivan Turkenič" - D.Š.) už tam byli. Oleg Koševoj nás představil:
„Sestřenice Ivancovovy absolvovaly speciální školu, pracovaly v týlu nepřítele a již se seznámily s novými fašistickými pořádky. Je tu návrh na přijetí sestřenic Ivancovových do naší podzemní skupiny."
Koncem září přišel na schůzku naší skupiny velmi rozrušený Oleg Koševoj a oznámil, že v té noci byli v parku Komsomolu zaživa pohřbeni horníci z města, kteří odmítli pracovat pro fašisty. Zde ovšem naše rozhořčení nebralo konce. A tak jsme se na znamení protestu, na znamení pomsty za naše soudruhy, za naše otce, rozhodli zapálit hromady obilí, které bylo sebráno na velkých kolchozních polích v okolí stanice Verchně-Duvannaja a chutoru Vodjanoje. Já a sestřenice jsme tam jely také. Směrem ke stanici Tormoznaja se vydali naši mladíci Vladimir Osmuchin, Sergej Ťulenin a Stěpan Safonov, jejímž úkolem bylo přerušit spojení. Kromě toho Sergej Ťulenin zapálil budovu trustu…
Na schůzi štábu „Mladé gardy" se rozhodlo: pro navázání spojení s podzemními skupinami v Bokovo-Antracitu byla určena Ljuba Ševcovová, a na spojení s Kamenskem určili mě. Když mě posílali na spojení, dali mi na štábu heslo a odpověď. Když jsem přišla do konspiračního bytu, řekla jsem: „Nesu vám pozdrav od vaší dcery." Dostala jsem odpověď: „Znáte ji?" Předala jsem dopis. Pak jsme začali hovořit se strýčkem Danilou. Vedli jsme rozhovory o tom, že naše podzemní skupina a podzemní pracovníci z Kamenska budou společně provádět bojové operace. Vrátila jsem se domů a nahlásila na štábu „Mladé gardy", že v Kamensku je také podzemní skupina a že s ní můžeme komunikovat prostřednictvím soudruha, který má přezdívku „strýček Danilo".
Na náš štáb přišla spojka z kamenského podzemí. Kamenští podzemníci požádali o vyslání soudruha, který je schopen dávat

znamení při podminování mostu přes řeku. Komisař „Mladé gardy“ Oleg Koševoj poslal mě. V určitou dobu jsem dorazila na místo určení. Vyslovila jsem heslo, obdržela odpověď, postavila se poblíž pontonového mostu ke stromu a připravila se k signalizaci. Mladíci z kamenského podzemí, kteří zavěšovali nálože, se poněkud zdrželi. Stráž se blížila, takže jsem nestačila dát pokyn k odchodu od pontonového mostu. A tady jsem byla zadržena. Odvedli mě do kanceláře velitele a vyslýchali. Měla jsem malou mošničku s několika desítkami brambor, kouskem dýně a půlkou láhve slunečnicového oleje. Chtěli vědět, proč jsem byla na pontonovém mostě v tak pozdní hodinu. Vysvětlila jsem mu, že jsem měnila věci a že jsem za to dostala jídlo. Samozřejmě mi nevěřili. Po nějaké době náhle došlo k výbuchu. Pak mě předali na policii v Kamence. Náčelník kamenské policie mi přímo řekl, že moje přítomnost u pontonového mostu souvisí s výbuchem, protože jsem byla jediná, kdo byl v oblasti zadržen. „A to, že jste tam vyměňovala, jsou jenom řeči!“ I když jsem se je snažila přesvědčit, nevěřili mi a zavřeli mě do cely. Několikrát denně i v noci si mě opakovaně předvolávali k výslechu. Při výsleších mě týrali a surově bili. Kamenští podzemní bojovníci se mě opakovaně pokoušeli osvobodit. Všemožně mě prostřednictvím svých soudruhů, kteří byli členy kamenského podzemí, varovali, abych o operaci mlčela. Vydržela jsem, ale bylo pro ně velmi obtížné mě osvobodit. Tak řekli našemu štábu, co se stalo, a už moji soudruzi z „Mladé gardy" spolu s kamenským podzemím sebrali určitou částku peněz **/jak jsem se později dozvěděla od Olega Koševého přes 5000 rublů/, zlaté hodinky a nějaké teplé věci a předali je kamenské policii**. Za toto výkupné jsem byla propuštěna. Znovu jsem se vrátila do města Krasnodon.

…Stále častěji se ozývalo sovětské dělostřelectvo. Velmi tvrdé a úporné boje probíhaly na přechodu přes vodní cestu Severský Donec. A podzemí pod vedením komunistů se začalo připravovat na ozbrojené povstání. Cílem bylo při příchodu sovětských vojsk ke Krasnodonu zničit fašistickou posádku a umožnit sovětským vojskům co nejrychlejší postup na západ a co nejrychleji osvobodit naše rodné město. Za tímto účelem štáb nasadil své síly. Zbraně shromážděné mladogvardějci byly soustředěny poblíž nejdůležitějších míst. Doufali jsme, že se nám především podaří navázat spojení, zničit fašistickou posádku a zmocnit se trustu.

Tuto operaci se nám nepodařilo provést. 1. ledna 1943 začalo zatýkání**. Nejprve byli v Gorkého klubu zatčeni Jevgenij Moškov, Viktor Treťjakevič a Ivan Zemnuchov a zatýkání pokračovalo.**
Štáb vydal rozkaz: všichni mladogvardějci opustí Krasnodon.
Německému četnictvu se však podařilo zorganizovat a vrhlo se na mládež. Většina podzemí byla zatčena. Já, sestřenice Nina a Valja Borc jsme dostaly od štábu za úkol informovat všechny členy podzemí o odchodu z města. Když jsme splnily úkol, šly jsme do bytu komisaře Olega Koševého. Řekl:
„Soudruzi, udělali jsme, co bylo v našich silách, varovali jsme své soudruhy a jako poslední opouštíme město."
Dohodli jsme se, že se sejdeme v oblasti Siňakov, kam kolchozníci svého času sváželi seno. Na určené místo jsme přišli já, Nina Ivancovová, Oleg Koševoj, Serjožka Ťulenin. Zpozdila se Valja Borc. Serjoža Ťulenin se s ní rozhodl sejít, protože byla s úkolem v obci Krasnodon. Když jsme se tedy všichni sešli, opustili jsme město Krasnodon. Vydali jsme se směrem k frontové linii. S velkými obtížemi se nám podařilo přejít Severský Donec, zavítali jsme do mnoha chutorů, předstírali jsme, že jsme měniči. Došli jsme do chutoru Fokino, zde jsme se zastavili u mé bývalé spolužačky Aňi Šilovské. Řekli jsme, že jsme přišli vyměnit věci za jídlo. Pobyt na chutoru byl však velmi nebezpečný. Policie stále častěji prováděla razie a zatýkala mládež.
Opakované pokusy o přechod fronty ve velké skupině selhaly. Rozhodli jsme se rozdělit do dvou skupin.
My tři jsme se vrátili domů, ale Valeria Borc a Sergej Ťulenin šli překročit frontovou linii. Ani nový pokus však nevyšel…
1975
Archív muzea „Mladá garda", f.I., sp.24, jedn,141
http://molodguard.ru/guardian31.htm

Materiály z rozhovoru mezi V. F. Semistjagou a O. M. Ivancovovou (3. 10. 1992)

Krasnodon – Lugansk
V létě 1942 jsme po ukončení speciální školy v městě Krasnodonu se sestřenicí N. M. Ivancovovou, M. I. Gavriljuk pracovaly na teritoriu Luganské a Doněcké oblasti okupovaných fašisty. Byly jsme vyzbrojené maličkými pistolkami. Po návštěvě města Jevdokijevo jsem se po splnění úkolu rozešly. Poslední setkání bylo

v konspiračním bytě. Kam se poděla M. I. Gavriljuk nevím, ale já jsem se spolu s N. M. Ivancovovou vrátila do Krasnodonu.
V září 1943 Nina Ivancovová potkala I. Zemnuchova, který nám navrhl pracovat v podzemní organizaci. Souhlasily jsme. Na jednou ze zasedání štábu jsme složily přísahu a O. V. Koševoj nám předal dočasné komsomolské legitimace. Nině č.5, a mně č.6. Na této schůzi byli přítomni také I. Turkenič, I. Zemnuchov, S. Ťulenin, L Ševcovová a U. Gromovová.
Plníc úkol organizace a podle pověření I. Turkeniče jsem na podzim 1942 navštívila Kamensk a Malou Kamenku. V Kamensku v konspiračním bytě jsem se setkala s „Antonem“ a „dědou Danilou“. Nebyli to staří lidé, i když nosili vousy. Byli spíš středního věku. Byli zdatní a pravděpodobně měli vysokou hodnost. Viděli jsme se jenom jednou.
Brzy po setkání mě zatkla kamenská policie. Drželi mě v cele asi dva týdny a surově mě bili. Požadovali přiznání, proč jsem byla v Kamensku a co jsem tam dělala. Po 10-12 dnech mě vykoupili kameniští a krasnodonští soudruzi. S „Antonem“ ani „dědou Danilou“ jsem se už nikdy nesetkala. Po osvobození Krasnodonu mi řekli, že prý zahynuli.
Komsomolské legitimace, které jsme s Ninou odevzdaly vojenské jednotce, jsme nikdy nedostaly zpátky, a v Krasnodonu nás znovu přijali do Komsomolu.
Slyšela jsem, že ve vesnické organizaci byl členem organizace nějaký V. P. Ševčenko, ale nevím, jestli to byla pravda, nebo ne.
O plnění zvláštního úkolu jsem svoji vojenskou jednotku neinformovala a nikdo mě neprověřoval. Ale předtím jsem dostala pseudonym „Oxana“ a pod ním jsem pracovala v organizaci „Mladá garda“.
Kdo byli „Svat“, „Andrej“, „Griška-Vaňka“ nevím.
Moje připomínka: správně není „děda Danilo“, ale „strýček [дядя] Danylo“. Jméno se vyslovovalo v ukrajinském jazyce a ukrajinským způsobem.
Taky prohlašuji, že podle slov mé matky Anny Ivancovové, kterou uvěznila krasnodonská policie, jsem byla mezi prvními na seznamu příjmení, který měla policie. Mé matce navrhovali, aby řekla, kde se nacházím, a pomohla mě dostat na policii. Přesvědčovali ji, že se mi nic nestane, že mě budou jenom vyslýchat. Matku surově zbili a ona přirozeně odmítla vyplnit „prosbu“ policie.

Když v Rovenkách odkrývali hrob zastřelených občanů, my, tedy já, Jelena Nikolajevna Koševá a Nina Michajlovna Ivancovová jsme hledaly tělo Olega Koševého. V jednou z odkrytých hrobů jsme viděly mladogvardějce Ševcovovou, Subbotina, Ogurcova, Ostapenka. Oleg nikde nebyl. Našly jsme ho v jiném hrobě, přesněji v protitankovém příkopu na kraji velké mýtiny. Tam se nacházeli zastřelení váleční zajatci, soudě podle gymnasťorek. Nejprve jsme se sestřenicí uviděly Olega. Byl téměř svlečený. Na těle měl jenom rubášku. Na zádech měl ránu, jako by se mu snažili vyříznout hvězdu. Střelili ho do obličeje. Možná tříštivou kulkou, protože měl ustřelený zátylek.

Oleg měl světle hnědé vlasy, ale vypadaly, jako by je vepředu a na spáncích přepudrovali, takže byly bílé. Umývala jsem Olega Koševého sama, protože Jeleně Nikolajevně a Nině Michajlovně bylo špatně.

Když byl pohřeb, postavily jsme pět rakví mladogvardějců na vrchol pyramidy rakví. Dělalo se to proto, aby je později přenesli do společného hrobu v Krasnodonu. Ale linie fronty se dlouho nehýbala, a nakonec nám nepřátelé zabránili to udělat.

Úkol setkat se s „Antonem“ a „strýčkem Danylou“ mi dal I. Turkenič. Jestli o tom věděl Oleg Koševoj – nevím. Jestli s nimi Oleg Koševoj udržoval spojení – nevím. Ale „Anton“ a „Danilo“ v rozhovoru se mnou říkali, že všichni musíme udržovat kontakt kvůli společnému boji s nepřítelem.

Kdo je „Griněv“, „Puzyr“ nebo „Puzyrjonok“ jsem nikdy neslyšela.

V autě, které mladogvardějci „vybrali“, bylo mnoho cigaret, sucharů, čokolád. To později přenesli do Gorkého klubu, a potom do skladu.

Schůze štábu, na kterých jsem byla, byly v bytech: A. Popova, V. Treťjakeviče a O. Koševého. Možná byly ještě někde jinde, ale tam jsem nebyla. Právě v bytě O. Koševého mi předali dočasné komsomolské průkazy.

Schůze štábu se konaly pod krytím večírků. Rodičům jsme o tom neříkali. Jelenu Nikolajevnu Koševou jsme taky neupozornili a ona o tom nevěděla. Možná jí to později Oleg řekl, ale před námi to neudělal.

Chtěla bych říci, že Oleg mě a Ninu nikdy nepředstavil pod pseudonymy „Oxana“ a „Donská“. Říkal mámě, že jsou u nás na návštěvě Olja a Nina Ivancovovy. To bylo tehdy, když nám předal, tj. vystavil dočasné komsomolské legitimace.

Když se zasedal štáb, včetně zasedání u Koševých, naše děcka hlídala venku, aby se nic nestalo.
Do mechanických dílen jsem já i ostatní chodili, viděli jsme tam Ljutikova a Barakova, ale nepřišli jsme za nimi a nemluvili s nimi.
Naší hlavní činností byly letáky, hesla a rudé vlajky. Bojových akcí jsem se neúčastnila.

Doplňující upřesnění:
Zúčastnila jsem se schůze štábu organizace, která se konala v Pervomajce v bytě A. Popova. G. P. Počepcova představil štábu Sergej Ťulenin. A G. P. Počepcov byl přijat za člena organizace.
Když se konalo zasedání vojenského tribunálu, G. P. Počepcov vstal a řekl – zradil jsem soudruhy, prosím, abyste mě soudili podle zákona. A Gromov a Kulešov je prosili, aby je nepopravili.

„Mladá garda“ neměla žádné kontakty s nacionalistickým podzemím. Žádné úkoly a letáky od nich nedostávala. Vím, že Oleg Koševoj a dal. vedoucí o tom nikdy členy neinformovali.

Zapsáno správně podle mých slov, nemám žádné připomínky.
Podpis O. Ivancovová
3.10.1992

Každá stránka je rovněž podepsána.
Kopie přesná: V. F. Semistjaga

РГАСПИ Ф-100, оп-1, д-36
https://www.molodguard.ru/doc188.htm

Předběžná verze záznamu rozhovoru s profesorem G. M. Multychem ze dne 17. 5. 1992 v Kyjevě. Zapsal V. F. Semistjaga, opravil G. M. Multych

Komisi oblastního Svazu Mládeže Luganska od bývalého zástupce ředitele institutu historie strany při ÚV komunistické strany Ukrajiny, v současnosti důchodce Multycha G. M.
Když G. M. Multych odpovídal na otázky, vysvětlil, že uplynulo 27 let a mnoho věcí vypadlo z paměti, ale některá fakta z vyprávění účastníků krásnodonského podzemí si zapamatoval.

V květnu 1965 jsem byl členem zvláštní komise pro ověření výpovědi J. N. Koševé o údajné diskreditaci jména jejího syna O. Koševého jako komisaře krasnodonské podzemním mládežnické organizace „Mladá garda“. Při prověřování jejího prohlášení jsem se musel zúčastnit oficiálního výslechu přeživších členek této organizace – Niny Michajlovny Ivancovové a Olgy Ivanovny Ivancovové. Aby se nemohly domluvit, členové komise po oficiálním rozhovoru s N. M. Ivancovovou, která žila v Lugansku, neprodleně odletěli letadlem za O. Ivancovovou, která bydlela v Krivém Rogu.

Z rozhovoru s Ivancovovými zjistili následující:

V létě 1942 prošly sestřenice Ivancovovy speciální přípravu při jedené z vojenských jednotek. Pod náporem německých fašistických vojsk spolu s ustupujícími vojenskými jednotkami Rudé armády odešly do okresu m. Rostova. A poté byly převeleny k plnění zvláštního úkolu na okupované části Luganské a Doněcké oblasti v okresech m. Lugansk (Vorošilovgrad), Ordženikidze (Jenakijevo), Gorlovki, Doněck (Stalino). Skupinu tvořily tři osoby: sestřenice Ivancovovy a třetí dívka-radistka, jejíž totožnost si v současné době nepamatuji.

Ze slov Ivancovových jsme se dozvěděli, že během plnění určeného úkolu v okrese m. Jenakijevo nebo Gorlovki (v současnosti si přesně nevzpomínám) jejich skupinu zajali gestapovci. Po výsleších v prostorách gestapa a zjištění jejich totožnosti byla radistka pověšena na nějakou tovární trubku a Ivancovovy byly z vazby propuštěny. Podle nich se tak stalo údajně proto, že vypadaly jako špinavé a otrhané žebračky.

Dále uvedly, že po svém uvěznění a „zázračném“ propuštění prý neznámo od koho dostaly zadání vrátit se do m. Krasnodon a navázat spojení s místním podzemím. Když se vrátily do Krasnodonu, během krátké doby byly podle slov O. I. Ivancovové zapojeny do mládežnické podzemní organizace členem jejího štábu O. Koševým. Vzhledem k tomu, že se O. I. Ivancovová s O. Koševým dlouho a dobře znala, vyprávěly u o svém speciálním výcviku a staly se jeho spojkami.

Brzy nato se na taneční zábavě v jednom z krasnodonských paláců kultury s nimi seznámil mladý krásný chlapec, do kterého se obě zamilovaly. V průběhu jejich osobní známosti jim řekl, že je osobní „spojkou“ nějakého „Dědy“ a navrhl oběma, aby se přidaly k boji proti okupantům. A protože údajně tento krásný chlapec dával přednost Olze, z pocitu rivality a žárlivosti mu Ivancovovy prozradily,

že jsou už členkami mládežnického podzemí a spojkami O. Koševého.
Druhý den tento „styčný“ vzkázal prostřednictvím Ivancovových O. Koševému, že „Dědovi“ říkají „Danilo“, velí partyzánům v Rostovské a Luganské oblasti a varuje podzemí před zrádcem v řadách jejich organizace jménem Viktor Treťjakevič, kterého je potřeba okamžitě izolovat od zbytku podzemí.
Na dalším setkání vyvstala otázka, co v takovém případě dělat? Tento „styčný“ údajně kvůli záchraně podzemí před zrádcem V. Treťjakevičem poradil prostřednictvím Ivancovových O. Koševému, vytvořit v utajení před V. Treťjakevičem partyzánský oddíl a v malých skupinách opustit město. Zároveň vysvětlil Olze Ivancovové, že „Děd Danilo“ nebude mít nic proti tomu, aby se jádro organizace přidalo k řadám partyzánů.
V utajení před vedoucím krasnodonského mládežnického podzemí V. Treťjakevičem O. Koševoj spolu s I. Turkeničem, sestřenicemi Ivancovovými, I. Zemnuchovem a dalšími z jádra organizace vybrali 15-17 lidí a začali se připravovat na odchod z Krasnodonu.
Podle O. Ivancovové nikdo z nově vytvořené skupiny tohoto „Dědu Danilu“ neviděl, na navrhnutou schůzku nepřišel, ale pouze poslal „styčného“. Přičemž během příští schůzky „styčný“ předal od „Děda Danily“ příkaz pro Olega Koševého, aby mu neprodleně poskytl seznam členů organizace, údajně ke zvláštní prověrce. Daný příkaz „Děda Danily“ Oleg Koševoj vyplnil a předal mu prostřednictvím Ivancovových seznam jádra mládežnického podzemí.
Po obdržení seznamu podzemí a nehledě na následující naléhavé žádosti O. Koševého, I. Turkeniče a všech, kteří byli v jimi vybrané skupině, tento údajný „Děd Danilo“ odmítal od různými záminkami osobní setkání s tím, že se zabývá jakýmisi bojovými operacemi v m. Gorlovce.
Podle Ivancovových teprve po obdržení seznamu „Danilo“ na samém konci prosince souhlasil se stažením lidí z města.
Zároveň štáb organizace „Mladá garda“ plánoval v době oslav Nového roku 1943 uskutečnit ve m. Krasnodon odpálení ředitelství a provést ozbrojené akce proti policii a četnictvu, až po ozbrojené povstání, o čemž se dověděl „Děd Danilo“ od sestřenic Ivancovových a O. Koševého. „Děd Danilo“ dal O. Koševému další rozkaz, ve kterém kategorickým způsobem požadoval, aby nic nedělal, jinak policie a četnictvo postřílí několik set civilistů.

Podle slov O. Ivancovové I. Zemnuchov, který nemohl vydržet výčitky svědomí, že se to vše děje tajně a za zády vedoucího organizace V. Treťjakeviče, ho 28. prosince informoval o tom, co se děje. Na naléhavě svolané schůzi štábu se Treťjakevič zeptal O. Koševého kdo je „Děd Danilo“? Ale srozumitelnou odpověď nedostal. V. Treťjakevič se zeptal O. Koševého, jestli chápe, že „leze čertovi na rohy“ a vznesl otázku odpovědnosti O. Koševého až po zastřelení. O. Koševoj se slzami v očích a na kolenou prosil soudruhy o odpuštění.

V tu chvíli přišli z ulice do místnosti, kde se konala schůze štábu, S. Ťulenin a o něco později V. Borc a hlásili, že docela blízko stojí nákladní auta s potravinami a vybavením, která by se dala „vyvlastnit“. V domnění, že incident je u konce, se členové štábu spolu s několika členy organizace vydali k těmto vozidlům. Tam byly nalezeny a vzaty novoroční dárky a pošta pro hitlerovce-frontové vojáky.

Tato akce posloužila Němcům jako záminka k zahájení likvidace organizace. Časně ráno 1. ledna 1943 byli jako první zatčeni V. Treťjakevič, I. Zemnuchov a J. Moškov. Po těchto zatčeních následovala další, v důsledku čehož byla podzemní organizace „Mladá garda“ rozdrcena. Kvůli zatýkání Koševoj a sestřenice Ivancovovy úspěšně opustili město.

Já a další členové komise jsme si vytvořili názor, že výše uvedené skutečnosti byly příčinou provalu krasnodonské podzemní organizace „Mladá garda“.

Za prvé, buď Ninu a Olgu Ivancovovy naverbovalo gestapo během jejich zatčení v létě 1942 ve Stalinské oblasti a ony plnily jeho úkoly. Za druhé, buď sestřenice Ivancovovy a Oleg Koševoj neúmyslně, kvůli své nezkušenosti a neopatrnosti padli do pasti nastražené německým četnictvem a policií a vydali nepříteli mládežnické podzemí.

Naše podezření jsme oznámili tajemníkovi ÚV komunistické strany Ukrajiny s. Skibe, který se poradil telefonicky s odpovědnými pracovníky ÚV KSSS a přikázal nám, abychom vzhledem ke konkrétním okolnostem tyto záležitosti nezveřejňovali.

N. M. Ivancovová a O. I. Ivancovová nebyly v 60. letech zatčeny KGB, nebyly vyslýchány kvůli podezření z trestné činnosti. Nebyly ani předvedeny na KGB k oficiálnímu pohovoru s protokolárním zápisem.

Podle mých slov zapsáno správně, připomínky nemám.
17.5.1992
Kyjev
РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 36
https://www.molodguard.ru/doc197.htm

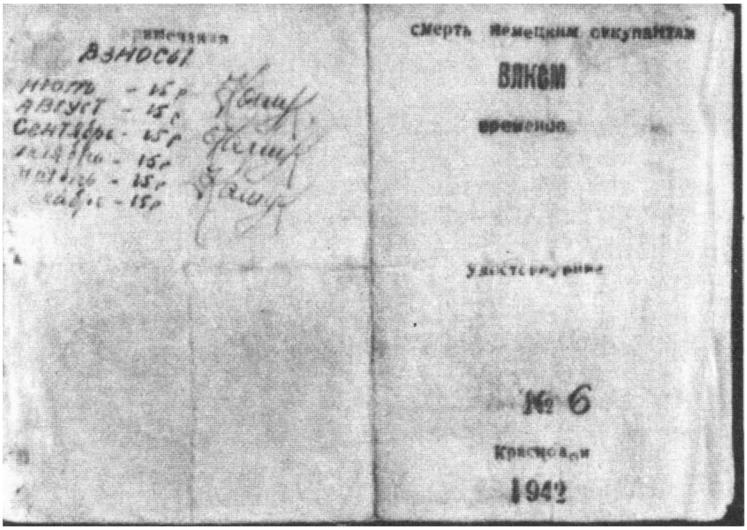

Dočasný komsomolský průkaz O. Ivancovové se záznamem o zaplacených příspěvcích

Partyzánské příběhy

Výpověď Naděždy Ťuleninové

Já, Ťuleninová Naděžda Alexejevna, členka podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“, znám Ljutikova Filippa Petroviče a Sokolovovou Nalinu Grigorjevnu, s nimiž jsem byla v bezprostředním spojení přes náčelníka štábu Ťulenina Sergeje Gavriloviče.

Dne 1.října 1942 jsem dostala od náč. štábu příkaz, abych se spojila s Ljutikovem a Sokolovovou kvůli provedení další podzemní práce.

10. října jsem navázala spojení a dostala materiál o práci jejich oddílu a byla jsem vyslána směrem na Věšenskou stanici k Donu kvůli tomu, abych zjistila, kde je fronta Rudé armády a současně donesla materiál veliteli partyzánského oddílu Rostovské obl. Schůzka s velitelem byla domluvena v Litvinovské stanici Rostovské oblasti.

Materiál měl následující obsah:

Co musí udělat v předříjnových a říjnových dnech „Mladá garda“ a Ljutikovův oddíl.

Ljutikovův oddíl musel udělat:

1. Podkopávat práci elektrárny v celém městě.
2. Narušit těžbu uhlí.
3. Vyřadit z provozu transformátory a výsypky dolů.
4. Vyhodit do povětří mosty, po kterých Němci převáželi munici.
5. Udělat léčku kolem talovského mostu u talovské, rokle, aby se zadržela přijíždějící vozidla.

S velitelem partyzánského oddílu Rostovské oblasti jsem se setkala 27. října 1942 v 6 hodin (jeho přezdívka byla „Sergej“; moje přezdívka byla „Zoja“), řekli mi, jak bude oblečený, on taky věděl, jak budu oblečená já. Schůzka se podařila a všechny materiály byly předány podle příkazu.

Ráno 28. října jsem se vydala na frontovou linii směrem k Věšenské stanici. V tom směru jsem zjistila, kde probíhají boje, zároveň jsem po vesnicích vedla rozhovory mezi vesničany, mezi rumunskými a italskými vojáky. Řeč byla na téma: „Rudá armáda byla a bude neporazitelná“, a rumunské a italské vojáky jsem vyzývala, aby odhodili zbraň a vzdali se. Tuto práci jsem konala, když jsem se vracela domů.

Po návratu domů jsem podala zprávu náč. štábu „Mladé gardy“ Ťuleninovi S. a veliteli partyzánského oddílu soudr. Ljutikovovi o splnění úkolu.

Kromě toho se oddíl s. Ljutikova připravoval: udeřit z týlu na nepřítele a spojit malé partyzánské oddíly do velkých, aby se vydaly do lesů k Doňci a provedly ještě větší akce k porážce fašismu.
Partyzánský oddíl měl: 4 kulomety „Maxim“, 25 samopalů, 50 pušek, 100 ručních granátů a 50 protitankových granátů. V listopadu jsem spolu se Sokolovovou byla ve městě Krasnodonu v jednom z bytů, kde jsem dostala patrony do automatů, které byly dodány.
Po cestě byly současně rozházené letáky, jejichž obsah byl následující: „Drazí soudruzi! Nastala hodina, kdy naše statečná Rudá armáda prolomila opevněnou linii fronty a na všech frontách přešla k útoku, překročila Don a obsadila stanici Morozovská a mnoho obytných bodů.“
Po návratu domů jsem dostala další úkol: shromáždit pro 2 partyzánské oddíly medikamenty. Tuto práci jsem provedla se ctí. Lékárničku plně vybavenou medikamenty a obvazy jsem předala Valerii Borc, a druhou Sokolovové Nalině. Když naše fronta došla ke stanici Bolšinki, došlo k prudkým bojům, nepřítel šířil takové zvěsti: naši ustoupili; tak jsem měla zjistit, kde je fronta. Úkol jsem dostala od Ljutikova a náč. štábu.
Nedošla jsem 10 km do Bolšinki, a byla jsem zadržena německým důstojníkem, odvedli mě do štábu. Při výslechu jsem odpovídala: „Jdu měnit chleba.“ Pustili mě. Ušla jsem ještě několik kilometrů, zjistila, kde se nachází fronta, nahlásila to štábu. Potom Ljutikov vedl silnou přípravu svého oddílu pro úder z týlu. Když byl zrazen oddíl „Mladá garda“, obrátila jsem se na Ljutikova, co dělat dál? Odpověděl: „Musíme za každou cenu osvobodit soudruhy členy ‚Mladé gardy‘.“ Ljutikov poslal 3 lidi přejít linii fronty, aby pomohli osvobodit soudruhy. Kromě toho poslal několik soudruhů do Rostovské obl. a města Kamensk aby poskytli pomoc a osvobodily soudruhy.
Dne 5.ledna 1943 jsem měla připravit dokumenty, s nimiž jsem měla přejít přes linii fronty, ale nedostala jsem je, protože Ljutikov a Sokolovová byli zatčeni četnictvem, kde je podrobili krutému mučení.
Dne 15.ledna 1943 jsme já a můj bratr Sergej Ťulenin, moje sestra Darja Ťuleninová přešli linii fronty. Já jsem zůstala u kulometné roty, která byla ve směru na Bolšoj Suchdol. Obvazovala jsem raněné vojáky a velitele, plnila kulometné pásy, do 14. února jsem byla v Rudé armádě. Po osvobození města Krasnodonu jsem se vrátila

domů. 19. února 1943 začali vynášet těla ze šach.5 Sorokino členů „Mladé gardy“, tam byli Ljutikov a Sokolovová bestiálně umučení.
28. října 1943
N. Ťuleninová
https://www.molodguard.ru/doc82.htm

Žádost Savenkova Ilji Alexejeviče

Savenkov Ilja Alexejevič
Vorošilovgradská oblast, město Krasnodon.
Okresnímu stranickému výboru od partyzána jm. „Kladivo“, přezdívka partyzána „Feďa“.
Příjmení, jméno, jméno po otci: Savenkov Ilja Alexejevič, žijící v obci. V. Ševyrevka u Chomjakovové

Žádost.
Tímto žádám, abych byl zapsán do seznamů partyzánů jako jeden z partyzánů a velitelů jedné skupiny jm. Kladivo Savinkova Iliji Alexejeviče v okrese Krasnodon, protože jsem působil v jednom partyzánském oddílu a vedl nemilosrdný boj proti hitlerovské armádě a úřadům a nemilosrdně je ničil v oblasti obsazené hitlerovskou armádou.
Mnou osobně byly provedeny následující bojové operace: 24. prosince 1942 byli na mostě přes řeku Kamenku zabiti rumunský důstojník a tři němečtí vojáci (mrtvoly byly spuštěny do řeky Kamenky). Také bylo mnou 27. prosince vyloupeno auto v ch. V. Ševyrevka, kde byly vzaty německé štábní dokumenty, razítko, které jsem používal ve svém oddílu. Razítko jsem předal vedoucímu R.A.M. NKVD soudruhu Žukovovi s datem 27.2.43 pod stvrzenkou, kterou mám u sebe. Po Krasnodonu jsem také rozšiřoval sovětské plakáty proti Hitlerovské armádě a úřadům.
Osobně jsem ve svém bytě vedl schůze o bojových operacích, o kompletaci skupin a náboru. Schůze se konala v ch. V. Ševyrevka v domě Chomjakovové.
Zúčastnění členové skupiny:
Koševoj Alecha (*) - komisař (* - tak je to v dokumentu)
Ťuleněv Sergej Gavrilovič – moje spojka
Borc Valentina (*) - členka štábu (* - tak je to v dokumentu)
Michajlov Vasilij V. - jeden z komunistů
Ilja A. Savenkov – velitel skupiny

Otázka se týkala plného vyzbrojení skupiny. Schůze se konala u mě v bytě.
Když se 14. února blížila Rudá armáda a německá armáda ustupovala přes obec V. Ševyrevka, když jsem zahájil palbu ze samopalu, byly zničeny: bryčka, kůň, motocykl, auto, munice, štábní dokumenty.
Také jsem se po přechodu fronty s osobní zbraní z týlu německé armády přidal k Rudé armádě jako velitel čety u 119. průzkumného praporu, kde jsem v první linii ničil nepřítele.
O mých operacích, aktivní práci a nelítostném boji mohou svědčit následující soudruzi:

1. Ťuleněvová N. F. - obyvatelka Krasnodonu, členka VKS(b)
2. Valentina Borc – členka komsomolu, žije v Krasnodonu
3. Michajlov Vasilij Vas. – člen VKS(b), žije v Krasnodonu.
4. Novikov Petr – člen stranického výboru obce Ševyrevka, bydliště Krasnodon
5. Chomjakovová A. S. - také
6. Natalja Belousovová – také
7. Ščerbin Alexej – kolchozník
8. Salicovová A.S. - žije v Krasnodonu
9. Velitel partyzánského oddílu Žukov.

a další rodiny zemřelých partyzánů, které žijí ve městě Krasnodon.
To podepisuji: Savenkov (podpis)
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 331¨
https://molodguard.ru/article57.htm

(Savenkov se svou žádostí neuspěl.)

Zpráva o činnosti partyzánského oddílu pod vedením velitele partyzánského oddílu Žukova Alexeje Stěpanoviče, narozeného v Kalininské obl. Konakovského o-su v obci Rjabikově v 1905 kandidáta KS(b)U

20.července 1942 fašističtí hadi okupovali náš okres. Já Žukov A. S.[264] jsem si hned od prvních dnů, když jsem viděl a poznal

[264]Tentýž Žukov, o kterém Turkenič v listopadu 1943 řekl: „Protože jsem se s ním nikdy nesetkal, nedostal jsem žádné instrukce. Ale když jsem [po] osvobození přijel do Krasnodonu, ukázalo se, že ho tam oslavují jako velitele partyzánského oddílu „Mladá garda“. Dokonce mi

zvěrstva fašistické armády, dal úkol zorganizovat partyzánský oddíl, kterým by bylo možné pomoci Rudé armádě vyhnat fašistické okupanty z naší země. Kvůli výběru lidí jsem chodil po chutorech, kde jsem ševcoval, zjišťoval, čím dýchají bývalí sovětští občané a nejnadějnější jsem bral k sobě do oddílu. Při odchodu z chutoru jsem se seznámil s Arťomovem Grigorijem Jefimovičem, který žil ve m. Krasnodon.

S Arťomovem G. J. jsme napsali leták s tímto obsahem: „Drahé soudružky Dělnice a Kolchoznice. Nechoďte do práce k Němcům, nespěchejte sklízet obilí. Pomůžete tím způsobem naší Rudé armádě vyhnat a konečně porazit fašistickou armádu. Pánové: starostové a policajti, prodali jste se Němci za kus klobásy a krabičku cigaret. Stali jste se zrádci naší vlasti. Ale ještě není pozdě přejít se zbraní v ruce na stranu naší Rudé armády. Na obranu naší vlasti. A pokud nepřejdete, partyzánská kulka vás nemine. A i kdyby partyzánská kulka minula, Sovětský zákon nemine zrádce naší vlasti."

Tyto letáky jsme distribuovali po chutorech, v Rossypném a dalších chutorech, a také ve m. Krasnodonu. V noci na 25. 9. 42 v ch. Rosspynom jsme vyřadili z provozu traktor. Ráno tam policie začala pátrat, ale my už jsme byli dále v ch. Vorošilovce a jako předtím jako by se nic nestalo jsme pokračovali v ševcování. 27. 9. 42 se zde setkáváme a seznamujeme s Trupikovem Vasilijem a napadla nás myšlenka poškodit telefonní spojení, které nás spojovalo s frontovou linií. Ve vzdálenosti 2 jsme zničili telefonní kabel. Po této operaci 20. října 1942 po silném politickém pronásledování jsme se rozhodli vrátit do Krasnodonu.

30. listopadu 42 jsem se rozhodli jít po chutorech, ale už do Rostovské oblasti a ve 4-ch Arťomov G, Trupikov, Arťomov V a já. Když jsme přišli do Korporusskoje jsme začali vybírat lidi a k 23. prosinci 42 jsme složili oddíl 70 lidí. Oddíl se skládal z válečných zajatců a místních obyvatel. 24. 12. 42 jsme se rozhodli přepadnout německé a rumunské konvoje. Přepadli jsme rumunský konvoj a zajali 22 vozů

podepsal osvědčení jako veliteli partyzánských oddílů Krasnodonu a dalších okresů."

s municí a zbraněmi. K tomuto útoku jsme použili zbraně zanechané našimi jednotkami při ústupu.
24. 12. 42 jsme provedli přepadení německých aut, v důsledku bitvy byla vyřazena 3 auta a zabito 22 Němců.
25. 12. 42 jsme bojovali s Němci v Tarasovce. Na pomoc nám přišly naše tanky, kterým se podařilo prolomit německou obranu a dostat se do německého týlu. Připojili jsme se k tankům a společně jsme obsadili německý sklad proviantu. Tankisté k našemu oddílu vydělili 2 lidi. Prochorova Alexeje a ještě jednoho, jehož příjmení si nepamatuji.
23. 12. 42 jsme obsadili 5 osad, kde jsme dočasně nastolili sovětskou moc a předsedou jmenovali Fedorova Iv. Jak. Zastřelili jsme 2 zrádce naší vlasti, navíc jsme zastřelili policajty evakuované z Millerova a policajty místní. 30. prosince 42 jsme vyhodili do vzduchu železniční most v Glubokoje, aby neprojely ešalony a obrněné vlaky.
29. 12. 42 jsme pod silným tlakem Němců museli opustit osady a jít se připojit k našim jednotkám, a v Krivoroží jsme se spojili s 57. armádou 3. gardové pochodové partyzánské roty. Tam jsme dostali úkol 2 lidi vrátit do Kradnodonu a vzít s sebou Ljutikovův oddíl. Přišli jsme do Krasnodonu hledat Ljutikova a řekli jsme mu, aby se svým oddílem šel s námi, ale on odmítl, a tak všichni zahynuli. Vrátili jsme se a do Krasnodonu jsme přišli s jednotkami Rudé armády 14. 2. 43. Na této práci se podílely tyto osoby:

Fedotov Iv. Jak.
Tichonov
Gorobcov
Nožin S. Iv.
Mirošničenko v D. R. R. A.
Akaťjev v D. R. R. A.
Gromko Galina v D. R. R. A.
Olferovič v D. R. R. A.
Martynovskij Gavril zabit
Arťomov Grigorij zabit
Arťomov Vlas zabit
Prochorov Alexej zabit
Šepelev zabit
U ostatních příjmení neznám

S příchodem do Krasnodonu jsem pracoval na ustanovení sovětské moci.

Velitel partyzánského oddílu /Žukov/ (podpis)
https://molodguard.ru/doc93.htm

Zpráva o činnosti partyzánského oddílu pod vedením soudr. Žukova A. S. kandidáta strana od r. 1939 (2. verze)

[Začíná stejně jako první verze do chvíle, kdy Žukov přišel do Krasnodonu. Potom zapojil do děje krasnodonské komunisty.]
… potom jsme se vrátili do m. Krasnodon, kde se nám podařilo nabrat další 2 lidi, Děmčenko a Sokolovovou, které nám pomáhaly v naší práci. Nás bylo málo, rozhodl jsem se poslat Ljaševa A. Ja. kontaktovat jiný oddíl nebo jednotky Rudé armády, a tehdy jsem zadal úkol Děmčenko a Sokolovové, aby se vydaly do stanice Dolžanka a provedly průzkum pohybu německých vlaků a jejich ochrany. 25. října 42 po železn. Po průzkume jsem s Arťomovem Grig. Jefim. rozebrali dráhu v Dolžance vedoucí na Roveňku, kde jsme v dané situaci zabili policajta, který se připletl do cesty. Cílem bylo zadržovat munici jedoucí na frontu. Potom jsme se vrátili do Krasnodonu: 28. 10. 42. kde jsme dočasně zastavili práci, protože jsme čekali na výsledek spojení s linií fronty s Rudou armádou. Ale když se Ljašev vrátil 20.10.42 a oznámil, že není způsob, jak navázat spojení a vrátil se bez úspěchu. 30. 10. 42 se soudr. Žukov setkal se členem VKS(b) soudr. Ljutikovem F. P. a došlo k dohodě o organizaci partyzánského oddílu. 2. listopadu 42 pozval Ljutikov na setkání soudr. Žukova do bytu soudr. Děmčenko. Tohoto setkání se účastnil Ljutikov, Barakov, Děmčenko Marija a Žukovem pozvaný Arťomov Grigorij.
Na setkání 2. listopadu 1942 byly rozdělené funkce soudr. Ljutikov – velitel oddílu, Barakov – komisař, Žukov – velitel oddělení, Děmčenko, Sokolovová – spojky.
1. úkolem od Ljutikova pro soudr. Žukova bylo rozšiřovat letáky po osadách s úmyslem narušit činnost německých okupantů. S cílem rozšiřování letáků. Pak jsme se rozhodli opět se přesunout do chutorů a vydali jsme se do chutoru Karpo-russkoje. Nechali jsme Ljaševa ve městě Krasnodon, aby sabotoval práci v mechanické dílně, a na vesnici jsme prováděli sabotáže a agitační práci. 25. prosince 42 s partyzánským oddílem o 95 lidech přijali mé rozhodnutí napadnout

rumunský konvoj, kde zabavili 18 koní a poslali je do sovchozu ve vesnici Karpo-ruskoje. 26.-27.prosince 42 Ljašev přišel a informoval o vyvěšení praporů na budovách neznámo kým během Říjnových oslav, my jsme se rozhodli vyvolat paniku mezi německými autokolonami projíždějícím směrem na vesnici Tarasovka. Zde jsme zničili 3 auta, několik lidí bylo zabito a zraněno, z toho 3 ranění Němci byli zajati, zastřelili jsme je ve stepi. Ve stejný den jsme přepadli pět osad, včetně Karpo-russkoje, Fokino. 2. a 3. bývalá kolona Telmana, kde byla provedena schůze obyvatel kvůli obnovení dočasné Sovětské moci, kde předs.v./sovětu byl jmenován Fedotov. Zde byli objeveni 2 špióni, kteří udali aktivisty, které jsme zastřelili. Kromě toho byli zabiti další 4 policajti. V tomto boji se zvláště vyznamenal Arťom Grig. Jefim. a Ljačovová. Ráno jsme se vydali do měs. Krasnodon kvůli spojení s Ljutikovem a Barakovem – organizátory oddílu v mech. dílně. 28. prosince 42 se vydal se svým oddílem na Tarasovku zaujmout obranu, kde vedli přestřelku z Tarasovky ve směru stanice Čebotovka. V té době prorazilo našich 6 tanků, které společně obsadily železn., německý sklad s potravinami a uniformami, což bylo rozdáno tarasovským obyvatelům. Potom od politruka tanků Prochorova dostali pokyn vrátit se do chut. Karpo-russkoje, a tanky zůstaly na podporu naší přední linie. Ukázalo se ale, že naše jednotky nepřišly včas a tanky byly nuceny se stáhnout na sovchoz 3, a udržet 5 osad bylo pro nás nemožné a šli jsme k jednotkám Rudé armády. Když se oddíl sjednotil, politruk Prochorov mi dal za úkol vrátit se do m. Krasnodon a informovat o přiblížení Rudé armády. 30. prosince jsem dorazil do Krasnodonu, přišel k Děmčenkové a Sokolovové, kde jsem se setkal s oddílem vedeným Ljutikovem, Barakovem a Arťomovem. Tam mi řekli, že je tam „Mladá garda“, partyzánský oddíl o 50 lidech. 30. prosince 42 se konala schůze, kde byli přítomni: Barakov, Ljutikov, Arťomov Vlas. Jefim., Sokolovová, Arťomov Grig. Jefim., jeden voják v hodnosti poručíka. Na schůzi bylo rozhodnuto vyhodit do povětří ředitelství, budovu policie, zatknout Solikovského, Zacharova a hlavu správy a gestapa. Kromě toho rozhodli na železn. odpálit most. Tuto část práce jsem převzal já. A 1. ledna v 7 hod. večer jela 3 auta za šachtou Centrosojuz na Sverdlovku/Dolžanku jsme udělali přepad.
[Následuje popis několika bojových akcí během následujících dnů. 5. ledna se vrátili do Krasnodonu.]

6.ledna jsme se sešli na schůzce u soudr. Děmčenko, kde jsem informoval o výsledcích probíhajících prací, zejména o odpálení mostu, aut, cestě pro zbraně. S ohledem na současnou situaci, o které informovali Ljutikov a Barakov, což bylo zatčení mladogvardějců, jsem rozhodl, že všichni, kteří zůstali, by se měli přidat k Rudé armádě, která se blížila k městu Krasnodon. Ljutikov s mým návrhem nesouhlasil a řekl, že provedeme, co jsme naplánovali. Po schůzi jsme se vydali pro munici: Gromko Galina, členka VLKSM, Bondurová Naděžda a já. Po cestě jsme potřebovali dostat koně pro urychlení práce. Když jsem si všiml jdoucího koně, donutil jsem koně odbočit na cestičku, a já sám jsem si lehl doprostřed silnice a předstíral jsem, že je mi špatně. Když přijel povoz, vystoupil z něj policajt a ptal se, proč ležím. Odpověděl jsem, že mě hrozně bolí nohy, nemohu jít, a poprosil jsem ho, aby mě vzal do vesnice, že mu dám půl litru samohonky. Přistoupil, posadil mě na povoz a jeli jsme. Když jsme ujeli 9 metrů, zabil jsem policajta a hodil ho do příkopu. Počkal jsem na své soudruhy a jel na Kaluškino. 7. ledna jsme nedojeli do Kaluškina a byli jsme v sovchozu Pismenském. Tam jsem se zastavili na noc, kam 7. v noci přišla naše rozvědka, se kterou jsme odešli k jednotce.

Zpátky jsem se sami nemohli vrátit, ale pohybovali jsme se s jednotkami Rudé armády a přišli do m. Krasnodonu 14. února 1943 […] Podle některých obyvatel a rodin našich partyzánů byli zatčeni Ljutikov, Barakov, Arťomov Gr. a Vl. Děmčenko, Sokolovová a další soudruzi z „Mladé gardy“, kteří byli vystaveni krutému mučení a byli vhozeni do jámy šachty č. 5 16. února 1943. Začali jsem odtud vytahovat naše soudruhy, na kterých byly stopy zvířecího týrání. Pohřbili jsme tyto soudruhy v parku Komsomolu. Já v současné době pracuji ve měs. Krasnodon jako náčelník okresního štábu MPVO.

Podpis: Žukov

https://molodguard.ru/doc81.htm

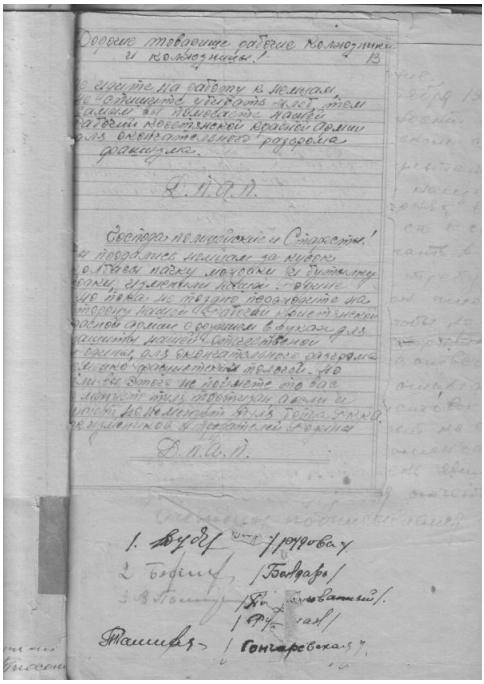

Leták Žukova oddílu

„Činnost partyzánského oddílu a jeho počátky“

(Hra připisovaná Jevgeniji Šepelevovi)

Srpen 1942. Chutor Rossypnaja
Na vesnické radnici

Švec: Pane starosto? Nechte nás tu přespat.
Starosta: Odkud jste?
Švec: Z kalininské oblasti.
Starosta: A co tady chcete? Určitě jste partyzán.
Švec: Ne, pane starosto, nemám o partyzánství ani tušení. Chodíme po chutorech a ševcujeme, vydělváme si na chléb vezdejší, a to je naše partyzánství. Co je nám po věcech, za co by nás Němci pověsili. Chceme žít z poctivé práce.
Starosta: Jste dobří ševci?

Ševci: Nemůžeme se chválit sami, ale pochválí nás lidé, kterým pomáháme.
Starosta: Dobře! Zítra uvidíme, jací jste ševci – pokud budete dobří, necháme vás tady, je tady spousta práce.
Švec: Moc vám děkuji, pane starosto. Možná jste jediný dobrý člověk na světě, a proto vás Němci jmenovali starostou.
Švec: Gríšo, pojďme, my tady povídáme a naše hospodyně nás nepustí.
Gríša: Když jít, tak jít. Sbohem, pane starosto. Na vaši laskavost pámbu nikdy nezapomene.
Starosta: Sbohem. Sbohem.
Ševci (mluví na ulici): Pravda je, Gríšo, hloupý starosta je jako korek, ty ho chválíš, a on se láme jako perník. A teď, Gríšo, máme práci, a ty koukej, odkud vytáhnout traktor. Dám mu zabrat a on mi dodýchá.
Gríša: A co uděláš?
Švec: Udělám mu kapitální prohlídku, podívám se na něj do hloubky, na střeva.
Gríša: A ty rozumíš traktorům, nebo jsi mechanik?
Švec: Mechanik sem, mechanik tam, ale umím je rozebrat a složit, když je potřeba… K čertu s tebou, Griško, já se s tebou bavím, až jsem minul hospodyni. Gríšo, zahneme sem, do téhle uličky, jak nám řekla teta.
Gríša: Dobře, když zahnout, tak zahnout, je tam chata, kterou nám ukázala teta. Nejsme od ní daleko, a ty, Alexeji Stěpanoviči, s ní mluv sám, já budu mlčet, předstírat, že jsem hlupáček, a budu popotahovat nosem.
Švec: Samozřejmě, že budu mluvit já. Je-li to mladá žena, budeme mluvit jinak, je-li to stará žena, budeme mluvit po stařecku, a budeme častěji pořád připomínat Ježíše, a všechno se najde: mléko a vejce, a vůbec staří lidé milují Boha, a milují, když se v něj věří, a budeme se více modlit, teď si na to musíme zvyknout.
Gríša: Samozřejmě, že si musíme zvyknout, já se neumím ani pokřižovat, ale musíš mě to naučit, Alexeji Stěpanoviči, ty starý brachu, chápu. Ech! Odkud na nás padlo takové neštěstí? Eh! Teď je život takový, že se nemůžeme ukázat ani na ulici, ale to nic. Pustíme se do velké věci, a uvidíme, jak to zvládneme.
Švec: Ale samozřejmě, že to zvládneme, o tom žádná, a zvítězíme. Tady je chata. Dobrý den, hospodyně, jak se máte? Dobře, nebo špatné? Za Němců se vám musí žít dobře, ne jako za Sovětů.

Paša: K čertu s nimi, s těmi zatracenými Němci. Vzali mi všechno, co jsem měla, vysvlékli mě do naha a nechali mě úplně o hladu, a odkud vůbec přitáhla ta svoloč.
Ševci: To je v pořádku, to se zvládne, pan starosta nás poslal přespat.
Paša: Když přespat, tak přespat. Přespěte. A co děláte?
Švec: Ševcujeme.
Paša: Já potřebuju taky ušít boty. Musíte mít hlad. Promiňte, lidi. Jdu podojit krávu.
(Odchází.)
Švec: No, Gríšo, je to dobrá hospodyně, naše.
Gríša: Ano, naše, vychovaná po sovětsku. Možná si nás chce koupit a pak nám ukáže…
Švec: A já ji obhlídnu ze všech stran.
Paša: Nestýskalo se vám?
Švec: Ne, nestýskalo, jsme dva, radujeme se i pláčeme, ale slzy nám netečou.
Paša: Pojďte, sedněte si k večeři.
Ševci: Sedneme si. Než se posadíte, je třeba se pomodlit k Bohu. Správně, Griško, že?
Gríša: Správně, správně.
(Modlí se k Bohu, usedají ke stolu.)
Švec: Děkuji vám, teto Pašo, za večeři a za pozornost, a teď je čas jít spát.
Paša: Kde chcete spát, na dvoře nebo v chatrči?
Ševci: Na dvoře.
Paša: Ustlala jsem vám postel, můžete si lehnout a odpočinout si.
Švec: Jdeme, Gríšo.

Je noc, 12 hodin.
Švec je sám, nespí, převaluje se ze strany na stranu, sedí, pak si lehá, pak vstává, je hluboce zamyšlen. Odhodlaně se zvedne, vyrazí, vezme pilník a zastrčí si ho do boty.
Švec: Bezbožník chrápe a chrápe a tráva pro něj neroste. Tak ať spí a já půjdu sám vymlátit Němcům obilíčko, a vždyť jejich traktor rachotí, tak ho trochu opravím.
(Odchází...
Vrátí se ke svému příteli a jde spát. Ráno se probudili).
Švec: Gríšo, ty nic nevíš? A na novém místě se ti nic nezdálo.
Gríša: Ne, nic se mi nezdálo, spal jsem velmi tvrdě.

Švec: Zdálo se mi, že spím, a viděl jsem ve snu, jak pěkně mlátili obilí, a najednou jsem přišel k traktoru s pilníkem a přepiloval s ním všechny trubky a odnesl nějaké součástky. Takový sen se mi zdál.
Gríša: Ano, měl jsi vážný sen, kdyby to byla pravda, byl bych rád, ať si lámou hlavu.
Švec: Není to sen, je to pravda, vyřadil jsem traktor z provozu. Už se nebude mlátit.
Gríša: A kdy se ti to podařilo?
Švec: Když jsi spal, tak jsem udělal ještě jednu práci, Grišo. Vylepil jsem letáky, jeden na obecní správě, jeden u školy a několik na různých domech.
Gríša: Padáme, Alexeji Stěpanoviči.
Švec: Grišo, nemůžeme vypadnout, musíme být tady a nepadne na nás žádné podezření. Viděl jsi, kolik tam včera bylo nocležníků, tak ať si rozmyslí, na koho to hodit, a my dva jim ušijeme boty a ztropíme jim na závěr ještě jeden žertík, a pak půjdeme na Severní Doněck, a pak se uvidí.
Paša: Jak se vám spalo?
Švec: Jak se nevyspat do růžova? Slunce mě pálilo do hlavy, spal jsem doteď.
Paša: Na našem chutoru máme novinku, a to velmi vážnou. Máme traktor, který se používal na mlácení obilí a včera večer ho zničili, úplně zničili. Policie a starosta jsou teď u traktoru. Mechanik říká, že je velmi těžké ho opravit a v obci jsou ručně psané letáky.
Švec: A co tam bylo napsáno?
Paša: Bylo tam napsáno: „Vážení soudr. dělníci, kolchozníci, nechoďte pracovat pro Němce, nespěchejte sklízet naše obilí, čím víc budete otálet se sklizní obilí, tím dřív vyženeme krvavé katy Němce z naší rodné země. Brzy, brzy dojde ke zúčtování s krvavými katy. Naše chrabrá dělnická, rolnická Rudá armáda nemilosrdně bije nepřítele a postupuje vpřed, vpřed. Milí pánové starostové a policajti: prodali jste se za kus salámu a sklenku vodky. Nyní jste zrádci Vlasti. Všichni lidé v Sovětském svazu se na vás dívají jako na nepřátele lidu, ale než bude pozdě, přejděte se zbraní v ruce na stranu své rodné, dělnicko-rolnické Rudé armády, pomozte se zbraní v ruce partyzánům a přidejte se k nim. Sovětské zákony vám za to odpustí zradu Vlasti. Ať žije náš Narkom obrany, soudruh Stalin.“
Švec: Dobře napsáno. Je vidět, že lidé k tomuto dílu přicházejí zdaleka.

Paša: A teď chtějí zadržet všechny nocležníky a nechat je zkontrolovat, jestli mezi nimi nejsou nějací partyzáni, dokonce poslali na průzkum do jiných chutorů, aby zadrželi kolemjdoucí. Tak počkejte – já udělám snídani, vy se nasnídáte a budete pokračovat v práci.
(Odejde)
Švec: Tak vidíš, Gríšo, odkud vítr vane?
Gríša: Samozřejmě se odsud musíme pryč, ale nemám ponětí, kam jít. Co radíte, Alexeji Stěpanoviči?
Švec: Nebudeme čekat na snídani, půjdeme na Vodjanoje, z Vodjanoje do Vorošilovky, tam je rokle. Rokle nás zavede do V. Suchodolu. A ve Vodjanom se najíme, a pak se vydáme na plánovanou trasu.
Paša: Ale počkejte, snídaně bude hotová.
Švec: Děkuji za pozornost, teto Pašo, na tohle nemáme čas.
Paša: Ale jak to, že nebudete ševcovat?
Švec: Budeme příště.
Paša: Dobře, určitě přijďte.
Švec: (odchází).

Rozhovor se odehrává na cestě, na jejich zamýšlené cestě.

Švec: Vidíš, Gríšo, tam stožár a na tom stožáru je německý telefon, tohle spojení se musí okamžitě přerušit, najdi směr kabelu a jdi po směru toho kabelu, kousek se projdi a kabel přeruš. Tento úkol provedeš ty.
Gríša: Dobře, splním úkol – přestřihnu kabel a ty se vydej směrem k Vorošilovce a počkej na mě za Vorošilovkou.
Švec: Ale být opatrný. Pokud na tebe narazí německé hlídky, budeš střílet, a v bezvýchodné situaci budeš odkázán sám na sebe.
Gríša: Dobře, budu se dívat.
(Oba se ubírají různými směry)

Švec se nachází před Vorošilovkou, čeká na svého společníka, přechází kolem a je nervózní z velkého očekávání. Kontroluje svou vlastní zbraň.
„Je pryč už dlouho, nestalo se mu něco?“
(Odvrátí pohled a vidí Němce, jak se potulují po chutoru.)

„Vy zatracení kati, nejradši bych po vás hodil tři nebo čtyři granáty. Mohl bych si s vámi trochu zažertovat, ale nejsem dost silný a jeden v poli není voják. Tam, zdá se, jde Gríša, a jde rychle, zmetek jeden, jako náš bojovník, ach, černé kadeře se mu třepetají. Tak co, Grišo, jak to jde?“
Gríša: Bez problému. Váš úkol, Alexeji Stěpanoviči, je splněn. S frontou si zatím nepopovídají. Řezal jsem ve vzdálenosti tří kilometrů a vytáhl kabel po částech.
Švec: Dobrá práce, Grišo, dobrá práce, a teď pojďme dál, na cestě máš ještě jeden úkol. Vezmi tyto letáky, dej je chlapcům a nařiď jim, aby je roznesli mezi obyvatele, jsou to letáky, které byly vyvěšeny v Rassypném.
Gríša: Dobře, já to udělám a ty jdi. Doženu tě.

Září 1942.
V obci Michajlovka v Rostovské oblasti. Kamenský okres. Na obec. správě.

Švec: Kdo tu je atamanem? Pan policajte.
Policista: Na co chcete atamana?
Švec: Aby nám povolil ševcovat v této vesnici. Řekněte nám jeho jméno, prosím.
Policista: Jmenuje se pan Jerofejev a jeho kancelář je támhle, běžte k němu.
Švec: (zaklepe na dveře a žádá o povolení vstoupit do kanceláře. Ozve se hlas: „Ano, ano.“)
„Dobrý den, pane atamane.“
Ataman: Dobrý den, co chcete?
Švec: Chceme, abyste nám povolil pracovat zde jako ševci.
Ataman: Máte patent, odkud jste, a ukažte své doklady.
Švec: Nemáme žádné doklady, nemáme ani patent, máme pouze potvrzení, že nám byl pas odebrán.
Ataman: Jdi k čertu, ať už tě nikdy nevidím, ty bolševická nákazo, v naší vesnici, a jestli tě ještě uvidím, pošlu tě do koncentráku.
Švec: A vy, pane atamane, nenadávejte. My vám nenadáváme, žádáme vás o povolení.
Ataman: Aha, tak ještě takhle si se mnou dovolujete mluvit. Ukážu vám, jak se mnou máte mluvit. Policisto, zavřete ho a zítra si to s nimi vyřídíme.

(Policajt ho vezme za rukáv, vystrčí ho z kanceláře a praští ho tyčí do zad. Zavře ho do stodoly.)

Švec. Gríša. (Sedí ve stodole).

Švec: Takže, Grišo, skončili jsme ve stodole. No, zazpívej.
Gríša: „Slunce vychází a zapadá."
Švec: No, nic, Grišo, ráno je moudřejší večera. Podívám se škvírou – hlídají nás, nebo ne. Zdá se, že nikdo není vidět. A teď bude temná noc, pomůžeme si. Budeme, Grišo, prchat v noci. Bude s námi konec, jestli neutečeme, a půjdeme blíž k našim soudruhům, kde vlaje rudý prapor.
Gríša: Ach, Alexeji Stěpanoviči, kdyby se tvá slova naplnila, nepřál bych nic na světě, jen se setkat se svými soudruhy, kteří brání naši otcovskou Vlast, a s tou svoločí se vypořádáme, až přijde čas. Ty idiote, zbytečně jsi nás posadil do vězení. Zajímalo by mě, kolik je teď hodin, podívám se (podívá se škvírou). Je jedna hodina v noci, venku je tma a nikdo nás nehlídá. Všude je ticho a klid.
Švec: Tak, Grišo, jdeme na to. Zkusím uvolnit desku. Sakra, je to pevně přibité. Dobře, Grišo, pojďme oba zatlačit na dveře. Dveře, jsou slabé, a uvidíme.

(Oba zatlačí, dveře se otevřou a oba spadnou na zem.)

Švec: K čertu, tlačili jsme, dokonce i spadli, ale oni jsou tak líní, že nás nikdo ani nehlídá. Spí.
(Ozvou se výstřely)
„Dobře, Grišo, padáme k těm keřům támhle."

Policajt se blíží ke stodole a vidí, že jsou vrata otevřená. Začne střílet na prázdnou cestu a křičí: „Stůj!"

Švec (sedí za křovím a tiše si povídají):
„Tak křičí na prázdnou cestu, jestli už jsme pryč. A ostatní za námi neběží, jenom on sám. Zkusím ho, stejně je tmavá noc, nechytí nás. Podle výstřelů nás nepoznají, protože střelba je slyšet ze všech stran. Uvidíme, jestli moje zbraň střílí dobře, nebo ne."

Míří na policajta. Zazní výstřel a policajt padá k zemi.

„A dobře, Gríšo, dostal jsem ho, spadl docela jako snop, plevel do pole nepatří. Gríšo, padáme do lesa na severu Doněcka.

Jdou do lesa.

Ráno.
Švec: Dobrá, Gríšo, jdeme rychleji. Překročili jsme Doněck, teď není zle, budeme žít měsíc a půl, zapracujeme doma, a pak půjdeme na frontu k naší chrabré Rudé armádě a dostaneme se domů, pokud nás nebudou silně pronásledovat.
Gríša: Samozřejmě, pokud bude všechno v pořádku, uděláme spoustu věcí. Kdybychom mohli udělat jednu věc, kdybychom mohli vyhodit do povětří gestapo a ředitelství, byla by to skvělá věc.
Švec: Ano, bylo by to hezké, ale nedá se nic dělat, nemáme dost sil a potřebujeme výbušniny, ale není jak je získat.

1.listopadu 1942
Gríša: Takže, Alexeji Stěpanoviči, jsme doma přesně měsíc a půl. Co jsme udělali, spočítejme si. Na šachtě č. 6, střed-svaz, zničili šachtu – to bude jedna. Ale navíc na st. Gukova zabili jednoho Rumuna, ale ještě na kon. závodě zabili policajta, ale to nestačí, potřebujeme víc, aby o nás mluvil celý národ, nebo spíš celý Sovětský svaz.
Švec: Ano, Gríšo, je to opravdu málo, ale za to budeme slavit svátek 7. listopadu u Němců v týlu, a pak si půjdeme, vybereme dobrou skupinu a vrazíme jim kudlu do zad.
Gríša: Ano, to uděláme, a musíme udělat něco na svátek, napsat letáky a vyvěsit je na viditelných místech.
Švec: Víš co, Gríšo, zítra je 7. listopadu, musíš se sejít se mnou, soudr. Turkeničem a soudr. Treťjakevičem a soudr. Šepelevem Jevgenijem, schůzka je na šachtě 21 Nová stavba.
Gríša: Dobře, soudruhu Žukove, já to všechno udělám, no, já jdu, Alexeji Stěpanoviči. Vyplním váš rozkaz. Dobrou noc, jděte spát. Ale na shledanou.
(Odejde.)
Švec: Ještě je brzy a schůze by měla začít přesně v 9 hodin. A je teprve pět hodin. Ty, Nataljo, mě vzbuď v osm hodin.
Natalja: Dobře, probudím. Kam se chystáš v noci? Už takhle není nikdy doma, nejspíš pořád chodíš za děvčaty.

Švec: Jsi hloupá, Nataljo. V takovou dobu se nedá myslet na děvčata. Teď se musí myslet na práci, ne na tohle. Není čas vydělat si na chleba, a ještě dělat něco užitečného a ty myslíš jen na děvčata. Nemám na ně pomyšlení. Tak to prostě je, Natalie.
Natalia: Jak chceš. Lehni si a spi. Bručíš a brbláš jako dědek. Jsi otravný s tím brbláním. Neznám tě od včerejška. Na nic nemáš čas. Musím jít, pokusím se ho do rána nevzbudit, nechám ho spát až do rána.
Švec: Zkus mě nevzbudit. Myslíš si, že spím, ale já mám spaní jako na vodě. Ale podívejte se, kolik je hodin.
Natalja: Je osm hodin.
Švec: Ech, jak rychle ten čas utekl. No, musím jít, jinak chudák ženská zmrzne na dvoře, slíbil jsem, že za ní přijdu v osm, ale už je osm.
Natalja: Běž so, pokud jdeš za ní.
Švec: To si nemysli, Natalie, dělám si legraci. Ale teď na shledanou. Už jdu.
Švec: Jak to jde, Grišo?
Gríša: Nijak, všechno je v pořádku. Lidé jsou pohromadě.
Švec: A kde jsou?
Gríša: V tom pokojíku. Pojďme do toho pokojíku, tam žádné nebezpečí nehrozí.
Švec: Tak pojď. Zdravím vás, soudruzi. Jak to jde?
Všichni odpovídají: No nic, soudruhu Žukove A.S., život jde dál.
Švec: Takže, soudruzi, zítra oslavíme 25. výročí Říjnové revoluce v našem dočasně okupovaném regionu. No a, soudruzi, váš úkol oddílu mladé gardy bude následující. Musíme oslavit náš velký svátek před Němci. Musíme vyvěsit naše vlajky na nejviditelnějších místech, vyvěsit letáky a co nejvíce ničit automobily. To je vše, soudruzi, srdečně pozdravujte oddíl gardy. Ať žije velký vojevůdce soudruh Stalin.
Gríša: Zdravím, Alexeji Stěpanoviči. Šťastné svátky.
Švec: Zdravím, Grišo. Jak to vypadá s vnitřní situací?
Gríša: Velmi dobře. Váš úkol oddíl „Mladá garda“ splnil. V okolí visí rudé vlajky a jsou také vyvěšeny letáky.
Švec: Ale ty, Grišo, jsi nikoho z nich neviděl?
Gríša: Viděl jsem jedině Šepeleva Jevgenije. Zeptal jsem se ho, kde jsou ostatní, a on mi odpověděl, že šli plnit úkoly, které ještě nesplnili.

Švec: Ale dobře. Po svátcích si na týden odpočineme a vydáme se za Doněck. Tam musíme zorganizovat oddíl a vyrazit do boje. Dost bylo hraní a žertování s nimi.
Gríša: Správně, Alexeji Stěpanoviči, musíme udeřit, než bude pozdě. To víme. Na shledanou.
Švec: Ale, Grišo, připravíme se na výlet. Říkal jsem, že si týden odpočineme, ale my už odpočíváme déle než týden, proto musíme jít, jinak bude pozdě a nic neuděláme.
Gríša: Ano, Alexeji Stěpanoviči, naprosto správně. Řekněme, že bude pozdě, musíme jet co nejdříve. Máme prvního prosince, musíme jít.
Švec: Tak, Grišo, jdeme.
(Odcházejí.)

15.12.1942. Karporusskoje, Rostovská oblast, Glubokinský okres.

Švec: A tady, Grišo, v tomhle chutoru se zastavíme a budeme pracovat. Chariton Fjodorovič je dobrý člověk.
Gríša: Ano, je to dobrý člověk, ale musíme být opatrní.
Švec: Máš naprostou pravdu, člověk by se neměl tolik spoléhat, sám to vím. Já, Grišo, jsem se seznámil s jedním člověkem, bývalým rudoarmějcem. Jmenuje se Danil, a ještě s ním byli Kuzma a Míša. Četl jsem si s nimi leták a promluvil si s nimi. Dnes večer by se se mnou měli setkat a slíbili, že s sebou přivedou asi 20 lidí. Říkali, že dávno chtějí něco dělat, ale neměli mezi sebou pravého člověka, a teď říkají, že určitě něco uděláme a pomůžeme Rudé armádě.
Gríša: Koukej, aby ses nedostal do potíží. Koukej být opatrný.
Švec: Co myslíš, chlapče, copak tomu nerozumím? Nejdřív jsem mluvil o jedné věci, a pak o druhé, to je vše, Grišo. Já jdu a ty tady něco udělej.
Gríša: Dobře. Jdi. Na shledanou. Sbohem. Přeji ti hodně úspěchů.

Schůze 24.12.1942
Švec: Dobrý den, pánové. Ale jak se tu žije? Dobře, nebo špatně?
(Všichni jednohlasně říkají: „Pod těmi německými katy se žije špatně.“)
Švec: No, milí soudruzi, máme společný úkol, že musíme pomoci Rudé armádě a co nejrychleji vyčistit naše území od těch zmetků.
Danil: Zeptám se vás, jaké je vaše příjmení?
Švec: Mé příjmení je Zlobin.

Danil: Takže soudr. Zlobin. Zatím je nás tu jen 30. Dávám čestné slovo, že najdu 20 lidí a pak k nám přijdou další.
Švec: To je pravda, přijde nás víc, ale teď vám chci říct, soudruzi, že jestli si myslíte, že někdo může zradit, tak to raději řekněte a nechte ho jít k čertu, aby nás neprozradil. Ale stejně nás všechny nechytí a takový člověk, který zradí, se naší kulce nevyhne.
Danil: Mohu dostat svolení, soudruhu Zlobine, abych jim to řekl?
Švec: Prosím, mluvte.
Danil: Soudruzi, slyšeli jste, co říkal náčelník, a my tady musíme přísahat, že budeme bojovat do poslední kapky krve, nebudeme zrazovat a budeme se navzájem hlídat. K tomu musíme říci následující.
(Všichni opakují: „Budeme bojovat do poslední kapky krve, nebudeme zrazovat a budeme se navzájem hlídat.“)
Švec: Dobrá, soudruzi, teď dávám každému za úkol, aby si opatřil vlastní zbraně a také munici, a pokud toho někdo sežene víc, bude to pro nás lepší. Musíme to stihnout do devíti hodin večer. A ty, Danile, mi podáš zprávu a všechny shromáždíš.
Danil: Ano, soudruhu náčelníku, všichni by měli být připraveni a mít v rukou zbraně.
(Všichni říkají: „Splníme váš úkol, soudruhu veliteli, a všichni se budeme hlásit ve stanovenou dobu.“)
Švec: Dobrá, soudruzi, zatím jděte a dělejte, co jsem vám řekl. Nyní je 5 hodin večer ale pro tuto chvíli se s vámi loučím.

Švec: Tak, Gríšo, všechno jsem dobře zařídil. Přijď za mnou v devět hodin a uvidíš, co jsou moji orli zač. Nejsou to chlapci, ale přímo orli. A jsou to dobří chlapci.
Gríša: Dobře, jdeme. Zajímalo by mě, kolik je hodin. Půjdu to zjistit.
(Odchází. Pauza).
Gríša: Je půl desáté.
Švec: Dobře, Gríšo, vyrazíme na cestu a budeme plnit bojové úkoly.
Gríša: Jdeme. Ech, teď se bude práce dařit.
(Odcházejí).
Švec: No, soudruzi, přišli jsme, ale jak to jde?
Danil: Jde to velmi dobře. Máme zbraně a také munici.
Švec: A kde jste je vzali?
Danil: Když jsme ustupovali, víme, kde jsme všechno dali na hromadu a zakopali, a dokonce jsme měli i kulomet Maxim.

Švec: To bude ještě lepší. Danilo, spočítej, kolik budeme mít bojovníků a kolik beze zbraní.
Danil: Ano, soudruhu náčelníku, spočítat a zkontrolovat, kolik jich má zbraně.
(Odchází.)
Gríša: Ano, Alexeji Stěpanoviči, opravdu dobří chlapci. Podíval jsem se, a teď nám to teprve půjde
Švec: Takže, Grišo, co je naším úkolem nyní. Postav 2 hlídky, zbytek půjde do zálohy, možná potkáme nějaké slepice. A také vyvoláme paniku a je nutné vyhodit most do povětří, aby nejely vlaky a další věci. Ukážu, co dělat dál.
Danil: Soudruhu náčelníku, máme celkem 60 vojáků, všichni mají pušky a munici, a já sám budu stát za kulometem. Dále bych chtěl říct, že jsme zagitovali dva policajty, oni souhlasili a já jsem jim také vzal doklady a oni sami vydali pásky.
Švec: To je dobrá věc, ale potřebují co nejpřísnější kontrolu. A teď, soudruzi, jdeme na pochod. Na chutoru necháme hlídkovat 20 mužů. A nenechte nikoho z chutoru odejít, do chutoru ať chodí, ale z chutoru nikdo.
Danil: Postavit hlídky a nepustit jediného člověka.
Švec: Ano, ještě něco mi uniklo. Teď vezměte policistům zbraně a nechte je sedět u sebe.
Danil: I to je třeba vykonat, soudruhu náčelníku.
Švec: Ano, brzy se objeví zajímavý obraz, a schválně, co ukáže.
Danila: Vykonal jsem vaše rozkazy, soudruhu náčelníku.
Švec: Dobrá, teď se vydáme na pochod a vyšleme dva lidi na průzkum, abychom zjistili, kde je fronta a v jaké vzdálenosti. Grišo, udělej to sám, bude to lepší.
Gríša: Jít na průzkum.
Švec: Ale, milí soudruzi, jdeme na pochod za svou rodnou zemi a za velkého komisaře soudruha Stalina.
Švec: Tady, Danilo, ty zatracené slepice jdou po všech kuřatech. Ale my z nich uděláme kuřata posadíme je, aby vyseděli husy.
Danil: A já je teď přivítám střelbou z kulometu.
Švec: Teď se nedá střílet. Je příliš brzy. Nech je přijít blíž a pak jim posvítíme. Ano, Danilo, ztratil jsem to ze zřetele. Jdi jim říct, aby nestříleli bez povelu, a poslouchali rozkazy.
Danil: Má se jim vyřídit, aby nestříleli, dokud nedostanou výslovný rozkaz.

Švec: A samozřejmě jich přijde hodně, ale to nevadí, nějak to zvládneme.
Danil: Podle rozkazu, soudruhu veliteli.
Švec: Ano, blíží se.
Danil: Dovol, soudruhu náčelníku, já je pokosím.
Švec: Počkej chvíli, než začneš kosit! Tady jsou, okamžitě zahajte palbu na nepřítele. Hurá, za Stalina, jdeme na to! (všichni křičí „Hurá!“, všichni střílejí z kulometů, za několik minut je ticho. O několik minut později jsou dovnitř přiváděni němečtí a rumunští vězni. Třesou se hrůzou.)

26. prosince 1942 (Ve štábu partyzánského oddílu, náč. oddílu provádí dělení, vojáky zvlášť, důstojníky zvlášť a dělá s nimi malý výslech).
Velitel: Ale řekněte mi, pane důstojníku, jak to jde: dobře nebo špatně?
Důstojník: Pane náčelníku, je zle, Hitler nás podvedl a my máme hlad. Vidíme, že válka nemá smysl, a přestáváme bojovat.
Náčelník: A proč jste na nás stříleli? Kdybyste nechtěli bojovat, prostě byste se vzdali, proč zabíjíte lidi pro nic za nic, a ještě týráte naše vězně, a přestaňte mi vykládat nesmysly, a konečně: řekněte mi, kde je kolik vojáků a jak jsou rozmístěni.
Důstojník: U Tarasovky je málo vojáků a malé množství zbraní, není dostatek munice a obrana probíhá v blízkosti stan. Tarasovka, a pak nám, pane veliteli, řekněte, kdo budete, rudí, nebo ne.
Náčelník: Ne, my nejsme rudí, my jsme rudí partyzáni (všichni zasténají), my bojujeme za naši svobodnou rodnou zem, abyste nás neutlačovali a nedovolili si nás týrat, ani naše sestry a bratry. Co se s vámi budu bavit.
Gríša: Teď zapřáhněte jejich koně, které jsme jim vzali, a odveďte je k Tarasovce do hluboké rokle a zastřelte ty katy, kteří týrali naše lidi.
Rumunští vojáci: Pane náčelníku, kamrád domů, důstojník kaput, a kamrád k mámě.
Náčelník: Důstojník kaput a kamarád kaput.
(Všichni pláčou a na kolenou prosí o milost, aby nebyli zastřeleni, ale náčelník ukáže, že jim mají svázat ruce a zastřelit je. Odvedou je.)

27.12.42

(Náčelník partyzánského oddílu pořádá schůzi s kolchozníky. Současně jsou přivedeni dva zrádci. Všichni kolchozníci křičí: „To jsou zrádci, zastřelte je, soudruhu náčelníku!“)
Náčelník: Ticho, soudruzi, samozřejmě s nimi promluvím, a co si zaslouží, to dostanou. Ale občané, slyšeli jste, co o vás říkají, jak hezky a proč jste nešli, když jsem vás volal, a proč se děláte hezčí, prosím, řekněte mi.
Zrádci: Mysleli jsme, že nás Němci také pověsí.
Náčelník: Takhle se mi snažíte sypat písek do očí a myslíte si, že se zachráníte. Ne. Budu plnit vůli lidu a na zrádce, kteří zradili vlast, uplatním sovětské právo.
(Kolchozníci křičí: „Správně, zastřelte zrádce!“)
Náčelník: Odveďte je k Rumunům a Němcům a dejte je hlídat.
Gríša: Ano, soudruhu veliteli, odvést.
(Odvádějí je.)
Velitel: A teď, soudruzi, musíme všichni bránit naše osady, které jsme obsadili, a hlídat je, aby k nám nepřišel žádný kat.
(Kolchozníci: „Budeme hlídat, nikdo se k nám nedostane a nikoho nepustíme dovnitř.“)
(Přiběhne chlapec a ptá se: „Kde je náčelník, Zlobine?“ Nikdo mu ho neukáže, ale náčelník k němu přijde a dá se s ním do řeči.)
Náčelník: Co chceš, dítě?
Chlapec: A ty budeš náčelník, tak poslouchej, co ti řeknu.
Náčelník: Poslouchám, poslouchám, dítě.
Chlapec: U strýce Alexeje teď sedí čtyři Němci a pijí čaj.
Náčelník: Dobrá práce, ale pojď, dám ti za to nějaké dárky.

Náčelník: Dobrý den, pane, je taková zima.
Němci: Voják?
Náčelník: Ne.
Němci: Partyzán?
Náčelník: Ne, švec. Můžu si zapálit?
Němci: Prosím, zapalte si.
(Náčelník si zapálí a zakryje výhled na zbraň na místě, kam ji položili, a pak popadne samopal a přikáže jim: „Ruce vzhůru! Co, prokletí, napili jste se čaje? Dám vám další čaj, pravý sovětský čaj. Pochodem vchod!“ Odchází.)

(Na štábu.)

Náčelník: Gríšo, odveď ty bastardy tam, kde jsou Rumuni a ostatní.
Gríša: Poženu je a vyřídím to s nimi jako oni s našimi lidmi.
Náčelník: Ale pospěš si a vrať se, jinak nás zdržíš.
Gríša: Ano, soudruhu náčelníku, pospíším si.
(Odejdou.)
Náčelník: Takže, soudruzi, dnes musíme zaútočit, prolomit obranu a spojit se s předsunutou jednotkou.
(Všichni křičí: „Je třeba prolomit nepřátelskou obrannou linii a spojit se s frontovou linií naší Rudé armády a postupovat vpřed na západ! Odcházejí a zpívají píseň: „Přes údolí a přes kopce“)
(Opona)

1.1.19 43 (schůze štábu ve městě Krasnodon v domě, ve 12 hodin v noci)
Ljutikov: Takže, soudruzi, považujeme schůzi za zahájenou. Program je následující: soudruh Zlobin podá zprávu o pohybu fronty a o tom, co bychom měli dělat, a ty, soudruhu Barakove, zapisuj vše, co řekne.
Barakov: Soudr. komisaři, zapsat, co řekne.
Náčelník: Dobře, soudr., chci vám vysvětlit, že fronta je nedaleko od nás. 180 nebo 150 kilometrů. Tady se naše fronta spojila pod Kalašinem s přední linií, a odtud mi dali další úkol vyplnit a my s vámi se také musíme pohnout vpřed, na západ, a ještě musíme udělat přepad na policii, zatknout náčelníka policie a všechny další a vyhodit gestapo do povětří. To jsou mé návrhy, soudruzi.
Ljutikov: Máme málo zbraní, a to, co říkáte, uděláme, ale ty bys měl jít opatřit zbraně, a pak půjdeme vpřed, a zatímco ty půjdeš, my se připravíme vyhodit do povětří to, co jsi řekl, soudr. náčelníku. Tak co, soudruzi, byl by můj návrh správný, nebo ne?
(Všichni říkají: „Ano!“)
Náčelník (namítá): Ne, soudruhu, musíme hledat tady a udělat to, a pak půjdeme všichni společně.
Ljutikov: Nechme o tom hlasovat.
(Hlasování).
Ljutikov: Kdo je pro to, aby náčelník šel pro zbraně, ať zvedne ruku. Jednomyslně. Takže soudr. náčelníku, vaše otázka padá a vy musíte jít pro zbraně.
Náčelník: Dobře, soudr., já půjdu, ale tady mějte oči otevřené, ať se nedostanete do potíží, za chvíli tu bude fronta. A vy, pokud tu nebudu 7.ledna 1943, přesuňte se směrem ke Gluboké a z Gluboké do

Kološkina a tam se připojte. Setkáme se cestou. Na shledanou, soudruzi. Tak jako tak: nepřítel bude poražen. Na shledanou, Ljutikove. Schůzi pokládám za ukončenou.
(Zde rukopis končí.)
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 331
http://www.molodguard.ru/stihi7.htm

Dokument není podepsán, ale leží v archívu v Šepelevově složce a písmo se zdá být stejné jako v Šepelevově deníku. Ale Šepeleva 4. ledna zatkli, kdy by to stihl napsat?

Vysvětlení Michajlenka Vasilije Vasiljevíče
(V dokumentu je zachován autorův styl)

Já, Michajlenko Vasilij Vasiljevič, jsem jako velitel zálohy byl povolán Krasnodonským rajvojenkomatem[265] 12. července 1942 abych doprovodil družstvo odvodového ročníku 24-25 do města Krasnodonec, Rostovská oblast. 182. záložní pluk, kam jsme v noci na 13. července vyrazili pod vedením velitele Tolstěnka, velitele zálohy Miščerkova, kam jsme nedošli do Krasnodonce 10-12 kil. Nás zadržel batalión na cestě a nasměroval na Mokryj, Korčik, Konstantiniovskaja, Manič, Salsk, Armovara, ale my jsme nedošli do Armovara 35–40 km… Stanice Alexandovka nás zahr. Oddíl se vrátil Molotovsk, Vorošilovsk. Ale nedošli jsme do Vorošilovska 25–30. Stanice Moskovskaja nás ráno 7. – 8. srpna odřízla německá vojska, i když nám cestou už řekli, že není cesta ven, že nás obklíčili, ale nechtěli jsme to slyšet a věřit, ale nakonec jsme sami viděli ty německé parchanty, kde křičeli Russ vech, vych a začali je shánět dohromady a rovnat, prohledávat, olupovat. Řekl jsem chlapcům – kamkoliv, jenom ne do tábora, ale upřímně řečeno, sám jsem byl zmatený, nikdy v životě jsem nebyl v takové situaci, ačkoliv jsem se k tomu připravoval, a ještě k tomu lidé neorganizovaní, výrostci, a ti různorodí, a po cestě jsem se nemohl zvláště seznámit, aby bylo možné otevřeně mluvit o situaci se soudruhy, a zášť dusila a hoře lámalo srdce. Sám jsem si myslel vydat se domů potichounku a opatrně, ale při odchodu jsem měl jedinou myšlenku, že Voroněžský front je a drží se, ale ještě že doma musí být ponecháni pro práci

[265] Okresním vojenským velitelstvím

soudruzi a je nutné se s nimi spojit, ale kdo to doma ví? A kteří soudruzi?
Přišel jsem domů pozdě večer, jak jsem chtěl, 11. září 1942. Bydlel jsem na Frunze 1X1 krajní dům a zvláštní vchod, rodina byla doma. Jenže v té době už v okrese vznikala úplná svévole a násilí. Policie a četníci pracovali ve dne v noci. Přísný příkaz německé moci o registraci a pobývání bez povolení bylo trestné podle zákona vojenské doby. Komunisté na registraci, a pak do vězení, a později za členství spolu s komsomolci a Židy do jam a šachet; dále všeobecný dobrovolně-nucený nábor do Německa, taková byla situace a zatímco já sám a moje rodina jsme diskutovali rodinně po sovětsku, že to není všechno a věřit se nechtělo, ale Němci se chlubili v novinách „Nový život“, že všechno je kaput; Ale asi o týden později se začaly objevovat letáky. Sám jsem je četl, nosil do bytu Sokolovové N. G. Kde bylo ručně napsáno toto? Soudruzi, nepracujte, nesklízejte obilí k odeslání do Německa, sabotujte, škoďte Němci, podrývejte jeho moc, my se brzy vrátíme a osvobodíme.
Takže, myslím, lid je a pracuje, bylo to 17–18 září jsem se rozhodl potichu vylézt. Šel jsem do parku večer, kde omladina hrála karty, tam jsem se setkal s Olegem Koševým a pohovořili si, jak jsem se dostal domů, co dělám, co myslím dělat. S Olegem jsem mluvil otevřeně, protože jsem znal jeho i jeho rodinu, jako dobrou sovětskou rodinu. Řekl jsem mu, že já, Olegu, nepracuji, a pracovat se nechystám.
„A čím se budete zabývat Vas. Vas.?“
Já povídám, že co se nachomýtne, třeba i zlodějstvím. Pak následovala otázka, že jestli vám to nebude vadit, tak k vám zajdu. Podívám, přijdi za několik dní, asi 20 září, v 19 hodin nebo ve 20. Přišel s dívkou Těmnikov L. se kterou trávil čas. To jsem se s ním znovu setkal na přejezdu, on šel obráceně, za chůze jsme si vyměňovali slova, že Vas. Vas. jestli chceš můžu k vám zajít s kluky. Povídám: přijď, já bydlím sám a jsem vždycky doma.
Za 5t dní to bylo 25-24 září v 15 h… Vím, že v neděli byl nějaký svátek, do bytu ke mně přišli ss. Koševoj, treťjakevič, Turkenič, Zemnuchov; tyhle soudruhy jsem poznal, když mi Oleg soudruhy doporučoval – moji dobří soudruzi, ale ne pánové. Hned jsem pochopil, kdo jsou ti chlopcy. Ale vzešel družný, otevřený rozhovor. Chlapci ke mně přistupovali opatrně, začali se zajímat, kdo a co jsem já, třebaže když je Oleg vedl ke mně, zřejmě jim o mně vyprávěl. Já jsem jim vyprávěl, jak jsem se evakuoval, s kým a jak jsem se tam

dostal a jak jsem přišel, že jsem komunista, ukázal jsem jim stranickou legitimaci, že nejsem nikde registrován a nepracuji a povídám, že se pracovat nechystám, a ještě jsem jim řekl, že jsem tuhle četl Leták, sice napsaný rukou, ale zato, povídám, pravdivý. Chlapci se všichni usmáli, no a začala bližší známost. Chlapci přiznali, že je tu organizovaná známost, přitom sovětská – zdůraznil to zvlášť Treťjakevič, tak jestli chcete, tak přijďte, přesněji řečeno, promluvte s Olegem ve volném čase. Tím končil náš první rozhovor, a potom soudruzi odešli a já už jsem nikoho neviděl. Prošly 6-4 dny. Přišla ženská z trhu a řekla, že viděla Annu Semjonovnu Chomjakovovou v Ševerevce, zajímala se o tebe. Já jsem ji znal velmi dobře, jako sovětskou aktivní ve společenské práci ženu. Čím prý se Vas. Vas. Zabýváš, žena odpověděla – sedí doma, takového mám muže. „Přijala jsem rudého velitele, sibiřský chlapec, strašně se mu stýská, řekla jsem mu o Vas. Vas., tak on říkal, že by se s ním rád viděl, já jsem trochu slyšela od svých lidí – přišel a sedí doma, Tak co, Valjo, přijďte k nám, u nás je dobře, žijeme na okraji, a žena povídá „dobře, ale vy přijďte k nám“, a vůbec, kdo ke komu dřív přijde, ten je host. 30 nebo 1 října 1942 ke mně do bytu ze základny přišli hosti. Žena přivedla Anna Semjonovna Chomjakovová s mužem, druhem, Iljou Alexandrovičem Svenkovem, kde jsme se v bytě seznámili velmi blízko a našli s nimi společný jazyk. Ukázalo se že člověk je vzhledem a smýšlením náš sovětský voják, který poslední ustoupil z hranic naší oblasti a dostal se do hloupého postavení jako my hříšníci. Navíc mi prozradil, že tu nejsem sám, že máme svoje lidi, z naší jednotky, bojové soudruhy. Já s nimi mám spojení, a jestli bude potřeba, tak se blíže spojíme, jenom se musíme pustit do práce a spojit se s lidmi, tady jsou takoví lidé, a ukázal také letáky, které sebral na trhu a v jeho vesnici, že lidu to musí pomoci, to je náš úkol, komunistů a velitelů D.R.R.A., navíc mi odkryl tajemství, že prý Vas. Vas. jestli se s takovými lidmi nespojíte, tak přijdi za mnou, uvidíme místo, kde (nečitelné slovo), a v každé případě při odchodu pánů, a oni brzy budou utíkat, tím jsem si jistý, tak na ně budeme potichounku číhat, mám dva nové samopaly a k nim 2000 nábojů, a k tomu vintovky, všechno schované.

No a já povídám, dobře, Iljo Alexandroviči, od dnešního dne jsme spolu v oddíle,

„A pro každý případ ty Vas. Vas. jsi zdejší člověk, najdi takové chlapce. Znáš lidi. A mně s nimi seznámíš. A já povídám: „Dobře, Iljo

Alexandroviči.“ A dali jsme si navzájem slovo Bolševika. Kde, co kdo si navzájem vzkážeme přes ženy nebo přijdi sám říci a udržet pevné spojení. Asi 3 nebo 5 října potkám Olega s jeho strýčkem Nikolajem Nikolajevičem Korostylevem, jak jdou směrem ke dvoru ze strany stavebního oddělení „Krasnodonuglu“. Ptám se, jak to jde a kam jdete (nečitelné slovo) sodou bude mýdlo ze psů vařit. Oleg povídá: „Vas. Vas., přijdi dnes večer poslouchat patefon. Mám dobré desky.“ Ale já chápu, že se otázka týká rádia, ale řekl jsem: „Olegu, přijď za mnou s chlapci, něco ti řeknu.“ No dobře. Tak Oleg povídá, že zítra zajdeme. Na druhý den přišli ss. Koševoj, Treťjakevič, Zemnuchov. Kde oni řekli, že mají dobré mínění o mně a Oleg Koševoj začal přímo, že Vas. Vas. „já vás znám dlouho a soudruzi se přesvědčili, takže vám můžeme přímo říct, že je tu partyzánský oddíl, nazývá se ‚Mladá garda‘, my ho vedeme, konkrétně: Treťjakevič je velitel, já jsem komisař, Turkenič náš. Štábu, jestli chceš být členem, budeme s tebou počítat.“

Treťjakevič říká, že nejsme sami, máme víc než sto děcek, a teď máme základní úkol provádět osvětovou práci mezi mládeží a vůbec obyvatelstvem Krasnodonska, aby se lid udržel tady, aby lide nejen do věčného otroctví do příchodu našich, a ještě něco já jako tajemník podzemní oblastní komsomolské organizace (nečitelná slova)… mou povinností a povinností všech soudruhů je pokud možno získat a přivést do řad VLKSM mládež a vybírat členské příspěvky, odtud budeme mít finanční základnu, už máme (nečitelná slova)…

Už jsem zapomněl, kterou vesnici jmenoval kde vytáhnout rez(?) a potraviny, kde zvlášť špatně leží, především u friců a rumunských důstojníků, a vojáci taky mají prd, to je všechno, a dál se uvidí, co ještě, nejdůležitější je nabrat dobré soudruhy, a vy Vas. Vas. teď budete náš člověk a pochopíte úkoly, to už jsem říkal, a ještě Letáky dostáváme podle rádia a rozmnožujeme je, ale potřebujeme lidi, ale když musíš někomu šlápnout na nohu a tiše mu vrazit kudlu do zad, aby odevzdal duši Bohu a schovat ho, aby ho ani čert nenašel. Oleg povídá: „Tak tak, Vas. Vas., kdys vrazil do Schneidera kudlu nebo hodil mašli sousedovi, ale ovšem až přijde čas a bude rozkaz.“ No, vůbec, Treťjakevič povídá: „Vy, Vas. Vas., budete více znát Olega a nás znát nepotřebujete, No tak buďte zdráv a na shledanou a mlčet. Myslím, že úkolům rozumíš.“ Já povídám? „Rozumím, a pokud jde o dobré lidi, tak znám chlapíka, ‚Velitel D. R. R. A.‘ Sibiřan, a on má taky chlapce, v jeho jednotce jsou Sibiřané, bydlí po zdejších

vesnicích, a on sám, Ilja Alexandrovič Savenkov, bydlí u Anny Semjonovny Chomjakovové v ch. Ševerevka na okraji a on mě také prosil, abych našel chlapce organizované a seznámil ho s nimi, jako místní člověk, dál má zbraně a chlapci říkají – jaké? – a já povídám: dva samopaly s náboji, pistole a vintovky. Koševoj říká, že oni také něco mají – mnoho věcí je schovaných v budově rajpartkomu na půdě, ale vzít se to nedá – je tam zemědělská správa a ochrana. Takže to znamená, že vy Vas. Vas. tam (nečitelná slova) a vůbec je potřeba s ním navázat spojení.
Říkám, že s ním promluvím, že jsem našel kluky, které potřebuje a vůbec se zeptám nebo se dohodneme na nejlepším způsobu, jak se sejít u něho nebo on přijde ke mně, no a tím rozhovor skončil a my jsme se rozešli, chlapci odešli.
Ano, byl štáb a především Koševoj Oleg povídá: „Já myslím, že soudruzi, my, Vas. Vas., se zavazujeme tak řečeno zformovat oddíl, který organizuje můj strýček Nikolaj Nikolajevič, já myslím, že Vas. Vas. bude velitelem a komisařem Korostylev N.N. nebude namítat.“ Já povídám: „Soudruzi, jaký oddíl já nevím, kdo tam je, co a kdo a nechci mít co dělat s neznámými lidmi.“ Koševoj povídá: „Korostyleva znáte, znám a vás seznámím, a on se s vámi obecně seznámí a veškerá organizační práce bude vložena na něj, vaše obecné vedení ve spojení s námi s námi, tj. s Olegem.“ No dobře, chápu. Přišel jsem k Olegovi, on mě představil oficiálně, i když jsem už přišel do bytu několikrát poslouchat rádio, byli tam soudruzi Kistrinov, Zacharov Timofej, Takmačev Valentin, ale při rozhovorech chodili poslouchat i do bytů k Vybornému a Barinovi. To znamená, že Nikolaj Nikolajevič povídá, že už má lidi zformované, jak jsem výše jmenoval, a JEŠTĚ Sokolov, Sokolovová N. G. a ještě je v ch. Talovém asi 1,5 desítky lidí, a chtěli by připojit děcka z Iljušina. To znamená otázku lidí výše jmenovanou Nikolaj Nikolajevič Sám zpracoval v době práce ředitelství. Takže byl vypracován plán práce oficiální skupiny: a) otázka sabotáže v práci členů (nečitelné slovo), b) Škodit v práci v souvislosti s výstupem (nečitelná, rozmazaná slova), c) v oblasti získávání zbraní u vojáků rumunské armád, které se uchovávají (nečitelná slova), jako vintovky 3, granátů 7 a podobně, d) a dokonce se plánovalo aktové použití granátů v bytě Levizovové, kde se museli scházet činitelé zem. správy a četnictva, ale zaprvé to nebylo posvěcené vyšším vedením, a potom lidi odhalili a pozatýkali a já jsem jim utekl pod rukou.

Asi od října do poloviny listopadu jsem onemocněl malárií a potom úplavicí, přišli za mnou chlapci, Korostylevm Kistrinov, Takmačov, Sokolov a Sokolovová, Iljuša a sám Oleg informoval o událostech a úspěších našich u Stalingradu. My všichni jsme očekávali Rudou Armádu k říjnovým dnům. Oleg povídá: „Vas. Vas. uzdrav se, naše práce je v plném proudu, náš lid je okolo, na šachtách, na kterémkoliv místě, na policii, na úřadě práce, na Ředitelství, okolo, takže jsme si plně vědomi, co se děje okolo v našem okrese, to hlavní víme, co se děje v zemi SSSR a o činnosti D.R.R.A., a o událostech v každém koutku okresu. Plánujme řadu listopadových oslav, potom uvidíš sám v oblasti obarvování vlajek, naši lidé se rozdělili, vlajky by měly být okolo na šachtách, na školách, a konkrétně na ředitelství a četnictvu, tam účinkuje Serjoža Ťulenin, on má u nás „Sólová“ čísla. Teprve tehdy jsem se dověděl o Ťuleninovi Serjožovi, že Oleg vždycky obdivoval jeho „Sólová“ čísla, ale podle mě (nečitelná slova).
Pistole a nábojnice při vyloupení auta v Gundorovce bylo také Serjožovo číslo a obecně ho všichni členové oddílu obdivovali.
Přibližně po mém uzdravení za mnou přicházeli soudruzi: 17 nebo 18 listopadu Koševoj Oleg, Zemnuchov a Treťjakevič a povídají „Vas. Vas. nutně musíš jít za svým soudruhem Iljušou, dobře se s ním seznámit a hlavně se zbraněmi, aby dal aspoň jeden samopal, a možná i pistoli, protože teď je nezbytné postavit otázku pořízení zbraní, jak jsme se rozhodli. Okamžitě jdu s Koševým Olegem a Zemnuchovem do ch. Ševyrevky k Iljovi Alexandtoviči Savankovovi a k Anně Semjonovně Chomjakovové. Po příchodu do bytu k Iljušovi jsem řekl: „Semjonovno buď v klidu, to jsou moji soudruzi a dokonce to je můj bratranec,“ ukázal jsem na Olega. „My, Iljušo, jsme si s tebou přišli upřímně promluvit, nebo přesněji to jsou lidi o setkání s kterými jsi snil, jak jsem ti dříve říkal.“ Ale představil jsem nebo přesněji seznámení proběhlo u stolu s čerstvě opečenou slaninou a horkým mlékem. Mluvili jsme o všem možném a přesněji o práci. O novinkách a událostech na sovětské frontě, hovořili jsme i o zbraních, přesněji proč jsme přišli, ale hned jsme našli společnou řeč a o
(chybí fragment)
Takových setkání v plné sestavě bylo 4 nebo 5 a obecně díly mé lehké ruce na začátku se byl Ilji Alexandroviče stal štáb. bytem velmi vhodným pro konspiraci a hospodyně aby nepřekážela ji poslali asi na 3 týdny nebo měsíc na výměnu a na rozvědku a taková organizovaná

práce probíhala v tomto bytě přibližně do 12 nebo 15 prosince, tj. do příchodu hospodyně z výměny, která probíhala v té době už u našich a přímo řekla, že se nacházejí asi 30 – 40 km od Kamenska, ale v té době už byly v Kamensku naše průzkumné jednotky a tanky, takže bylo rozhodnuto se těžce vyzbrojit a počkat na své.
Koncem listopadu za mnou přichází „čert“ (Pavlík Kolotovič) a povídá: „Vas. Vas., co mám dělat, situace v okrese mezi masami už je vyřešená ve prospěch komunismu a krach fašistů.“ Povídám: „Ty, Pavlíku, jsi dospělý chlap, tak si sám musíš uvědomit, že pracuješ v dílně. Copak se tam u vás nic nedělá.“ A on povídá, že ano, dělá se, ale pro mě je to nepochopitelné.“ A tak já povídám: „A co je pro tebe pochopitelné?“ A on povídá: „A brzy tu budou naši…“

(Posledních několik stránek pamětí Vasilije Vasiljeviče Michajlenka je naneštěstí v takovém stavu, že se dá rozluštit jenom několik slov, tento dokument, stejně jako mnoho dalších dokumentů o „Mladé gardě“, je napsán na zažloutlých, rozpadlých listech papíru. Slova vybledla, setřela se…)
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 332
http://molodguard.ru/doc50.htm

Kolotovič: Moje činnost během německé okupace okresu

Před německou okupací našeho okresu Rajkom zorganizoval partyzánský oddíl pro boj s Němci. Byl jsem vybrán jako spojka toho oddílu. 18.7. jsem měl začít svoji práci. Dostal jsem první úkol. Měl jsem se objevit v obci Izvarino na smluveném místě, abych dostal úkoly. Ten dům, kde jsem se měl setkat s velitelem, byl neobydlený. Myslel jsem si, že mě chtějí prověřit, a proto mi dali falešnou adresu. Vrátil jsem se bez ničeho. Protože velitel znal moji adresu, začal jsem čekat na den, kdy mi dají vědět. Tak jsem čekal do 7. srpna, nikdo se neobjevil, a já jsem se rozhodl jít pracovat do mech-cechu a tam působit. Chodím do práce, na úřadě se neregistruji, Do 23. srpna práce spočívala ve sbírání a opravování techniky. Poztrácel jsem a rozbil víc, než jsem posbíral a opravil. Pracoval jsem na obnově čerpací stanice. Udělal zlom na pokládce parního potrubí. Rozbil na kousky lehce poškozený motor o velkém výkonu. Za to všechno jsem dostal 350 gramů chleba a 300 rublů platu.
Na jednou místě jsem dlouho nevydržel. Vlezl jsem všude, kde mě nepotřebovali. Pletl se, hádal, nadával. Podruhé jsem se na čerpací

stanici dostal v říjnu. Odpracoval jsem ještě 5 dní, potom skončil. Za to mi náčelník mech-cechu musel nabídnout, buď odejít z mech-cechu, nebo jít na čerpací stanici. Dal jsem přednost tomu prvnímu.
Vyhledám si soudruha také z mech-cechu a rozhodneme se přejít frontu nebo se dostat k partyzánům. Výstup byl naplánován na 28. října. Jenže právě tehdy můj společník onemocněl a záležitost se musela odložit. 3. listopadu tento kamarád někam zmizel. Pro jednoho je těžké jít. Flákal jsem se do 20. 11. 42. Potom jsem přes známou ženu dostal kartu úřadu práce (bez karty nepřijímali do práce), ale nezaměstnané odváželi do Německa. Dala mi kartu, ale nezapsala mě na seznam. 21. 11. 42 nastupuji do práce v mech-cechu. Náčelník mech-cechu Ljutikov mě dobře přijal a přidělil mě do dílny k soustruhu. V té době jsem se sblížil s Ljutikovem. Když jsme pracovali v noci, zabývali jsme se výrobou hřebenů a zapalovačů, popelníků a lisů na olej. Jeden spalovací motor přestal fungovat po dokončení opravy. 7. ledna zavřeli Ljutikova, 9. došlo na mě, žádali zbraně. Seděl jsem s geologem trustu Korostělevem. [266]23. ledna v noci jsme utekli od policie. Pro mě tento útěk skončil neúspěšně. Korostělev utekl.
Chytili mě na ulici sousedící s policií, zbili, až jsem ztratil vědomí, a znovu posadili do vězení. 31. ledna v noci všechny uvězněné poslali přes Dolžanku do Rovenek. 11. ledna [? – snad února] jsem utekl z rovenské policie. Večer 12. jsem došel domů, a 14. přišla do Krasnodonu Rudá Armáda.
Podpis (Kolotovič)
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 332
http://www.molodguard.ru/doc49.htm

[266] To byl Olegův strýc. Takže je pravda, že ho zavřeli.

Nikolajevův případ

Předsedovi prezidia Nejvyššího sovětu SSSR s. Kalininovi od manželky člena organizace „Mladá garda“, který byl vyznamenán vládním řádem „Vlastenecké války“ I. stupně Nikolajeva Anatolije Georgijeviče

Vážený Michaile Ivanoviči, obracím se na vás s jednou otázkou na kterou vás prosím mi odpovědět.
Mám děťátko[267] a manžela Nikolajeva A.G., který zahynul s mnoha členy „Mladé gardy“ v Krasnodonu. V současné době je vyznamenán vládou.
Z rozhovoru s tajemníkem Vorošilovgradského obkomu LKSMU s. Jemčenkem, který řekl, že ocenění a dokumenty dostávají pouze příbuzní mrtvých a živých členů organizace, zatímco moje dítě, o mně nemluvě, nedostane nic.
Michaile Ivanoviči! Prosím vás, abyste uvážil jeden fakt: otec Nikolajeva A. G. byl při vstupu našich jednotek zatčen našimi orgány jako aktivní účastník obnovy hospodářství pod Němci. V současné době je vyhoštěn.
V době jeho zatčení jsem byla jediná z rodiny, která mu nosila balíčky, nikdo z nich nechodil. Když mého muže vytáhli z jámy, byla jsem jediná, kdo ho pohřbil. Ony, tj. matka, sestry, odešly za otcem /seděl ve Vorošilovgradu/ a žádná z nich se pohřbu nezúčastnila.
Potvrzení tohoto faktu mohou potvrdit příbuzní zahynulých. V současné době žiji odděleně, tj. s dítětem po manželově pohřbu.
S touto otázkou se na Vás obracím, drahý Michaile Ivanoviči.
Prosím, odpovězte mi: má právo nárok vyznamenání otce jeho dítě?
Velmi prosím, abyste mi odpustil, že Vás připravuji o drahocenný čas svým dopisem.
Odpovězte prosím na adresu: Krasnodon, Vorošilovgradská oblast Ukrajinské SSR. Čtvrtletí 21, na 17 – Nikiforovová Jevgenija.
Ještě jednou mě prosím omluvte
(podpis)
20.9.1943
РГАСПИ Ф-1С, опись 53, дело 350
https://www.molodguard.ru/doc212.htm

[267] Syn Šurik se narodil 23.září 1943

Vedoucímu oddělení evidence oceněných na sekretariátu prezidia Nejvyššího sovětu SSSR s. Tumanovovi

4.února

V odpovědi na Váš dotaz č. 114820 ze dne 17.1.44 ÚV LKSM sděluje, že při řešení otázky, komu udělit řád Vlastenecké války 1.stupně, udělený Výnosem Prezidia Nejvyššího sovětu SSSR ze dne 13.9.43 členu podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“ Nikolajevu A.G., podle rady předsedy prezidia Nejvyššího sovětu SSSR soudruha Grečucha bylo rozhodnuto udělit řád matce Nikolajevové M. A. místo Nikiforovové J. G., protože jsme zjistili, že Nikiforovová J. G. nebyla oficiálně provdána za Nikolajeva A. G. a nemůže dokladem potvrdit, že byla provdána za Nikolajeva.

ÚV LKSM se proto domnívá, že řád soudruha Nikolajeva byl jeho matce udělen správně.

Tajemník ÚV LKSM (A. Šelepin)

РГАСПИ Ф-1С, опись 53, дело 350

https://www.molodguard.ru/doc212.htm

Poslední zatčení

Vyprávění matky Sergeje Ťulenina

Ťuleninová Alexandra Vasiljevna, matka Sergeje Ťulenina
Přišli ve 12 hodin v noci. Klepání. Přišel děda (tak nazývala svého muže – Ťulenina Gavrilova.)
„Kdo je?“
„Policajti“, odpovídá hrubý hlas.
Celá se se roztřásla, vylekala. „Dědo, neotvírej!“
A sama jsem se hrnula k posteli, kde spal Serjoženka. Byl raněný. Cloumám s ním:
„Serjožo, Serjoženko, synáčku! Policajti!“
Vyskočil a rychle se oblékl. Běžela jsem otevřít dveře do chléva, vchod byl z chodby. Myslela jsem, Serjoža vyjde tudy. A děda pořád stojí u dveří – jako že je otevře. Slyším, že vyšel Sergej. Je tma.
„Otvírej,“ zašeptám dědovi.
Otevřeli jsme a oni jak vešli, tak si posvítili reflektorem.
„Tady je,“ slyším škodolibé zvolání policajta. Byla jsem úplně ohromená. Sergej jde k oknu, oni sahají po zbraních. Bála jsem se o něj, ženu se k němu:
„Serjoženko, ne, drahý, zabijí tě!“
A sama ho nepouštím k oknu. Možná jsem udělala hloupost. Nevím, ale moc jsem se o něj bála. Sergej vyšel na chodbu, postavil se za otce, myslel si: jakmile do pokoje vejdou policajti, vyklouzne na ulici. A oni jak vstoupili, oslnili nás – otec mimovolně uhnul před světlem – a uviděli Sergeje.
Začali ho vypravovat. Vypravuji ho, a sama pláču. Ani Sergej to nevydržel – taky se rozplakal. No, a jak plakal, už jsem se neovládla. Vrhla jsem se před policajty na kolena, líbám jim nohy, prosím:
„Vezměte si všechno: věci, krávu, jenom pusťte mého synáčka.“
A mají tak odporné ksichty, uviděla jsem – smějí se mému zármutku, zvláště jeden – takový vypasený. Zastyděla jsem se: „Co se ponižuji před takovými zvířaty!“ Vstala jsem, objala Sergeje, políbila ho. A on rychle, rychle šel.
Neuběhly ani dvě hodiny a přišli k nám. Vzali mě (62 let), dědu (66 let), dceru (25 let) s chlapečkem, kterému bylo málo přes rok. Přišli jsme na policii. Zacharov – pomocník náč. policie, nás přivítal

nejvybranějšími sprosťárnami[268]. Prožila jsem na světě 62 let, mnoho jsem viděla i slyšela, ale z toho se mi udělalo špatně.
„A ty máš syna partyzána, svině! A stojíš tu jako růžička. Podívejme na ty oči. Kde máš věci?“
„Chleba jste si vzali a ostatní zůstalo doma na místě.“
„Lžeš, svině.“
A za každým slovem nadávka, sprostá nadávka. Sulikovskij ležel na pohovce. Celou dobu mlčel. Pak vstal a procedil mezi zuby: „Majetek zabavit, a tyhle p… posadit do chládku, nejdřív všechny vyslechnout.“
Dali nás do studené cely. Dědu odděleně ode mě. Dceru s dítětem za několik hodin propustili. Ale byli takoví darebáci, že se ani nad dítětem nesmilovali, štípali ho, mlátili do obličeje. Dlouho na něm měl modřiny.
Ljuba Ševcovová seděla se mnou, Raja Lavrenovová se svou matkou, matka a otec Safonova.
Na druhý den, tj. 28 ledna, přivedli Njusju Sopovovou.
Přivedli ji ráno. Hned ji začali vyslýchat. Naše cela byla oddělená od kanceláře jen dřevěnou přepážkou – škvírami bylo všechno slyšet, a dokonce i něco vidět.
Začali se jí ptát, koho zná, s kým byla ve spojení, co dělala. Mlčela, Přikázali jí svléknout se donaha. Zbledla – a nehnula se. Byla krasavice, copy měla obrovské, bujné, do pasu. Strhli z ní oblečení, omotali jí šaty kolem hlavy, položili na podlahu a začali ji šlehat drátěným bičem. Strašně křičela. A potom, když ji začali bít do rukou, do hlavy, nevydržela to, chudák, poprosila o milost. Pak zase ztichla. Pak ji Plochich, jede z hlavních katů, udeřil něčím do hlavy, upadla, znovu ji začali bít…
Nakonec ji zbitou, zakrvácenou strčili do naší cely. Celá bledá dlouho ležela. Pak vstala, prošla kolem a dutě-dutě řekla:
„Kdyby nebylo rukou, vydržela bych. A před takovými zmetky se ponižovat.“
Pak najednou zazpívala píseň, nepamatuji si slova, ale veselou, bojovnou. Ljuba Ševcovová k ní přistoupila, ona zmlkla, a dlouho si o něčem povídaly šeptem.
Ve stejný den mě předvolali k výslechu. Zeptali se, co vím o činnosti syna.

[268] V originále „матерщиной“, což označuje vulgární jazyk.

„Nic nevím," odpověděla jsem.
Pak mi Sevasťjanov a Plochich na Zacharovovo znamení strhli šátek, kožíšek, svlékli mi šaty, hodili na podlahu. Strašně mě mlátili – po hlavě, zádech, nohách. Jakmile se uhodí bičem, kůže se okamžitě rozsekne do krve.
A Zacharov stál nade mnou a říkal:
„Povídej, mrcho, kam jsi schovala šaty, ke komu chodil syn, kdo chodil za ním."
Nevzpomínám si, jak mě přestali bít, jak jsem skončila v cele.
Téhož dne po mně vyslýchali Sergeje. To už mi sousedky z cely říkaly: „Předvolali ho, on se na ně tak posměšně díval. Začali ho bít, on jenom skřípal zuby."
A všichni jsme byli každý den vystaveni takovým výslechům. A Kovaljova Anatolije bili třikrát po sobě. Mučili je – Sevasťjanov, Plochich, Zacharov. Odpočinou si, a potom začnou bít. A aby křik nebyl tak slyšet, zapnuli patefon. A tak mučili naše drahé děti při muzice.
Kovaljov během všech výslechů na otázky odpovídal: „Nikdy jsem nebyl, zapisovali mě v nepřítomnosti."
A když ho začali bít potřetí, řekl:
„Paraziti, proč mě bijete 3x za sebou."
29. nebo 30. ledna Sergeje konfrontovali s Lukjančenkem. Přivedli Sergeje, a potom Lukjančenka. Navzájem se zapřeli. Na otázku:
„Znáte se?"
Oba odpověděli:
„Slyšel jsem, že bydlí blízko, ale setkat se jsme se nesetkali."
Pak je začali bít, nejdřív bili Sergeje, potom Lukjančenka. Bili je dvěma biči. Rozložili na podlahu, drželi za ruce a nohy, a Plochich a Sevasťjanov stáli po stranách, a stejně jako kováři, kteří kují železo, tak metodicky, postupně s tupými ksichty bičovali Sergeje. Když to nepomohlo, začali Sergejovi strkat prsty mezi dveře a futro a zavírat je. Pak Sergej strašně, strašně křičel, a já jsem to nevydržela a ztratila vědomí.
31. Sergeje vyslýchal Němec od četnictva, a co s ním nedělali: třikrát ho zmlátili dvěma biči, vrazili mu do rány nabiják, pak ho zvedli, zakrváceného, Němec k němu přistoupil a začal ho bít rukou oblečenou v rukavici, po tváři. Serjoženka otáčel hlavou ze strany na

stranu. Rozhlédl se zamženýma očima a řekl: „No, to je ono!“ Co tím chtěl říci jsem nepochopila.
Ve stejný den, ve druhé polovině, naše letadla bombardovala město. Policajti utíkali jako zranění vlci – parchanti cítili, že brzy přijde jejich smrt.
A v 7 hodin večer všechna děcka odvedli. Postavili je na chodbu, zkroutili jim ruce drátem, a proti každému stál policajt. Když je vyvolávali, zapamatovala jsem si jména Lukjančenko, Kovaljov, Lukašov Gennadij, Orlov Anatolij, Arťomov, Vicenovskij, Z naší cely vzali Njusju Sopovovou.
Vyvedli je na dvůr, posadili do saní a odvezli k šachtě č. 5.
U šachty jsou lázně, v těch lázních je svlékli. Ti zločinci je všechny zabili, jen Kovaljovovi se podařilo utéct. Pak mi řekl, jak se mu to podařilo:
„Když nás vezli, ocitl jsem se s ním na jedněch saních. Navrhl jsem Sergejovi, že utečeme. ‚Nemáme co ztratit, Serjožo, stejně nás vezou zastřelit.‘ Ale Serjoža byl tak zbitý, že mi jenom pomohl rozvázat ruce. A ještě k tomu pracoval jen jednou rukou. Tu druhou měl zlomenou. Nevím, kolik práce mu dalo rozvázat pouta na mých rukou, ale když to udělal, otočil jsem se k němu – ležel bledý, bledý, s kapkami potu na tvářích, přestože na ulici silně mrzlo. Když mě vezli k jámě, Sulikovskij mi řekl: ‚No, jdeš sem jako 153.‘ Nevím, kde se ve mně vzala síla, pravděpodobně mi ji dodal strašný vztek. [269]
Jen jsem škubl rukama, odstrčil policajta, který mi stál v cestě, a dal se na útěk. Vzpomínám si: stříleli po mně, bylo mi horko. Shodil jsem kabát, pak kalhoty, zůstal jsem ve spodním prádle, nebylo tak snadné si mě ve sněhu všimnout. Střelili mě do ramene. Ale dohnat nedohnali.“
Tak zahynul můj drahý synáček Serjoža.
Zapsal instruktor ÚV VLKSM Sokolov.
Podpis: (Ťuleninová Alexandra Vasiljevna)
http://molodguard.ru/guardian4.htm

Rozhovor s Feščenkovovou Raisou Ivanovnou (1991)

Před komisi Luganského obkomu LKSM Ukrajiny (MDS) pro zjištění pravdy o činnosti podzemní organizace „Mladá garda“ Feščenkovová Raisa Ivanovna. Narozená 9. února 1926, Krasnodon, Luganská

[269] Vzpomeňme si, že podle Titovové Kovaljovovi pomohl k útěku Grigorjev.

oblast, Ruska, bezpartijní, vzděl. 7 tříd, důchodkyně, bydlí na adrese 345340, Krasnodon, ul. Pervokonnaja, č. 7, byt 5

Zapsal člen komise Semistjaga V. V.

Otázka: *Potvrzujete existující svědectví o tom, že jste se za německé okupace podílela na činnosti skupiny S. Ťulenina?*
Odpověď: Ano, potvrzuji, že jsem pracovala ve skupině Sergeje Ťulenina. V této skupině byli: já, Feščenkovová Raisa, Ostapenko Seňa, Sopovová Ňuša, Ťulenin Sergej, často s námi byl Vicenovskij Jura, často ke mně do bytu chodila Maščenko Tosja, Lukjančenko Vladimír, dvakrát přišla Gromovová Uljana.
Otázka: *Čím jste se zabývala u sebe v bytě?*
Odpověď: Psala letáky. Letáky jsem psala já sama osobně. Když mě uvěznila policie, Zacharov a Sulikovskij mě nutili psát kopie letáků: „Smrt německým okupantům,“, a tak najít rukopis mezi letáky, které měli.
Otázka: *Čím jste se ještě zabývali?*
Odpověď: Podíleli jsme se na vyloupení dvou německých aut s dárky pro německé vojáky. Spolu se mnou se vyloupení účastnili: ss. Zemnuchov I., Treťjakevič V., Ťulenin S., Sopovová Aňa, Ševcovová Ljuba, Griněv Saša (Jeho přezdívka byla Puzyrjonok). Jmenovitě Griněv Saša – „Puzyrjonok“ začal prosit Maškova Ženu o cigarety na prodej. Chtěl si za utržené peníze koupit „kubánku“. Tehdy byly „kubánky“ v módě. Moškov Ženа mu dal asi 40 krabiček cigaret na prodej a zároveň ho varoval, aby byl opatrný. Přesto Griněv Saša – „Puzyrjonok“ s cigaretami padl do rukou policie.
Otázka: *Kde jste bydlela během okupace Krasnodonu?*
Odpověď: Na ulici Proletářská, 2. řada, v současnosti je to centrální ulice a jmenuje se Petra Kotova.
Otázka: *Kdy jste se seznámila s Treťjakevičem Viktorem?*
Odpověď: Zpívala jsem a tancovala v zájmové umělecké tvořivosti klubu Gorkého. Tam jsem se s ním seznámila. Bylo to na podzim roku 1942. Den a měsíc si nepamatuji.
Otázka: *Co dalšího můžete vypovědět o Treťjakevičovi Viktorovi?*
Odpověď: Byl zatčen policií. Šli jsme z klubu a přes dřevěný plot policie jsme s ním mluvily. V té době policie zadržela mě, Lukjančenka a Dusju Pulenovovou (nás tři) stříleli a my jsme

nemohly utéct. Řekli, že jsme spolupachatelky a budeme muset podat vysvětlení.
Otázka: *Co bylo dál?*
Odpověď: Zorganizovali jednu konfrontaci s Treťjakevičem Viktorem, Ivanem Zemnuchovem a Ženou Moškovem. Ptali se: psali tihle letáky? Všichni tři – Zemnuchov, Treťjakevič a Moškov odpověděli záporně. Nás ještě zadržovali. Když policajti řekli, že jsme se dívali přes plot, Dusju Pulenovovou a mě propustili, ale Lukjančenka si nechali pro vysvětlení nějakých svědectví. O týden později ke mně na saních přijeli dva policajti. Jeden z nich byl Mělnikov. Nocovala jsem v té době u sousedů, protože u nás na bytě byli Němci. Sousedé se jmenovali Karkulinovi. U nich mě zatkli.
Otázka: *Kdo vás na policii vyslýchal a co chtěli zjistit?*
Odpověď: Vyslýchali mě Sulikovskij a Zacharov. Chtěli vědět, kdo psal letáky a kde schovám dvě pistole. Neměla jsem zbraně, ale informace o pistolích při mučení poskytl Lukjančenkov Vl. Já jsem to popírala. Pa mi dali 25 ran. Bili mě i potom. Koho vyslýchali – ani Zemnuchov, ani Treťjakevič Viktor, ani Moškov J. ani další proti mně nevypovídali. Zůstala jsem v cele asi týden. Pak si vzali potvrzení, že nikam neodejdu, a pustili mě. Ano! Vyptávali se na mě i Sopovové Ňuši, ale také o mně nic neřekla. Propustili mě a já jsem mohla předat děckám leták od Dymčenko Marji, která se nacházela v cele.
Otázka: *Co dalšího můžete vypovědět o Treťjakevičovi Viktorovi?*
Odpověď: Viděla jsem, že v rohové cele „samotce“ drží Viktora Treťjakeviče. Viděla jsem, že ho dvakrát silně zbili. Viděla to moje matka škvírou ve dveřích cely. Navíc po druhém bití vlekli Viktora Treťjakeviče do cely po zemi.
Po osvobození Krasnodonu mi vyšetřovatel NKVD při výslechu tvrdil, že Treťjakevič Viktor byl zrádce, ale já jsem mu nevěřila a prohlásila, že to není možné. Zbili ho, ale svědectví od něj získat nedokázali.
Před zatčením jsem od Ťulenina Sergeje slyšela, že Treťjakevič Viktor byl ve spojení s komunisty. O tom mluvily i ženy zavřené v cele.
Otázka: *Kdo vedl výslechy Treťjakeviče Viktora?*
Odpověď: Škvírou ve dveřích cely jsme viděli, že na výslech Treťjakeviče Viktora, Zemnuchova Ivana a Moškova Jevgenije přicházeli Němci z četnictva. A právě tehdy je silně zbili. Ti Němci byli z města Vorošilovgrad.
Otázka: *Jak to víte?*

Odpověď: V cele s námi seděla A. V. Ťuleninová, matka S. Ťulenina. Také ji předvolávali k výslechu. A řekla nám, že dva Němci, a byli to důstojníci, soudím podle výložek, byli z Vorošilovgradu. Přijeli speciálně, a třetí Němec byl z krasnodonského ředitelství. Mluvili německy i rusky. Viděla jsem a potvrzuji, že tam byli ještě Němci v civilu (dva), ale kdo byli a odkud nevím. Spíš nebyli místní, protože měli dobré chování.
Otázka: *Po kolika lidech volali k výslechu?*
Odpověď: Jenom po jednom. A jenom na konfrontaci volali dva nebo tři.
Otázka: *Jenom jste psala letáky nebo jste je také vylepovala?*
Odpověď: Osobně jsem lepila letáky na vchodové dveře do letního parku, na dveře Leninova klubu, na trhu, na vrata jsem jste lepily letáky spolu s Ňusjou Sokolovovou. Někdy se mnou a s Ňusjou Sopovovou chodil Ostapenko Seňa. Někdy jsme chodily a lepily spolu s Jurijem Vicenovským.
Letáky jsem psala širokým perem („rondo“), t. zn. inkoustem, méně jsem psala tužkou.
Otázka: *Odkud jste brala texty na letáky?*
Odpověď: V mém bytě jsme poslouchali rádio. Přinesli ho Sergej Ťulenin nebo Lopuchov Anatolij. Krátce jsme zapisovali text. Já jsem osobně napsala 5-10 kousků, ráno dalších 5-10 a hned jsme je roznesli. Tu jsme je přilepili na sloup, tu hodili babičce do košíku atd,
Otázka: *Kolikrát vás zadržela policie?*
Odpověď: Zatkli mě třikrát. Tehdy jsem měla dívčí jméno Lavrenovová. A potřetí mě dopravili do Rovenek. Dopravili mě s Ljubou Ševcovovou, Arťomovovou (jméno si nevzpomínám). Tam v cele seděli ještě dvě rozvědčice. Policie nás z cely honila do práce. Do Rovenek se bez rodiny přestěhoval i Zacharov. Při úklidu jeho bytu jsme spálili portrét Hitlera. Policajti upozorňovali, že se zde bude postupně střílet. Říkali, připravte se do lázní. Už jsme věděli, že jde o zastřelení. Právě tak upozornili i Ljubu – připrav se zítra do lázní. Ljuba propukla v pláč a řekla nám, že lituje otce a matku. Druhý den ji zastřelili. Plakali jsme pro ni. A nám pomohl k útěku policajt, obyvatel Rovenek, který nám dal potvrzení s razítkem o osvobození. A takovým způsobem několik lidí z naší cely uteklo. Zároveň se mi podařilo předat dva motáky od Ljuby Ševcovové jejím příbuzným a od Kistrinova-Korostyljova příbuzným.
Otázka: *Co můžete dodat k tomu, co jste řekla?*

Odpověď: Vím, že aby mě osvobodil od německé katorgy, se Sergej Ťulenin obrátil na Žukova – náčelníka šachty č. 1-bis. A on mi pomohl. Neposlali mě do Německa. Vím, že Žukov také pomáhal jiným osvobodit se od katorgy v Německu. To mohou potvrdit i jiní.

Rozhovor se konal za přítomnosti Ladné Natalji Fjodorovny – hlavní kurátorky fondů muzea „Mladá garda“ 9. června 1991 ve m. Krasnodon.
РГАСПИ Ф-100, Д-36
https://www.molodguard.ru/doc112.htm

Z vyprávění Geinsta, bývalého osobního překladatele šéfa Rovenského polního četnictva Wernera

Dokument z archívu muzea Moskevské školy č. 312
Pokaždé před výslechem Werner popíjel šnaps, a když někoho vyslýchal, pokaždé bil vším, co mu padlo pod ruku, bil do krve a do odřenin a poranění končetin.
Z popravených si dobře vzpomínám jenom na Olega Koševého a Ljubu Ševcovovou a především proto, že si při výslechu v Rovenkách vedli velmi statečně, směle. Ljuba Ševcovová si vedla při výslechu mimořádně pevně a dokonce hrdinsky, řadě otázek se usmívala, a jednou, když se k ní Werner přiblížil a snažil se ji chytit za prsa, Ševcovová vykřikla: „Sprosťáku!“ a uhodila ho dlaní do obličeje. Werner si pořádně zanadával a řekl: „No dobře, ještě budeš na kolenách prosit o smilovaní.“
Pokud jde o Olega Koševého, viděl jsem ho několikrát, když ho Werner a ještě jeden gautman z Krásného Luče vyslýchali. Na všechny otázky Koševoj odpovídal záporně s výjimkou slov jednou, když ho za tyto odpovědi krutě bili.
„Stejně zahynete, fašistické svině! Krach se k vám blíží a naši jsou už blízko.“ Když už byla Sovětská Armáda blízko, pokud je mi známo, mladogvardějce v Rovenkách zastřelit neměli v úmyslu, ale byl záměr je dopravit do Krásného Luče a ještě někam, a když už byl kritický moment a na transport už bylo pozdě, zavolal Werner přede mnou v noci před svítáním začátkem února 1943 (nepamatuji si přesně) do Krásného Luče náčelníkovi a ptal se, co má dělat se zatčenými partyzány z Krasnodonu a jinými. Odpověděli mu, jak mi řekl, zastřelit neprodleně. Potom mi Werner přikázal, abych nikam nechodil, sám zavolal policajty a dal příkaz připravit se. Kolem 6.

hodiny ráno vzal samopal (a pistoli měl vždycky u sebe), zásobník s náboji a řekl mi: „Jdeme," – a zamířil k východu z kanceláře. Následoval jsem ho. Když jsme vyšli, odvedl mě do lesa. Předtím už byl pod vlivem, ale do lesa vzal čutoru, usrkl z ní ještě šnaps, podal mi ji, já jsem se pořádně napil a šel za ním. Minuli jsme rybník. Ale já už jsem tušil, protože jsem už dřív s ním chodil na místo, kde byla zastřelena řada zatčených.

Šli jsme po cestě k Hřmícímu (totiž lesu) a já jsem šel za Wernerem pryč od silnice k jámám (bývalé kryty a zákopy). Werner se zastavil poblíž jedné takové jámy. O pět nebo šest minut později bylo slyšet kroky a já jsem uviděl skupinu 5 lidí (příjmení neznám). Zatčených, které na místo popravy přivedli němečtí četníci a esesáci. Zazněl povel: „Postavit se k jámě!", který jsem přeložil. „Další povel „Pal!", a ještě něco, už si nepamatuji co, jsem už nepřekládal.

Před salvou byla řada zvolání vlasteneckého charakteru: „Smrt německým okupantům!" „Krev za krev!" „Smrt za smrt!" Werner a policajt hodili do jámy ty, kteří nespadli, ale leželi blízko okraje. V tu chvíli Němci prohledávali kapsy. Werner přecházel sem a tam.

Brzy přivedli druhou skupinu 4 nebo 5 lidí (nepamatuji si přesně). Všichni se chovali stejně vesele, neztráceli důstojnost. S nimi postupovali stejně.

V další skupině bylo 6 lidí. Mezi nimi Oleg Koševoj a Ljuba Ševcovová. Ljuba Ševcovová byla oblečená v tmavě modrém kabátě, botkách a na hlavě měla a na hlavě měla jemný pletený šátek. Stála ode mě asi 6 kroků, ale byla klidná, svlékla kabát a šátek, otočila se k jednomu z policajtů, hodila mu šátek a kabát do obličeje, pak se rychle otočila, stiskla ruce soudruhům, a všichni jako po dohodě začali proklínat popravčí.

Ševcovová také křičela: „Zodpovíte si to za nás, parchanti! Naši jdou. Smrt…" a ještě něco chtěla říct, ale na Wernerův povel salva přervala její život a ona se svalila do jámy. Policajt vzal kabát a šátek a ostatní začali popravené svlékat a jako obyčejně jim prohledávat kapsy.

https://www.molodguard.ru/doc137.htm

Příběh krasnodonského povstání: převyprávěno podle článku Aljony Družininy:

Na schůzi štábu podzemní organizace byl 23. prosince 1942 vypracován důkladný plán vyhodit do povětří budovu ředitelství, kde se konal novoroční ples pro německé důstojníky, vojáky a policii.[270] V budově byl předem připraven „dynamit a tol“ (podle zprávy Ivana Turkeniče)[271] a „pyroxilinové nálože a amonal“ (podle J.N.Koševé)[272]. Předpokládalo se, že do 8 hodin večer stanoveného data, kdy budou slavnosti v plném proudu, budou prostřednictvím Ivana Turkeniče varováni a staženi lidé, kteří neměli být zlikvidováni[273]. Dále se předpokládalo, že ve 12 hodin v noci šest lidí z městské skupiny, mezi něž patřili Anatolij Kovaljov, Vasilij Pirožok, Michail Grigorjev, Viktor Treťjakevič, další dva neidentifikovaní podzemní pracovníci a čtyři lidé z Moškovovy skupiny „… potichu zlikvidují stráž, pak budou házet granáty do haly a střílet z automatů.[274] Podle jiné zprávy se na výbuch ředitelství připravovali také Leonid Dadyšev, Vladimir Kulikov[275], Sergej a Vasilij Levašov, Sergej Ťulenin. V parku a na zadní straně školy měly zalehnout dvě detašované městské skupiny a krýt odchod hlavní skupiny z ředitelství (G. Aruťuňanc).

Aby v kulminujícím okamžiku nebyla ve městě policie, bylo nutné odpálit dvě nebo tři německá auta mimo město, protože v takových případech by Němci vyrazili na místo výbuchu spolu s policií. Téhož večera 23. prosince, když se ještě nerozešli ti, kteří se shromáždili na schůzi štábu, přiběhli Anatolij Lopuchov a Valja Borc, kteří dostali pokyn, aby zjistili, co jedno z německých vozidel veze na frontu[276], a hlásili, že na silnici stojí německé nákladní auto amerického typu – uzavřené, bez ochrany. V tomto voze byly podle G. M. Aruťuňance 3 pytle, polovinu jejich obsahu tvořily blahopřejné dopisy a telegramy zaslané z Německa důstojníkům a vojákům, část pošty byla služební;

---

[270] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329. Л. 109

[271] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 343. Л. 91 об.

[272] tamtéž

[273] Арутюнянц, Г. М. Товарищи по подполью // Сов. учитель. 1973. 16 мая

[274] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 331. Л. 74б об.

[275] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329. Л. 111 об.

[276] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 332. Л. 56–57

bylo tam hodně balíků, dárků, teplého oblečení.[277] Rozhodli se provést akci k vyloupení auta, která byla úspěšně dokončena.
Anna Josifovna Treťjakevič vzpomíná: Po 9. večer […] podařilo se mi zaslechnout: „U Správy jsou auta s novoročními dárky. Musíme pro ně jít.“ Poté vyšli po dvojicích ven. Pozdě večer se Viktor vrátil, veselý a nadšený. Po dlouhém vyptávání se mi podařilo zjistit, že si odnesli osm pytlů, které byly schované ve sklepě u Lopuchových.[278][279]
Polina Dmitrijevna, matka Anatolije Lopuchova, si vzpomněla, že večer začal její syn žádat o klíč od spíže. Pomohl jí zničit literaturu rychleji, protože všechno bylo v kuchyni. Během noci bylo odneseno několik pytlů s uniformami, balíčky a cigaretami[280].[281]
Ráno přišel řidič auta za hlavou města a začal ho žádat, aby po městě oznámil, že ať si nechají všechny věci, ale vrátí poštu. Hlava města mu odpověděla, že „…který hlupák by riskoval, aby ti dal poštu.“[282] . Šofér to pak šel nahlásit na policii.[283]
Příští noc S. Ťulenin zaútočí na druhé auto, třetí noci na třetí. Jak vzpomínal R. P. Jurkin, který se účastnil útoku na auta, ve druhém voze byly uniformy a teplé oblečení a ve třetím voze měl důstojnické kufry s kabáty, botami a maskovacími hábity. (R. Jurkin. Přísaha mladých 29. října 1943).[284] Na pokyn haupwachmistra Sohnse zorganizovali Solikovskij a jeho zástupce Zacharov nepřetržité hlídky a zavedli dohled nad byty podezřelých.
Krádež nacistické vlajky podle tohoto „narativu“ nebyla ztřeštěnou svévolnou akcí Sergeje Ťulenina, ale součástí plánu. Turkenič se však vyjádřil, že ke krádeži vlajky nedal on ani Oleg Koševoj povolení, takže vlajka skončila u Koševých.
Jelena Nikolajevna si vzpomněla, že Oleg řekl že „Serjoža [Ťulenin] odnesl prapor z divadla velmi tajně, nikdo o tom neví […] Děvčata

---

[277] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 343. Л. 44
[278] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 331. Л. 74а об.
[279] Jenže podle Anny Josifovny se to mělo stát 28.prosince, ne 23. po schůzi štábu.
[280] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 330. Л. 63
[281] Jenomže to podle ní bylo 1.ledna
[282] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 331. Л. 44
[283] Ale pokud podle A.D. měla být auta zničena, aby je policie nebo vojáci nemohli použít, je vykradení auta akcí jiného druhu a nemá s původním plánem nic společného.
[284] https://www.molodguard.ru/guardian71.htm

odpárají hákový kříž a vyšijí srp a kladivo, a až přijdou naši lidé, dáme jim prapor od skupiny „Mladá garda“[285] Jak už víme, podle Turkeniče hrozilo zastřelení hlídače klubu a deseti rukojmích.

Anna Josifovna, matka Viktora Treťjakeviče, vzpomínala, že když se Ženja Moškov a Víťa obrátili na ředitelství k Němci Schweidemu o povolení strávit oslavy Nového roku v klubu, Schweide odpověděl, že pokud nebude nalezen německý prapor odnesený z klubu, vyhodí klub do povětří a jeho zaměstnanci budou oběšeni.[286] Na ulici bylo vyvěšeno varování: „...zastřelíme každého desátého v této ulici, pokud nenajdeme vlajku“.[287]

P. P. Jurkin si vzpomněl, že fašistický prapor, který Sergej Ťulenin sebral, byl u Jurkina dva dny, pak ho Ťulenin odnesl. Pak šel ke Koševému, ale ne na Sadovou, jak se má za to, protože Koševí tam nebydleli déle než týden po začátku okupace. Koševí, Oleg a jeho matka se usadili na ulici Proletářské revoluce. Ťulenin poslal Jurkina a Borc ke Koševým již po začátku zatýkání 3. ledna 1943. Oleg v té době již zmizel, jejich dům byl prohledán, ale prapor se nenašel. „Valja Borc a já jsme požádali, abychom si jej buď sami sundali ze spodní strany stolu, kde byl přišpendlen, nebo jej vyndala Jelena Nikolajevna. Rozbalila jej a s křikem a hlukem jej odhodila. Prapor byl velký a já i Valja jsme se do něj zamotali a spěchali ho složit, ona ho táhla na jednu stranu a já na druhou. Místo je otevřené, všechno je vidět. Je dobře, že za námi poslali Aruťuňance, který popadl prapor a schoval si ho pod šaty.“ [288]

V životopisné poznámce o Děmjanu Fominovi, členu Mladé gardy, kterou 5. července 1943 sestavil Ústřední výbor komsomolu pod vedením A. V. Toricyna, se uvádí, že „…Děmjan Fomin spolu se svými soudruhy ukradl z klubu německý prapor, který odnesli do Popovova bytu.“[289] Jelikož je známo, že prapor ukradl Ťulenin, je pravděpodobné, že ho Fomin jednoduše přinesl do Popovova bytu v Pervomajce.

---

[285] Zpráva Jeleny Nikolajevny je v příloze

[286] Рязанов, Ю. Правда о первом комиссаре // Комсомолец Кузбасса. 1963. 7 нояб.

[287] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 343. Л. 43

[288] РГАСПИ. Ф. М-100. Оп. 1. Д. 38. Л. 29–30.

[289] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 331. Л. 119.

Už po zatčení Moškova, Treťjakeviče a Zemnuchova vzpomínala Taisia Pavlovna Šepelevová, jak její syn Jevgenij přišel domů s neznámým chlapcem a požádal matku o povolení, aby u nich mohl přespat. Jeho matka nejprve váhala, protože došlo k velkému zatýkání, ale pak souhlasila. „Večer začali z tašky vytahovat německou vlajku s hákovým křížem, německý oděv, chleba, klobásu a další věci. Povečeřeli, dlouho nespali, vedli nějaký rozhovor a pak usnuli." Brzy ráno host odjel neznámo kam (tamtéž). Prapor zůstal u Šepelevových, ale Taisia Pavlovna nevěděla, kam se poděl. Další osud fašistické vlajky není znám.[290]

V rámci plánu útoku na ředitelství tak byly úspěšně provedeny operace, jejichž cílem bylo přepadení vozidel a krádež německé vlajky. Večer v den operace však byl útok na ředitelství zrušen. Svědci událostí si na osoby, které tento rozkaz vydaly, a na důvod jeho zrušení vzpomínají různě.

Pelageja Matvejevna, matka Michaila Grigorjeva, vzpomínala: „…soudruh, se kterým se setkali, jim to nedovolil jen proto, že řekl, že německé armádě škody nezpůsobíme, ale civilní obyvatelstvo bude trpět."[291]

Podle Josifa Kuzmiče Treťjakeviče měl akci zrušit „plukovník Popov", protože by hrozilo střílení obyvatel města.[292]

E. N. Koševá vzpomínala, že „31. prosince v 18 hodin přišel Oleg domů a řekl, že z Rostovského partyzánského oddílu přišel rozkaz zrušit výbuch na ředitelství. Zeptala jsem se proč. Oleg řekl, že v tomto rozkazu bylo napsáno, že tato operace může být provedena kdykoli, nyní je ještě příliš brzy."[293] „A dále uvedla, že mladí byli „…velmi nešťastní, že jim nebylo dovoleno vyhodit do povětří ředitelství, a dokonce ještě téhož dne měli poradu štábu a všichni byli rozhořčeni, protože mnozí se snažili a připravovali, a najednou se všechno odložilo."[294]

---

[290] Tedy pokud není pravda, že Ťulenin po rozhovoru s Turkeničem prapor rozřezal na kousky a pohodil před Leninovým klubem.

[291] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329. Л. 109

[292] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 331. Л. 73 об.

[293] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 343. Л. 19

[294] Tamtéž

N. M. Ivancovová vypověděla: „Vzkaz o výbuchu ředitelství předala prostřednictvím Danily Olga Ivancovová.“[295]
I. V. Turkenič ve „Zprávě“, kterou napsal pro komisi A. V. Toricyna nejpozději v červenci 1943, píše: Ale v předvečer operace mě vyhledala Oxana a předala mi naléhavý ústní rozkaz jménem štábu partyzánského oddílu (Andrej, Danila). „Okamžitě zastavte akci odpálení ředitelství. Neuposlechnutí příkazu bude považováno za zločin proti Vlasti.“[296] Později v rozhovoru 4.listopadu 1943 řekl: „Konkrétně nám to vyřídila Olja – ‚Oxana‘. Tento pokyn údajně dostala od Danila z důvodu, že prý za to utrhnou hlavu, že můžeme zabít mnoho civilistů, a kromě toho tam údajně byli členové strany z jiných organizací a prováděli svou práci, že vy je prý neznáte, a proto je nemůžete vyvést a mohou tak zemřít. Toto bylo vyrozumění, které jsme obdrželi od ‚Oxany‘ a které údajně obdržela od ‚Danily‘ a ‚Andreje‘. Tímto způsobem byla operace zastavena.[297]“
Aljona Družinina si povšimla, že v tomto úryvku Turkenič třikrát použil slovo „údajně“. Domnívala se, že z opatrnosti, aby se případně mohl od „Danily“ a „Andreje“ distancovat.
V. Levašov vzpomínal: „Moškov řekl, že dostal za úkol akci zrušit, protože Rudá armáda už je blízko a mohli nás všechny sebrat.“ [298] Odkaz na Moškova je logický, když vezmeme v úvahu dodatek Niny Ivancovové: „Tuto událost jsme nahlásili do Rostova na Donu, který nám dal pokyn, abychom okamžitě zabránili plánovaným výbuchům. Ten po dlouhém Olegově přemlouvání Žeňa Moškov souhlasil.“[299]
Je třeba poznamenat, že G. M. Aruťuňanc tvrdil: „Výbuch ředitelství zrušil Zemnuchov.“[300] Je docela možné, že se o zrušení výbuchu dozvěděl sám Georgij od Zemnuchova.
Vzhledem k tomu, že totožnost „Danila“ a „Andreje“ nebyla zjištěna, je zajímavý následující bod: jednou Oleg řekl své matce, že dostal „jméno od nějakého plukovníka – velitele Rostovských a Vorošilovgradských oblastních týlových partyzánských jednotek

[295] РГАСПИ. Ф. 71. Оп. 22. Д. 932. Л. 238- 242
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument č.44
[296] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 331. Л. 91 об.
[297] RGASPII. F. M-1. Op. 53. Д. 343. Л.:. 4-13.
https://www.molodguard.ru/guardian7.htm
[298] 46 РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 343. Л. 63
[299] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 329. Л. 171 об- 172.
[300] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 343. Л. 48.

", po kterém jí řekl: „Mami, nedělej si teď ze mě legraci, jsou lidé, kteří mi píší, a soudruz[i] mnohem starší než já nic nerozhodují beze mě.“[301] Vasiliji Levašovovi O. Koševoj řekl, že „…má spojení přes nějakého 'Danilu' s rostovskými partyzány“[302], a Georgij Aruťuňancovi, že „.…se mu [Koševému] podařilo kontaktovat generálmajora […] velitele partyzánských jednotek Rostovské oblasti.“[303][304]

Tolik Aljona Družnina, která tím chtěla říci, že Mladá garda nebyla spolkem romantických mladých lidí, jak zdůrazňoval Fadějev, ale skutečnou bojovou organizací.[305]

Klub Gorkého

[301] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 330. Лл. 10-13 об.
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.5

[31] РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 343. Л. 66.

[303] Tamtéž Л. 42.

[304] Lidé, kteří něco vědí o podzemním odboji, ale tvrdí, že kontakt se navazuje shora dolů.

[305] Celý článek https://cyberleninka.ru/article/n/molodaya-gvardiya-literaturnyy-obraz-i-dokumentalnye-svidetelstva-1

Zkratky

РГАСПИ Ruský státní archiv sociálně-politických dějin
ГАЛО Státní archív Lipecké oblasti
РГАНИ Ruský státní archív nejnovější historie
ЦДАГО Ústřední státní archiv veřejných sdružení Ukrajiny
ЦЦАГО Ústřední státní elektronický archív Ukrajiny

Zdroje

Internetové stránky

Heslo „Mladá garda“ na Wikipedii

Dmitrij Ščerbinin
http://www.molodguard.ru/

Marina Tursina
http://www.1941-1945-2010.ru/

Materiály o Mladé gardě _ Aljona Družinina
https://web.archive.org/web/20070519173425/http://fire-of-war.ru/mg/index.htm

V kontakte
https://vk.com/public100019748

Partyzánské hnutí na Ukrajině (Wikipedie)
Ruská:
https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B5_%D0%B4%D0%B2%D0%B8%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5_%D0%BD%D0%B0_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D0%B5_%D0%B2%D0%BE_%D0%B2%D1%80%D0%B5%D0%BC%D1%8F_%D0%92%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B9_%D0%9E%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B9_%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D0%BD%D1%8B

Ukrajinská:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D1%83%D1%85_%D0%BD%D0%B0_%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_

%D1%83_%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%B8_%D0%94%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%BE%D1%97_%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8

Knihy

Nina Petrova
„Молодая гвардия“ (г. Краснодон) - художественный образ и историческая реальность. Сборник документов и материалов / Сост.: И.А. Иоффе, Н.К. Петрова (отв. сост.) - М.: Вече, 2003. - 368 с. ISBN 5-9533-0160-X
https://www.molodguard.ru/book16.htm
https://www.molodguard.ru/book17.htm
Recenze této knihy
http://www.molodguard.ru/article165.htm
Další článek o knize
http://pravdu.narod.ru/Index.html

Hiroaki Kuromiya. Freedom and Terror in the Donbas a Ukrainian-Russian Bordeland 1870s – 1990s, Cambridge University Press 1998
Karel C. Berkhoff. Harvest of Despair Life and Death in Ukraine under Nazi Rule, Harvard University Press, 2008
Johann Chapoutot. Zákon krve, Rybka Publisher, 2021

O historii tvorby románu „Mladá garda“
https://www.molodguard.ru/book2.htm

Obsah románu „Mladá garda“
https://xn----8sbgwcecghg0a1be9bl.xn--p1ai/proizvedeniya/molodaya-gvardiya-kniga-kratkoe.html

Román Mladá garda je k dispozici v několika vydáních na ndk.cz

Oheň paměti. Sbírka dokumentů z roku 2003
https://www.molodguard.ru/book26.htm

Srdce statečných
https://www.molodguard.ru/book0.htm

Подвиг во имя жиыни – Obsahuje kapitolu o organizaci policie
http://www.molodguard.ru/book15.htm

Kniha – kulatý stůl _ Mladá garda: znovu zrazená
http://samlib.ru/m/minaew_w_p/mg_predat.shtml

Vladimír PODOV Hádanky a tajemství „Mladé gardy“
http://molodguard.ru/book76.htm
Autor publikoval divoké teorie o tom, že Oleg Koševoj byl agent německých bezpečnostních služeb, ale v první části knihy jsou zajímavé dokumenty.
http://molodguard.ru/book76-30.htm
http://molodguard.ru/book76-31.htm
http://www.molodguard.ru/book76-35.htm

Ким Иванцов „МОЛОДАЯ ГВАРДИЯ“: ПРАВДА, ВЫМЫСЕЛ
https://www.molodguard.ru/book18.htm

Самая дорогая роль – kniha herce Vladimíra Ivanova
https://studall.org/all2-92554.html
http://lili-lilya2009.narod.ru/index/samaja_dorogaja_rol/0-182

Hrdinové Krasnodonu (1943)
http://www.molodguard.ru/book23.htm

Vzpomínky herce
https://magazines.gorky.media/ural/2005/5/vsyo-8212-o-molodoj-gvardii.html

Ivana Ryčlová Mezi kladivem a kovadlinou, Centrum pro studium demokracie a kultury 2013

Sbírky dokumentů
http://www.molodguard.ru/book8.htm

https://www.molodguard.ru/book41.htm

Dokumenty o Luhansku za války (1969)
https://www.molodguard.ru/heroes1792.htm

Galerie
https://www.molodguard.ru/photos148.htm

Komise
1943 – Toricynova
https://web.archive.org/web/20081029064123/http://www.fire-of-war.ru/mg/p1196.htm

1949 _ Alenťjevové
[13] https://web.archive.org/web/20081210173641/http://fire-of-war.ru/mg/p1194.htm

1956
https://web.archive.org/web/20081029064117/http://www.fire-of-war.ru/mg/p1193.htm

1965
https://web.archive.org/web/20081210173641/http://fire-of-war.ru/mg/p1194.htm#65_-_Luhansk

https://web.archive.org/web/20081029064127/http://www.fire-of-war.ru/mg/p1198.htm

https://www.molodguard.ru/book76-31.htm

1993 – „Luhanská“ komise
https://web.archive.org/web/20111018155427/http://fire-of-war.ru/mg/p1187.htm
https://www.molodguard.ru/article74.htm

Muzea
http://www.muzeymg.narod.ru/index.htm
https://www.museum-molodgvard.ru/
Muzeum Rovenki
https://memory.ucoz.ua/index/0-6

Videa
Молодая гвардия Хранить вечно mkv
https://www.youtube.com/watch?v=oJInAS6TMjQ

Ukrajinský dokumentární film (Počítadlo smrti)
https://podrobnosti.ua/584241-moloda-gvardja-lchilnik-smert.html

Луганщина в лицах: Молодая гвардия. 2010
https://www.youtube.com/watch?v=6Gv4CtKfTEQ

Fórum
http://www.molodguard.ru/forum/
https://molodguard.forum24.ru/

Dokumenty
Z materiálů předložených FADĚJEVOVI
https://www.molodguard.ru/doc76.htm

Chruščov píše Stalinovi
http://molodguard.ru/doc193.htm

Nacistické válečné zločiny na Ukrajině
http://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CN%5CA%5CNaziwarcrimesinUkraine.htm

Německé dokumenty
https://wwii.germandocsinrussia.org/ru/nodes/1-fond-500
Sborník elektronických dokumentů
http://docs.historyrussia.org/ru/nodes/1-glavnaya

Rozkaz 227 – Ani krok zpět
https://airpages.ru/dc/doc227.shtml

Instrukce „O počínání vojsk ve východním prostoru“ z 10. listopadu 1941
https://molodguard.ru/heroes6219.htm

Letáky
https://memory.ucoz.ua/index/0-6

Справка о злодеяниях немецко-фашистских захватчиков, об увечьях, нанесённых подпольщикам Краснодона в результате

допросов и казни у шурфа шахты N5 и в Гремучем лесу города Ровеньки в январе-феврале 1943 года.
https://www.molodguard.ru/doc157.htm

13. června 1964 - Kuklinov
https://www.molodguard.ru/doc201.htm

Zpráva o činnosti podzemních organizací
https://www.molodguard.ru/doc198.htm

АКТ районной комиссии по расследованию злодеяний немецких фашистов
https://sdamzavas.net/3-21822.html

Ivan Turkenič
A.J. Užanov, Bojová cesta velitele „Mladé gardy“
http://www.molodguard.ru/article309.htm
Smena 1952
https://smena-online.ru/stories/ivan-turkenich

Viktor Treťjakevič
Kniha napsaná jeho neteří
https://www.molodguard.ru/book6.htm

V. F. Semistyaga, J.M. Kozovskij
„Život, smrt a nesmrtelnost Viktora Treťjakeviče“
https://www.molodguard.ru/article146.htm

Treťjakovič – dokument
http://molodguard.ru/doc75.htm

Sedm sešitů
http://www.molodguard.ru/book13.htm

Treťjakovič – „choval se provokativně“
https://www.molodguard.ru/doc75.htm

Uljana Gromovová
http://www.molodguard.ru/book90.htm

http://www.molodguard.ru/gallery3.htm
https://aif.ru/society/history/zhaleyu_chto_malo_uspeli_posledniy_ekzamen_ulyany_gromovoy

Ljubov Ševcovová
http://www.molodguard.ru/book25.htm
http://www.molodguard.ru/guardian5.htm
https://aif.ru/society/history/pianistka_iz_molodoy_gvardii_kem_na_samom_dele_byla_lyuba_shevcova
https://nvspb.ru/2004/07/21/delo_molodoj_gvardii-18605
https://zavtra.ru/blogs/lyubov_shevtcova_podvig_razvedchitci

https://info.wikireading.ru/171020

Přehledný článek od Dmitrije Ščerbinina
http://molodguard.ru/article118.htm

První články
https://www.molodguard.ru/article268.htm
https://www.molodguard.ru/article0.htm

Oleg Koševoj
https://existed.ru/li-molodaya-gvardiya-komissar-molodoi-gvardii-podlinnaya-istoriya-olega/
https://russian7.ru/post/oleg-koshevoy-byl-li-on-na-samom-dele-ge/
https://pikabu.ru/story/oleg_koshevoy_po_podlinnyim_dokumentam_i_vospominaniyam_7176888
https://zn.ua/SOCIUM/tayna_dvuh_komissarov.html
Oleg Koševoj podle Ukrajinců
http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Koshoviy_O
Výpověď Jeleny Koševé na NKVD
http://molodguard.ru/doc196.htm
Jelena Koševá – dopis
https://www.molodguard.ru/doc33.htm

Tajemství Mladé gardy
https://scandaly.ru/2015/12/16/taynyi-molodoy-gvardii/

Charakteristika členů skupiny Kladivo
http://www.molodguard.ru/doc32.htm

Valeria Borc
http://www.clubvi.ru/news/2011/03/06/ppl/borts/

Další články
Exhumace
https://novayagazeta.ru/articles/2017/09/30/74030-krasnodontsy-chast-4
http://www.molodguard.ru/doc157.htm

To bylo v Krasnodonu
https://istoriki.su/biblioteka/248-eto-bylo-v-krasnodone.html

Soubor článků
http://amnesia.pavelbers.com/Straniza%20istorii%20voyni%2057.htm

Mladá garda – Bylo nebylo
https://foto-history.livejournal.com/15581271.html

Vladimír Ivanov
https://biography.wikireading.ru/hUIYekyGql

Neznámá fakta
https://echo.msk.ru/programs/victory/1748532-echo/

Silně opoziční hlas Jurgen Holtman
http://www.litsovet.ru/index.php/material.read?material_id=427684

Молодая гвардия. Мифы и реальность
Евгений Хацкельсон
https://proza.ru/2012/09/26/1763
Сколько было молодогвардейцев

https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:MuEMyRvSv1QJ:https://sanout.ru/medicine-and-health/skolko-bylo-molodogvardeicev-legenda-i-realnost-mozhno-li/+&cd=23&hl=cs&ct=clnk&gl=cz

Bylo to v Krasnodonu
http://militera.lib.ru/h/sb_neotvratimoe_vozmezdie/09.html
Radio Svoboda - Stopy Mladé gardy nejsou
https://www.svoboda.org/a/30492647.html
Алена Дружинина „О Молодой Гвардии…“
https://www.molodguard.ru/alena.htm

Rozhovor s Ninou Petrovovou
https://xn--h1aagokeh.xn--p1ai/journal/17/molodaya-gvardiya-48.html

Nejslavnější podzemní organizací se stala Mladá garda
https://kerchtt.ru/samoi-izvestnoi-podpolnoi-organizaciei-v-krasnodone-stala-molodaya/

Spiknutí v Mladé gardě
https://www.molodguard.ru/article159.htm

Mladá garda – Počítadlo smrti (ukrajinsky)
https://podrobnosti.ua/584241-moloda-gvardja-lchilnik-smert.html

Vzpomínky na Mladou gardu
https://gazeta-pravda.ru/issue/34-30385-1-4-aprelya-2016-goda/pamyat-o-molodoy-gvardii%2034/

Kdo byl kdo v Mladé gardě
https://vm.ru/news/25939-kto-byl-kto-v-molodoj-gvardii

Краснодон - город героев
https://www.kp.ru/daily/22568/10046/

Poslední hrdina
https://rg.ru/2012/07/26/gvardia.html

Polemika s Ivancovem
https://www.molodguard.ru/article149.htm

Это тоже было в Краснодоне…
https://maxpark.com/community/ukraine/content/1968839

Mladá garda – Mýty a realita
https://proza.ru/2012/09/26/1763
https://belkafoto.livejournal.com/509433.html
https://www.umoloda.kiev.ua/number/624/163/22592/

Poslední z Mladé gardy
https://kartaglobus.ru/physics/molodaya-gvardiya-istinnaya-istoriya-poslednyaya-iz-legendarnoi-molodoi.html

Hrdinové a zrádci
http://www.molodguard.ru/article106.htm

Rozhovor M.T. V muzeu
https://www.molodguard.ru/article287.htm

Barakov
https://www.molodguard.ru/guardian73.htm

Danilo
http://www.molodguard.ru/doc197.htm

Валерий Красюк „Из молодогвардейского пламени“
https://www.molodguard.ru/article140.htm

https://llance.livejournal.com/82624.html

Nápisy na zdech vězení
https://a-z.ru/women_cd2/12/8/i80_289.htm

https://www.hrendyabliki.com/mif-o-molodoj-gvardii-kak-vse-bylo-na-samom-dele/

OBSAH

NEJPRVE TROCHU LITERATURY 5

ALEXANDER FADĚJEV: NESMRTELNOST 5
ZOLTAN WEINBERGER : „NESMRTELNÉ MLÁDÍ“ (ÚRYVEK Z ČRTY O ČINNOSTI PODZEMNÍ ORGANIZACE „MLADÁ GARDA“, NAPSANÉ V POLOVINĚ 40. LET) 11

ÚVOD **13**

MÍSTO, ČAS, OKOLNOSTI, LIDÉ **23**

IDEOVÝ ZÁKLAD VÁLKY NA VÝCHODĚ (PODLE JOHANNA CHAPOUTOTA) 23
UKRAJINA (PODLE K. C. BERKHOFFA) 25
DONBAS 42
Podle Hiroaki Kuromiyi *42*
Z pamětí Michaila Treťjakeviče *45*
Ze vzpomínek Kima Ivancova *48*
Vzpomínky Kima Ivancova na roky 1937–1939 ..... *59*
Kim Ivancov o nesnázích s Molotovem a Ribbentropem *61*
Střípky ze života Lidy Androsovové podle vzpomínek její matky Darji Kuzminičny (1943) *69*
Michail Treťjakevič: v okupovaném městě *71*
KRASNODON 80
Partyzánské hnutí v Krasnodonu *85*
Obsazený Krasnodon *112*
VSUVKA: ZÁPISNÍKY ULJANY GROMOVOVÉ 120

ODBOJOVÁ ČINNOST V KRASNODONU V DOKUMENTECH A VÝPOVĚDÍCH **129**

MLADÁ GARDA 130
První výpovědi *130*
Jak byla založena Mladá garda *151*
Letáky, hodně letáků *170*

Zbraně *191*
Vlajky na věžích i jinde *195*
Zapálení úřadu práce *204*
Činnost v klubu *208*
Přísaha *215*
Bojová a sabotážní činnost *219*
Tajemný „Danilo“ *226*
Vykradená auta *240*
Připravovaná novoroční akce *247*
Novoroční oslavy *253*
VSUVKA: INFORMACE O ČLENU MLADÉ GARDY – „KLADIVO“, ŠEPELEVOVI J.N. 258
KOMUNISTICKÝ ODBOJ? 269
VSUVKA: VÝPOVĚĎ MUCHINOVÉ VALERIE ALEXANDROVNY, MĚS. KRASNODON, VOROŠILOVGRADSKÁ OBLAST 289
VSUVKA: Z DENÍKU STĚPANA SAFONOVA 291

MLADÉ GARDA – NÁMĚT NA ROMÁN I 292

ZATÝKÁNÍ 301

ZAČÁTEK 302
KDO JE ZRADIL? 332
ZATÝKÁNÍ V OBCI KRASNODON 351
ZATÝKÁNÍ V PERVOMAJCE 359
OBEC SEMEJKINO 374
DALŠÍ ZATÝKÁNÍ 376

KONEC MLADÉ GARDY 387

TABULKA ZATÝKÁNÍ 409

NA ÚTĚKU 414

Sestřenice Ivancovovy a Valja Borc *414*
Stěpan Safonov *418*
Anatolij Kovaljov (1924 -?) *419*
Oleg Koševoj *427*

Sergej Ťulenin *432*

PŘÍBĚH LJUBOV ŠEVCOVOVÉ (1924-1943) **435**

MLADÁ GARDA A ABWEHR? **457**

MLADÁ GARDA– NÁMĚT NA ROMÁN II **465**

A JEŠTĚ NĚCO LITERATURY **471**

PŘÍLOHA **474**

SEDM MĚSÍCŮ NOVÉHO ŽIVOTA 474

HRDINNÝ OLEG A JEHO OKOUZLUJÍCÍ MATKA 484

První rozkaz štábu partyzánského oddílu „Kladivo“, 19. prosince 1942 ..... *484*

Nina Ivancovová: „Kašuku, pamatuji si tvá slova“ *485*

Z prohlášení J.N. Koševé 16. 6. 1943 na Krasnodonském oblastním oddělení NKVD, PURKKA – Ščerbakovovi, předsedovi komise pro vyšetřování zvěrstev německých okupantů *485*

Výňatky z trestního případu Nikolaje Nikolajeviče Korostyleva (strýc O Koševého) 1943 ..... *486*

Zpráva Jeleny Koševé z 6. července 1943, která se stala jedním z důležitých zdrojů Fadějevovy knihy: *490*

Jelena Nikolajevna Koševá – Dopis (25. 12. 1943) *496*

Z dopisu J. N. Koševé matce N. Ostrovského (autora románu „Jak se kalila ocel“) *500*

ZPRÁVY IVANA TURKENIČE 500

Z hlášení velitele Mladé gardy Ivana Turkeniče ÚV VLKSM (duben 1943) *500*

Ivan Turkenič – Zpráva o podzemní komsomolské práci organizace Mladá garda *508*

Přísaha *522*

Záznam rozhovoru s I. V. Turkeničem *525*

Otevřený dopis Ivana Turkeniče důstojníkům 1. gardové armády zveřejněný v novinách „Za naše vítězství“ 2. března 1944. ..... *531*

Turkeničův dopis z fronty.....532
Článek Ivana Turkeniče v novinách „Vorošilovgradská pravda“, 26. května 1944.....532
Základní stranické organizaci.....533
DOBRODRUŽSTVÍ SESTŘENIC IVANCOVOVÝCH.....534
Vzpomínky Olgy Ivancovové (pravděpodobně sepsané pro Toricyna).....534
PŘEPIS ROZHOVORU S ČLENKOU MLADÉ GARDY O.I. IVANCOVOVOU (1965).....542
PŘEPIS ROZHOVORU S ČLENKOU MLADÉ GARDY N. M. IVANCOVOVOU (1965).....548
BOJOVÉ MLÁDÍ (1975).....551
Materiály z rozhovoru mezi V. F. Semistjagou a O. M. Ivancovovou (3. 10. 1992).....555
Předběžná verze záznamu rozhovoru s profesorem G. M. Multychem ze dne 17. 5. 1992 v Kyjevě. Zapsal V. F. Semistjaga, opravil G. M. Multych.....558
PARTYZÁNSKÉ PŘÍBĚHY.....563
Výpověď Naděždy Ťuleninové.....563
Žádost Savenkova Ilji Alexejeviče.....565
Zpráva o činnosti partyzánského oddílu pod vedením velitele partyzánského oddílu Žukova Alexeje Stěpanoviče, narozeného v Kalininské obl. Konakovského o-su v obci Rjabikově v 1905 kandidáta KS(b)U.....566
Zpráva o činnosti partyzánského oddílu pod vedením soudr. Žukova A. S. kandidáta strana od r. 1939 (2. verze).....569
„Činnost partyzánského oddílu a jeho počátky“.....572
Vysvětlení Michajlenka Vasilije Vasiljeviče.....587
Kolotovič: Moje činnost během německé okupace okresu..593
NIKOLAJEVŮV PŘÍPAD.....595
Předsedovi prezidia Nejvyššího sovětu SSSR s. Kalininovi od manželky člena organizace „Mladá garda“, který byl vyznamenán vládním řádem „Vlastenecké války“ I. stupně Nikolajeva Anatolije Georgijeviče.....595

Vedoucímu oddělení evidence oceněných na sekretariátu prezidia Nejvyššího sovětu SSSR s. Tumanovovi *596*
POSLEDNÍ ZATČENÍ 597
Vyprávění matky Sergeje Ťulenina *597*
Rozhovor s Feščenkovovou Raisou Ivanovnou (1991) *600*
Z vyprávění Geinsta, bývalého osobního překladatele šéfa Rovenského polního četnictva Wernera *604*
PŘÍBĚH KRASNODONSKÉHO POVSTÁNÍ: PŘEVYPRÁVĚNO PODLE ČLÁNKU ALJONY DRUŽININY: 606

ZKRATKY **612**

ZDROJE **613**

OBSAH **623**